

TESTAMENTITAK

TAMÆDSA

NALEGAPTA PIULIJIPTA

J Ê S U S I B K R I S T U S I B

APOSTELINGITALO

PINIARNINGIT AJOKERTUSINGILLO.

PRINTED FOR

the British and Foreign Bible Society in London,
FOR THE USE OF THE MORAVIAN MISSION IN LABRADOR.

STOLPEN,

GUSTAV WINTERIB NÊNILAUKTANGIT.

1876. 1878.

RARE

BS

345

E 85

100380

AGLAIT INGMIGOLINGAJUT.

	<i>Paaj.</i>
Mattêusib	1
Markusib	63
Lukasib	102
Johannesib	168
Apostelit piniarningit	218
Rômiunut	1
I. Korintemiunut	29
II. Korintemiunut	56
Galâtsiamionut	74
Efêsusemionut	84
Filippimionut	94
Kolossamionut	101
I. Tessalônikamionut	107
II. Tessalônikamionut	114
I. Timôteusemut	118
II. Timôteusemut	126
Titusemut	132
Filemônemut	135
Ebrêerinut	137
Jakôbusib	158
I. Pétrusib	165
II. Pétrusib	173
I. Johannesib aglârsungit	178
II. Johannesib „	185
III. Johannesib „	186
Jûdasib	188
Tækkotitaunek	190

EVANGELISTIB

MATTEUSIB AGLANGIT.

KAPITEL I.

Kristusib sivorlingita malliktigêngninginik. Singaigijauninganik attinganiglo.

AGLAIT Kristusib sivorlingita malliktigêngninginik: Tâmma Davidib erninga, tâmma Abraham erninga.

2 Abraham ernetârivâ Isaak. Isaab ernetârivâ Jâko. Jâkob ernetârivâ Jûda kattangutingillo.

3 Jûdab ernetârivâ Farez Zaralo Tâmaremit. Farezib ernetârivâ Hezron. Hezronib ernetârivâ Rame.

4 Ramib ernetârivâ Aminada. Aminadab ernetârivâ Nahasson. Nahassonib ernetârivâ Salma.

5 Salmab ernetârivâ Bôase Rahabemit. Bôasib ernetârivâ Obéde Rutemit. Obedib ernetârivâ Jesse.

6 Jessib ernetârivâ attanek Dâvide. Attanniub Dâvidib ernetârivâ Salomone, Urîab nulliarilauktanganit.

7 Salomonib ernetârivâ Roboa. Roboab ernetârivâ Abîa. Abîab ernetârivâ Assa.

8 Assab ernetârivâ Jôsafat. Jôsafatib ernetârivâ Jôrame. Jôramib ernetârivâ Osia.

9 Osiab ernetârivâ Jôtame. Jôtamib ernetârivâ Ahas. Ahasib ernetârivâ Ezechia.

10 Ezechiab ernetârivâ Manasse. Manassib ernetârivâ Amon. Amonib ernetârivâ Josîa.

11 Josiab ernetârivâ Jechonia kattangutingillo taipsomane Jûdit Babilonemut aularutjaulauktillugit.

12 Babilonemit utterningata kingorngagut Jechoniab ernetârivâ Sealtiéle. Sealtiélib ernetârivâ Zorobabele.

13 Zorobabelib ernetârivâ Abiud. Abiudib ernetârivâ Eliakime. Eliakimib ernetârivâ Asore.

14 Asorib ernetârivâ Zadok. Zadub ernetârivâ Achime. Achimib ernetârivâ Eliud.

15 Eliudib ernetârivâ Eleasar. Eleasarib ernetârivâ Mattan. Mattanib ernetârivâ Jâko.

16 Jâkob ernetârivâ Jôsefe, Mariab uiksanga. Tâpsoma erniarivâ Jêsuse, Kristusemik attilik.

17 Ernerêt illûnatik Abrahamit Dâvide tikkidlugo 14 ovut. Dâvidemillo, Jûdit Babilonemut aularutjaukârtinnagit, ernerêt 14 ogivut. Babilonemit utterningænnit Kristuse tikkidlugo ernerêt 14 ogivut.

*18 **Kristusible** erniangoninga imaipok: Anânanga Mariâ, Jôsefemut angersimalerame, katterkâratik, mallungnarsivok, singailermat Anernermit ajunginermat.

19 Uiksangatale Jôsefib, idluartôgame, kangusuktitsomangilâ, issumakalerporle angigutjilune kemmagomavlugo.

20 Taimagle issumakalermat, ahâk, Nâlekab Engelingata sakkervigivâ sinnektômanikut, okarlune: Jôsefe, Dâvidib erninga, sivôranak, Mariâ nulliaksat illingnut pilugo; singainga Anernermit ajunginermat pingmat.

21 Ernermik ernijomârpok; tâмна Jêsusemik atseraræksarivat, inukotine piulijomârmagit ajorninginit.

22 Tamædja tamât taimailerpok, Nâlekab okausingit nellautajokut nellautserkovlugit, okarmat:

23 Ahâk, uigasuk singajjomârpok, ernermiglo ernijomârlune, Immanuêlemiglo atseraromârpât, (attingata tukkinga) imaipok: Gûdib illagivâtigut.

24 Jôsefele sinningminit tuppakkame, taimailivok perkojauernermitut Nâlekab Engelinganut, nulliaksane aivlugo.

25 Aktungilâle, erniarerkârtaminik ernerkârtinnago, atserarapâlo Jêsusemik.

KAPITEL II.

Illisimajut tuksiarvekariartorningænnik Jêsusemik. Kemmânermik Egîptenemut. Herôdesib inuarkojîninganik sorrusiârsungnik. Jêsuse Nazaretemêdlune.

JÊSUSE erniangongmat Betleheme Jûdêamêtome, Herôdese attanotillugo, ahâk, illisimajut unnangat (nellojut nunanginit) Jerusalemut pivut, okarlutiglo:

2 Erniangokammertok Jûdit attaningat nanêkâ? Uvlorianga unane tækkogaptigo, tuksiarvigijartorpavut.

3 Attaniub Herôdesib tamanna tussaramiuk koaksârpok, Jerusalemiullo illûnatik;

4 Ajokertuijoksuillo aglangniglo illisimajut tamaita katterkolerpait, kiglisiniaromavlugit, Kristuse nane inûlerniarnerartaungmangât?

5 Ipkoa okautivât: BetleHEME Jûdêamêtome. Imak aglak-simangmat nellautaijomut:

6 Igvit Betlehem nuname Jûdêame, mingnerpâungungilatit iglugasængnit assingnit Jûdêamêtunit; illingnit pijomârmât Nâlegak inukotiminut Israëlîb kinguvânginut attaniojuksak.

7 Tagva Herôdesib angigutjilune illisinajut kaikovait, apperiniarlugit uvloriamik kanga tækkotitomik?

8 Betlehemut aikovait okarlunelo: Aileritse, nutarârsuk apperkutigijartorlugo; nennigupsuglo, okautigisinga, uvangatauk tuksiarvigijartoromagivara.

9 Attanek tussarêramitsuk, aularput. Ahâk, uvloriak, unane tækkojatik sivorlerivât; nutarârsûblo inningata kollânut pigame, nokkarpok.

10 Uvloriak tækkolermigamitsuk, kuviasuvaksoadlarput.

*11 Iglomullo itterlutik, nutarârsuglo anânangalo naipipakit, pâmakterlutiglo tuksiarvigivât, perkutitiglo sakkerpait, pililâllo Goldemik, Wairauchemiglo Mirriniglo.

12 Gûdiblo sinektômanikut perkovait, Herôdesemut utterkonnagit. Apkotigilauktamiglo assiagut nunamingnut angergarput.

*13 Aularmattale, ahâk, Nâlekab Engelingata Jôsefe sakker-vigivâ sinnektômanikut okarlunelo: Makkitit, nutarârsuglo anânangalo illingnut pikik, nunamullo Egiptenemut kemmâlerit, taikanêlutillo, uvamnut okautjaulerkârnak; Herôdesib nutarârsuk tokkonasuarmago.

14 Makkiporlo tagva, nutarârsuglo anânangalo ingminut pivak, Egiptenemullo kemâvok,

15 Tagvanêlerdlunelo, Herôdese tokkotsiarivlugo, Nâlekab okausingit nellautserkovlugit nellautaijokut okauserijangit: Ernera kaikolaukpara Egiptenemit.

*16 Herôdese kaujimalerame illisimajunut tappagijaugame, kanningajâdlalerpok, nutarârsuillo illûnaita Betlehemêtut erkânêtullo, jâriggit maggungnik, nukardlingillo tokkotaujartorkovait, illisimajut kiglisivigitsialauramigit (inûlervinganik).

17 Tagva nellautaijub Jeremiasib okausingit nellautsimalerput, okartub:

18 Kakkane nippersoak tussartauvok, oguadlarnerlo, keanerlo, kajumidlarnerlo; Rahelib kitorngane keagivait mannigortaujomananelo; nungutaungmatta.

*19 Herôdesele tokzungmat, ahâk, Nâlekab Engelingata Jôsefe sakkervigivâ sinektomanikut Egipteneme,

20 Okarlunelo: Makkittit, nutarârsuglo anânangalo illingnut pikik, Israëliblo nunanganut uttilerit; tokkungmatta nutarârsungmik tokkotsijomalauktut.

21 Makkiporlo tagva, nutarârsuglo anânangalo neksardlugik, Israëliblo nunanganut pivlune.

22 Tussaumagamiugle Archelause attaniolertok Jûdêame, atâtane Herôdese innangerdlugo, tâvunga ainermik sivôralerpok. Sinnektômanikut Gûdemut perkojavvlune nunamut Galilêamut ailerpok.

23 Iglugasængnut Nazaretmik attelingnut pivlune, tamanna nunagilerpâ, nellautaijut okausingit nellautserkovlugit, okartut: Nazaremiomik attekáromârpok.

KAPITTEL III.

Johannesib ajokertuiningunik baptitsininganiglo. Jêsusib baptitauninga Johannesemut.

TAIPSOMANE Johannese baptiterijok tikkipok, ajokertuilere lüne inukangitome Judêamêtome.

2 Okarlunelo: Kakkialeritse (issumatâritse), nâlegauvik kilangmêtok kannitomut tikkisimangmat.

3 Taimnauvorle nellautaijub Jesaiasib okautigilauktanga, okarame: Ajokertuijub nippinganik inukangitomêtokarpok: Nâlekab apkotiksanga âkiksorsiuk, apkosiningillo naggotisigik.

4 Tâmnale Johannese, annorâlik nergjutsûb Kamêlib merkunginik tapserutekalarmelo amivinermik; piglertaujârtulle igup-saujârtullo orksungit nerkigivait.

5 Tagva Jerûsalemiut nellipsarpât, Jûdêamiullo, Jordanib erkânêtullo illûnatik,

6 Baptitaujomavlutik tâpsomunga Jordaneme kôngme, idlunitiglo kighigiksautigivlugit.

*7 **Farisêrillo** Saduzêerillo unnuktut tikkitine baptitsivingminut tækkogamigit, okautivait: Kuglugiangojârtose illipse, kia kemâkovâse ningautsemit pijomârtomît?

8 Attêle, kighilingmik sâgiarluse, ablatsâmik issumakaritse!

9 Issumaniarase, illupsigut okaromavluse: Abraha atâtagivavut. Okautivapse: ujarkanit makkonangat Gûdib Abraha kittorngititsungnarpâ.

10 Ullimaut napârtub mimmernanganêlerêrpok. Tamanna pivlugo napârtut neliat ajungitunik paungakangitok kippijau-niarpok, egitavvlunelo ikkomamut.

11 Uvanga immermut baptipapse nutâmik issumakarokvluse; kingunipkulle tikkituksak pitsartunersauvok uvannit; nellopko-

tivungalo, tâpsoma ittigagutinginik tigumiarnermik; tâpsoma baptitsomârpâse Anernermut ajunginermut ikkomamullo.

12 Tâpsoma poagitrine tigumiarpâ; kemmatullivingme nettinga sanneromârpâ, kakkôjaksatsiallo kematullivingminut kattitsomârpait; piungitulle ôtsomârpait ikkomamut kammisuitomut.

*13 **Tâpsomane** Jêsuse Galilêamit Jordanemut Johannesemut pivok, baptitaujomavlune tâpsomunga.

14 Johannesible kippilukpâ okarlunelo: Baptitaujariakarralloarpunga illingnut; igville tikkiparmâ?

15 Jêsusible kiovâ okautivlugolo: Mâna taimailerle; taimak idluarnernik tamainik nâmaksijuksauvoguk. Johannesib perkovâ tâva.

16 Jêsuse baptitaugame, tuavidlune kôngmit kakkivok; ahâglo, kilak kollâne ungnalerpok. Johannesiblo Gûdib Anerninga lækkovâ, (tingmiatut) taubetut akkartok, Jêsusemullo pijok.

17 Ahâglo, nippe kilangmit okarpok: Tagva ernera naglik-tara, tâmna kuviagijara.

KAPITEL IV.

Kristusib nerritailininganik ôktorluktauninganiglo. Ajokertuinine pigiarpâ Galilêame. Illinniartiminik kaikojivok. Kanimajunik pijungnaertitsivok.

TAGVA Anernerub Jêsuse aitipâ inukangitomot, ôktortaukovlugo Sâtanasemut.

2 Uvlunelo 40 ine unnuanelo 40 ine nerringiname, kâlerpok.

3 Oktortublo Sâtanasib tikkipâ okautivlugolo: Gûdib ernerikpattit, ujarkat ukkua okautikit, kakkôjaulerkovlugit.

4 Kiovâlo okarlune: Aglaksimavok: Kakkôjatuinak inûb inôtigingilâ; Gûdible okausingit tamaita, kaninganit annijut, (inôtigivait).

5 Tagva Sâtanasib aularutivâ iglogaseksoarnut ivsornaitunut, âlâllo kattimaviksûb nuvugusinganut,

6 Okautivlugolo: Gûdib ernerikpattit, kattagit; aglaksimangmat: Pivlutit Engeline perkojomârpait, erkisimiartaukovlutit saputijauvlutillo, ittikkatit aporkonnagit ujarkamut.

7 Tagva Jêsusib okautivâ: Taimaktauk aglaksimagivok: Gûdingnik Nâlegarnik ôktortuksaungilatit.

8 Ama Sâtanasib aularutivâ kakkaksoarmut kingiktoksoarmut, sillaksublo attaniovingit ânanauningillo kemmergojautipait tâpsomunga.

9 Okautivlugolo: Makkoa tamaita illingnut tunnijomavakka, pâmaktervigijomagunga, tuksiarvigivlungalo.

10 Jêsusib tâva okautivâ: Sâtanase, uvamnit aularit, aglak-simangmat: Gûdingnut Nâlegarnut tuksiartuksavotit kissianullo kivgartortuksavotit.

11 Sâtanasib tâva kemmakpâ; ahâglo, Engelit tikkipât kivgartorlugolo.

*12 **Jêsusible** Johannese parngnanaersimavingmut pititaujok tussaramiuk, Galilêamut aivok.

13 Iglugasaillo Nazaretemik attiggit kemmakpait, Kapernaullo tesseksûb sinnânêtomut pivok, Zabuloniblo Naftaliblo erkângue, tagvanêlerdlunelo.

14 Nellautaijub Jesaiasib okausingit nellautserkovlugit, okarmat:

15 Zabuloniblo Naftaliblo nunâgik, tesseksoarmut sangmijuk, Jordanib akkiano, Galilêalo nellojoktalik,

16 Inuit târmiut, kaumajorsoak tækkovât, tokkublo tachalinganêtunut kaumajok nuimavok.

*17 **Neiliutomit** tamattomangat Jêsusie ajokertuilerpok, okarlunelo: Kakkialeritse, (ablatsâmik issumakaritse), nâlegauvik kilangmêtok kannitomot tikkisimangmat.

*18 **Jêsusiele** Galilêab tessersoangata sinnâne pisukkame, angutik nukkarêk tækkovak, Simon, Pêtrusemik attipsâlik, nukkangalo Andréase, nullutjamingnik ningititsijuk immânut mingeriarniar-teogamik.

19 Tâpkungnungalo okarpok: Malliktinga; inungnik aularsar-teotitsomavaptik.

20 Tuavilutik nullutjatic kemmakpait, malliklugolo.

21 Tagvangallo sivumualerame, assigik nukkarêk takkogivak, Jakôbuse, Zebedêusib erninga, nukkâlo Johannese, umiakortômêtuk, atâtatik Zebedêuse illagællugo, nullutjamingnik kigdlai-javlutik; kaikovaglo.

22 Tuavilutigle umiakortok atâtatiglo kemmakpakit, malliklugolo.

*23 **Jêsusiblo** nuna Galilêa illûnât ingergavigivâ, illinniarvinginelo ajokertuivok, okautsillo tussarnertut nâlegauvingmik okâlatigivait, kannimajullo atsuiliungitullo inungnêtut âkikpait.

24 Tussaumajaugivoktauk nuname Siriame illûnâne. Kannimajullo sunatuinait, atsuiliungitut kappiasuktullo, Sâtanasiggillo, illisimailingajullo, tumângajullo, illûnaita tâpsomunga âpait; illûnaitalo tâpsoma âkikpait.

25 Inugiartoksuit mallikpât Galilêamit, iglugasaksoarnillo tellimaujortunit, Jerûsalemillo, Judêamillo, Jordanib akkianillo.

KAPITEL V.

Jêsusib okâlaninga kakkame.

INUGIARTOKSUILLE takkogamigit, kakkamut majorarpok; inimmallo, illinniatingita tikkipât.

2 Kaannelo angmardlugo ajokertorpait okarlunelo:

3 Piloridlarput aklujut anernerme: nâlegauvik kilangmêtok pigileramitsuk.

4 Piloridlarput kiksartut; mannigortaujomârmatta.

5 Piloridlarput kennuêtut; nuna pigileramitsuk.

6 Piloridlarput kâktut immeruktullo Gûdib idluarijanganik; illumertaujomârmatta.

7 Piloridlarput nâpkiniktut; nâpkigijaujomârmatta.

8 Piloridlarput ivjornaitunik ômatiggit; Jûde tækkojomâramitsuk.

9 Piloridlarput ullapirsaijut; Gûdib kittornganginik taijaujomârmatta.

10 Piloridlarput unangmijaudlartut idluarneq pitjutigællugo; nâlegauvik kilangmêtok pigileramitsuk.

11 Piloridlarpose, inuit suadlarpasse uvanga pivlunga, unangmikpasselo, sunatuinarniglo okarnerlugvigikpasse, sæglovlutik.

12 Alliatitse, sivôruarasele, akkilertautsiaromârapse kilangme. Taimaktauk nellautaijut sivorlise unangmigingmattigik.

*13 Nunab sioraujarivâse. Sioraujak tarriornitsungnaerpat, sumût tarriornititaunajarivâ? Attoræksaujungnaerpok, egitæksauvlune inungnut tulleræksauvok.

14 Sillaksoarmiut kaumanerivâse. Iglugasait kakkab kânganêtut takkuksausucrungnangilat.

15 Nenneroak ikkinginivât, kattaujab attânut illivlugo, neneroarvingmulle pivok, iglomêtut kaumavait tagva.

16 Taimaktauk neneroase kaumatisiuk inungnut, ajungitullinipsingnik takkokovlugit, Atâtase kilangmêtok nakorijaukovlugo.

*17 Pêjuijartorasuginiarasinga perkojanik, nellautaijullônêt aglanginik. Pêjariartungilakka, nâmaksitilugille piniarpakka.

18 Ahamarik okautivapso: Kilaglo nunalo nungokârtinnagik, perkojane (aglaksimajune) mingnek, tittârsuglônêt nunguniangilak, tamakkua illînaita nâmakserkârtinnagit.

19 Mâna perkojat ukkua illangænnik mingnermik nâlengitok, inuit taimak ajokertorlugit, tàmna mingnerpaunerartaujomârpok nâlegauvingme kilangmêtome. Nâlektorle taimaglo ajokertuijok, tàmna angijônertartaujomârpok nâlegauvingme kilangmêtome.

20 Okautivapsele: Idluarnise nâmanersaungipat aglangnik

illisimajut Farisêerillo idluarninginit, nålegauvingmut kilangmêtomut piniatsangilase.

*21 **Tussalaukpose**, sivorlise okautjaungmatta: Innuartuksauingilatit; innuarterle erkartuivingmut pijæksauvok.

22 Uvangale okautivapse: Kattangutiminut ningartok, erkartuivingmut pijæksauvok; kattangutiminulle Racha (unåluk) okartok, kaggimiovingmut pijæksauvok; sillaitomigle okartok, egitæksauvok kôrkomut ikkomalingmut.

23 Tamanna pivlugo, tunnergutit illijomagungne altâremut, tagvanelo erkaiguvit kattangutingnut passijaunernik;

24 Tunnergutit altârib sânganut kemaklugo, kattangutit saimarsariartorkâlauruk, kingorngagullo tunnergutit tunnijartoruk.

25 Illingnut akkerartortok saimarsarsârniaruk, aiparêktillutik sulle apkome, akkerartortingnut unnerûtigijaukonnak kiglisiniartomut, kiglisiniartomullo pititaukonnak kivgaminut, egitaukonnaglo parngnanaersimavingmut.

26 Ahamarik, okautivagit: Tagvangat annititauniangilatit, akkiliksarpit kingorlerpârârsungænnik akkilêrkârtinnak.

*27 **Tussalaukpose**, sivorlise okautjaungmatta: Nulliarêngnermik asseruijuksauingilatit.

28 Uvangale okautivapse; Arnamik tækkunârtub, ikligivlugo, tâpsoma ômammine nulliarêngnermik asseruekattigijarêrivâ.

29 Ijivit tallerpiub sinnaungatikpattit, pêruk egidlugolo. Ajunginersauvok illingnut, timivit illanga asserorpat, timit illûnât egitaukonnago âniatitsivingmut.

30 Tallerpikpillônêt sinnaungatikpattit, nakkakit egidlugillo. Ajunginersauvok illingnut, avativit illangat asserorpat, timit illûnât egitaukonnago âniatitsivingmut.

31 Taimaktauk okarsimagivok: Nulliaminik avitsijub, tunnitjivigijaksarivâ aglangnik avitsitiminik.

32 Uvangale okautivapse: Nulliaminik avitsijub, anguniarnekv pivlugo pingipat, nulliarêngnermik asseruitipâ; avitamiglo nullianiktub nulliarêngnek asserorivâ.

*33 **Ama** tussarmijose, sivorlise okautjaungmatta: Gûdib attinga okpernartitsijutuksatut taivlugo angernerluktuksaungilatit; Gûdemulle angileruvit, malligaksarivattit okautsitit.

34 Uvangale okautivapse; Angermarktuksautsangilase, kilaglônêt taikassiuivlugo, Gûdib iksivautaringmago;

35 Nunalônêt taikassiuivlugo, ittigangita ikkovraringmat-suk; Jerusalemlônêt taikassiuivlugit, Attanersûb iglogasaksoaringmagit;

36 Niakuitlauk taikassiuivlugo angermarktuksaungilatit, nujak attauserlônêt kakkorsititsungnanginangne kernersititsungnanginangnelônêt.

37 Okausise imailerlit: Ahaila, ahaila, aukak, aukak; ununersat idluitomit pivut.

*38 **Tussalaukpose** okalauktomik: Ije ijemik, kigut kigumik (akkekariakarpok).

39 Uvangale okautivapse: Idluitullivigikpasse, akkiviginiasigik; ullutjakulle tallerpikut erksártauguvit, igluatauk mannileruk.

40 Akkerartoromajokarpallo illingnut, ullit tigujomavlugo, támna ulliksoarniktauk pekarle.

41 Kinamut Mailemik attautsemik aipaukojauguvit, maggunnik aipariuk.

42 Illingnit sumik kennujok tunnitjivigiuk; allarniarnagolo attartoromajok illingnit.

*43 **Tussalaukpose** okalauktomik: Inukatchingnik nagliktuk-sauvotit, ômigijillo ômigivlugo.

44 Uvangale okautivapse: Akkerartortise nagligisigik; illipsingnut okauser'uktut saimartissigik; ômigijise ajungitulliviginiasigik; illipsingnik kiksartitsijut unangmiklertullo tuk-siarutisigik:

45 Kittorngaulerkovluse Atátapsingnut kilangmêtomut. Tâpsoma sekkinine nuerkongmago ajortunullo ajungitunullo, sillalokojilarmelo idluartunullo idluangitunullo.

46 Illipsingnigle naglingniktut kissêta nagligigupsigik, sumik tagva akkilertauniksakaromârkisê? Zoelnerit taimailiunginivât?

47 Kattangutise kissêta illanâtuarigupsigik sumik pijaringmik pivisé? Zoelnerit taimailiunginivât?

48 Tamanna pivlugo námaksileritse, sorlo Atátase kilangmêtok námamaringmat.

KAPITEL VI.

Jêsuse okálanerminik kakkame pigannerpok.

KAMMAGINIARSIGIK tunnergutiksase, tamakkoninga tunnijerkonnase inuit sângæne, tautuktaujomavluse tâpkonunga; taimaipat, akkilertauniksakangilase atátapsingne kilangmêtome.

2 Taimak pivlugo tunnijiguvit tunnergutiksarnik, nipjausijarkojijuksaungilatit sivunnerne, takkormôrtut illusingititit illinniarvingne iglullo akkorngæne, nertortaujomavlutik inungnut. Ahamarik, okautivapse: Akkilertaujarêrput.

3 Tunnergutiksarnik tunnijiguvit, saumit aggaktit nellolaulit tallerpikpît tunnergutânnik,

4 Tunnergutiksatis sagvartaukonnagit. Atátavillo, sagvangitomik tautuktub, akkileromârpâtis sagvartome.

*5 **Tuksiaruvit**, takkormôrtutitun - ituksaungilatit. Taipkoa nangerdlutik tuksiarlutiglo pivut illinniarvingne, iglullo sângæne, tautuktaujomavlutik inungnut. Ahamarik, okautivapse: Akkilertaujarêrput.

6 Igville tuksiaromaguvit, iglûngnut itterit, upkuangalo parngnanaerlugo, Atâtallo sagvangitome tuksiarvigiuk. Atâtavillo, sagvangitomik tautuktub, akkileromârpâtît sagvartome.

7 Tuksiarupselo, okausise amisuliniarasigik (unnuktôtinia-rasigik) nellojutitut; taipkoa tussartaunasugivut, okausekarungamik unuktunik.

8 Tamanna pivlugo taipkotitunak-ituksaungilase: Atâtapse attoriakartase kaujimavait, tuksiarviokârane illipsingnut.

*9 **Taimak** pivlugo imâk tuksiaritse: Atâtavut kilangme! Attit nerto taule.

10 Nâlegaunît kailaule. Pijomajat piniartaule nuname sorlo kilangme.

11 Uvlome piksappingnik tunnitjivigitigut.

12 Idluinivut issumagijungnaikit, sorlo uvagut idluitullivigivut issumagijungnaervigigaptigik.

13 Oktortauluugnermut pitinnata. Piulitigulle ajortomit. Nâlegaunek, pitsartunerlo, ânanaunerlo pigigangne issokangitomot. Amen.

14 Inuit idluitulliningit issumagijungnaerupsigik, Atâtapse-tauk issumagijungnaerniarivait idluitullinise.

15 Inuille idluitulliningit issumagijungnaingikupsigik, Atâtapse-tauk issumagijungnaernianginivait idluitullinise.

*16 **Nerritailijarangapse**, annûtuksaungilase takkormôrtutitut; kénatik tautortertimmatsuk nerritailijarangamik, inungnut tautuktaujomavlutik. Ahamarik, okautivapse: Akkilertaujarêrput.

17 Nerritailijarangaville, niakuit mingoaruk, ermiklutillo.

18 Nerritailinernik takkojauterkonnak inungnut, Atâtang-nulle sagvangitométomot. Atâtavillo sagvangitomik tautuktub, akkileromârpâtît sagvartome.

*19 **Perkutinik** pikkuminartunik kattersoijuksaungilase nuname, kaurulillo mangertorerublo asserorniartanginik, tigliguillo pinasuarniartanginik, tiglingniartanginiglo.

20 Perkutinigle pikkuminartunik kattersoiniaritse kilangme, kaurulillônét mangertorerublônét asserorungnangitanginik, tigliguillo pinasuarungnangitanginik tigligungnangitanginik.

21 Perkutekarvipsingne, ômatise tagvanênivut.

22 Timib ije kaumanerivâ. Ijit idluarpat, timit illûnâne kaumaniarivok.

23 Ijit nellangaikpat, timit illûnâne târniarpok. Kaumajorle illungnétok tâktôkpat, tâktok nangminek angidlarniarpok ila!

*24 **Angajokângnut** maggungnut kivgartortokarungnangilak; aipâ ômigilârpâlônét, aipâ nagligivlugo; ubvalo aipâ ungagi-

lärpä, aipanga nachogivlugo. Gúdelo nunab pingillo attautsikut kivgartorlugit sapperpose.

25 Tamanna pivlugo okautivapse: Inósise pivlugo siakler-niarase, nerikksapsingniglônêt immiiksapsingniglônêt, timipselônêt annorâksanginik. Inósise annernarnersaungilat nerkemit? Timisselo annernarnersaungilat annorânit?

26 Tingmitjat kilaub attânêtot nautsertorsigik: karngasuingilat, perorsianiglo kattersingilat kematullivingnut; taimaigalloartillugit, Atâtapse kilangmêtib nerritipait. Taipkonangat annernarnersaungilasê?

27 Nellise ingminik uiguksarsijunguarkâ tallertut attautsitut takkitigijomik, siaklerutigigalloaruniük?

28 Sôglo annorât siaklerutigivisigik? Pannaujaujártut naternamêtot, kanok perortut takkunârsigik; sennangilat, pergaingilallônêt.

29 Okautivapse: Salomonelônêt ânanaunermine illúnâne annorârsimalaungilak taipkoa illangatitut.

30 Iviksukat naternamêtot, uvlome perortut, kaukpallo kiæksaumut egitæksaujut Gúdib taimak pinnarnartinamigit, annorârtitsomanersaringilasê? Okpernikitose tagva!

31 Taimak pivlugo · issumanerluktuksaungilase okarluse: Sumik nerriniarkitâ? sumiglo immerniarkitâ? sumiglônêt annorâksakarniarpitâ?

32 Makkoa tamaita nellojut pinasuarpait; Atâtapse kilangmêtib kaujimavâse, tamakkoninga tamainik pijariakarapse.

33 Gúdib nålegauvinga idluarningalo pinasuarkârsigik, tâva tunitjivioniarpose tamakkoninga tamainik.

34 Taimaimat kauksak issumaginasiuk, kauksak piksaminik pinialermat. Nâmakpok uvlut illúnatik ingmikut siaklerviokpatta.

KAPITEL VII.

Jêsusib okâlanermine kakkame soraerninga.

ERKARTUINIARASE erkartortaulerkonnase.

2 Erkartuinipsingnut erkartortaujomârpose; ôktutipsingnullo ôktortaujomârivose.

3 Kattangutivit ijingata sukkiutâ sôg tækkoviük, ikak ijingnêtok malluginnago?

4 Kanorlo kattangutit okautsomaviük: Ovatsiaro, sukkiut ijingnit péromavara? Aháglo, ikak ijingnépok.

5 Takkormôrtotit, ikak ijingnit pèrkâruk; kingorngagut kattangutivit sukkiutâ pèrasuaruk.

*6 **Ivornalok** tunnijaksaringilase kingminut, sappangaselq

egitaksaringilase kuingëginut; ittikkamingnut tullerajarlugit, sangulutiglo alliktoriarluse perkonnagit.

*7 **Tukslaritse**, tunnitjivioniarpose tagva; kennemitse, nenni-siniarpose tagva; avilortaritse, upkuerutjauniarpose tagva.

8 Tuksiartok pilármat, kennertorlo nennisilármat, avilortartorlo upkuerutjaulármat.

9 Inúb kia nelipse, erningata tuksiarvigikpago kakkôjamik, ujarkamik tunnitjiviginajarpaúk?

10 Mingeriamiglo tuksiarvigikpago, kuglugiangojártonik tunnitjiviginajarpaúk?

11 Illipsele, piungitôgalloartose, kittorngase tunitjivigijung-narapsigik tunnergutinik ajungitunik, anginersamik ila Atátapse kilangmê tub tuksiartine tunitjiviginiarpait ajungituuk.

12 Tamainik piniarviojomanipsingnik inungnut, tamakko-ningatauk piniarvigisigik; tamædja perkojat nellautaijullo ag-langit.

*13 **Ittervikitokut** itteritse. Ittervik perrotôngmat, apkosinerlo sillingmat, ániatitsivingmut sangmijok; unnuktorsuillo tamanna attorpát.

14 Itterviglo nerrokipok, apkosinerlo amipok, inógumut sangmijok, ikkitullo nagvárpát.

*15 **Ulloreusugitse** nellautainerluktunik; taipkoa saukat aminginik annorákardlutik tikkipáse; illumikkulle kësuktorsôvut sorlo amerkut.

16 Sullianginit illitarijaksarivasse. Paunganik Dorninit pé-jaijungnartokarká, Faiginiglônét Distelinít?

17 Taimaktau napártut ajungitunik illúnatnik paungakarput ajungitunik, napártorle piungitok paungakarput piungitunik.

18 Napártok ajungitok piungitunik paungakarungnangilak, napártorlo piungitok paungakarungnangiivok ajungitunik.

19 Napártut neliat, paungakangitok ajungitunik, kippijau-niarput, egitauniarlunelo ikkomamut.

20 Tamanna pivlugo sullianginit illitarijaksarivasse.

*21 **Illúnatlungitok** uvannut okartut: Nálegak, Nálegak! ná-legauvingmut kilangmêtomut itterniarput, Atátamale kilangmê tub perkojanganik nálektut kissimik.

22 Uvloksame nelliutsomártome unnuktut okautijomárpánga: Nálegak, Nálegak, atterne nellautsitksanik okalaungitogút? Sátanasit atternut annitilaungilavút? Unnuktuniglo tattamnantullilaungilagút atternút?

23 Táva akkijomárpakka: Sulle illitarilaungimarikpapse; tamapse keniaksinga, ajortullijose!

*24 **Tamanna** pivlugo, okautsimnik makkoninga tussartok malliktorlo, támna adsiutipara angumut sillatujomut, igloliortomut kairtomut.

25 Sillaluksoalermat, kutjermallo, annorersuillo akkunadlar-

lutik iglo akkingmivigidlarmatsuk; ochungilak, kairtomut tungagame.

26 Makkoningalo okautsinnik tussartub mallingitublo adsigivâ angut sillaitok igloliortok siorkanut.

27 Sillaluksoalermat, kutjermallo, annorersuillo akkunadlarlutik iglo akkingmivigidlarmatsuk; ochovok serkorpalludlarlunelo.

28 Jêsusiblo okautsit tamakkoa nângmagit, inuit ajokertûtingit tattaminarivait.

29 Kiblingnadtartomik okâlangmat, aglangnik illisimajutituingtorlo.

KAPITEL VIII.

Kristusib tattamnartullininginik. Jêsusemik mallingnerub illingajuksauninganik kamok.

KAKKAMIT attersârmat, inugiartorsuit mallikpât.

2 Ahâglo, angut kallaktok tikkitok, tuksiarvigivlugo okarpok: Nâlegak, pijomaguvit kallagungnaititsungnarallopârma.

3 Jêsusiblo aggane issakpait, aktorlâllo, okarlune: Pijomavunga, kallagungnaerit. Tagvainarlo kallagungnaisârpok.

4 Jêsusiblo okautiva: Udjertulerit, assingnut tamattominga okarniarnak; ainiarille ajokertuijomullo tækkotilutit; tunnergutiksarlo, Môsesib tunnerkojanga tunnivlugo, nellojungnaerkovlugit kallagungnaernernik.

*5 Jêsusiele Kapernaumut ittermat, sorsuktuksat angajokângata tikkipâ, tuksiarvigivlugo,

6 Okarlunelo: Nâlegak, Kivgara iglumne nellavok, tumângajôvvlunelo ânilakteradlarpok.

7 Jêsusib okautivâ: Akijartoromavara.

8 Sorsuktuksat angajokângat kiovok okarlunelo: Nâlegak, nellopkotivunga illingnik ittertitsinernik iglumnut; okarille okautsemik attautsemik, tagva kivgara pijungnaerniarpok.

9 Uvngatauk inôvunga attanilik, kivgakalarmalo sorsuktuksanik; illangæannullo okaruma: Ailerit, aivok tâva; assianullo: Kait, kaivok tâva; kivgamnullo: Sennalauruk una, seu-navâ tâva.

10 Jêsusible tamanna tussaramiuk, tattaminarivâ, malliktinelo okautivait: Ahamarik okaupapse, taimak angitigijomik okpernermik nagvâlaungilanga Israêlitine.

11 Okautivapsele: Unnugiartoksuit unnangat pângallo tikkitsomârput, Abrahalo, Isaarlo Jâkolò iksivakattigijomârlugit nâlegauvingme kilangmêtome.

12. Nâlegauvingme kittorngaujulle ajæktortaujomârput târ-

torsoarmut ungardlerpâmut, tagvane keavaksoadlarnekaromârpok aglerulârnekaromârlunelo.

13 Jêsusiblo sorsuktuksat angajokângat okautiva: Ailerit, okperijarnik pilârpotit. Kivgangalo Stundeme tâpsomane pijungnaerpok.

*14 **Jêsuselo** Pêtrusib iglunganut pivok; sakkingalo (arnak) nellajok, ôlingnartomut kannimavlune tækkovâ.

15 Aggangitigulle tigungmago, ôlingnartub kemakpâ. Makkidlunelo kivgartorpait.

*16 **Unnulermallo** unnuktunik Sâtanasingnik pititsivut tâpsomunga. Anerniâlullo okausênarnut annitipait, sunatuinarniglo kannimasiggit pijunguaertipait.

17 Nellautaijub Jesaiasib okausingit nellautserkovlugit, okarmat: Sangênivut ingminut pitidlugit, kannimasivullo nangmarpait.

*18 **Jêsusiblo** inugasæksuit illumajine tækkogamigit, tesser-sûb akkianut ikârkojivok.

19 Aglangniglo illisimajok tikkipok Jêsusemut okautivlugo: Ajokertuijok, malligomavagit, namullônêt aiguvit.

20 Jêsusib okautivâ: Terriënniat sittekarput, tingmitjallo kilaub attânêtut uvlokarivut; Inûble Erninga pekangilarlônêt niakorme innangaviksanganik.

21 Assiatalo, illinniartingita illangata, okautivâ: Nâlegak, aikâlaulanga, atâtaga illuveriartorlugo.

22 Jêsusible okautivâ: Mallinga, tokkungajullo tokkojiatik illuveriartorlitigik.

*23 **Umiarkortôm**ut ikkivok, illinniartingitalo mallikpât.

24 Ahâglo, ullajujaksoakalerpok tessersoarme, maggillo umiarkortôk ittibuavlugi pivât, Jêsusese sinnikpok.

25 Illinniartingitalo tikkipât, tupârdlugolo okautivât: Nâlegak piulitigut, sutailerapta.

26 Tagva okautivait: Illipse okpernikitose, sôg nangiarkisê? Makkiporlo, annorelo immarlo inerterpak; ikkubliamarilerpok tâva.

27 Inuille tattaminiarput, okarlutiglo: Kina una angut, anoriblo imablo nâlektangak!

*28 **Tessersûblo** akkianut, Gergesênerit nunangænnut pivok. Tagva Sâtanasilik magguk, illuvernit annijuk Jêsusemik naipitsivuk; erksinartorsôngmaniglo, apkut tamanna attordlugo sappernarpok.

29 Ahâglo, nipliadlarlutiglo okarpuk: Jêsusë, Gûdib erninga, suniarpitigît? nelliuterkârtinnago kappiasuktitsartor-pitigûk?

30 Kanningitangæne kuingêngigasæksoakarpok nerrijunik.

31 Tagva Satanasiit tuksiarvigivât okarlutiglo: Annititsomaguptigut, kuingêngigasæksoarnut tâpkununga pullarkotigut.

32 Okarporlo: Aularitse! Annigamiglo, kuingêngigasæksoarnut pullavut. Ahâglo, kuingêngigasæksuit illûnatik pangaliklutik sivinganariktomit ingmingnik ijukkâdlarput tessersoarnut, ippivlutiglo immâne.

33 (Kuingênginik) mianersijullo kemnâvut, iglugasæksoarnullo aivlutik, tamannalo okautigijartorpât, Sâtanaseliglo illior-taunigik.

34 Ahâglo, iglugasæksoarmiut illûnatik annivut, Jêsuse pachrearlugo. Tækkogamitsuglo, tuksiarvigivât, nunamingnit aularkovlugo.

KAPITEL IX.

Assinginik Kristusib tattamartitanginik. Apostelib Mattêusib anerijaulerningamik.

TAGVA umiakortômüt ikkivok, ama uttimut ikârdlune, iglogasæksoarminullo pivlune.

2 Ahâglo, tâpsomunga âtsivut tumângajomik, aumittine nel-lajomik. Jêsusib okperningit tækkogamigit, tumângajok okau-tivâ: Ernera, kувiasugit, ajornitit issumagijaujungnaerput.

3 Ahâglo, aglangnik illisimajut illangit ilumikkut okarput: Una mittautekarpok Gûdemik.

4 Jêsusible issumangit kaujimagamigit, okarpok: Sôgle ômatipsingne issumalukisê?

5 Neliak ajornanginersauvâ, okarlune: Ajornitit issumagi-jaujungnaerput; imâglônêt: Makkitit arvertarlutillo?

6 Nellojungnaerkovlusele, Inûb Erninga pitsartunekarmat nuname ajortoerutjinermik, tumângajomut okarpok: Makkitit, aumititit pikit, angerarlutillo.

7 Makkidlunelo tâva iglominut angerarpok.

8 Inuit tamanna tækkogamitsuk, tattaminiarput, Gûdelo nakkoridlarpât, inuit tamaitunik pitsartunernik tunitjivigilaung-magit.

*9 Jêsuselo tagvangat aularame, inungmik tækkovok, tuniorkaivingme iksivajomik, Mattêusemik attelingmik, okauti-vâlo: Mallinga! Nikkoviporlo malliklugo.

*10 Iglomelo nerrimârvingme iksivatillugo, ahâk, Zoellnerillo ajortullijullo unuktut tikkiput, Jêsuselo illinniartingillo iker-kattigivlugit nerrimârvingmut.

11 Farisêerit tamanna tækkogamitsuk, illinniartingit okau-tivait: Sôg ajokertortipse Zoellnerillo ajortullijullo nerrekati-givagît?

12 Jêsusib tamanna tussaramiuk okautivait: Atsuilit inû-lijekariakangilat, kanimajut kissimik.

13 Tamattomale tukkinga illinniariartorsiuk: Nâpkiningnek kuviagivara, tunnergutille pinnagit. Ajortuggit kaikojartorpakka, ablatsâmik issumakar'kovlugit, idluartut pinnagit.

*14 **Talmak** okartillugo, Johannesib illinniartingita tikkipât okarlutiglo: Sôg uvagut Farisêerillo nerritailivakkitâ akkulaitomik, illinniartitille nerritailivangilât?

15 Jêsusib okautivait: Nullianiktomut tikkitut kanok kiksartuksauvât, uiksak illagigamitsuk? Nelliutsomarpôrle uiksânik aksârtauvingat; tagva nerritailivangniarput.

16 Annorâtokak illârpangilât nutâmik illâksamik; nutâb alliktorniarmago nutaungitok, alliktorneylo pivallianiarpok.

17 Wainelo nutâk immerkautinut nutaungitunut immertûttinginivât; Wainib nutâb alliktorniarmagit immerkautit, Wainelo kovituinarniarpok, immerkautillo asserorlugit. Wainelo nutâk immerkautinut nutânut immertûtijæksauvok, tamarmik tâva asserojuikattigêkpuk.

*18 **Talmak** okautingmagit, ahâk, angajokât illangat tikkipok, pâmakterlunelo sânganut okarpok: Nâlegak, panniga mâna tokkovok; agganulle aktoriartoruk, inûniarpok tagva.

19 Jêsuselo nikkovipok, malliklugolo, illiniartine illagivlugit.

*20 **Ahâglo**, arnat illangata járnik 12 nik aukatsainartub, annorângata sinnâgut aktoriartorpâ tunnuanit.

21 Illumigut okarame; Annorângalônêt aktorupko, pijungmainiarpunga.

22 Jêsusib keviarame, tækkovâ, okarlunelo: Panniga, kuviagusit, okpernivit pijungnaertipâtit. Arnarle Stundeme tâpsomane pijungnaerpok.

23 Jêsuselo angajokâb iglunganut itterame, nipjausijartullo inuillo aulajâdlartut tækkogamigit,

24 Okautivait: Aularitse, niviarsiak una tokkungimat, sinnikporle. Ijoridlarpâllo.

25 Inuille annititaungmatta, itterpok, aggangitigullo tiguvâ; niviarsiak tâva makkipok.

26 Tamannalo tussaumajaulerpok nuname tâpsomane illûnâne.

*27 **Jêsuselo** tagvangat aularmat, tautungituk mallikpuk tâpsominga, nipperkortovlutik okartuk: Igvit, Davidib Erninga nâpkigitiguk!

28 Iglomullo ittermat, tautungituk tikkipâk. Jêsusiblo okautivak: Okperpitik, taimaitomik piniarvigijungnaraptik? Tagva okautivât: Ahaila Nâlegak.

29 Ijikikullo aktorpak, okautivlugiglo: Okperaptik taimaieritik!

30 Tautulerpuglo. Jêsusiblo unipkârkongilak tamattominga, okarlunelo: Udsertuleritik, tamanna inungnut kaujjaukonnago.

31 Tápkuale unipkâriartorpuk nunamut tâpsomunga illûnânut.

*32 Tápkuâ anningmanik, ahâk inungmik Sâtanaselingmik okarungnangitotomik tâpsomunga âtsivut.

33 Sâtanasele annititaungmat, okarungnangitok okalerpok. Inuillo tattaminialerput okarlutiglo: Taimaitomik tækkolaungimarikpogut Israêlitine.

34 Farisêrille okarput: Sâtanasit annitipait Sâtanasit attaningætigit.

35 Jêsuselo arvertarpok iglugasaksoatigit iglugasaktigullo illûnaitigit, ajokertuivlune illinniaringine, okautsillo tussarner-tut nålegauvingmik okautigivlugit, inungnelo atsuiliungitut, kanimajullo sunatuinait âkikpait.

*36 Inugasæksullo tækkogamigit naiperkotigivait; perliler-matta siamangavlutiglo saukatitut mianerijekangititut.

37 Tagva illinniartine okautivait: Kattersivik angijôvok, sennajuksalle ikkidlarput.

38 Tamanna pivlugo kattitæksat inuat tuksiarvigisiuk, sennajuksanik tilliklerkovlugo kattersivingminut.

KAPITEL X.

Apostelit tillijaulerningænnik tattamnartullijartorkovlugit.

ILLINNIARTINELO 12 it ingminut kaikovait, pitsartunekartilaitalo anernernut makkojungnartunut, annititserkovlugit tamakkoninga; kanimajuniglo sunatuinarnik atsuiliungituniglo sunatuinarnik pijungnaertitserkovlugit.

2 Apostelit 12 it attingit tamadja: Sivorlek Simon, Pêtrusemik taijak; nukkâlo Andréase; Jakôbusc, Zebedêusib erninga, nukkâlo Johannese.

3 Filippuse, Bartolomêuselo; Tômase, Mattêuselo Zoelneriojok; Jakôbuselo Alfêusib erninga, Lebbêuselo, Taddêusemik attipsâlik;

4 Simon Kanamiok, Jûdaselo Issariot, Jêsusib pititigijomârtanga.

5 Tâpkoa 12 it Jêsusib tillivait, perkolaitalo okautivait: Nellojut apkosininginut ainiarase, Samâriamiullo iglugasæksoanginut itterniarase!

6 Aititsele saukanut tammarsimajunut, Israêlib iglunganit pijunut.

7 Ajokertuijartorlusele okaritse: Nålegauvik kilangmêtok kannitomut tikkisimavok.

8 Kanimajut âkidlarsigik, kalladlartut kallagungaertisigik,

tokungajut ômartisigik, sâtanasit annitisigik! Akkekangitomik pigapsiuk, akkekangitomik tunnisiuk!

9 Goldemiglônêt Silberemiglônêt kanujamiglônêt tapseru-miutekartuksaungilase.

10 Takkoakautekarniaraselo ingergaluse, annorâlijarniarase-tauk maggûngnik, ittigagutipsâlijarniaraselo, ajaupialijarniaraselo. Seunajok nerikisanganik tunitjiviojariakarpok.

11 Iglugasæksoarnut iglugasangnullônêt itterupse, kiglisiniaritse, tagvane ittervigijaujariakartokarmangât, tâpsomanêtsainaritselo aularkârase.

12 Iglomulle itterupse, iglub tamattoma inungit salutisigik.

13 Tamattomalo iglub inungit taimailioræksaukpatta, ulla-pirsautise tâpkonunga piniarpok. Taimailioræksaungippattale, ullapirsautipse utterviginiarpâse.

14 Illangitalo illalioromangippasse, okausiselo tussaromana-git: annitise tagvangat iglomit iglugasæksoarnillônêt; ittikkap-selo sanningit katterarsigik.

15 Ahamarik okautivapse: Sodomamiut Gomorramiullo nu-nâgik pitlartaunikinersaujomârpuk uvluksame erkartuivingme, iglugasæksoarnit ukkonangat.

*16 Ahâk, saukatitut tillivapse amarkut akkorngænnut; tamanna pivlugo sillatutsiaritse kuglugiangojârtutitut, nellangainaselo taubititut.

17 Inungnigle illimasugitse; kiglisiniarvingmingnut âtsomâr-masse, issakavluselo illinniarvingmingne.

18 Attanernullo attanersoarnullo âtsomârpâse pivlunga, taipkoa nellojullo nellojungnaerutiksangænnut.

19 Atsomârpassele, sivôraniarase, kanok sumiglônêt okau-siksakarniarmangâpse; stundeme tâpsomane tunitjivioniarapse kigusiksapsingnik.

20 Illipsingnit okanginapse, Atâtapsele Anerningata okar-tipâse.

21 Kattangutible kattangutine tokkomut pititsomârpâ, atâ-tablo ernine, kittorngallo angajokâtik illeratsautijomârpait, tokkokoovlugillo.

22 Illûnatiglo ômigijomârpâse, attera pivlugo. Sokkosijui-torle naggatiksamut piulijaujomârpok.

23 Iglugasæksuille illangine unangmikpasse, assinginut kemâtitse. Ahamarik, okautivapse: Israêlitit iglugasæksoangit ingergajarêrviginiangilase, Inûb Erninga tikkerkârtinnago.

24 Illinniartok illinniartitsijiminit anginersaungilak, kivgar-lônêt nâlekaminit anginersaunginivok.

25 Illinniartok illinniartitsijimitun-ikune, kivgarlo nâlekami-tun-ikune, nâmaksivok. Iglub inua Beelzebumik taigamitsuk; anginersamik iglomiokattingit taimak tainajangilagit?

26 Tamanna pivlugo erksiginiarasigik. Sagvangitokangilak

sakkertitauniangitomik, angigutjutekangilarlo kaujijaunia-
ngitomik.

27 Tártome uvamnit tussartasse okautigisigik kaumajome.
Issibjutaujut tussartase, okautigisigik iglut kángine.

28 Erksiginiarasigiglo timinik tokkotsijut, tarniniglo tokkot-
sijungnangitot. Anginersamigle taimna erksigisiuk, timiniglo
tarniniglo asserortitsijungnartok anianartovingme.

29 Kutsertak magguk kênaujárungmik attautsemik akke-
karpangilák? Ukkoa illangallônêt nunamut kattangniangilak,
Atátapse perkungippago.

30 Niakupse nujangille kittitaumavut.

31 Tamanna pivlugo erksiniarase; kutsertavaksoarnit aju-
nginersaugapse.

32 Tamanna pivlugo, uvamnik okausilik inungnut, okauti-
gijomavara Atátamnut kilangmêtomut.

33 Uvamniglo missiutilik inungnut, missiutigijomavaratauk
Atátamnut kilangmêtomut.

34 Ullapirsaijartorasuginiarasinga nunamut. Ullapirsaijar-
tungilanga, saviksoarmigle pititsivunga.

35 Tikkinama, ernek akkerartortidlugo atátaminut, pan-
niglo anánaminut, ukkuarlo sakkiminut.

36 Inûblo iglomiokattino òmigijijomârpait.

37 Atátaminik anánaminiglônêt uvamnit naglingnersak, illa-
karniangilak uvamnik. Ernerminiglo panningminiglo uvamnit
naglingnersak, illakarniangilak uvamnik.

38 Senningajoliksaminiglo (kappiasutiksaminiglônêt) tigusijo-
mangitok uvamniglo malligomangitok illakarniangilak uvamnik.

39 Inôserminik ivlersijub assiojjjomârpâ, inôserminiglo assio-
jjub uvanga pivlunga nagvâromârpâ.

*40 Illipsingnik illaliortub, illaliorivânga; uvamniglo illalior-
tub, tilliklertok uvamnik illaliorivâ.

41 Nellautaijomik illaliortok, nellautaijôngmat, nellautaijo-
tut akkilertaujomârpok. Idluartomiglo illaliortok, idluartông-
mat, idluartotut akkilertaujomârpok.

42 Ukkoarârsuillo illangænnik imertitsijok immermik nigli-
nartomik, ermgsuârsub immanganik, illiniartiongmat, ahamarik,
okautivapse, akkêngaivioniangilak.

KAPITEL XI.

*Johannesib illinniartingita tillijauningænnik Kristusemut. Kris-
tusib kigligiudjninganik Johannese pivlugo. Iglugasait Gali-
lêamêtot suarutigivait. Atâta nertorpâ. Inymnut kai kojivok.*

JÉSUSIBLO перкожane tamakkoa illinniartiminut 12 inut ná-

gamigit, tagvangat aularpok, ajokertuivlunelo okâlajartorpok iglugasækssoangine.

2 Johannesele Kristusib piniarninginik tussaramo parngna-naersimavingmêdlune, illinniartiminit maggungnik tilliklerpok,

3 Aperijaukovlugo: Tâmnauvêt tikkituksak, assingniglônêt nerriugijaksakarpitâ?

4 Jêsusib kiovak, okautivlugiglo: Johannes ama okautijar-tortikko tækkojaptingnik tussartaptingniglo:

5 Tautungitut tautulerput, tussiaktullo pissulerput, kalla-dlartut kallagungnaerput, tussângitut tussalerput, tokkungajut ômarput, aklujullo okautjauvut okautsinik tussarnertunik.

6 Piloridlarporlo sinnaungajutekalungitok uvannik.

*7 **Uttermanik**, Jêsuse okalerpok inungnut Johannesemik: Inukangitomut suna tækkojartorpisiûk? Iviksoak annorib aulatanga sunatuinarmût?

8 Sunalônêt tækkojartorpisiûk? Inuk annorâtsiariktok tækkojomavisiûk? Ahâk, annorâtsiariktut, attanersuit iglungi-nêtsôngovut.

9 Sunalônêt tækkojartorpisiûk? Nellautaijok tækkojomavi-siûk? Illa, okautivapse, nellautaijomit anginersaujok.

10 Tâmnauvêt aglait okautigijangat: Ahâk, Engelige sivunnernut tillivara, apkutiksarnik sivunnerne âkiksoijuksak.

11 Ahâk, okautivapse: Arnanit erniangojokangilak Johan-nesemit baptiterijomit anginersaujomit; mingnerle Gûdib nâle-gauviane anginersauvok tâpsomangat.

12 Johannesible baptiterijub uvlungita kingorvgatigut, sulle tagvunga, nâlegauvik kilangmêtok aksorôtjauvok; tâpsomingalo aksorôtjijut, amualerpât ingmingnut.

13 Perkojat nellautaijullo illûnatik nellautsilaungmatta Jo-hannese tikkidlugo.

14 Tamannalo okperijomagupsiuk: tagva Eliase tikkituksak.

15 Tussâjungnik siutelik tussarle.

*16 **Inuille** ukkua kimut adsiutitaksarivakkâ? Sorrutsit ad-sigivait, iglut akkorngæne iksivajut nipluutjekattartullo pingo-arkattimingnut,

17 Okarlutiglo: Nipjausijarvigilauktapse, okigêseromangito-selo; kiksantomiglo okautilaukpapse, keajomangitoselo.

18 Johannes tikkitikok, nerrinanelo immingilak; tagva okar-put: Sâtanasekarpok.

19 Inûb Erninga tikkisimavok, nerrilarmelo immilarmelo; tagva okarput: Ahâk, inuk una nerritojoksoak, Wainemiglo immertojoksoak, Zoelnerillo ajortullijullo illanârijingat! Gûdible illisimaninga idluarijaujariakarpok kittorngaminut.

*20 **Tagva** iglugasæksuit inungit suadlalerpait, tattamnartulli-viginerpârilauktane, âkilaungimattalo.

21 Kappianamêk, Korazin! Kappianamêk Betsaida! Tiru-

semelo Sidonemelo taimaitunik tattamnartunik pijokalaukpat, sorlo illipsingne; itsak pôksajatuinarnik annorâkardlutik argjamêdlutiglo kakkialerajalaukput.

22 Okautivapsele: Tiruselo Sidonelo pitlartaunikinersaujomârput illipsingnit uvluksame erkartuivingme.

23 Igvillo Kapernaum, kangattarsimajotit kilak tikkidlugo, kappianartovingmut kannunga ajæktortaujomarpoitit. Sodomaine taimak angitigijunik tattamnartokalaukpat, sorlo illipsingne, sulle uvlome asserortautailinajalaukput.

24 Okautivapsele: Sodomamiut nunangat pitlartaunikinersaujomârpoik illingnit uvluksame erkartuivingme.

*25 **Taipso mane** Jêsuse okalerpok: Atâtak, kilaublo nunablo nålegangak, nakkorivagit, illisimajunut sillatujunullo tamanna angigutjutigigangne, nutakkatitun-itunullo nellojungnaertijutigigangne.

26 Illa, Atâtak, taimak sângne idluarkolaurangne.

27 Tamaita Atâtab tunilaukpaik uvamnut. Ernermiglo illitarsijokangilak, Atâtab kissime illitarivâ; Atâtamiglo illitarsijokanginivok, Ernerub kissime, Ernerublo nellojungnaertitsomajangita illitarivât.

*28 **Kaltitse** uvamnut tamapse, ajulertose kappiasuktoselo, nakoksititsomavapse.

29 Nangmautara illipsingnut pisiuk, illinniarvigivlungalo; kenuênama piojorijuilmalo ômatimne; tagva merngoerserviksarsiniarpose tarnipsingnut.

30 Nangmautara idluarmat, nangmagaralo okipok.

KAPITEL XII.

Jêsusib sernârninganik illinniartiminik. Aggait tokkungajut âkikpaik Sabbateme. Kigusingit ajokertûsingillo.

TAIPSO MANE Jêsusib perortut kakkôjaksat apkotigivait Sabbateme; illinniartingillo kâleramik, sullugainernik nussuksivut nerrivlutiglo.

2 Parisêrit tamanna tækkogamitsuk, okautivât: Ahâk illinniartitit Sabbateme pijaksaungitomik piniarput.

3 Okautivaille: Attuarsilaungilasê Davidib illiorninganik, kâlerame, illangillô?

4 Gûdib iglunganut itterame, kakkôjallo tækkojaksat nerrivait; nerrivlugit perkojaungigalloarame, illangillônêt, ajokertuijut kissimik?

5 Perkojanelônêt attuarsilaungilasê, ajokertuijut Sabbategalluartillugo kattimaviksoarme Sabbatemik sujukserkôrningæn-nik, passidlartaunatiglô?

6 Okaupapsele; tamânêtokarpok kattimaviksoarmit anginer-saujomik.

7 Tamannale kaujimagupsiuk sunaumangât: nâpkingnek kuvigivara, tunnergutit pinnagit, passijæksaungitut passidlaraja-laungilasse.

8 Inûb Erninga Sabbatemuttauk Nâlegauvok.

9 Tagvangallo sivumuarame, illinniarvingænnut itterpok.

*10 Ahâglo, inukarpok tagvane aggalingmik iglunginik tokkungajunik. Appersorpållo okarlutik: Sabbateotillugo inûlikle-riak idluarkâ? Passitiksarsiorlutik tâpsomunga.

11 Okautivaille: Nelipse, saugatuamik piggub, ittersamut kattakpat Sabbateme, tigonago kagvertinasuangipaûk?

12 Kanok angitigijomik tagva inuk saukamit ivlernarner-saungilâk? Tamanna pivlugo ajungitulliak Sabbateme idluingilak.

13 Tagva inuk tâmna okautivâ: Aggaktit issakit. Issakpaillo; âkiktaulerpullo iglungititut illivlutik.

*14 Tagva Farisêerit annivut okarkattigêlerdlutik illioriakar-nermingnik inuromavlugo.

15 Jêsusible tamanna tukkisigamiuk, tagvangat aularpok. Inugasæksuillo mallingmatsuk, illûnaita âkikpait,

16 Innerterpaillo, okautaujomanane inungnut.

17 Nellautsilerkovlugit nellautaijub Jesaisib okausingit, okarmat:

18 Ahâk, tagva kivgara, annerilauktara nagligijaralo, tâmna tarnima kuviagijanga: Anernimnik illijivigijomavara, nellojullo okâlaviginiarpait idluarnermik.

19 Aivajomananelo kaggudlarniangilak, nippingalo tussartauniangilak iglut akkorngæne.

20 Iviksoak suvlolik naviksimajok serkomimaringniangilâ, mannerlo aumalik kamminianginivâ, idluarnek ajukangitiler-kârango.

21 Attingalo nellojut nerriuginiarpât.

*22 Tagva Sâtanaselingmik tautungitomik okarungnangito-miglo tâpsomunga âtsivut; pijungnaertilugolo, tautungitok okarungnangitorlo okalertipâ tautulertilugolo.

23 Inuillo illûnatik tattaminiarput, okarlutiglo: Tâmna Davidib Erneringilâ?

24 Farisêerille, tamanna tussaramitsuk, okarput: Sâtanasit annitipait, Beelzebub, Sâtanasit attaningata, pitsartuninganut kissianut.

25 Jêsusible issumangit kaujimagamigit, okautivait: Attanovit nelit ingmingnut illagêgungnaertut nunguniarput; igluga-saillo iglullônêt nelit ingmingnut illagêgungnaertut, sôngojung-naerput.

26 SâtanasiB Sâtanaseokattine annitikuniuk, ingminut akkerartorpok; kanorle attaniovinga sokkosinginajarkâ?

27 Uvangale tagva SâtanasiB annitikupkit Beelzebubekut, kinakut kittorngapse annitipattigik? Tamanna pivlugo taipkou erkartortigijomârpasse.

28 SâtanasiB Gûdib Anerningagut annitikupkit, Gûdib nâlegauviata tagva tikkisimavâse.

29 Kanorlônêt sangijorsûb iglunganut inuk itterajarkâ, perkutinginigo aksârdlugo; sangijoksoak kellaksorkâruniuk kisiâne, kingorngagut tâva iglungata perkutitangit aksârniгарилугит?

30 Uvannik illakaromangitub akkerartorpânga, kattersoekattigingitaralo siamartitsivok.

*31 Tamanna pivlugo okaupapse: Inuit ajorningit mittautekarningillo tamaita issumagijaujungnaeromârput; Anernermigle inuit mittautekarningit issumagijaujungnaeraniatsangilat.

32 Inûb Erninganik okautekaluktok issumagijaujungnaerriarpok. Annernermigle ajunginermik okautekalûtilik issumagijaujungnaerriangilak, nunamelônêt tamattomane, sillamelônêt pijomârtome.

33 Napârtomik ajungitomik illijigupse, ajungitunik paungakarniarpok; napârtomigle piungitomik illijigupse, piungitunik paungakarniarpok. Paunganginit napârtok illitarijavok.

34 Illipse kuglugiangojârtut ivajangit, kanok ajungitunik okarungnarkisê, piungitôgapse? Omatib tættæjutinginik kannek okasôngovok.

35 Inuk ajungitok ajungitunik sakkertitsivok ômattime tættæjutinginit ajungitunit; inuglo piungitok piungitunik sakkertitsivok ômattime tættæjutinginit piungitunit.

36 Okaupapsele, uvluksak erkartuivik nelliutikpat, inuit kiojuksaujomârmatta okautsitik piungitut illûnaita pivlugit.

37 Okautsitit malliklugit idluarnerartaujomârpotit, okautsitillo malliklugit erkartortaujomârpotit.

*38 Tagva aglangnik illisimajut Farisêerillo illangit kiovt okarlutiglo: Ajokertuijok, nellunaikutamik tækkojomadlarvogut illingnit.

39 Kioville okautivlugillo: Ukkuarâluit assiniartut nellunaikutamik tækkojomavut; tunnitjivioniangilalle nellautaijub JônasiB nellunaikutangata assianik.

40 Sorlo Jônase uvlune pingasune unnuanelo pingasune arviub nânganelaungmat; taimaktauk Inûb Erninga uvlune pingasune unnuanelo pingasune nunab illuanêtsomârpok.

41 Ninivemiut uvluksame erkartuivingme kinguvângokattigêt ukkua illagivlugit sakkeromârput, erkartorlugillo; JônasiB okâlaningit malliklugit kakkialeramik; ahâglo, tamânêtokarpok Jônasemit anginersaujomik.

42 Uvluksame erkartuivingme kinguvângokattigêt ukkua

illagivlugit attaniub nullianga ângat pijok sakkeromârpok erkartorlugillo; nunamit ungasiktomêtomit pigame, Salomonib sillatuninga tussariartorlugo; ahâglo, tamânêtokarpok Salomonem nit anginersaujomik.

43 Anernek idluitok inungmit annigame, ingergavok sunakangitokut, merngoerserviksarsiorlune, nagvâranelo.

44 Okarpok tagva: Iglumnut kemmalauktamnut utteromavunga. Tikkinamiuglo pējaiviomajok sannersimajorlo pinnarsimajorlo tikkipâ.

45 Tagva ailerpok, anernermik assiminik 7 nik, ingmunit ajornersaujunik illaksarsivlune; itteramiglo tagvanêtualerput; kingorngagut inuk tâmna ajulualerpok sivorlermit. Taimaktauk kinguvângokattigêt kassêtoksuit ukkua itsomarivut.

*46 Sulle taimak inungnut okâlatillugo, ahâk anânangalo kattangutingillo angutit sillatânêput, okarkattigijomavlugo.

47 Tagva illangata okautivâ: Ahâk, anânat kattangutitillo angutit sillatânêput, okarkattigijomavlutillo.

48 Tamattomingale okautjine kiovâ: Kina anânagâ? kikkullo kattangutikkâ?

49 Agganelo issaklugit illinniartiminut, okarpok: Ahâk tagga anânagâ kattangutikkalo.

50 Atâtama kilangmê tub pijomanganik malliktok, tâmna nukkarivara, najagivaralo, anânagivaralo.

KAPITEL XIII.

* *Adsiujunik sunatuinarnik Gûdib nâlegavvia pivlugo.*

UVLORME tâpsomane Jêsuse iglomit annigame, tessersûb kiglinganut ingitsartorpok.

2 Inugasæksuillo nellipsarmatsuk, umiakortômüt ikkivok ingilarmelo, inugasæksuit illûnatik tessersûb kiglinganêtillugit.

3 Sunatuinarniglo okarvigivait adsiujutigut, okarlunelo: Ahâk, karngasuijok karngasuijartorpok.

4 Karngasuitillugolo, illangit apkosinermut kattakput, tingmitjallo pukkumalukpait.

5 Illangillo kairtomut ivjokitomut kattakput; perotersâr-pullo, ivjokinamik.

6 Sekkinerle nuingmat, kunnulersârput, amâkanginamiglo pannilerput.

7 Illangit kattakput orpit kakkilautiggut akkorngænnut; orpillo kakkilautiggut, peroramik, tokkopait.

8 Illangillo kattakput nunamut ivjoriktomut, perorsiaksakalerpullo sullugainermingne: illangit 100 nik, illangit 60 nik, illangit 30 nik.

9 Tussájungnik siutelik tussarle.

*10 **Illinniartingitalo** tikkipát okarlutiglo: Sôg adsiujutigut okarvigivigit?

11 Kiovait okautivlugillo: Illipse Gúdib nálegauvingata nellonarninganik kaujititauvose; taipkoale tamattominga tunitjiviongilat.

12 Pekartok tunitjivioniarpok pekaluarkovlugo; pekangitorle aksártauniarpok pinganik.

13 Tamanna pivlugo adsiujutigut okarvigivakka. Ijinut uitajunut tautungimatta, siutinullo angmajunut tussangimata; tukkisimingatsuk.

14 Taipkonungalo Jesaiasib nellautainingit nellautsimalerput, imaitut: Siutipsingnut tussaromârpasse, tukkisinagolo; ijipsingnullo tækkojomârpasse illitarinagolo.

15 Inuit ukkua ômattingit mangaidlarmata, siutimingnullo tussânerludlarput sikkungilarmiglo; ijimingnut tækkokonnagit, siutimingnullo tussarkonnagit sâgiarkonnagillo ikajortauvlutik uvamnut.

16 Piloridlarpulle ijise, tautukkamik, siutiselo, tussâgamik.

17 Ahamarik, okaupapse: Nellautaijut idluartullo unnuktut tækkojase tækkojomadlalaupkât, tækkolaungnagolo; tussâjasele tussaromadlalaupkât, tussalaungnagolo.

*18 **Mâna** adsiujok tussarsiuk karngasuijomik:

19 Tussartokarpat okautsinik nálegauvingmik, tukkisinagillo, tâva Sâtanasib okautsit péjariartorpait ômattânut karngautigimajut; tâmnauvok, apkosiniub sennianut karngautigimajok.

20 Karngautigimajok kairtomut ivjokitomut, tâmnauvok, okautsinik tussartok, kuviasuklunelo tamakkoninga illaliorsârtok.

21 Amâkanginamele illumine, nakkimarnivok; kappianartokalerangat unangmiklertokalerangallônêt okausek pivlugo sinaungasarailerpok.

22 Orpille kakkilautiggitt akkorngænnut karngautigimajok, tâmnauvok, okautsinik tussartok, sillaksûblo mattoma pinginik siaklernerub, akluitsomanerublo uivêrinarvingata okautsit ippitipait, sullugainertâranelo perorsiaksatalingnik.

23 Ivjoriktomulle karngautigimajok, tâmnauvok, okautsinik tussartok tukkisivlunelo, sullugainertârlunelo perorsiaksatalingnik; illangat 100 ilingnik, illangalle 60 ilingnik, illangat 30 ilingnik.

*24 **Adslujab** tâpsoma assianik okarvigivait okarlunelo: Gúdib nálegauvia inuktun-ipok, perorsiaksamaringnik karngasuijotut perorsévingminut.

25 Inuille siniktillugit, akkerartorte perornerluktuksanik karngasuijartorpok perorsiaksamarit akkorngænnut, aulalarmelo.

26 Perorsiaksamarit perormatta singailekalilarmiglo; perornerluktokulluittauk nuilerput.

27 Kivgat tagva angajokâmingnut tikkiput, okarlutiglo: Nâlegak, karngasuilaungilatit perorsiaksamaringnik perorsêvingnût? nakit perornerluktuksakarnerkâ?

28 Kiovait: Akkerartortib âsit tamanna pivâ. Kivgangita okautivât: Uvappingnulle tamakkoa nutsugiartorkovigit?

29 Kiovait: Aukak, perorsiaksamarit nutsukassiutiniarasigik, perornerluktokulluit nutsulerupsigik.

30 Tammarmik perorkattigékilit, kattersivik nelliuterkârtinago: kattersivigle nelliutilerpat, kibluijut okautigomavakka: Perornerluktokulluit katterkârsigik, keppidlugillo ikkoalaklugit; perornitsiariktulle kattersorsigik kemmatullivimnut.

*31 Adsiujomik assianik okarvigivait, okarlunelo: Gûdib nâlegauvia Senfib karngasûtiksatangatut-ipok; inuk tâpsomina tigusivok illivugolo perorsêvingminut.

32 Unârsuk mingnerovok perorsiaksanit tamainit; perorangamele anginerovok assiminit perorsianit makpatâvangnit, napârtôlerlunelo, tingmitjallo kilaub attânêtut innekariartorput akkerungita attæenne.

*33 Adsiujomik assianik okarvigivait: Gûdib nâlegauvia kak-kôjat sêrnarsautingatitut-ipok; arnak tâpsomina tigusivok akkudlugolo senaugarmut, ôktut pingasuertorlugo, sêrnartipâlo illûnât.

34 Tamakkoninga tamainik Jêsus okarpok inungnut adsiujutigut, adsiujulle attornagit okarvigingilait.

35 Nellautaijub okausingit nellautsilerkovlugit, okarmat: Adsiujunik okaromavunga, sillab pigiarninganit nellonalauktut unipkautigivlugit.

36 Tagva Jêsusib inuit aularkovait, angergarlunelo. Illinartingitalo tikkipât, okarlutiglo: Adsiujomik mattomina nellojungnaertittigit, perornerluktokulluit perorsêvingmêtut pivlugit.

37 Kiovait okautivlugillo: Perornitsiariktuksanik karngasojok tagva Inûb Erninga.

38 Perorsêvik tagva sillaksoak. Perornitsiariktut tagva Nâlegauvingme kittorngaujut. Perornerluktut tagva ajortub kittorngangit.

39 Akkerartorte ukkuninga karngasojok tagva Sâtanase. Kattersivik tagva sillaksûb mattoma naggatiksanga. Kibluijut tagva Engelit.

40 Sorlo inuit nutsujôngungmagit perornerluktut, ikkomamullo ikkoalaklugit, taimaitsomârivok sillab mattoma naggatiksangane.

41 Inûb Erningata Engeline tillijomârpait; taipkoalo sinnaungajut tamaita idluitullijullo kattitsomârpait.

42 Kiæksaumullo ikkomalingmut egitsomârpait; tagvane keavaksoadlarnekaromârpok aglerulârnekaromârlunelo.

43 Idluartulle sekkinertut kaumatigijomârput Atâtamik nâlegauviane. Tussâjungnik siutelik tussarle.

*44 Ama Gûdib nâlegauvia perkutemariktut ivlernartotut, perorsêvingme ijersimajotun - ipok. Inûb tâмна nagvâleramiuk ijerpâ; kuviasungnermullo perkutine tamaita niorgutigivait, perorsêviglo tâмна pissiarivlugo.

45 Ama Gudib nâlegauvia niuvernartotut, ajungitunik sappangarsiortotun - ipok.

46 Sappangarlo pivianartok nagvâramiuk, perkutine tamaita niorgutigivait, tâмна pissiarivlugo.

*47 Ama Gûdib nâlegauvia nullutjatitut, immânut ningiti-taumajutitun - ipok, sunatuinarnik nulluartitsivaktutitut.

48 Tættætarangatale, sikjamut kakkitipait, ikterdlutiglo ajungitunik kattilerpait kattaajamut, piungitulle egipait.

49 Taimaitsomârivok sillarsûb naggatiksangane. Engelit avititsartoromârpait idluitut idluartunit,

50 Egidlugillo kiæksaumut ikkomalingmut; tagvane keavaksoadlarnekaromarpok aglerulârnekaromârlunelo.

51 Jêsusiblo apperivait: Tamakkoa tamaita tussâvisigik? Kiovât: Ahaila, Nâlegak.

52 Tagva okautivait: Tamanna pivlugo aglangnik illisimajut neliat, nâlegauvingmik kilangmêtomik illisimajok, angajokâ-tut, perkutekarvingminit nutâniglo nutaungituniglo sakkertitsijotun-ipok.

*53 Jêsusiblo adsiujut tamakkoa nâgamigit, tagvangat aularpok.

54 Inogorvingminut pivlune, illinniarvingine ajokertorpait; tattaminialerpullo okarlutiglo: Oma sillatunine tattamnartullinino nakit pivagît?

55 Igloliortib ernerengilâ? Anânanga Mariamik attekangilak? Kattangutingillo Jâko, Jôseselo, Simonelo, Jûdaselo;

56 Najangillo, illûnatik uvaptingnêngilât? Nakime tamadja illûnât pivauk?

57 Sinnaungajutigivâllo. Jêsusible okautivait: Nellautajok nunakatingita iglomiokatingitalo kammaginginersarivât assinginit tamainit.

58 Tagvanelo unuktunik tattamnartullingilak okpinginingat pivlugo.

KAPITEL XIV.

Johannesib baptiterijub niakoertauninganik. 5000 it nerritauningænnik. Imiub kângaqt Jêsusib pissungnânganik.

TAIPSOMANE Herôdese, nunab illainangane attanek tussaumalerpok Jêsusemik.

2 Kivganelo okautivait; Tagva Johannese baptiterijok! tokkungajunit makkisimagame, taimaitunik tattamnartullivok.

*3 Herôdesib Johannese tigulaungmago, kellaksorlugolo, ittertilugolo parngnanaersimavingmut, Herôdiasse, nukkame Filippusib nullianga pivlugo.

4 Johannesib okautilaungmago: Iduangilak nulliarigangne.

5 Tokkotsomagalloarpâlo, inuille erksigivait, nellautaijõna-sugingmatsuk.

6 Herôdese inûlervingminik uvloksiormat, Herôdiasib paninga okigêserpok tâpkoa sângæenne. Tamanna Herôdesib kuviagivâ.

7 Tamanna pivlugo okautimariklugo okarpok, tunnitjivigijomavlugo pijomajanganik.

8 Anânaminulle ajokertortaulaukârdlune okarpok: Kaitsilerit uvamnut Johannesib baptiterijub niakoanik, pôgutamut illimajomik.

9 Attanerlo kiksalerpok; okarmaringninele pivlugo nerrekattinelo pivlugit, tâpsominga tunnitjiviokovâ.

10 Johanneselo parngnanaersimavingmêtok niakoôrtaujartorkovâ.

11 Niakoalo pôgutamut illimajok kaitaulerpok, tunnijaularmelo nivarsiamut; tâpsomalo âpâ anânaminut.

12 Tagva illinniartingit tikkiput, timingalo tiguvât, illuve-riartorlugolo; tamannalo okautigijartorpât Jêsusemut.

*13 Jêsusib tamanna tussaramiuk, aularpok tagvangat umiarkortôkut inukangitomot, inutôjomavlune. Inuille tamanna tussaramitsuk, kutterordlutik mallikpât iglugasæksoarnit.

14 Jêsuselo niugame, inugasæksuillo tækkogamigit, illapsuidlarpait, kannimajiangillo âkikpait.

*15 Uvluklilermalle, illinniartingita tikkipât, okautivlugolo: Tamâne sunatakangimat, uvluklilermallo; inuit makkkoa aularlit, niuervingnut nerkiksarsiniariartorkovlugit nangminex.

16 Jêsusible okautivait: Aijariakangilat; illipse nerkiksanginik tunnitjivigisigik.

17 Kiovât: Kakkôjakarpogut tellimainarnik, mingeriângniglo maggûngnik.

18 Okautivaillo: Kaisigik uvamnut.

19 Iviksukkanullo inuit ikterkovait, kakkôjallo taipkoa tellimat mingeriâglo magguk tiguvait, kilangmullo ârlorpok kujalivlune, kakkôjallo avgorpait, illinniartiminullo tunnivlugit; illinniartingitalo inungnut tunnivait.

20 Illûnatiglo nerrivut, kâgungnaerlutiglo, amiakullo kattersorpait, amârgaujât 12 it tættælugit.

21 Nerrilauktulle angutainait 5000 iovut, arnallo sorutsillo kittinnagit.

*22 Jêsusible illinniartine erinesâlerdlugit umiarkortômut

ikkiorkakolerpait, sivorlerijomagamigit akkianut, inuit aular-terkârnagit.

23 Inuillo aulartinamigit, inutôvlunc kakkamut majorarpok, tuksiariartorlune. Unnulermallo, tagvane kissimeovok.

24 Umiarkortûllo tessersûb kerkanêlerêrput, malliksoarnullo nangialerdlutik, annore aggormatsuk.

25 Pigârvingitale sittamangænne Jêsusib tikkilerpait immab kângagut pissuklune.

26 Immablo kângagut pissuktok illinniartingita tækkogamitsuk, kakkilâdlarput okarlutiglo: Ijoro-una! erksinermullo niplialerput.

27 Tuavidlunele Jêsusib okarvigivait niplerlunelo: Maksualeritse, uvangaavunga, erksinase.

28 Pêtrusible kiovâ okarlunelo: Nâlegak, igvioguvit, kaikolunga illingnut immab kângagut.

29 Okarporlo: Kailerit! Pêtruselo umiarkortômit niovok, immâgullo pissuklune, Jêsusib tikkitsomavlugo.

30 Аккунаксоarle tækkogamiuk, коаксарpok kivililarmlelo niplialerpok, okarlunelo: Nâlegak ikajunga!

31 Jêsusible tuavidlune aggane issakpait, tigulâlo okautivâ: Okpernikitotit, sôg innertuivêt?

32 Umiarkortômullo ikkingmanik, kassûmivok tâva.

33 Umiarkortômêtululle pâmaktervigijartorpât, okarlutiglo: Ahamarik, Gûdib ernerivâtit.

*34 **Ikâramiglo**, Genêzaretemiut nunangænnut pivut.

35 Nunablo tâpsoma inungita illitarigamitsuk; nunamut illûnânut tilliklerput; kannimajullo sunatuinait âpait tâpsomunga.

36 Tuksiarvigivlugolo, annorângata sinnâ aktortaukovlugo taipkonunga. Illûnatiglo, tâpsominga aktuijut, pijungnailerput.

KAPITEL XV.

*Inuit Gûdiblo perkojanginik. Arnamik Kanuanemiomik.
4000 it nerrititavningænnik.*

TAGVA aglangnik illisimajut Farisêerillo Jerusalemiut tikkipât, okarlutiglo:

2 Sôg illinniartivit angajokâpta illusingit mallilungilagit? Aggatik ubvangilait, kakkôjaktorniarangamik.

3 Kiovaille okautivlugillo: Sôg illipse Gûdib perkojangit nâlengipisigik, illusekulluse pivlugit?

4 Gûde perkojjok: Atâtangnik anânangniglo nâlektuk-sauvotit; atâtaminulle anânaminullo okarnerluktok, tokko-tæksauvok.

5 Ajokertuivosele: Atâtaminut anânaminullônêt okartok: „Nâmanersauvok illingnut, tunnigupko tunnerguservingmut,“ tâмна ajungitullivok.

6 Tamattomunga atâtaminik anânaminiglônêt nâlektailitipasse; taimaglo Gûdib perkojangit attortaujungnaertipasse, illusekulluit pivlugit.

7. Takkormôrtose, Jesaiase illipsingnik nellautailauralloarpok, okarlunelo:

8 Inuit ukkua kannermingnut tikkipânga kangasinâmingnullo nertorpânga, ômatingitale ungasikpânga.

9 Sullinatigle kivgartorpânga, inuit ajokertûsetuinangit ajokertuitigamigit.

*10 Inugasaksuillo kaikovait, okautivlugillo: Nâlagitse tukisilugolo.

11 Kannikut ittertub inuk sujuktigilâ; kannikulle annijub inuk sujuktipâ.

12 Tagva illinniartingita tikkipât okaudlugolo: Kaujima- viûk, okausek tamanna Farisêerit tussaramitsuk, sinnaunga- jutigingmatsûk?

13 Kiovaile okarlunelo: Perortut illûnatik, Atâtama kilangmiub illilaungitangit, nutsuktaujomârput.

14 Allarsigik! tautungitôvut, tautungitullo tâpkoa tessior- tigivait; tautungitub tautungikattine tessioruniuk, tammarmik tâva ittersamut katakpuk.

15 Tagva Pêtrusib kiovâ okautivlugolo: Adsiujub mattoma tukkinganik nellojungnaertittigit.

16 Jêsusiblo okautivait: Illipsetauk sulle sillatunekangilasê?

17 Sulle tamanna nellovisiûk, inûb kanningagut ittertut illûnatik, natjângnut pingmatta, illuserivaktamiktullo annititau- lermingmatta?

18 Kanikulle annijut, ômamit pivut, tamakkoalo inuk sujuktipât.

19 Omamit erkarsautikulluit pingmatta, inuarnerlo, nullia- rêngnermik assersorsainerlo, assiniarnerlo, tiglingnerlo, sæglu- tekarnerlo, mittautekarnerlo.

20 Tamakkoa inuk sujuktipât. Aggangnulle ubvarsimangi- tunut inuk nerrigallorpat, mattoma sujuktingilâ.

*21 Jêsusê tâva tagvangat aularpok, Tirusiblo Sidoniblo erkângnut pivok.

22 Ahâglo, arnak Kanaanemiok, tagvangat pijok, okarpok nipliutidlarlugolo: Nâlegak, Dâvidib erninga, nâpkigingal Sâtanasib panniga âniatidlarpâ.

23 Kiungimarikpâle okautsemut atautsemullônêt. Tagva illinniartingita tikkipât, kenuvigivlugo okarlutik: Ikajorung- una, nipliojormattigit.

24 Kiovaille okarlunelo: Tillijaumatuinartunga saukanut tammarsimajunut, Israëlib iglunganit pijunut.

25 Taipso male pâmaktervigijartorpâ okarlunelo: Nâlegak, ikajunga!

26 Kiovâle okarlunelo: Ilduangilak, kittorngaujut kakkô-janginik aksârlugit, kingminullo egidlugit.

27 Arnak okarpok: Ahaila Nâlegak, taimaikalloarpok; kingmiârsuille nerrivut karnanganerlukunik inuata nerrimârvi-ganik kattaktunik.

28 Tagva Jêsusib kiovâ okautivlugolo: Arnak, okpernit angijôvok! pijomajarnik pilârpotit.

*29 Jêsuselo tagvangat aularlune, Galilêab tessersoanganut tikkipok, majorarlunelo kakkamut, tagvungalo ingipok.

30 Inugasæksuillo nellinsarpât, tussiaktunik, tautungitu-niglo, okarungnangituniglo, illakungortuniglo, assinginiglo un-nuktunik illaggit, illivaillo Jêsusib ittigangita sângænnut; tâp-somalo âkikpait.

31 Inuillo tamanna pivlugo tattaminiarput, tækkogamik, okarungnangitut okalermatta, illakungortullo pijungnaermatta, tussiaktullo pissulermatta, tautungitullo tautulermatta; Israë-liblo Gûdinga nakkoridlarpât.

*32 Jêsusible illinniartine kaikovait, okautivlugillo: Inuit ukkua illapsugidlarpakka, nerikksakaratik uvlunik pingasunik uvamnêgmatta; nerritinagillo aularkojomangilakka uvamnit, perlerkonnagit apkome.

33 Tagva illinniartingita okautivât: Nakit taimak unuktigi-junik kakkôjaksiniarpita tamâne. inukangitome, inugasæksuit ukkua kâgungnærutiksanginik?

34 Jêsusible apperivait: Kapsinik kakkôjakarkisê? Kiovât: 7 nik, mingeritjaniglo ikkitunik.

35 Inugasæksuillo ikterkovait nunamut.

36 Kakkôjallo ukkua 7 it, mingeritjallo tiguva, kujalivlu-nelo avgorpait, illinniartiminullo tunnivlugit; illinniartingitalo tunnivait inungnut.

37 Illûnatiglo nerrivut, kâgungnærlutiglo, amiakullo katter-sorpait, amârgaujât 7 it tættædlugit.

38 Nerrilauktullo 4000 iovut angutainait, arnat sorutsillo kittinagit.

39 Inuillo aulartinamigit umiarkortômüt ikkivok, Magdalab erkânut pivlune.

KAPITEL XVI.

Jónasib nellunaikutanganik. Pêtrusib kigligiutjininganik, ungervioninganiglo. Kristusib ániájomárninganik. Kappiasutiksanik mallingnerme Jêsusemik.

TAGVA Farisêerit Saduzêerillo tikkipát; tápkoa ôktorpát, tækkotitserkojomavlugo nellunaikutamik kilangmit.

2 Kiovaille okautivlugit: Unnugangat okarpakpose: Kaukpat sillakilárpok, kilak aupallulermat.

3 Kaujarangalle okarpakpose: Akkunaliomidlarniarpok, kilak aupallulilarmelo nuvujalermat. Illipse takkormôrtose, kilaub kanoelijarianga kaujimavasse, sôgle nelliutub tamattoma nellunaikutangit kaujimanginivisigik?

4 Ukkua uivétut assiniartut nellunaikutamik tækkojomavut; nellunaikutamigle assianik tunnitjivioniangilat, nellautaijub Jónasib nellunaikutanganik kissianik. Táva kemakpait aularlunelo.

5 Illinniartingillo akkianut ikâramik, kakkôjanik neksangilat, puigulauramik.

*6 **Jêsusible** okautivait: Nálagitse, udjertorluselo Farisêerit Saduzêerillo kakkôjangita sêrnarsautingænik.

7 Tagva issumertorpát ingmingnullo okarlutik: Taimak pivátigut, kakkôjamik neksalaunginapta.

8 Jêsusib tamanna tukkisigamiuk, okautivait: Okpernikitose, sôg siaklerutigivisiúk kakkôjamik neksanginisê?

9 Sulle tukkisingilasê? Erkaumangilase kakkôjanik tellimanik ipkoninga, 5000 inút? Amârgaujat kapsit tættælaukpissigik torkorlugillô?

10 Kakkôjaniktauk ipkoninga 7 nik? Amârgaujat kapsit tættælaukpissigik torkorlugillô?

11 Sôgle tukkisingilasê, kakkôjamik okautinginpse, okarama: Udjertoritse Farisêerit Saduzêerillo kakkôjangita sêrnarsautingænnik?

12 Tagva tukkisilerput, okangimat, udjertoriakarmatta kakkôjat sêrnarsautingænnik, Farisêerille Saduzêerillo ajokertútinginik.

*13 **Jêsuselo** Zesarêab, Filippusib iglugasæksoangita erkânut pivok, illinniartinelo apperivait, okarlunelo: Inuit kanok okarkât, Inúb Erninga kinaunasugivatsúk?

14 Okarput: Illangita Johanneseonasugivâtit baptiterijok; assingita Eliaseonasugivâtit; illangita Jeremiaseonasugivâtit, nellautaijullônét illangat.

15 Apperivait: Illipsele kinaunasugivisingá?

16 Tagva Simonib Pêtrusib kiová okarlunelo: Kristuseovotit, Gúdib ômajub erninga.

17 Jêsusiblo kiova okantivlugolo: Pilorikpotit, Simon, Jônasib erninga; uvingub aublônêt mattominga nellojungnaertiugilâtit, Atâtamale kilangmêtub.

18 Okaupagillotauk: Pêtruseovotit kairtomullo mattomunga illagêktokottikka tungatitsomavakka, târtoksúblo pitsartuningata sâlaginiangilait.

19 Tunnitjivigijomavagittauk nâlegauviub kilangmêtub pêrutânik. Nuname kellaksorniartatit illûnatik, kellaksorsimajomârivut kilangme; kellarutjârniartatillo nuname illûnatik, kellarutjârsimajomârivut kilangme.

20 Tagva illinniartine innerterpait, okarkonnagit kimullônêt Kristuseonerminik.

*21 **Mattoma** kingorngagut Jêsusib illinniartine okautivait Jerusalem ut aijariakarnerminik, angajokânullo, ajokertuijoksoarnullo, aglangnik illisimajunullo âniatitaujariakarnerminik angijomik, tokkotaujariakarnerminiglo, makkitjariakarnerminiglo uvluk pingaguangne.

22 Pêtrusiblo ingminut pitipâ innerterlugolo okautivâ: Nâlegak, annajagilerit, taimailiorviomiarnak!

23 Keviardlunelo Pêtruse okautivâ: Tunnumnut pît, Sâtanase! sinnaungasaramga; Gúdib pingit issumaginginangne, inuit pingit kissêta.

*24 **Tagva** Jêsusib illinniartine okautivait: Uvamnik malligomajokarpat, issumaminik piniarane, senningajoliksaminik (kappiasutiksaminiglônêt) nangmagle, malliklungalo!

25 Inôserminik ivlersijomajub assioijjomârmago; inôserminiglo assioijjub pivlunga, nagvâromârpâ.

26 Inúb suksarivaúk, sillaksoak illûnât piksarsiarigalloaruniuk, tarninga asserorpat? Ubvalo, sumik inuk tunijjungnarkâ tarnime sattûtiksanganik?

27 Inúb Erninga tikkitsomârmat Atâtame ânanauningane Engelekottine illagivlugit; tagvalo illûnaita akkiniarvigijomârpait piniarningit malliklugit.

28 Ahamarik okautivapse: Nangertut ovane illangita tokko ôngniangilât, Inúb Erninga nâlegaunermine aggertok tâkkokârnago.

KAPITEL XVII.

Kristusib ânanausijauninganik. Issumaersimajomik pijungnaertitsininganik. Aniaminik okautekarninganik. Zinsemik tunnijininganik.

UVLULLO pingasujortut kingorngatigut Jêsusib Pêtruse,

Jakôbuselo, nukkâlo Johannese ingminut pitipait, majorarkattikumavlugit kakkamut kingiktomut.

2 Ananausijauvorlo sângænne, kêngalo sekkinertut kaumatigilerpok, annorângillo kakkorsidlarput kaumanertut.

3 Ahâglo, Môsesiblo Eliasiblo sakkervigivait, okâlavlutik tâpsomunga.

4 Pêtrusele Jêsusemut okarpok: Tamâne-itsainarominarpok; pijomaguvit, tamâne pingasunik iglolioromavogut, illingnut attautsemik, Mosesemullo attautsemik, Eliasemullo attautsemik.

5 Sulle taimak okartillugo, ahâk nuvujab kaumajub ullikpait. Ahâglo, nippe nuvujamit okarpok: Tagga ernera nagliktara, kuviagijara, tâmna nâleksiuk!

6 Tamanna illiuniartingita tussaramitsuk, pâmakterput koaksârlutiglo.

7 Jêsusible tikkipait, aktorlugillo okautivait: Makkititse, erksinaselo!

8 Uitaleramigle, inuksingilat, Jêsuse kissiat tækkovât.

9 Kakkamillo attersâramik, Jêsusib innerterpait okarlunelo: Tækkojase taimna okautiginiarasiuk inungnut, Inûb Erninga tokkungajunit makkerkârtinnago.

10 Illinniartingitale apperivât okarlutiglo: Sôg aglangnik illisimajut okarkât Eliasemik sivorliovlune tikkitsomârtomik?

11 Jêsusib kiovait okautivlugillo: Illa, Eliase sivorliojuksauvok, tamaitalo idluarsitilugit.

12 Okaupapsele: Eliase tikkitsarêrpok; illitaringilâllo, issu-mamingnulle piniarvigilaukpât. Taimak Inûb Erninga âniati-taujômârivok tâpkonanga.

13 Tâva illinniartingita tukkisivât, Johannesemik baptiterijomik okautingmagit.

*14 **Tikkingmattalo** innugasæksoarnut, inuk Jêsusemut tikkipok, ittigganginullo pâmakterpok,

15 Okarlunelo: Nâlegak, ernera nâpkigiuk, illisimailingajok âniadlarlune; ikkomamut imermullo ochokattarame.

16 Illinniartingnullo âlaukpara, âkigungnangilâllo.

17 Jêsusible kiovâ okarlunelo: Tata ukkua okpingitut muksimajut kinguvângokattigêt, kanok sivitutigijomik najoria-karpapsê? Kanok sivitutigijomik kenuêvigijariakarpapsê? Kaisiuk uvamnut.

18 Jêsusiblo Sâtanase innerterpâ, anivorlo tâva tâpsomangat, nukkapiarlo Stundeme tâpsomane pijungnaerpok.

19 Tagva illinniartingita kissimiovlutik tikkipât okarlutiglo: Sog uvagut annititsungnangilavût?

20 Jêsusible kiovait okautivlugillo: Okpinginise pivlugo. Ahamarik okautivapse: Senfib karngasûtiksangatut okperne-

karupse, kakkamut ômunga okatuinariakarpose: Tagvangat nûtit taikunga, nûniarpok tâva, ajugakarniaraselo.

21 Taimaitulle (Sâtanasi) anniniangilat, kissiane tuksiar-nermullo nerritailinermullo.

*22 **Gullêmele** piniarvekartillugit, Jêsusib okautivait: Inûb Erninga pititaujomârpok inuit agganginut.

23 Tâpkoalo tokkotsomârpât, uvluglo pingajuângne makkit-somârpok. Kiksadlalerpullo.

*24 **Kapernaumulle** pingmatta, kênaujanik Zinsinik kattersijut Pêtruse tikkipât okarlutiglo: Ajokertortipse kênaujak Zinse tunnivangilâ?

25 Okarpok: Aukak. Iglomullo ittermat, Jêsusib ingiarpâ okarlunelo: Kanok issumavêt, Simon? Kikkunit attanit nuna-mêtut Zollit Zinsillônêt pivakpattigik? Kittorngamingnit tæk-korngartanillônêt?

26 Tagva Pêtrusib okautivâ: Tækkorngartanit. Jêsusib okautivâ: Kittorngat tâva tunnijjariakangilat.

27 Ningajaukonagille uvaptingnut, tessersûb sinnânut aini-arit, kargjuksarniglo ningitsilutit; sivorlerlo mingeriak kakitat tiguguk. Kaningalo aitartikungne, Stateremik nagvâlârpotit; tâmma tiguguk, tunnijjvutlillo pivlunga pivlutillo.

KAPITEL XVIII.

Kristusib ajokertuininganik. Adsijomik kivgamik kênaujanik 10,000 nik akkiliksakartomik.

TAIPSOMANE illinniartut Jêsusemut pivut, okarlutiglo: Kina anginerovâ nâlegauvingme kilangmêtomê?

2 Jêsuselo nutakkamik kaikojivok ingminut, akkorngænnullo pitipâ.

3 Okarlunelo: Ahamarik, okautivapse: Utteromangikupse, nutakkatitun-ingikupse nâlegauvingmut kilangmêtomut pijo-mângilase.

4 Ingmiunik tagva nutakkatut ôtunak miklilertok, anginero-vok nâlegauvingme kilangmêtome.

5 Nutakkamik taimaitomik illaliortub attinne illaliorivânga.

6 Uvamnullu okpertut ukkuarârsuit illangænnik sinnaunga-titsijomut idluarnersauvok, serkallitsiviub ujaraktanganik kongasingagut nivingaiviogune, ippititavulunelo immarbingmut itti-nersamut.

*7 **Kappianamêk** sillaksoarmiut, sinnaungatitsinerit pivlugit! Sinnaungatitsijokatsainartuksaugalloarpok; kappianamêgle inuk taimna sinnaungatitsijok.

8 Aggakpille ittikkavillo sinnaungatikpattit, nakkakit egi-

dlugillo. Illingnut ajunginersauvok, tussiaklutit, illakungorluttillônêt inôtsemut itteruvit, igluktut aggakarnernit, ittiggakarnerillônêt igluktut, ikkomamullo kammitsuitomut egitaunernit.

9 Ijivittauk sinnaungatikpattit, pêruk egidlugolo. Illingnut ajunginersauvok, igluinarmik ijekarlutit inôtsemut itteruvit, maggûngnik ijekarnernit, ikkomamullo kamitsuitomut egitaunernit.

10 Kammatsialeritse, makkoarârsuit illangat nachoginasiuk! Okaupapsele: Engelingita kilangmêtut Atâtama kilangmiub kênanga tækkotsainarpât.

11 Inûb Erningata piulijartormagit tammarsimajut.

12 Kanok issumavisê? Inuk 100 nik saugakuttekarune, tâpkoalo illangat tamnarpat, 99 it kemmagajangilait kakkanut, tammartok kenneriartorlugô?

13 Nenniguniuglo, ahamarik, okautivapse, tâmna kuviasu-tigiluarpå assinginit 99 nit, tammarsimangitunit.

14 Taimaktauk Atâtapse kilangmiub assiokojomanginivâ ukkuarârsuit illangat.

*15 **Kattangutiville** idluitullivigikpattit, tagva nellipsaruk innerterlugolo kissipteolutik. Nâlekunitit kattangutit âkigêrpok tâva.

16 Tussangippattille, attautsemik maggûngniglônêt illakalerit, okausise okpernarkovlugit, maggôvlutik pingasôvluselônêt okalerupse.

17 Tussangippasse, tamanna illagêktunut okautigiuk. Illagêktullo nâlengippagit, nellojotut Zoelneretullônêt-illinganasugileruk.

18 Ahamarik okautivapse: Nuname kellaksorniartase kellaksorsimajomârivut kilangme; kellerutjârniartaselo nuname, kellarutjârsimajomârivut kilangme.

19 Ana okautivapse: Magguk nuname illagêkunik, sumiglônêt tuksiaromavlutik, pijomajatik pilârpâk Atâtamnit kilangmêtomit.

20 Maggugle pingasullônêt kattimajarangata attimne, akkorgænnêtsomavunga.

*21 **Tagva** Pêtrusib apperijartorpâ, okarlunelo: Nâlegak, kattangutiga idluitullijok uvamnut, kapsertorlunga issumakarvigijungnaeraksarivigô? 7 ertorlunga nâmakâ?

22 Jêsusib okautivâ: 7 ertotuinarnernik okautingilagit, 70 ille 7 ertorlugit.

*23 **Tamanna** pivlugo Gûdib nâlegauvia attanertun-ipok, kiglisiniaromajotut kivgaminik.

24 Kiglisinialermagillo, illangat sakkerpok, akkiliksalik attanerminut kênaujanik 10,000 inik.

25 Akkiksakangimalle, attaningata tâmna, nulliangalo kit-torningillo, perkutingillo tamaita pissiniutaukovait, akkiler-taujomavlune.

26 Tagva kivgab tâpsoma pâmakterdlune tuksiarvigivâ, okarlunelo: Attanek, kenuévigilaunga! tamaita akkileromavakka illingnut.

27 Tagva attaniub kivgak tâмна nâpkigilerpâ, aularkologo akkilêkojungnaerivâ akkiliksanik.

28 Tagva kivgak tâмна annilerpok, naipitsivlunelo kivgaukattime illangænnik, akkiliksakarvigijiminik kênaujanik 100 inik; tiguvâ tagva, torkojaksivlugolo okativâ: Akkiliksatis uvamnut akkilikit!

29 Tagva kivgaukattingatâ pâmakterdlune tuksiarvigivâ okarlunelo: Kenuévigilaunga, tamaita akkileromavakka illingnut.

30 Pijomangilarle, parngnanaersimavingmulle ittertitsartorpâ, akkiliksangit tamaita akkilertaúkârtinnagit.

31 Kivgaukattingatâle tamanna tækkogamitsuk, kiksadlalerput, tamaitalo tækkojatik okautigijartorpait attanermingnut.

32 Tagva attaningata kaikovâ, okautivlugolo: Kivgakullôjotit, akkiliksatis uvamnut tamaita issumagijungnaeripakka, tuksiarvigigamga.

33 Kivgaukattille nâpkigijaksaringiniviûk, sorlo nâpkigilaurapkit?

34 Attaningalo kanningaumajalerpok, pitilugolo âniatitsijunut, akkiliksangit tamaita akkilertaúkârtinnagit.

35 Taimaktauk Atâtama kilangmiub pijomârivâse, ômatipingne kattangutipse tammarningit issumagijungnaerniangikupsigik.

KAPITEL XIX.

Nulliarêngnermik avitsinermik. Sorusiârsuit saimartuuningannik. Alkuinerub agviarungnarninganik.

JËSUSIB okautsit ukkua nâgamigit, Galilêamit aularpok, Judéab erkânut pivlune, Jordanib akkianut.

2 Inugiartoksuillo mallikipât, âkikipaillo tagvane.

*3 Tagva Farisêerit tikkipât, oktorlugolo okativât: Angutib nulliane, piutsit nellit pivlugit, avidlugo idluarkâ?

4 Kiovaille okautivlugillo: Attuarsilaungilasê? Inungnik pingortitsijub kiglinganit pingortipak angut attausênak, arnarlo attausênak (illagêkovlugik).

5 Okarlunelo: Tamanna pivlugo angutib atâtane anânanelo kemmangniarpak, nulliane ungagivlugo, tâpkoalo magguk uvinioniarpuks attautsemik.

6 Tamanna pivlugo maggôjungnaerlutik, uviniövuk attautsemik. Gûdib kattititâgik inub avititæksaringilak.

7 Tagva okautivât: Suna pivlugo Môsesib tunnijerkovâti-gût aglangnik avitsitiksanic, arnak aviniardlugo?

8 Okautivait: Môsesib agvialaungilâse, nulliase, avidlugit, ômatise mangaidlarmatta; kiglingauille taimailaungilak.

9 Okaupapsele: Nulliaminik avitsijub (angunialaungipat) assianiglo nullianiklune, nulliarêngnek asserorpâ. Avitamiglo nullianiktub nulliarêngnek asserorivâ.

*10 Tagva illinniartingita okautivât: Angut nulliaminut taimailikpat, nulliarêgiak idluangilak.

11 Okautivaille: Okausek tamanna illûnatiungitok tukki-sivât, taipkoale tunitjiviojut kissimik.

12 Aipaitokarporle illanginik, anânamik timinganit taimai-dlutik erniangomajunik; aipaitokarivorlo illanginik, inungnut aipaitôkojaujunik; aipaitokarivorlo illanginik, pijarêllutik aipai-tsomajunik, Gûdib nâlegauvia pivlugo. Tukkisijungnartub tuk-kisiliuk una!

*13 Taipsonane nutakkanik âtsivut tâpsomunga, agganginut pattingmijaukovlugit, tuksiutjaukovlugillo; illinniartingitale sua-dlalerpait.

14 Jêsusele okarpok: Nutakkat uvamnut pilit, innerterasi-giglo, tâpkoa, Gûdib nâlegauvinga pigingmatsuk.

15 Aggangminullo pattingmivait tagvaugallo aularpok.

*16 Ahâglo, inuit illangata tikkipâ okarlunelo: Ajungitotit ajokertuijok, sumik ajungitomik piniartuksauvik inôtsemik nu-ngusuitomik pilerkovlungâ?

17 Okautivâle: Sôg ajunginerarpingâ? Ajungitokangilak, Gûde kissime ajungilak. Inôtsemulle itteromaguvit, perkojat mallingniakit!

18 Tâpsoma okautivâ: sunât? Jêsusible okautivâ: Inuar-tuksaungilatit. Nulliarêngnermik asseroijuksaungilatit. Tiglik-tuksaungilatit. Inukattitit sêglotigilugit okartuksaungilatit.

19 Atâtangnik anânangniglo nâlektuksauvotit. Inukatting-niglo illiktut nagliktuksauvotit.

20 Tagva inôsuktub okautivâ: Tamakkoa tamaita malli-laukpakka sorusionimnit; suna sulle pingipigô?

21 Jêsusib okautivâ: Idluartôjomaguvit, perkutitit tamaita niorgotigijartokit, aklujunullo pilliutigivlugit, tagva perkute-karniarpotit kilangme; kailerillo mallinga!

22 Inôsuktub okausek tamanna tussaramiuk, kiksarlune kemmakpâ; akluiname.

*23 Jêsusible illinniartine okautivait: Ahamarik okaupapse, akluitok nâlegauvingmut kilangmêtomut pilune sappernakasakpok.

24 Ama okautivapse: Ajornanginersauvok (nergutsoak) kamêle merkutib ijingagut pilune, akluitub itterniarnganit Gûdib nâlegauvanut.

25 Illinniarthingita tamanna tussaramitsuk, angijomik kakkilärutigivât, okarlutiglo: Kiname tagva piulijaujungnarniarkâ?

26 Jêsusible tækkusarlugit okautivait: Inungnut ajornar-pok, Gûdemulle tamaita ajornangilat.

*27 **Tugva** Pêtrusib kiovâ okautivlugolo: Ahâk, tamaita kemmalaukpavut, mallilarpillo; sumik akkiksakalârpitâ?

28 Jêsusible okautivait: Ahamarik okaupapse, mâna malikkapsinga, illûnatik nutaujomârpatta, Inûblo Erninga iksivajomârpâ iksivautamine ânanaunersoalingme, illipsetauk iksivajomârivose iksivautane 12 ine, erkartorlugillo Israëlib kinguvângit kittorngarêt 12 it.

29 Inub iglune kemmakuniuk, kattangutinelônêt, atâtanelônêt, anânelônêt, nullianelônêt, kittornganelônêt, perorsêvinelônêt, attera pivlugo; 100 ertorlugit pijomârivait, kingorm-gujivlunelo inôtsemik nungusuitomik.

30 Unuktulle sivorlît kingorliojomârpâ, kingorlillo sivorliojomârpâ.

KAPITEL XX.

Adsiujomik stundine sunatuinarne sennakojaujunik perorsêvingme Wainiliksatalingme. Nellautainermik: Kristusib âniangimik. Zebedêusib ernikita anânanqata kemvuninganik. Tau-tungituk magguk âkiktaunigik.

GÛDIB nâlegauvingata adsigivâ iglub inua, uvlarortok sennajuksarsioriarlune perorsêvingminut Wainiliksatalingmut.

2 Sennajuksallo angerkattigijarêramigit, kênaujamik attautsemik akkileromavlugit, uvlok nâvlugo sennakovlugit, tillivait perorsêvingminut Wainiliksatalingmut.

3 Stundik pingajuangne annigame, assingit tækkovait niu-vertisingmêtut suliaksakangit,

4 Okautivlugillo: Illipsetauk aileritse perorsêvingmut Wainiliksatalingmut; nâmaktomik akkileromavapse.

5 Aivut tâva. Ama annigivok stundit 6 ingæne 9 ingænnelo, taimailiormivlune.

6 Stundille 11 ingæne ama annigivok, assingittauk suliaksakangit tikkinivait, okautivlugillo: Sôg uvlok nâvlugo suliaksakarase tagvanêkisê?

7 Okautivât: Tillijekanginapta. Okautivait: Illipsetauk aileritse perorsêvingmut Wainiliksatalingmut; nâmaktomiglo akkilerniarpapse.

8 Unnulermalle, perorsêviub Wainiliksataliub inuata pim-maklertokotine okautivâ: Sennajut kaikolugillo akkilikit, pigialerillo kingorlermit sivorlex tikkidlugo.

9 Tagva stundit 11 ingæne sennakojuajut sakkerput, illûnatio adsigénik kênaujanik attautsinik pivut.

10 Sivorlît tikkinamik, umunnersanik piniarasugivut; tâpkoatauk illûnatik adsigénik kênaujanik attautsinik pigivut.

11 Attautsemiglo pigamik, perorsêviub inua okarnerlôtilerpât.

12 Okarlutiglo; Kingorlît makkoa, stundeme attausênarme sennalauktut, uvaptingnut adsintipattit, uvlub okumainarniganik kiangoninganiglo tukkisilauralloarapta.

13 Kiovaille, illangallo okautivlugo: Illanâra, akkilênerlugvigingilagit. Angerkattigêlaungilagûk kênaujamik attautsemik?

14 Kênaujat piuk, aularlutillo! Kingorlerle tâmna illik-tut akkileromavara.

15 Perkutimniglônêt issumamnik pininartuksaungilangâ? kattalungavêt pitsiarnera pivlugô?

16 Taimak kingorlît sivorliojomârput, sivorlillo kingorliojomârput. Kaikojaujut unnudlarmatta, annerimajulle ikkildarput.

17 **Jerusalemullo** majorarpok; ingergavlutiglo illinniartine 12 it ingmigolivlugit ingminut pitipait, okautivlugillo:

18 Ahâk, Jerusalemut majorarpogut, Inûblo Erninga pititaulârpok ajokertuijoksoarnut, aglangniglo illisimajunut, taipkoalo tokkotaksautilârpât.

19 Nellojunullo pitilârpât; taipkoalo mittautigilârpât, issakavlugolo kikkiaktulârpât; uvluglo pingajuangue makkilârivok.

*20 **Taipsomane** Zebedêusib kittorngangita anâuangata erningne illagivlugik tikkipâ, pâmaktervigivlugolo sumik tuksiarvigivâ.

21 (Jêsusiblo) okautivâ: Sumik pijomavêt? Okautivâ: Ernikka ukkua iksivakokik nålegauvingne, aipâ tallerpikpît tungâne, aipangalo saumikpît tungâne.

22 Jêsusible kiovâ okarlunelo: Tuksiararijase nellovasse. Ermgusiârsub (immanga) immigaksara immerungnarpittikô baptitauniksaralo baptitauniksarijungnaralloarpittikô? Kiovâk: Ahaila, ajungikalloorpavuk.

23 Okautivaglo: Ermgusiârsub (immanga) immigaksara immerniaralloarpattik, baptitauniksamnullo baptitaujuksaugalloarpotik, tallerpingmale tungâne, saumingmalônêt tungâne iksivajomârnek, uvannut perkojaksauungilak (illiptingnut), Atâtamale iksivakojangit, taipkoa iksivajomârput.

24 Illinniartut 10 it tamanna tussaramitsuk, annûjutigilerpakit nukkarék ukkua.

25 Jêsusible kaikovait ingminut, okautivlugillo: Kaujima-vose, nunab attaningit attanotingmatta, attannivillo pitsartunekarmatta.

26 Illipsele taimaituksaungitose, anginerojomajorle akkunap-singne, kivgaulerle illipsingnut.

27 Angajokanujomajorlo kivgaulerle illipsingnut:

28 Sorlo Inüb Erninga tikkingimat, kivgartortaujomavlune, kivgartoriartorlunele, inôserminiglo tunnijivlune unuktut piulijaujutiksangænnik.

29 Jerichomillo aularmatta, inugiartoksuit mallikpât.

*30 Ahâglo, tantungituk magguk apkosinerme iksivavuk; Jêsuselo kângiutiniartok tussaramikko, niplialerpuk okarlutiglo: Nâlegak, Davidib Erninga, nâpkigitiguk!

31 Inuille innerterpakit, nippangerkovlugik. Niplialualerpugle, okarlutiglo. Nâlegak, Davidib Erninga, nâpkigitiguk!

32 Jêsusele nokkalerpok, kaikovlugiglo apperivak: Sumik uvamnît pijomavitik?

33 Kiovâk: Nâlegak, ijivuk uititaukovlugik.

34 Jêsusiblo nâpkigilerpak, ijikikullo aktorpak; tagvainarlo ijigik tautugungnalerpak; mallikpâglo.

KAPITEL XXI.

Kristuse aivok Jerusalem. Tempelênik ivjornaititsivok. Napârtok Faigeliksak ôminarnerartavok. Adsiujok perorsêvilerijunik Wainiliksatalingmik.

JERUSALEMULLE kaglileramik, Betfagemut tikkilutik, kakkamut orksoktalingmut, Jêsuse maggunguk illinniartiminit tilliklerpok,

2 Okaudlugiglo: Aileritik iglugasængnut nelliptingnétunut, siuterkortojorlo pittuksimajok nemilârpattik nocharlo senniane; pittûdjârlugiglo, uvamnût kaitikik.

3 Okarvioniaruptiglo sumik, kiogitik: NâleKab attoromangmagik; tâva neksartaukolârpak illiptingnut.

4 Tamakkoale illûnatik taimailingavut, nellautserkovlugit okautigijaumajut nellautajjokut, okarmat:

5 Zionib pannia okautissiuk: Ahâk, attanît kaivok illingnut sinaungaidlune, siuterkortojome iksivavlune, siuterkortojublo nangmakpaktub nochangata kânganêdlune.

6 Illinniartuk ailerpak, pinniarlutiglo perkojaunermiktut Jêsusemut.

7 Siuterkortojorlo nocharlo kaipakik, annorâtiglo kemerdloanut illivlugit, kânganullo (Jêsuse) ingitipât.

8 Inugasæksuillo annorâtik issivilerpait apkotânut, assingitalo napârtut kessertutingit kippivlugit, apkotânut katterarpait.

9 Inugasæksuille, sivorlillo malliktingillo, kaggudlarlutik

okarput: Hosianna, Davidib Erninga! nertortaule, Nálekab attingane tikkitor! Hosianna kotsingnerme!

10 Jerusalemullo ittermat, iglugasæksuit inungit illûnatik nippalijâdlarput, okarlutiglo: Kina unâ?

11 Imille okarput: Jêsuse una, nellautajok Nâzaretemit Galilêamêtomit.

*12 **Jêsuselo** Gûdib iglunganut kattimaviksoarmut (Tempelemut) itterpok, pisiniartullo ninverniartullo kattimavingmêtot amitilerpait, kênaujaniglo tauksêjut sângit, tingmitjaniglo tauhinik niorgvotiggitt iksivautangit ochotidlarpait.

13 Okautivlugillo: Aglaksimavok, igluga tajæksauvok tuksiarvingmik; illipsele inuarviotilaukpassê.

14 Kattimavingme tautungitullo tussiaktullo tikkipât, pi-jungnaertipaillo.

15 Ajokertuijoksuille aglangniglo illisimajut tattamnantitangit tækkogamigit, sorutsillo kattimavingme kaggudlartut tus-saramigit, okartut: Hosianna, Davidib Erninga! ningaumajarutigivait tagva,

16 Okautivlugolo: Tussarpigille, ukkua okautigijangit? Jêsusib okautivait? Ahaila. Attuarsilaungilasê: Sorusiârsuit amâmaktullo kanningitigut nertordlernek illingnik âkikipat?

*17 **Tava** kemmakpait, iglugasæksoarnillo amivok ailunelo Betâniambut, tagvanêlerdlunelo.

18 Uvlube aipangane uvlâkut, ama iglugasæk soarnut aigame, kâlerpok;

19 Napârtomiglo Faigeliksamik apkosiniub senniane tækkogame, nellipsarpâ; merkutuinalik tækkogamiuk, okautivâ: Mattoma kingorngane illingne perortokarniarungnaermarigle paunganik. Napârtorlo Faigiliksak pannersârpok tagvainak.

20 Illiniartingitalo tamanna tækkogamitsuk, tattaminiarlutiglo okarput: Napârtok una Faigiliksak kanok illingavâ pannersâdlartovinêk?

21 Jêsusible kiovlunelo okautivait: Ahamarik, okautivapse, okpernekarupse, kollaraselo, napârtok Faigiliksak kissiat taimailiutuinarajangilasse; kakkamulle ômunga okarupse: Kangattarit, immarbingmullo kattagit, tâva taimailiorniarpok.

22 Kennuarijasele tamaita tuksiarnipsingne, okperupse, pilârpasse tâva.

*23 **Kattimavingmullo** ittermat, ajokertuitillugo, ajokertuijok-suit inuillo angajokângita tikkipât okautivlugolo: Kimut perkojavêt taimailiorlutit? Kialônêt pitsartunermik mattominga tunitjivigivâtit?

24 Jêsusible kiovlue okautivait: Apperijomavapsetauk okautsemut attautsemut; mattominga okautigupsinga, okautijomagivapse, kimit pitsartunekarnimuk taimailiorlunga.

25 Johannesib baptijutinga nakit pivâ? Kilangmillônêt,

inungnillônêt? Tagva issumertuivut ingmingne okarlutiglo: Kilangmit pijok okautigiguptigo, okautiniarpâtigt; Sôg okperilaungipisiûk?

26 Inungnille pijok okautigiguptigo, inuit ersigijariakarpavut; inuit illûnatik Johannese nellautaijônasngingmatsuk.

27 Jêsuselo kiovât, okarlutik; Nakit pingmangât nellovavut. Tagva okautivait; Taimaimat okautijomangilapsetauk kimit pitsartunekarunimik taimailiorlunga.

*28 **Kanorie** issumavisé? Angutekalaukrok maggûngnik enelingmik, sivorlernullo tikkipok, okautivlugo: Ernîk, uylome semajartulaurit perorsêvimnut Waineliksaktalingmut.

29 Tâpsomale kiovlune okautivâ: Aijomangilanga. Kingorngagullo kakkialerame, ailerpok.

30 Aipânullo tikkiniyok, taimaktauk okautivlugo. Tâpsomale kiovlune okautivâ: Ahaila, Nâlegak! ainanelo.

31 Tâpkoa magguk nelliaikita atâtame perkojanga mallilaukpaûk? Kiovât; Sivorliub. Jêsusib okautivait; Ahamarik okautivapse; Zoelnerit anguniarpaktullo Gûdib nâlegauvinganut itterkârnersauniarput illipsingnit.

32 Johannesib tikkilaukpâse ajokertorluselo apkotiksamik idluartomik, illipselo okperingilasse; Zoelnerille anguniarpaktullo okperivât. Tamanna tækkolauralloarapsiuk, kakkialingilase, kingorngagut tâmna okperingmilugo.

*33 **Adslujomik** assianik tussaritse: Angujokâkalaukrok perorsêviliortomik, Waineliksanic illijivlune, avatâlo avaluliudlarlugo; paungallo iptêjartauviksangænik semmalaurivok, nuvuguseksoaliorivorlo; perorsêvilerijunullo pimajaukogamiuk, nuname assianut aularpok.

34 Paungalle inuilerviat nellitilermat, kivgane tillivait perorsêvilerijunut, paunganginik pilerkovlugit.

35 Tagva perorsêvilerijut kivgangit tigndlarlugit, illangat issakavât, illangat tokkopât, illangat ujarkanut millorpât.

36 Ama kivgat assingit tilligivait, unumersat sivorlinginit; tâpkoatauk taimailiorivait.

37 Kingorliotilerdlugo ernine tilligivâ taipkomunga okarlunelo; Ernera illeraginiarpât.

38 Perorsêvilerijulle erninga tækkogamitsuk, ingmingnut okalерput: Tagga kingormgujjuksak; attê, tokkoniarlavut, kingormgutijæksangillo uvagut pigilerlugit.

39 Tiguvât tâva, perorsêvingmillo pingujarlugo tokkopât.

40 Perorsêviuble inuata, tikkikune, perorsêvilerijut ukkoa kanok piniarpagit?

41 Kiovât: Ajortullijoksuit ukkua tokkoniarpait, perorsêvinelo perorsêvilerijut assinginut, paunganik kaitsiniartunut, innerviat nellitikipat, pimajaukojomârpâ.

42 Jêsusib okautivait; Attuarsilaungilasé aglangne; Ujarak,

iglolortut nachogijangat, tãmna iglub terrekoa ujaraulerner-pók? Tagva Nálekab piniarninga, tattamnadlarporlo ijip-tingnut.

43 Tamanna pivlugo okautivãse: Gúdib nálegauvia aksár-nigaujomárpok illipsingnit, tunnijauvluñelo nellojunut paunga-niginik kaitsijunut.

44 Ujarkamullo ômunga kattaktok, serkominiarpok; kattag-vigijanele ujarkab serkalliniarpã.

45 Ajokertuijoksuñllo Farisêrillo tâpsoma adsiutitsiningit tussaramigit, mallugivãt, okautigingmagit.

46 Tigunasuaralloarpãllo; inuille erksigivait, nellautaijõ-nasugingmatsuk.

KAPITEL XXII.

Attanersûb erningata nullianilerningamik. Apertsûtinik Zinsik-sax pivlugo. Malesitsomârnermik. Perkojamik angnerpãmik. Jêsusib kinausingamik.

JÊSUSIB ama okarvigilerpait adsiutigut, okarlunelo:

2 Gúdib nálegauvia attanersoatun-ipok, ernerninik nullia-nerkojjotut;

3 Kivganelo tillivait, nulliarêngnialertungnut nerrimârkataujuksat kaikojaukovlugit; kajjomalungilallo.

4 Ama kivgat assingit tilligivait, okarlunelo: Nerrijartortuksat okautsartorsigik: Ahãk, nerrimâræksavut pijarêrpakka, tuktuvakotikkalo koinijut tokkopakka, illûnatiglo pijarêrput; kaileritse, nulliarêngnialertuk nerrekattigilanlavut.

5 Nachogivãlle tamanna, aularlutiglo, illangat perorsêvingminut, illangat sullivingminut.

6 Illangitale kivgangit tiguvait, mittautigivlugillo tokkopait.

7 Attanersûb tamanna tussaramiuk, ningaumajadlalerpok, sorsuktuksakutsoanelo aikovait, inuartut taipkoa nungutsartortaukovait, iglugasæksoangillo ikkidlugit.

8 Tagva kivgaue okautivait: Nerrimâræksat pijarêrsimagalloorput, kaikojaulauktulle pijuksaulaungilat.

9 Tamanna pivlugo apkosiniãlungnut aileritse, illûnaitalo naipiniartase nulliarêngnialertungnut nerrekattaujartorkolersigik.

10 Kivgallo taipkoa apkosiniãlungnut aivot, naipitatiglo illûnaita kattitipait, ajortullo ajungitullo. Nulliarêngnialertuglo iglungak nerrimârkattauniartunut nimniolerpok.

*11 **Attanersûble** kaikojaujut tækkojartoramigit, inuk tæk-kovã tagvane annorârsimangitok nerrimârkattaujuksatut.

12 Okautivãlo: Illanãk, kanok ovunga itternerkêt, anno-rârsimangitotit nerrimârkattaujuksatût? Tãmnaale niplingilak.

13 Tagva attanersûb kivgane okautivait: Aggangillo ittigangillo kellaksorsigik, egidlugolo târtoksoarmut ungardlerpâmut, tagvaue, keavaksoadlarnekaromârpok aglerulârnekaromârlunelo;

14 Kaikojaumajut unnuclarmatta, annerimajulle ikkiput.

*15 Tagva Farisêrit kaggimiojartolerput, okausinginut kanok pijauvekarmangât.

16 Illinniartitigle tâpsomunga tillivait, Herôdesiblo kigvangit illautilugit, okarlutiglo: Ajokertuijok, okpernartôjotit kaujimavaptigit, Gûdemullo apkotiksamik ajokertuitsiartotit, inuillo sivôragingilattit, tâpkoa kinauningit kamaginginangne.

17 Tamanna pivlugo okautitigut, kanok issumavêt? Idluarkâ, attaniviksoak Zinsinik tunnitjivigivlugo, idluangilarlônêt?

18 Jêsusible pingitsertorningit tukkisileramigit, okautivait: Takkormôrtose, sôg ôktorpingâ?

19 Tækkolago kênaujak Ziinsiksak. Kênaujarlo tâpsomunga sakkerpât.

20 Appersorpaillo: Kia adsinga, kialo aglangit kollânê?

21 Kiovât: Attaniviksûb. Tagva okautivait: Taimaimat attaniviksoarmut tunnisiuk attaniviksûb pinga, Gûdemullo Gûdib pinga.

22 Tamanna tussaramitsuk, tattaminiarput, kemmaklugolo aularput.

*23 Uvlorme taipsomane Saduzêrit tikkipât, makkiviksakanigitomik okartut; apperivâllo,

24 Okarlutik: Ajokertuijok, Môsese okarpok. Tokkojokarpâpat kittorngakangitomik, nukkangata (angajugilauktame) nullianga nulliarijaksarivâ, angajune kinguvâksarsivlugo.

25 Uvappinge nele nukkarêkalaukpok 7 nik. Angajuklek nullianerkâlauktok, tokkovok; kittornginanelo, nulliane nukkamitnut kemakpâ.

26 Taimaktauk tuglia, pingajuaglo, 7 ingat tikkidluglo.

27 Illûnatik kingorngatigut arnak tokkogivok.

28 Makkivingmele, taipkoa 7 it neliata nulliarijomârpâtk? Illûnatik nulliarilaungmatsuk.

29 Jêsusible kiovait okautivlugillo: Tammarpose, aglait nellogapsigik, Gûdib ajugakanginingalônêt.

30 Tokkungajunit makkitsomârtut nullianingniangilallônêt, uningniangilallônêt; Gûdible Engelingititun - itsomârpâtk klangme.

31 Tokkungajunik makkitsomârtunik attuarsilaungilasê, Gûdib okautilaungmase, okarame:

32 Abraham Gûdigivânga, Isaablo Gûdigivânga, Jâkablo Gûdigivânga? Tokkungajulle Gûde Gûdigingilât, inôjulle (kissimik).

33 Inuille tamanna tussaramitsuk, ajokertûtinga tattaminiarivât.

*34 Farisêerille tussaramik, Saduzêerit okausiksaerutiugmagit, attautsemut kattilerput.

35 Illangatalo, aglangnik illisimajub ôktorpa, okarlunelo:

36 Ajokertuijok, perkojanit tamainit neliat anginerovâ?

37 Jêsusible kiovâ: Gâdingnik Nâlegarnik nagliktuksauvotit ômattingnut tamânut, tarniungnullo tamânut, issumangnullo tamainut.

38 Tamanna pijariakarnerojok anguerlo perkojak.

39 Aipangale tâpsotunak-ipok: Inukattिंगnik illiktut nagliktuksauvotit.

40 Perkojângnut ukkungnunga maggângnut perkojat illûnatik illagêkput, nellautaijullo aglangit.

*41 Farisêerille kattimangmatta, Jêsusib apperivait,

42 Okarlunelo: Kanok issumavisê Kristuse pivlugô? kia ernerivaûk? Kiovât: Dâvidib.

43 Okautivait: Sôg Dâvidib anernermigut Nâlekaminik taivaûk? okarame:

44 Nâlegak Nâlekannut okalaukrok: Tâllerpingma tungânut ingitit, ômigijingnik illijerkârtiunanga ittikkavit ikkovrangennut.

45 Nâlekaminigle Dâvidib taingmago, kanok ernerivaûk?

46 Illûnatiglo kiovlugo sappilerpât, illûnatiglo uvlub tâpsoma kingorngagut apperivlugo sappervivât.

KAPITEL XXIII.

Farisêerit talckormôrningita sakkertitauninginik. Jerusalemiut sillugvioningannik.

TAGVA Jêsusib inuillo illinniartinelo okarvigivait,

2 Okarlunelo: Môsesib iksivautangane aglangnik illisimajut Farisêerillo iksivavut.

3 Taipkoa attorkojangit illipsingnut, tamaita nâleklugillo mallingniarsigik; piniarningille mallingniarasigik; okaralloartut pinniaratiglo.

4 Erksugæksanigle okumaitunik erksuktaujungnangitunik kellaksivut, inuillo tuinginut illivlugit; nangminerle aktoromangilait aggangmut attautsemullônêt.

5 Sulliaksatigle tamaita pivait, inungnut tautuktaujomavlutik. Erkaijutiksakotitik silliksivait, annorâmiglo sinningit angijorortilugit.

6 Nerrimârvingme illinniarvingnelo issukliolutik iksivajomavut.

7 Niuvervingmelo salutitaujomavut, inungnut taijaujomavlutik Rabbimik (ajokertuijomik).

8 Illipsele taijaujomajuksaungilase Rabbimik: attautsemik ajokertortekarapse Kristusemik; illipsele illúnase kattanngutigékpose.

9 Kinamiglo atátamik taisijuksaungilase nuname: attausek atátagigapsiuk, kilangnêtok.

10 Ajokertuijuniglo taijaujomajuksaungilase: attausek-ajokertortigigapsiuk Kristuse.

11 Illase anginerojok kivgaksauvok illipsingnut.

12 Ingminik angijorortitok, miklilertitauniarmat; ingminiglo miklilertitok, angijorortitauniarpok.

*13 **Kappianamék** illipse, aglangnik illisimajut Farisêerillo, takkormôrtose! Nâlegauvik kilangnêtok parngmanaerapsiuk, inuit itterkonnagit! Illipse ittertuksaunase, itteromajulle itterkongilasse.

14 Kappianamék illipse, aglangnik illisimajut Farisêerillo, takkormôrtose! Uigarnerit pingit nungunapsigik, takkijunik tuksiarutinik tuksiarutsomavlugit okartose! Taimak pivlugo pitlartaumersaujomârpose.

15 Kappianamék illipse aglangnik illisimajut Farisêerillo, takkormôrtose. Nunakullo immakullo ingergagapse, illaksarsiorluse Judiokattiksapsingnik! illagigupsiuglo, târtomut kit-torngautipasse, magguertorlugo illipsingnit.

16 Kappianamék illipse, tautungitose tessiornikteojose, okarapse: Gûdib iglunga taikassiuativlugo angertokârvat, tamanna erkanangilak; Gûdible iglungata Goldinga taivlugo angertok, tâmna pitlaraksauvok,

17 Sillaitose tautungitoselo! neliak anginersauvâ? Golde, Gûdib iglungalônêt, ivlernartitsijok Goldemik?

18 Altâre taivlugo angertokarpat, tamanna erkanangilak; tunergulle kânganêtok tailugo angertok tâmna pillaraksauvok.

19 Sillaitose tautungitoselo! neliak anginersauvâ? Tunnergut, altârelônêt, ivlernartitsijok tunnergummik?

20 Tamanna pivlugo, altâre tailugo angertok, tâmna tailugo angerpok, illûnaitalo kânganêtit illaliudlugit.

21 Gûdiblo iglunga tailugo angertok, tâmna tailugo angerpok, takamanêtorlo illaliudlugo.

22 Kilaglo tailugo angertok, Gûdib iksivautanga tailugo angerpok, iksivajorlo kângane illaliudlugo.

23 Kappianamék illipse, aglangnik illisimajut Farisêerillo, takkormôrtose! Minziblo, Tilliblo, Kimeliblo tellimaujunginik tunnijigapse; perkojanêtullo pijariarkortonerpângit tunnupasse, imaitut: idluarnerlo, nâpkiningnerlo, okpernerlo! Makkoa piniaraksarivasse, ipkoalo ipperarnagit.

24 Tautungitose tessiorniktiojose! millugiarârsuit kammagivasse, Kamêlinigle êsivose.

25 Kappianamék illipse, aglangnik illisimajut Farisêerillo

takkormôrtose! Ermgusiârsuillo pôgutallo sillatingitigut keblariksarapsigik, illungille tættæput arktainermik nerritunermiglo.

26 Farisêere tautungitotit, ermgusiârsúblo pôgutablo illûgik sallumarsarkâkik sillatigiglo keblaridllarkovlugik.

27 Kappianamék illipse, aglangnik illisimajut Farisêerillo, takkormôrtose! Illuvertitut mingoarsimajutitun-inapse; sillatingit ánanaujârput, illungille tættæput tokkungajut sauninginik mamaitoálungiglo.

28 Taimainivosetauk! kallinipsigut idluartôjárpose inuit tækkoænne; illupsigulle takkormôrnermiglo idluiluktomiglo tættæpose.

29 Kappianamék illipse, aglangnik illisimajut Farisêerillo, takkormôrtose! Nellautajut illuvingit sennagapsigik, idluartullo illuvingit ánausigapsigik.

30 Okarluselo: Atátagilauktavut inókattigilauruptigik, taipkoa illagijomanajalaungilavut nellautajut auginik kovisilauktut.

31 Taimak nangminek kiglgiutjivose, nellautajunuk tokkot-sijut kittorngaringmasse.

32 Atté, illipsetauk sivorlipse ôktûtigilauktangat tættæniarsiuk.

33 Kuglugiangojártose, kuglugiarâlôjártose, kanok illivluse erkartortaumanek kappianartolik kemmajomavisiúk?

*34 **Taimaimat**, ahák, tillivakka illipsingnut nellautajullo, sillatujullo, aglangniglo illisimajut; taipkoalo illangit tokkotsomârpasse, kejungmut senningajolingmut kikkiaktorlugit, illangillo illinniarvipsingue issakadlaromârpasse, unangmivlugillo iglugasæksoarnit iglugasaksoarnut.

35 Tikkitaukovluse idluartut auginut illúnainut, nunanut kovijaujunut, idluartub Abelib aungamit, Zachariasib, Barachiasib erningata aunga tikkidlugo, tokkolauktapse kattimaviub altáriblo akkorngangne.

36 Ahamarik, okaupapse, tamakkoa tamaita pivlugit kinguvângukattigêt ukkua akkiniartaujómârput.

37 Jerusalem, Jerusalem, nellautajunuk tokkotsijotit, illingnullo tillijanik ujarkanut millorniktotit! kittorngatit kattititsomakattalauralloarpakka, sorlo arnaungub piarkane kattitingmagit esarkominut; pijomalaungitosele.

38 Ahák, igluse (kattimavise) inuêrutjaujomârpok.

39 Okaupapsele, mattoma kingorngagut tækkojungnaerpapsinga, okarkártinnase: Nakkoridlartaule Nâlekab attingaue tikkitok.

KAPITEL XXIV.

Kattimaviksûb serkomitaujomârningata sivorngagut okautauniganik. Nâlekab tikkitsomârninganik.

JËSUSELO kattimaviksoarmit anningmat, illinniartingita tikkipât, kattimaviksûb sennamatsiarninganik kemmergotiardiugo.

2 JËsusible okautivait: Tamakkoa tamaita tækkogalloarpi-sigik? Ahamarik, okaupapse: Ujarkat ukkua serkomitaujomârput, kalleréktokarungnaerlutik.

*3 **Kakkamelo** orksoktalingme iksivalermat, illinniartingita kissimiovlutik tikkipât okarlutik: Okautitigut: kakugo pijuk-sat tamakkoa pijomârkât? Sunalo nellunaikutaksaujomârkâ tikkiiviksarnut, sillarsûblo naggatiksanganût?

4 JËsusible kiovlune okautivait: Kammatitse uivêrijaukonnase.

5 Unuktut tikkitsomârmatta attera atterivlugo, okarlutik: Kristuseovunga; unuktullo tammartiniarpait.

6 Tussaromârposele unatartunik, unatartullo unipkautauniginik; kammatitse erksiniaraselo. Taimaitokartuksaungmat sivorngagut; sillaksûble naggatiksanga nelliutingilak sulle.

7 Inukattigêt inukattigênut assimingnut sorsugomârmatta, attaniovingmiullo, attaniovingmiunut assimingnut; kângnartoksoarmiglo kanimalualungnartomiglo pijokaromârpok, nunallo sunatunarne sajukpilugomârput.

8 Taimædja kappianartub pigiarninga.

9 Taimaipat, kappianartomut pititsomârpâse, tokkodluselo. Inukattigêllo illúnatik ômigidlaromârpâse, attera pivlugo.

10 Inuillo unuktut sinnaungajutekaromârput, illatiglo kig-gortigivlugit, ingmingnullo ômisûtijomârput.

11 Nellautainerluktullo unuktut sackeromârput, unuktut tammartiniardlugit.

12 Idluitullinerlo pivalliangmat, unuktut naglingningit nigli-leromârput.

13 Isuanulle sokkosijuitok, (okperlune) piulijaujomârpok.

14 Okautsillo tussarnertut nålegauvingmik okautaujomârput sillaksoarme illúnâne, inukattigêt illúnatik nellojungnaerutik-sangænnut; tâva sillaksûb naggatiksanga nelliutijomârpok.

15 Nungutsiviub makkojungnarninga tækkoniarupsiuk, okau-tigijaumajok nellautaijomut Daniêlemut, ivjornaitovingmut ping-mat (tamakkoninga attuarsijub kamagilerligit):

16 Taimaipat, Jûdit nunangænnêtet kakkanut kemmâlerlit.

17 Iglublo kânganêtok akkarniarane, sumik iglominit aikle-romavlune.

18 Perorsêvingmêtorlo utterniarane, annorâne pijartorlugit.

19 Kappianamêgle singaijut amâmaktitsijullo, tamanna nelliutikpat.

20 Tuksialeritsele, kemmâviksase okkiome sabbatemelônêt pilerkonnago.

21 Uvlunele taipkonane kappiasugviksakaromârpok nellekan gitomik, sillaksûb pigiarninganit tamanna tikkidlugo taimaitokalaungilak, kingornganelo taimaitokarnianginivok.

22 Uvlullo taipkoa ikkiglijauniangipatta, inuk attaiserlônêt piulijaunajangilak; annerimajulle pivlugit uvlut taipkoa ikkiglijaujomârput.

23 Tagva okautjangupse: Ahâk Kristuse ovanêpok ikkanelônêt, tamanna okperiniarasuik.

24 Kristuseonerartunik sæglojunik nellautainerluktuniglo sakkertokaromârmat, nellunaikutaksoarnik tattamnadlartuniglo piniarlutik, tammartitaulerkovlugit tammarnartomut annerimajuttauk, ajornangipatta.

25 Ahâk, makkoninga okautilaukpapse sivorngagut.

26 Tamanna pivlugo, okautikpasse: Ahâk, inukajuitomêpok, ainiarase; Ahâk, iglomêpok, okperiniarasigik.

27 Sorlo kaumalak anvingmat (sekkerngub) nuivianit, kaumaingmalo nippivianut, taimaitsomârpoktauik Inûb Erningata tikkiviksanga.

28 Nane kigdlokartome nektoraggit kattivut.

*29 Uvlulle taipkoa kappianartut kingorngatigut sekkinerlo takkerlo kaumajungnaeromârpuk, uvloritjallo kattagomârput kilangmit, kilaublo pitsartuningit aulataujomârput.

30 Inûblo Erningata nellunaikutanga tâva tækkuksaujomârpok kilangme. Kinguvângokattigello nunamêtut illûnatik keadlaromârput, Inûblo Erninga tækkojomarpât kilaub nuvujangitigut akkartok, pitsartudlarlune ânanaudlartok.

31 Engelinele tillijomârpait tiptulautilijartut nipperkortojuunik; annerijangillo kattitilugit annorenit sittamanit, kilaub issuanit issuanut.

32 Adsiujomik illinniaritse napârtok Faigiliksak pivlugo. Akkerungit iptekalerangata siggilerangatalo, kaujimavose aujajaraklilermat.

33 Taimaktauik illipse, makkoa tamaita tækkogupsigik, kaujimaleritse, kaglilermat.

34 Ahamarik okaupapse: Kinguvângokattigêt ukkua nunguniangilat, makkoa illûnatik nâmakserkârtinnagit.

35 Kilaglo nunalo nungujomârpuk, okausikkale nungujomângilat.

*36 Uvlormigle stundemiglônêt taipsovinga kaujimajokangilak; Engelillônêt kilangmêtut kaujimanginivât, Atâtama kissime kaujimavâ.

37 Sorlo Nôa inôtillugo ilaungmat, taimaktauk itsomârivok Inub Erningata tikkiviksanga.

38 Sorlo uvluno taipkonane, ullitornivaksûb sivornagut ilaungmat: nerrivut, immilarmiglo, nullianikpullo, uinikpullo, uvlok tâмна tikkidlugo, Nôab ittervia umiaksoarmut.

39 Kammagingilâllo, ullitornivaksoak tikkerkârtinnago tamaita nungudlugit: taimaitsomârpoktauk Inûb Erningata tikkiviksanga.

40 Tamanna nelliutikpat, magguk perorsêvingmêtsomârpuk; aipanga illaliortaujomârpok, aipangalo kemmaktaujomârpok.

41 Arnâk magguk kaivitiitsekattigêgomârpuk; aipanga illaliortaujomârpok, aipangalo kemmaktaujomârpok.

*42 **Taimak** pivlugo pigâritse; Nâlegapse tikkiviksangata stundinga nellogapsiuk.

43 Tamannale nellogungnaeræksarivasse: Iglub inuata kaujimaguniuk tigliktub tigligiartorvia, pigârajarpok, iglominut itertokarkonnago.

44 Tamanna pivlugo illipsetauk oppalungaersimatsainaritse; Inûb Erninga tikkitsomârmat Stundeme nerrugvigingitapsingne.

45 Nelialle nertornartôvlune sillatovlunelo kivgavâ, kivgakotinginut angajokautitaumajok attanerminut, nerkiksanginik tuunijerkovlugo tâpkonunga, nelliutijarangat?

46 Kivgak tâмна piloridlarpok, taimailiortok, attaningata tikkippago.

47 Ahamarik, okaupapse: Pimajingortiniarpâ perkutiminik tamainik.

48 Kivgakullugle, tâpsoma assia, okarpat: Attannerijara sulle tikkiniangilak;

49 Kivgaukattinelo annaugialerpagit nerrivlunelo immilarmelo tallatut illagivlugit,

50 Tâva kivgab taipsona attannerijanga tikkiniarpok uvlorme nerrugvigingitangane, stundemelo nerrugvigingitangane.

51 Asserortiniarpâ tagva, akkiviginialâllo takkormôrtut illagivlugit. Tagvane keavaksoadlarnekaromârpok aglerulârnekaromârlunelo.

KAPITEL XXV.

Adsiujûngnik uigasungnik tellimaujortunik, Talentiniglo pimakerutaukojaujunik. Erkartuiviksoarmik kingorlerpâmik.

TAMANNA nelliutikpat, Gûdib nâlegauvia uigasuktitut tellimaujortutitut itsomârpok, kollermingnik tigusijutitut, annijutitullo, uiksak pagrearlugo.

2 Tâpkoale tellimat sillaitut, tellimallo sillatujut.

3 Sillaitut kollitik neksarpait, orksuksamingnigle neksaratik.
4 Sillatojulle illulerkutimingne orksuninglo, kollermingniglo neksarput.

5 Uiksarle mulludlarmat, illûnatik uerngalerput sinnisilutiglo.

6 Unnuarle ketterarmat, nippersoakalerpok: Ahâk, uiksak kaivok; ammitise, pachreariartorlugo!

7 Tagva uigasuit taipkoa illûnatik makkiput, kollitik âkiklugit.

8 Silaitulle okarput sillatojunut: Orksupsingnit tunitjivigitigut; kollivut kammilermatta.

9 Tagva sillatujut kiovlutik okautivait; Aukagle; amigarkonnago uvaptingnullo illipsingnullo. Niuvvertunulle pisinariartoritse nangminiksapsingnik.

10 Pisinariartortillugillo, uiksak tikkipok: opallung-aersimajullo itterkattigivât nerrimârkattiginiardlugo; upkuarlo parngnanaertauvok tâva.

11 Kingorngatigut uigasuit aipangit tikkinivut, okarlutiglo: Nâlegak, Nâlegak upkuêrutitigut.

12 Tâpsomale kiovait okarlunelo: Ahamarik, okaupapse, illitaringilapse.

13 Tamanna pivlugo pigâritse; uvlorlônêt stundelônêt nellogapsigik, Inûb Erningata tikkitsomârvinga.

*14 (Imaitsomârpok:) Sorlo angutitut, nuname assianut aularomajotut, kivgaminik kaikojijotut, perkutiminiglo pimaklerkojijotut tâpkonunga.

15 Illangallo tunnitjivigivâ talentinik (kênaujanik) tellimanik, aipâ maggungnik, pingajuak attautsemik, attunit pijungnartanganik, tunitjivigivait; aularsârporlo.

16 Tagva tellimanik talentinik pijub, niorgotigijartoramigit, assinginik talentinik tellimanik illavait.

17 Taimaktauk talentingnik maggungnik pijub, assingniktauk maggungnik illagivak.

18 Attautsemigle pijub nuna ittersallijartorpâ, attanerijame kênaujanga ijerdlugo.

19 Mullulaukârdlune akkunit kivgat ukkua attaningat tikkipok, kiglisiniarlugillo.

20 Tagva sakkerpok, talentinik tellimanik pijok, assinginik talentinik tellimanik neksarlune, okarlunelo; Attanek, talentinik tellimanit tunnitjivigilauramga; ahâk, tagga assinginik talentinik tellimanik illavakka.

21 Tagva attaningata okautivâ; Nâmagivagit, issumagiktoit nertornartotillo kivgak, ikkitunik nertornardlutit attalauravit; pimajingortitsomavagit unuktunik: Nâlekavit kuvianarniganut itterit!

22 Sakkerivoktauk talentingnik maggungnik pijok, okarlunelo:

Attanek, talentingnik maggungnik tunnitjivigilauranga; ahák tagga, assigingnik maggungnik illavakka.

23 Attaningata okautivá; Námagivagit, issumagiktotit nertornartotillo kivgak, ikkitunik nertornardlutit attulauravit; pí-majingortitsomavagit unuktunik: Nálekavit kuvianarninganut itterit!

24 Sakkerivoktauk talentemik attautsemik pijok, okarlunelo: Attanek, illitarigapkit, sivôranartotit angutausertotit; sabvijartotit karngasulaungitarnik, kattersijotillo illilaungitarnik.

25 Sivôragamalo, talentit nunanut ijeriartulauktara; ahák tagga, pít piuk!

26 Attaningatale kiová, okautivlugolo: Ajortotit erkeasukto-tillo kivgak! illitarigamga, sabvijartunga karngasulaungitamnik, kattersijungalo illilaungitamnik;

27 Tamanna pivlugo kênaujakotimnik tunijijuksaulaukpotit kênaujanik taukséjunut, tikkikumalo, perkutiga tigungajalauktara illakartillugo.

28 Tamanna pivlugo talentemik aksársiuk, tunilugolo talentinik tellimaujortunik pilingmut.

29 Pekartok tunnitjivioniaromat, pekaluarkovlugo; pekangitorle aksártauniarpok pinganik.

30 Kivgarlo piungitok egisiuk târtoksoarnut ugardlerpâmut: tagvane keavaksoadlarnekaromârpok aglerulârnekarmârlunelo.

*31 Inúble Erninga ánanauermine tikkikune, Engelit ájungitut tamaita illagilugit, iksivajomârpok iksivautanine ánanauersoalingme.

32 Inukattigêllo illúnamatsiatik kattititaujomârpút sânganut. Avitsomârpaillo, sorlo mianersijub saugakottine arnat avingmagit angutinit.

33 Okpertullo tallerpingme tungânut pititsomârpait, okpingitulle saumingme tungânut.

34 Tagva Nálekab tallerpingme tungânêtut okautijomârpait: Kaititse, Atátama nagliktangit, nálegauvik kingormgutilersiuk, illipsingnut pijarêrsimajok sillaksúb pigiarninganit.

35 Káktillunga nerritilaurapsinga. Immeruktillunga immertilaurapsinga. Tujormitillunga itterkolaurapsinga.

36 Annoraersimatillunga annorârtilaurapsinga. Kannimatillunga tækkojartulaurapsinga. Parngnanaersimavingmêtillunga pullálaurapsinga.

37 Tagva idluartut kioniarpât okarlutiglo; Nálegak, kanga káktillutit tækkolaukpitigit, nerritilaukpitigillo? imeruktillutillônêt, imertilaukpitigillo?

38 Kangalo tujormitillutit tækkolaukpitigit, itterkolaukpitigillo? annoraersimatillutillônêt, annorârtilaukpitigillo?

39 Kangalo tækkolaukpitigit kanimatillutit, parngnanaersimavingmêtillutillônêt, pullálaukpitigillo?

40 Nálekablo kioniarpait okautivlugillo: Ahamarik okaupapse: Ukkua kattangutima mikkinerojut illangat sumik piti-napsiuk, tamattominga uvanga pilaukpapsinga.

41 Saumingmê tunullo okarniarivok; Idluitoâlôjose, uvamnit aularitse, ikkomamut kamitsuitomut pijarêrsimajomut Sâtanasemut Engelinginullo.

42 Kâktillunga nerritilaunginapsinga. Immeruktillunga imertilaunginapsinga.

43 Tujormitillunga itterkolaunginapsinga. Annoraersimatillunga annorârtilaunginapsinga. Kannimatillungalo parngnanaersimavingmê tillunga pullâlaunginapsinga.

44 Taipkoatauk kioniarivât okarlutiglo: Nâlegak, kanga tækkolaukpitigît, kâktillutit, immeruktillutillônêt, tujormitillutillônêt, annoraersimatillutillônêt, kannimatillutillônêt, parngnaersimavingmê tillutillônêt, kivgartulaungipitigillo?

45 Tagva kioniarivait okarlunelo: Ahamarik okaupapse: Ukkua mikkinerojut illangat sumik pitinginapsiuk, tamattominga uvanga pilaunginivapsinga.

46 Tâva taipkua ânianartoksoarmut nungusuitomut pijomârupt; idluartulle inônermut nâksaungitomut.

KAPITEL XXVI.

Jêsusiâ mingoartauningani! Betâniame. Illijininganik Komun-ionimik. Tuksiarninganik Getsêmaneme Pijauninganik. Tokkotæksaunerartauninganik. Missiarutigijawninganik Pêtrusenut.

JÊSUSIBLO okautsine tamakkoa nâgamigit, illinniartine okautivait.

2. Nellungilase, uvluk magguk nâkpannik aularviksiorviolârmat; Inûblo Erninga pititaulârmat, kikkiaktortaukovlugo kejungmüt senningajolingmüt.

3 Taipsothane ajokertuijoksuit, aglangniglo illisimajut, inuillo angajokângit kattilerput, ajokertuijoksûb Kaifasemik attigub igloksonganut.

4 Kaggimiovlutiglo, kanok Jêsuse pingitsertorlutik tigulugo tokkodlugolo.

5 Okarpulle: Aularviksiorvingme pinnago, inuit pikkablâdlarkonnagit.

*6 Jêsusele Betaniamê tillugo, Simonib kallakadloulauktub iglungane;

7 Arnak tâpsomunga tikkipok, publaujatsialjarlune pivianartovaksoarmik immalingmik, niakoanullo kovivâ, nerrimârvingme iksivatillugo.

8 Illinniartingita tamauna tækkogamitsuk, idluaringilat okarlutiglo: Tâmma sôg kovijauvá?

9 Mingoarut tâmma pissiangonajalaurunc, akkekarajarpok unuktunik, aklujunut tunnijaksanik.

10 Jêsusib tamanna tussaramiuk, okautivait: Arnak una sôg kiksartipisiúk? Ajungitomik pivânga.

11 Aklujunik illakatsainarpose; uvangale najortigitsainangilapsinga.

12 Mingoarut tâmma timimnut kovigamiuk, piniarutigivâ illuvertauniksara pivlugo.

13 Ahamarik akaupapse: Nane okautsit tussarnertut ukkua okautigijaukpatta sillaksoarme illúnâne, okartokarniarivok tâpsoma piniarninganik uvannut, erkaumajaujutiksanganik.

*14 **Tagva** 12 it illangat, Judasemik Issariotemik attilik, aivok ajokertuijoksoarnut,

15 Okarlunelo: Sumik tunnitjivigijomavingâ? Illipsingnut pititsomavara. Kênaujaniglo 30 nik tunnitjivigijomavlugo okarput.

16 Tamattomangat pitjutiksarsiorpok pititsomavlugo.

*17 **Sêrnarsautekangitunigle** kakkôjaktorviub uvlungita sivorlingenne illinniartut Jêsusie tikkipât, okautilâllo: Nane âkiksoijartorkovitigût (saugârsungmik) aularviksiorutiksamik nerriartarnik?

18 Okautivait: Iglugasæksoarnut aileritse, angut tagvanêtok okautisiuk: Ajokertuijub okautjaukovâtit: Piviksara nellitiingmat, aularviksioromavunga illingne illinniartikka illagivlugit.

19 Illinniartingillo piniarput perkojaunermiktut Jêsusemut, saugârsuglo aularviksiorutiksak âkiksorpât.

20 Unnulermallo 12 it illagivlugit nerrimârvingmut ingipok.

21 Nerrivlutiglo okarpok: Ahamarik, okaupapse, illapse pitilârpânga.

22 Angijomiglo kiksalerput apperivâllo nellekârdlutik: Nâlegak, uvangauniarpik?

23 Kiovait, okarlunelo: Aggangminut pôgutamut missukse-kattima pitilârpânga.

24 Inûb Erninga ainiaralloarpok, sorlo tâpsomunga aglaksimajokarmat; inugle tâmma kappianamêk, Inûb Erninganik pitit-siniartok! Inungmut tâpsomunga idluarnersaunajarpok, erniangongikune.

25 Tagva Judasib, pititiginiartangata, apperivâ okarlunelo: Rabbi, uvangauniarpik? Okautivâ: Okartotit!

*26 **Nerrivlutigle**, Jêsusib kakkôjak tiguvâ, kujalivlunelo avgorpâ, illinniartiminullo tunnivâ, okarlunelo: Tigulugo nerri-siuk, tagva timiga.

27 Ermgusiârsuk tigugivâ, kujalivlunelo tunnivâ tâpkununga okarlunelo: Illúnase tagvangat immeritse;

28 Tagva auga, Testamentitáb (aunga), kovijauniartok unuktut pivlugit, ajornerit issumagijaujungnaerutiksanginut.

29 Okaupapse: Mattoma kingorngagut immerniarungnaerunga ôminga napártub Waineliksab iptinganik, uvlok tâmma nelluiterkârtinnago, nutâmik immileromârupko illagivluse Atâtama nálegauviane.

*30 **Tuksiarutsillo** nertordlerutiksatsat nâgamigit, aunivut kakamut orksoktalingmut.

31 Tagva Jêsusib okautivait: Unnuame tamattomane tamapse sinnaungajutigilârpapsinga. Aglaksimangmat: Mianersijok unataclarniarpara, saukallo siamartidlarniarput.

32 Makkikumale (tokkungajunit), sivunapsingue Galiléamut aijomavunga.

33 Pêtrusible kiová, okautivlugolo: Illúnamatsiatik sinaungajutigigalloarpattit, uvanga sinaungajutekarniatsangilanga.

34 Jêsûsib okativá: Ahamarik, okaupagit; Unnuarme tamattomane, angutaunek niplerkârtinnago missiarutigilârpama pingasuertorlutit.

35 Pêtrusib okativá: Tokkokattigijæksarigupkillônét, missiarutigijomangilagit. Taimaktauk illinniartut illúnatik okarivut.

*36 **Tagva** Jêsuse illinniartine illagivlugit igloksoarmut avaluorsimajomut tikkipok, Getsémanemik attilingmut, illinniartinelo okautivait; Tamaunga ingititse, taikunga tuksiariartortillunga.

37 Pêtruselo Zebedéusiblo ernîgik illagivait, kiksalerlunelo kappiaktoadlalerpok.

38 Tagva Jêsusib okautivait: Tarniga kiksarpok tokko tikkidlugo; tagvanétitse pigârkattigilunga.

39 Kannitomullo aivok, pâmakterlunelo tuksiarpok, okarlunelo: Atâtak, ajornangipat, ermgusiârsuk una pèrle uvamnit; pijomajaraungitorle, pijomajat pile.

40 Illinniartullo sinniktut tikkipait, Pêtruselo okativá: Stundemik attautsemik pigârkattigijungnangilapsingâ?

41 Pigârluselo tuksiaritse, ôktortaulungnermut perkonase. Anernek pijomagalloarpok, uvinigle sangêpok.

42 Aipanganik ama tuksiariartorpok, okarlunelo: Atâtak, ajornarpat, ermgusiârsuk pèrlugo uvamnit, immingikupko, tagva pijomajat pile.

43 Amalo sinniktut tikkinivait, ijingillo uerngarnermut okumaiput.

44 Tagvungalo kemmakpait, pingajuangniglo ama tuksiariartorpok, okautsit taipkoatsainait attorlugit.

45 Tagva illinniartine tikkipait okautivlugillo: Mâna sinnikuselo merngoerseromavisé? Ahâk, stunde nellusimavok, Inûb Erningata pititaulervinga ajortullijut agganginut.

46 Makkittitse, aularta; ahâk, tamânêpok uvamnik pititsijok.

*47 **Sullelo** taimak okartillugo, ahâk, Jûdase 12 it illangat tikkilerpok, inugiartoksuit illagællugit, saviksoalijarlutik ajaupialijarlarmiglo, ajokertuijoksosarnit inuillo angajokânginit pijut.

48 Pititsiniartublo nellunaikutaksamik (illitarsijutiksangienik) okautilaukpait, okarlunelo: Kunuilârtara, taimnavok; tigusiuk!

49 Tagvainarlo Jêsuse aivigivâ, okarlunelo: Rabbi, salutitaurerit! kunniklâlo.

50 Jêsusible okautivâ; Illanâra, sôg tamaungarkêt? Tagva tikkipât, Jêsuselo aktorpât aggangmingnut, tigulugolo.

51 Ahâglo, illagijangita illangata aggane issakpait, saviksoane amuvlugo, ajokertuijoksûblo kivganga ullinavlugo, siutâ nakkappâ.

52 Tagva Jêsusib okautivâ: Saviksuit kênailitanganut pôleruk; saviksoarmik attortok, saviksoarmut nungutæksaungmat.

53 Issumavillônêt, Atâtaga tuksiarvigijunguanguinapko, uvamnut tilliklerkovlugo Engelinik Legioninit 12 nit unnunnersanik?

54 Aglaille kanok nellautsinajarkât? taimaituksauvok

55 Stundeme tâpsomane Jêsusib inugiartoksuit okautivait: Sorlo inuarmotomut annivose, saviksoalijarluse ajaupialijarluselo, tigujomavlunga. Uvlut tamaita iksivakattigilauralloarpapse, ajokertuivlungalo kattimaviksoarme, tigulaungilapsingalo.

56 Tamakkoale illûnatik taimailivut, nellautaijut aglangit nellautserkovlugit. Tâva illinniartingita illûnatik kemakpât, kemâvlutiglo.

*57 **Jêsusemgle** tigusiut ajokertuijorsosarmut Kaifasemut âpât, aglangnik illissimajut angajokâllo tagvane kattimangmatta.

58 Pêtrusible allivasiklune mallikpâ ajokertuijorsûb iglunganut; itterlunelo, kivgat senniænnut ingipok, tækkunâromavlune kanok illiortauniarmangât.

59 Ajokertuijoksuille angajokâllo kaggimiojullo illûnatik sæglutiksarsiorput Jêsuse pivlugo, tokkotsomavlugo.

60 Nagvângilalle. Unuktullo passiklertut sakkeralloarmatta, sullinginivut. Kingorliovlutik magguk sæglovlutik passiklertuk sakkerpuk.

61 Okarlutiglo: Una okalaukpok: Gûdib iglunga asseroritsungartara, uvlunelo pingasune ama sennavlugo.

62 Tagva ajokertuijoksûb nikkovidlunelo okautivâ: Kiungilatit tamakkonunga, ukkua passiklerninginût?

63 Jêsusele niplingilak. Ajokertuijoksûblo kiovlugolo okautivâ: Gûdib ômajub kênangata sângane apperivagit, okautitigut, Kristuseomangârpit, Gûdib Erninga.

64 Jêsusib okautivâ: Nellâgut okarpotit. Okautivapsele, mânnamit Inûb Erninga tækkojomârpasse iksivajok pitsartunerb tallerpiata tungâne, kilaublo nuvujangitigut akkartok.

65 Tagva ajokertuijorsûb annorâne allikpait, okarlunelo: Gûde okarnerlûtigivâ; kigliutjutekariakarungnaerpogut! Ahâk, mâna Gûdemik okarnerlujininga tussarpasse.

66 Kanok issumavisê? Kiovut okarlutiglo: Токкотæk-sauvok.

67 Tagva kênanga ketserarpât, tigluklugolo. Illangitale kênangagut tiglukpât,

68 Okarlutiglo: Nellautalertigut, Kristuse, tigluktit kinauvâ?

*69 Pêtrusele avalut illuæne iksivavok. Kivgallo arnat illangata tikkipâ okarlunelo: Igvittauk Jêsuse Galiléamiok illagilaukpat.

70 Missiarporle illûnatik tussartillugit, okarlunelo: Okaut-sitit nellovakka.

71 Upkuakulle anningmat, assiata (arnab) tækkogivâ, tagvanétullo okautivait: Tâpsoma Jêsuse Nazarémiok illagilaurivâ.

72 Missiarivorlo ama, Gûde taivlugo okauserluklune: Inuk tâмна illitaringilara.

73 Killamiojungnaermallo tikkiput, tagvane nangertut, Pêtrusemullo okarput: Ahamarik, igvittauk tâpkua illagivâtit; okautsivit nellunaillingmattit.

74 Tagva ingminik okarnerlulerdlune Gûdelo taivlugo okar-pok: Inuk tâмна illitaringilara; tagvainarlo angutaunek nip-lerpok.

75 Tagva Pêtrusib Jêsusib okausingit erkarpait, okauti-laungmago: Angutaunek niplerkârtinnago, missiarutigilârpama pingasuertorlutit. Annivok tagva keavlunelo kiksadlarlune.

KAPITEL XXVII.

Kristusib pititauninganik Pilatusemut. Jûdasib ingminik inuarninganic. Jêsusib kiglisiniartauninganic Pilatusemut Herôdesemullo. Tokkotæksaumerartauninganic. Kikkiaktor-tauninganic illuvertauninganiglo.

KAULERMALLE ajokertuijoksuit inuillo angajokângit kag-gimiolerput Jêsuse pivlugo tokkotsomavlugo.

2 Kellaksorlugolo aularutivât, attannerusermullo Pontius Pilatusemut unnertujutigivât.

*3 Jûdasib pititingata tamanna tækkogamiük, tokkomut per-kungmatsuk: kakkialerpok, kênaujallo ipkoa 30 it uttertipait ajokertuijoksoarnut angajokânullo.

4 Okarlunelo: Ajortullilaukponga, auk passijæksaungitok pitinapko.

5 Okarput: Tamanna pingilavut, igvit pivat. Kênaujallo ipkoa Gûdib iglunganut egipait, aularporlo kimitsartorlune.

6 Ajokertuijoksuille kênaujat tiguvait, okarlutiglo: Ildluangilak, ukkua illivlugit Gûdib iklervinganut, aungmik akkekalaugmatta.

7 Kaggimiolerpulle, machaliortublo perorsêvinganik pisivut kênaujanut tâpkonunga, tujormitjat illuverviksangænnik.

8 Tamanna pivlugo perorsêvik tâmma taijauvok perorsêvingmik auktalingmik, uvlome tikkidlugo.

9 Tagva nellautaijub Jeremiasib okausingit nellautsivut, okarmat: Kênaujat 30 it tigulaukpait, pissiangojub akkinga, Israëlib kittornganginit pissiarilauktangata;

10 Akkiliutigivlugillo machaliortub perorsêvinganut, sorlo Nâlekab okarkongmanga.

*11 Jêsusele attanerusiub sângane nangerpok. Attanerusiublo apperivâ okautivugolo: Júdit attanervâtit? Jêsusible kiovâ: Okartotit.

12 Ajokertuijoksuille angajokâllo passidlarmatsuk, kiungilak sumiglônêt.

13 Tagva Pilatusib okautivâ: Tussangilatit, angijomik passidlarmattit?

14 Kiungilâle okautsemut attautsemullônêt, attaneruserlo-tauk tattaminiadlarpok.

15 Aularviksiorangatale, attanerusek illusekarpok, parnganaersimavingmêtut illangat, inuit pijomajangat, aularkolugo.

16 Taipsomanele assinginit uivêluartomik parnganaersimavingmêtokarpok, Barrabasemik attilingmik.

17 Kattimangmattalo, Pilatusib okautivait: Kina uvamnut aulartitaukovisiûk? Barrabaselônêt Jêsuselônêt, Kristusemik taijak?

18 Nellunginamigit, idluigosungnermut tagvunga pitilaungmatsuk.

*19 Kiglisinarvublo iksivautangane iksivalertillugo, nulliangata okautjaujartorkovâ: Idluartok una allaruk; unnuak sinnektônavlûnga tâmma pivlugo angijomik ikpigilaukpunga.

20 Ajokertuijoksuille angajokâllo tilliorpait, Barrabasemik kennungârkovlugit, Jêsusele tokkotaukovlugo.

21 Tagva attanerusiub kiovlunelo okautivait: Ukkua maguk neliangnik aulartitserkovisingâ? Okarput: Barrabasemik.

22 Pilatusib okautivait: Kanok Jêsuse pijæksarivigô, Kristusemik taijak? Illûnatik okarput: Kikkiaktortaule senningajolingmut.

23 Attaneruserle okarpok: Sumigle idluitullilaukâ? Nip-lialualerpulle okarlutiglo: Kikkiaktortaule!

*24 Pilatusele tækkogame sulinginerminik, uivêlivalliatuinar-mattale, immermik tigusivok, agganelo ubvarpait inuit tækkoenne, okarlunelo: Passijæksaungilanga idluartub tâpsoma aunganut; illipse pijase.

25 Tagva inugasæksuit illûnatik kiovât okarlutiglo: Aunga uvaptingnut pilerle kittorningaptingnullo.

*26 **Barrabase** tagva aulartipâ. tâpkonunga; Jêsuselo aklu-nânut issakajaukovâ, unertujutigilâllo, kikkiaktortaukovlugo.

27 Tagva attanerusiub sorsuktusangita Jêsusê âpât iglomut kiglisiniarvingmut, sorsuktusallo illûnaita tagvunga attautse-mut kaikovait.

28 Annoraertipâllo, ulliksoarmiglo aupaluktamik kappitipât.

*29 **Niakôtiksamiglo** nubvutsiariktunik kakkilautilinginik per-gaivut, niakoanullo illivlugo, suvlulingmiglo ajaupiserpât agga-ngitigut tallerpingitigut, sêrkortorvigivlugolo mittautigivât okarlutiglo: Salutitaulerit, Jûdit attaningat!

30 Ketserarpâllo, ajaupiarlo suvlulik tiguvât, tâpsomungalo niakoa annaulerpât.

31 Mittautigijarêramitsuglo, ulliksoak tâpsomangat pêrpât, annorânginik nangmininginik attitidluglo, aularutivâllo, kikkiak-torniardluglo.

32 Annileramiglo, inuk naipipât Zirênemiok, Simonemik attilik; tâmna aksorôtivât, kikkiaktortauviksanganik erksukti-dluglo.

33 Tagvungalo, Golgatamik (imaipok: niakovinertalingmik) attilingmut, tikkinamik,

*34 **Kassillnartomik**, sungarmik akkusimajomik, immertina-suarpât; tamannalo ôkamiuk, immeromangilâ.

35 Kikkiaktorêramitsugle, annorângit avikpait, immerauti-givlugillo; aglait nellautsilerkovlugit, okautaumajut nellautaijo-mut: Annorâkka ingmingnut avikpait, ulliksoaralo immerau-tigivât.

36 Tagvanelo iksivalerdlutik udsertorpât.

37 Niakungatalo kollânut tokkungata pitjutânik aglaksi-majomik nippititsivut, imaitunik: Tâmna Jêsusêovok, Jûdit attaningat.

38 Illagivlugolo inuartuk kikkiaktorpakit, aipanga taller-piata tungânut, aipâle saumiata tungânut.

*39 **Tagvûnale** arvertartut mittautigivât illekettamârlutiglo.

40 Okarlutiglo: Gûdib iglunganik asseroijotit, ama senna-vlugo uvlune pingasune, illingnik piulidlarit! Gûdib ernerik-pattit, seningajolingmit akkarit!

41 Taimaktauk ajokertuijoksuit, aglangniglo illisimajut, angajokâllo mittautigivât, okarlutiglo:

42 Assiminik ikkajulaukrok, ingminigle ikkajorungnangilak. Israêlitit attanerikpatsuk, seningajolingmit mâнна akkarle, tagva okperijomavavut.

43 Gûde tættigingmago, tâpsoma piuliliuk mâнна, kuviagi-guniuk. Okalaungmat: Gûdib Ernerivânga.

44 Inuartuktauk kikkiaktortaumakattikita taimak mittau-tigivâk.

*45 **Stundillo** 6 inganit nuname illúnâne târtoksôlerpok, Stundit 9 ingat tikkidlugo.

46 Stundillo 9 ingæne Jêsuse nipperkortovlune okarpok: Eli, Eli lama asabtani! imaipok: Gúdiga, Gúdiga, sôg kemak-pingâ?

47 Illangitale, tagvane nangertut, tamanna tussaramitsuk, okarput: Eliase kaikovâ.

48 Erinesuklunelo taipkoa illangat akpangerpok, nipper-kummiglo tigusivok; kassilinartomullo missuklugo, ajaupiamut kappomitarpâ, immertilâllo.

49 Assingille okarput: Ovatsiario, tækkunârta, Eliasib piulijartormangâgo!

*50 **Jêsusele** ama nipperkortovlune pivok, anernangerdlunelo.

51 Ahâglo, tagva kattimaviksûb upkorsoanga allikpok mag-golivilune, pikkangat ununga tikkidlune.

52 Nunalo sajukpilâdlarpok, kairtullo kopludlarput, illu-villo angmarterput, unuktullo simiiktut (tokkungajut) timingit makkiput.

53 Illuvernillo annivut (Jêsusib) makkiningata kingorngagut, iglugasæksoarnullo ivjornaitunut pivut, sakkorlutiglo unuktunut.

54 Sorsuktuksalle angajokângata illangitalo, Jêsusemik ud-jertortut, nuna sajukpilâdlartok tækkogamitsuk, tattamnartullo assingit, kakkilângadlalerput, okarlutiglo: Ahamarik, Gúdib tâmna Ernerivâ!

55 Tagvanelo arnakarivok unuktunik, Jêsusemik malliksi-majunik Galiléamit, kivgartulauktunik tâpsomunga, allivasikto-mit tækkunârtunik.

56 Tâpkoa illangat tagva Maria Magdalena, Marialo, Jâkob Josesiblo anânangak, Zebedeúsiblo ernikita anânangak.

*57 **Unnulermalle** angut akluitok tikkipok Arimatiamit, Jô-sefemik attilik; tâmnatauk Jêsusib illinniartigivâ.

58 Tâpsoma Pilatusemut aivlune, Jêsusib timinganik tuksi-arvigivâ. Tagva Pilatusib tunijaukova tâpsomunga.

59 Jôsefiblo Jêsusib timinga tiguivâ, uvincruksaijamik sut-jôngitomik imuserdlugo.

60 Illuverkottiminullo nutamut illivâ, kairtomut senuajauko-lauktaminut; ujaraksoarmiglo aksakârtitsilune illuviub pângan-ut, aularpok.

61 Mariale Magdalêna, Marialo tâpsoma assia tagvanetuk, illuvek sângavlugo iksiavuk.

*62 **Uvluble** opallungaijarviub tugliane ajokertuijoksuit Fa-risêerillo illúnatik Pilatusemut tikkiput,

63 Okarlutiglo: Attanek, erkaivogut, uivêtok imna oka-laungmat sulle inôvlune: Uvluk pingajuangne makkilârpunga.

64 Tamanna pivlugo illuvinga udjertortaukoleruk, uvluk pingajuak tikkidlugo, illinniartiminut tigliktaukonnago, okarko-nagillo inungnut tokkungajunit makkisimajomik; uivériklernek kingorlerpák ajornersaukonnago sivorlermit.

65 Pilatusib okautivait: Udjertortuksakarpose tagva; aini-aritse, issumapsingnik udjertortaukolarsiuk.

66 Ailerput, illuverlo udjertortaukovât udjertortunut, uja-raksoarlo nellunaikuserdlugo.

KAPITEL XXVIII.

Kristusib makkininganik. Okâlaninginiglo kingorlerpânik.

WOCHIBLO uvlungita sivorlerpångæne uvlarârsukut Maria Magdalêna, Mariâlo tâpsoma assia, illuvermut pivuk tækkojartorlugo.

2 Ahâglo, nuna sajukpilâdlarpok. Nâlekab Engelingata kilangmit akkarlune ujaraksoak illuviub pânganit aksakârtitsar-tormago, ingidlunelo kânganut.

3 Tâpsoma tautua kaumalaktun-ipok, annorângalo aputitut kakkortigivok.

4 Udsertortulle erksinermut koaksâdlalerput, tokkungaju-titun-illivlutik.

5 Engelele arnângnut okarpok: Erksiniaratik, nellungilap-tik, Jêsuse Nazarêmiok kenneraptikko.

6 Tamânêngilak, makkisimavok, sorlo okalaurame. Kaile-ritik, Nâlekab innigilauktanga tækkojartortikko.

7 Illinniartingillo tokkungajunit makkisimajomik tuavilutik okautijartortikik. Ahâglo sivorlerilârpasse, Galilêamut, tâvane tækkolârpasse, Ahâk, okauterkauvaptik.

8 Illuvermillo annisâlerpuk, erksivlutik kuviasuvaksoadlar-lutiglo; akpangerpuglo, tamattominga illinniartingit okautijar-torlugit.

*9 **Illinniartinginullo** tamattominga okariartortillugik, ahâk, Jêsusib pârpak, okaudlugiglo: Salutitauleritik! Tâpkoalo tik-kipák, ittigangillo aktoripait, pâmakterlutiglo sânganut.

10 Tagva Jêsusib okautivak: Erksiniaratik; mattominga kattangutikka okautijartortikik, Galilêamut aikolugit; tâvane tækkolârpânga.

*11 **Ainiartillugigle**, ahâk, udsertortut illangit iglugasækso-arnut tikkiput illusiolauktullo tamaita okautigivait ajokertui-joksoarnut.

12 Tâpkoalo angajokât illagivlugit kaggimiolerput, tunni-jivlutiglo sorsuktuksanut kênaujavaksoarnik,

13 Okarlutiglo: Okaritse: Illinniartingita tigligiartorpåt unnuame, sinniktilluta.

14 Attannerusiublo tussaumalerpago, nâmaksititsomavavut, pitlartaukonnase tâpsomunga.

15 Tâpkoalo kênaujât tiguvait, piniarlutiglo ajokertortau-
nermiktut. Tamannalo Jûdit unipkauserivakpât uvlome tik-
kidlugo.

*16 Illinniartulle 11 it Galilêamut aivut kakkamut, aikoja-
vingmingnut Jêsumut.

17 Tækkogamitsuglo, sânganut pâmakterput; illangille kol-
larput.

18 Jêsusible tikkipait okautivlugit okarlunelo: Tunnitjivio-
vunga pitsartunernik tamainik kilangmelo nunamelo.

*19 Tamanna pivlugo aileritse, inukattigêksuillo tamaita
ajokertorsigik, baptilugillo Atâtab, Ernerublo, Anernerublo
ajunginerub attinganut;

20 Ajokertorsigiglo mallerkovlugit tamainik perkojamnik
illipsingnut, Ahâglo, uvlut tamaita najutsainarniarpapse, sil-
laksûb naggatânut.

EVANGELISTIB MARKUSIB AGLANGIT.

KAPITEL I.

*Jôhannesib okâlaninganik baptitsininganiglo. Jêsusib bap-
tauninga Jôhannesemut. Jêsusib ôktorluktauninganik. Okâla-
ninganik. Illiniartiksaminik kaikojininganik. Pijungnaertit-
sininganik kannimajunik Sâtanasekartuniglo. Akêninganik
Pêtrusib sakkinganik. Galilêamuarninganik.*

TAMÆDJA okautsit tussarnertut pigiarningat Jêsuse Kristu-
semik, Gûdib Erninganik.

2 Sorlo nellautaijut aglangine aglaksimangmat: Ahâk,
Engeliga tillivara sivunnernut, apkotiksarnik âkiksoije sivu-
nangne.

3 Ajokertuijub nippinga inukangitome imäk pivok: Nälëkab apkotiksanga äkiksorsiuik, apkosiningit naggotissigik.

4 Inukajuitome Jôhannese baptitsivok ajokertuivlunelo baptijummik kakkiakerkoijiomik, ajortunit pëjautiksamik.

5 Jûdëamiullo illûnatik, Jerusalemiullo nellipsaripât, illûnatik baptitaujomavlutik, tâpsomunga, Jordaneme kôngme, sagvarlugillo ajornitik.

6 Johannesele annorâlik nergutsûb kamêlib merkunginik, tapserutekalarmelo aniviuernik; piglertaujârtullo igupsaujârtullo orksungit nerkigivait.

7 Ajokertuivlunelo okarpok: Kingunipkut tikkituksak pitsartunersauvok uvannit, nellöpkotivungalo, tapsoma sângane okkolunga, ittiggagutigik singêjarlugik.

8 Immermut baptipapse; tâpsomale baptitsomârpâse anerermut ajungiernmut.

*9 **Nelliutome** taipsomane Jêsuse Galilëamit Nazaretemit pivok, baptitaujomavlune Jôhannesemut Jordaneme.

10 Tuavidlunelo kakkingmat, kilak angmartok tækkovâ, annernerlo ajungiern (tingmiatut) taubetut akkartok, Jêsusemullo pijok.

11 Tagvalo nippe kilangmit] pijok okarpok: Ernerivagit nagliktagit, kuviagijagit.

*12 **Errinesârdlugolo** Gûdib Annerningata inukangitomut aitipâ.

13 Tagvalo inukangitomêpok uvlunik 40 nik, Sâtanasemullo ôktortaulerpok, nergjutillo illagivait, Engelillo kivgartorpât.

*14 **Jôhannesele** parngnanaersimavingmut pititaulaungmat, Jêsuse Galilëamut pivok; ajokertuilerlunelo okautsinik tussarnertunik Gûdib nålegauvinganik.

15 Okarlunelo: Nelliutok nelliusimavok, Gûdiblo nålegauvia kannitomut tikkisimavok; kakkiakeritse (ablapsâmik issu-makaritse), okautsillo tussarnertut okperisigik.

16 Galilëable tessersoangata sikjangane pissukkame, Simon tækkovâ, nukkâlo Andréase, nulluamingnik ningititsijuk immânut, mingeriarnartiogamik.

17 Jêsusib okautivak: Malliktinga, inungnik aulasartiotit-somavaptik.

18 Tuavilutiglo nulluatik kemmaklugit mallikpâk.

19 Tagvangallo sivumualerame, Jakôbuse tækkovâ, Zebedëusib erninga, nukkâlo Jôhannese, uniakortômetuk, nulluamingnik kigdlaijajuk; tuavilo kaikovak.

20 Atâtatiglo Zebedëuse uniakortômüt kemakpâk kivgat illagivlugit, (Jêsuselo) mallikkivâk.

*21 **Kapernaumullo** pivut; errinesulerdlunelo sabbatine illin-niarvingmut itterpok, ajokertuivlunelo.

22 Ajokertåtingillo tattaminiarivait; kiblingnadlartomik okålångmat, aglangnik illisimajutituungitorlo.

23 Illinniarvingmêtokarporlo inungmik; anernermik makkojungnartomik illumiktomik; tâmma nipliadlarlune okarpok:

24 Adjai! suliniarpita illingnut, Jêsuse Nazaremiók? asseroriartorpaptigut; kinaujotit kaujimagakpit, Gúdib ivsornaitokotigingmattit.

25 Jêsusible innerterpâ okarlune: Okajuêrit, inungmit ômangat annit!

26 Anernerublo makkojungnartub aulajårtidlarpâ, nipliadlarlunelo, annivorlo tâpsomangat.

27 Illunamatsiatik tattaminialerput appersortigêlerlutiglo, okarlutiglo; Suna unâ? suna una ajokertûserták? Anernerit makkojungnartut pitsartudlarlune perkovait, nâlekpållo.

28 Tagvainak piniarningit tussaumajaulerput Galiléab erkâne illûnâne.

*29 **Errluesulerdlutiglo** illinniarvingmit anivut, Simonib Andrêasiblo iglungangnut pivlutik, Jakóbuse Jôhanneselo illagællugik.

30 Simoniblo sakkia (arnak) nellavok ôlingnartomut kannimavlune; tâpsomanga okautisârpât.

31 Tikkipâlo, aggangitigullo tiguvá makkirilållo; tagvainarlo ôlingnartub kemmakpâ, kivgartorpailllo.

32 Unnulermallo, sekkiniek nippimalermat, kanimajut sunatunait sâtanasinggillo pitipait tâpsomunga.

33 Iglugasæksoarmiullo illûnatik upkuab sillatânut kattilerput.

34 Kannimajullo unnuktut pijungnaertipait, sunatunarnik kannimasiggit; Sâtanasillo unuktut annitipait, Sâtanasillo okarkongilait, illitarigamitsuk.

35 Kaulermallo, sulle târtillugo, makkipok annivlunelo. Jêsuselo inukangitomut aularpok tuksiarlunelo tagvane.

36 Pétrusiblo najortingitalo katsungaidlutik mallikpât.

37 Nennigamitsuglo okautivât: Illûnatik kennerpâtit.

38 Okautivaillo: Iglugasængnut kanninerpânut ailerta, tagvanetauk ajokertuijomavlunga; taimak pivlugo tikkisimagama.

39 Galiléamello illûnâne illinniarvingine ajokertuivok, Sâtanasillo annitipait.

*40 **Kallaktullo** illangata tikkipâ, sêrkortorvigivlugolo tuksiarvigivâ okautivlugolo: Pijomaguvit, kallagunguaertitsungnaralloarparma.

41 Jêsusiblo nâpkoarivâ, agganelo issakpait, aktorlâlo, okarlune: Pijomavunga, kallagungnaerit.

42 Taimaglo okarmat, tagvainak kallagungnaersârpok tâva.

43 Jêsusiblo innerterpâ aulartisârlållo,

44 Okautivlugolo: Udsertulerit, assingnut sunamik okarni-

arnak; ajokertuijomulle ainiaarit, tækkotilutillo taipsomunga, tunergutiksarlo Mõsesib tunnerkojanga tunnivlugo, kallagugnaernernik nellojungnaerkovlugit.

45 Tännale annigame pigialerpok okautigiluarlugo, taimailjauninelo kaujijautipâ; taimaimat, (Jêsuse) kingorngagut sapperpok iglogasæksoarnut itternernik tækkuksaavlune; silla-tännêporle inukangitune, tagvungalo tikkipât illûnainit.

KAPITEL II.

Tumângajub âkiktauninganik. Mattênsib kaikojauninganik. Illinniartit nerikksarsiorningit Sabbatheme.

UVLULLO ikkitut kingorngatigut Kapernaumut aigivok: iglo-mêtorlo tussaramitsuk,

2 Inugasæksuit kattisâlerput, inniksaerutjivlutik, pângane aglât; ajokertorpaillo.

3 Illangitalo tikkipât, âtsivlutik tumângajomik, sittamanut akkigartaujomik.

4 Tikkitsungnanginamitsuglo inungnut, iglo kângagut kil-lerpât; angmaramitsuglo, aumit tumângajub nellavia ningi-tipât.

5 Jêsusible okperingat tækkogamiuk, tumângajok okautivâ: Ernera, ajornitit issumagijaujungnaerput.

6 Aglangnigle illisimajut illangit tagvane iksivajut issumal-lerput ômatimingne:

7 Una kanoetunik okausekarkâ akkerartortunik Gûdemût? Kia, Gûdib assiata, ajornerit issumagijungnaerungnarkagit?

8 Jêsusiblo anernermine issumangit tagvainak kaujilerami-git, appervait: Sôg ômatipsingne taimak issumavisê?

9 Nelliak okinersauvâ okarlune tumângajomut: Ajornitit issumagijaujungnaerput; ubvalo: Makkitit, aumititit pikit, ar-vertarlutillo?

10 Nellojungnaerkovlusele, Inûb Erninga pitsartunekarmat nuname ajortoêrutjinermik, tumângajomut okarpok:

11 Okaupagit, makkitit, aumititit pikit, angerarlutillo.

12 Tautuktillugillo makkisârpok, aumitinelo neksarlugit an-nivok; illûnatiglo tattamminiarpit, Gûdelo nakkoridlarpât, okarlutiglo; Taimaitomik mattoma sivorngagut tækkolaungi-marikpogut.

*13 Ama annigivok aivlunelo tessersûb siinânut, inuillo illû-natik tikkipât, ajokertorpaillo.

14 Jêsusiblo kângiutilerame, Lêvi tækkovâ, Alfêusib erni-nga, tunniorkaivingme iksivajok, okautivlugolo: Mallinga! Nikkovidlunelo mallikpâ.

15 Iglunganelo nerrimârvingme iksivatillugo, Zoelnerillo idluitullijullo unuktut Jêsuse illinniartingillo ikterkattigivait nerrimârvingmut. Tâpsomînga malliktut unnungmatta.

16 Aglangnik illisimajut Farisêerillo tækkogamitsuk, Zoelnerit idluitullijullo nerrekattigingmagit, illinniartinginut okarput: Sôg Zoelnerit idluitullijullo nerrekattigivlugolo immerkattigivagit?

17 Jêsusib tamanna tussaramiuk, okautivait: Atsuilit inûlijekariakangilat, kannimajut kissimik. Ajortuggit kaikojartorpakka, ablatsâmik issumakarkovlugit, idluartut pinnagit.

*18 **Jôhannesiblo** Farisêerillo illinniartingit nerritailivakput akkulaitomik. Illangitalo tikkipât, okarlutik: Sôg Jôhannesiblo Farisêerillo illinniartingit nerritailivakkât akkulaitomik, illinniartitille nerritailivangilat.

19 Jêsusiblo kiovait: Nullianiktomut tikkitut kanok nerritailinajarkât, uiksak illagigamitsuk? uiksak taipkonunga illautillugo, nerritailijungnangilat.

20 Nelluitsomârporle uiksamik aksârtauvîngat, tagva nerritailivangniarput.

21 Annorâtokak illârpingilat nutâmik illâksamik; nutâb alliktorniarmago nutaungitok, alliktorneylo pivallianiarpok.

22 Wainelo nutâk immerkautinut nutaungitumut immertûtînginivât; Wainib nutâb alliktorniarmagit imerkautit, Wainelo kovituinarpok, immerkautillo asserorlugit. Wainele nutâk immerkautinut nutânut immertûtijaksauvok.

*23 **Taipsonane** perortut kakkôjaksat apkotigingmagit sabbateme, illinniartingita ingergavlutik sullugainingit nutsalerpait.

24 Farisêerillo okautivât: Ahâk, illinniartitit sabbateme pijeksaungitomik pivut.

25 Okautivaillo: Attuarsilaungilassê, Dâvidib illiorninganik, ajorsalerame kâleramelo, najortingillo?

26 Gûdib iglunganut itterame, Abjatar ajokertuinerotillugo; kakkôjat tækkojaksat nerrivait, ajokertuijut assinginut kimulônêt nerrijaukojanguit, tunnivlugillo illangit najortiminut.

27 Okautivaillo: Inuk pivlugo sabbate pingortisimavok, sabbatele pivlugo inuk pingortitaungilak, Inûb Erninga sabbatemmauk Nâlegauvok.

KAPITEL III.

Aggangnik tokkungajunik Jêsusib âkênînganik Sabbateme. Apostelit 12 it annerijaulernîngannik. Jêsusib Sâtanasekarnertarunganik aglangnik illisimajunut. Anûnanganik kattanguutinginîglo.

ILLINNIARVINGMULLO ama itterivok. Ahâglo, inukarpok tagvane aggalingmik iglunginik tokkungajunik.

2 Udjertorpållo, sabbateme ákingniarmangágo, passitiksa-
karomavlutik tápsomunga.

3 Inungmullo tokkungajunik aggalingmut okarpok: Tamau-
nga pít!

4 Apperivaillo: Sabbateme ajungitullijuksauvitá, ajortulli-
juksauvitalónét? inuk piulivlugolónét asserorlugolónét? Tá-
pkoale niplingilat.

5 Ningarlunelo illumajine tækkunárpait, kiksautigivlugillo,
ómatíngit mangaidlarmatta, inuglo támna okautivá: Aggaktit
issakit! Issakpaillo; ákiktaulerpullo iglungitit illivlutik.

6 Fariséerillo annívt, okarkattigélerlutiglo Heródesib kiv-
gangit illagællugit illioriakarnermingnik inuromavlugo.

*7 **Jésusele** illinniartine illagællugit tessersúb sinnávt
aivok: inugiartorsuillo mallikpát Galiléamit Júdeamillo.

8 Jerusalemillo, Iduméamillo, Jordaniblo akkianit, Tirusiblo
Sidoniblo erkánguét, inugiartorsuit, tattamnantitanginik tus-
sartut, tikkipát.

9 Illinniartinelo okautivait, umiarámik pekalerkovlugit, inu-
ngnut nimniutitaujomanane.

10 Unuktut ákingmagit; taimaimat kappiasuktitaujut illú-
natik arliartipát, aktoromavlugo.

11 Aernerillo makkojungnartut tækkojarangamitsuk pá-
magvigivát, niplerlutiglo okarput; Gúdib Ernerivátit.

12 Angijomigle innerterpait, nellonaertaujomanane.

*13 **Kakkamullo** majorarpok, kaikojivlunelo pijomajaminik;
kaikojangitalo tikkipát.

14 12 illo amerivait, najortigénaromavlugit okálajartortit-
somavlugillo,

15 Pitsartutitsomavlugillo kannimanartunik péjaikovlugit,
Sátanasiniglo annititserkovlugit.

16 Simonelo Pétrusemik atserarpá.

17 Jakôbuselo, Zebedênsib erninga, nukkálo Jóhannese,
tápkoa magguk atserarpak Boanergesingnik, imaipok: kallub
kittornaganginik.

18 Andréaselo, Filippuselo, Bartoloméuselo, Mattéuselo,
Tômaselo, Jakôbuselo Alfêusib erninga, Taddéuselo, Simonelo
Kanamiox.

19 Júdaselo Issariot, Jésusib pítitigojomártanga.

*20 **Iglomullo** angergarput; inugasæksuillo kattilermingmata
iniksaerutivlutik, nerrinermik ajulerput aglát.

21 Najortingitalo tamanna tussaramitsuk, annivigivát inner-
teromavlugo; okaramik: Issumaerutinerpok.

22 Aglangnigle illisimajut Jerusalemmit attársimajut okar-
put: Beelzebubekarpok, Sátanasillo angajokángatigut Sátanasit
annitipait.

23 Attantsemullo kaikovait, adsiujutigut okautivlugit: KanoK SâtanasiB Sâtanaseokattine amuitsunguarpaûk?

24 Attaniovimb inungit ingmingnut illagêgungnaerunik, nuunguniarput.

25 Iglublo inungit ingmingnut illagêgungnaerunik, nuunguniarput.

26 Sâtanasetank ingminut akkerartorune, ingminut illagêgungnaerune, sullijungnaangilak, nuungulerporle.

27 Sangijoksûb iglunganut ittertokarunguangilak, perkutینگنیک aksârlogo; kissiane sangijorsoak kellaksorkârminuk, kingornagagut iglungata perkutitangit aksârningarivlugit.

28 Alamarik okaupapse: Inuit idlutaulliningiut tamainit issumagijaujungnaeromârput, Gûdemut mittantiksakarunginillo aglât.

29 Anernermigle ajunginermik okarnerlûtilik issumagijaujungnaermiangilak issokangitomot, pititæksauvorle erkartuivingmut nâksaungitomot.

30 Makkojungnartomik anernekartok okautigingmatsuk.

*31 Anâungalo kattangutingillo angutit tikkiput, sillatâne nangerdlutik, tilliklerpullo kaikovlugo.

32 Inuille iksivajut illumangmatsuk, okautivât: Ahâk, anânavit kattangutivillo sillatânêtut apperkotigivâtit.

33 Kiovaillo okarlunelo: Kina anânaga, kikkullo kattangu-tikkâ?

34 Avatimine iksivajut illinniartine tækkunârpait okarlunelo: Ahâk, tagva anânaga kattangutikkalo.

35 Gûdible perkojangauik malliktok nukkarivara, najagivaralo, anânagivaralo.

KAPITEL IV.

Adsiujunik sunatuinarnik. Tessersûb ikkubliartitauninganik.

TESSERSÛBLO kiglingane ama ajokertuilerpok; inugasæksuillo kattilermatta tâpsomunga, umiakortômut tessersoarmêtomut ikkijariakalerpok ingidlunelo; inugasæksuillo illûnatik tessersûb kiglinganêput.

2 Akkunillo ajokertorpait adsiujutigut, ajokertuivlunelo okautivait:

3 Nâlagitse, ahâk karngasoijok karngasoijartorpok.

4 Karngasoitillugolo illangit apkosinermut kattakput; tagva tingmitjat kilaub attânêtut pikkumalukpait.

5 Illangillo kairtomut ivjokitomut kattakput; perortersârpullo, ivjokinamik.

6 Sekkinerlo nuingmat, kunnulersârput, amâkanginamiglo pannulerput.

7 Illangit kattakput orpít kakkilautiggít akkorngænnut; orpílló kakkilautiggít peroramik, tokkopait, sullugainekartailitilugillo.

8 Illangillo kattakput nunamut ivjoriktomut, nuilerlutiglo perolarniglo perorsiaksakalerput sullugainermingne: illangit 30 nik, illangillo 60 nik, illangillo 100 nik.

9 Okautivaillo: Tussájungnik siutilik tussarle!

*10 **Kissimeolermallo**, najortingita 12 it illagivlugit apperivát adsiujub tamattoma tukkinganik.

11 Kiovait okautivlugillo: Illipse Gúdib nálegauvingata nelonarninganik kaujittitavose; taipkoale uvaptinguñgitut adsiujunik okautjaulerput;

12 Ijinut uitajunut tautuklutik illitarserkonnagit, siutinullo angmajunut tussávlutik tukkiserkonnagit, ságiarkonnagillo, ajorningillo issumagijaujungaerkonnagit.

13 Okautivaillo: Adsiujut tamakkoa tukkingisigikupsigik, kanok assingit tamaita tukkisinajarpisigik?

14 Karngasoijub okausek karngasoriartorpá.

15 Apkosiniub semianut karngautigimajut, tápkoangovut, (Gúdib) okausinginik tussartut; tussarpagille, Sátanasib táva okautsinik péjariartorpait, ómatinginut karngautigimajut.

16 Taimaktauk kairtomut ivjokitomut karngautigimajut, tápkoangovut, okautsinik tussartut, kувiasuklutiglo tamakkounga illaliorsáartut.

17 Amákanginamigle illumingne, sangusaraidlarput; kappianartokalerangat unangmiklertokalerangallónét okausek pivlugo, sinnaungasarailerput.

18 Orpílle kakkilautiggít akkorngænnut karngautigimajut, tápkoangovut, okautsinik tussartut;

19 Sillaksúblo mattoma pinginik siaklernerub, akluitsomanerublo uivérinarningata, assingitalo ikligunerit unuklut, okautsit ippitipait, sullugainertáratiglo perorsiaksatalingnik.

20 Ivjoriktomullo karngautigimajut, tápkoangovut, okautsinik tussartut illaliortullo, sullugainertárlutiglo perorsiaksatalingnik; illangat 100 ilingnik, illangalle 60 ilingnik, illangallo 30 ilingnik.

*21 **Okautivaillo**: Nemeroak ikkitaunajarká, kattaujab sáblónét attánut illivlugô? aukagle, nemeroarvingmulle illivát.

22 Ijersimajokangilak sakkijáromángitomik angiarijaujokanginivok tussaumajaujomángitomik.

23 Tussájungnik siutilik tussarle!

24 Okautivaillo: Tussartasse náleksigik; óktútipsingnut óktortaujomárivose; tappekaromárluselo illipse tamattominga tusartose.

25 Pekartok tunnitjivioniarpok; pekangitorlo aksártauniarpok pinganik.

*26 **Okarporlo:** Gúðib nálegauvia imaipok, sorlo inuk karngasútinik karngasoijotut nunamut;

27 Sinniklunelo unnugangat, makkilarmelo kaulerangat; karngasútillo nuilerlutik perorput, támna nellotillugo kanok.

28 Nunab ingminik iviksukkat perorterkárpait, kingorngagut sullugainingit, kingorngagullo sullugainerit kakkôjaksaujunik perorsiaksatakalerput.

29 Sullugainermarille innerangatta, inuata kibloriartorsárpait, kattersivik nelliutingmat.

*30 **Okarporlo:** Sumut Gúðib nálegauvinga adsiutitæksarivigtigô? adsiujullônêt neliatigut nellonarungnaertitæksarivigtigô?

31 Senfib karngasútiksatangatut-ipok; támna karngasortaugame nunamut, minguerovok assiminit karngasútinit tamainit nuame.

32 Karngasortaugamelo perorpok, auginersauvlunelo perorsianit makpatâvanguit tamainit; akkerokalilarmelo angijunik, tingmitjallo kilaub attánêtut innekarungnarput tachaliningane.

33 Taimaitutigut adsiujutigut unuktutigut okautsinik okarvigivait, tukkisijungnarnikiningat malliklugo.

34 Adsiujôngitutigullo okarvigingilait; illatuarigunigille, illinniartiminut tamakkoa tamaita tukkekartipait.

*35 **Uvlormelo** taipsomane unuktome okautivait: Akkianut ikárta!

36 Inuillo aulartinamigit, umiakortômut ikkitipât; assingitalo umiat illagigivait.

37 Ullajutjeradlalmallo, maggit umiakortôk ittibuavlugopivât tættædlugolo.

38 Umiakortôblo akkoanépok siniklunelo akkitime, tupárdlugolo okautivât: Ajokertuijok, issumagingilat sutaerniarnivût?

39 Makkidlunelo amore innerterpá immarlo okautivâ: Nip-pangerit nippalárungnaerlutillo. Annorekarungnaerpok tâva, ikkublialdlalarmelo.

40 Okautivaillo: Sôg taimak nangiarkisê? suna pivlugopakpernekangilasê?

41 Erksidlarpullo, okarlutiglo ingmingnut: Kina unâ? anoriblo imablo nálengmakko.

KAPITEL V.

Legiônit Sâtanasiit annititauningænnik. Arnamik aukatsainar-tomik. Jaîrusib panninganik.

TESSERSÛBLO akkianut pivut, Gadarênerit nunangæmmut.

2 Umiakortômillo niungmat, inûb illangata anernermik

makkojungnartomik illumiktub pagrearsárpá illuvernit annivlune.

3 Illuverne innekarame Kellaksoijungnartokangilarlónét tápsomínga, kellaumgujanullónét.

4 Unuktunik kellaksortaulauralloarangame parngnanaersútinut kellaumgujanullo, tapsoma kellaumgujat kiktórávait, parngnanaersútillo ulluktordlugit asserortipait, nujuítitaju-
ngangilarlónét.

5 Uvlunelo unnuanelo kakkanétsainarpok illuvernétsainalar-
melo, kaggudlarlunelo ujarkanut ingminik tiglújarpok.

6 Jésusele tækkogamiuk kanningítomit, akpangerdlune pag-
rearpá, pámaktervigivlugolo nipliadlarlunelo okarpok:

7 Suniarpagit, Jésuse, Gúdib kotsingnerub Erninga? tuk-
siarvigilutit Gúdib sángaue okaupagit: kappiasuktitserkonnak
uvamnik.

8 Okautivále: Annít anerniojotit makkojungnartotit inu-
ngmit ómangat.

9 Jésusiblo appersorpá; Kinauvét? Kioválo: Legiõnemik
attekarpunga, unnuðlarapta.

10 Tuksiarvigiválo angijomik, aulartitaujomanatik mattoma
erkânit.

11 Mattomalo erkâne kuingéngigasæksoakarpok kakame
nerrijunik.

12 Sátanasillo illúnatik tuksiarvigivát, okarlutiglo: Kuingé-
ngigasæksoarnut tápkonunga pullarkotigut!

13 Jésusiblo tuavilune perkovait. Anernerit makkojungnar-
tut táva annivut, kuingénginut pullavlutik; kuingéngigasæksu-
illo pangaliklutik sivinganariktomit ingmingnik ijukkáðlarput
tesseroarmut, (tápkóale 2,000 iokasait) ippivlutiglo immáne.

14 Kuingénginíglo mianersijut kemmávut, iglugasæksoarmi-
unullo iglugasangminunullo tamanna okautigijartorpát. Taipko-
alo annivut illuserilauktangat tamanna tækkojartorlugo.

15 Jésuselo tikkipát, Sátanaseliolauktorlo annorátsiartok,
sillatóvlunelo iksivajok tækkovát; erksivlutiglo.

16 Tamakkoningalo tautulauktut okautivait Sátanasiggub
kuingéngillo illiortauninginik.

17 Tuksialerpálo, nunamingnit aularkovlugo.

18 Umiakortómullo ikkingmat, sátanaseliolauktub tuksiar-
vigivá, najoromavlugo okarlune:

19 Jésusible perkungilá, okautivlugole: Angergarit iglu-
ngnut illangnullo okautivlugillo pitsiarvionernik Nálekamut,
nâpkigijaunerniglo tápsomunga.

20 Aularporlo, iglugasæksoarnelo tellimaujortune okálaler-
pok pitsiarvionerninik angijomik Jésusemut. Tamattomingalo
tussartut illúnatik tattaminiadlarput.

*21 Jêsuselo umiakortôkut ikârdhune uttermingmat, inugasæksuit kattisâlerdlutik tikkipât tessersûb sinnânêtok.

22 Ahâglo illiniarviub angajokângata illangat, Jâirusenik attilik tikkipok, tækkogamiuglo itiggaingimut pâmakterpokt.

23 Angijomiglo, kemuvigivlugo okarpok: Panniga tokkokasakpok; aggangiunt aktoriartulauruk inûljiavylunelo inôkovlugo.

24 Jêsusiblo tâva aiparilerpâ; inugasæksuillo mallikpât nimniortidlugolo.

25 Arnarlo tagvanênivok; tâmma Jârinik 12 inik aukatsainartok.

26 Kappiasudlarlunelo perkutine tamaita nungulaukpait âniasiortinut: sokkoseranele sugaluluatninartok.

27 Tâmma Jêsusemik tussalerame, inuit akkorngatigut annorânga aktoriartorpâ tunnuanit.

28 Okarame: Annorângalônêt aktorungnarupko, pijungnaerajarpunga.

29 Tagvainarlo aunga kôktok kigikpok; timiminelo missigilerpok, pijungnaerame kappiagijaminit.

30 Jêsuselo mânnakut ingminik missigivok, pitsartunek ingminit anningmat, inungnullo keviardlune okarpok: Kia annorâkka aktorpagit?

31 Illinniarthingitalo okautivât: Tækkovotit, inuit nimniutid-larmattit, okarpotillo: Kia aktorpângâ?

32 Keviarporlo aktortiminut, kemuerdlugo.

33 Arnarle erksilune sajukpok, piniarvionerminik kanok kaujimagame, pâmaktervigijartorpâlo, kiglilingmiglo okautivâ.

34 Jêsusible okautivâ: Panniga, okpernivit pijungnaertipât; ullapirsautekarlutit aularit, kappiagijarnillo âkiktaulerit.

35 Sulle taimak okartillugo, illiniarviub angajokângata kivgangata illangit tikkiput okarluglo: Pannit tokkovok, sôg ajokertuijok sulle pagvisârpiûk?

36 Jêsusible okausingit tamakkoa tussarsârpait, illinniarviublo angajokânganut okarpok: Erksiniarnak, okperille!

37 Illaukojingilarlônêt Pêtrusib, Jakôbusiblo, Johannesiblo, Jakôbusib nukgangata, assinginik.

38 Illinniarviublo angajokângata iglunganut itterame, aulajâldlartut tækkovait, keadlartullo, nipliadlartullo.

39 Itterlunelo okautivait: Sôg aulajâldlarluse keadlarkisê? Niviarsiak una tokkungilak, sinnikporle. Ijoridlarpâlo.

40 Illûnaitalo annitipait, niviarsiablo atâtanga; anânaugalo illagivlugik itterpok niviarsiab nellavianut.

41 Niviarsiarlo aggangitigut tiguvâ okautivlugolo: Talita kumi, imaipok: Niviarsiak okaupagit makkitit.

42 Tagvainarlo niviarsiak makkisârpok arvertalilarmelo. Jârekarporle 12 nik. Illûnatiglo tattaminiaclarput angijomik.

43 Innerterpaillo angijomik, kaujjokalerkonnago tamattominga, niuarsiarlo nerrititauková.

KAPITEL VI.

Jêsusib nachogijauungunik Nazareteme. Tilliklerninganik Apostelinik. Jôhannesib baptiterijub niakoertauninganik. 5000 it nerrititauunganik. Immitub kânguut Jêsusib pis-sungûnganik.

TAGVANGALLO aularpok, inugorvingminut pivlune; illinniar-tingitalo mallikpât.

2 Sabbatelo nelliutingmat, illinniarvingme ajokertuilerpok. Unuktullo tussartut tamattominga, ajokertûtingit tattaminari-vait, okarlutiglo: Nakit ôma tamakkoa pivagit? kanorlo silla-tunermik taimaitomik tunitjivionerkâ? tattamnartuniglo tai-maitunik aggangitigut pijunik?

3 Iglolior-teungitok? Mariab Erningâ, Jakôbusiblo, Jôse-siblo, Jûdasiblo, Simoniblo kattangutigingilât? Najangillo, illûnatik uvaptingnêngilât? Illûnatiglo sinaungajutigivât.

4 Jêsusible okautivait: Nellautajok kamagijaunginersauvak-pok nunakattiminut illaminullo, assinginit tamainit.

5 Tagvane tattamnartullijungnangilak attautsemiglônêt; ka-nimajut illainangit aggangminut aktor-pait pijungnaertilugillo.

6 Okpinginingillo tattaminari-vait. Arvertarporlo iglugasæk-soarnut avatininêtnut, ajokertuivlunelo.

*7 **12 Ilo** kaikovait, maggoivlivlugillo aularkolerpait, ajugau-tipaillo anernernut makkojungnartunut,

8 Perkolugillo, sumik neksarkonnagit ingergarlutik, ajaupi-atuinarmik kissiane; ikpiârsulijaratiglo, kakkôjalijaratiglo, kê-naujalijaratiglo tapserutimingne;

9 Ittig-gagusersimakovlugille, anorângniglo maggûngnik at-torkonnagit.

10 Okautivaillo: Iglomot itterupse, tâpsomanêtsainaritse, aularkârâse tâpsomangat.

11 Illangitalo illalioromangippasse, okausise tussaromana-gillônêt; annititse tagvangat, ittikkapselo sanningit katterarsigik nellojungnaerutiksanginut (erkartortaujutiksanginullo). Ahama-rik okautivapse: Sodomablo Gomorrablo inugilauktangit pitlar-taunikinersaujomârput uvluksame erkartuivingme iglugasæk-soarnit ukkunangat.

12 Ailerpullo ajokertuijartorlutiglo kakkiakeriakarnermik.

13 Sâtanasiniglo unuktunik anuititsivok, kannimajuniglo unuktunik pijungnaertitsivok, mingoarummut mingoarlugit.

*14 Attanerlo Herôdese tamattominga tussaumalerame, (Jê-

susib attinga illitarijaulermat,) okarpok: Jóhannese baptiterijok tokkungajunit makkisimavok; tamanna pivlugo taimaitomik tattamartullivok.

15 Illangille okarput: Eliaseovok; illangille: nellautaijôvok, nellautaijullônêt illangatitut.

16 Herôdesele tamattominga tussarame, okarpok: Jóhanneseovok niakoértautilauktara; tokkungajunit makkisimavok.

*17 Herôdesele tillikilaukpok, Jóhannesemik tigujaubitsilune, pititsilunelo parngnanaersimavingmut, Herôdiase, nukkame Filippusib nullianga pivlugo; tâmna nullianikkamiuk.

18 Jóhannesib Herôdese okautilaungmago: Idluangilak, nukkait nullianga pigigugne.

19 Herôdiasible Jóhannese tokkonasuaromagalloarlugo ajorpâle.

20 Herôdesible Jóhannese illeragivâ, nellunginamiuk idluartôvlune issumagiktoksôngmat; tamanna pivlugo sapputivâ kakutikullo nâlekpâ, tussarnerilâllo.

21 Uvlokalmallo pitjutivingnik Herôdesib inûlerviane, tâpsoma attanigasait, sorsuktuksallo angajokângit, Galiléamêtullo angajokaunersat nerrimârtimmagit,

22 Tagva Herôdiasib panna itterpok, tânselarmelo, Herôdesible nerrekattینگitalo tamanna kuviagivât. Tagva attaniub Herôdesib nivarsiak okautivâ: Issumangnik tuksiarvinginga, pijomajarnik pillitsomavagit.

23 Okautimariklugolo okarpok: Sumik tuksiarvigigumga, illa pillitsomavagit, attaniovingma koppanganiglônêt.

24 Amivlunelo anânane appersoriartorpâ: Sumik tuksiar-tuksauvêk? Kiovâ: Jóhannesib baptiterijub niakoanik.

25 Ittersârivorlo attanermut, kennuvlune okarpok: Tagvai-nak tunnitjiviojomavunga Jóhannesib baptiterijub niakoanik, pógutamut illimajomik.

26 Attanek kiksalerpok; okautsinele okarmaringnine piv-lugo, nerrekattinelo pivlugit, sullinane tuksiarkojomalungilâ.

27 Attaniublo niakoêrsije tillisârpâ, niakoalo aijaukovâ. Tâpsoma parngnanaersimavingmut niakoêriartorpâ,

28 Niakoalo pógutamut illimajok tikkiupâ, tunnilugolo nivarsiamut, nivarsiable anânaminut tunnivâ.

29 Tamannalo illinniartingita tussaramitsuk, tikkilerput timingalo illuvermut illijartorpât.

*30 Apostelillo Jêsusemut kattilerput, okautivlugolo tamak-kounga tamainik, piniarnermingniglo ajokertuinnermingniglo.

31 Okautivaillo: Kissinga inukangitomut ailaukta, merngo-êrserluselo. Fikkitut uttertullo unnungmatta; nerrijungnangilallônêt, agviartaugamik.

32 Umiakortôkullo aularput inukangitomut.

33 Inuillo tækkovait allivaktut, unuktullo illitarivât, akpa-

ngerlutiglo kutterorlutik mallikpât illagêklutik iglugasæksoarnit tamaimi, ingiarlugolo tikkipât.

34 Jêsuselo niövok; ingasæksumillo tækkogamigit, illapsugildarpait; saukatitut mianerijekangitotitut-ingmatta. Unnuktuniglo okalugvigilerpait.

35 Uvluklilermallo, illinniartingita tikkipât, okautivlugolo: Tamâne sumatakangimat, uvluklilermallo;

36 Aularlit, mattoma erkât iglugasanginut niuvervinginullo, kakkôjarsiniariartorkovlugit; nerkiksakanginamik.

37 Jêsusible kiovait, okautivlugillo; Illipse nerkiksanginik tunnitjivigisigik. Okautivållo: Kakkôjarsiniariartortuksauvitâ, kênaujat 200 it akkinginut, ukkua nerkiksanginik?

38 Okautivaille: Kapsinik kakkôjakarkisê? ullernaersijartoritse. Ullernaerangillo, okarput: Tellimanik, mingeriångniglo maggûngnik.

39 Ikterkolerpaillo nerrimærtutitut iviksukkanut kunnuli-ngaitunut.

40 Tunuleréktidlutik tâva ikterput ingmigolivlutik 100 illo 100 illo 50 illo 50 illo.

41 Ukkualo kakkôjat tellimat, mingeriåglo magguk tiguvaít, killangmullo ârlorpok, kujalivlunelo kakkôjat avgorpait, tunnivlugillo illinniartiminut, mamijerkovlugit tâpkonunga, mingeriåglo magguk avikpak illûnainut.

42 Illûnatik tâva nerrivut, kâgungnaerlutiglo.

43 Amiakungillo kattilerpait, amârgaujat 12 it tættædlugit, mingeriåglo illanginik.

44 Nerrilauktullo angutainait 5000 iovut.

45 Illinniartinnele errinesâlerdlugit umiarkortômüt ikkior-kakolerpait, sivorlerijomagamigit Betsaidamut, inuit aularter-kârnaigit.

46 Inuillo aulartinamigit, kakkamut majorarpok tuksiariartorlune.

*47 **Unnulermullo** umiakortût tessersûb kerkanêput, Jêsuselo kissime nunamêpor

48 Tækkovork, nermik sappikasalermatta, amore aggor-matsuk. Pigârvingitale sittamangænne unnuame tikkilerpait, immab kângagut pisuklune,

49 Kângerniarkôrdlugit. Immarlo pissugvigingmago tækkogamitsuk, ijorônasugivât, nipliadlarlutiglo.

50 Illûnatik tækkogamitsuk, kakkilârput. Tuavile okarkat-tigilerpait, okautivlugit: Manigoleritse, uvangauvunga, erk-sinase!

51 Umiakortômullo ikkivok tâpkununga, kassûmivok tâva kakkilârlutiglo tattaminiadlarput angijomik.

52 Kakkôjat pitjutigællugit sillatusinersaulaungilat, ômatin-git mangaidlarmatta.

*53 **Ikálauramiglo**, Genêzaremiut nunangænnut pivut nunalidlutiglo.

54 Umiakortômillo niungmatta, inuit illitarijarêrpát.

55 Akpangilerlutiglo nunanut mattoma erkânêtunut tamainut; kannimajullo aumittimingne nellajut álerpait najugánut tussaumajamingnut.

56 Niuvervingnut, iglugasæksoarnullônét iglugasangnullônét itterangat, kannimajiatik illivait iglut akkorugænut, tuksiarvigivlugolo, annorângata sinnâ aktortaukovlugo taipkonunga. Tâpsomingalo aktuijut illúnatik pijungnaerput.

KAPITEL VII.

Inuit Gúdiblo perkojanginik. Arnamik Kanaænemiomik. Tus-sajuitôvlnelo okajuitomik.

FARISÉERILLO, aglangniglo illissimajut illangit, Jerusalemit pijut, tikkipát.

2 Illiniartingitalo illangit tækkogamigit kakkójartortut, ubvarkárnagit aggatik, idluaringilait.

3 Farisêerit Júdillo illúnatik nerringimata, aggatik ubvarkárnagit, angajokâmik illúsingit attorlugit.

4 Niuvervingmillo tikkitarangamik, nerringilat ubvarkâratik. Assingillo unuktut taimaitut illuserivait, emngutsillo, immertautillo, machaillo, pógutallo sállo ubvarpaklugit.

5 Farisêerillo aglangniglo illisimajut appersorpát: Sôg illiniartivit mallingilagít angajokâpta illusingit, sôg ubvarsimgitunik aggakarlutik kakkójaktorkât?

6 Kiovaille okautivlugit: Illipse takkormôrtose, Jesaiasib okautigitsiaralloarpâse, sorlo aglaksimangmat: Inuit ukkua kangasinâmingnut nertorpânga, ômatingitale ungasikpânga.

7 Sulinatigle kivgartorpânga, inuit ajokertúsituinangit ajokertuitigigamigit.

8 Gúdib perkojangit kemakpasse, inuit illusekullungit malliklugit pivasse, kattallo emngusiársuillo keblariksivlugit; unuktullo taimaitut attorpasse.

9 Okautivaillo: Gúdib perkojangit attorungnaitsiartipasse, illusekulluse malligomavlugit.

10 Môsese okarmat: Atátangniglo anânangniglo nálektuksauvotit; atátaminulle anânaminullo okarnerluktok tokkotæksauvok.

11 Ajokertuivosele: Atátaminut anânaminullo okartok: Korban, imaipok: tunnergutautigupko, nâmanersauvok illingnut, támna ajungitullivok.

12 Kingorngagut atátaminut anánaminullo ajungitullitaitipasse.

13 Taimak Gúdib okausingit attortaujungnaertipasse illusekulluse pivlugit, taimailiutsainarposelo uuuktunik.

*14 **Inullo** tamaita ingminut kaikovait, okautivlugit: Tamapse náleksinga ómamigisiuglo.

15 Sunallónét inúb sillatánit illuanut pijut, sujuktingilát; tápsomangalle annijut inuk sujuktipát.

16 Tussájungnik siutilik tussarle.

17 Inuille kemaklugit iglomut pingmat, illiniartingita aperorpát mattominga adsiujomik.

18 Okautivaillo: Illipsetauk sillatunekangilasé? Nellovise, illúnatik sillatánit inungmut pijut sujuktingimatsúk?

19 Omátánut pinginamik natjangnulle pivut, illuserivaktamiktullo annititaulerivut, nerkititut illúnaititut.

20 Okarporlo: Inungmit annijub inuk sujuktipá.

21 Kamangat, inuit ómatinginuit erkarsautikulluit pivut, nulliarèngnermik asserorsainerlo, assiniarnerlo inuarnerlo,

22 Tiglingnerlo, pijomatudlarnerlo, nellangainerlo, pingitser-tonerlo, ikliguenerlo, piungitomik ijekarnerlo, Gúdemik mittautiksakarnerlo, piojorinerlo, sillainerlo;

23 Tamakkoa illúnatik illuanit pivut, iuglo sujuktipát.

*24 **Nikkovldluulo** táva tagvangat aularpok, Tirusiblo Sidoniblo erkângnut pivok; iglomullo itterluue inuit angigutijomagalloorpaít, iersimajuungangilarle.

25 Arnat illangata pannekartub makkojunguartomik anerenelngmik tussaunagamiuk, tikkilugolo itiggangimut pámaktervigivá.

26 (Arnak támma tagva Gríchit aruangita illangat, Sirofenizemiok.) Tuksiarvigiválo, Sátanase annititaukovlugo panningminit.

27 Jêsusible okautivá: Kittorngaujut kágungnaerkárlit; idluangilak kittorngaujut kakkójanginik aksárlugit, kingminullo egidlugit.

28 Kiovlunele okautivá: Ahaila Nálegak, taimaikalloarpok, kingmiársuille nerriviub attánétut nerrivut kittorngaujut karnganerlukunginik.

29 Okautiválo: Okautsitit tamakkoa pivlugit aularit; Sátanase panningnit annisimavok.

30 Iglominullo pigame, Sátanase annisimajok kingorarpá, panningelo aumittimine nellajok naipipá.

*31 **Tirusiblo** Sidoniblo erkângnut aularmigame, Galiléab tessersoangata sennianut pivok, iglugasaksuit tellimaujortut erkánnut.

32 Atsivullo tussajuitomik okarungnangitomik tápsomunga, kenuvigiválo, aggangminut aktuervoklugo tápsomunga.

33 Inuillo akkorngænnit ingminut pitipâ, agganelo siutigingnut illivait, kesselarmelo, okangalo aktorpâ.

34 Kilangmullo ârlorpok, anersaumilarmelo okautivâ: Hefata, imaipok, angmalerit!

35 Siutigiglo tagvainak angmarpuk, okangatalo kellarutinga pèrpok, okatsialilarmelo.

36 Innerterpaillo, tamanna okautaukonnago inungnut. Tagva innerteralloarmagit angijomik, anginersamigle akpautigivât.

37 Tattaminiarlutiglo okarput: Tamaita idluartipait: tussangitut tussartilugit, okarungnangitullo okartipait.

KAPITEL VIII.

4000 it tattamnantomik nerrititauingænnik. Farisêerit nellunaikutamik tærtugomaningænnik. Farisêerit sêrnarsautingænnik. Tautungitub akiktauingænnik. Kiglijutjinermit Kristusemik.

UVLUNE tamakkonano inuit nerkiksakangitut unnuktut tagvanêngmatta, Jêsusib illinniartine ingminut kaikovait, okautivlugit:

2 Inuit ukkua illapsugidlarpakka nerkiksakarantik uvlunik pingasunik uvamnêngmatta;

3 Nerritinnagit aulartikupkit, perlidlarajarmata angergarlu-tik apkome. Illangit kanningitomit pingmatta.

4 Illinniartingita kiovât: Nakit kakkôjaksiniarpita tanâne inukangitome, ukkua kâgungnaerutiksanginik?

5 Appersorpaillo: Kapsinik kakkôjakarkisê? Kiovât: 7 nik.

6 Inugasæksuillo ikterkovait nunamut. Kakkôjallo ukkua 7 it tiguvait, kujalivlunelo avgorpait, illiniartiminut tunnivlugit, inungnut ukkoninga manijerkovlugit; inungnullo tâva manivait.

7 Mingeritjaniktauk ikkitunik pekarivut; tâpkoa pivlugit kujaligivok, manijaukogivlugillo.

8 Nerrivut tâva, kâgungnaerlutiglo, amiakullo kattilerpait, amârgaujat 7 it tættædlugit.

9 Nerrilauktullo 4000 iovut; aularkolerpaillo tâva.

*10 **Tuavidlunelo** illinniartine illagællugit umiarkertômüt ikkivok, Dalmanutablo erkânut pivlune.

11 Farisêerillo annilutik appersûtekattigiarlugolo ôktorlugolo, tækkotitserkojomavâllo nellunaikutamik kilangmit.

12 Anernermigullo annersavvivilune okarpok: Kinguvângokattigêt ukkua sôg nellunaiku' mik takkojomavât? Ahamarik okautivapse: Kinguvângokattigêt ukkua nellunaikutamik tunitjivioniatsangilat.

13 Táva kemakpait, umiakortómullo ama ikkivok, ikárdlu-nelo uttimut.

*14 **Kakkôjamiglo** neksarlutik puigulauput, umiakortómelo attausênarmik kakkôjakarput.

15 Perkovaillo okarlune: Nâlagitse, udsertorluselo Farisê-rit sêrnarsautingænnik, Herôdesiblo sêrnarsautinganik.

16 Issumertorpållo, ingmingnut okarlutik: Taimak pivâtigut, kakkôjamik neksalaunginapta.

17 Jêsusiblo tamanna tukkisigamiuk, okautivait: Sôg kakkôjakanginise siaklerutigivisiúk? sulle tukkisingilase sillatusinaselô? sullelo mangaitunik ômatekarkisê?

18 Ijekarluse tækkolungilasê, siutekarluse tussangilasê, erkainaselônêt ipsomingâ?

19 Kakkôjat tellimat avgorapkit inugasæksoarnut 5000 inut, amârgaujat kapsit amiakovinernik tættælaupkisigik torkorlugillo? Kiovât: 12 it.

20 Kakkôgallo 7 it avgorapkit inugasæksoarnut 4000 inut, amârgaujat kapsit amiakovinernik tættælaupkisigik torkorlugillo? Kiovât: 7 it.

21 Tagva okautivait: Sôg tukkisingilasê?

*22 **Betsaidamullo** pivok. Atsivullo tautungitomic tâpsomunga, aktortaukovlugolo tuksiarvigivât.

23 Tautungitorlo aggangitigut tiguvá, tessiorlugolo igluga-sait sillatânnut, ijîgiglo ketserarlugik, aggangmiullo aktorlugo apperivâ: Sumik takkovêt?

24 Uidlunelo okarpok: Inuit pissuktut tækkovakka sorlo napârtut.

25 Ijîgiglo ama aktorivak aggangminut, amalo tækkokomi-lugo; âkiktaulerporlo tâva, tamaita tautugungnalcerdlugit.

26 Angerarkovâlo okarlune: Iglugasangnut itterniarnak, iglugasangmiuniglônêt taimak okautjiniarnak.

*27 **Jêsuselo** aularpok illinniartingillo, iglugasangnut Zesarêab Filippusib iglugasæksoangita erkanêtunut. Ingergarlutiglo illinniartine apperivait okarlune: Inuit kinaunasugivângâ?

28 Kiovât: Illangita Johaneonasugivâtit baptiterijok; illangitale Eliaseonasugivâtit; ama illangita nellautajullônêt illangat.

29 Okautivaillo: Illipsele kinaunasugivisingâ? Pêtrusib kiovâ okarlune: Kristuseovotit.

30 Innerterpaillo unipkângojo-manane inungnut.

31 Ajokertulerpaillo: Inûb Erninga âniatitaujariakarpok angijomik, ajæktortaujariakarlunelo angajokânut ajokertuijoksoarnullo, aglangniglo illisimajunut, tokkotaulunelo, uvluglo pingajuangne makkitsomârivok.

32 Angigunnagillo tamattomingâ okarpok. Pêtrusiblo ingminut pitipâ, innerterlugo taimailerkonnago.

33 Keviardlunele illinniartine takkunârpait, Pêtruselo immerterpâ okarlune: Tummumut pît, Sâtanase; Gûdib pingit issumaginginangne, iunit pingit kissêta.

34 Innillo illiuniartimelo kaikovait ingminut, okautivlugit: Uvammik malligomajok issumaminik pinniarane, semningajolik-sauninik (kappiasutiksaminiglônêt) naugnagle malliklungalo.

35 Inôserminik ivlersijub assiojijomârpâ; inôserminigle assiojijub pivlunga okautsillo tussarnertut pivlugit assiojiniangilâ.

36 Inûb suksarivaûk, sillaksoak illûnât piksarsiarigalloaru-niuk, tarninga asserorpat?

37 Ubvalo sumik inuk tunnijijungnarkâ tarnime sattûtiksanganiik?

38 Uvamnigle okautsimniglo kangusuktok kinguvângokattigène tâpkonane assiniartune ajortullijunelo, tâmma Inûb Ernîngatatauk kangugijomârpâ, tikkikune atâtame ânanauningane, Engelit hailigit illagællugit.

KAPITEL IX.

Kristusib ânanausijauninganik. Illisimailingajub âkiktaunînganik. Aniaminik makkinermîniylo Jêsusib nellautainînganik.

Okâlanînganik piojorjuinermik sinnaungajutiksaujuniylo.

OKAUTIVAILLO: Ahamarik, okautivapse, nangertut ovane illangita tokko ôngniangilât, Gûdib nâlegauvinganik pitsartovlune tikkitomik tækkokâratik.

*2 **Uvlut** pingasujortut kingorngatigut Jêsusib Pêtruselo, Jakôbuselo, Jôhanneselo ingminut pitipait, ingmigolivlugillo kakkamut kingiktomut majorarkattautipait, ânanausivlunelo sângæne.

3 Annorângillo kaumaridlarlutik kakkorsidlarput apputitut (kakkorsajut nunamêtut taimak kakkortigijomik piniarlutik sapperput).

4 Eliaselo Môseselo sakkerpuk tâpkonunga, Jêsuselo okarkattigivâk.

5 Petruselo Jesusemut okarrok: Rabbi (ajokertuijok), tamâne - itsainarominarrok; pingasunik igloliolerta, illingnut attautsemik, Môsesemullo attautsemik Eliasemullo attautsemik.

6 Okautsinele kaujimangilait, koaksâramik.

7 Nuvujarlo kaivok ulliklugillo. Nippelo nuvujamit tussartaajok, okarlune: Tagva Ernera naghiktara, tâmma nâlegaksarivasse.

8 Tagvainarlo, avatimingnut tækkosaramik, inuksingilat, Jêsuse kissiat tækkovât.

9 Kakkamille attersâramik, Jêsusib innerterpait, tækkoja-

mingnik okautjerkonnagit kimullónét, Inúb Erninga tokkungajunit makkerkârtimago.

10 Okausek tamanna illumigivât ingmingnullo appersûtivlutik: Kanok tagva tokkungajunit makkinék?

11 Appersulerpållo okarlutik: Sôg aglangnik illissimajut okarkât: Eliase tikkerkârtuksauvok?

12 Kiovaillo okautivlugit: Ahaila, Eliase tikkerkârtuksauvalloarpok, tamaitalo idluarsitilugit; taimaktauk Inúb Erninga angijomik kappiasuktitaujariakarpok nachogijauvluvelo, sorlo aglaksimangmat.

13 Okaupapsele: Eliase tikkitsarêrpok, issumamingnullo piniarvigilaukpât, sorlo taimna pivlugo aglaksimangmat.

*14 **Illinniartivelo** tikkiuamigit, inugasæksuit tækkovait, aglangniglo illissimajut illumavait appersorniktut taipkoninga.

15 Tagvainarilo inuit illûnatik tækkogamitsuk, kakkilâdlarput, aivigivlugolo salutipât.

16 Aglangniglo illissimajut apperivait: Kanok tâpkoninga appersornikisê?

17 Inugasæksuit illangata kiovlune okautivâ: Ajokertuijok, ernera tamaunga âpara illinguut, anernekartok okajuitomik.

18 Tâpsoma tigulerangamiuk aulajârtidlarpâ, kappoalidlarporlo, nêrkolâlarmelo tijilerpok. Illinniartitit okarkattigilaukpakka annititaukovlugo, ajorpâllo.

19 Kiovalle okarlune: Tata! ukkua okpingitut kinguvângokattigêt, kanok sivitutigijomik najoriakarpapsê? kanorlo sivitutigijomik kenuevigijariakarpapsê? Kaisiuk uvannut.

20 Apållo tâpsomunga. Tagvainarilo anernerub okajuitub tækkogamiuk, aulajârtidlarpâ, nunamullo ochovok aksakâlarmelo kappoalidlarlarmelo.

21 Jêsusible atâtanga apperivâ: Kanga taimailerkâ? Okarpok: Nutaraunermimit.

22 Unnuktuniglo ochotipâ ikkomamullo inmermullo tokkonasuarlugo. Sappingikuville, nâpkigilertigut ikajorlutalo.

23 Jêsusible okautivâ; Okperungnaruvit; okpertomut ajornartokangilak sumik.

24 Tagvainak sorrutsib atâtanga niplialerpok kugviordlune okarlunelo: Okperpunga, nagliktok Nâlegak, okpinginimnit piulinga.

25 Jêsusiele tækkogame, inuit kajjalermatta, anernek ivjornartok innerterpâ, okautivlugo: Okajuitok tussângitorlo anernek perkovagit, annit ômangat, kingornganelo itterungnaerlutit ômunga.

26 Niplialerpok tâva, aulajârtidlarmlâllo annivok. Inuglo tâmma tokkojotun-îpok, unnuktullo tokkojok okautigivât.

27 Jêsusible aggangitigut tiguavâ, makkitilâllo: makkiporlo tâva.

28 Iglomullo pingmat, illinniartingita ingmikôrlutik appersorpât: Sôg uvagut annititsungnaugilavût?

29 Kiovorlo: (Anernerit) taimaitut annititaujinguangilat, kissiane tuksiarnernut nerritailinermullo.

*30 **Tangvangallo** aularamik, Galilêa apkotigivât, tanattomi-ngale inuit kaujimakojomangilait.

31 Illinniartine ajokertorlugit okautivait: Inûb Erninga pititaujomârpok inuit agganginut, tokkotsomârpâllo; tokkotauk-palle, uvluk pingajuangne makkitsomârivok.

32 Okautsille ukkua tukkisingilait, appersorlugolo illeragivât.

*33 **Kapernaumullo** pigivok. Iglomêdlunelo apperivait: Sumik apkome okarkattigêlaukisê?

34 Niplingilalle. Ingergarlutik ingningnut okalauramik, nellitik anginerongmangât?

35 Ingidlunelo 12 it kaikovait, okautivlugit: Illase sivorlio-jomajok kingorliojomârpok, illûnatiglo kivgarijomârpât.

36 Nutakkamik tâva tigusivok, akkorngæmmullo pitipâ erki-lugolo, okautivaillo:

37 Taimaitomik nutakkamik illaliortub attimne illaliorivâ-nga, uvamniglo illaliortub, kissima illaliungilânga, uvannigle tilliklertok illaliorivâ.

*38 **Jôhannesble** okautivâ okarlune: Ajokertuijok, angu-temik tækkolaukpogut atterne Sâtanasiinik annititsijomik malli-gatalo; mallingimattigullo, tamanna pivlugo innertilaukpavut.

39 Jêsuselo okarpok: Innerteræksaringilase. Tattannar-titsijokangilak attimne, okarnerlâtigisarailungalo pijomik.

40 Uvaptinguik akkerartungitub illagivâtigut.

41 Illipsingnigle immertitsijok immermik, ermgsusiârsuub immanganik, attimne, Kristusib pigingmasse, ahamarik, okau-tivapse, akkêngaivioniangilak.

42 Uvamnullo okpertut ukkuarârsuit illangænnik sinnaungatitsijomut idluarnersauvok, serkallitsiviub ujaraktanganik kungasingagut nivingaiviogune, egitauvlunelo immarbingmut.

43 Aggakpille sinnaungatikpattit, nakkakit. Illingnut aju-ngerisauvok, illakungorlutit inôtsemut itteruvit, maggûngnik aggakarnernit, âniatitsivingmullo ikkomamut kammitsuitomut egitaunernit;

44 Taingane kuglugiangat tokkoniangilak, ikkomangallo kamminiangilak.

45 Ittik kavillo sinaungatikpattit, nakkakit. Illingnut aju-ngerisauvok, tussiaklutit inôtsemut itteruvit, iglugêngnik ittig-gakarnernit, âniatitsivingmullo ikkomamut kammitsuitomut egi-taunernit.

46 Taingane kuglugiangat tokkoniangilak, ikkomangallo kamminiangilak.

47 Ijivillo sinnaungatikpattit, pèruk egidlugolo. Illingnut ajunginersauvok, igluinarmik ijekarlutit Gúdib nálegauvinganut itternvit, maggungnik ijekarnemit, ániatitsiviublo ikkomanganut egitamernit.

48 Taingane kuglugiangat tokkoniangilak, ikkomangallo kamminianginivok.

49 Illúnatik ikkomanut tarrértitaujariakarput, tuunergutik-sallo illúnatik sioraujanut tarrértitauvit.

50 Sioraujak ajungidlarpok; sioraujarle tarriornitsungnaerpat, sunút tarriornitajarpsiúk? Illipsingne sioraujakaleritse, ullapirsantekarkattigékluselo illipsingnut.

KAPITTEL X.

Nulliaréngniub avitauninganik. Sorutsit saimartauninginik. Akluinerub agvialauingarnénganik. Jêsusib nellautauninganik ániámènik. Illinniartit nertortaujomanénginik. Bartimêusib ákiktauninganik.

TAGVANGAT ama anlarivok, Júdcab erkánut pivlune, Jordanið akkianut. Inuillo ama inugiartorsóvlutik tikkipát, illse-rivaktanitulo ajokertorivait.

*2 **Farisèerillo** tikkipát appersorlugo: angutib nulliane avidlugo idluarmangát? tamattomungalo óktorpát.

3 Kiovlunele okautivait: Mòsesib kanok perkovásé?

4 Okautivát: Mòsesib agvialaungilátigut, aglangnik avitsitksanik aglakluta, avilugolo (arnak).

5 Jêsusib kiovait okautivlugillo: Omatipse mangainingit pivlugit perkojamik taimaitomik aglalaupok illipsingnut.

6 Pingortitalle pigiarningènnit Gúdib angut attausek arnarlo attausek pingortipak.

7 Tamanna pivlugo angutib atátane anánaucelo kemmangniarpak, nulliane untagivlugo.

8 Tápkoalo magguk uviniönarpuk attautsemik. Tamanna pivlugo maggójungnaerlutik, uviniövuk attautsemik.

9 Gúdib kattititágik inub avititæksaringilak.

10 Iglome illinniartingita amalo mattominga apperingmat-suk,

11 Okautivait: Nulliaminik avitsijub, assianiglo nullianik-lune, nulliaréngnek asserorpá tápsomunga.

12 Nulliablo uine kemakkuniuk assianiglo uiniklune, nulliaréngnek asserorivâ.

*13 **Nutakkaniglo** átsivut tápsomunga, pattingmijaukovlugit. Illinniartingitale nutakkanik átsijut suadlarpat.

14 Jêsusible tamanna tækkogamiuk, idluaringilâ, okautivlu-

gillo: Nutakkat uvammut pilit, innerterasigiglo; tåpkoa Gúdib nálegauvinga pigingmatsuk.

15 Ahamarik okaupapse: Nutakkatut Gúdib nálegauvinga-nik pingitok, itterniangilak.

16 Erkilugillo aggangminut pattingmivait, saimartilugillo.

*17 **Annilaungmullo** apkosinermut, inuit illangata ingiarsijub sérkortorvigellugo apperivå: Ajungitotit ajokertuijok, sumik piñartuksauvik, inótsemik náksaungitomik kingormgujerkovlunga?

18 Jésusible kiovå: Sóg ajunginerarpingå? Ajungitokangilak, Gúde kissime ajungilak.

19 Perkojat kaujimagalloorpattit: Nulliaréngnernmik asseroi-juksaungilatit. Imartuksaungilatit. Tigliktuksaungilatit. Kig-liluktomik okautigijakartuksaungilatit. Akkilénerluktuksaungilatit. Atátallo anánallo nálekik.

20 Kiovåle okantivlugolo: Ajokertuijok, tamaita tamakkoa mallilaukpakka sorsusionimut.

21 Jésusible tækkusarpå, nagligilugolo okautivå: Attausek sulle pigingilat. Perkutitit tamaita niorgotigijartokit, aklujunnullo pillintigilugit, tagva perkutekatsiarniarpotit kilaugme; kailerillo mallikhuga, okumatiksarniglo illingnut pít.

22 Tamannale okausek tussaramiuk annúlerpok kiksalar-melo kemmakpå; perkutekarame umuktunik.

23 Jésusible keviarlune illinniartine okantivait: Akluitut nálegauvingmut kilangmétomut pilutik sappernakasakpok.

24 Illinniartingitale okausingit tamakkoa kakkilárutigivait. Jésusible ama kiovait okantivlugillo: Nagliktakka kittorngakka, Gúdib nálegauvinganut itteriak ajornarpok perkutimingnik tætekartanut.

25 Ajornanginersauvok, (nergjutsoak) kaméle merkutib iji-ugagut pilune, akluitub itterniarninganut Gúdib nálegauvianut.

26 Kakkilárnersaugivut ama, okarlutiglo ingmingnut: Kime tagva piulijaujungnarniarkå?

27 Jésusible tækkusarlugit okantivait: Inungnut ajornarpok, Gúdemulle ajornangilak; Gúdemut tamaita ajornangilat.

*28 **Tagva** Pétrusib okautivå: Ahåk tamaita kemmalauk-pavut mallilarpillo.

29 Jésuse kiovok okarlumelo: Ahamarik okaupapse: Inúb iglune kemmakuniuk, kattangutinelónét, atátanelónét, anánelónét, nullianelónét, kittornganelónét, perorsévinelónét, uva-uga pivlunga, okautsillo tussarnertut pivlugit;

30 Mattomanédlune 100 ertortunik piñarivok igluuk, katta-ngutiniglo, anánaniglo, kittornganiglo, perorsévingniglo, máno ómigijaunermine, sillaksoarmelo pijomártome inógumik nungu-suitomik.

31 Unuktulle sivorlit kingorliojomârput, unuktullo kingorlit sivorliojomârput.

*32 **Apkomêpulle**, Jerusalemut majorariardlutik; Jêsuselo sivorlerivât, kakkilâdlarpulle, erksivlutiglo mallikpât. Jêsusiblo ama tâpkua 12 it ingminut pitipait, okautivlugillo pijauniarnerminik.

33 Ahâk, takpaunga Jerusalemut aivogut, Inûblo Erninga pititaulârpok ajokertuijoksoarnut aglangniglo illissimajunut; taipkoa tokkoteksantilârpât, nellojunullo unertujutigilârpât.

34 Taipkoalo mittautigilârpât, issakavlugolo ketserarlugolo tokkolârpât, uvluglo pingajuangne makkilârivok.

*35 **Jakôbusiblo** Jôhannesiblo, Zebedêusib ernikita tikkipâk, okarlutik: Ajokertuijok, illinguut piniarviojomavoguk kennuarijaptingnik.

36 Apperivak: Sumik uvannut piniarviojomavitik?

37 Kiovâk: Perkogitiguk, attausek tallerpikpît tungâne, aipangalo saumikpît tungâne iksivakolmuak nâlegauvingne.

38 Jêsusible okautivak: Tuksiararijatic nellovattik. Ermgusiârsub immanga immigaksarâ immerungnarpittikô, baptitauniksaralo baptitauniksarijungnaralloarpittikô?

39 Kiovâk: Ahaila ajungikalloorpoguk. Jêsusible okautivak. Ermgusiârsub immanga immigaksara immerniaralloarpatik baptitauniksammullo baptitaujuksangalloarpotik;

40 Tallerpingmale tungâne, saumingmalônêt tungâne iksivajomârnek uvannut perkojæksaungilak illiptingnut; iksivakojaujulle kissimik iksivajomârput.

41 Illimiartut 10 it tamanna tussaramitsuk, annûjutigilerpakit Jakôbuse Jôhanneselo.

42 Jêsusible kaikovait okautivlugillo: Kaujimavose, nunab attaningit attaniotingmatta, attanersuillo pitsartunekarmatta.

43 Illipsele taimailerniarase; angnerojomajorle kivgaksauvok illipsingnut.

44 Illaselo attaniotijomajok kivgaksauvok illûnapsingnut.

45 Inûb Erningatauk tikkingilak, kivgartortaujomavlune, kivgartoriartorporle, tunuivlunelo inôtsiminik unnuktut akkiliksærntiksangænnik.

*46 **Jerichomullo** pivut. Jêrichomillo aularmat, nangminex illimiartingillo iungiartoksuillo, tautungitok apkotâne iksivavok, kennuivlunelo, Bartimêusemik attilik, Timêusib erninga.

47 Jêsusiojok Nazaremiok tussaramiuk, niplialerpok okarlunelo: Jêsusel, Dâvidib erninga nâpkigingal!

48 Unuktullo innerterpât nippangerkovlugo. Niplilualerporle: Dâvidib erninga, nâpkigingal!

49 Jêsusiblo nokkardlune kaikojaukovâ. Tâva tautungitok kaikovât okautivlugolo: Nikkovidlutit mannigolerit, kaikungmattit.

50 Annorânelo egipâ, nikkovilarmelo Jêsusemut pivok.

51 Jêsusiblo apperivâ: Sumik uvannit pijomavêt? Tautu-
ngitub kiovâ: Rabbi (ajokertuijok), tautuleromavlunga.

52 Jêsusib okautivâ: Aularit, okpernivit ikajorpâtit. Tag-
vauuarlo tautulerpok, mallikpâlo apkome.

KAPITEL XI.

*Kristusib siuterkortojub kânganêdllune Jerusulemut aininganik.
Napârtub Faigeliksab âminarnerartauninganik. Tempelîb su-
jungaitauninganik. Jêsusib kigusinganik nakit pitsartunekar-
nine pitjutijollugo.*

JERUSALEMULLO kaglileramik, Betfagemut Betâniannullo
kakkab orksoktaliub sennianut, Jêsuse magguanguik illinniarti-
minit tilliklerpok,

2 Okaudlugiglo: Aileritik iglugasangnut nelliptingnêtnut;
ittituaruptik, nocharak pittuksimajok nennilârpattik; kânganut
sulle inungmik ingitokalaungitok. Pittûdjârlugolo tamaunga
kaitikko.

3 Imâglo apperijauguptik: Sog taimailivitikko? imâk kio-
gitik: NâleKab attoromangmago. Tâva tamaunga perkolârpâ.

4 Aularpuk, nocharlo nennivâk pittuksimajok itterviub sen-
niane, sillatâne, apkosiniub maggôliviane. Pittûdjârpâglo.

5 Tagvanêtullo illangita okautivakit: Sôg nochar pittud-
jârpittkkô?

6 Okautivaillo Jêsusemut perkojaunerningnik; innertingila-
killo tâva.

7 Nocharlo tâмна âpâk Jêsusemut, annorâtiglo kemmer-
dloanut illivlugit. Kânganut tâva ingipok.

8 Unuktulle annorâtik issivilerpait apkotiginiartanganut.
Illangillo kessertutinik napârtunit kippitsivlutik apkotiginiarta-
nganut katteraivut.

9 Sivorlillo malliktingillo kaggudlarlutik okarput: Hosi-
anna! NâleKab attingane tikkitok nertortaule!

10 Atâtapta Dâvidib nâlegauvia, NâleKab attingane tikki-
tok, nertortaule! Hosianna kotsingnerme!

11 Nâlegarlo Jerusalemut itterpok kattimaviksoarmullo; ta-
maitalo kemergolerpait; unulerimallo aularpok Betâniannullo
12 it illagivlugit.

*12 **Uvlub** aipangane, Betaniannullo aularamik, kâlerpok.

13 Napârtomiglo Faigeliksamik merkolingmik tækkogame
allivasiktomit, nellipsarpâ, paungakangimangât. Tikkinamingle,
merkutuinnarnik tækkovok, paungakalervinga sulle nelliti-
ngimat.

14 Jêsusiblo okautivâ: Mattoma kingorngane illingnit paungartortokarniarungnaerle issokangitomut. Illinniartingitalo tamanna tussarpât.

*15 Jerusalemullo pigamik, kattimaviksoarmut itterpok, pisiniartullo, niuverniantullo kattimaviksoarmêut annitilerpait; kênaujaniglo tauksêjut sângit, tingmitjaniglo taubinik niorgvugtiggit iksivautangit ochotidlarpait.

16 Kattimavikullo perkutinik akkigartokarkojingilak.

17 Ajokertuivlunelo okautivait: Aglaksimangilâk: Igluga taijeksauvok tuksiarvingmik inungnut illûnainût? illipsele inu-arviotilaukpassê.

18 Aglangniglo illisimajut ajokertuijoksuillo tamanna tussaumaleramitsuk; issumajâlerput tokkotsomavlugo. Erksigilâlê, inuit illûnatik ajokertûttingit tattaminiaringmattigik.

19 Unungmallo iglugasæksoarnit aularpok.

*20 Kaungmallo napârtok imna Faigeliksak sennerkoleramitsuk, pannertok tækkovât, amânganut aglât.

21 Pêtrusiblo erkaumagamiuk Jêsusib okausinga, okautivâ: Rabbi (ajokertuijok), ahâk, napârtok Faigeliksak okautilulauktat, pannersârnerpok.

22 Jêsusib kiovlune okautivâit: Gûdemut okpernekaritse.

23 Ahamarik okautivapse, kakkamut ômunga okartokarpâ: Kangattarit, immânullu kattagit! ômattiminelo kollarane okperluneele okautsime nellautsiniarninganik, tagva okautsime malliklugit tunitjivioniarpok.

24 Taimak pivlugo okautivapse: Tamainik tuksiarripsingne kennuarijapsingnik, okpituinaritse, tunitjivioniarapse tamakko-ninga, pilârpasse tagva.

25 Nangerluselo tuksiarupse, assipsingnut patsitiksase issumagijungnaersigik, Atâtase killangmêtok issumagijungnaernerkovlugo tammarnipsingniktauk.

26 Assipsele tammarningit issumagijungnaingikupsigik, Atâtapsetauk killangmêtab issumagijungnaernianginivait tammarnise.

*27 Jerusalemullo ama utterivut. Kattimavingmullo tikkingmat, ajokertuijorsuit, aglangniglo illisimajut, inuillo angajokângita tikkipât;

28 Appersulâllo: Kimut perkojavêut taimailiorlorlutit? Kialônêt pitsartunermik tunitjivigivâtit, taimailiorkovlutit?

29 Jêsusible kiovlune okautivait: Apperijomavapsetauk okautsemut attautsemut; kiogissinga, tagva okautijomavapsetauk kimit pitsartunekarnimnik taimailiorlunga.

30 Jôhannesib baptijutinga kilangmit pivâ, inunguillônêt? kiogissinga.

31 Issumertuivullo ingmingne okarlutiglo: Kilangmit pijok okautigiguptigo, okautinajarpâtigut: Sôg okperilaungipisiúk?

32 Inungnille pijok okautigiguptigo, inuit erksigivavut. Inuit illúnatik Johannese nellautaijónasugingmatsuk.

33 Jésuselo kiovát okarlutik: Nakit pingmangât nellovavut. Jésusiblo kiovlune okautivait: Tamanna pivlugo okautingilapsetauk kimit pitsartunekarimnik taimailiorlunga.

KAPITEL XII.

Adsiujomik perorsévilerijunik Wainiliksatalingmik. Zinsiksamik. Makkitsomárnermik. Perkojamik anginerpaujomik. Kristusib kinausinganik. Udsertorkojuanermik Farisêerinit. Uigarniub tunnergutiksársuanik.

ADSIUJUNIGLO okarvigilerpait: Angutekalaukpok perorséviliortomik, Wainiliksanik illijivlune, avatálo avaluliudlarlugo; paungallo iptéjarta. riksangænnik seennalaurivok, nuvugaseksoaliorivorlo; perorsévilerijunullo pimmajaukogamiuk, nuname assianut aularpok.

2 Paungallo innilerviat nelliutingmat, kivgame illangat tillivá perorsévilerijunut, perorséviub paunganginik pijartorkolugo.

3 Tápkoale tiguvát, annaudlarlugolo neksartinnagolo aulartipát.

4 Ama kivgamik assianik tilliklerpok taipkonunga; támna ujarkanut millorpát, niakoa killidlarlugo, mittautigivlugolo aulartipát.

5 Ama kivgamik assianik tilliklerpok; támna tokkopát: assingillo unnuktut, illangit issakavait, illangillo tokkodlugit.

6 Sulle ernetuakarpok nagligijaminik; támna kingorliotilerdlugo tilligiva taipkonunga, okarlune: Ernera illeraginiarpát.

7 Perorsévilerijulle ingmingnut okarput: Tagva kingormujjuksak; atté, tokkoniarlavut, kingormgutijæksangillo uvagut pigilerdlugit.

8 Tigulugolo tokkopát, egidlugolo perorséviub sillatânut.

9 Perorséviub inua, kanok tagva pijomârkâ? tikkitsomârpok, perorsévilerijut ukkua tokkodlugit, perorséviglo assinginut pimajaukojomârpâ.

10 Aglait ukkua attualaungilasé: Ujarak, igloliortut egitangat, támna iglub terrekoea ujaraulernergop?

11 Tagva Nâlekab piniarninga, tattamnadlarporlo ijpitingnut.

12 Tigunasuaralloarpálo, (inuille erksigivait,) mallugigamitsuk, adsiujomut mattomunga okautigingmagit; kemaklugolo táva aularput.

*13 Tillivaillo tápsomunga Farisêerit Herôdesiblo kivgangita illangit, okausinginut apportinasuarlugo.

14 Tápkoa tikkinamitsuk, apperivât: Ajokertuijok, okper-nartôjotit kaujimavaptigit, inuillo sivôragingilattit, tâpkoa ki-nauningit kammaginginangne; Gûdemullo apkotiksamik ajoker-tuitsiarpotit. Attaniviksoak Zinsinik tunitjivigilugo idluarkâ, idluangilarlônêt? tunnijijuksauvitâ, tunnijijuksaungipitalônêt?

15 Takkormôrningille tukkisivait okautivaillo: Sôg ôktorpi-singâ? kênaujak kaisiuk, tækkolago.

16 Kênaujarlo kaipât. Apersorpaillo: Kia adsinga, kialo aglangit kollânê? Kiovât: Attaniviksûb.

17 Jêsusib tâva okautivait: Attaniviksoarnut tunnisiuk attaniviksûb pinga, Gûdemullo Gûdib pinga. Tattaniniarivâllo tagva.

*18 **Saduzêrillo** tikkipât, makkiviksakangitoniuk okartut; apperivâllo okarlutik:

19 Ajokertuijok, Môsesib aglagvigivâtigit: Angutib anga-jua tokkoppat, nulliane kittorngakangitok kemnakpago, nuk-kangata tagva (angajugilauktame) nullianga nulliarijæksarivâ, angajune kinguvâksarsilugo.

20 Tagva nukkarêkalaukrok 7 nik. Angajuklek nulliani-laukrok; kittornginanelo tokkovok.

21 Tugliata nulliarilernigamiuk, tâmuatauk tokkogivok kittorngingminane. Taimaktauk piugajuata pigivâ.

22 Tápkoa 7 it illûnatik nulliarivât (kingorlerêklutik), kit-tornginekaratik. Illûnatik kingorngatigit arnaktauk tokko-givok.

23 Makkivingmele, makkikunik, taipkoa 7 it neliaata nullia-rijomârpaûk? illûnatik nulliarilaungmatsuk.

24 Jêsusiblo kiovlune okautivait: Imaingilâk? Tammar-pose, aglait nellogapsigik, Gûdib ajugakanginingalônêt.

25 Tokkungajunit makkitsomârunik, nullianingniangilat, uiningniangilallo, Engelititulle kilangmêtutitut itsomârput.

26 Tokkungajunik makkitsomârtunik Môsesib aglanginik attuarsilaungilasê? napârtut senniane Gûdib okautilaungmago: Abrahâ Gûdigivânga, Isaab Gûdigivânga, Jâkablo Gûdigivânga.

27 Tokkungajulle Gûde Gûdigingilât, inôjulle Gûdigivât. Taimak pivlugo tammarpose angijomik.

*28 **Aglanguiglo** illisimajut illangata tikkipâ, ingmingnut ap-persûtilaungmatta, tussaramigit: idluartomiglo (Jêsusib) kiong-magit, tussaramiuk, appersorpâ: Perkojanit tamainit neliat anginerovâ?

29 Jêsusib kiova: Perkojanit tamainit anginerojok imaipok: Abâk, Israêle, Nâlegak Gûdivut Gûdetôvok.

30 Gûdingnik Nâlegarnik nagliktuksauvotit ômatingnut ta-mânut, tarninguullo tamânut, issumanguullo tamainut, pitsar-tunernullo tamainut. Tâмна pijariakarnerojojk perkojanit ta-mainit.

31 Aipangalo tâpsotunak-ipok: Inukattingnik illiktut nagliktuksavotit. Assianik tâpkonangat anginersamik perkojakangilak.

32 Aglangniglo illisimajub okautiva: Ajokertuijok, ahamarik, miksekârtomik okarpotit, Gûde attausiongmat, tâpsomalo assianik Gûdekangilak.

33 Tâмна nagligilugo ômamut tamânut, issumanullo tamainut, tarnimullo tamânut, pitsartunernullo tamainut, inukattine ingmitut nagligilugo, tagva ajunginersauvok tunergutiksaniit ôtaksaniit tamainit.

34 Sillatujomiglo kiolaungmat, Jêsusib tussaramiuk, okautiva: Gûdib nâlegauvinganut kannilerpotit. Kingorngagullo apperilugo sapperpât.

*35 **Jêsuselo** kattimaviksoarme ajokertuivlune, kiovlugillo okarpok: Sôg aglangnik illisimajut Kristuse okautigivatsûk, Dâvidib erneringmago?

36 Dâvide nangminek okarmat Anernikut ajungikut: Nâlegak Nâlekamnut okarpok: Tallerpingma tungânut ingitit, ômigijingnik illijerkârtinnanga ittikkavit ikkovrangænnut.

37 Nâlekaminik Dâvidib taigamiuk; kanok ernerivaûk? Inugasæksuillo tussarneridlarpât.

*38 **Ajokertorpaillo** okautivlugit: Aglangnik illisimajunik udjertoritse! annorânik angijortanik attoromavut, niuvervingmelo salutitaujomavut.

39 Illinniarvingmelo nerrimârvingmelo issukliovlutik iksivajomavut.

40 Uigarnerit pingit nungupait, takkijuniglo tuksiarutunik tuksiarutsomavlugit okarput. Tamanna pivlugo taipkoa pitlar-taunersaujomârput.

*41 **Jêsuselo** ingipok Gûdib iklervingata nellânut, inuit tæk-kunârlugit, kênaujanik illijijut Gûdib iklervinganut. Unnuk-tullo akluitut unuktunik illijivut.

42 Uigarnerlo aklujok tikkipoktau, kênaujârsungnik mag-gungnik illijingmijok; tâpkoa helleretut-ipuk.

43 Illinniartinelo kaikovlugit okautivait: Ahamarik okau-papse, uigarnek una aklujok Gûdib iklervinganut unnunnersa-nik illijivok, illijijunit tamainit.

44 Tamakkoa illûnatik pimingnik attoruiangitamangnik illi-jivut; unale aklujok perkutituaminik illijivok, inôgutiksaminik tamainik.

KAPITEL XIII.

Jésusib nellautaininganik Jerusalemib asserortaininga erkartuiviglo kingorlerpâx pivluguk.

JÉSUSELO kattimaviksoarmit anningmat, illinniartingita illangata okautivâ: Ajokertuijok, tækkulaurit, igloksoak una, ujarkallo makkoa kanok senamajût?

2 Jésusiblo kiovlune okautivâ: Tamakkoa tamaita sennamajoksuit tækkogalloarpigît? ujarkat ukkua illúnatik serkomi-taujomârput, kalleréktokarungnaerlutiglo.

3 Kakkamelo orksoktalingme iksivangmat kattimaviub akiane, Pêtrusib, Jakóbusiblo, Johannesiblo, Andréasiblo kissimeovlutik appersorpât:

4 Okautitigut, kakujo pijusat tamakkoa tamaita pijomâr-kât? Sunalo nellunaikutaksaujomârka, tamakkoa tamaita nellautsilerpatta?

5 Jésusib kiovait okarlune: Kammatitse, uivérijaukonnase.

6 Unnuktut tikkitsomârmatta attera atterivlugo okarlutik: Kristuseovunga, unnuktullo tammartiniarpait.

7 Unnatartunigle, unnatartullo unipkautauninginik tussaromârupse, erksiniarase, taimailiortokartuksaungmat. Naggatik-sarle nelliutingilak sulle.

8 Inukattigêt inukattigênut assimingnut sorsugomârput, attaniovingmiullo attaniovingmiunut assimingnut. Nunat sunatuarne sajukpilugomârput, kângnartorsoarmiglo erksinartomiglo pijokaromârpok. Tamadja kappianartub pigiarninga.

*9 **Illipsele** nangminipsingnik udjertoritse. Erkartuivingmut illinniarvingmingnullo pititsomârpâse; issakajaujariakarpose, attaniojunullo attanivaksoarnullo âtauajariakarpose, uvanga pivlunga, nellojungnaerutiksangænnut.

10 Sivorngagullo okautsit tussarnertut okautaujuksauvut inukattigênut tamainut.

11 Aularutikpassele unertojutigiluselo, sivôraniarase, sumik okausiksakarniarmangâpse, issumakarsimaniarasele sivorngagut, stundeme mattomane tunnergusiase okauserisigik. Illipse okanginapse. Anernerle ajunginek.

12 Kattangutible kattangutine tokkomut pititsomârpâ, atâtablo ernine kittorngallo angajokâtik akkerartoromârpait tokkokovlugillo.

13 Illúnatiglo ômigijomârpâse attera pivlugo. Issuanulle sokkosijuitok piulijaujomârpok.

*14 **Nungutsvluble** makkojungnarninga tækkogupsiuk, okautigijaumajok nellautaijomut Daniëlnut, innigijæksaringitami-nêtok, (tamattominga attuarsijub kamagilerligit!) taimaipat, Jûdéamêtok kemmålerle kakkanut.

15 Iglublo kânganêtok akkarniarane iglomut, itterniaranelo, sumik iglominit aikleromavlune.

16 Perorsêvingmêtorlo utterniarane, annorâne pijartorlugit.

17 Kappianamêgle singaijut amâmaktitsijullo, tamanna nelliutikpat.

18 Tuksiaritsele, kemmâviksase okkiome pilerkonnago.

19 Uvlune taipkonane kappianartokaromârmat nellekangitomik; sillab pigiaruninganit, taimangat Gûdib inuit pingortilaungmagit, tamauna tikkidlugo taimaitokalaungilak, kingornganelo taimak angitigijomik kappianartokarnianginivok.

20 Nâlekablo uvlut taipkoa ikkigliniangippagit, inuk attauserlônêt piulijaunajangilak, anerimajulle tâpsoma annerilaukta-ngit pivlugit uvlut taipkoa ikkiglijaujomârput.

21 Uvlut taipkoa nelliutikpatta, okautjaugupse: Ahâk Kristuse tagvanêpok ikkanelônêt, tamanna okperiniasiuk.

22 Kristuseovlutik okartut, nellautainerluktut sæglojut sakkeromârput, nellunaikutaksoarniglo tattamnartunik pilutik, anerimajut aglât tammartinasiuarlugit, ajornangipatta.

23 Illipsele kamatsiaritse. Ahâk, makkoninga tamainik okautivapse nelliuterkârtinnagit.

*24 Uvlut taipkoa kappianartut kingorngatigut, sekkinek takkerlo kaumajungnaeromârput.

25 Uvloritjallo kattagomârput kilangmit, kilaublo pitsartuningit aulataujomârput.

26 Inûblo Erninga tâva tækkojomârpât kilaub nuvujangitigut akkartok, pitsartudlarlune ânanaudlartok.

27 Engelinele tillijomârpait, kattitilugillo annerijane anno-renit sittamanit, nunab issuanit kilaub issuanut.

28 Napârtomit Faigeliksamit adsiujomik illinniaritse. Akkerungit iptekalerangata, siggilerangatalo, kaujimavose aujajaraklilermat.

29 Taimaktauk illipse, makkoa tamaita tækkogupsigik, kaujimaleritse, kaglilermat.

30 Ahamarik okaupapse: Kinguvângukattigêt ukkua nunguniangilat, makkoa illûnatik nâmakserkârtinnagit.

31 Kilaglo nunalo nungujomârpuk, okausikkale nungujomangilat.

32 Uvlormigle stundemiglônêt taipsominga kaujimajokangilak; Engelillônêt kilangmêtu, Ernerublônêt kaujimanginivât, Atâtable kissime kaujimavâ.

33 Kammatitse, pigâritse tuksiarluselo; kakugo nelliutinajarmangât nellogapsiuk.

34 Sorlo angutitut iglominik kemaijotut nunab assianut aulardlune, kivganelo angajokângortidlugit, illûnaita tunnitjivi-gingmagit suliaksanginik, itterviublo adjertortinga perkungmago, pigârkovlugo.

35 Taimak pivlugo pigâritse, iglub inuata tikkilervia nello-gapsiuk, unnukullônêt, unnuak ketterarpallônêt, angutaunek niplerpallônêt, uvlâkullônêt.

36 Tuavitomut tikkitaukonnase, sinnikilluse opingartaukonnase.

37 Illipsingnulle okauserijamnik tamainut okarpunga: Pigâritse!

KAPITEL XIV.

Ajokertuijoksuit 'Jêsusib tokkotauninganik kajusilerput. Mingoartauninganik Betâniame. Jûdasib angerninganik pititsomavlugo. Jêsusib nerrininganik saugârsungmik aularviksiorutiksamik, illijininganiglo Kommunionemik. Tuksiarninganik Getsêmaneme. Pititauninganik pijauninganiglo. Pêtrusib missiutjininganik.

UVLUK magguk kingorngangne aularviksiorvik, sêrnarsautekangituniglo kakkôjartorvik nelliutilerpok. Ajokertuijoksuille aglangniglo illisimajut pingitsertorlutik tigusasuarpât tokkotso-mavlugo.

2 Okarpulle: Aularviksiorvingme pinnago, inuit pikkablâdlarkonnagit.

*3 **Betâniame**ngmalle Simonib kallakadlalauktub iglungane, nerrimârvingme iksivatillugo, tagva arnak tikkipok, publaujatsialijardlune tippitsiariksaumik pivianartoksoarmik immalingmik, publaujarlo serkomipâ, immangalo niakoanut kovivâ.

4 Tagvanêtulle illangit annûlerput okarlutik: Mingoarut tâмна sôg kovijauvâ?

5 Immek tâмна pissiangonajalaurune, akkekarajarpok unnumersamik kênaujanit 300 inuit, aklujunut tunnijæksanik. Okarnerlûtigivâllo.

6 Jêsusele okarpok: Arnak una ullapinasiuk; sôg kiksartipisiuk? ajungitomic pivânga.

7 Aklujunik illakatsainarpose; ajungitullivigijomagupsi-giglo pituinariakarpose; uvangale najortigitsainarniangilapsinga.

8 Ajugaringitaminik pivok; sivorngagut timiga mingoarpâ illijartortauviksara pivlugo.

9 Ahamarik, okautivapse: Nane okautsit tussarnertut ukua okautigijaukpatta sillaksoarme illûnâne, okartokarniarivok tâpsoma piniarninganik uvamnut, erkaumajaujutiksanganik.

*10 **Jûdaselo** Issariot, 12 it illangat, ajokertuijoksoarnut aivok, tâpkonunga pititsomavlugo.

11 Tamanna tussaramitsuk, kuviasulerput, kênaujaniglo tunnitjivigijomavlugo okarput. Taipkonungalo pitinasualerpâ.

12 **Sérnarsautekangitunigle** kakkôjartorviub uvlungita sivorlingenne, saugârsab aularviksiorutiksab tokkotaujuksauviane, illinniartingita apperivât: Nane âkiksoijartorkovitigût saugârsungmik aularviksiorutiksamik nerriniartarnik?

13 Maggunniglo illinniartiminit tilliklerpok okautivlugiglo: Iglugasæksoarnut aileritik, inungmiglo pârsilârpotik, immertartomik, tamna malliktikko.

14 Ittervigilârtangatalo iglub inuanut okaritik: Ajokertuijub okautjaukovâtit: Iglo nauk, nerriviksara saugârsungmik aularviksiorutiksamik illinniartikka illagællugît?

15 Iglomiglo angijomik tulleraratsiaktalingmik idluarsarsimajomik unertûtîlârpâtik; tagvane piksaptینگnik âkiksoigitik.

16 Illinniartuglo aivuk, pilutiglo iglugasæksoarnut, sorlolo okautilaungmagik, naipipâk, saugârsuglo aularviksiorutiksak âkiksorpâk.

17 Unnulermallo 12 it illagilugit tikkipok.

18 Nerrimârvingme iksivagamik nerrilutiglo, Jêsuse okarpok: Illapse illangata nerrekattima pitilârpânga.

19 Kiksalerdlutiglo apperivât nellekârdlutik: Uvangauniarpêk? assialo: Uvangauniarpêk?

20 Kiovaile okarlune: 12 it illangata missuksekattima.

21 Inûb Erninga ainialloarpok, sorlo tapsominga aglaksimangmat; inugle tamna kappianamêk, Inûb Erninganik piti-tsi-jok. Inungmut tâpsomunga idluarnersaunajarpok, erniangongnikune.

*22 **Nerrivlutiglo** Jêsusib kakkôjak tiguvâ, kujalivlunelo avgorpâ, tâpkonungalo tunnivâ okarlunelo: Tigulugo nerrisiuk, tagva timiga.

23 Ermgusiârsuglo tigugivâ, kujalivlunelo tâpkonunga tamna tunnivâ; illûnatiglo tâpsomangat immerput.

24 Okautivaillo: Tagva anga, Testamentitâb (aunga) kovi-jauniartok unuktut pivlugit.

25 Ahamarik okaupapse, mattoma kingorngagut immerniarungnaerpunga napârtub Wainiliksab iptinganik, uvlok taimua nelliuterkârtinago, nutautillugo immileromârupko Gûdib nâlegauvingane.

*26 **Tuksiarutsillo** nertordlerutiksats nâgamigit, annivut kak-kamat orksoktalingmut.

27 Jêsusiblo okautivait: Unnuarme tamattomane tamapse sinaungajutigilârpapsinga. Aglaksimangmat: Mianersijok unnatadlarniarpara, saukkallo siamartidlarniarput.

28 Makkikumale (tokkungajunit), sivunapsingne Galiléamut aijomavunga.

29 Pétrusible okativâ: Illûnamatsiatik sinnaungajutigigalloarpattit, uvanga sinnaungajutekarniatsangilanga.

30 Jêsusiblo okativâ: Ahamarik, okaupagit: Unnuarme

tamattomane, angutaunek niplerkârtinnago maggoertorlune, missiarutigilârpama pingasuertorlutit.

31 Okarivorle ama: Illa, tokkokattigijæksarigupkillônêt, missiarutigijomangilagit. Taimaktauk illûnatik okarivut.

*32 Igløksoarmullo avaluliorsimajomut pivut, Getsêmanemik attilingmut. Illinniartinelo okautivait: Tamaunga ingititse, tuksiarirtortillunga.

33 Pêtruselo, Jakôbuselo, Johanneselo illagivait, sajudlalerlunelo kappiaktoadlalerpok,

34 Okautivaillo: Tarniga kiksarpok tokko tikkidlugo; tagvanêtitse pigârluse.

35 Averngoalerdlune nunamut pâmakterpok tuksialarmelo, ajornangipat, nelluotok tamanna kângerkovlugo.

36 Okarlunelo: Abba, Atâtak, ajugakanginavit, ermgusiârsuk una pèruk uvamnit; pijomajaraungitorle, pijomajat pile.

37 Sinniktulle tikkinamigit, Pêtruse okautivâ: Simon, sinnikpît? stundemik attautsemiglônêt pigârkattigijungnangilarmâ?

38 Pigârluselo tuksiaritse, ôktortaulungnermut perkonnase. Anernek pijomagalloarpok, uvinigle sangêpok.

39 Ama tuksiarirtorpok, okautsit taipkoatsainait attormilugit.

40 Ama uttermigame, sinniktut tikkinivait; ijingit okumaimatta uerngarnermut, kigusitiglo tâpsomunga nellovait.

41 Pingajuaniglo tikkinamigit, okautivait: Mâna sinnikluselo merngoêrsoromavisê? Nâmaksivok tagva, stunde tikkisimavok. Ahak Inûb Erninga pititauniarpok ajortullijut agganinut.

42 Maklêtitse aularta; ahâk, uvamnik pititsiniartok kaglivok.

*43 Sullelo taimak okartillugo, Jûdase, 12 it illangat, tikklarpok inugiartoksuit illagællugit, saviksoalijardlutik ajaupialjarlarmiglo, ajokertuijoksoarnit aglangniglo illisimajunit inuillo angajokânginit pijut.

44 Pititsiniartublo nellunaikutaksamik (illitarsijutiksangænik) okautilaukpait, okarlunelo: Kunnilârtara, taimnauvok! tigusiuk, aulartailitilugolo.

45 Tikkiname, kannilersârpâ okarlune: Rabbi, Rabbi, kunniklugolo.

46 Aktulerpâlle tâva, tigulâllo.

47 Sennianêttulle illangata saviksoane amuvâ, ajokertuijoksûblo kivganga ullimavlugo siutaerpâ.

48 Jêsusiblo kiovlune okautivait: Sorlo inuatomut annivose, saviksoalijarluse ajaupialjalapselo, tigujomavlunga.

49 Uvlut tamaita najortigilaukpapse kattimavingme ajokertuivlungalo, aktulaungilapsingalo; nellautaijulle aglangit nellautserkovlugit.

50 Illimiartingitalo illûnatik kemmakpât kemmavlutiglo.

51 Inôsuktullo illangata mallikpâ, sâtomik annorâmik uvi-
neruggub; inôsuktullo tâmma tiguvât.

52 Uvinerunele ipperarpâ, annoraerdlunelo kemâvok taip-
konangat.

*53 Jêsuselo ajokertuijoksoarnut pitipât; tagvunga ajoker-
tuijoksuit, angajokâllo, aglangniglo illisimajut illûnatik katti-
mavut.

54 Petrusible kingvasiklune mallikpâ ajokertuijoksûb iglok-
soanganut pilune; tagvanelo kivgat iksivakattigivait, ikkoma-
nut kitjakejárune.

55 Ajokertuijoksuille kaggimiojullo illûnatik passitiksarsior-
put Jêsuse pivlugo, tokkotsomavlugo, nagvângilallo.

56 Ummuktut okautigiludlarpât sæglovlutik, okausingille
adsigêngilat.

57 Illangillo sæglovlutik passiklertut sakkerput, okarlutik:

58 Tussalaukpavut, okarmat: Tempele aggangnut semna-
majok asseroromavara, uvlunelo pingasune assianik sennalunga
aggangnut sennamangitomik.

59 Sullele okausingit adsigêngilat.

60 Ajokertuijoksoarlo akkorngænnit nikkovipok Jêsuselo ap-
perivâ okarlune: Kinngilatit tamakkonunga ukkua passikler-
ninginût?

61 Nipleranele kiungilak. Ajokertuijorsûb ama apperivâ,
okautivlugo: Kristuseovêt, nakorinadlartub erningâ?

62 Jêsusele okarpok: Tâmmavunga. Inûblo Erninga tæk-
kojomârpasse iksivajok (Gûdib) pitsartujub tallerpiata tungâne,
kilaublo nuvujangitigut akkartok.

63 Tâva ajokertuijoksûb annorâne allikpait, okarlunelo:
Kigliuutsijekariakarungnaerpogut.

64 Gûdemik okarnerlûtekarninga tussarpasse; kanok issu-
mavisê? Tâpkoale illûnatik erkartorpât, tokkotæksaujok okau-
tigællugo.

65 Tagva illangita ketseralerpât, kênangalo mattuvlugo erk-
sârpât, okautivlugo: Nellautalertigut. Kivgallo kênanga tig-
lukpât.

*66 Pêtruselo igloksûb illuata pârdlerkamêtilugo, ajokertui-
jorsûb kivangita arnat illangata ittertub,

67 Pêtruse kitjakejártoke tækkogamiuk, tækkunâlerpâ okar-
lune: Igvittauk Jêsuse Nazaremiok illagivat.

68 Missiarporle okarlune: Illitaringilara, okautsitillo nello-
givakka. Pâmullo anningmat, angutaunek niplerpok.

69 Arnablo ama tækkogamiuk, sennianêtunut okalerivok:
Tâmma taipkoa illangat.

70 Missiarivok ama. Killamiojungnaermallo, tagvanêtut

Pêtruse ama okautivât: Ahamarik taipkoa illagivâtit; Galilëamiogavit, okautsivît nellunailivâtit.

71 Ingminulle okarnerlulerdlunë (Gûde taivlugo) okarpok: Inuk tâmma okautigijase illitaringilara.

72 Angutaunerlo aipânik niplerpok. Tagva Pêtrusib erkar-pait. Jêsusib okausingit, okantilaungmago: Angutaunek maggoertorlune niplerkârtinnago, missiarntigilârparma pingasuertorlutit. Tâva keasilerpok.

KAPITTEL XV.

Jêsusib kiglisiniartauninganik Pilatusenut. Tokkotahsaunerartauninganik mittautigijavuninganiglo. Kikkiaktortauninganik illuvertauninganiglo.

KAULERMALLO errinesuklutik ajokertuijoksuit, angajokâllo, aglangniglo illisimajut, kiglisiniarpaktullo illûnatik kaggimio-lerput, Jêsuselo kellaksorlugo aularutivât, Pilatusenullo unner-tujutigivât.

2 Pilatusiblo apperivâ: Jûdinut attaniovêt? Kiovâle okautivlugo: (Nellâgut) okarpotit.

3 Ajokertuijoksuillo angijomik passidlarpât.

4 Pilatusib ama apperivlugo okautivâ: Ahâk, angijomik passidlar-mattit, kiungilatit?

5 Jêsusëie kiojungnaermat, Pilatusetank tamattominga tat-taminiarpok.

*6 **Aularvikslorangattale** Pilatusë illusekarpok, parngnanaersimavingmêtut illangat, inuit pijomajangat, aularkolugo.

7 Parngnanaersimadjaujokarporle Barrabasemik attilingmik, kippalijoksuit illagivlugit tigujaujomik, kippalijoksôvlutik inungmik tokkotsigamik.

8 Inugasæksuillo kaggudlarlutik tuksiarvigivât, illuserminik attorkovlugo.

9 Pilatusible okautivait: Jûdit attaningat uvamnut aularkojaukovisiûk?

10 Nellunginamigit, ajokertuijoksuit idluigosungnermut tagvunga pitilaungmatsuk.

11 Ajokertuijoksuille inuit kajungertipait, Barrabasemik kennungârkovlugit, aularkojaukovlugo.

12 Pilatusib ama kiovait okautivlugit: Jûdit attaningænnik taijase kanok uvamnut illiortaukovisiûk?

13 Kaggudlarivut ama okarlutik: Kikkiaktoruk!

14 Pilatusible ama appersorpait: Sumik idluitomik pinialauká? Nipliluarivut: Kikkiaktoruk!

15 Pilatusible tâva inuit sattômakojomavlugit, Barrabase

aularkovâ tâpkonunga, Jêsusele aklunânut issakajaukovâ, unertutigilâllo kikkiaktortaukovlugo senningajolingmut.

*16 **Sorsuktuksalle** Jêsuse âpât igloksoarmut kiglisiniarvingmut, sorsuktuksallo illûnaita attautsemut kaikovait.

17 Ulliksoarmiglo aupaluktamik kappitipât, niakôtiksamiglo kakkilautilingmik pergaihut, illivlugolo niakoanut;

18 Saltilerdlugolo okarput: Salutitanvotit, Jûdit attaningat!

19 Niakoagullo annaudlarpât ajaupiamut suvlulingnut, ketserarlugo, sêrkortorvigællugolo tuksiarvigivât.

*20 **Mittautigjareramitsuglo**, ulliksoak aupalluktak pêrpât, annorânginik naugmininginik attitidlugo, aularutivâllo kikkiaktorniardlugo.

21 Inuglo sennerkotok aksorôtivât, Simonemik attilik Zirenemiook, perorsêvingmit pijok, Aleksandriblo Ruffiblo atâtangak; tâpsomunga erksuktautipât kikkiaktortauviksanga.

22 Apâllo kakkamut Golgatamut, imaipok: niakovinertalingmut.

23 Wainemiglo mirralingmik (kassilinartomik) imertinasuarpât; pijomangilâle.

24 Kikkiaktorêramitsuglo, annorângit avikpait, immerautivlugillo, kia piksariniarmangâgit.

25 Stundigle pingajuangne kikkiaktorpât.

26 Kollânelo aglaksimavok, kanok passijauninga: Jûdit attaningat.

27 Inuartuglo magguk kikkiaktortaukattigællugo pivakit, aipâ tallerpiata tungânut, aipâlo saumiata tungânut.

28 Okautsit aglaksimajut nellautsivut tagva, imailijut: Ajortullijut akkorngænnut pititavok.

29 Tagvûnalo arvertartut mittautigivât, illekettamârlutiglo okarput: Kuinanguâlukupotit kattimavingmik asseroijotit, ama senalugo uvlune pingasune.

30 Illingnik piulidlarit, senningajolingmit mâna akkarit.

31 Taimaktauk ajokertuijoksuit mittautigivât ingmingnut okarlutik, aglangnik illisimajut illagællugit: Assine ikkajulaukpait, ingminigle ikajornermik sapperok.

32 Kristuseogune, Israêlitollo attanerikpatsuk, senningajolingmit mâna akkarle, tautorkovluta okperkovlutalo.

*33 **Stundillo** 6 ingata kingorngagut nuname illûnâne târtok-sôlerpok stundit 9 ingat tikkilugo.

34 Stundillo 9 ingæne Jêsuse nipperkortovlune okarpok: Eli, Eli, lama asabtani? imaipok: Gûdiga, Gûdiga, sôg kemakpingâ?

35 Tagvanêtullo illangita tamanna tussaramitsuk, okarput: Ahâk, Eliase kaikovâ.

36 Tagva illangat akpangerpok, nipperkumiglo sêrnartota-

lingmut missuksivok, ajaupiamullo kappomitârlugo, immertipâ okarlunelo: Ovatsiario, tækkunârta, Elíasib akkartitsartorniar-mangâgo?

37 Jêsusese nipperkortovlune anernangêrpok.

38 Kattimaviksúblo upkoksoanga allikpok maggôlivlune, pikkangat ununga tikkidllme.

39 Sorsuktuksalle angajokângata nellâne nangertub, tækko-gamiuk anernangêrtok taimaitomut nippersoarmut, okarpok: Ahamarik, Gúdib angut tâmma eruerivâ.

40 Tagyanelo arnakarivok, allivasiktomit tamakkoninga tækkunârtunik; tâpkoa illangit tagva Mariâ Magdalêna, Mari-alo, Jakôbusib mikkinersab Jôsesiblo anânangak, Salomelo,

41 Malliktigilauktangit Galilêamétillugo kivgartulauktullo; assingillo unnuktut Jerusalemut majorarkattigilauktangit.

*42 Unnulermallo, uvlok oppalungajjaiviongmat sabbatib tuglia,

43 Josefe Arimatiamiok tikkipok, kiglisiniarpaktut illangat, ajungitok issumagiktorlo, Gúdib nâlegauvinganik nerriungmijok; tâpsoma sivôranane Pilatusse ittervigijartorpâ, Jesusib timinga-nik tuksiarvigivlugo.

44 Pilatusib tokkojarêrtok tussaramiuk, tattaminiarpok, sorsuktuksallo angajokângat kaikovâ, apperivlugo tokkokam-mermangât?

45 Angajokânullo tussaumaleramiuk, timinga tunnijaukovâ Jôsefemut.

46 Uvineruksaijarsiniaramelo, akkartitsartorpâ, immuserdlu-golo uvineruksaijamik, illivlugolo illuvermut, kairtomut illuli-majomut; ujaraksoarmiglo aksakârtitsivok illuviub pânganut mattuksamik.

47 Mariâ Magdalênable, Mariablo Jôsesib anânangata, tæk-kunârpâk, namut illijauniarmangât.

KAPITEL XVI.

Kristusib makkiniŋanik. Sakkertiniŋanik Mariâ Magdalênamut illinniartunullo. Tilliklertiŋanik Apostelinik Kêlaliar-ninganik.

SABBATELO kângermat Mariâ Magdalêna, Mariâlo, Jakôbusib anânanga, Salomelo tippitsiariksautisiniarput, mingoariar-toromavlugo.

2 Wochiblo uvlungita sivorlerpângænne uvlarârsukut, illu-vermut pivut, sekkinek nuilermat.

3 Ingmingnullo okarput: Kia ujaraksoak illuviub pânganit aksakârtiniarpeûk?

4 Tagvungalo tækkunâramik, ujaraksoak aksakârtitavinek mallugivât; angijôvaksôngmat.

5 Illuvermullo itteramik, angut innôsuktok tallerpiata tungâne iksivajok tækkogamitsuk, angijoktamik kakkortamik an-noralik, kakkilâdlarput.

6 Tâpsomale okautivait: Kakkilârase, Jêsuse Nazaremiok kikkiaktorsimajok kennerpasse; makkisimavok, tamânêngilak; illijauvigilauktanganik tækkoleritse.

7 Okariartoritsele illinniartinginut, Pêtrusemullo, Galilêamut sivorlerilâripsiuk; tagvane tækkojomârpasse, sorlo okautilau-
jungmasse.

8 Tuavidlutiglo annivut, illuvek kemaklugo. Sajudlarlutiglo kakkilâdlarput, okangilallônêt inungnut, erksidlaramik.

*9 **Jêsusele** uvlâkut makkiname, Wochib uvlungita sivorler-pângæenne, sakkerkârpok Maria Magdalênamut, annititsivigi-lauktaminut Sâtanasinik 7 nik.

10 Tâmma okariartorpok illagilauktanginut, kiksalarmiglo keajunut.

11 Tâpkoalo, tussaramik inôngmat, sakkilaungmallo tâpso-munga, okperingilât.

*12 **Mattoma** kingorngagut tapkoa illagingnut maggungnut sakkerpok, assianik tautukalerdlune, ingergatillugik natername.

13 Tâpkoalotauk illamingnut okariartorivuk tamattominga; tâpkoatauk okperinginivakit.

*14 **Kingorlermik** 11 it sakkervigivait nerritillugit, okpingi-mattalo suadlarpait, ômatingillo mangaidlarmatta; tokungajunit makkisimajomik tækkolauktut okperingimagit.

15 Okautivaillo: Sillarsoarmut illûnânut ainiaritse, okau-tsillo tussarnertut okautigisigik inungnut tamainut.

16 Okpertok baptitaujorlo piulijaujomârpok; okpingitorle erkartortaujomârpok.

17 Tamakkoningale nellunaikutakaromârpok okpertut: At-timne Sâtanasit annititsomârpait, okanut nutânut okaromârpok,

18 Kuglugiarâlunguik péjajjomârpok; tokkonartomiglo im-meralloarunik, sokkoseromângilat; kammajut pattingmikpatti-gik, pijungnaeromârpok.

*19 **Nâlekablo** taimak okautilauramigit, kongmuartitauvok kilangnut, ingitsartularmelo Gûdib tallerpiata tungânut.

20 Tâpkoale illûnainut okariartorput; Nâlekablo piniarkat-givait, okausingillo okpernantipait tattamnartunut mallik-tunut.

EVANGELISTIB LUKASIB AGLANGIT.

KAPITEL I.

Zachariase Johannesib Baptiterijub inülnerninganik okautjaulerpok. Mariulo Jêsusib inülnerninganik okautjaulerpok. Mariab Elisabet nellipsarpâ Gûdele nertorpâ. Johannesib inülnerninganik, Zachariasiblo nertordlerninganik Gûdemik.

UNUKTUT aglagasualaungmatta, okautsit unipkausingortilugit pijokalauktut akkunaptingue pivlugit;

2 Sorlo taipkua tunnitjivigilaungmattigit tamakkoninga, pigiarninganit nangminek tækkolauktamingnik, kivgartortecovlutik okautsinut:

3 Uvangatauk tamanna nâmagidlarpara, tamaita kiglinganit kiglisitigilualaurapkit, illingnut, nagliktara Teôfiluse, aglaluarlugit;

4 Ajokertûtsib ajokertortaujutigijavit tungavinganik tussarkovlutit.

*5 **Herodese** nuname Judêame attaniotillugo, ajokertuijokalaupkok ajokertuijokattigêt ingmigolingajut Abiakut illangænik, Zachariasemik attilingmik; taipsoma nullianga Aronib pauningita illangat, Elisabetemik attilik.

6 Tamarmigle idluarpuk Gûdib sângane, Nâlekablo perkojangit pijomajangillo tamaita nâletsiarpait.

7 Kittorngakangilaglo, Elisabet kittorngisuitôngmat, inutokaulerdlutiglo tamarmik.

8 Taipsomane Zachariasis ajokertuijônine attoramiuk Gûdib sângane, (Abiakut) simmêningat nehiutingmat,

9 Ajokertuijullo illusingat malliklugo, isserluanititsininga nelluitingmat, Nâlekab Tempelinganut itterpok.

10 Inugasæksuillo illûnatik sillatânêput tuksiarlutik isserluanititsitillugo.

11 Nálekable Engelingita illangat tækkotipok tâpsomunga, Altârîb isserluanititsiviub tallerpiata tungâne nangertok.

12 Zachariásiblo tâmna tækkogamiuk koaksâlarmelo erkxilerpok.

13 Engelible okautivâ: Zachariase, erksinak, tuksiarnitit tassartaavut, nulliallo Elisabet ernijomârpok erniksarnik, taïmna Johaunesemik atserareksarivat.

14 Kuviasûtigilugo alliagijomârpat, unuktullo inûlerninga kuviasûtigijomarpât.

15 Nálekab sângane angidlaromârmat; Wainemik assianiglônêt immiksarnik pitsartudlartomik immeromângilak. Anânangatalo timingata illuanétillugo sulle Anernermik ajunginermik illumertaulârpok.

16 Israêliblo kittorngangit unnuktut sâtitsomârpait Gûdemut Nâlegangænnut.

17 Tâmnalo sivorleromârpâ Eliasetut anernekarlune pitsartunekarlunelo, angajokât ômatingit sâtitsomârlugit kittorngamingnut, okpingitullo idluartut ilisimaningnut, taimak Nâlekamut innugnik opallungaersimajunik âkêlune.

18 Zachariásiblo Engele okautivâ: Suna nellunaikutaksarivigô? itôlerama, nulliaralo ningiungogivok.

19 Engeliblo kiovlune okautivâ: Gabriêliovunga Gûdib sângane nangertunga, tillijauvungalo okautjaukovlutit, tamattomingalo nellojungnaertitaukovlutit.

20 Ahâglo, nippangerniarpotit okarungnarungnaerlutillo, uvlok taimna tikkilugo pijokarvioniartok tamakkoninga; okausikka okperingnangne, nellautsiniartut nelliutinermingne.

21 Inuillo Zachariase utakkivât, tattaminiarlutiglo, taimak sivitutigijomik nulludlarmat Tempeleme.

22 Annigamelo, okautijungnangilaît. Mallugosulerpullo tækkotitjunik tækkolaungmat Tempeleme. Nullorarpaillo, okarungnangerdlunelo.

23 Kivgartorningatalo soraervia nelliutingmat, iglominut angergarpok.

24 Uvlullo tâpkoa kingorngæne nullianga Elisabet singailerpok, takkiniglo tellimaik ijerartorlune okarpok:

25 Taimak Nálekab pivânga uvlune ukkunane tækkonâraminga, kangusûtiga inungne uvamut pêrlugo.

*26 **Takkillo** pingasojoæne Gûdib Engele Gâbriêl tillivâ iglugasangnut Galilæanotunut, Nazaretmik attilingnut,

27 Uigasungmut angersimajomut Dâvidib kinguvângita illangænut, Jôsefemik attilingnut; uigasuglo Mariamik attekartok.

28 Engeliblo ittervigivâ okarlune: Salutitaulerit saimarti-taujotit! Nálekab illagivâtit, annerijaunerojotit arnanit taimainit.

29 Mariable tækkogamiuk, okausingit koaksârutigivait issu-malerlunelo: Kanok tagva salutitauvik?

30 Engeliblo okautivâ: Maria erksinak, saimartauniksarsivotit Gûdeme.

31 Ahâk, singailârpotit timingne, ernermiglo ernijomârpotit, tâmma Jêsusemik atseraræksarivat.

32 Tâmma angidlaromârpok, kotsingnermêctublo erninganik taijaujomârpok, Gûdiblo Nâlekab tunuitjivigijomârpâ atâtangata Dâvidib iksivautanganik.

33 Jâkoblo iglunganut attaniojomârpok issokarniangitomut, attanioningalo naggatekaromângilak.

34 Tagva Mariab Engele okautivâ; Kanok tamanna pilâr-kâ? angumik kaujimangingama.

35 Engelib kiovlune okautivâ: Annernerub ajunginerub kollangiarniarpâtit, kotsingnermêctublo pitsartuningata ulling-niarpâtit; tamanna pivlugo ivsornainek erniarijæksat Gûdib Erninganik taijaujomârpok.

36 Ahâglo, Elisabettauk illat singaigivok ernermik ningiungolerlune; takkit pingasojoænne, taimna kittorngisuitok illû-natik okautigijangat.

37 Gûdeme ajornartokangimat.

38 Mariale okarpok: Ahâk Nâlekab kivgarivânga; sorlo okaravit taimailerlangu. Engeliblo kemmakpâ tâva.

39 Uvlunele taipkonane Maria aulalerpok, aisârlune kakka-nut iglugasait illanginut Judéamêtunut,

40 Zachariasib iglunganut, itterdlunelo Elisabet salutipâ.

41 Elisabetiblo tamanna Mariab salutitsininga tussarmago, timingata singainga nerritoralerpok. Tagvainarlo Elisabet illumertaulerpok Anernermik ajunginermik.

42 Nipliadlarlunelo okarpok: Annerijaunerojotit arnanit tamainit, timivillo singainga annerijaunerozivok.

43 Nakillo tamauna pivâ, Nâlekama anânangata tikking-manga.

44 Ahâk salutitsinivit nippinga tussarapko, singaiga illum-nêtok kuviasungnermut nerritoralerpok.

45 Pilorikpotit, okperavit; illingnut Nâlekab okausingit nâmaksijomârmatta.

46 Marialo okarpok: Tarnima Nâlegak nakoridlarpâ.

47 Anernermalo Gûde Piulijiga kuviasugvigivâ.

48 Kivgakullungme nikkanarsârninga tækkunârmago. Ahâk, mânnamit inuit illûnatik piloringneraromârpânga.

49 Angijoksoarmik pingmanga, ajugakangitub, hailigemiglo attigub.

50 Nâpkiningningalo nâlektiminêtsainarpok soraijunane.

51 Sôngogame, tallerminut siamartipait ômatimingne piojo-rijut.

52 Pitsartujoksuit iksivautanginit ochotipait, nikkantartullo angijorortipait.

53 Káktut tunitjivigiluarpait piksanginik, akluitullo piksa-kartinagit kikkipait.

54 Nápkigosungnermik erkaimavok, kivganelo Israële ikajorpá,

55 Sorlo angilaurame atátaptingnut Abrahamut kinguváinginullo issokangitomut.

56 Maríalo takkinik pingasunik tápsomanêlaukárdlune, angengarivok iglominut.

*57 **Elisabetible** erniviksanga nelliutingmat, ernermik ernivok.

58 Sillalingitalo illangitalo tussaramitsuk, Nálekab napkigingmago, kuviasukattigivát.

59 Uvlullo sittamaujoenne nutarársuk tikkipát kippilálo, atátangatullo Zachariasemik attekartipát.

60 Anánangatale kiovait okarlune: Aukagle, Johannesemik attekartuksavok.

61 Okautiválo: Illakangilatille taimaitomik attilingmik.

62 Atátangalo Zachariase nullorarpát, kanok attekarkojo-mangmangágo.

63 Aglagæksamiglo kaikojivok, aglaklunelo okarpok: Johannesemik attekarpok. Illúnatiglo tattaminialerput.

64 Tagvainarlo Zachariásib kanninga okangalo angmartitauvuk, okalerdlunelo Gúde nakoridlarpá.

65 Sillalingillo illúnatik erksilerput. Kakkamiullo illúnatik Judéame tamakkoa tamaita tussaumalerpait.

66 Tussartullo tamakkoninga illúnatik ômamigilerpait okarlutik: Kanok illingajomârasugiviúk nutarársuk uná? Nálekable aggangita illagivát.

*67 **Atátangalo** Zachariase Anernermik ajunginermik illumer-taulerpok, okarlunelo nellautsilertunik:

68 Nakoridlartaule Nálegak, Israêlib Gúdinga, inukottino nellipsarlugillo piulingmagit.

69 Piulijoksoarmik pitingmattigut kivgame Dávidib iglun-gane,

70 Itsaksoak taimak okarame nellautaijut idluartut kani-ngitigut:

71 Piulijomavluta akkerartortiptingnit, ômigijiptalo illúnatik agganginit;

72 Nápkigosungnermiglo sakkertitsilune angajokâptingnut, angerninelo hailigiojok erkaumavlugo,

73 Okarmaringnine, angernerilauktane Abrahamut atátaptingnut imaitok: tunitjivigijomâramitigut,

74 Piulijauvluta akkerartortipta agganginit kivgartorkov-luta tápsomina inôtilluta sivôranata,

75 Ivjornainermelo idluarnermelo tâpsoma sângane.

76 Igvillo nutarak, taijaujomârpotit kotsingnermêtub nelautaijokottinganik; Nâlegak sivorleromârangue, apkotiksanga âkiksorlugo,

77 Inukotingillo illitarsitilugit piulijksamik, ajornerminguit issumangnarungnaertomik,

78 Gûdipta ômatingata nâpkingagut. Tâpsomûna nuijub kotsingnermit nellipsarmattigit,

79 Sakkertuksauvlune taipkonunga târtomêtunut, tokkublo tachalininganêtunut, itikkavullo torârtilugit apkomut ullapirsartaauvionartomut.

80 Nutarârsuglo aglisilerpok, sangidlalarmelo amnernerme, inukangitomêdlunelo, sakkerviksanga Israêlib kinguvânginut nelliutilerkârtinnago.

KAPITEL II.

Kristusib inûlerninga Betleheme, kippijauningalo, attingalo. Nutarârsûb Jêsusib âtauninga kattimaviksoarmut Jerusalemêtomut. Jêsusib nukapiangovlune takpaungarkattauninga Jerusalemut, kattimaviksoarmêningalo.

TAIPSOMANE attanersûb Augustusib perkojivlune inuit illûnaita attaniovngminêtut aglaktaukovait, (atingit perkutingillo).

2 Aglaktaunek tamanna sivorlerpângovok pivorlo taipso-
mane Zireniuse attanerusiotillugo Siriamе.

3 Illûnatiglo iglogasæksoarmingnut aivut, aglaktaujomavlutik.

4 Tagva Jôsefetauk aularivok Galilêamit, iglugasangnit Nazaretemit, Judêamut, Dâvidib iglugasanginut, Betlehemik attilingnut, Dâvidib iglunganit kinguvânginillo pigame,

5 Aglaktaujomavvlune Maria nulliane aiparællugo, tâmma singaijok.

6 Tagvanêdlutiglo erniviviksanga nelliutivok.

7 Erniarerkârtaminiglo ernivok, immuserdlugolo annor-
âvinernik, nergjutit nerchevianut illivâ, sinniktarvingme umik-
sakanginamik assianik.

*8 **Tuipsomalo** erkâne mianersijokarpok natername, nergju-
tiningnik avalulingmêtunik mianersijunik, unnuangotillugo.

9 Ahâglo, Nâlekab Engelingata tikkipait, Nâlekablo kauma-
singata kaumartidlarpait; erksidlalerpullo.

10 Engeliblo okautivait: Erksinase, ahâk, kuvianartoksoar-
mik okautivapæ sillaksoarmiunut tamainut pilârniartomik.

11 Pivluse mâna piuliklerte Nâlegak Kristuse erniangong-
mat, Dâvidib iglugasangine.

12 Tamannalo nellunaikutarisiuk, nutarârsuk anorâvineruk immusersimajok, nergjutillo nerchevianut illimajok naipilârpasse.

13 Tagvainarlo Engeleme kilangmingasæksoakalaukpok; tâpkua Gûde nakoridlarpât okarlutik:

14 Gûde kotsingnermêtok nakoridlartaule, ullapirsautekarle nuname, inungnelo kuvianartokarle!

15 Engelillo taipkonangat kilaliarniatta, mianersijut ingmingnut okalerput: Mâna Betlehemut ailaukta, pijokalertomiglo tâvane tækkojartorluta, Nâlekab okautigijanganik uvaptingnut.

16 Tuavilutiglo tagvunga pivut, Marialo Jôsefelo tikkipakit, taimaktauk naturârsuk nergjutit nerchevisenne illimajok.

17 Tækkojarêramitsuk, okautigijartorpât okautijaunitik nutarârsuk tâmma pivlugo.

18 Tussartullo illûnatik mianersijut okausingit tattaminia-rivait.

19 Mariable okautsit tamakkoa tamaita torkorpait, auladluggillo ômatimine.

20 Mianersijullo utterivut, Gûdelo nakorivlugo kujagidlarpât tussartatik tækkojatiglo pivlugit, taimak okautjaulauramik.

*21 **Uvlullo** sittamaujortôlermata, nutarârsuk kippijaungmat, attekartipât Jêsusemik, Engelib taimak taingnago, sulle anânaane timingata illuanêlerkârtimago.

*22 **Uvlullo** nelliutingmata, Mariab sujungaivinga Môsesib perkojangit malliklugit, nutarârsuk Jêsuse takpaunga Jerusalemut âpât, Nâlekamut pitisomavlugo;

23 (Sorlo aglaksimangmat Nâlekab perkojagine: Angutiâr-suit kittorngingautit anânaminit annerkârtut tunijæksavut Nâlekamut.)

24 Tunnergutiksatic tunnillugit, sorlo Nâlekab perkojagine aglaksimangmat: Taubingnik piarkangniglônêt.

25 Ahâglo, angutekalaukpok Jerusaleme Simconemik attilingmik; angullo tamna idluarlunelo Gûdemik nâlekpok, Israêliblo manigortaujutiksanganik nerriukpok, Anernerublo ajunginerub inigivâ.

26 Anernermullo ajunginermut nellojungnaertitaulaukpok tokkonianginerminik Nâlekab Kristusinganik tækkokârane.

27 Tâmma Anernerub ajunginerub kajungersaininganut kattimaviksoarmut pivok. Jêsusiblo angajokâkita nutarârsuk âmakko, piniarutigilugo, sorlo pivangmatta perkojat malliklugit,

28 Simeonib tiguvâ erkisimiardlugo, Gûdelo nakorivâ okarlunelo:

29 Nâlegak mâna kivgat ullapirsautekarlune angerarle, sorlo okalauravit;

30 Ijimmun piuliklertiksaukojat tækkogapko.

31 Tâмна inuit illûnatik kênangita sângænne pijarêti-nangne,

32 Kaumajok nellojunik kaumarsaijuksak, inukottivillo Israelitit nakorijaksangat.

33 Jôsefiblo atâtaksangata anânangatalo nutarârsûb okauti-gijauninga tamanna tattaminiarutigivâk.

34 Simconiblo saimartipak, anânaunganullo Mariamut okar-pok: Ahâk, una ochojutiksaujomârpek makkijutiksaujomâlar-melo unuktunut Israêlib kinguvânginut, nellunaikutaksaujomâr-lunelo akkerartugaksak;

35 (Tarnikullo (Maria pivâ) kibliktaukôromârpotit savikso-armut,) unuktut ômatingita issumângit sagvartaukovlugit.

36 Arnaktauk, nellautaijok tagvanênivok Hannamik attilik, Fanuêlib pannia, Aserib kinguvângita illangat, ningiungolertok, uigasôlaukârdlune uekalauktok Jârinik 7 nik;

37 Mânnale uigarniojok Jârekalerdlune 84 nik, kattimaving-mit nûlungimariktok, tuksiarnermullo neritailinermullo Gûde kivgartorpâ uvlullo unuuallo tamaita.

38 Tâpsomatauk stundeme taipsomane tikkipait, Nâlegarlo nakoridlarpâ, okautigilâllo piulijiksamik utakkijunut tamainut Jerusalemêtnut.

39 Tamaitalo nâmaksitigamigit Nâlekab perkojangit mallik-lugit, ama Galilêamut utterivut iglugasangmingnut Nazare-temut.

40 Nutarârsugle aglisikpok, pitsartudlarlunelo anernerme, sillatuvaksoadlarmelo, Gûdiblo saimaningata najorivâ.

*41 **Angajokâgiglo** Jârine tamaine Jerusalemut aivakpuk aularviksiorviolerangat.

42 Jêsuselo Jârekalermat 12 nik, illagællugo takpaunga Je-rusalemut aivuk, aularviksiorviub illusinga malliklugo.

43 Uvlullo taipkoa nângmatta angergarmingmanniglo, nukap-iak Jêsusel Jêrusalemit nûlungilak, angajokâkitalo tamanna nellovâk.

44 Illagilaûktamingnulle illaunasugigamikko, uvlok attausek ingergaramik, kenneriartorpâk illamingne illitarijamingnelo.

45 Nenninginamikko, ama Jerusalemut utterivuk kenneriar-ldlugo.

46 Uvlullo pingasôlermatta, naipipâk kattimavingme iksiya-jok ajokertuijut akkorngænne, tâpkoalo nâleklugit appersorpait.

47 Nâlektullo illûnatik, sillatuninga kigusingillo tattami-niarivait.

48 Angajokâkitalo tækkogamikko, koaksârpuk, anânanga-talo okautivâ: Ernîk, sôg taimailiorpitigûk? Ahâk, atâtavit uvangalo kennilaukpaptigit kiksarlunuk.

49 Jêsusiblo kiovak: Sôg kennerpitingâ? nellovitik, atâ-tama pingit piniariakarapkit?

50 Kanorle okautingmagik, okausinganik tukkisingilak.

51 Illagivlugiglo tâva taununga Nazaretemut aivok nâlelu-arlugiglo. Anânangatalo okausingit makkoa tamaita ômatimine torkorpait.

52 Jêsuselo sillatulerpalliadlarpok, inumariolerpalliavlunelo, sainaneksivalliavlunelo Gûdeme inungnelo.

KAPITEL III.

Johannese ajokertuilerpok. Jêsusib baptitauninga. Jêsusib sivorlingita malliktijêngninginik (tagva anânangata Mariab sivorlinginik.)

ATTANIVIKSUB Tibêrusib attaniotiningata Jâringita 15 ningenne, Pontiuse Pilatuse attanerusiotillugo Jûdêame, Herôdeselo nunab illainangane attaniongmat Galilêame, nukâlo Filip-puse nunab illainangane attaniongmat Iturêame Trachonitisib erkâne, Lisanaselo nunab illainangane attaniongmat Abileneme,

2 Hannaselo Kaifaselo ajokertuijoksôtillugik; tagva Gûdib perkojininga pivok Johannesemut, Zachariasib erninganut, inukangitométomut.

3 Jordaniblo erkânut illûnanut pivok, ajokertuivlunelo baptijummik kakkialerkojjomik, idluinerit issumagijaujungnaerutiksangænnik.

4 Sorlo nellautaijub Jesiasib okâlaningita aglangine aglak-simangmat; tâмна okarmat: Ajokertuijub nippinga inukangi-tome imâk pivok: Nâlelab apkotiksanga âkiksorsiuik, apkosiningillo naggotisingik!

5 Naksat illûnatik kipviartauijomârput, kakkallo kakkâru-laillo illûnatik nakkiglijaujomârput; apkosiningillo niungajut naggotitaujomârput, apkosiningillo mannêtot manniksititaujomârput.

6 Uviniggit (sillaksoarmiut) illûnatik Gûdib piuliklertiksau-kojanga tækkojomârpât.

7 Tagva inuit nellipsarmatsuk baptitaujomavlutik, Johanne-sib okautivait: Kuglugiangojârtose, kia kemmâkovâse ningau-tsimit pijomârtomit?

8 Attê, kighilingmik sâgiarluse ablapsâmik issumakaritse! issumaniarase, illupsigut okaromavluse: Abraha atâtagivavut. Okautivapse: ujarkanit makkonangat Gûdib Abraha kittorngi-titsungnarpâ.

9 Ullimaut napârtub mimmernanganêlerêrpok. Tamanna pivlugo napârtut neliat ajungitunik paungakangitok kippijau-niarpok, egitauvlunelo ikkomamut.

10 Inuillo apperivât okarlutik: Kanok piniartuksauvitâ?

11 Kiovait okautivlugit: Maggunnik annorâlik tuunjilerle pekangitomu, nerkiksaliktauk taimailiormile.

12 Zoelnerittauk tikkipât baptitaujomavlutik, apperivlugolo: Ajokertuijok, kanok uvagut piniartuksauvitâ?

13 Okautivait: Unnersanik pijomaniarase perkojaujunit.

14 Sorsuktuksattaik apperivât okarlutik: Uvagulle kanok piniartuksauvitâ? Okautivait: Inuugnik akunaidlarniarase idluitullinaselônêt akkilertaunise nâmagisigik.

*15 Inuille nerriungmatta, illûnatiglo ômatimingne issumavlutik, Johannes Kristuseogalloarmangât,

16 Johannesib kiovait, illûnaita okautivlugit: Uvanga immermut baptipapse; kingunipkulle tikkituksak pitsartunersauvok uvannit, nellopkotivungalo, tâpsoma ittigagutigik singêjarlugik. Tâpsoma baptitsomârpase Anernermut ajungitomu ikkomamullo.

17 Poagit tâpsoma agganginêpok; kemmatullivingmelo nettinga sanneromârpâ, kakkôjaksatsiallo kemmatullivingminut kattitsomârpait, piungitululle ôtsomârpait ikkomamut kammissuotomu.

18 Assinginiglo unnuktunik inuit kaiblarpait okâlavigilaitalo.

19 Herôdesele attanit sittamat illangat, suangadlaraugame (Johannesemut) nukkangata Filippusib nullianga, Herôdiase, pivlugo, ajortulliningillo tamaita pivlugit,

20 Tamakkoa (ajortullinine) tamaita illavlugit, Johannes parngnanaersimavingmut pitipâ.

*21 **Talpsomane** inuit illûnatik baptitaungmatta, Jêsusetauk baptitaungmat tuksialarmelo, kilak angmalerpok;

22 Anernerlo ajunginek tingmiatut taubetut akkarpok, Jêsusemullo pivlune, nippelo killangmit pivok okartok: Ernerivagit nagliktagit, kuviagijagit.

*23 **Jêsuselo** Jarime 30 inganêlerpok, ernionasugijauvulunelo Jôsefemut; tâmna Elib ernerilauktanga (ningaugilauktanga);

24 Tâmna Matatib ernerilauktanga; tâmna Lêvib ernerilauktanga; tâmna Melchib ernerilauktanga; tâmna Jannab ernerilauktanga, tâmna Jôsefib ernerilauktanga;

25 Tâmna Matatiasib ernerilauktanga; tâmna Amosib ernerilauktanga; tâmna Nahumib ernerilauktanga; tâmna Eslib ernerilauktanga; tâmna Nangib ernerilauktanga;

26 Tâmna Maatib ernerilauktanga; tâmna Matatiasib ernerilauktanga; tâmna Semêib ernerilauktanga; tâmna Jôsefib ernerilauktanga, tâmna Jûdab ernerilauktanga;

27 Tâmna Johannab ernerilauktanga; tâmna Rêsiab ernerilauktanga, tâmna Zorobabelib ernerilauktanga; tâmna Salatiêlib ernerilauktanga, tâmna Nêrib ernerilauktanga;

28 Tàmna Melchib ernerilauktanga; tàmna Addib ernerilauktanga; tàmna Kosámib ernerilauktanga; tàmna Elmadamib ernerilauktanga; tàmna Hêrib ernerilauktanga;

29 Tàmna Joseb ernerilauktanga; tàmna Eliêserib ernerilauktanga; tàmna Joremib ernerilauktanga; tàmna Mattab ernerilauktanga; tàmna Lêvib ernerilauktanga;

30 Tàmna Simeonib ernerilauktanga; tàmna Júdab ernerilauktanga; tàmna Jôsefib ernerilauktanga; tàmna Jonanib ernerilauktanga; tàmna Eliakimib ernerilauktanga;

31 Tàmna Meleah ernerilauktanga; tàmna Menamib ernerilauktanga; tàmna Mattatanib ernerilauktanga; tàmna Natanib ernerilauktanga; tàmna Davidib ernerilauktanga;

32 Tàmna Jessib ernerilauktanga; tàmna Obedib ernerilauktanga; tàmna Boasib ernerilauktanga; tàmna Salmonib ernerilauktanga; tàmna Nahassonib ernerilauktanga;

33 Tàmna Aminadab ernerilauktanga; tàmna Aramib ernerilauktanga; tàmna Esromib ernerilauktanga; tàmna Farczib ernerilauktanga; tàmna Júdab ernerilauktanga;

34 Tàmna Jákob ernerilauktanga; tàmna Isaab ernerilauktanga; tàmna Abraháb ernerilauktanga; tàmna Tarab ernerilauktanga; tàmna Nahorib ernerilauktanga;

35 Tàmna Sarugib ernerilauktanga; tàmna Ragahub ernerilauktanga; tàmna Falegib ernerilauktanga; tàmna Eberib ernerilauktanga; tàmna Salab ernerilauktanga;

36 Tàmna Kainanib ernerilauktanga; tàmna Arfagsadib ernerilauktanga; tàmna Sêmib ernerilauktanga; tàmna Nôáb ernerilauktanga; tàmna Lamechib ernerilauktanga.

37 Tàmna Matusalab ernerilauktanga; tàmna Enochib ernerilauktanga; tàmna Jaredib ernerilauktanga; tàmna Malalêlib ernerilauktanga; tàmna Kainanib ernerilauktanga;

38 Tàmna Enosib ernerilauktanga; tàmna Setib ernerilauktanga; tàmna Adamib ernerilauktanga; tàmna Gúdib pinga.

KAPITEL IV.

Kristusib ôktortaunînganik Sâtanasemut. Okâlanînganik Nazareteme. Pijungnaertitsinînganik Sâtanaselîngmik Kaper-naume, Pêtrusiblo sakkinganik, assingînglo. Injergarînganik Galilêame.

JËSUSELE Anernermik ajunginermik illumilik, ama Jordaemit utterivok, Anernerublo aitipâ inukangitomut.

2 Uvlullo 40 it nâvlugit Sâtanasemut ôktortauvok. Uvlunelo tâpkonane nerringilak; tâpkooalo kângeremma kâlerpok kingorngat.

3 Sâtanabile okautivâ: Gûdib Ernerikpattit, ujarak una okautiuk kakkôjangorkovlugo.

4 Jêsusible kiovâ, okarlune: Aglaksimavok: Kakkôjatui-nak inûb inôtigingilâ, Gûdible okansingit tamaita (inôtigivait).

5 Sâtanabile aitipâ kakkamut kingiktomut, sillaksûblo attaniovingit tamaita tâpsomunga sikkungilarnerme attautseme kemmergojautipait.

6 Okautivlugolo: Makkoa attaniovit tamaita ânanaini-ngillo illingnut tunnijomavakka; uvammut tunnijaungmatta, issunammiglo tuivakka pijomajomut.

7 Mâna tuksiarvigijomagumga, tamaita piksariniarpattit.

8 Jêsusiblo kiovlune okautivâ: Sâtanase, uvammit aularit, aglaksimangmat: Gûdemik Nâlegarnik tuksiarvekartuksavotit, kissiallo kivgartorlugo.

9 Jerusalemullo aularitivâ, âlâllo kattimaviksûb nuvgusi-nganut, okautivlugolo: Gûdib Ernerikpattit, kattagit.

10 Aglaksimangmat: Pivlutit Eugeline perkojomârpait, sap-putijaukovlutit.

11 Erkisimiartankovlutillo, ittikkatit aporkommagit ujarkamut.

12 Jêsusib kiovâ okarlunelo: Okautigijaumavok: Gûdemik Nâlegarnik ôktortuksaungilatit.

13 Sâtanabile ôktâtine tamaita nâgamigit, kemmalerpâ.

*14 Jêsuselo Anernerub pitsartuninganut ama Galilêamut utterpok, tâpsomalo erkânêtit illûnatik tussaumalerpât.

15 Illiniarvinginelo ajokertuivok, nakkorijauvluvelo illûnainut.

16 Nazaretemullo pivok, inuguijauvingminut; illutsimitullo sabbateongmat illiniarvingmut itterpok, nikkoviporlo attuarsijomavlune.

17 Tagva tunitsiviolerpok nellautaijub Jesaiasib aglangiuk. Makperamigillo, okautsit ukkua nellaupait aglaksimajut:

18 Nâlekab Anerningata najorpânga, taimaimat mingoa-laukpânga, tillilarmalo okautsinik tussarnertunik okâlakov-lunga aklujuut, inûliklerkovângalo serkomisimajunik ômati-lingnik, parngnauaersimavingmêtullo anniviksangænnik kaujiti-lugit, tautungitullo tautulerkovlugit, kappiasuktullo kappiasu-gungnaerkovlugit ajorungnaerkovlugillo,

19 Nâlekablo Jâringanik tussarominartomik okâlakovlunga.

20 Aglaillo pattiktinamigit, kivgamullo tunnigamigit, ingi-pok. Illiniarvingmêtullo illûnatik tækkunârpât.

21 Okarvigivaillo: Uvlome aglait ukkua nellautsilerput siutipsingnut.

22 Illûnatiglo kiglgiutjivut tâpsomunga, okausingillo tus-sarnertut kanninganit annijut tattaminiarivait, okarlutiglo: Jôsefib tâma erneringilâ?

23 Okautivaillo: Okausiovaktomik okautiniaralloarpapsinga imaitomik: „Inüliklerte, illingnik piulidlarit.“ Angijunik Kapernaume tattamartitarnik tussaunalaurapta, taimailiorit ovanetauk inugojauvingue.

24 Okarporle: Ahamarik, okautivapse: Nellautajok ivlerijaungilak inugojauvingmine.

25 Nellágulle okautivapse: Israëlitine uuuktunik uigarnekalaukpok Eliase inôtillugo, kilak parnganaersimatillugo járinik piugasunik, takkiniglo piugasojortunik, kákvaksoadlaungmat nuame illúnâne.

26 Tápkonangallo attausênarmut uigarnermut Sareptamionut Sidonib nuanganêtomut Eliase tillijauvok.

27 Unuktuniglo kallakartokalaukpok Israëlitine taipsomane Eliase nellautajok inôtillugo, Naêmanible Siriamiub assianik kallagungnaertitaujokalaungilak.

28 Illinniarvingmêtullo illúnatik tamanna tussaramitsuk, kanningaumajalerput.

29 Nikkovidlutiglo iglugasæksoarnit pingujarpât, kakkablo iglugasæksoakarvingmik poktuninganut aularutivât, tagvangat ijukkartitsomavlugo.

30 Akkorngatigulle aularpok.

*31 **Kaperuumullo**, iglogasæksoarnut Galiléamêtunut pivok; sabbateolerangallo ajokertorpat.

32 Taipkoalo ajokertúsingit tattaminiarivait, kiblingnadlartomik okarmat.

33 Tagvanelo illinniarvingme inukarpok, Sâtanasemik makkojungnartomik illumiktomik; tâna nipliadlarlune.

34 Okarpok: Adjai, suliniarpita ilingnut, Jêsuse Nazaremiök? asseroriartorpaptigit; kinaujotit kaujimagapkit, Gúdid ivjornaitokottigingmattit.

35 Jêsusible innerterpâ okarlune: Okajuêrit, inungmit ômangat annit. Sâtanasiblo tâva ochotipâ akkorngænut, annilarmelo tâpsomangat, akkunarnagolo.

36 Illúnamatsiatiglo erksilerput, okarkattigêklutiglo, okarpullo: Suna unâ? anernerit makkojungnartut sôngodiarlune pitsartudlarlunelo perkungmagit, nálekpât annilarmiglo.

37 Nunablo tâpsoma erkânêtut illúnatik piniarningit tussaualerpat.

*38 **Nikkovidlunelo** illinniarvingmit (anivok), Simoniblo iglunganut pivok. Simoniblo sakkia arnak ôlingnartoksoarnut kannimavok, taimnalo pivlugo tuksiarvigivât.

39 Kannilerpâlo, ôlingnartorlo inerterpâ; kanimanartub tâva kemakpâ. Tagvaiuarlo makkipok kivgartorlugillo.

*40 **Sekkinerlo** nippimalermat, illúnatik kannimajokotiggit âpait tâpsomunga sunatuinarnik kanimasiggit. Aggangminullo tamaita pattingmivait, ákiklugillo.

41 Sâtanassittauk nuuktunit annivut, nipliadlarlutiglo okarput: Kristuseovotit, Gûdib Erninga. Innerterlugillo okarkongilait; Kristuseoninga nellungimatsuk.

42 Kaulermalle, aularpok inukangitomu, inuillo kenerpât, tikkinamitsuglo nokkartipât kemmaktaujomanaik.

43 Okautivaille: Assingine iglugasæksoarne okâlajuksaugivunga okautsinik tussarnertunik Gûdib nålegauvinganik; tamanna pivlugo tillijauvunga.

44 Ilinniarvingnelo Galilêamêtune ajokertuivok.

KAPITEL V.

Tattamnartomik mingiritjanik nulluarniartuik. Kallakartok tumângajorlo âkiktaulerpuik. Lêvi kaikojuvok. Illinniartit nerritailiningemik.

INUGIARTORSUILLE igvikliortingmatsuk, Gûdib okausingit tussaromavlugit Genêzaretib tessersoangata senniane nangerpok.

2 Umiakortôglo magguk tessersûb kiglinganêtuk tækkovak, mingeriarniartullo niu mavut, nullutjatik ergortorlugit.

3 Umiakortûb aipanganut, Simonib pinganut ikkivok, kenuvigivâlo, imarbikparialakovlugo. Ingidlunelo, inuit ajokertorpait umiakortômit.

4 Okâlajungnaeramelo, Simonemut okarpok: Imarbikpalerit ittijomut, nulluaselo ningitissigik, mingeriarkovluse.

5 Simonib kiovâ okautivlugo: Ajokertuijok, unnuak nåvlugo pinasualaukpogut angênarlutalo; okautsille nåleklugo nullutjat ningititsomavakka.

6 Taimailioramik, mingeriavaksuit pivait, nulluangillo allikput.

7 Umiakortômiullo aipaitik nullorarpait, amuarkattikumavlugit. Kaivullo, umiakortôtiglo ussiltorpakit puklivlugik.

8 Simonib Pêtrusib tamanna tækkogamiuk, Jêsusib ittiganginut pâmakterpok, okarlune: Nålegak, kemmanga ajortoliksôvlunga.

9 Koaksârame, illagijangillo illânatik mingiritjat amuartaik pivlugit.

10 Taimaktauk Jakôbuse Johanneselo, Zebedêusib ernîgik, Simônib pinasuarkattigik (koaksângavuk). Jêsuselo Simonemut okarpok: Erksinak, mattoma kingorngane inungnik pinasuarniarpotit.

11 Umiakortôtiglo sikjamut pitipakit, perkutitiglo tamaita kemakpait malliklugolo.

*12 Iglugasæksoataggit illangænnêtillugolo, ahâk, tagvane angutekarpok kallaliksoarmik. Tâpsoma Jêsuselo tækkogamiuk,

pámaktervigivlugo tuksiarvigivá, okarlune: Nálegak, pijomagu-
vit, kallagungnaertitsungnaralloarparma.

13 Agganelo issakpait, aktorlállo, okarlune: Pijomavunga,
kallagungnaerit. Tagvainarlo kallagungnaersárpok tava.

14 Innerterpálo okautivlugolo: Assingnut sumik okarniar-
nak; ajokertujomulle ainiarit, tækkotilutillo taipsomunga,
tunnergutiksarlo Môsesib tunnærkojanga tunnillugo, kallagungna-
ernernik nellojungnaerkovlugit.

15 Anginersamigle tussaumajaulerpok; inugasæksuillo tus-
saromavlugo tikkipát, ákiktaujomavlutiglo kannimasermingnit
taipsomunga.

16 (Jésusele) kemaklugit inukangitomut aivok tuksiarlu-
nelo.

*17 Uvlut taipkoa illangæenne, ajokertuilerame, Farisêerit
aglangniglo illissimajut iglugasangnit tamainit Galiléamêtunit,
Júdámêtunillo, Jerusalemillo pijut, tagvane iksivavut. Nále-
kablo pitsartuninga taipsomangat annivok, tamaita ákiklugit.

18 Ahâglo, angutit illangit átsivut angumik tumângajomik
aumittimine nellajomik, akkigardlugo; támnao ittertinasuar-
pát, sânganut illijomavlugo.

19 Itterviksarsinginamitsuglo inungnut, iglub kânganut ma-
joarput, angmajokullo ningitipát innangavialo, inuit akkorngæn-
nut, Jésusib sânganut.

20 Jésusible okperningat tækkogamiuk, tumângajok okau-
tivá: Inuk, ajornitit issumagijaujungnaerput.

21 Aglangniglo illisimajut Farisêerillo issumalerput okarlut-
tik: Kina una, okausekarmat akkerartortunik Gûdemût? kia,
Gûdib assiata, ajornerit issumagijungnaerungnarkagit?

22 Jésusible issumangit mallugigamigit, apperivait: Kanok
ômatipsingne issumakarkisê?

23 Nelliak ajornanginersauvá, okarlune: Ajornitit issumagi-
jaujungnaerput? okarlunelônêt: Makkittit arvertarlutillô?

24 Nellojungnaerkovlusele, Inúb Erninga pitsartunekarmat
nuame ajortoêrutjinermik, tumângajomut okarpok: Okaupagit,
makkittit, aumittitit pikit angergarlutillo.

25 Tækkøannelo makkisárpok, aumitinoello nellavigilauktane
tiguvlugit, iglominut angergarpok, Gûdelo nakkoridlarpá.

26 Illúnatiglo tattaminiarput, Gûdelo nakkoridlarpát, erksi-
dlalarmiglo okarput: Uvlome tattamnartunik tækkolaukpogut.

*27 Mattoma kingorngagut annigame, Zoelnere Lévimik atti-
lik tækková, tunniorkaivingme iksivajok; támna okautivá:.
Mallinga!

28 Nikkoviporlo, tamaitalo kemaklugit mallikpá.

29 Léviblo iglomini nerkiksaliudlarpá, Zoelnerrillo assingi-
talo unuktut iksivakattigivát nerrimárvingme.

30 Aglangniglo illissimajut Farisêerillo (Jésusib) illinniar-

tingit avamudlarvigilerpait, okautivlugit: Sôg Zoelnerit ajortullijullo nerrekattigivisigik immerkattigivlugillô?

31 Jêsusiblo kiovait, okautivlugit: Atsuilit inûlijekariakangilat, kanuimajut kissimik.

32 Ajortuggit kaikojartorpakka, ablatsâmik issumakarkovlugit, idluartut pinnagit.

*33 **Okautivaille:** Sôg Johannesib illiniartingit nerritailivakât tuksialarmiglo akkulaitomik, taimaktauk Farisêerit illiniartingit? illiniartitille nerrivut immilarmiglo.

34 Okautivaille: Nullianiktomut tikkitut nerritailitilugit ajorpasse, uiksak taipkonunga illautillugo.

35 Nelliutsomârporle uiksamik aksârtauvingat, tagva nerritailivangiarpait.

36 Adsiujunglo okautivait: Annorâtokak illârpangilat nutâmik illâksamik, nutâb alliktorniarmago nutaungitok, illâr-târlo idluanginivok nutaungitomot.

37 Wainelo nutâk immerkautinut nutaungitunut immertûtinginivât; Wainib nutâb alliktorniarmagit immerkautit, Wainelo kovituinarpok, immerkautillo asserorlugit.

38 Wainele nutâk immerkautinut nutânut immertûtijaksauvok, tamarmik tâva asserorjuikattigêkput.

39 (Wainemik) nutaungitomik immilauktok killanângilar nutâmik, okarame: Nutaungitok mamarnersauvok.

KAPITEL VI.

Illinniartit neriksarsiorningit Sabbateme. Jêsusib âkêninganik agganik tokkungajunik Sabbateme. Apostelit 12 it kaikojauningennik. Jêsusib okâlaninganic natername.

TAIPSOMANE Jêsusib perortut kakkôjaksat apkotigingmagit sabbateme sivorliub tugliane, illinniartingita sullugainingit nutulerpait, aggangmingnullo aksaliklugit nerrivait.

2 Farisêerille illangata okautivait: Sôg piniarpise Sabbateme pijæksaungitomik?

3 Jêsusiblo kiovait okautivlugit: Attuarsilaungilasê Dâvidib illiorninganic, kâlerame, illagijangillô?

4 Gûdib iglûnganut itterame; kakkôjat tækkojæksat tiguvait, nerrilarmelo, illaminullo tunnijivlune; tamakkoa nerrilugit ajokertuijut kissimik perkojaungalloarmatta.

5 Okautivaillo: Inûb Erninga sabbatemuttauk nâlegauvok.

*6 **Sabbatemele** assiane illinniarningmut ittermat, ajokertui-niardlune, inukarpok tagvane aggalingmik tallerpinginik tokkungajunik.

7 Aglangnigle illisimajut Farisêerillo nautsertorpât, sabbateme âkingniarmangâgo, passitiksakaromavlutik tâpsomunga.

8 Issumangille kaujimagamigit, inungmut tokkungajunik aggalingmut okarpok: Nikkovidlutit tamaunga pît. Taimnalo nikkovidlune tagvunga pivok.

9 Tagva Jêsusib okautivait: Apperivapse, sabbateme sumik sulijuksauvitâ, ajungitomiglônêt, ajortomiglônêt; inuk piulivlugolônêt asserorlugolônêt?

10 Avatiminêtullo tamaita tækkosarpait, inuglo tâmna okautivâ: Aggaktit issakit. Taimailiorporlo. Tagva aggangit âkiktaulerput iglungititut kanoôtsungnaerlutik.

11 Tâpkoale kevidlutik issumalulerput; okarkattigêlerlutiglo, kanok (Jêsus) piniaromavlugo.

*12 **Uvlunelo** taipkonane kakkamut majorarame tuksiariartordlune, unnuak nâvâ Gûdemut tuksiarlune.

13 Kaulermallo illinniartine kaikovait, tâpkonangallo 12 it annerivait, tâpkoa tailerdlugittauk Apostelinik:

14 Tamædsa (atingit:) Simon, Pêtrusemik taijanga, nukâlô Andréase; Jakôbuselo Johanneselo; Filippuselo Bartoloméuselo;

15 Mattêuselo, Tômaselo, Jakôbuselo, Alfêusib erninga, Simonelo Zelôtesemik taigusilik;

16 Jûdaselo, Jakôbusib nukkâ, Jûdaselo Issariot, pititsijok (Jêsusemik).

17 Taipkoa illagivlugit attersâlerpok, naternamut pivlune. Illinniartigasaillo inugiartoksuillo Judêamit illûnânit, Jerûsalemillo, Tirusiblo, Sidoniblo immab senianêtuk erkângnit,

18 Tagvane kattimajut tussaromavlugo, âkiktaujomavlutiglo tâpsomunga kannimasermingnit, annernernullo makkojungnartunut kappiasuktitaujut, pijungnaertitauvut.

19 Inuillo illûnatik aktorasuarpât; pitsartunek tâpsomangat anningmat, tamaitalo pijungnaertipait.

*20 **Illinniartælo** ipingminut tækkunârpait, okarlunelo: Pilloridlarpose aklujose, Gûdib nålegauvia pigilerapsiuk.

21 Pilloridlarpose ovane kâktose (Gûdib idluarninganik); illumertaujomârapse. Pilloridlarpose ovane kugviortose, ijoro-mârapse.

22 Pilloridlarpose, inuit ômigikpasse, avidluselo, suangadlarpasselo, attiselo, tainerlukupattigik kassêtônerarluse, Inub Erninga pivlugo.

23 Kuviasugitse kiggertarluselo; akkiksase angidlaromârmat kilangme. Sivorlingititauk taimailiorivait nellantaujut.

24 Kiglormut, kappianamék akluitose; mannigortiksakarungnaerapse.

25 Kappianamék pekaluartose, kâgomârapse. Kappianamék illipse, ovane ijudlartose; keadlarluse ogguadlaromârapse.

26 Kappianamék illipse, inuit illûnatik ánanámik okautigik-passe. Sïvorlingitatauk taimailiorivait nellautainerluhtut.

27 Uvangale okautivapse, nálektose: Akkerartortise nagligisigik; ômigijise ajungitulliviginiarsigik;

28 Illipsingnut okauserluhtut saimartisigik; illipsingnik kik-sartitsijut tuksiarutisigik.

29 Ulluakut erksártauguvit, igluatauk mannileruk, ullikso-arniglo aksártauguvit, ullittauk pigiliuk!

30 Illingnit sumik tuksiartok, tunitsivigiuk; perkutingniglo aksártauguvit, utterkojæksaringilat.

31 Sorlo illipse piniarviojomagapse inungnut, taimaktauk piniarvigisigik.

32 Nagligijise nagligijatuari-gupsigik, kanok kujagijaunajarpisé? Ilduituttauk nagligijitik nagligivait.

33 Pitsiartipsingnullo pitsiakattarupse, kanok kujagijaunajarpisé? Ilduituttauk taimailiutsainarivut.

34 Illipsingnut uttertitsilárniartut attarsiakitatuari-gupsigik, kanok kujagijaunajarkisé? Ilduituttauk attartortitsingmatta idluitunut, taimaikuarenik uttertitsiviojomavlutik.

35 Tamanna pivlugo ômigijise naglingniarsigik; pitsiarluse attarsiakisititse, sumik nerrigutiginago; akkiksase angidlaromárpoç tagva, kotsingnerublo kittorngarijomârpâse. Tâpsoma avagingmagit kujalingitut kassétullo.

36 Tamanna pivlugo nâpkingnitse, sôrlo Atâtase nâpkingniktotôngmat.

37 Passiklerniarase, tagva passijaunianginivose. Erkartuiniarase, tagva erkartortaunianginivose Isumakarvekarungnaritse, tagva issumakarviojungnaerivose.

38 Tunnijititse, tagva tunitjiviojomârivose. Oktûmik tættætomic, nimnetersimajomik, amigangitomic, ullipkitârtomic kinnermiligomârpâse. Oktûtipsingnut ôktortaujomârivose.

39 Adsiujuniglo okautivait: Tautungitub tautungitok apkotâgut tessiorungnarpaúk? tamarmik ittersamut kattangnangilák?

40 Illinniartok ajokertortiminiil anginersaungilak; ajokertortimitut-ikune, tâgva nâmaksivok.

41 Kattangutivît ijingata sukkiutâ sôg tækkoviúk, ikák ijingnêtok malluginago?

42 Kanorlo kattangutingnut okarungnarkêt: Ovatsiaro, kattangutiga, sukkiut ijingnit péromavara; igvillo nangminek ikák ijingnêtok mallugingipiúk? Takkormôrtotit, ikák ijingnit pèrkâruk; kingorngagut kattangutivît sukkiutâ pèrasuaruk!

43 Ajungitomic napârtokangimat, piungitunik paungakartomic; piungitomiclo napârtokanginivok, ajungitunik paungakartomic.

44 Napârtut illûnatik nellonangilat paungamingnit. Faigit

péjarniangilait Dorninit, paungallônét wainitaggiit kattersornianginivait orpingnit kakkilautilingnit.

45 Inuk ajungitok ajungitunik sakkertitsivok ômatime tættætjutinginit ajungitunit; inuglo piungitok piungitunik sakkertitsivok ômatime tættætjutinginit piungitunit. Omatib tættætjutinginik kannek okajôngovok.

46 Sôg Nâlekamik, Nâlekamik taivisingâ, nâlengnagillo okausikkâ?

47 Uvamnut pijub okausikkalo tussarlugit nâleklugillo, tâpsoma adsigijanganik kaujittsomavapse.

48 Adsigivâ inuk igloliortok; tâpsoma nuna ittersaliorlugo illutujomik tungavilerpâ kairtomut. Immerle kutjermat, kôgub iglo suppivigivâ, aulatjarungnarnagolo, kairtomut tungalermat.

49 Tussartuble mallingitublo adsigivâ inuk igloliortok, nunamut tungaviktârno; kôgublo akkingmivigidlarmago, iglo tuavidlune ochovok angijomik asserortauvlune.

KAPITEL VII.

Jêsusib âkêninganik sorsuktuksat angajokângita kivganganik. Inôsuktub Nainemiub tupaktitauninganik. Johannesib tilliklerninganik illinniartiminik Jêsusemut. Jêsusib mingoartauninganik arnamut ajortullijomut.

OKÂLANINELE inuit sângine nâgamigit, Kapernaumut aivok.

2 Sorsuktuksallo angajokângita illangata kivganga erdligijanga kannimavok tokkokasaklune.

3 Tamnale Jêsusemik tussaumalerame, Jûdit angajokângit (Jêsusemik) tuksiarartorkovait, kivganganik âkêjartorkovlugo.

4 Ipkoale Jêsuse tikkinamitsuk, katsungaidlutik tuksiarvigiât, okarlutik: Tamna pijariakarpok taimailiorvigivlugo.

5 Inukattivut naglingmagit, illinniarvivullo sennalaungmago.

6 Jêsusiblo tagvunga illagivait. Iglungale kaglilermatsuk, sorsuktuksat angajokângata illanârijame illangit (Jêsusemut) okariartorkovait: Nâlegak, tagvungarasuarnak, nellopkotivunga illingnik ittertitsinermik iglumnut.

7 Taimâk pivlugolo nellopkotivunga illingnut kainermik; okarille okantsemik attautsemik, tagva kivgara pijungnaerriarpok.

8 Uvngatauk inôvunga attanilik, kivgakalarmalo sorsuktuksanik; illangænnullo okaruma: Ailerit, aivok tâva; assianullo: Kait, kaivok tâva; kivgamnullo: Sennalauruk una, sennavâ tâva.

9 Jêsusible tamanna tussaramiuk, tattaminiarivâ, keviarlu-

nelo inuit malliktine okautivait: Okaupapse, taimak angitigijomik okpernermik nagválaungilanga Israëlitine.

10 Tillilauktangillo iglunganut tikkinamik, kivgak kanimalauktok pijungnaertok naipipât.

*11. **Mattoma** kingorngagut iglugasangnut Nainemik attilingnut aivok; illinniartingitalo unuktut, inugasæksuillo illagivât.

12 Iglugasaille ittervingat tikkilermago ahâk, tokkungajomik annititsivut akkigarlugo; anânangatalo tâmma ernetuarivâ, uigarniolarmelo; inugasæksuillo illagivât iglugasangnit.

13 Nâlekablo tækkogamiuk, illapsugidlarpâ, okautivlugolo: Keanak!

14 Kannilerdlugolo iklervik aktorpâ, akkigartullo nokkarput. Jêsuselo okarpok: Nukapiak, okaupagit, makkitit!

15 Tokkungajorlo makkipok, okalilarmelo. Anânanganullo tunnivâ.

16 Illûnatiglo erksilerput, Gûdelo nakkoridlarpât, okarlutik: Nellautaijoksûb tikkipâtigut, Gûdiblo inukottine nellip-sarpait.

17 Okautsillo tamakkoa tâpsominga tussaumajaulerput Jûdêame illûnâne, nunanelo avalingine ilûnaine.

18 **Tamakkoa** tamaita Johannesemut illinniartingita unipkautigivait. Maggungiglo illinniartimiuit kaikojivok,

19 Taipkoalo Jêsusemut tillivak, apperijaukovlugo: Tâmnauvêt tikkituksak, assingni glônêt nerriugijæksakarpitâ?

20 Angutigle taipkoa Jêsuset tikkinamikko, okarpuk: Johannesib baptiterijub tillivâtiguk illingnut, apperijaukovlutit: Tâmnauvêt tikkituksak, assingni glônêt nerriugijæksakarpitâ?

21 Stundemele taipsomane kannimajut âniajullo unuktut âkikpait, amernerillo idludit annitipait, tautungitullo unuktut tautuktidlugit.

22 Jêsusiblo kiovak okautivlugik: Johanneset ama okautijartortikko tækkojartingnik tussartaptingniglo: Tautungitut tautulerput, tussiaktut pissulerput, kalladlartullo kallagunaerput, tussângitullo tussalerput, tokkungajut makkiput, aklujullo okautjauvut okautsinik tussarnertunik;

23 Pilloridlarporlo sinaungajutekalungitok uvammik.

24 **Johannesible** tillijâgik uttermannik, Jêsuset okalerpok inungnut Johannesemik, okarlune: Inukangitomut suna tækkojartorpisiúk? iviksoak annorib aulatanga sunatuinarnût?

25 Sunalônêt tækkojartorpisiúk? Inuk annorâtsiariktok tækkojomavisiúk? Ahâk, annorâtsiariktut ikligijatiglo malliklugit inôniartut, attanersuit iglunginêtsôugovut.

26 Sunalônêt anniluse tækkojartorpisiúk? nellautaijok tækkojomavisiúk? Illa, okautivapse, nellautaijomit anginersaujok.

27 Tâmnauvok aglait okautigijangat: Ahâk, Engeliga kênâvît sivorngagut tillivara, apkotiksarnik sivunerne âkiksojjuksak.

28 Okautivapsele, arnanit erniangomajut akkorngænne nelautajokangimat Johannesemit baptiterijomit anginersaujomik; mingnerle Gúdib nálegauvingane, anginersauvok tápsomangat.

29 Inuillo nálektingita illúnatik Zoelnerillo Gúde nakoridlarpát, baptitaukojomavlutiglo Johannesib baptijutânut.

30 Farisêerille aglangniglo illisimajut Gúdib perkojininga nachogivât ingmingnut, baptitaujomanatiglo tápsomunga.

*31 **Nálegarle** okarpok: Inuit ukkua kimut adsiutitæksari-vakká? kimiglônét adsekarkát?

32 Sorutsit adsigivait, iglut akkorngænne iksivajut ingmingnullo niplutekattartut okarlutik: Nipjausijarvigilauktapse, okigêseromangitoselo; kiksarnartomiglo okautilauralloarpapse, keajomangitoselo.

33 Johannes baptiterijok tikkitok, kakkójartoranelo Wainemiglo immingimat; Sátanasekartomik okarpose.

34 Inúb Erninga tikkisimavok, nerrilarmelo immilarmelo, tagva okarpose: Ahâk, inuk una nerritajoksoak, Wainemiglo immertajoksoak, Zoelnerit ajortullijullo illanârijingat.

35 Gúdible illisimaninga idluarijaujariakarpok kittorngaminut.

36 **Farisêerille** illangata innapâ nerrekattikumavluglo. Farisêeriblo iglunganut itterpok nerrimârvingmullo ingipok.

37 Ahâglo, tagvane iglogasæksoarnétokarpok arnamik ajortullijoksôlauktomik. Tápsoma, Jêsusemik Farisêerib iglungane nerrimârvingmut ingitomik tussarame, publaujak mingoarute-mik (tippitsiariktomik) immalik tikkiutivâ,

38 Ittigangitalo tunnuænnut pivok, kealarmelo, kugvimi-nullo ittigangit mitsuktilerpait, allartilaitalo nujaminut, ittigangillo kunikpait, mingoarlugillo tippitsiariktomut.

39 Farisêerible nerrijartorkojingata tamanna tækkogamiuk, illumigut issumalerpok okarlunelo: Una nellautajôgune, arnak una aktortine kaujimanajaralloarpâ, ajortullijoksôngmat.

40 Jêsusiblo kiovâ okautivluglo: Simon, okausiksakarponga illingnut. Taimnale okarpok: Ajokertuijok, okarit.

41 Akkiliksakarviojokalaukrok akkiliksalingnut maggungnut, aipanganut kênaujanik 500 inik, aipanganullo kênaujanik 50 nik.

42 Akkiksakalungimanigle, akkilérkojungnaerpak. Atte, okarit, taipkua nelliakita nagligiuersariniarpaúk?

43 Simonib kiovâ okarlune: Issumavunga, unnuunersanik akkilérkojungnaertangat. Jêsusible kiovâ: Idluartomik erkar-tuivotit.

44 Arnamullo sâdlune, Simonemut okarpok: Arnak una tækkoviúk? Iglungnut ittertunga immermik ittikkama ubvau-tiksangænnik tunnitjivigilaungilarma: ômale ittigakka kauser-tipait kugviminut, allartilaitalo nujaminut.

45 Igvit kunnilaungilarma; ômale itterame, soraerane ittigakka kunnikpait.

46 Igvit niakora napârtub orksuanik mingoanginivat, ômale ittigakka mingoalaukpait tippitsiariktomik.

47 Tamanna pivlugo okaupagit: Ajortunit unuktunit issu-magijaujungnaerkarpok, angijomik naglilaurame; ikkitunille is-sumagijaujungnaernekartok mikkijomik naglikpok.

48 Arnanullo okarpok: Ajornitit issu-magijaujungnaerput.

49 Tagva nerrekatingit illumikut okalerput: Kina una, ajortunittauk issu-manguarungnaertitsijôk?

50 Arnanulle okarpok: Okpernivit ikajulaukpâtit; ullapir-sautekarlutit aularit!

KAPITEL VIII.

Arnanik, Jêsusemik malliktunik. Adsiujomik karngasuijomik. Jêsusib anânangata kattangutingitalo kinauninginik. Imab ikubliartitauninganik. Jêsusib âkêninganik Sâtanaselingmik, arnamiglo aukatsainartomik. Jaîrusib panningata ômartitau-ninganik.

MATTOMA kingorngagut arvertarpok iglugasæksoatigut iglugasaktigullo, okautsit tussarnertut Gûdib nâlegauvinganik okautigivlugit, ipkoalo 12 it illagivât.

2 Arnallo illangit illaugivut, pijungnaertitangit anerniâlun- nit kannimasinillo, tagva Maria, Magdalênamik tajjak, Sâtana-sêrutitaujok 7 nik;

3 Johannalo, Kusab, Herôdesib pimaklertingata, nullianga: Susannalo, assingillo unuktut; taipkoa perkutimingnit tunni- jivut tâpsomunga.

*4 Inugasæksuille kattilermatta, iglugasæksoarnillo tamainit katsungaitomik nellipsarmatsuk, adsiujutigut okautjilerpok:

5 Karngasoiyok karngasoiyartorpok karngasûtiminik; kar- ngasoitillugolo, illangit apkosinermut kattakput, tullerajartau- vlutiglo, tingmitjallo kilaub attânêtut pikkumalukpait.

6 Illangillo kairtomut (ivjokitomut), kattakput; nuilera- miglo kunnulersârput, iptekanginamik.

7 Illangillo kattakput orpît kakkilautiggitt akkorngænnut; orpillo kakkilautiggitt peroramik, tokkopait.

8 Illangillo kattakput nunamut ivjoriktomut, nuilerlutiglo perorlarmiglo karngasutiksakalerput sullugainermingne 100 nik. Taimak okarame, niplialerpok: Tussâjungnik siutilik tus- sarle!

*9 Illinlartingitale apperivât okarlutik: Adsiujok una ka- nok tukkilik?

10 Kioville: Illipse Gûdib nâlegauviata nellonarninganik kaujitaugalloarpose; assisele okautjauvut adsiujutigut, tækkogalloardlutik tækkokonnagit, tussaralloardlutiglo tussarkonnagit.

11 Tamannale adsiujub tukkinga: Karngasûtiksats tagva Gûdib okausingit.

12 Apkosiniub sennianêtut, tâpkoangovut, tussartut tamakkononga; kingorngagut Sâtanasis tâva okautsit pêjariartorpait ômatinginit, okperkommagit piulijaukommagillo.

13 Kairtomêtulle, tâpkoangovut, tamakkononga tussarunik, kuvasuklutik illaliortut; tâpkoale unâkangilat; annikitomik okperput, kappianartokalerangalle, kattakput.

14 Orpille kakkilautiggit akkorngænnut kattaktut, tâpkoangovut, tamakkononga tussartut, inôtsible siaklernarningane, akluitsomaninganelo, ikliguninginelo pijut, ippidlarpullo, sullugainertâratiglo kakkojaksatalingnik.

15 Ivjoriktomulle pijut, tâpkoangovut, okautsinik tussartut, torkorlugillo ômamingne idluartome, sullugainertârlutiglo kakkojaksatalingnik kenuêdlutik.

16 Ikkitsijokangilak nenneroamik, kattaujeb iksivautablônêt attânut illivlugo; nenneroable inninganut illivâ, ittertunut tækkojaukovlugo nenneroak.

17 Sagvangitokangilak sakkertitauniangitomik, angigutjutekangilarlo kaujijauniangitomik.

18 Tamanna pivlugo tussartaso tussâtsiarsigik. Pekartok tunitjivioniarpok; pekangitorle aksârtauniarpok piginasugijanganik.

*19 Anânangale kattangutingillo tagvunga aivut, tikkitsungnangilâlêle inuit pivlugit.

20 Illangitalo okautivât: Anânavit kattangutivillo sillatânêtut tækkojomavâtit.

21 Kiovlunele okautivait: Anânaga kattangutikka tâpkoangovut, Gûdib okausinginik tussartut malliklugillo.

*22 Uvlullo illangenne, illiniartine illagællugit umiakortômüt ikkigame, okautivait: Tessersûb akkianut ikârta! Avalakput tâva.

23 Umiartoleramiglo, (Jêsuse) sinnilerpok. Ullajutjeradlalerporle tessersoarme, magillo umiarkortôk ittibuavlugo pivât, nangiadlalarmiglo.

24 Tagva kannilerpât, tuppârdlugolo okautivât: Ajokertuijok, ajokertuijok, sutaerpogut! Tagva makkipok, annorelo immablo mallidlarningit innerterpait; sorærpullo, ikkubliailarmelo.

25 Okautivaille: Okpernisse naûk? Tâpkoale erksidlarput, tattaminialarmiglo ingmingnut okarput: Kina unâ? innertermagik, annorib immablo nâlekpâk.

*26 **Umiakortókulle** ingergavut Gadarénerit nunangænnut pitulik, Galiléab akkianétomut.

27 Niungmallo nunamut, angut pãrsivok Jêsusemik, iglugasæksoarnit pijok, sãtanasinik illumiktok itsanit; tãмна ааиорãnik attungilak, iglomelo kikkajuipok, illuvine kissiane.

28 Jêsuselo tækkogamiuk, nipliadlarpok, pãmaktervigivlugolo nipperkortovlune okarpok: Suniarpagit, Jêsuse, Gúdib kotsingnerojub Erninga? Tuksiarpagit, kappiasuktiniarnanga!

29 Anernek makkojunguartok annerkungmago inungmit tãpsomangat; akkunertoksoarmik kappiasuktilaungmago. Kel-laksortaulaukporlo kellaumgujanut, parugnanaersútinullo; kel-laksútille kiktoraavait, Sãtanasiblo aularutivã inukangitomut.

30 Jêsusiblo apperivã, okarlune: Kinauvét? Kiovok: Legiõnemik attekarpunga. Sãtanasit unuktut pullamavigilaungmatsuk.

31 Tuksiarvigivãllo, ittijomut aulartitaujomanatik.

32 Tagvanele kuingêngigasæksoakarpok nerrijunik kakka-me. Tuksiarvigivãllo, tãpkonunga pullarkojaujomavlutik. Perkovaille.

33 Sãtanasit tãva annivut inungmit tãpsomangat, kuingênginullo pullavut, kuingêngigasæksuillo pangaliklutik ingmingnik ijukkãdlarput immãnut, ippivlutiglo.

34 Mianersijulle tamanna tækkogamitsuk kemãvut, iglogasæksoarmiunullo iglugasangmiunullo tamanna okautigijartorpãt.

35 Tagva tækkojartoramitsuk tamanna, Jêsuse tikkipãt, inuglo sãtanasêrutjaujok naipipãt, annorãlijalertok sillatovlune iksivajok Jêsusib ittigangita sãngæenne; erksivlutiglo.

36 Tamakkoningalo tækkolauktut okautivãit Sãtanasekalauktub pijungnaertitauninganik.

37 Inugasæksuillo Gadarénerit illũnamatsiatik tamattomalo erkãnêtut tuksiarpãt, kemãktigijomavlugo, erksidlaramik. Umiakortõmullo ikkivok uttermilunelo.

38 Angutible sãtanasêrutjaujok tuksiarvigivã, najoromavlugo. Jêsusible aularkovã okarlune:

39 Iglungnut angergarit, pitsiarvionille Gúdemut okautigileruk. Aularporlo, iglugasæksoarmiunullo tãmainut okãlalerpok pitsiarvionerminik angijomik Jêsusemut.

*40 **Jêsuselo** uttermat, inuit illaliorpãt, illũnatik utakkgamitsuk.

41 Ahãglo, illinniarviub angajokãngita illangat, Jairusemik attilik tikkipok, pãmakterlunelo Jêsusib ittiganginut; tuksiarvigivlugolo iglominut itterkovã.

42 Pannetuakarame, jãrelingmik 12 nik, tãмна токкокасакпок. Tagvungalo (Jêsuse) aitillugo, inugasæksuit igvikliortipãt.

*43 **Arnarlo**, jãrinik 12 nik aukatsainarpok; tãpsoma perku-

tine tamaita nungulaukpait âniasiorthinut, pijungnaertitaujungnangilarlo kimullônêt.

44 Tagva Jêseuse annorângata sinnâgut aktoriartorpâ tunmanit; tagvainarlo aunga kigikpok.

45 Jêseselo okarpok: Kia aktorpângâ? Illûnatigle missiarmatta, Pêtruse najortingillo okarput: Ajokertuijok, inuit tættidlarpillo igvikliortipâtit; okarpotillo: Kia aktorpângâ?

46 Jêseuse okarpok: Aktortauvunga; missigigapko, pitsartunek uvannit auuisimanguat.

47 Tagva arnab tamanna angigutjutigijungnanginamiuk, sajuklune pâmaktervigijartorpâ, inuillo illûnatik tussartillugit unipkârpok, suna pivlugo aktulauramiuk pijungnaersârnerminiglo.

48 Jêsusible okautivâ: Panniga, mannigolerit, okpernivit pijungnaertipâtit; ullapirsautekarlutit aularit.

*49 **Sulle** taimak okartillugo, illinuiarviub angajokângata kivgangita illangat tikkipok okautilâllo: Pannit tokovok; ajokertuijok pagvisârniarnago.

50 Jêsusible tamanna tussaramiuk, kiovâ okautivlugolo: Erksiniarnak; okpituinarit, kanoetsungnailârpok tâva.

51 Iglunganulle itterame, assingit itterkongilait, Pêtruse, Jakôbuselo, Johanneselo, niviarsiablo atâtanga kissêta itterkovait.

52 Illûnatigle keavut, ogguarivlugo. Jêseuse okarpok: Keanase; tokkungilak, sinnikporle.

53 Ijoridlarpâllo, tokkojomik nellungikallooramik.

54 Tamaitale annitipait, aggangitigullo tiguvâ, nipliavlunelo okarpok: Niviarsiak makkitit!

55 Anerningatalo uttervigivâ, makkisârporlo. Nerrititaukovoalo.

56 Angajokâgiglo tattaminiadlarpuk. Innerterpaille, okâlakonnagit inungnut tamattominga.

KAPITEL IX.

Apostelîminik Kristusib tilliklerringanik. Herôdesib issumanginik Jêseuse pivlugo. 5000 it nerrititauningannik. Illinmiartut kigligiutjininganik Kristuse pivlugo. Jêsusib nellautaininganik âniaminik tokkominiglo. Ananausititauninganik kakame. Akêninganik Sâtanasinganik. Illiniartit anginersaunjomautingannik. Zebedêusib ernâkita illungertoringanik. Jêseusemik mallingnerub illingajuksauninganik капок.

ILLINNIARTINELE 12 it kaikolerpait, pitsartunermiglo nâle-

gaunermiglo Sâtanasinut tamainut tunnitjivigivait, kanimasiniglo âkêjungnarkovlugit.

2 Okâlajartorkovaillo Gûdib nâlegauvinganik, âkêkovlugillo kannimajunik.

3 Okautivaillo: Ingergarluse sunik neksartuksaungilase, ajaupiamiglônêt, ikpiârsungmiglônêt, kakkôjaniglônêt, kênaujaniglônêt; maggungniktauk annorâkartokartuksaungilak.

4 Iglomut itterupse, tagvanêtitse aularkârâse tagvangat.

5 Illangitalo illalioromangippasse, annititse tagvangat iglugasæksoarnit, ittikkapselo sanningit katterarsigik nellojungnaerutiksanginut (erkartortaujutiksanginullo).

6 Aularput tâva, iglugasaktigut ingergarlutik, okautsiniglo tussarnertunik okâlavut, kannimajullo âkikipait illûnâne.

*7 **Herôdesele**, nunab illainangane attainojok, Jêsusib piniaringinik tussaumalerpok, issumamigullo issumajâlerpok, illangita Johannese kannimajunit makkisimajok okautigingmatsuk.

8 Illangille okarput: Eliase tækkotipok; illangille: Nellautaijotokavinît illangat makkisimavok.

9 Herôdeselo okarpok: Johannese niakoêrtautilaukpara; taimnale kinauvâ, tussaumajara taimaitomik? Taimak pivlugo tækkojomadlarivâ.

*10 **Apostelillo** uttermigamik, tâpsomunga okautigivait tattainartitatik. Ingminullo pitilugit aularpok inukangitomut, iglugasait Betsaidamik attigit erkânut.

11 Inuille tamattominga mallugosukkamik, mallikipât; kakovlugillo okautivait Gûdib nâlegauvianik, âkiktaujariakartullo âkikipait. Uvluklilermalle,

12 Tagva 12 it tikkipât okautivlugo: Inuit makkoa aularlit, niuvervingnut avaliptingnut iglugasangnullo, sinniktarviksarsiorkovlugit nerkiksarsiniarlutiglo; tamâne inukajuitomênapta.

13 Okautivaille: Illipse nerkiksamik tunitjivigisigik. Okarput: Tellimainarnik kakkôjakarpogut, mingerianguiglo maggungnik; inugasæksuit ukkua nerkiksanginik pissiniariartorlungikupta.

14 Inuit 5000 iongmatta. Illinniartiminullo okarpok: Ingilit tunulerêktidlutik, ingmikôrdlutik 50 it, amatauk 50 it.

15 Taimailiorput tâva, illûnatiglo ikterput.

16 Tagva taipkoa kakkôjat tellimat, mingeriâglo tiguvait, kilangmullo ârlorpok, kujalivlunelo avgorpait illinniartiminut tunivlugit, mannijerkovlugit inungnut.

17 Illûnatiglo nerrivut, kâgungnaerlutiglo, amiakullo kattersorpait, amârgaujât 7 it tættælugit.

*18 **Kissimeolerdlune** tuksiarame, illinniartingitalo kissimik najormatsuk; apperivait okarlune: Inuit kinaunasugivângâ?

19 Kiovat okarlutik: Illangita Johanneseonasugivâtit bapti-

terijok; illangitale Eliaseonasugivât; illangitatauk nellantaijut inutokavinît illangat makkisimanasugivât.

20 Okautivaille: Illipsele kinaunasugivisingâ? Tagva Pêtrusib kiovâ, okarlune: Gûdib Kristusegivât.

21 Imterterpaille perkojivlunelo, okautjerkonuagit kimik tamattominga.

22 Okarporlo: Inûb Ervinga âniatitaujariakarpok sulle unuktuik, angajokânullo ajokertuijoksoarnullo aglangniglo illisimajunut ajæktortaujariakarpok, tokkotaluvlunelo, uvlullo pingajuangne makkitsomârivok.

*23 Illûnaitale okautivait: Uvannik malligomajokarpat, issumaninik inôjomaniarane, seningajoliksaminiglo uvlut tamaita nangmagle, malliklungalo.

24 Inôserminik ivlersijomajub, assiojijomârpâ, inôserminigle assiojijub pivlunga, pinlijomârpâ.

25 Inûblo suksarivaûk, sillaksoak illûnât piksarsiarigalloaruniuk, ingminiglo assiogune, ingminiglônêt asserorune?

26 Uvannigle okausimniglo kangusuktok, tâmma Inûb Ervingatatauk kangugijomârpâ, tikkikune ânanaunermine, Atâtamelo Engelillo ajungitut (ânanauningene).

27 Ahamarik, okautivapsele: Nangertut ovane illangita tokko ôngniangilat, Gûdib nâlegauvianik tækkokâratik.

*28 Tamattoma okâlanerme kingorngagut, uvlut sittamaujortolermatta, Pêtruse Johanneselo Jakôbuselo ingminut pitilugit, kakkamut tuksiariartorok.

29 Tuksiartillugolo kênangata tantua ablatsaulerok, anorângalo kakkorsidlarlune keblariktoksôlerok.

30 Ahâglo, angutik magguk okarkattigivâk, tâpkua Môsese Eliaselo.

31 Ananauvaksôvlutik sakkertuk, okâlalutiglo naggaserninganik nâmaksitiksanganik Jerusaleme.

32 Pêtrusele illagijâziglo uerngarnermut sinnilerput. Tuppakkamigle, kaumaninga tækkovât, angutôglo tâpkoa magguk sennianêtuk.

33 Tâpkoalo kemangmakko, Pêtruse Jêsusemut okarok: Ajokertuijok, tamanêtsainarominarok; pingasunik igloliorta, illingnut attautsemik, Môsese mullo attautsemik, Eliasemullo attautsemik. Okautsinele kaujimangilait.

34 Taimaik okartillugo, nuvujak kaivok, ulliklugillo; koaksârpullo, nuvujab ullingmagit.

35 Nippelo nuvujamit pivok, okarlune: Tagga Ernera nagliktara, tâmma nâleksiuk.

36 Nippelo tussaramitsuk, Jêsuse kissiat tækkovât. Angigutjilerpullo, okaratik tækkojamingnik uvlune taipkonane.

*37 Uvlub aipangane, kakkamit attersârmatta, inugasaksuit pagrearpaait.

38 Ahâglo, angut inuit akkorngænnit niplialerpok okarlune: Ajokertuijok kenuvigivagit, ernera tækkunâlauruk, ernetuarigapko.

39 Ahâk, anernerub (ajortub) tigulerangago, tuavidlune niplialerpok, aulajårtidlalerungago kappoalidlarpakpok; aulajårtidlalauraminglo, kêta kemmalerpakpâ.

40 Illinniartitillo kenuvigilauppakka, annititaukovlugo, ajorpâlle.

41 Tagva Jêsusib kiovâ okarlune: Tata! ukkua okpingitut muniksimaajullo kinguvângokattigêt, kanok sivitutigijomik najoriakarpapsê, kenuêvigijariakaruselô? Ernît kailauruk.

42 Tikkilermagolo, Sâtanasisib aulajårtidlarlugo aksorotidlarpâ. Jêsusible anernek ivsornartok innerterpâ; soruserlo pijungmaertinamink, atâtanganut tunnivâ.

43 Illûnatiglo Gûdib pitsartudlarninga kakkilârutigivât. Illûnatigle tattaminiarmatta illûnainik piniarninginik, illinniartiminut okarpok:

44 Okautsit ukkua siutipsinguut tussarsigik, Inûb Erninga pititaujariakarmat inuit agganginut.

45 Okautsille ukkua nellojungnaingilait, nellovlugillo tukisingilait, appersorlugolo illeragivât okautsinik tamakkoninga.

*46 **Issumalerpullo** nelitik anginerongmangât.

47 Jêsusible ômattingita issumangit kaujileranigit, nutakamik tigusivok, nangertidlugolo semmininut.

48 Okautivlugit: Ominga nutakkamik illaliortub attimne, illaliorivânga; uvanniglo illaliortub, illaliorivâ uvannik tilliklertok. Illipsingnele illûnapsingne mingnerojok angijôjomârpok.

*49 **Tagva** Johannesib kiovâ okarlunelo: Ajokertuijok, angutemik tækkolankpogut, atterne Sâtanasinik annititsijomik; innerterpavulle, illagælluta mallingimmattit.

50 Jêsusiblo okautivâ: Inerterasiuk; uvaptingnik akkerartungitub illagingmattigit.

*51 **Kongmuartitauviksangale** nelliutilermat, kajusimalerpok Jerusalem ut aijomavlune.

52 Sivorliksanelo tillivait. Tâpkoa Samâriamiut iglugasaginut sinniktarviksarsioriarpât.

53 Taipkoale sinniktarkojomangilât, Jerusalem ut ingergalermat.

54 Illinniartikitale Jakôbusib Johannesiblo tamanna tussaramikko, okarpuk: Nâlegak, pijomaguvit, okaromavoguk sorlo Eliase, ikkomamik kilangmit kattaktokarkovlugo, nungutaukovlugit.

55 Jêsusible keviardlugik innerterpâk, okarlune: Aernerub kanoetûb kittornguringmattik, kaujimangilatik?

56 Inûb Erninga tikkisimangilak inuit tarnigit asseroromavlugit, piulijomavlugille.

*57 Iglugasalle assinginnt aivut. Ingergavlutik illangata okautivâ: Malligomavagit aiviksarnut.

58 Jêsusiblo okautivâ: Terriamiat sittekarput, tingmitjallo kiluub attânêtat uhlokarivut; Inûble Erninga pekangilarlônêt niakorme innangaviksanganik.

59 Assianullo okarpok: Mallinga. Tâpsomalo kiovâ: Nâlegak, aikâlaulanga, atâtaga illuveriartorlugo.

60 Jêsusible okautivâ: Tokkungajut tokkojiatik illuveriartorlittigik: igville Gûdib nâlegauvinganik okariartorit.

61 Assiatanuk okarivok: Nâlegak malligomavagit; sivorlermigle perkunga, iglomiokattikka soraerutiksanic okautijartorlugit.

62 Jêsusible okautivâ: Aggangminut tigusijok sennajeksaminik, keviarlumelo, tâmma idluangilak Gûdib nâlegauvinganut.

KAPITEL X.

Illinniartit 70 it tillijauvinganik. Adsiujomik Samâriamio kpirlugo. Jêsusib nellipsauvinganik Mariamik Martamiglo.

MATTOMA kingornagut Nâlekaib illinniartime (12 it) assingit 70 it annerivait, maggôtekattardlugillo tillivait iglugasangnut illânainut nellipsaromajaminut sivorliokolugit,

2 Okautivlugillo: Kattersivik angidlarpok, kattersijulle ikidlarput; katitêksat inuat tuksiarvigisiuk, kattersijuksanic tilliklerkovlugo kattersivingminut.

3 Aileritse; ahâk saukatitut tillivapse amarkut akkorngannut.

4 Pôkarniarase, ikpiârsulijarniaraselônêt, ittigagutilijarniaraselônêt; inungniglo sallutitsiniarase ingergavluse.

5 Iglomut itteraigupse, sivorlermik okaritse: Ullapirsautekarle iglome tamattomane.

6 Tagvanelo ullapirsautekaromajomik inukarpat, ullapirsautise tâpsomanêtuarniarpok; taimaitokangipalle, ullapirsautipse utterviginiarivâse.

7 Iglomele taipsomanêtsainaritse, piksanganik nerriluselo immeritse. Sennajok akkilertaujariakarmat. Nukterniarase iglomit iglub assianut.

8 Iglogasæksoarnullo pigupse, illaliorpaselo, nerrititse tagvane kaitanganik.

9 Tagvanêtullo kannimajut âkingniarsigik, okautisigiglo: Gûdib nâlegauvia kannitapsingnut tikkisimavok.

10 Iglugasæksoarnullo itterupse, illaliungippaselo, tagva iglut akkorngatigut annititse, okarluselo:

11 Sannit aglât aktuajut uvaptingnut iglugasæksoapsingnit

katterarpavut illipsingnut; nellojungnaertitanleritsele, Gúdib náleganvia kumitapsingnut tikkisimalaumgmat.

12 Okaupapse: Sodomamiut uylut naggatiksangame pitlartaunikinersaujomârput iglugasæksoarnit taimaitunit.

13 Kappianamék Korazin! kappianamék Betsaida! Tiruseme Sidonemelo taimak angitigijunik tattannartokalaukpat sorlo illipsingne, itsak pöksaijanik ammorâkardlutik argjamêdhitiglo kakkialerajalaukput.

14 Taimak pivlugo erkartuivingme, ipkoa Tirsemiut Sidonemillo pitlartaunikinersaujomârput illipsingnit.

15 Igvillo Kapernam, kangattarsimajotit kilak tikkidlugo, nettekangitomut kanunga ajæktortaujomârpotit.

16 Illipsingnik tussartub, tussarivânga, illipsingniglo nachojub nachogivânga; uvannigle nachojub nachogivâ tilliklertok uvannik.

*17 **Ipkoale** illinniartut 70 it kuviasuklutik tikkinamik, okarput: Nálegak, Sâtanasiit aglât nálekpâtigut atterne.

18 Okautivaille: Sâtanase tækkolauralloarpara kattaktok kilangmit, sorlo kammalak.

19 Ahâk, pitsartunermik tunnitjivigilaukpapse, kuglugiarâluit Skorpiônillo tullerarlugit, akkerartortiblo pitsartuninganut illúnânut nálegautipapse, sumullônêt akkunartauniangilase.

20 Anernerille (idlniluktut) nálengmasse, kuviasûtiginasiuk; kuviasugitsele, attise aglaksimangmatta kilangme.

*21 **Stundeme** taipsomane Jêsuse anernermigut kuviasukpok okarlumelo: Atâtak, kilanblo nunablo nálegangak, nakkorivagit, illisimajunut sillatujumullo tamanna angigutjutigigangne, nutak-katitun-itudullo nellojungnaertijutigigangne; illa Atâtak, taimak sânge idluarkolaurangne.

22 Tunnitjiovunga tamainik Atâtammut. Ernerublo kinauninganik kaujimajokangilak, Atâta kissime kaujimavok; Atâtablo kinauninganik kaujimajokanginivok, Ernek kissime, Ernerublo nellojungnaertitsomajangit nellunginivut.

23 Illinniartimelo sâdlugit, kissênut okarpok: Pilloridlarput ijit, tautuktut tautuktapsingnik!

24 Okautivapse: Nellautaijut unuktut attanillo tautuktapsingnik tækkojomalaurivut, tækkonagolo, tussartapsingniglo tus-saromalaurivut, tussarnagolo.

*25 **Ahâglo**, aglangnik illisimajok nikkovipok, ôktorlugo okarlunelo: Ajokertujok sumik piniartuksauvêk, inôgumik nungsuitomik kingormgujerkovlunga?

26 Jêsusible okautivâ: Perkojane kanok aglaksimavâ? kanorlo attuarsivêt?

27 Kiovâ okarlunelo: Gúdingnik Nálegarnik nagliktuksauvotit ômatingnut tamânut, tarningnullo tamânut, issumangnullo

tamainut, pitsartunernullo tamainut; inukattigniglo illiktut nagliktuksauvotit.

28 Jêsusiblo okautivâ: Kiolorikpotit, taimailiorit, inôniarpotit tâva.

29 Taimuale idluartôjorilerame, Jêsusese apperivâ: Kina inukattigivigô?

30 Tagva Jêsusib kiova okarlunelo: Inukalaukrok Jerusalemit tamunga Jerichomut attârtomik, innartunullo opaktortaujomik; taipkoa annoracrpâ, amaudlalâllo, aularlutiglo, tokkokasaktorlo kemakpât.

31 Ajokertuijulle illangænnik apkosinerme tamattomane ingergajokarmat, tâpsomalo tækkogamiuk, kângerpâ.

32 Taimaktauk Lévitit (ajokertuijut ikkajortingita) illangata, tagvunga pijub, tækkogamiuk, kângerivâ.

33 Samâriamiulle illangata ingergajub tikkilerpâ; tækkogaminglo illapjugidlarpâ,

34 Aivigilâllo, killingillo mangipsertorpait, napârtub orksuanik wainemiglo koverivlugit killingit; nergjutekotimelo kângagut illivlugo, sinniktarvingonut âpâ, pairilâllo.

35 Kaulermat aularomagame, kênaujâk magguk sakkerpak tunnivlugiglo siniktarviub inuanut, okautivlugolo: Pairiuk, anginersamiglo piinniarviginiarungne, akkileromavagit, uttermiguma.

36 Kanok issumavêt, pingasut taipkoa neliat inukattauva tâpsomunga inuurtunut opaktortaujomit?

37 Okarpok: Tâmma, illapsugosunguermik piniarvigijinga. Tagva Jêsusib okautivâ: Taimailioriatorittauk!

*38 **Tagvangat** ingergavlutik, iglugasangnut itterpok. Arnakarpok tagvane, Martamik attilingmik; tâpsoma illaliorpâ iglominut.

39 Nukkakarivorlo Mariamik attilingmik; tâmma Jêsusib ittigangita sângænnut ingipok, okâlatillugolo nâlekpâ.

40 Martale ômaridlalerpok, kivgartoromavlugo. Jêsuselo tikkipâ okarlune: Nâlegak, erkagingilat nukkama kissima kivgartortimmangâ? ikajorkolauruk uvannik.

41 Jêsusible kiovâ okautivlugolo: Marta, Marta, siaklernekarpotit suliaksakalarpillo unuktunik;

42 Attauserle pijarialik. Mariab ajuunginersak annerilaukpâ, tâpsominga aksârtauniatsangilak.

KAPITTEL XI.

Tuksiar-tuksar-nermik kamok. Jêsusib alkkiornînganik annititsinec Sâtanasinik pivlugo. Farisêrit suartaunînganmik Jêsusemit, nerrimârtillugit.

INNIMINELO tikkitamine tuksiarpok. Soraermallo, illinniar-tingita illangata okautivâ: Nâlegak, tuksiarnermik ajokertortigut, sorlo Johannesib illinniartine ajokertormagit.

2 Okautivaille: Tuksiarupse, imâk okaritse: Atâtavut kilangme! Attit nertortaule. Nâlegaunit kailaule. Pijomajat piniartaule nuname sorlo kilangme.

3 Uvlome piksaptîngnik tunnitjivigitigut.

4 Idluinivut issumagijungnaikit, sorlo uvagut idluitullivigijivut issumagijungnaervigigaptigik. Oktortaulungnermut pitinata. Piulitigulle ajortunit.

*5 **Okautivaillo:** Akkunapsingnêttut neliat, illanârijakartok, tâpsomunga unnuab ketterarningane ainajarpâ okautivlugolo: Nagliktara illanârijara, tauktiksarsilaunga niakôjanik pingasunik;

6 Illanârijama apkosinermik tikkingmanga, pitakangilungalo mannijæksamik tâpsomunga;

7 Kammanêtorlo kionajarpâ okarlunelo: Ullapitaujoman-tilanga, upkuak parnganaersimangmat, kittorngârsukkalo illagivlunga simigvingmêngmatta; taimak pivlugo makkitsungnangilanga tunnitjivigivlutit;

8 Okaupapse: Makkitsomangikalloorune tunnitjivigilugo illanârigamiuk; tâva makkilârpok, iktôrîktiluue tuksiarvigingmago soraerane, pijomajauganiglo ajortanganik tunnitjivigilârpâ.

9 Okaupapsetauk: Tuksiaritse, tunnitjivioniarpose; tagva kenneritse, nennisiniarpose tagva; avilortaritse, upkuêrutjau-niarpose tagva.

10 Kennujok tigusiniarmat, kennâjok nagvârniarmat, avilortartorlo upkuêrutjau-niarmat.

11 Kia illapse, atâtane eruingata kakkôjamik tuksiarvigik-pago, ujarkamik tunnitjiviginajarpaûk? Mingeriamiglônêt tuksiarvigik-pago, mingeriangongitonik kuglugiamik tunnitjiviginajarpaûk?

12 Manningmiglônêt tuksiarvigik-pago, Skorpiônemik tunnitjiviginajarpaûk?

13 Illipse ajorralloartose kittorngase tunnergutinik ajungitunik tunnitjivigijungnarapsigik, piluardlune ila Atâtab kilangmêttub tuksiarvigijine tunnitjiviginiarpait Anernermik ajunginermik.

*14 **Sâtanasesmiglo** okarungnangitomik annititsivok. Sâtan-

selo anningmat, okarungnangitok okalerpok. Inuillo tattamini-alerput.

15 Tápkoale illangit okarput: Sâtanasit amnitipait Beelzebubekut, Sâtanasit attaningatigut.

16 Assingitale ôktorpât, tækkotitserkojomavlugolo nellunai-kutamik kilangmit.

17 Jêsusible issumangit kaujigamigit, okautivait: Attani-ovit neliat ingminut illagêgungnaerune, nungumiarpok, iglolo ingminut akkerartortok ochouiarpok.

18 Sâtanasetauk ingminut akkerartoruue, kanok attanioni-nga sokkosinginajarkâ? Okarapse, sâtanasit amnitikapkit Beelzebubekut.

19 Uvangale sâtanasit amitikupkit Beelzebubekut, kinakut kittorngapse anitipattigik? Tamanna pivlugo erkartortigijo-mârpasse.

20 Sâtanasit Gûdib aggangitigut amitikupkit, Gûdib nâle-ganvingata tagva tikkipâse.

21 Sangijoksûb sakkugub iglune sapputikpago, perkutingit pijaumiatsangilat.

22 Sanginersable tikkikuniuk, sâlagiguninglo, sakkunginik tættigijanginik aksâdlarpâ, aksârnigavinillo aitûtigivait.

23 Illagijigingitima akkerartorpânga; kattersoikattigingita-ralo siamartitsivok.

24 Anernerle makkojunguartok inungnit amigame, ingerga-vok suvakangitokut, merngoerserviksarsiorlune, nagvâranelo; okarpok tagva: Iglumut kemalauktamut utteromavunga.

25 Tikkinamiuglo, sammersimajok ânanausijorlo naipipâ.

26 Tagva ailerpok anernerinik assiminik 7 uik, ingminut ajornersaujuuik illaksarsivlune, itteramiglo, tagvanêtualerput; kingorngagullo inuk taimma ajulualerpok sivorngait.

*27 Jêsuselo taimak okartillugo, arnak nippekalerpok inuit akkorngenne, okautivlugolo: Pilloridlarpok illingnik singai-lauktok illingniglo amâmaktitsilauktok.

28 Kiovâle: Ila, piloridlarput Gûdib okausinginik tussartut torkorlugillo.

*29 Inuille kattimalermatta, tagva okalerpok: Ukkua nivê-tôvut; nellunaiikutamik tækkojomavut; tumitsivioniangilalle nellautaijub Jônasib nellunaiikutangata assianik.

30 Sorlo Jônase nellunaiikutaulaungmat Ninivemiunut, tai-mak Inûb Erninga itsomârivok'kinguvângokattigênut ukkonunga.

31 Uvluksame erkartuivingme kinguvângokattigêt ukkua il-lagilugit attaniub nullianga ângat pijok sakkeromârpok, erkartorlugit; nunamit ungasiktomêtomit pigame, Salomonib sillatu-ninga tussaromavlugo. Ahâglo tamânêtokarpok Salomonemit anginersaujomik.

32 Ninivemiut uvluksame erkartuivingme kinguvângokatti-

gêt ukkua illagivlugit sakkeromârput, erkartorlugillo; Jônasib okâlaningata kingorngagut kakkialeramik. Ahâglo, tamânêto-karpok Jônasemit anginersaujomik.

33 Nenneroamik ikkitsijokangilak ijeriartorlugo, kattaunjab attânullônêt; nenneroarvingmulle illivâ, ittertunut tækkojaukovlugo nenneroak.

34 Timib ije kaumanerivâ. Ijît idluarpat, timît illûnane kaumaniarpok. Ijît nellangaikpat, timît illûnane târniarpok.

35 Tamanna pivlugo, udsertorit, kaumajok illungnêtok târserkonnago.

36 Timît illûnâne kaunakpat, mikkijomiglônêt tâktokarane, tagva illûnâne kaumaniarpok, kaumaksarniarpâtילו, kaumalak-tut kaumajotut.

*37 **Taimak** okartillugo, Farisêcrit illangata innapâ nerrekattigijomavlugo kettersiumik. Jêsuselo itterpok ingidlunelo nerrimârvingmut.

38 Ubvarsimanane nerrijomangmat, Farisêcrit tækkogamiuk, tattaminiarpok.

39 Nâlekable okautivâ: Illipse Farisêcrit, ermgusiârsuit pôgutallo sillatingitigut sujungaitikallopasse, illusele tættædlarput kassênermik arktaisungunermiglo.

40 Sillaitose, sillatânik senalauktub, illua sennalaungilâ?

41 Ahâk, perkutipsingnit tunnijiniaritse (aklujunut), illûnatik sujungaijutiksauniarput tagva illipsingnut.

42 Kappianamêgle illipse Farisêcrit, Minziblo, Rautiblo makpatâvaillo sunatuinait tellimaujungit tunnigapsigik, erkartuinerle (idluartok) naglingnerlo Gûdemik sennerkopasse (issunaginagiglo). Makkoa piniaræksarivasse, ipkoalo ipperarnagit.

43 Kappianamêk illipse Farisêcrit, illinniarvingue issukliovluse iksivajomagapse, salutitaujomavluselo inungnut niuvervingme.

44 Kappianamêk illipse, anglangnik illisimajut Farisêcillo, takkormôrtose, illuvertitut saumajutitun-inapse; inuit kângitigut pissukput kaujimanagit.

*45 **Tagva** aglangnik illisimajut illangata kiovâ okautivlugo: Ajokertujok, okautsinut tamakkonunga uvaguttauk suangavap-tigut.

46 Kiovâle: Kappianamêk illipsetauk, aglangnik illisimajut inuit erksugæksanik erksuktaujungnangitunik illijivigigapsigik, illipsele nangminek tamakkoa aktoromangilase, aggangmut at-tautsemullônêt.

47 Kappianamêk illipse; nellautajut illuviliorpasse, angajokâpsele tokkolaukpait.

48 Tagva sakkertitsivose, angajokâpse piniarnerilatktangit idluiginginapsigik; ipkoa nellautajut tokkolaukpait, illipsele illuviliorpasse.

49 Tamanna pivlugo Gúdib sillatuninga okarpok: Nellautajut Apostelillo tillijomavakka tápkonunga; taipkoa illangit tokkotsomârpait, illangillo unangmivlugit.

50 Nellautajut illûnarsoangita aungit kinguvângokattigênut tápkonunga akkiniartaukovlugit, silaksúb tunganilijauningaunit kovijaumajut,

51 Abelib aunganit Zachariásib aunga tikkidlugo tokkotaujub altârib tempeliblo akkorngangne. Illa okaupapse: Kinguvângokattigênut ukkununga akkiniartaujomârupt.

52 Kappianamêk illipse, aglangnik illisimajut, illisimanartub pêrutânik pekarapse. Illipse itterniangilasse, itteromajullo agviarpasse.

53 Taimagle okautingmagit, aglangnik illisimajut Farisêrillo piniarpalliadlarpât, apperkosiksanut sunatuinarnut okausiksaerutsomavlugo,

54 Nautsertorpálo, okausingimit passitiksakaromavlutik tápsomunga.

KAPITEL XII.

Illiniartine udsertorkovait takkormôrnermik, inungniqlo sivôranermik: pijomatudlarnermiqlo. Nertornarkojaunermik: pijârkojaunermiqlo. Okpertut nangianartomênungavmik unangnijau-nungavmiqlo. Nellûnerub nellunakutangiuk.

TAGVANÉTILLUGO inugiartoksuit tikkipât, tauseudeokattar-tullo kattimalerput ingmingnut tuttijarkattautivlutik. Tagva Jêsusib illiniartine okautilerpait: Pîlartomik Farisêrit kak-kôjangita sêrnarsautingâennik illimasugitse, tamædja takkor-môrniogmat.

2 Sagvangitokangilarle sakkertitauniangitomik, angigutjute-kangilarlo kaujijauniangitomik.

3 Tamanna pivlugo târtome okauserilauktase kaumajome tussartaujomârupt, iglomelo issibjutigilauktase okautaujomârupt iglut kângine.

4 Okaupapsele illanârijakka: Erksiginiarasigik timinik tokkotsijut, kingornganelo sumik piniarungnarungnaertut.

5 Sivôragijæksapsingnigle okautijomavapse: Tâmma erksigisiuk, tokkotsijarêrone, pitsartunekarmijok egitsinermik ânianartovingnut. Illa okaupapse, tâmma erksigisiuk.

6 Kutsertat tellimat kênaujârsungnik maggungnik akkekar-pangilât? Gúdible taipkoa illangallônêt puigungilâ.

7 Nujassetauk illûnatik kittisimagivut niakupsingne. Tamanna pivlugo erksiniarase, kutsertavaksoarnit auginersaugapse.

8 Okaupapsele: Uvamnik okausilik inungnut, tàmna Inûb Erningata okautigijomârivâ Gûdib Engelinginut.

9 Inungnulle missiutilik uvamnik, tàmna missiutaujomâri-vok Gûdib Engelingita sânganne.

10 Okautsemiglo Inûb Erninganut akkerartortomik okauti-lik issumakarviojungnaeromârpok; Anernermigle ajunginermik okauserlûtilik issunagijaujungnaerniangilak.

11 Illimiarvingmingnulle, attanersoarnullo attaniojunullo âkpassè, issumajârutekarniarase kanok sumiglônêt okausiksa-karniarmangâpse kigusiksakarmanangâpselônêt.

12 Anernerub ajunginerub ajokertorniarmasse stundeme taipsonane okausekariakarniksapsingnik.

*13 Inulle illangata angutib okautivâ: Ajokertuijok, anga-juga okautiuk, kingormgutijæksaptingnik avikserkovlunuk.

14 Okautivâle: Inuk, kia aviksititsijuksautilaukpânga ki-ngormgutijæksapsingnik?

15 Okautivaillo: Akluitsomanermik udjertoritse; inûb per-kutivaksuit inôgutigingimagit.

16 Adsiujomiglo pivait okarlunelo: Angutekalaukpok aklui-tomik, tâpsoma perorsêvinga perorlorigviovok.

17 Issumaksarsiorporlo okarlunelo: Kanok piniarlungâ? perorsiakka kattitaksakka iniksakangimatta.

18 Okarlunelo: Imailioromavunga; kemmatullivikka ser-komitsomavakka, angijorortilugillo, perorsiakkalo tamaita per-kutikkalo kattitsomavakka takamunga.

19 Tarnimnullo okaromavunga: Nagliktara tarniga, piksa-kavaksoadlarpotit jârinik unuktunik; kikkalerit, nerrilutillo innerlutillo kuviasugit.

20 Gûdible okautivâ: Sillaitotit, unnuarme tamattomane tarningilârpotit; kialo kattersulauktatit piksariniarpagit?

21 Taimak illingavut perkutinik kattersoijut, akluinatiglo Gûdeme.

*22 Illimiarfinele okautivait: Tamanna pivlugo okaupapse: Inôsise pivlugo siaklerniarase, nerkiksapsingniiglônêt, timipselô-nêt annorâksanginik.

23 Inôsek ivlernarnersauvok nerkiksant, timelo ivlernar-nersauvok annorânit.

24 Tullukkat nautsertorsigik: karngasoingilat, kattersoina-tiglo kemmatullivekaratiglotauk illiorkavekangilallônêt; taimai-galloartillugit Gûdib nerritipait, Illipsele tingmitjanit ajungi-nersaungijaidlarpose ila!

25 Nelise ingminik uiguksarsijungnarkâ tallertut attautse-tut takkitigijomik, siaklerutigialloaruniûk?

26 Mingnek ajorupsiuk, sôg assia siaklerutigivisiûk?

27 Paunaujaujârtut maternamêtut, kanok perortut tækku-nârsigik; sennangilat, pergaingilallônêt. Okaupapsele, Salomo-

nelônêt ânanaunermine illânâne annorârsimalaungilak taipkoa illangatitut.

28 Iviksukkat nunamêtut Gûdib taimak pinnarnarsitinamigit, uvlome perortut, kaupallo kiaksaunut egitæksaujut, piluar-tomik illipse annorârtitsomavâse, okpernikitose!

29 Tamanna pivlugo erkaginiarasuik sumik nerkiksakar-niarmangâpse, sumiglônêt immiksakararniarmangâpse, issumajâr-niarselo.

30 Makkoa tamaita sillaksûb inungita okpingitut nellojullo pinasuagatuarivait: Atâtapsele kilangmêtub kaujimavâse taimaitomik ajorsarapse.

31 Gûdible nâlegauvinga pinasuarkârsiuk, tagva tamakkoa tamaita pilârpasse.

32 Erksiniarase illagêktuârsuit: Atâtapse idluaringmago tunitsivigvluse nâlegauvingminik.

33 Perkutise niorgvutigisigik tunnergutigivlugillo. Pôk-siniaritse pitokauniangitunik, perkutitoniardluselo kilangme asserojuitunik, tigliguillo sappertanginik, kaurulillo assero-runguangitanginik.

34 Perkutekarvipsingne ômatise tagvanênarivut.

35 Makkitipsigut tapserusjaritse nemeroaselo ikkomakarlit.

36 Inuit adsigisigik nâlekamingnik neriuktut, nulliarêlîtai-nartut nerrimârvingænit kailerpat; tikkipat avilortalerpallo upkuêrutisâlârpât.

37 Kivgat taimaitut pilloridlarput, Nâlekab tikkipagit, pi-gærtut. Ahamarik okaupapse: nerrimârvingme iksivakojomâr-pait, sailitserlunelo, nangminerlo kivgartoromarpat.

38 Pigârviub aipangane, pigârvillônêt pingajuenne tikkip-pagit taimailortut, kivgat tâpkoa piloridlarput.

39 Tamannale nellojungnaeræksarivasse: Iglub inuata tig-liklub tigligiartorvia kaujimaguniuk, pigârajarpok, iglominut ittertokarkonnago.

40 Tamanna pivlugo illipsetauk oppalungaersimatitse; luub Erninga tikkitsomârmat uvlub stundingane nerriugvigi-ngitapsingne.

*41 **Pêtrusible** okautivâ: Nâlegak, adsijomik mattoninga kissipta pivittigût, tâpkoalônêt tamaita pivigit?

42 Nâlegarle okarpok: Pimaklertok sillatovlunelo nertornar-tok pijariakortojok, Nâlekab pairsijungortitanga kivgakottimi-nut, tuunijerkovlugo piksanginik nellitujarangat.

43 Kivgak taimna pillorikpok, taimailortok, Nâlegangata tikkippago.

44 Ahamarik okautivapse: Perkutiminik tamainik pimak-lertungortitsomârpâ.

45 Kivgarle taimna ômamigut issumalerpat: Nâlegara killa-

mik tikkiniangilak; kivgallo angutit arnallo amaudlalerpagit, nangminek nerrilune immilarmelo talladlarlune,

46 Kivgab taipsoma nâleganga tikkitsomârpok uvlorme ip-soma nerriuvgivingitangane, stundemelo kaujimaugitangane, asserorlugolo piniarpâ, okpingitullo illaliudlugit akkivigijomârpâ.

47 Kivgarle nâlekame perkojanganik kaujimajok, piialauranelo, perkojangalo mallinguago, unuktunik amaujaujomârpok.

48 Perkojanganigle kaujimangitok, piialauralloarame amaujaujuntiksamik, ikkitunik amaujaujomârpok, Unuktunik tunitjiviojok, tâmma unuktunik kennerviojomârpok; unuktuniglo perkojaujok, tâmma unuktunik kaitserkojaujomârpok.

*49 **Ikkomamik** ikkitsijartorpunga nunamut; suna pijomaner-sarivigo ikkoalajarêrninganit?

50 Sivorngagulle baptijunut baptitaujariakarpunga; sivôrâ-dlarpungale nâmakserkârtinnago.

51 Ullapirsauunik kaitsilunga nunamut tikkinasugivissingâ? Okarpunga: Lukak, akkerartortigênguernigle.

52 Mattoma kingorngagut tellimat iglome attautseme ing-mingnut akkerartûtijomârput; pingasut maggungnut, magguglo pingasunut.

53 Atâta akkerartoromârpok ernerninut, ernerlo atâta-minut; anânalo panningminut, panniglo anânaminut; sakke ukkoaminut, ukkuarlo sakkiminut.

*54 **Okarporle** inungnut: Nuvujamik tækkojarangapse umangat nikkovitomik, okarsaraipose: Sillarnerludlarniarpok; taimailerporlo.

55 Uarngnerluamik tækkojarangapse okarpose: Kitjidlarniarpok; taimailerporlo.

56 Takkormôrtose, nunalo kilaglo kanoeniarmangângnik illisimavasse; sôgle nelluotok tamanna illisimangipisiük?

57 Sôgle nangminipsingnik erkartungipise idluartomik?

58 Illingnulle akkerartortok aiparigungne attuernut, inger-garlutik saimarsarniaruk, pititaukonnak erkartujomut; erkartujomullo unnertûtauconnak pitlarniktomut, pitlarniktomullo egitaukonnak parngnanaersimavingnut.

59 Okaupagit: tagvangat amnititauniangilatit, akkiliksarpit kingorlerpârârsungænnik akkilêrkârtinnak.

KAPITTEL XIII.

*Ságiartuksaunermik. Adsiujunik napártok Faigiliksak Gú-
diblo nálegauvia pivlugik. Arnab ákiktauninguik Sabbateme.
Itternernik ittervikítokut. Jêsusib kigusinganik Herôdese piv-
lugo, kiksarninganiglo Jêrusalemiut pivlugit.*

TAIPSOMANE najútijut illangita okautivât Galilêamiunik, Pi-
latusib taipkoa aungit akkulaungmagit tunergutinginut (tokko-
dlugit).

2 Jêsusiblo kiovait okautivlugillo: Galilêamiut ipkua ajor-
tullinersaunasugivisigik Galilêamiunit assinginit tamainit, tai-
mak pidlartaungmatta?

3 Aukârpunga; sâgiarniangikupsele, tamapsetauk taimak
asseroromârivose.

4 Ipkoalônêt 18 it nuvgoseksûb Siloamêtub ochovigijangit
tokkodlugillo, inungnit assinginit tamainit Jerusalemêtunit ajor-
nersaunasugivisigik?

5 Aukârpunga; sâgiarniangikupsele tamapsetauk taimak
asseroromârivose.

*6 **Adsiujomigle** mattominga okautivait: Napártokottekarto-
kalaukpok Faigeliksamik, illijaumajomik kakkaminut Wainelik-
saktalingmut; paungarsioriaramiuglo, nagvângilak.

7 Tagva Waineliksatalingmik perorsévillerijomut okarpok:
Ahák, Jârine pingasune Jârit tamaita napártok tâmma nellip-
sakattardlugo paungarsiorialaukpara, nagvârnangalo; kip-
piuk; sôg nunamik agviarkâ?

8 Taipsole kiovâ okautivlugo: Nálegak, taimailingalaule
sulle Jâreme tamattomane; ivjo avatânêtok poagijarkârlugo
perorsaijuksalijomavara.

9 Kingornagut paungakarniangimangât? pekangipalle, tâva
kippiuk.

*10 **Ajokertuivorlo** illinniarvît illaugænne Sabbateme.

11 Ahâglo, arnak tagvanêpok, kannimanartomik anernilik
jârit 18 it návlugit, okkungainarlune issivijungnangitok.

12 Jêsusible tækkogamiuk, kaikovâ okautivlugo: Arnak,
kannimanernit pijungnaerit!

13 Aggangminullo pattingmivâ; tagvainarlo issivilerpok Gú-
delo nakkoridlarpâ.

14 Tagva illinniarviub angajokânga ningalerpok, Jêsus
Sabbateme pijungnaertitsingmat, inuillo okautivait: Uvlut
pingasojortôvut sennaviksaujut; uvlune taipkonane ákiktaujar-
titse sabbatemeungitorle.

15 Tagva Nálekab kiovâ okarlune: Takkormórtotit, illipse

tamapse tuktuvakotise, siuterkortojullo pittûdjârpangilasê nerchevinginit, alluktitsartorlugillo sabbatemê?

16 Tagva tâmma, Abraham pauuigigalloarmago, pittûdjârtaujariakangilâk pittâtamut tamattomangat, Sâtanasiib kellak-sulauktanga jârime 18 inê?

17 Taimak okautingmagit akkerartortingit illûnatik kangusuktitaulerput; inuit illûnatik tattammartitaugit ânanaudllartut tamaita kувiasûtigivait.

*18 Jêsusele okarpok: Gûdib nâlegauvingata sunâ adsigivaûk? sumullônêt adsiutitæksarivigô?

19 Senfib karngasûtiksatangatut-ipok; inuk tâpsominga tigusivok egidlugolo perorsêvingminut; perolerporlo napârtolerdlunelo angijok, tingmitjallo kilaub attânêtut innekalerput akkerungita akkorngænne.

20 Ana okarivok: Sumût Gûdib nâlegauvia adsiutitæksarivigô?

21 Kakkôjat sêrnarsautingatun-ipok; arnak tâpsominga tigusivok akkuudlugolo sennangarmut, ôktût pingasuertorlugo, sêrnartipâlo illûnât.

*22 Mattoma kingorngagut iglugasæksoatigut iglugasaktigullo ingergavok ajokertuivlunelo, ingergalarmelo Jerusalem.

23 Inulle illangata okautivâ: Nâlegak, ikkitut pinlijaamiarasugivigît? Okautivaille:

24 Illungertoritse, ittervikitokut itterniarkovluse; okaupapse: unuktut pinasuarniarput itteromavlutik, itterunguarniara-tiglo.

25 Taimangat, iglub inuata nikkovidlune upkuak parnguanaerpago, tagva illipse sillatâne nangernialerivose, avilortarluselo upkuamut, okarluselo: Nâlegak, Nâlegak, upkuêrutitigut! Kiojomârpâsele okautivluse: Nakit pingmangâpse, illitaringilapse.

26 Tagva okaleromârpose: Nerrekattigivlutillo immerkattigilaukpaptigit, iglullo akkorngænne ajokertulaukpaptigit.

27 Kiojomârporlo; Okaupapse, illitaringilapse, nakit pingmangâpse; tamapse kemmaksinga, ajortullijose!

28 Tagvane keavaksoadlarnekaromârpok aglerulârnekarlunelo; Abrahamo, Isaarlo, Jâkolo, nellautajullo tamaita Gûdib nâlegauvingane tækkojomârapsigik, illipsele sillatânut pingujar-taumajose.

29 Inuillo unangat, pângallo, ângallo, avangallo tikkitso-mârput, Gûdib nâlegauvingane nerrimârvingme iksivajomârtut.

30 Ahâglo, kingorliojokarpok sivorliojomârtunik, sivorliojokalarmelo kingorliojomârtunik.

*31 Uvlorme taisomane Farisêcrit illangita okautijartorpât: Aularit, tamanna kemmaguk; Herôdesib tokkotsomangnattit.

32 Okautivaillo: Terrienniak taimna okautijartorsiuk:

Alák, sâtanasiť annitipakka, inûlikleriartularmalo uvlome kaupallo, uvluglo pingajuangne naggaserriarpunga.

33 Uvlomelo, kaupallo, ungardlinganelo arvertariakarpuuga; nellautaijok Jerusalemib assiane tokkotaulerpangimat.

34 Jerusalem, Jerusalem, nellautaijuunik tokkotsijotit, illingnullo tillijauik ujarkanut millorniktotit: kittorugatit kattititsomakattalauralloarpakka, sorlo arnaungub piarkane kattitingmagit esarkominut; pijomalaungitosele!

33 Alák igluse (kattimavise) inuêrutjaujomâropok. Okaupapse: Tækkoniangilapsinga, nellinterkârtinnago okarvise: Nakkoridllartaule Nâlekab attingane tikkitok!

KAPITTEL XIV.

Immarojoliub âkiktauninjanik. Adsiujomik nerrimârviksoak unnuksit piêlugo. Jêsusib okâlaninjanik nulliktaunine idluartok piêlugo.

MATTOMA kingorngagut Farisêrit angajokângita illangata iglungaunt nerrijartorok sabbateme; taipkoalo nautsertorpat.

2 Alâglo, immarojolingmik angutekarok tagvane.

3 Jêsusiblo kiovlune, aglanguik illisimajut Farisêrillo okautivait okarlunelo: Sabbateme pijungnaertitsinek idluarkâ?

4 Tâpkoale niplingilat. Aktorpâlo âkiklugolo, aularkovâlo.

5 Kiovlunelo okautivait: Illapse kia tuktuvakottine siuter-kortojokottinelônêt, immertarvingmut nakkarpot, sabbateme mâmakut kakkisârasuarniangipaúk?

6 Tamattomungalo kionermik sapperivut.

*7 **Adsiujomigle** nerrimârtut okautivait, mallugosukkame, issukliovlutik iksivajomangmatta nerrimârvingme, okautivaillo:

8 Nulliarêlitaimartuk nerrimârvingangnut nerrijartorkojauguvit, issukliovlutit inginiarnak, illingnit nertornarnersamik nerrijartorkojaujokarajarmat.

9 Tâpsomingalo illingniglo nerrimârtitsijub tikkikpattit, okautikpattillo: Tamna agvaeruk, kangusulerlutit ingitsaria-karniârpottit ungardliovlutit.

10 Nerrijartorkojauguville, ungardliovlutit ingitsartorina; illinguik nerrijartorkojijok tikkikpat okautikpattillo: Illanâk, issukliovlutit ingitsartungârit; nerrimârkattivit illûnatik tâva nertorniarpâtit.

11 Ingminik angijorortitok miklilertitæksauvok; ingminiglo miklilertitok angijorortitæksauvok.

*12 **Nerrijartorkojiminullo** okarok: Nerkiksamik ketterarsiumik unnuksiumiglônêt âkiksoiguvit, tagva illanârijarnik, kattangutingniglônêt, illangniglônêt, sillalingniglônêt akluitunik

nerrijartorkojiniarnak, taipkonunga ama nerrijartorkojaukonak, akkiartianderdlutit.

13 Nerrimäreksamigle äkiksoiguvit, aklujut, tussiaktullo, illakungortullo, tautungitullo nerrijartorkolaukit.

14 Piloridlarpotit tagva; illingnut akkiksakangimatta, akkilerlanjomärpotille idluartut makkivienne.

*15 **Nerrimärtut** illangata tamanna tussaramiuk, okautivâ: Piloridlarpok kakkôjaktortok Gûdib nålegauvingane.

16 Okautivâle: Angutekalankpok nerrimäreksarsoarmik unuksiumik äkiksoijomik, unuktuniglo nerrijartorkojivok.

17 Nerriviat nelliutingmat, kivgane okariartorkovâ nerrijartortuksanut: Kaititse, illûnâne äkiksimangmat.

18 Illûnatiglo kingordlerêklutik passijaksaujungaertilerdlutik okarput. Sivoriub okautivâ: Perorsêviksilaurama, tækkojartoriakarpara; tuksiarpagit, passijaukoniarnangal

19 Aipangatale okautivâ: Tuktuvait tellimaiksat kemmuktuksat pissiarigapkit, mâna tækkojartorpakka; tuksiarpagit, passijaukoniarnanga!

20 Pingajuatalo okautivâ: Nullianikkama, tamanna pivlugo tikkitsunguangilanga.

21 Kivgablo tâpsoma angajokâne okautijartorpâ taipkonianga. Angajokâk ningarpok tagva, kivganelo okautivâ: Katsungailutit ailerit iglugasæksnit akkorngæmmut, apkosinernullo; aklujullo, tussiaktullo, illakungortullo, tautungitullo tagvunga ittertikit.

22 Kivgarlo okarpok: Angajokâk, sorlo okaravit, taimaipok, sullele imiksakarpok.

23 Angajokâblo kivgane okautivâ: Nunab apkosininginut, avalunullo ailerit, itterkolugit, igluga tættækovlugo.

24 Okaupapsele, angutit nerrijartorkojaugalloat unuksiutiga, nerrimäreksakotikka ôngniangilait.

*25 **Inugiartoksuille** ingergakattigivât. Keviarpaillo okautivlugit:

26 Uvamnut tikkitub, atâtane, anânanelo, nullianelo, kit-tornganelo, kattangutinelo, nangminerlo inôtsine ômingingippagit, tâmna illinniartigijungnangilara.

27 Senningajoliksaminiglo (kappiasûtiksaminiglônêt) nangmangitok, mallinguangalo, tâmna illinniartigijungnangilara.

28 Kia akkunapsingne nuvugusersoarmik sennajomajub akkitûjarianga issumaksarsiorutigerkârniangipaûk, innerniarungnarmangârmiuk?

29 Tungaviksanganik senajarêrdlune, kalliksanganik ajorsalerpat illûnatik tamattominga tautuktut mittautekarnialerkonnagit tâpsominga,

30 Okarlutik; Inuk tâmna sennagialauralloarpok innerlugo ajorpâ.

31 Attanillônêt nelliaata, sorsugiartoromajub attanermut asiminut, sivornagut sorsuktuksame 10,000 it unnurningit issu-maksarsiorutiginiangilagît, sivôraginiangimangâgit sorsuktuksat nellipsareksat 20,000 it?

32 Sivôragigunigille, inna sulle ungasiktomêtillugo, okautjaujartorkoniarpâ kivgaminut, sorsugungnaerkovlugit.

33 Taimaktauk illase pijaminik tamainik kammajungnaeromangitok, tâmma illiniartigijungnaangilara.

34 Sioraujak ajungidlarpok; sioraujarle tarriornitsungnaerpat, sumît tarriornititaanaajarivâ?

35 Nunamullônêt perorsajomullônêt suksaujungnaerpok; egitaksatuinauvorle. Tussâjungnik sintilik tussarle!

KAPITTEL XV.

Adsiujunik piugasuuk: Saunkamik tammursimajomik, kênaujamiglo tammaijaumajomik, ernermiglo assiosimajomik.

ZOELNERILLE ajortullijullo tikkipât, tussaromavlugo.

2 Farisêerille aglangniglo illisinajut avamudlarput okarlutik: Oma ajortuggit illaliorpait nerrekattigilugillo.

*3 **Adsiujomigle** mattominga okautivait, okarlunelo:

4 Kia illapse saukkanik piggub 100 inik, taipkoa illangat tammaiguniuk, 99 it kemangniangilagit inukangitomot, tamar-torlo kenneriartormiangilaûk nemmerkârnagô?

5 Nemiguninglo tuimikpâ kuviasuklune.

6 Tikkileranelo, illane sillalinelo kaikovait, okautivlugit: Kuviasukattigisinga, sangara tammalautok nennigapko.

7 Okaupapse: Taimaktauk kilangme kuviasutaugivok ajortullijok attausek kakkialertok, 99 nit idluartunit kakkialerikangitunit.

*8 **Arnablônêt** kia tellimaujortunik kênaujaggub, tâpkoa illangat assiojiguniuk, nemeroamik ikkitsiniangilâk iglo saunerillugo, katsungaitomiglo kemmerajangilaûk nemmerkârnagô?

9 Nemiguninglo, illanârijane sillalinelo arnat kaikovait, okautivlugit: Kuviasukattigisinga, kênaujara assiojilauktara nennigapko.

10 Okaupapse: Taimaktauk, ajortullijok kakkialerangat, Gâdib Engelingita kuviasûtigivât.

*11 **Okarporlo**: Angutekalaukpok maggungnik ernilingmik.

12 Nukkardliublo atâtane okautivâ: Atâtak, perkutingnit pijaksakka pilakka. Perkutine tâva avikpait tâpkungnunga.

13 Uvlullo ikkitut nângmatta, nukkardliub perkutine tamaita kattilerpait, nunamullo ungasiktomot aularpok; tagvanelo perkutine nungupait ajortullinermut.

14 Perkutine tamaita nungulaungmagit kângnartoksoak pigialerpok nuname taipsonane illînâne, tânnalo ajoksalerpok.

15 Nunablo taipsona inungita illangennut tikkipok; tâpsoma kivgarilerdlugo aulartipâ perorsêvingminut, kuingêngit mianerilugit.

16 Akkeartoromagalloarporlo kuingêngit nerikisanginik, tunitjivionanelo tâpkoninga.

17 Tagva issumamigut erkailerpok okarlunelo: Unuktuunik atâtaga ikajortekarpok nerikisamik ajoksangitunik, uvangale kângnut perlilerpunga.

18 Parngaileromavunga, atâtannullo aijomavlunga atâtannut okautivlugo: Atâtak, ajortullilaukpunga Gûdemut kilangmêtomut illingnullo,

19 Kingorngane ernernik taijaunermik nellopkotivunga; ikajortivit illangatitut illingatilaunga.

20 Aulalerporlo atâtaminullo tikkilune Sullele ungasikto-mêtillugo, atâtangata tækkovâ, nâpkuarivlugo, akpangerdlunelo kongasingagut erkipâ kuniklâlo.

21 Erningatale okautivâ: Atâtak, ajortullilaukpunga Gûdemut kilangmêtomut illingnullo; mattoma kingorngane ernernik taijaunermik nellopkotivunga.

22 Atâtangale kivgaminut okarpok: Annorak pinnarnarnerpâk kaisiuk, attitisinglo, aggangillo ketterdlermingmik pittat-sersigik, attitilugolo ittigâlungnik.

23 Nocharmiglo koinijomik kaitsigitse tokkotsiluselo, nerri-lutalo kuviasukta!

24 Ernera tâmma tokkolauralloardlune ama ômarmingmat; assiosimalauralloarpok, nagvârtauvorlo. Kuviasulerpullo tâva.

25 Erningale angajuklek perorsêvingmêpok; iglolo kaglile-ramiuk, kattimajut imgertokattigêt tussarpait.

26 Kivgallo illangat kaikovâ, apperivlugo sunaumangât.

27 Tâpsoma okautivâ: Nukkat tikkipok, atâtallo nochar-mik koinijomik tokkotaukojivok, ernine kanoengitok ama pigamiuk.

28 Angajua tâva annûlerpok itteromananelo. Tagva atâ-tanga annivok innalâllo.

29 Atâtanele kiovâ okautivlugo: Jârinik unuktunik kivgar-tulaukpagit, perkojatillo illûnaita nâlelaukpakka; saukaniglo angutsoarmik kaitsilaungimarikpotit uvannut, kuviasokovlunga illanârijakka illagivlugit.

30 Ernille tâmma tikkingmat, perkutiminik nungutsijok ar-narniarnermut, nocharmik koinijomik tokkotaukojivotit tâmma pivlugo.

31 Atâtangatale okautivâ: Ernik, najutsainarparma, per-kutikkalo tamaita pigivattit;

32 Serrilutillo kувiasuktuksaugalloarpotit; nukkat una tokkungalauktok ama ômarmingmat; assiosimalauktorlo nagvârtaumingmat.

KAPITTEL XVI.

Adsiujomik pimaklertomik idluangitomik. Jêsusib okâlwaingimik: Parisêrinut. Angumik akluitomik Lazarusemiglo akluajomik.

ILLINNIARTINELETAUK okautivait: Akluitomik angutekalaukpok pimajekartomik perkutimimik; tâmma numersiornerlûtigivât tâpsomunga perkutinginginik nungutsijok.

2 Angajokângatalo kaikovâ okautivlugo: Tussartara illingimik kauok illingavâ? pimmajatit kattiniakit nellonaililugillo; mattoma kingorngane pimmaklerungnaertuksaugavit perkutimimik.

3 Pimaklertok illunigut okalerpok: Kanok piniartuksauvêk? angajokâna pimaklerkojungnaermanga; poagrejaromangilanga, kenunermiglo kangusukpunga.

4 Suliaksamnik nellungikalloorpunga, illaliortaukovlunga iglunginut, pimmaklerkojaujungnaeruma.

5 Tagva angajokâminut akkiliksakartut tamaita kingorlerêktiligut kaikovait, sivorlerlo apperivâ: Kapsinik akkiliksakarkêt angajokâmuât?

6 Okarpok: Orksoktalingnik kattaujanik 100 inik. Okautivâlo: Akkiliksakautitit tigukit, ingidlutillo aglaksârit 50 nik.

7 Ama aipanganut okarpok: Kapsinik akkiliksakarkêt? Okarpok: Sennaugaksamik ôktut 100 ertorlugo. Okautivâlo: Akkiliksakautitit tigukit aglaklutillo: 80 ertorlugo.

8 Angajokâblo pimaklertok tâmma idluitok nertorpâ, sillatujotut piniarmat. Mattoma sillaksâb kittorngangit illutsimingimik sillatunersaungmatta kaumajub kittornganginit.

9 Okaupapselo: Illanâksarsiniaritse nunab pinginut idluangitunut, ajoksarupse illaliortaukovluse iglunginut nâksaungitunut.

10 Mikkijomik nellâgôrto, nellâgôrivo, angijomik, mikkijomiglo piniarnerluktok, angijomiktauk piniarnerlukkivok.

11 Nunab pinginik idluangitunik nellâgôngikupse, kia pimmaklerkojomavâse pijarialingimik?

12 Pigingitapsingimiglo nellâgôngikupse, kia tunnitjivigijomârpâse nangminiksapsingimik?

*13 Angajokângnut maggungnut kivgartortokarungnangilak; aipâ ômigilârpâlônêt, aipâ nagligilugo; ubvalo aipâ ungagilâr-

pâ, aipanga nachogilugo. Gûdelo nunab pingillo attautsikut kivgartorunguilasse.

14 Tamakkoa tamaita Farisêerit pijomatudlartut tussaramigit, mittautigivât.

15 Okautivaillo: Ajungitsomatôgalloarpose inungnut, Gûdible ômattise illitarivait; inungnut nertortaujomajut Gûdib makkojûgivait.

16 Perkojat nellautajullo nellautsivut Johaunese tikkidlugo; mattomalo kingorngane Gûdib nâlegauvia okautaulerpok okautsinut tussarnertunut, illûnatiglo kerdlâkaratik itterniarput.

17 Kilak nunalo nungmersauniarpuk, tittaub attautsib perkojanetub pèrninganit.

18 Nulliaminik avitsijub, assianiglo nullianiklune, nulliarêngnek asserorpâ; avitamiglo nullianiktub nulliarêngnek asserorivâ.

*19 **Akluitomigle** angutekalaukpok, annorârpaktomik aupaloriktunik sâtuniglo pivianartovaksoarnik; uvlullo tamaita inûnatsoridlarlune kuviasukpok.

20 Aklujokarivorlo tagvane, Lazarusemik attelingmik; tâмна ittervingata kiglingane nellavok, illûnâne ajuadlartok.

21 Nerrititaujomavorlo karuganerlukunik akluitub nerrimârvianit kattaktunik; kingmille alluktoriartorpait ajuangit.

22 Aklujorlo tokkungmat, Engelit âpât Abrahâb sânganut. Akluitorle tokkogivok, illuvertauvorlo.

23 Anianartoksoarne kappianartovingmêdlune uitalerpok. Abrahâlo tækkovâ kaningitomit, Lazaruselo sarliartanga.

24 Kaigarsulerpok okarlune: Atâtak Abrahâ, nâpkigingâ, Lazaruselo tilliuk, tikkime nuvua immernut missukârlugo, okara nigliterliuk; mattomunga ikkomaksoarmut âniadlarama.

25 Abrahâle okautivâ: Êrnîk, erkaumagit, inôtillutit aju-ngijutit pilaurangne: Lazarusele kappiaktoadlalauktok mânâna manigortauvok, igville âniatitauvotit.

26 Tamannalo tappidlugo akkunaptingne ittersaksoakar-pok; tamângat illipsingnut ikâromajut sapperput, taimaktans uvaptingnut ikâromajut illipsingnit sapperivut.

27 Tagva okarpok: Tamanna pivlugo tuksiarvigivagit, atâtak, tâpsomînga tilliklerkovlutit atâtama iglunganut.

28 Sulle kattangutekarama tellimanik; kigliutserkovlugo tâpkomunga, ânianartovingmut tamattomunga perkonnagittauk.

29 Abrahâb okautivâ: Môsese nellautajullo aglanginik pekaramik; ipkoa nâlækligit!

30 Okautivâle: Aukak, atâtak Abrahâ, tokkungajulle illangata tikkippagit, kakkialerajarpuk.

31 Okautivâ: Môsese nellautajullo nâlengikunigit, okperajanginivuttauk, tokkungajunit makkitokarpuk.

KAPITEL XVII.

*Jêsuse ajokertuivok, âkêvblunelo kallaktunik tellinaujortunik.
Gûdib nâlegauvianik tikkiniartomik okâlavok.*

ILLINNIARTINELE okautivait: Simmaungatitsinekanginer ajornarpok; kappianamêgle tainna sinmaungatitsijok!

2 Tâpsomunga idluarnersauvok, serkallitsiviub ujaraktanganik kungasingagut nivingaviogune, egitauvunelo inmarbingmut, ukkuarârsuit illangata sinmaungatitauninganit.

*3 **Udsertoritse.** Kattangtivist idluitullivigikpattit, innerteruk; idluijungnaerpallo, idluiningit issumagijungnaikit.

4 Uviormelo atantseme 7 ertorlune idluitullivigikpattit, avloênarlo 7 ertorlune tikkippattit, kakkiarerpungârdllune; issumagijungnaeraksarivat.

5 Apostelillo Nâlekamut okarput: Okpernivut nakkoksititsuk.

6 Nâlekable okautivait: Senfib karngasûtiksatangatut okpernekarupse, napârtomullo Maulberinik paungaliksamut ômunga okarluse: Tagvangat pêrit, inmarbingmullo nukterit, tâva nâlengniarpase.

7 Kia illapse kivgagub perorsêvingme sennajomik, nergjutinglônêt mianersijomik, perorsêvingmit tikkilerangat, okautiniarpaûk: Tuavidlutit nerrimârvingmut ingitsartorit?

8 Imâk okautiniangipaûk: Unnuksiumik nerikksaliniaringa, sailitserlutillo kivgartoringa nerritillunga immertillungalo, kingunipkut nerrijuksauvotit immerlutillo?

9 Kivgak tâmma kujaginiarpaûk, perkojaunerninik pilaungmat? Taimak issumangilanga.

10 Taimaktauk illipse, perkojaunise tamaita pinialaurupsigik okaritse: Kivgakullôvogut; piniaræksavut kissêta pigapitigik.

*11 **Jerusalemullo** ingergagame, Samâria Galilêalo apkotigivak.

12 Iglugasangnullo pingmat, angutit tellinaujortut kallaktut pârpât; tâpkoa allivasiktome nangerput.

13 Nipperkortovlutiglo okarput: Jêsuse, nagliktok ajokertuijok, nâpkigitigut!

14 Tækkogamigillo, okautivait: Ajokertuijunut tækkotit-sartoritse! Taingungalo aivlutik kallakarungnailerput.

15 Tâpkoale illangat kallagungnaernerninik tækkogame, utterivok, Gûdelo nakoridlarpâ nipperkortovlune;

16 Ittiganginullo pâmakterpok, kujagilâlo. Tâmnalo Samâriamiovok.

17 Jêsusible kiovâ okarlune: Kallakarungnailertut 10 ungi-lât? Nauk taipkoa 9 it?

18 Assianik uttertokangilâk Gûde nakorilugo tækkorngar-tamit ômangât?

19 Okautivâlo: Makkilutillo aularit, okpernivit ikajulauk-pâtit.

*20 Farisêrille apperingmatsuk: Kakugo Gûdib nâlegauvi-nga pijomârkâ? kiovait okarlune: Gûdib nâlegauvinga tækkuk-saulune piniangilak.

21 Okartokarniangilarlônêt: Ahâk, mânêpok ikkanelônêt, Ahâk, Gûdib nâlegauvinga illupsingnêpok.

22 Illinniartiminulle okarpok: Nelliutsonârpok Inûb Erni-ngata uvlungita illangæennik tækkojomaniksase, tækkonagolo.

23 Okautijomârpâselo: Ahâk tamânêpok, ikkanelônêt Tai-kunga ainiarase mallinguiarase.

24 Sorlo kaumalak pikkangat kilangmit kaumaidlarmat, kaumatilugit tamaita kilaub attanêtut, taimaktauk Inûb Erni-nga itsomarivok uvluksamine.

25 Taimnale nelliuterkârtinnago, âniatitaujariakarpek, ajæktortaujariakarlunelo kinguvângokattigênut tamakkonunga.

26 Sorlo Nôab nelliunerilauktangane pijokalaungmat, tai-maktauk Inûb Erningata uvluksangane itsomârivok.

27 Ipkoa nerrivut immilarmiglo, nullianikput uinilarmiglo, uvlok taimna tikkidlugo Nôab ittervia umiaksoarmut; ullitor-niyaksûb tâva tikkipait, nungudlugillo tamaita.

28 Taimaktauk, sorlo Lotib nelliunerilauktangane pijoka-laungmat. Nerrivlutiglo immerput, pisiniarlutiglo, niuvelar-miglo, perorsêviorput, igluliolarmiglo;

29 Uvlorme taipsomane, Lote aularmat Sodomamit, silla-lulerpok kilangmit ikkomamik orksoromiglo, tamaitalo nu-ngupait.

30 Taimaktauk itsomârivok Inûb Erningata uvluksangane, sakkerviksangane.

31 Uvlorme taipsomane iglub kânganêtok akkarniarane, perkutine iglomêtut aijomavlugit. Taimaktauk perorsêvingmê-tok utterniarane tunnuminêtunut.

32 Lotib nullianga erkarisiuk.

33 Inôserminik ivlersinasuartub assiojjomârpâ; inôsermi-niglo assiojjomârtub, inôtiniarpâ.

34 Okaupapse: Unnuarme taipsomane angutik maggûk sin-nigvingme attautseme innangakattigêgomârpuk; aipanga illa-liortaujomârpok, aipâle kemmaktaujomârpok.

35 Arnâk maggûk kaivititsekattigêgomârpuk; aipanga illa-liortaujomârpok, aipâle kemmaktaujomârpok.

36 Angutik maggûk perorsêvingmêtsomârpuk; aipanga illa-liortaujomârpok, aipâle kemmaktaujomârpok.

37 Apperivâlle okautivlugo: Nâlegak, nanê? Okautivaille: Nane kigdlokartome nektoraggit kattivakput.

KAPITTEL XVIII.

Adsiujomik erkartuijomik idluangitomik, Farisêere miglo Zoelneremiglo. Sorrusertut issumakarnernmik. Aluinerub agviar-ninganik assetârtauninganiglo. Nellautainermik Jêsusib ânianjinik. Tawtunjitub âkiktauninganik Jerichome.

ADSIUJOMIGLE okautivait, soraijuitomik tuksiarikarnivut pitjutigilugo.

2 Okarlunelo: Erkartuijokalaukpok iglugasæksoarne; tâpsoma Gûde erksigingilâ, sivôrananelo inunguik.

3 Iglugasæksoarne tagvane uigarnekarpok; tâpsoma okautijartorpâ: Piulinga akkerartortimnit.

4 Akkuncakale tussâjomangilâ. Kingorngancle illumigut issumalerpok: Gûde erksigingikalloorapko inuillo sivôraginagit,

5 Uigarneruble tâpsoma pagvisâlermanga, piulijomavara, sugaluksaromanginama kêta.

6 Tagva Nâlegak okarpok: Ahâk idluangitub erkartuijub okausinga tussarsiuk.

7 Gûdible amerijane piulinajangilagit, uvlut unnuallo nâvlugit nipliavigingmatsuk, unêt akkunêralloorune?

8 Okaupapse: Piulisâromârpait. Inûble Erninga tikkitso-mârpait, nunane okpernermik nagvâromârasugiviûk?

9 Illangille ajungitônasugijut, assimingniglo nachojut matto-ninga adsiujomik okautivait:

10 Angutik magguk takpaunga kattimaviksoarmut tuksiar-riartorpuk, aipâ Farisêereojok, aipanglo Zoelneruojok.

11 Farisêere nangerdlunelo illumigut tuksiarpok imâk: Gûde kujagivagit, assi-ptut inuktut-inginama, arktaijotut, idluitullijotullo, arnarniartotullo, Zoelneretullônêt ôtunak.

12 Wocheme maggoertorlunga nerritailivakpunga, perkuti-malo illûnatik tellimaujoennik tunijivunga.

13 Zoelnerelo kanninane nangerpok, killangmullônêt ârloro-mangitok; sagvingminulle pattiksimajok okarlune: Gûde, uâp-kigilaunga idluitoksôjunga.

14 Okaupapse: tâmna aipaminit ajornerninit issumagijau-jujngnaernersauvlune attersârpok iglominut. Ingminik angijo-rortitok miklilertitaujomârpok, ingmiinglo miklilertitok angijo-rortitaujomârpok.

*15 **Nutakkankitauk** âtsivut tâpsomunga, pattingmijaukovlu-git. Illinniartingitale âtsijut tækkogamigit suadlalerpait.

16 Jêsusible kaikovait, okautivlugit: Nutakkat uvamnut pit innerterasigiglo; tâpkoa Gûdib nâlegauvia pigingmatsuk.

17 Ahamarik okaupapse: Nutakkatut Gûdib nâlegauvinganik pingitok, itterniangilak.

*18 **Angajokallo** illangata apperivâ: Ajungitotit ajokertuijok, sumik piniartuksauvêk, inôtsemik nâksaungitomik kingormgujijomavlunga?

19 Jêsusible okautivâ: Sôg ajunginerarpingâ? Ajungitokangilak Gûdetôjub assianik.

20 Perkojat kaujinnagalloarpattit: Nulliarêngnermik asse-roijsaungilatit. Inuartuksaungilatit. Tigliktuksaungilatit. Inukattitit sêglotigivlugit okartuksaungilatit. Atâtangnik anânangniglo nâlektuksauvotit.

21 Tâmnale okarpok: Tamakkoa tamaita mallilaukpakka sorrusionimnit.

22 Jêsusible tamanna tussaramiuk, okautivâ: Attausek sulle pingilat. Perkutitit tamaita niorgvutiginiakit, aklujunullo pilliutigilugit, tagva perkutekatsiarniarpotit killangme; kaile-
rillo malliklunga.

23 Tamannale tussaramiuk, kiksalerpok; akluitoksôgame.

24 Jêsusible kiksartitaumajok tækkogamiuk okarpok: Aluitut nâlegauvingmut kilangmêtomut pilutik sappernakasakpok.

25 Ajornanginersauvok Kamêle merkutib ijingagut pilunc, akluitub itterniarningamit Gûdib nâlegauvinganut.

26 Tamattomingale tussartut okarput: Kinale tagva piulijaujungnarniarkâ?

27 Okarporle: Inungnut ajornartok Gûdemut ajornangilak.

*28 **Tagva** Pétrusib okautivâ: Ahak, tamaita kemalaukpavut mallilarpillo.

29 Okautivâlê: Ahamarik okaupapse: Kemmajokangilak iglomik, angajokângniglônêt, kattangutiniglônêt, nulliamiglônêt, kittornganiglônêt Gûdib nâlegauvinga pivlugo,

30 Tunnitjiviolongitotomik unnuktunik mattomanêdlune, sillameo pijomârtome inôtsemik nungusuitomik.

*31 **12 ille** ingminut pitipait okautivlugillo: Ahak takpaunga Jerusalem mut aivogut, nellautaijullo aglangit illûnatik nellautsilârpup Inûb Erninga pivlugo.

32 Tâmma pititaulârpok nellojunut: mittautigilârpât, allêkutigilugolo, ketserarlugolo;

33 Issakalârpâllo, tokkodlugolo; uvluglo pingajuangue makkitsomârivok.

34 Tamakkoale tamaita tukkisingilait, okausingillo nello-nadlalauput tâpkonunga, kaujimanatiglo okauserilauktanginik.

*35 **Jêrichomulle** kaglilerame, tautungitok apkotâne iksivavok kenuvunelo.

36 Inugiartoksuit semmerkotut tussaramigit appersorpait mattominga.

37 Jêusemigle Nazareniomik kângiutijomik okautingmatsuk,

38 Niplialerpok okarlune: Jêuse Davidib erninga nâpki-ginga!

39 Sivorlertulle innerterpât nippangerkovlugo. Tâmnale niplialualerpok: Dâvidib erninga nâpki-ginga!

40 Jêsusible nokkalerdlune tessiortaukovâ ingminut. Alermatsugle, apperivâ,

41 Okarlunelo; Sunik uvammut piniarviojomavêt? Kiovâ: Nâlegak, tautuleromavlunga.

42 Jêsusible okautivâ: Tautulerit, okpernivit ikajorpât.

43 Tagvainarlo tautulerpok, malliklugolo, Gûdelo nakoridlarpâ. Inuillo illûnatik tamattominga tautuktut Gûde nerterpât.

KAPITEL XIX.

Zoelneremik Zachêusemik. Adsinjomik kênaujamik pimaklerutaujunik. Jêsusib itternanganik Jerusalem. Nellautaininginik. Tempelib sujungaititauninganik.

ITTERIARTULARMELO, Jericholo apkotigivâ.

2 Ahâglo, angutekalaupok tagvane Zachêusemik attilingmik; tâmma angajokanjok Zoelnerinut akluitôvlunelo.

3 Jêsuselo tækkojomadlarpâ, kinaungmangât, inungmullo sapperpok, mikkigame.

4 Sivorliovlunelo akpangerpok, napârtomullo Maulbêrelik-samut majoarpok, tækkojomavlugo, tamanna apkotiksaringmago.

5 Jêsuselo tagvunga pigame, kongmut ârlorlune tækkovâ okautilâllo: Zachêuse, akkarsârit; iglungnut uvlome itteriakarama.

6 Tâva akkarsârpok, kuviasuklunelo illaliorpâ.

7 Illûnatiglo tamanna tækkogamitsuk, avamudlarput, angumut ajortullijomut ittermat.

8 Zachêusible Nâlegak tikkipâ okautilâllo: Nâlegak, ahâk, perkutikka maggoilivlugit, aipaigit tunivakka aklujunut, uivêrijaujokarpallo uvammut, sittamaertorpakka uttertilugit.

9 Jêsusible okautivâ: Uvlome iglo tâmma piulijiksarsivok, Abraham erneringmagotauk.

10 Inûb Erninga tikkisimangmat, tammarsimajut kemmeriarlorlugit piulijartorlugillo.

*11 Nâlegmatsuglo, amalo adsiujomik okautivait, Jerusalem

kaglilerame, Gûdiblo nálegauvia tuavidlune sakkerniarasugingmatsuk.

12 Okarporlo: Attanek nunamut ungasiktomêtomut aularpok, attaniovngmik pijartorlune, kingorngagullo utteromangmilune.

13 Kivganele tellimaujortut kaikovait, tunitjivigilaitalo kênaujanik tellimaujortunik, okautivaillo: Niorvgotigissigik tikkerkârtinnanga.

14 Innukatingitale ômigigamitsuk, okautjaujartorkovât: tâmma attanioterkongilavut uvaptingnut.

15 Uttermigamelo, attaniovik pilauramiuk, kivgane ipkoa kaikovait, kênaujanik tunitsivigijane, tussaromavlune attunit niorvgutigilauktangita pijanginik.

16 Sivorlek tagva sakkerpok okarlunelo: Attanek, kênaujarnut kênaujarsilaukpunga tellimaujortunik.

17 Okautivâlo: Kivgartorloriktotit, ikkitunik nertornardlutit attulauravit; iglugasaktalingnut tellimaujortunut attaniotitsomavagit.

18 Aipangatauk sakkerivok okarlune: Attanek, kênaujarnut kênaujarsilaukpunga tellimanik.

19 Tâmnatauk okautivâ: Igvittauk attaniojuksauvotit iglugasaktalingnut tellimanut.

20 Pingajuaglo sakkerame, okarpok: Attanek, aliâk tagga kênaujakottit, torkorsimajok kakkigumut.

21 Erksigiluarapkit, angutauseravit; illilaungitatit tiguvatit, kattitidlalaitalo karngasulaungitatit.

22 Okautivâ: Kivgâlôjotit, okausernit erkartorpagit. Angutauseratunga kaujimalauramga illilaungitakka tigugapkit, karngasulaungitakkalo kattitikapkit:

23 Sôg kênaujakuttiga kênaujanik tauksêjumut pingipiûk? tikkikumalo, kaikonajalauktara illakartillugo.

24 Tâvâ najortine okautivait: Omangat kênaujak aksârni-garisiuk tumilugolo tellimaujortunik kênaujalingnut.

25 Okautivâllo: Attanek, tâmma tellimaujortunik kênauja-kalerêpok.

26 Okaupapsele: Pekartok sumik tunitjivioniarmat; pekan-gitorle aksârtauniarpok pinganik.

27 Ipkoale uvannut akkerartortut, uvannullo attaniotivio-jomangituk kaisigik tokkosigiglo sakkamne.

*28 **Taimak** okarame, aularpok, takpaunga Jerusalemut ailerlune.

29 Betfagemullo Betâniamullo kaglilerame, kakkamut orksoktalingnut tikkilune, maggungnik illinniartiminit tilliklerpok,

30 Okarlunelo: Aileritik iglugasangnut nelliptingnêtnut; itteruptiglo, nochak pittuksimajok nemilârpattik; kânganut sulle inungmik ingitokalaungitok. Pittûdjârlugo kaitikko.

31 Apperijauguptiglo, sôg pittûdjârmangâptikko, imâk kio-
gitik: Nâlekab attoromangmago.

32 Tillijaujuglo aivuk, sorlo okautingmagik naipipâk.

33 Nocharmigle pittûdjârsitillugik, inungita okautivakit:
Sôg nochak pittûdjârpittikô?

34 Kiovaillo okautivlugit: Nâlekab attoromangmago.

35 Apâk tâva Jêsumet, annorâtiglo nochaub kemmerdlo-
anut illivlugit, Jêselo kânganut ingitipât.

36 Ingergatillugolo annorâtik issivilerpait apkomut.

37 Kaglilermallo, kakkamit orksoktalingmit attersâlermat,
illinniartingita illûnatik kувiasuvaksoadlarlutik nipperkortovlu-
tiglo Gûde nakoridlarpât, tattamnadlartut tamaita tækkojatik
pivlugit.

38 Okarlutiglo: Nertortaule tikkitok, attanersoak Nâlekab
attingane! Ullapirsautekarle kilangme, nakudlartokarle kotsing-
nerme!

39 Farisêrillo illangita illaungnijut okautivât: Ajokertui-
jok, illinniartitit inertikit!

40 Kiovlune okautivait: Okaupapse, ukkua nippangerpatta,
tâva ujarkat niplerniarput.

*41 **Iglugaseksoarnullo** kaglilerame, tækkunârpait kugvioru-
tigilaitalo.

42 Okarporlo: Tamanna kaujimagupsiuk, tagva issumak-
sarsiniarajarpose nelliumipsingne tamattomane ullapirsartaunik-
sapsingnik. Mânnaale ijipsingnut ijersimavok.

43 Nelliutuksamut tikkitaujomârapse, akkerartortipse illujo-
mârpâse avatipsigut, kittorngaselo illialiudlugit, illuluse amer-
konnase; nanékupselo illûnâne kuppiasuktitsomârpâse,

44 Nungutsomârpâselo, (igluselo) ujarkangnik maggungnig-
lônêt kalleréktokarunguaeromârput, piulijiksapse nelliuminga
kamâgilaunginapsiuk.

*45 **Kattimaviksoarmullo** itterpok, pisiniartullo niuvernartullo
kammanôtut annitilerpait.

46 Okautivaillo: Aglaksimavok: Igluga tuksiarviovok; il-
lipsele inuarviotilaukpasse.

47 Uvlullo tamaita kattimaviksoarme ajokertuivok. Ajoker-
tuiuksuille, aglangniglo illisimajut, inuillo angajokângit pina-
suurput tokkotsomavlugo.

48 Nagvârnagolo kanok illijarianga, inuit illûnatik ungagi-
dlalâllo tussaromadlarmatsuk.

KAPITEL XX.

Jésusib kigusinga piniarnine pivlugo. Adsiujomik perorsévilerijunik Wainiliksatalingmik. Zinsiksamik. Tokkungajut mak-kitsomârningannik. Appersûmik kia Kristuse erneringmangágo. Ulloreasokojinermik Perisêerinik.

UVLULLO taipkoa illangæenne, inuit kattimaviksoarme ajoker-tormagit, okautsit tussarnertut okâlatigivlugit, ajokertuijoksuit aglanguiglo illisimajut tikkipât inuit angajokângit illagællugit.

2 Okautivâllo okarlutik: Okautittigut, kimût perkojavét taimailiorlutit? kialônêt pitsartunermik mattominga tuuitsivigi-vâtit?

3 Jêsusible kiovlune okautivait: Apperijomavapsetauk okautsemik attautsemik, kiogisinga:

4 Johannesib baptijutinga kilangmit inungnillônêt pivâ?

5 Issumertuivulle ingmingne okarlutiglo: Kilangmit pijok okautigiguptigo, okautinajarpâtigut: Sôg okperilaungipisiûk?

6 Inungnille pijok okautigiguptigo, tâva inugiartoksuit mil-lorajarpâtigut ujarkanut, Johannese illûnatik nellautaijônasu-gingmatsuk.

7 Kiovullo: Nakit pingmangât nellovavut.

8 Jêsusible okautivait: Tamanna pivlugo okautingilapsetauk kimit pitsartunekarnimnik taimailiorlunga.

*9 Inuille adsiujomik mattominga okautilerpait: Inuk perorséviliorpok, Waineliksanic illijivlune, perorsévilerijunullo pi-majaukovâ, nunablo assianut aularpok nulludlarlunelo.

10 Paungallo innilerviat nelliutingmat, kivgame illangat til-livâ perorsévilerijunut, perorséviub paunganginik pijartorkovlugo. Perorsévillerijulle (kivgak tâmna) annaudlarpât mittautigivlu-golo, neksartinagolo aulartipât.

11 Ama kivgab aipanga tilligivâ; tâmnatauk annaudlarpât mittautigivlugolo, neksartinagolo aulartinivât.

12 Ama kivgâk pingajuak tilligivâ; tâmnatauk ikkilerpât, (perorsévingmillo) pingujarpât.

13 Perorséviub inua tavâ okarpok: Kanok piniartuksau-vék? Ernera nagligidlartara tillijomavara; tâmna tækkogu-nitsuk, illeraginiarpallukpât.

14 Perorsévillerijulle erninga tækkogamitsuk, issumaksars-i-olerput okarlutiglo: Tagga kingormgujjüksak, kaititse, tokko-laulavut, kingormgutijæksangit uvagut pigilerdlugit.

15 Perorsévingmillo pingujarlugo tokkopât. Perorséviub inuata perorsévilerijut ukkua kanok piniarkagit?

16 Tikkitsomârpok, ukkualo perorsévilerijut tokkodlugit,

perorsêvinelo assinginut pimajaukolugo. Tamanna tussaramit-suk okarput: Taimailiortokarniarane!

17 Tækkosarpaille okarlunelo: Sunauvât aglaksimajut: Ujarak, igloliortut egitangat; tâмна iglub terrekoa ujaraulernerpok.

18 Ujarkamut ômunga kattaktok serkominiarpok; kattagvigijanele (ujarkab) serkalliniarpâ.

19 Ajokertuijoksuillo aglangniglo illisimajut pinasuarput tigujomagalloarlugo stundeme tamattomane; inuille erksigivait; mallugigamitsuk adsiujomut mattomunga okautigingmagit.

*20 **Udjertorpâllo**, udjertortullo tâpsomunga tillivait, ajungitôjârlutik, okausinginit okausiksarsioromavlutik, pititsomavlugo attanerusermut tâpsomalo pitsartuninganut.

21 Apperivâllo okarlutik: Ajokertuijok kaujimavogut, nel-lâgôrlutik okausekaravit ajokertuilarpillo, inuillo sivôragingina-gne, Gûdemulle apkotiksamik ajokertuitsiaravit.

22 Attaniviksoak Zinsinik tunnitjivigilugo idluarkâ, idluangilarlônêt?

23 Pingitsertorningille mallugigamigit, okautivait: Sôg ôk-torpisingâ?

24 Kênaujak tækkolago! kia adsinga, kialo aglangit kol-lâne? Kiovât okarlutik: Attaniviksûb.

25 Okautivaille: Tagva attaniviksoarmut tunnisiuk attaniviksûb pinga, Gûdemullo Gûdib pinga.

26 Inuillo sângæenne tâpsoma okausingit idluigijungnangilait, kigusingalo tattaminiarivlugo nippangerput.

*27 **Tagva** Saduzêerit illangita tikkipât, makkiviksakarasingklingit, apperivâllo,

28 Okarlutik: Ajokertuijok, Môsesib aglagvigivâtigut: Angutib angajua nulliakartok tokkokpat, kittorngakarane tokkokpat, nukkangata tâva nulliarijaksarivâ, angajune kinguvâk-sarsivlugo.

29 Nukkarêkalaukpok 7 nik. Angajuklek nullianilauktok kittorningane tokkovok.

30 Tugliata nulliarilermigamiuk, tâmnatauk tokkogivok kittorningminane.

31 Pingajuatalo pigigivâ. Taimaktauk 7 it illûnatik kittorningekaratik tokkovut.

32 Illûnatik kingorngatigut arnaktâuk tokkogivok.

33 Makkivingmele nelhiata nulliarijomârpaûk? Illûnatik tâpkoa 7 it nulliarilaungmatsuk.

34 Jêsusiblo kiovlune okautivait: Tamattoma sillab kittorngangit nullianijôngovut uinijôngovullo.

35 Sillable aipânut pijuksaujut, tokkungajunillo makkitso-mârtut nullianingniangilat uiningniangilallo.

36 Kingorngane tokkojungnauginamik, Engelititut-ileramik, Gûdiblo kittorngarivait, makkiviub kittorngaringmagit.

37 Tokkungajulle makkitsomârmatta, Môsese tukkisititsigivok, napârtunêname, Nâlegak taigamiuk Abraham Gûdinganik, Isaablo Gûdinganik, Jâkablo Gûdinganik.

38 Tokkungajulle Gûde Gûdigingilât, inôjulle Gûdigivât; tâpsomunga illûnatik inôvut.

39 Tagva aglangnik illisimajut illangita kiovlutik okautivât: Ajokertuijok, okarlorikpotit.

40 Kingornancelo apperilugo sapperpât.

*41 **Okautivaille:** Sôg Kristuse Dâvidib ernerijanga okautivatsûk?

42 Dâvide ingerutimine nangminek okarmat: Nâlegak Nâlekamnut okarpok: Tâllerpingma tungânut ingitit,

43 Omigijinguik illijerkârtinnanga ittikkavit ikkovrangennut.

44 Nâlekaminik Dâvidib taigamiuk, kanok ernerivaûk?

*45 **Iuville** illûnatik nâlektillugit, illinniartine okautivait:

46 Aglangnik illisimajuuk illimmasugitse! amoranik angijoktanik attoromadlarput, niuervingmelo salutitaujomadlarput; illinniarvingmelo nerrimârvingmelo issukliolutik iksivajomadlarput.

47 Uigarnerit pingit nungutipait, takkijunglo tuksiarutitik tuksiarutsomavlugit okarput. Taimak pivlugo pitlartaunersaujomârput.

KAPITEL XXI.

Uigarniub tunnergutiksârसानिक. Kattimaviksûb serkomitaujomârninganik.

TÆKKONÂRAMELE, akluitut tautukpait tunnergutimingnik illijijut Gûdib iklervinganut.

2 Uigarnernik aklujomik tækkogivok, kênaujârsungnik maggungnik illijingmijomik.

3 Okarporlo: Ahamarik okaupapse: Uigarnek una aklujok ununnernanik illijivok tâpkonangat tamainit.

4 Tâpkoa illûnatik pimingnik attorniangentamingnik illijivut, Gûdemut tunnergutiksautidlugit; unale aklujok perkutituaminik illijivok.

*5 **Kattimaviksoarmiglo** illangit okarmatta, ujarakanut maniktunut ivlernartunullo ânanausijaungmat, okarpok:

6 Nelliutijomârpok tamakkoa tamaita tækkojapse kallerêk-tokarungnaerviksangat ujarangnik maggungniqlônêt serkomitaujomângitungnik.

7 Appersorpâlle okarlutik: Ajokertuijok, kakugo pijuksat

tamakkoa pijomârkât? sunauniarkâlo taimaitsomârviub nellunaikutaksangâ?

8 Okarporle: Kammatitse, uivêrijaukonnase. Unnuktut tikkitsomârmatta attera atterivlugo, okarlutiglo: Kristuseovunga, nelliusimajomiglo (okarmilutik). Taipkoa mallingniarasigik.

9 Unatadllartunigle akkerartoksoarniglo tussarupse, erksiniasirase: taimailiortokariakarmat; naggatiksarle nelluutingilak sulle.

10 Tagva okautivait; Inukattigêt inukattigênut assimingnut sorsugomârput, attaniovngmiullo attaniovngmiunut assimingnut.

11 Nunallo sunatuinarne angijomik sajukepilogomârput, kangnartoksoakalarnelo nusilingnartokaromârpok; erksinartuniglo nellunaikutaksoarnik sakkertokaromârpok kilanguit.

12 Tamakkoale tamaita perkârtinnagit, tiguluse unangmijomârpâse, illinniarvingmingnullo parngnanaersimavingmingnullo pititsomârpâse, attaniovunullo angajokâksoarnullo âtsomârpâse, attera pivlugo.

13 Taimailiorviojomârposele kiglgiutjutiksamat (nellojungnaerutiksamat).

14 Omamiutekaritse, siaklerniarase sivorngagut, sumik kigusiksakarniarmangâpse.

15 Uvanga kammernik illisimanerniglo tunitjivigijomavapse, omigijise illûnaita kionernik akkerartornerniglo illipsingnut sappilertillugit.

16 Angajokâpse aglât, kattangutipselo, illapselo illanârijip-selo pititsomârpâse, illapselo illangit tokkotsomârpait.

17 Inuillo illûnatik omigidlaromârpâse attera pivlugo.

18 Nujarlo attauserlônêt niakupsingnit asserortauniatsangilak.

19 Sokkoserlugase tarnise piulisigik.

20 Jerusalemible avatâ sorsuktusarsoarnik illumajok tækogupsuik, tagva kaujimaniarpose asserortauniarvia nelluutilermat.

21 Taimaipat, Jûdcâmêtok kemmâlerle kakkanut, tagvanêtorlo kerkanee aulalerle, assinêtorlo perorsêvingme itterniarane.

22 Tamakkoa kiglungniub uvloringmagit, aglaksimajut tamaita nellautserkovlugit.

23 Kappianamêgle singaijut anâmaktitsijullo, tamanna nellitikipat; angijomik kappianartokaromârmat nuname, inukattigêllo ukkua ningarijauklaromârput.

24 Saviksoarnut ipiktunut tokkotauniarput, nunalingnullo illûnainut âtauniarput; Jerusalemelo asserortauniarpok nelloju-nut, nellojut nelluuingat nâmakserkârtinnago.

*25 **Sekkinerlo**, takkerlo, uvloritjallo nellunaikutakaromârput; inuillo nunamêtut erksinermut sivôradlaromârput; imar-biksoarlo malliksuavaksuillo iktulijâromârput.

26 Inuillo erksinermut utakkinermullo nukkingerutijomârupt, nunamut pijomârtuksat pivlugit; kilaub pitsartuningit aulataujomârmatta.

27 Taimaipallo Inub Erninga tâva tækkoniarpât nuvujatigut kajjok, pitsartudlarlune ânanaudlartok.

28 Tamakkoale pilerpatta, ârloritse tækkosarluselo, piulijauviksase kaglilermat.

29 Adsiujomiglo okautivait: Napârtok Faigeliksak, napârtullo tamaita tækkonârsigik.

30 Siggilerangata, tukkisitigivasse kaujimalerluselo anjajaraklilermat.

31 Taimaktauuk illipse, makkoa tamaita pigiartut tækkogupsigik, Gûdib nâlegauvinga kaglilermat, kaujimanirpasse.

32 Ahamarik okaupapse: Kinguvângokattigêt ukkua nunguuiatsangilat, makkoa illûnatik nâmakserkârtimagit.

33 Killaglo nunalo nungujomârpuk, okausikkale nungujomângilat.

34 **Illipsele** udjertoritse, ômatise okumailerkonnagit nerrituernermut immertunermullo, nunab pingiuk pinasuarnermullôuêt, uvlormut taipsonunga opingartaukonnase.

35 Taipsona nunamêtut tamaita tikkitsomârmagit nigaktut.

36 Taimak pivlugo pigâtsainaritse tuksiarluselo, kemmâjuk-saukovluse tamakkounga pijomârtumik illûnainik, Inublo Erningata sângane nangerungnarkovluse.

37 Uvlôjarangallo, ajokertuivok kattimaviksoarme; unnugangalle aularpok kakkamut orksoktalingmut, tagvanêlerdlunelo.

38 Uvlâkullo imuit illûnatik tikkipât, kattimavingme nâlegiarlugo.

KAPITEL XXII.

Ajokertuijoksuut kajusiningannik Jêsuse tokkotsomavlugu. Komunioinib illijauninganik. Illiniartit anginersautitsomaninginik. Jêsusib okâlaninginik kingorlerpânik. Tuksiarninganik Gletsêmaneme; pititauninganik Jûdasemut, pijauninganiglo. Missiarutauninganik Pêtrusemut. Tokkoteksauernerartauninganik.

SERNARSAUTEKANGITUNIGLE kakkôjartorviksak kaglilerpok, aularviksiorvingmik taijaujok.

2 Ajokertuijoksuillo aglangniglo illisimajut pinasuarput kanok illivlutik tokkodlugo; inuille erksigivait.

3 Sâtanasele Jûdasemut Issariotemik attelingmut, 12 it illangænnut, pullamajarêpok.

4 Ajokertuijoksoarnullo angajokânullo aivok okarkattiku-mavlugit, kanok illivlune pititsomavlugo tâpkonunga.

5 Kuviasulerput tagva kênaujaniglo tunitsivigijomavlugo angerpât.

6 Angerporlo tagva, pitjutiksarsiorlunelo pititsomavlugo pikablâdlarnekarane.

*7 **Sêrnarsautekangitunigle** kakkôjartorvinb uvlunga nellu-tingmat, saugârsub aularviksiorutiksab tokkotaujuksanvia,

8 Pêtruselo Johanneselo tillivak, okautivlugik: Akiksuijartoritik saugârsungmik aularviksiorutiksamik nerikksaptingmik.

9 Appersorpâgle: Nane âkiksorkaukoviuk uvaptingnût?

10 Okautivak: Ahâk, iglugasæksoarnut itterruptik, inuk illiptingmik pârsiniarpok immertartok; tâmma mallikitikko iglomot taipsoma ittervigijanganut.

11 Iglublo imuanut okaritik: Ajokertuijub okautjaukovât: Iglonânêkâ, saugârsungmik aularviksiorutiksamik nerriksara, illiuniartikka illagilugit?

12 Iglomiglo angijomik tulleraratsiaktalingmik unnertûtilârpâtik; tagvane âkiksorktikko.

13 Aivuk tagva, sorlolo okautingmagik naipipâk, saugârsuglo aularviksiorutiksak âkiksorpâk.

14 Nelluutingmallo ingipok Apostelit 12 it illagilugit.

15 Okautivaillo: Killanâdlalaukpunga, saugârsuk una aularviksiorutiksak nerrijomavlugo illagiluse âniakâranga.

16 Okaupapsele, kingornagut mattominga nerriinarungnaerpunga, Gûdib nâlegauvingane nâmakserkârtinnago.

17 Ermgusiârsuglo tignvâ, kujalivlunelo okarpok: Tâmma tigusiuk aviklugolo illipsingnut.

18 Okaupapse, immerniangilanga napârtub Waineliksab iptinganik, Gûdib nâlegauvia tikkerkârtinnago.

*19 **Kakkôjurlo** tiguvâ, kujalivlunelo avgorpâ tâpkonungalo tunivâ okarlunelo: Tagva tiniga tunnijauniartok pivluse; tai-mailioritse erkaumajanniksammut.

20 Taimaktauk ermgsiârsuk tigugiva, nerrijarêramik, okarlunelo: Tagva Testamentitâk aumne, tâmma kovijauniarpok pivluse.

*21 **Abâgle**, uvamnik pititsiniartub aggangit illagivlunga nerriârvinneput.

22 Inûble Erninga aileralloarpok, sorlo issumasimmautaungmat. Inugle tâmma kappianamêk tâpsominga pititsijok.

23 Ingmingnullo appersôtilerput, kinaungmangât akkunermingne taimailiorniartok.

*24 **Akkerartûtilerputtauk** ingmingnut, kina akkunermingue anginerougmgangât.

25 Okautivaille: Attanersuit nunamêtut attaniotivut, pitsartunekadlartullo tajjavut attanernik saimajunik.

26 Illipsele taimailerniarase: illasele angnek nukkardlitun-ituksauvok, angajokaunerojorlo kivgatut-idlune.

27 Kina attanionersauvâ? nerrimârvingme iksivajok, kivgartortorlônêt? Taimnaungitok, nerrimârvingme iksivajok? Uvangale akkunapsingne kivgatun-ipunga.

28 Illipsele najutsainalaukpapsinga kappiasugnimne.

29 Nâlegauviglo tunnijomavara illipsingnut, sorlo Atâtama kailaungmago uvannut.

30 Nerriluselo immertuksauvose nerrimârvinne nâlegauvim-nêtime, iksivaluselo iksivautane, Israêlib kinguvângit kittorngarêt 12 it erkartorlugit.

*31 **Nâlegarle** okarpok: Simon, Simon, ahâk Sâtanasib pjo-magalloarpâse sannêjaromavluse sorlo kakkôjaksatitut.

32 Uvangale pivlutit tuksialaukpunga, okpernit soraerkon-nago. Kingorngagullo ama sâgiaruvit, kattangutitit nakoksiti-niakit.

33 Okautivâle: Nâlegak, opallungaersimavunga aiparilitit, parngnanaersimavingmut tokkomullo aikattigijomavlutit.

34 Kiovâle: Pêtruse, okaupagit, angtaunek uvlome nip-lerniangilak, missiarkârtinnak pingasuertorlutit, illitarsigavit uvannuk.

*35 **Okautivaillo**: Tillijakattalaurapse pôkarase, ikpiârsoka-raselo, ittigagutekaraselo, taipsonane ajoksalaukisê? Kiovat: Aukak.

36 Tagva okautivait: Mânnale pôkartub neksarliuk, tai-maktauk ikpiârsuk. Taimaitokangituble amorâne pisiniutigi-liuk, saviksoarsiniarlunelo pile.

37 Okaupapsele: Nellautsijariakarivut aglaksimajut uvannik: Ajortullijut akkorngænnut pititaujok. Aglait uvannuk aglaksimajut nâmaksiniarput.

38 Kiovâlle: Nâlegak, ahâk, tagva saviksoâk magguk. Okautivaille: Nâmakpok.

*39 **Illutsimitullo** annivlunelo aularpok kakkamut orksokta-lingmut. Illinniartingitalo mallikpât tagvunga.

40 Tagvungalo pigame, okautivait: Tuksiaritse, ôktortau-lungnermut perkonnase.

41 Kemakpait tâva millûtib tupvingatun kannitigijomut, sêrkortorlunelo tuksiarpok.

42 Okarlunelo: Atâtak, pijomanguvit ermngusiârsuk una pê-ruk uvannit; pijomajaraungitorle, pijomajat pile!

43 Engelille illangata killangmit sakkervigivâ nakkoksilu-golo.

44 Tokkomullo aulaumajartitaugame tuksialualerpok. Kiæ-gungningille kuttitut auktun-itut nunamut kattalerput.

45 Tuksiarnermille makkiname, illinniartine kiksarnermut sinniktut naipapait;

46 Okautivlugillo: Sôg sinnikpisé? makkittse tuksiarluselo, ôktortaulungnermut perkommase.

*47 **Sulle** taimak okartillugo, ahák, innugiartoksuit kaglilerput; 12 illo illangat, Júdasemik attilik sivorlerivát; tápsoma Jêsuse kaunilerpá kunigomavlugo.

48 Jêsusible okautivá: Jûdase, Inub Erninga kunniklugo nellonailiviúk?

49 Najortingitale, kanok, illiortokalermit tækkogamik, okautivát: Nálegak saviksoarmik attortuksauvitá?

50 Illangatalo, ajokertuijoksúb kivganga ullimavlugo, siutá tallerpia nakkappá.

51 Jêsusible kiovait okarlune: Issumamingnik pilit. Siutá aktorlugo mammitipá.

52 Jêsusible ajokertuijoksuit, angajokaujullo kattimavingme, angajokaunerojullo tigujartortine okautivait: Sorlo inuatomut tikkipose, saviksoalijarluse ajaupialijalapselo.

53 Uvlut tamaita najortigilaupapse kattimavingme, aktu-laungilapsingalo aggangmut attautsemullónét; tamadjale stundise, tártublo pitsartuninga.

*54 **Tigulerpálle**, aularutivlugolo ajokertuijoksúb igloksoanganut pitipát. Pétrusible allivasiklune mallikpá.

55 Ikkomamigle ikkitsivut avalut illuata kerkane, tagvanelo iksivalerput, Pétruselo akkorngænnut ingipok.

56 Kivgallo arnat illangata ikkomab senniane iksivajok tækkogamiuk, tækkunâlerpá okarlune: Tápsomatauk illagilaupá.

57 Missiarporle okarlune: Arnak, illitaringilara.

58 Killamiársuglo kingorngagut, assiata kivgab tækkogivá okarlune: Igvittauk taipkoa illagivattit. Pétrusible kiová: Inuk, taimnaungilanga.

59 Ama killamiojungnaermat, stundib attautsib kingorngagut, taipsoma assia okarivok: Ahamarik, tápsoma illagilaurivá: Galiléamiôgame.

60 Pétrusele okarpok: Inuk okautsitit nellovakka. Sulle taimak okartillugo angutaunek niplerpok.

61 Nálekable keviarlune Pétruse tækkusarpá. Pétrusiblo Nálekab okausinga erkarpá, okautilaungmago: Angutaunek niplerkártimago missiarutigilárparma pingasuertorlutit.

62 Pétruse tagva annivok keavlunelo kiksadlarlune.

*63 **Angutille** Jêsusemik tigusijut mittautigivát annaudlalállo.

64 Mattuvlugolo, kênangagut erksárdlugo apperivát okarlutiglo: Nellautalertigut, kia erksárpátit?

65 Assinginuttauk unuktunut okausilungnut okautigivát.

*66 **Kaulermallo**, inuit angajokângit, ajokertuijoksuillo aglangniglo illissimajut kaggimiolerput, kiglisiniarviksoarmingnullo apát.

67 Okarlutiglo: Kristusecoguvit okautitigut. Okantivaille: Okautigupse, okperiniangilapsinga;

68 Apperigupsele, kioniangilapsinga, aularkoniangilapsingalônét.

69 Tamanna pivlugo mattoma kingorugane Inúb Erninga iksivajomârpok Gûdib ajugakangitub tallerpiata tungâne.

70 Tagva illûnamatsiatik okarput: Gûdib Ernerivâtît? Okautivait: (Nellâgut) okarpose, taimmauvunga.

71 Tâpkoalo okarput: Kigliiutjutekariakarungnaerpogut, nangminek kanninganit tussaraptigo.

KAPITEL XXIII.

Jêsusib Pilatusemut kiglisinviartauninganik. Herôdesemut âtauninganik. Barrabasemik. Jêsusib tokkoteksaunerartauninganik, mittautigijauninganik, kikkiaktortauninganiglo, illuvertauninganiglo.

ILLÛNATIGLO kattimajut nikkovilutik Pilatusemut âpât;

2 Passidlalerpâllo okarlutik: Kaujimavavut, inuit nâlegungnaertimmagit, attaniviksoarmullo Zinsit tunnijaukungilait, Kristuseovlunelo attanersoak okartok.

3 Pilatusible apperivâ: Jûdit attanerivâtît? Kiovâ okarlune: (Nellâgut) okarpotit.

4 Pilatuse ajokertuijoksoarnut inungnullo okarpok: Inuk una pitlaræksaunasugingilara.

5 Tâpkoale katsungailutik okarput: Inuit aulatidlalaukpaît ajokertûtiminut, Jûdêame illûnane, Galilêamit pilerame, tamau nga pivlune.

6 Pilatusele Galilêamik tussarame, apperivok, Galilêamiôngmangât?

7 Herôdesib attaniovinganit pijok tussaramiuk, Herôdesemut âtaukovâ, uvlune taipkonane taimnatauk Jerusalemêngmat.

*8 **Herôdesible** Jêsuse tækkogamiuk, kувiasudlalerpok, akkunit tækkojomadlauramiuk, unuktunik tussaumagamiuk; tattamartomik tâpsomangat tækkonajarasugellune.

9 Sunatuinar niglo appersorpâ. Kiungilâle sumiglônét.

10 Ajokertuijoksuille aglangniglo illisimajut tagvanêtut passivât angijomik.

11 Herôdesible sorsuktuksakotingitalo nachogivlugo mittautigivât, annorâmiglo kakkortamik attitipât, amalo Pilatusemut uttertîpât.

12 Uvlorme tâpsomane Pilatuse Herôdeselo illanarêlerpuk; sivorngane ingmingnut ômisûtilauramik.

*13 **Pilatusible** ajokertuijoksuit angajokáallo inugasæksuillo attautsemut kaikovait.

14 Okautivlugillo: Inuk uua uvammut kaipasse, inungnik nálegungnaertitsijomik okautigijase. Ahá glo, sápsingne kiglisi-nialauktara, passitiksápsingniglo inungmut ómunga nagválaungilanga.

15 Herôdesetauk pinginivok; tápsomunga tillilaurapse; ahá glo passitiksarsijokangilak tápsomane tokkotsitiksangonermik.

16 Tamanna pivlugo sugiárlugo aularkojomavara.

17 Illutsimitut parngnanaersimavingimétomik taipkomunga aularkojijuksaungmat, aularviksiorvik nellintingmat.

18 Tagva illunamatsiatik nipperkortovlutik okarput: Pêruk uua, Barrabasemik tunnitjivigitigut.

19 Tamna parngnanaersimavingmut ittertitaumajok, kippalijoksuit illagællugit, iglugasæksoarne inungmik tokkotsigamik.

20 Pilatusib ama nipperkortovlume okautivait, Jêsuse aularkojomagamiuk.

21 Taipkoale kaggudlarlutik okarput: Kikkiaktoruk, kikkiaktoruk!

22 Pingajuangniglo appersorpait: Kanoetomik ajortullilauká? tokkotaujutiksamik nagvárvigingilara; tamanna pivlugo issakadlarlugo aularkojomavara.

23 Nippersoarmulle perkotsainarpát kikkiaktortaukovlugo. Tápkalo ajokertuijoksuillo nippersoangit sugalulerpalliallarput.

24 Pilatusib tâva perková, taimak pijomangmatta.

25 Pijomajangillo malliklugit aularková parngnanaersimavingmut ittertitaumajok, kippalijoksuit illagilugit inungmik tokkotsijok; Jêsusele unuertujutigivá tápkoa issumangimut.

*26 **Aularutigamitsuglo**, inuk tiguvát, Simonemik atilik Zirê-nemiok, perorsévingmit pijok; tápsomunga kikkiaktortauviksak erksuktaukovát, Jêsuse malliklugo.

27 Inugasæksuillo, arnagasaillo mallikpát, ugguvivilugolo keagivát.

28 Jêsusible keviarpait okautivlugit: Jerusalemiut panningit, keanasinga, illipsingnigle kittornngapsingniglo keatitse.

29 Ahágle, nellitsomârpok okausekarviojuksak: Pilloridlarput kittornngisuitut, timillo ernilaungitut, iviangingillo amâmagviolaungitut.

30 Kakkâlungnut okaromâlerput tagva: Sittôrvigidlartigut! Kakkâarulangnullo: Ulliktigut!

31 Napârtok ómak taimailiormatsuk, kanok pannarmik pijokaromârkâ?

32 Assígik magguk, ajortullijuk, âtaukattaugivuk tokkotaukovlugik.

33 Tagvungalo kakkamut Golgatamik, imaipok niakoviner-talingmik taijaujomut tikkinamik, tagvane kikkiaktorpât, inuar-tuglo; aipâ tallerpiata tungânut, aipâle saumiata tungânut.

*34 **Jêsusele** okarpok: Atâtak issumagijungnaervigikit; sulijatik nellongmagit.

35 Inugasæksuillo tagvanênut tækkonârpat. Angajokâllo inuit illagivlugit mittautigivât, okarlutik: Assine ikajulaukpait, ingminik piulile, Kristuseogune, Gûdib annerijanga.

36 Sorsuktuksattaug mittautigivât, kannilerlugolo sêrnartomik âtsivigivât.

37 Okarlutiglo: Jûdit attanerikpattit, illingnik nangminek piulidlarit.

38 Aglaittauk nippitipait kollânut, Grichillo, Latainerillo, Ebreerillo okausinginik, imaitut: Jûdit attaningat.

*39 **Ajortullijugle** aipangata nivingakattigata mittautigivâ okarlunelo: Kristuseoguvit, illingnik nangminek piulidlarit, uvaguglo.

40 Aipangata suadlarlugo okautivâ: Igvittauk Gûde erksingililat, tâpsotunak (tokkomut) pitlartaugalloarlutit?

41 Uvaguglo pitlartaujariakaramnuk, ajortullilauramnuk; tâmnale idluitullilaungilak.

42 Jêsusemullo okarpok: Nâlegak erkaringa, nâlegauvingnut tikkikuvit.

43 Jêsusiblo kiovâ: Ahamarik okaupagit, uvlome aiparilârpagit Paradiseme.

44 Stundelo 6 olermat, nuname illûnâne târtoksôlerpok, stundit 9 ingat tikkidlugo.

45 Sekkinerlo kaumajungnaerpok, kattimaviksûblo upkoksoanga allikpok kettermigut.

*46 **Jêsusele** nipperkortovlune okarpok: Atâtak, anernera aggangnut perkovara. Taimak okarame, anernangêrpok.

47 Angajokâble illiortokalauktut tækkogamigit, Gûde nako-ridlarpâ, okarlunelo: Ahamarik, angut tâмна idluartôlauktok!

48 Inuillo illûnamatsiatik tagvanênut, tamakkoninga tækkonârnut, kanorlo illiortokalaungmat, tækkogamik, sagvitik pat-taktordlugit utterput.

49 Illûnatigle illangit, arnallo tâpsominga malliksimajut Galilêamit, allivasiktome nangerput, tamakkoninga tamainik tækkunârlutik.

*50 **Ahâglo** angut, Jôsefemik atilik, kiglisiniarpaktut illangat, ajungitok issumagiktorlo!

51 Tâpsoma issumakattigilaungilait (Jêsuse tokkovluglo); tâмна Arimatiamit, Jûdit iglugasæksoangita illanginit pijok, Gûdib nâlegauvinganik nerriungmijok.

52 Tâpsoma Pilâtusemut ailune, Jêsusib timinga kenuarivâ.

53 **Akkartipâ** tâva, uvineruksaijamiglo immuserdlugo, illu-

vermullo illivâ kairtomut illulimajomut, inungmik illijiviolau-
ngitomut sulle.

54 Uvlok tâмна opallungajaiiviovok, sabbateolilarmelo.

55 Arnattauk illagællugo Galiléamit pijut, mallikput, illu-
vek kemmergojartordlugo, kanorlo timinga illijaulermangât.

56 Uttilerput tâva, mingoarutiksamiglo tippitsiariksaumiglo
opallungajaijartorput; sabbateotillugolo kikkarput, perkojat
malliklugit.

KAPITEL XXIV.

*Kristusib makkininganik. Sakkertininganik Emauseliartung-
nut, Jerusalemelo. Killahiarninganik.*

WOCHIB uvlungita sivorlerpångane illuvermut pivut, mingoa-
rutiksallo åkiksulauktatik neksarpait, assitiglo illagivait.

2 Ujaraksoarle aksakårtitavinek illuvermit naipipât.

3 Itterpullo, Nålekablo Jêsusib timinga nenningilât.

4 Taimâk pivlugo siaklilermatta, ahâk angutik magguk
sennianut pivuk, keblertangnik ånnorâlik.

5 Erksilerput tagva, kênangillo kattalungavut. Tâpkoa
okautivait: Sôg ômartok kennerpisiûk tokkungajunê?

6 Tamânêngilak, makkisimavok, Erkarsiuk, okautilaung-
masse sulle Galiléamêdlune,

7 Okarlunelo: Inûb Erninga inuit ajortullijut agganginut
pititaujariakarpok kikkiaktortaulune, uvluglo pingajuangne
makkitsomârpok.

8 Okausingillo tâva erkaripait.

9 Illuvermillo aularput, tamakkoninga tamainik: 11 it assi-
ngillo okautijartorlugit.

10 Mariale Magdaléna, Johannalo, Marialo Jakôbusib assi-
ngillo, tagva arnat tamattominga okartut Apostelinut.

11 Tâpkoale okausingit unipkausetuinaunasugivait okperi-
nagillo.

12 Pétrusele nikkovidlune illuvermut akpangerpok, illua-
nullo itsuarame, uvineruksaijat kissêta tækkovait, aulardlunelo;
tattaminiarporlo, kanok illiortokalaungmat.

*13 **Ahâglo**, illâgik magguk uvlorme tamattomane iglugasang-
nut aivut, Emausemik attilingnut, Jerusalemmit stundinik pinga-
sunik (pissuklune) kanningitigijunut.

14 Okarkattigékpuglo pijokalauktut tamakkoa tamaita pit-
jutigællugit.

15 Taimak okartillugik, ingmingnut apperikattautivlutik,
Jêsusib anguvak ingergakattigivlugiglo.

16 Ijîgigle tautungititavuk, illitarserkonnagik tâpsominga.

17 Okautivaglo: Kanok okâlavitik illiptingnut ingergavlutik kiksapigtiglo?

18 Tagva aipangata kiova, Kleofasemik attiggub, okaudlugolo: Tujormitjanit illûuainit Jerusalemétunit uvlune tamakonane pijokalauktunik kaujimangitotôvét?

19 Apperivaglo: Sunik? Kiovâk: Jêsuse Nazaremiok pivlugo, nellautaijôlauktok pitsartudlarhune, piniarnerrut okautsinnullo, Gûdemelo inungnelo tamaine.

20 Tâmma ajokertuijoksoapta angajokâptalo unnertujutiginerpât tokkotaukovlugo, kikkiaktortaukovlugolo (seuningajolingmut).

21 Uvagulle Israêlitit piâlîjauniarasugivavut tâpsomunga. Uvlomelo uvlut pingatserput, taimangat taimailiormatsuk.

22 Aruat illapta illangita illuvermut uvlârulauktut koaksârtilaukpâtiguttauk,

23 Timinga neninginamitsugôk, okariartorpullo Engelingnik tækkolauramigôk, ômartomik okartungnik.

24 Illaptalo illuvek nellipsarpât, taimaglo naipipât, sorlo arnanut okautaungmat, (Jêsusele) nagvângilât.

25 Okautivaglo: Illisinaïtotik, ômatiptikut erkeasuktotik, tamakkonînga tamainik okperlutik, nellautaijut okauserilauktanginik.

26 Kristuse taimak âniatitæksaulaungilâk ânaunerminullo itterlunê?

27 Môseselo nellautaijullo tamaita okautigilerpait tâpkungnunga, aglangniglo tamainik aglaksimajunik tâpsomînga tukkisititsiarlugik nellojungnaertipak.

28 Iglugasaille aivigijatik kaglileramigit, kângintiniarkôlaurerpok.

29 Nokkarsarpâglo okarlutik: Uvaptingnélaurit, uvluklilermat unnulermallo. Itterkattigivaglo tâpkunanguênialerdlune.

30 Iksivakattigileramigik nerrivlutik, kakkôjak tiguvâ, kujalivlunelo avgorpâ tapkungnungalo tunivâ.

31 Ijigik tâva uititaulerpuk illitarivâglo. Sâmingnelo nippaivâk.

32 Ingmingnullo tâpkoa okalerpuk: Omativuk illuptiongue ônarsilaungilâk, okautingmâtiguk apkome, aglangnik nellojungnaertingmâtigûk?

33 Stundemelo tamattomane nikkovipuk, uttermilutiglo Jerusalemut, 11 illo kattimajut naipipait, najortingillo.

34 Tapkoa okarput: Nâlegak illa makkisimavok, Simonnullo sakkilauktok.

35 Tâpkooalo (magguk) unipkârvigivait apkome illuserilauktamingnik, kannorlo illitarsijutigigamikko, kakkôjak avgormago.

*36 Tamattomîngale okausekartillugit, Jêsusib nangminex akkorngænut pivlune okautivait: Ullapirsautekaritse!

37 Koaksângalerpulle erksililarmiglo, anernênak tækkona-sugællugo.

38 Okautivaillo: Sôg koaksângavisê? sôglo taimaitunik issumakarkisê ômattipsingnê?

39 Aggakka itigakkalo tækkulersigik, uvangauvunga nangminek; aktorlungalo tækkunârsinga: Anernek uvinekangilak saunekaranelo, sorlo uvanga tækkogapsinga pekartunga.

40 Taimaglo okarame, aggane ittikkanelo kemmergojauko-lerpait tâpkonunga.

41 Kuviasungnermulle sulle okpingimatta, tattaminiarmat-talo, okautivait: Ovane nerkiaksarkisê?

42 Mingeriablo jarrasimajub illanganik, igupsaujærtullo orksuænnik manijivut tâpsomunga.

43 Tiguvaillo, nerrilarmelo tækkoæne.

44 Okautivaillo: Tamædja okausikka, okauserilauktakka illipsingnut, sulle najulaurapse; pivlunga aglaksimajut illûnamatsiatik nellautsijuksaungmatta, Môsesib nellautajullo aglangine, Dâvidiblo imgerutingine.

45 Tagva nellojungnaertipait, aglangnik tukkisilerkovlugit.

46 Okautivaillo: Taimak aglaksimavok, taimaglo Kristuse âniatitæksaulaupok, makkituksauvlunelo, tokkungajunit uvluk pingajuangne.

47 Okâlakojuunelo attermine kakkialernermik issumagijaujungnaernermiglo ajorneruit inukattigênut tamainut, Jerusalemiut pigiarkârlugit.

48 Illipsele tamakkoninga tamainik kiglgiutsijôvose.

49 Ahâglo, atâtama okautigilauktanga illipsingnut tillijomavara. Illipsele iglugasæksoarne Jerusalemêtuksauvose, pângat pitsartunermik tunnitsiviokârase.

*50 **Tagvangalle** Betânianut aitipait, agganelo kollangiutitidlugit saimartipait.

51 Taimaglo saimartikanigit kemakpait, killangmullo kongmuarpok.

52 Tâpkoale tuksiarvigivât, Jerusalemullo kuviasuvaksoadlarlutik utterivut;

53 Kattimavingmêtsainarlutiglo Gûde nakkoridlarpât kuja-giddarlâllo.

EVANGELISTIB

JOHANNESIB AGLANGIT.

KAPITEL I.

Kristusib nellâgut Gûdeoninganik uwiningorninganiglo. Johannesib baptiterijub okautekaruninganik Jêsusemik. Jêsusib annerosunungvanik illinniartime sivorlinginik.

PIGIARNERME okausek ipok, okauserlo Gûdemêpok, okauserlo Gûdioвок.

2 Tâмна pigiarnerne Gûdemêpok.

3 Tamaitarsuit tâpsomunga pingortitauvut, tâpsomalo assiagut pingortisimangilat pingortisimajut.

4 Inôsek tâpsoma illuanêpok; inuillo inôsek kaumanerivait.

5 Kaumajorlo kaumaivok târtomut, târtomiullo tukkisingilât.

*6 **Inungmik** tillijaumajokarpok Gûdemut, Johannesemik attilingmik.

7 Tâмна tikkilaukpok kigligiutsijôvlune, kigligiutserkovlugo kaumajomik, illûnaita tâpsomunga okpertitaulerkovlugit.

8 Nangminek tâмна kaumajôlaungilak, kigligiutsijuksauvlu-
nele kaumajomik.

9 Tamadja miksekârtok kaumajok, inunguik illunainik kaumaksajok, nunamut tikkitunik.

10 Sillaksoarmêlauptok, sillaksoarlo tâpsomunga pingortitauvok; sillaksoarmiullo illitaringilât.

11 Inukotiminut tikkipok, inukotingitalo illaliungilât.

12 Tâpsomunga illaliortut illûnaita, tâpkoa pitsartunermik tunitjivigivait, kittorngaulerkovlugit Gûdemut, okpertut tâpsoma attinganut.

13 Tâpkoa aungmit pingitut, uviniub pijomajanganillônêt, angutib pijomajanganillônêt, Gûdemille erniangomajut.

14 Okauserlo uviniolerpok, inôkattigællutalo, (ânanauningalo

tækkolaukpavut, ernetuab Atâtamit pijub ânanauningatut) saimanelijartok, miksekânelijartorlo.

*15 **Johannese** tâpsomînga kigligiutjivok, kaggudlarlunelo okarpok: Tâmnauvok okautigilauktara imâk: Kingunipkut kainiarpok sivunimnêlauktok, pilerkârtinnanga ilaurame.

16 Tâpsomalo pitakaloringninganit tigusilaukpogut saimannermik saimannermut.

17 Perkojalle Môsesekut tunnijauvut, saimannek miksekârnerlo Jêsuse Kristusekut pivuk.

18 Gûdemik tækkomajokangilak. Eretuab, Atâtab sarliartangata, tamattomînga nellojungnaertilaukpâtigut.

*19 **Tamædja** Johannesib kigligiutjîmînga, Jûdit tilliklermatta Jerusalemît ajokertuijunik Lévitinîglo, apperijaukovlugo: Kinauvêt?

20 Kigligiutjivorlo sæglunanelo, kigligiutjivorlo: Kristuseungilanga.

21 Apperivâleo: Kinauvime? Eliaseôvet? Okarpok: Taimnaungilanga. Nellautaijôvet? Kiovailo: Aukak.

22 Tagva okautivât: Kinauvime? kiojungarkovluta uvaptingnut tilliklertunnut. Igvit kannok pivlutit okausekarket?

23 Okarpok: Ajokertuijub nippinga uvanga inukangitome: Nâlekal apkotiksanga âkiksorsiuk; sorlo nellautaijok Jesaiase okarmat.

24 Tillijaujullo Farisêrinit pijut.

25 Tâpkoa apperivât okautivlugolo: Sôg baptisivêt, Kristuseunginavit, Eliaseonaglônêt, nellautaijônaglônêt?

26 Johanesib kiovait okarlunelo: Imermut baptisivunga, akkunapsingnêlerporle illitaringitasse.

27 Tâmnauvok kingunipkut kainiartok, sivunimnêlauktok, nellopkotivigijara ittîgagutîgîk singêjarlugîk.

28 Tamattomînga pijokalaukpok Betabarame Jordanib akkiane, Johannesib baptisivingane.

*29 **Uvlub** aipangane Johannesib Jêsuse nellipsariartortine tækkovâ okarlunelo: Ahâk tagga Gûdib saugârsunga sillaksoarmiut ajorninginik nangmaktok!

30 Tâmnauvok okautigilauktara: Kingunipkut angut kainiarpok, sivunimnêlauktok; pilerkârtinnanga ilaurame.

31 Illitarilaungilaralo; Israêlekunulle illitarijaulerkovlugo, tamanna pivlugo baptisijartorpunga.

32 Johanneselo kigligiutjivok okarlunelo: Tækkolaukpunga, Anernek akkarmat killangmit, Taubetut, tâpsomanêlerdlunelo.

33 Illitarilaungitaralo; baptisijartorkojimale immermut, tâpsoma okautivânga: Tækkoleruvit Aernerub akkarvigijanganik kânganêvigijanganîglo, tâmnauvok Aernermut ajunginermut baptisijok.

34 Tækkolaukparalo; kigligiutsilungalo tàmna, Gúdib er-
neringmago.

*35 **Uvlub** aipangane Johannese tagvanênivok illinniartime il-
lâgik magguk illagællugik.

36 Jêsuselo arvertartok tækkogamiuk, okarpok: Ahâk,
tagga Gúdib saugârsunga!

37 Illinniartikitalo okartok tussarpâk, Jêsuselo mallikpâk.

38 Jêsusese keviarpok, malliktingnelo tækkovak, okautivlu-
giglo: Suna kernerpitikkô? Tâpkoale okautivâk: Rabbi (imai-
pok: ajokertuijok), kikkunékêt?

39 Tâpsoma okautivak: Kailutik tækkojartortikkolo! Kai-
vuk tækkolugolo, uvlormelo tamattomane tâpsomane uvlilerpuk;
stundele 10 iolerpok.

40 Magguk tâpkua, Johannesemit tussartuk Jêsusemiglo
malliklut, aipanga Andréaseovok, Simonib Pêtrusib nukkanga.

41 Tâpsoma angajune Simon naiperkârpâ, okautivlugolo:
Messiase naipipavut (imaipok: Kristuse, ubvalo: mingoarsima-
jok.

42 Jêsusemullo pitipâ: Jêsusib tækkogamiuk, okautivâ:
Simoneovotit, Jônasib erninga; Kêfasemik attekartuksauvotit
(imaipok: Pêtrusemik, ubvalo: kairtomik).

*43 **Uvlub** aipangane Jêsusib ama Galilêamut aijomavlune
Filippuse naipipâ okautivlugolo: Mallinga!

44 Filippusele Betsaidaniôjok, Andréasiblo Pêtrusiblo iglu-
gasæksoariniokatingak.

45 Filippusib Natânaël naipipâ okautivlugolo: Tàmna nai-
pilaupavut, Môsesib perkojane nellautaijullo aglagutigilauk-
tangat, Jêsusese, Jôsefib erninga, Nazaremiok.

46 Natânaëliblo okautivâ: Nazaretemit sumik ajungitomiok
pijokarungnarkâ? Filippusib okautivâ: Kailutit tækkojarto-
ruglo!

47 Jêsusib Natânaël tikkitine tækkovâ, okautigivlugolo:
Ahâk, tagga Israélite idluartok, nellangainekangitok!

48 Natânaëlib okautivâ: Nakit illitarivingâ? Jêsusib kiovâ
okautivlugolo: Filippusemut kaikojaukârtinnak, napârtub Fai-
geliksab attânêtillutit, tækkolaukpagit.

49 Natânaëlib kiovâ okautivlugolo: Rabbi, Gúdib erner-
vâtit,

50 Jêsusib kiovâ okautivlugolo: Okperpotit okautilaurapkit,
napârtub Faigeliksab attânêtillutit tækkolaurapkit; tamattoma-
ngat pijariarkortunersanik tækkojomârpotit.

51 Okautivlugolo: Ahamarik, ahamarik okautivapse: Mat-
toma kingorngagut kilak angmajok tækkoniarpasse, Gúdiblo
Engelingit kangattartut akkartullo Inûb Erninganut.

KAPITEL II.

Jêsusib tattamnantullinînganik sivorlerpâmik. Kaname Galilêametome. Aularviksiorvingmik Jerusaleme. Tempelîb suju-ngaititauninganik. Jûdit nellunaiikutamik takkojemanînganmik.

UVLUK pingajuangne nulliarêlitainartokarpok Kaname Galilêamêtome; Jêsusiblo anânanga tagvanêpok.

2 Jêsusese illimiarthingillo kaikojaugivut nulliarêlitainartungnut.

3 Wainelo amigarmat, anânangata Jêsusese okautivâ: Wainekarungnaerput.

4 Jêsusib okautivâ: Arnak, sulliarpiik illingnût? stundiga tikkisimangilak sulle.

5 Anânangata kivgat okautivait: Okausingit illipsingnut pinniarutigisigik.

6 Tagvanele illijaumajokarpok immekarvingnik ujarkanik pingasujortunik, Jûdit sujuंगाersautingita illusingititut; tâpkoa maggungnik pingasuni glônêt ôktutekasongovut.

7 Jêsusib okautivait: Immekarvît ukkua immertulersigik. Tâpkoalo immertorpait ullipkidlugit.

8 Okautivaillo: Kallutitse mâna, âtsiluselo nerkiksalliortomut. Atsilerpullo.

9 Nerkiksalliortuble Waine immetuinaulauktok ôgamiuk, (kaujimananelo, nakit pingmangât, kivgalle immermik kallulauktut kaujimavât,) nerkiksalliortub uiksak kaikovâ,

10 Okautivlugolo: Illûnatik Waine mammarnek sivorlermik kaipât; kaikojaujullo immerugungnaerpatta, mammaninersak kaipât; igvit Waine mammarnek kingorliotipat.

11 Tamadja Jêsusib tattamnantitangita sivorlerpangat, pi-niartok Kaname Galilêametome, ajugakanginine sakkertiniaramiuk. Illiniartingitalo okperivât.

*12 **Mattoma** kingorngagut Kapernaumut attârpok, nangminek, anânanelo, kattangutinelo, illiniartinelo illagivlugit; tagvanelo akkunêngilat.

13 Jûdillo aularviksiorvingat kaglilerpok; Jêsuselo Jerusalemut majorarpok.

14 Kattimaviksoarmelo tuktuvangnik, saukaniglo, taubiniglo niorgutiggit naipipait, kênaujaniglo tauksêjut.

15 Aklunâniglo ipperautsiorpok, illûnaitalo annitipait kattimaviksoarmit, saukallo tuktuvaillo illaliudlugit, kênaujaniglo tauksêjut kênaujakottingit serkitivait, sângillo oehotidlugit.

16 Taubiniglo niorgutiggit okautivait: Tamakkoa annitisi-gik, atâtamalo iglunga niuverviotiniarasiuk.

17 Illinniarthingitalo erkaumavát aglaksimangmat: Illunger-tornerub iglut pivlugo nungutipána.

*18 **Tagva Júdit** kiovát okautivlugolo: Sumik tattamnantit-sivigijomavitigút taimailiorungnarnernút?

19 Jêsusib kiovlunelo okautivait: Kattimavik una asseror-siuk; uvluglo pingajuangne napártitsomagivara.

20 **Tagva Júdit** okarput: Kattimavik una járine 40 ine sen-najaumavok, igvillo uvlune pingasune napártitsomaját?

21 Timiminigle okarpok tailugo kattimavingmik.

22 Tokkungajunille inakkisimangmat, illinniarthingita erkaumavát, tamanna okautilaungmago; aglaillo, Jêsusiblo okauserilauktangit okperivait.

*23 **Aularvikslorvekarungane** Jerusalemétillugo, unuktut okpilerput attinganut, tattamnantitangit tækkogamigit.

24 Jêsusible ingminik sungertorlungilait, illúnaita illitari-gamigit.

25 Inungmiglo nellojungnaertitaujariakangilak kimullônét; kaujimatsiarame inúb illumigijanginik.

KAPITEL III.

Jêsusib Nikodêmusiblo okarkattijêgnigingnik. Johannesib baptiterijub kiglîgiutsininganik: ânanaunerpâmik kingorlerpâmiglo Jêsusemik.

ANGUTEKALAUKPORLE Farisêrit akkorngæne, Nikodê-musemik attilingmik, Júidine angajokaujomik.

2 Tâpsoma unuangotillugo Jêsusse tikkipá, okautivlugolo: Ajokertuijok, kaujimavogut, ajokertuijôvlutit Gúdemit pigavit; illiktut tattamnantitsijokarungangimat, Gúdib aiparikpago kissiane.

3 Jêsusib kiovâ okautivlugolo: Ahamarik, ahamarik okaupagit: Nutâmik erniangongitub Gúdib nálegauvinga tækkjungnangilâ.

4 Nikodêmusib okautivâ: Inuk kauok erniangojungnarkâ inukoarluné? ama anâname timinganut itterungnarivâ erniangolunelô?

5 Jêsusib kiovâ: Ahamarik, ahamarik okaupagit: Erniango-ngitok immermut Anernermullo, Gúdib nálegauvinganut pijungnangilak.

6 Uviningmit erniangojok uviniovok; Anernermille erniangojok anerniovok.

7 Tattaminiarutigino, okautilaurapkit: Nutâmik erniangojuksauvose.

8 Annore issumaminik nane annordlerpok, sulluksungni-

ngalo tussaralloarpat; kaujimangilatille, nakit pingmangât, namullo aingmangât. Taimainivok neliat Ancernermit erniango-majok.

9 Nikodêmusib kiovâ okautivlugolo: Kanok tamanna illinganiarkâ?

10 Jêsusib kiovâ okautivlugolo: Israêlitine ajokertuijôvêt, tamanalo kaujimanagô?

11 Ahamarik, ahamarik okaupagit: Kaujimajaptingnik okarpogut, tækkolauktaptingniglo kigligiutjivogut; kigligiutjinip-tingniglo okpingilase.

12 Nunab pinginik okautijarangapse, okpinginapse: kanok okperajarkisê, kilaub pinginik okautinajarupse?

13 Kilangmullo kongmuartokangilak, kilangmit akkartok kissime, tagva Inúb Erninga kilangmêtok.

*14 **Sorlolo** Môsesib kuglugiangojártok nappautilaungmago inukangitome, taimaktauk Inúb Erninga nappautjaujariakarpok;

15 Illûnatik okpertut tâpsomunga assiokonnagit, nungusuitomigle inôgutekarkovlugit.

*16 **Imâk** Gûdib sillaksoarmiut nagligivait, Ernetuane tunnilugo, illûnatik okpertut tâpsomunga assiokonnagit, nungusuitomigle inôgutekarkovlugit.

17 Gûdib Ernine tillilaungimago sillaksoarmut, sillaksoarmiunik erkartuerkovlugo; sillaksoarmiulle piulijaukovlugit tâpsomunga.

*18 **Tâpsomunga** okpertok erkartortauniangilak; okpingitorle erkartortaujarêpok; Gûdib Ernetuangata attinganut okpinginame.

19 Tamædja erkartortaujutiksauvok, kaumajok sillaksoarmut tikkisimangmat, inulle târsoak ungaginersarivât kaumajomit. Piniarningit idluimatta.

20 Ajortullijub kaumajok ômigivâ, kaumajomullo aijomane, piniarnerlungnine pidlartaukonnagit.

21 Miksekârnermigle piniartok, kaumajomut aivok, piniarine sagvartaukovlugit; Gûdeme piniaramigit.

*22 **Mattoma** kingorgagut Jêsuse illinniartine illagællugit nunamut Jûdêamut pivok, tagvanelo piniarvekarpok tâpkoa illagællugit, baptisilunelo.

23 Johanneselotauk baptisivok sulle Enoneme, Salimib kanitangane, tamanna imiliksôngmat; tagvungalo tikkiput baptitaujomavlutik.

24 Johanneselo sulle parngnanaersimavingmut pititaungimat.

*25 **Tagva** Johannesib illinniartingit Jûdillo ingmingnut apersôtilerput sujungainermik (baptitaunermik).

26 Johanneselo tikkipât okautivlugolo: Ajokertuijok, angut

Jordanib akkianut tikkitigilauktat, kiglijudjutigijat, ahâk, tânna baptisivok, illûnatiglo tikkipât.

27 Johannese kioвок okarlunelo: Inuk tigusijungnangilak sumik, killangmit tunnitjiviongikune.

28 Illipse nangminek kiglijudsijigivapse, okalaurama Kristuseunginimnik, tillijaugamale tâpsoma sivorngagut.

29 Nulliaksalik uiksauvok, uiksable illanârijingata nangerdlunelo naipertorpâ, kувiasudlarporlo uiksab nippinganik. Tamanna kувiasuugnera nâmaksilerpok mânna.

30 Tânna aglisijariakarpok, uvangale miklileriakarpunga.

31 Takpângat tikkitok tamainit anginerovok. Nunamit pijok nunamit pivok, nunablo pinginik okarpok. Kilangmit tikkitok tamainit anginerovok.

32 Kiglijudsivorlo tækkolauktaminik tussalauktaminiglo; illaliortokalungilarlo kiglijudsininganik.

33 Tâpsomigale illaliortub, tâpsoma makkiterpâ Gûdib miksekârtõninga.

34 Gûdib tillijangata Gûdib okausingit okautigingmagit; Gûdib Anernek tunningmago ôktûnut ôktornago (amigangitomigle).

35 Atâtab Ernine erdligivâ, tamaitalo tunnilaukpait tâpsoma agganginut.

36 Erninganut okpertok nungusuitomik inõsekarpok. Erninganut okpingitub inõsek tækkoniangilâ, Gûdible ningausingata kollangianginarpâ.

KAPITEL IV.

Arnamik Samâriamiomik. Attaniub kivgangata erningata ôkikitauninganik Kapernaume Galilæamõtome.

NÂLEGARLE tukkisilerame, Farisêrit tussaumalermatta, Jêsuse ununnersanik illinniarteotitsingmat, baptisingmallo Johanneseemit,

2 (Jêsuse nangminek baptisingigalloarmat, illinniartimigulle.)

3 Tagva nuna Jûdêa kemakpâ, Galilæamullo ingergarmilune.

4 Nunale Samâria apkotigijariakarpâ.

5 Tagva Samâriab iglugasæksoangita illanginut tikkipok, Sicharemik attilingnut, iglugasait, Jâkob tunilauktangita ernerminut Jôsefemut kannitanginêtunut.

6 Jâkoble immektarvinga tagvanêpok. Jêsusele ingerganerminut merngortorame, tagva immektarvingmut ingipok; stundelo pingasujortôlerpok.

7 Tagva arnak Samâriamiok tikkilerpok, immermik kallujartorlune. Jêsusib okautivâ: Immertilaunga.

8 (Ilmiiartingille iglugasæksoarnut aimavut nerikksarsini-
aromavlutik.)

9 Arnab Samáriamiub tagva okantivá: Sóg kenuvét avam-
nut immertitaunermik, Júdiogavit, uvangale Samariamiut arna-
ngita illangát? (Samáriamiullo Júdillo inguingnut illagêngi-
matta).

10 Jêsusib kiová okautivlugolo: Gúdiib tunnergutá illitari-
lerungne, kinaungmangáillo illingnut okartok: Immertilaunga;
tuksiarviginajarpát, tápsomalo tunnitjiviginajarpátit immermik
inôgutilingmik.

11 Arnab okautivá: Nálegak, kallutiksakangilatillônét; im-
mektarviglo ittingmat. Nakít inôgutilingmik immerkaral-
loarkê?

12 Anginersauvêt atátaptingnit Jákomit, tunijijomit immer-
tarvingmik ôninga uvaptingnut? Nangiminerle ômangat inmi-
laukpok, kittorngangillo nergjutingillo.

13 Jêsusib kiová okautivlugolo: Immermik ôninga immer-
tok immerulerniarivok.

14 Iernigle tunnergusiarijaminik uvamnut immerniartok
immerungniarungnaerpok issokangitomut; imerle tunniniartara
tápsomunga illuane puilavioniarpuk immermik, inôtsemut nu-
ngusitomut puilajomik.

15 Arnab okautivá: Nálegak, immermik tamattominga tu-
nitjiviginga, immerugungnaerkovlunga, ovungartuksaujungnaer-
kovlunga kallujartorlunga.

16 Jêsusib okautivá: Ailerit, uit kaikolugo, kailutillo
ovunga.

17 Arnab kiová okautivlugolo: Uekangilanga. Jêsusib
okautivá: Nellagut okarpotit: Uekangilanga.

18 Tellimanik uekalaukpotit, mánnalo najortigijat uigingi-
lat. Nellágut okarpotit.

19 Arnab okautivá: Nálegak tukkisivunga nellautaijôgavit.

20 Sivorlivut kakkame tamâne tuksialaukput (Gudemut;
illipsele okarpose: Jerusaleme kissiane tuksiarvekartuksau-
gapta.

21 Jêsusib okautivá: Arnak okperinga, nelliutsomârpok
kakkame tamânelônét, Jerusalemelônét Atátamut tuksiarveka-
rungnaerwise.

22 Tuksiarvigijase nellovasse; uvagulle tuksiarvigijavut
uellungilavut; puilijiksak Júdinit pingmat.

23 Nelliutsomârpore, nelliutijarêrporlo tuksiartut nellâgôr-
tut Atátamik tuksiarvekarvingat anernerme miksekârnermelo;
Atátalo taimaitunik tuksiartiminik pijomavok.

24 Gúde anerniovok, tuksiartingitalo anernerme miksekârn-
ermelo tuksiarvigijæksarivát.

25 Arnab okautivá: Kaujimavunga, Messiasse tikkitsomâr-

mat, Kristusemik attilik; tâpsoma tikkikune, tamainik okauti-
niarpâtigit.

26 Jêsusib okautivâ: Tâmmauvunga, okarkattigijat.

*27 **Taimak** okartillugo, illinniartingit tikkiput, tattamina-
rutigivâllo, arnak okarkattigingmago. Okangigalloarpulle:
Sumik appersornikkêt? ubvalo: Sôg okarkattigiviük?

28 Tagva arnab imektautine kemakpâ tagvunga, ailunelo
iglugasæksoarnut, inuillo okautivait:

29 Kaititse, inuk tækkojartcersiuk, okautjiga tamainik pi-
nialauktannik, Kristuseungimangât?

30 Tagva iglugasæksoarnit annilutiglo tikkilerpât.

*31 **Tikkerkârtinnagit**, illinniartingita innapât okarlutiglo:
Rabbi, nerrilerit!

32 Tâpsomale okautivait: Nerikksakarpunga kaujimangi-
tapsingnik.

33 Tagva illinniartit ingmingnut okarput: Kaitsijokalauner-
kâ nerikksanganik?

34 Jêsusib okautivait: Tamadja nerikksara, tillijima pijo-
majanga piniarutigilugó, piniarningalo pijarêrlugo.

35 Nangminek okalerpangilasê: Takkit sittamat nâkpatta,
kattersivekalârpok? Ahâk, okautivapse: Uititse, perorsêviglo
tækkolersiuk; perortut kakkorsijarêrput kattitæksauvlutik.

36 Kibluijorlo akkilertanniksarsivok, kattersihunelo peror-
tunik inôtsemut nungusuitomut, kувiasokattigêngniarlutiglo
karngasuijok kibluijorlo.

37 Tamâne okautsit nellautsingmatta: Tâmma karngasui-
vok, assia kibluiwok.

38 Uvanga tillilaukpapse kibluerkovhuse sennalaungitap-
singnik; assise sennalaukput, illipselo sullianginut tikkipose.

*39 **Samâriamiulle** iglugasæksoarnit taipkonangat pijut un-
nuktut okperivât, arnab okausingit pivlugit, kighigiutjijub:
Tâpsoma okautilaukpânga tamainik pinialaungninnik.

40 Samâriamiulle tikkinamitsuk, kenuvigivât uvliviojoma-
vlutik; uvlungniglo maggungnik tagvane uvlivok.

41 Ununnersallo okpilerput okausingit pivlugit.

42 Arnamullo okarput: Okperapta okautsitit pitjutigijung-
naerpavut, nangminek tussarapta tukkisilutalo, tâmma illa
Kristuseongmat, sillaksoarniut piulijingat.

*43 **Uvluk** magguk nângmannik, tagvangat aularpok, Gali-
lêamullo ingergalerdune;

44 Nangminerle Jêsusie kighigiutjivok, nellautajok nuna-
mine nakkorijaungimat.

45 Galilêamulle tikkingmat, Galilêamiut illaliorpât, tækko-
lauktut tamainik piniarninginik Jerusaleme aularviksiorviotil-
lugo. Aularviksiorvingmut tikkilaungmigamik.

*46 **Jésuse**lo ama Kanamut Galiléamétomut tikkinivok, immermik Wainiotitsivigilauktaminut.

47 Attaniuble kivgangita illangata erninga kanimavlune nellavok Kapernaume. Tâmma tussaumagame, Jêsuse Jûdéamit Galiléamut tikkingmat, tuksiarvigijartorpâ attersârkovlugo, erine âkiktaukovlugo, tokkoniarkôrdlune kannimaugmat.

48 Jêsusiblo okautivâ: Nellunaikutanik tattamuartuniglo tækkungikupse, okperomangilase.

49 Attaniub kivgangata okautivâ: Nâlegak, attersâlaurit kittorngara tokkôkârtinnago.

50 Jêsusib okautivâ: Ailerit, ernît inôvok. Angullo tâmma okantsemik okarvionerminik Jêsusemut okperpok ailerlunelo.

51 Attersârtillugolo, kivgangita pârpât, nellojungnaertilugolo okautivât: Kittorngat inôvok.

52 Tagva kiglisiniarpait stundemik nakornersaulervigilauktanganik. Okautivâllo: Ikpeksak, stundit 7 oningæne ôlingnartub kemakpâ.

53 Tagva atâtanga tukkisivok, stunde tâmmaugmat, okantjavine Jêsusemut: Ernît inôvok. Okpilerporlo iglomiokattine illûnaita illagilugit.

54 Tamadja Jêsusib tattamnantitangata aipanga, Jûdéamit Galiléamut tikkiname.

KAPITEL V.

Jêsusib Sabbateme Jârinik 38 inik kanimalauktok âkikpâ. Jûdit tamanna pivlugo unangmilugo pijut okarkattigivait suangavlugillo.

MATTOMA kingorngagut Jûdit uvloksiorvekarmatta, Jêsuse majorarivok Jerusalem.

2 Jerusaleme saukat itterkattarvingata kiglingane tessekarpok, Ebrêeritut taijamik Betesdamik, tellimaniglo iglotalingmik.

3 Tamakkonane kannimajut unnuktut nellavut, tantungitut, tussiaktullo, uvinêrutisimajullo. (Tâpkoa utakkivut immiub aulatitauniarninganik.

4 Engele akkarpaugmat tessermt, nelliuninga nelliutijaranga, immanganik aulatitsijartorlune. Neliat tagva sivorliovlune immiub aulatitauningata kingorngane missiktok tagvunga, tâmma pijungnailerpok, sumiglônêt kanimasermik pilik).

5 Inukarporle tagvane Jârinik 38 inik kannimavlune nellauktomik.

6 Jêsusible tâmma nellajok tækkogamiuk, tussaramelo, tai-

mak sivitutigijomik nellalaungmat, okautivâ: Pijungnaileromavêt.

7 Kamimajub okautivâ: Nâlegak, inukangilanga, imek aulajarat, missiktitsijiksammik tessermut; tikkikumalo assima ingiarpânga.

8 Jêsusib okautivâ: Makkitit, aumittitillo tigulugit aularit.

9 Tagvainarlo inuk tâмна pijungnailerpok, aumittinelo tigulugit aularpok. Uvlorle tamanna Sabbateovok.

*10 Tagva Jûdit pijungnailauktok okautivât: Uvlome Sabbateovok; idluangilak aumittitit nangmakkangne.

11 Tâpsoma kiovait: Pijungnaertitima okautivânga: Aumittitit tigukit aularlutillo.

12 Tagva apperivât: Inuk inna kinauvâ, okautjit: Aumittitit tigukit aularlutillo?

13 Pijungnailertuble kaujimangilâ, kinaungmangât; Jêsusie kemmailaungmat, inuliksôngmat tagvane.

14 Kingongagut Jêsusib kattimaviksoarme naipipâ, okautivlugolo: Udjertulerit; pijungnaerpotit; ajortullijungnaerit, sôngonersamik sugiartaoukonak.

15 Inuk tâмна aivok, Jûdillo okautijartorlugit, Jêsusieongmat pijungnaertitine.

16 Tamanna pivlugo Jûdit Jêsusie unangmivât tokkotsomavlugolo, taimailuilaungmat Sabbateotillugolo.

17 Jêsusible kiovait: Atâtaga mânambut tikkidlune piniarpok, uvangalo piniarivunga.

18 Tamanna pivlugo Jûdit pigannerterluarlutik tokkotsomavât, Sabbate issumagingimago kissianeungitok, okarmingmalle: Gûde atâtagigamiuk, ingminiglo Gûdemut adsitilune.

*19 Tagva Jêsusib kiovait okautivlugillo: Ahamarik, ahamarik okaupapse: Ernek ingminik piniarungngangilak sumik, tækkojaminiuk Atâtamit kissênik; tâpsoma piniarutigijanga Ernerubtauk taimaluatsiak piniarutigivâ.

20 Atâtab Ernine erdligivâ piniarninelo tamaita tækkojautipait tâpsomunga, sullelo piniarnerit pijariakortunersat tækkoitjutiginiarpait tâpsomunga, tattaminiarutigijæksapsingnik.

21 Sorlo Atâtab tokkungajut tuppaktimgagit, ômartilugillo, taimak Erningatauk ômartitsivok pijomajaminik.

22 Atâta erkartuingimat kimiglônêt, Erninele erkartuijungortilaukpâ tamainik.

23 Ernek illûnainut nâlektaukovlugo, sorlo Atâta nâlungmatsuk. Ernermik nâlungitok Atâtamiktak nâlunginivok tillijanganik.

24 Ahamarik, ahamarik okaupapse: Okausimnik tussartok, okperilugolo tillijiga, tâмна inôsekarpok nungusuitomik, erkartuivingmullo piniangilak, tokkomille inôtsemut nuktersimavok.

25 Ahamarik, ahamarik okaupapse: Stunde nellitsomâr-

pok, nelliutijarérporlo, tokkungajüt Gúdib Erningata nippinga-
nik tussarvingat; tamattomingalo tussartut inóniarput.

26 Sorlo Atáta inósekarmat ingmine, taimaktauk Ernine
tunitjivigivá inósekarkovlugo ingmine.

27 Pitsartunermiglo tunitjivigivá, erkartuerkovlugotauk,
luúb Erneringmago.

28 Tattaminiarntiginasiuk tamana. Stunde nelliutsonár-
mat illúnatik illuvernétut tussaromárviksangat tâpsoma nipping-
anik;

29 Annivlutiglo makkitsomárput ajungitullilauktut inóner-
mut pijuksauvlutik, ajortullilauktulle erkartuivingmut pijuksau-
vlutik.

30 Uvannik sumik piniarungnangilanga. Tussartaptut er-
kartuivunga, erkartuinalo idluarpok; pijomajara piniaruti-
ginginapko, Atátable tillijima pijomajanga.

31 Uvanga nangminimnik kigligiudsiguma, kigligiudsinera
miksekártongilak.

32 Assigale kigligiudsivok uvannik; kaujimavungalo, kigli-
giudsinek miksekártongmat, kigligiudsininga uvannik.

33 Illipse tilliklilaukpose Johannesemut, támnao miksekár-
nermik kigligiudsilaukpok.

34 Uvangale inungnut kigligiutjaujariakangilanga; taimaito-
migle okautivapse, piulijaulerkovluse.

35 Tamna nenneroangolaukpok ikkomalik kaumajorlo; il-
lipsele annikitomik kuviasútekaromalaukpose kaumaninganik.

36 Uvangale pijariarkortunersanik kigligiutjutekarpunga
Johannesib kigligiutjininganit; piniarnerille, Atátab kailauktangit
uvannut, nájerkovlunga tamakkoninga, piniarnerit tamakkoa
piniarutigijakka, kigligiutjivut uvannik, Atátab tillingmanga.

37 Atátalo tillijiga, támna kigligiutjivok uvannik. Tâp-
soma nippinga tussalaungimarikpasse, tautualónét tækkolaungi-
lasse.

38 Okausingalo illumigingilasse; okperinginapsiuk tâpsoma
tillilauktanga.

*39 **Aglangne** kenneritse; inótsemik nungusuitomik pitaka-
rasugigapse tâpkonane; tâpkoangovullo kigligiutsijut uvannik.

40 Uvannullo kaijomangilase inósekaromavluse.

41 Inungnut nertortaunasuangilanga.

42 Illitarivapsele, Gúdib naglingninganik illumiutekangi-
napse.

43 Atátama attingane tikkipunga illaliungilapsingalo. As-
siga tikkipat attermine nangminermine, támna illaliorniarpasse.

44 Kanok okperungnarkisé, nertortaujomautigupse illipsing-
nút? nertornarnerlo Gúdemit kissianit pijok kennernagô?

45 Issumaniarase, uvanga Atátab sângane passijomárapse.

Passiklertokarpok illipsingnik, Mõsesemik ipsominga tættigijap-singnik.

46 Mõseso okperigupsuik, okperinajarivapsinga; uvannik aglalaungmat.

47 Tâpsomale aglangit okperingikupsigik, kanok okausikka okperinajarpisigik?

KAPITEL VI.

Kristusib nerrititsininganik 5000 inik. Arvertarninganik im-miub kângagut. Okâlaninganik nerrinermik timinganik, im-mernermiglo aunganik.

MATTOMA kingorngagut Jêsusib Galilêab tessersoanga, tagva Tibêriasib tessersoanga ikârvigivâ.

2 Inugasæksuillo mallikpât, tattamnartitangit tækkolauktatik pivlugit, pinialauktangit kannimajunut.

3 Jêsusole kakkamut majorarpok, tagvungalo ingitsartorlune illinniartine illagællugit.

4 Aularviksiorvigle Jûdit uvloksiorvingat kaglilerpok.

*5 **Tagva** Jêsusole tækkosarpok tækkolunelo inugasæksoarnik tikkitiminik, Filippusemullo okarpok: Nakit kakkôjaksarsiniarpitâ makkoa nerikisanginik.

6 Taimagle okarpok ôktoromavlugo; kaujimagalloorame piniaromajaminik.

7 Filippusib kiovâ: Kakkôjat kênaujârsungnut 200 inut pissiangovaktut inuit tâpkoa amigarivait, mikkijomiglônêt attunît pigalloorunik.

8 Illinniartingita illangata, Andréasib, Simonib Pêtrusib nukkangata, okautivâ:

9 Nukkappiakarpok ovane kakkôjanik tellimanik mingeri-angniglo maggunnik pilingmik; kissianele unnuktoksoarnut tâpkoa suglunarpot.

10 Jêsusible okautivait: Inugasæksuit ikterkosigik. Iviksukakarporle tagvane unuktunik. Tagva ikterput 5000 iokasait.

11 Jêsusible kakkôjât tiguvaît, kujalivlunelo illinniartiminut tunivait, illinniartulle iksivajunut; taimaktauk mingeriangnuit nâmagijaminik.

12 Kâgungnailermattale, illinniartine okautivait: Amiakut kattarsorsigik, assiojokarkonnago.

13 Tagva kattarsoilutik amârgaujât 12 it tættæpait amiakunik, kakkôjanit tellimanit, nerrilauktut kikkilauktanginik.

*14 **Inuit** Jêsusib tattamnartitanga tamanna tækkogamitsuk, okarpot: Tâmma ila nellautajôvok tikkituksak sillaksoarnut.

15 Jêsusole mallugosulerame, kainajarmatta tigujomavlu-

golo, attaniotitsomavlugo, ama kemålerpok kakkamut inu-
tövlune.

16 Unnulermalle illinniartut attårput tesslerub kiglinganut.

17 Umiakortõmullo ikkivlutik ikårnjarlutiglo Kapernaumut.
Tåksijarårporlo, Jåsusiblo tikkisimaugilait.

18 Tessersoarlo mallilerpok akkunaksoarmut.

19 Epulaukårdlutik issaktanik 25,000 inik 30,000 iniglõnõt
ungasiktigijomut, Jåsuse innab kångagut pissuktok umiakor-
tõblo kannitanganut tikkitok tækkovåt erksilerlutiglo.

20 Tåpsomale okautivait: Uvangauvunga, erksinase!

21 Tagva umiakortõmut ikkerkolerpåt; tagvainarlo umia-
kortõb nuna aivigijomajatik tikkisimalerpå.

*22 Uvlub aipangane inuit tesslerub miksånõtut tækkovut
umiakangimat assianik, illinniartingita ikkimavigijangænnik
kissianik, Jåsusiblo illinniartine ikkekattigilaungimagit umia-
kortõmut, illinniartingit kissimik aulalaungmatta.

23 Umiakortõble assingit Tibériasemit tagvunga pivut kak-
kõjamik nerrimårvingænnut Nålekab kujalininganut.

24 Inuillo tækkogamik, Jåsuse tagvanængimat, illinniart-
tingillõnõt, umiakortõnut ikkilerivut, Kapernaumullo tikkilerlu-
tik Jåsuselo kemnerlugo.

25 Tessersublo akkiaue nagvåramitsuk, okautivåt: Rabbi,
kanga tamaungarpåt?

26 Jåsusib kiovait okautivlugillo: Ahamarik, ahamarik
okaupapse tattamnantitakka tækkolauktase, pivlugit kennilu-
ngilapsinga; kakkõjamigle nerrilaurapse kågungnaerluselo.

27 Nerkiksamik nungusårtomik pinasuarase, inõtsemulle
nungusuitomut itsainartomik, Inub Erningata tunniniartanganik
illipsingnut; tånna Gûdib Atåtåb nakkitjusilaungmago.

28 Tagva okautivåt: Sumik piniartuksauvitå, Gûdib piniar-
kõjanganik piniarungnarlutå?

29 Jåsusib kiovait okautivlugillo: Tamadja Gûdib piniar-
kõjanga, okperluse tåpsomunga tillijanganut.

30 Tagva okautivåt: Sumik tattamnantitsiniarkæt, tækko-
vluta okperilutillo pijungnarkovluta? sumik piniarkæt?

31 Sivorlivut Mannanik nerrilaukrut inukangitome, sorlo
aglaksimangmat: Tåpsoma kakkõjamik tunnitjivigivait, nerkik-
sanganik.

32 Tagva Jåsusib okautivait: Ahamarik, ahamarik okau-
papse: Måseseb kakkõjamik kilangmit tunnitjivigilaungilåse,
Atåtåmale kakkõjamik idluartomik tunnitjivigivåse kilangmit.

33 Tamådja Gûdib kakkõjanga, kilangmit pijok, tunijjok
silaksoarmiunut inõtsemik.

34 Tagva okautivåt: Nålegak, kakkõjamik, taimaitomik
tunitjivigitsainartigut.

35 Jåsusible okautivait: Uvanga kakkõjavunga inõgutilik.

Uvamnut kaijok kângniarungnaerpok; uvamnullo okpertok immerosungniarungnaerpok.

36 Okautijarêrpapsele, tækkolaurapsinga, okperingilapsingalo.

37 Illûnatik Atâtama kaitangita uvamnut tikkipânga; uvamnullo pijok annitinagolo ajæktorniångilara.

38 Kilangmit tikkinama, pijomajaraungitok piniaromavlugo, tâpsomale tillijima.

39 Tamadjale Atâtama tillijima pijomajanga, assiojokarkonnago tamainit, tunnilauktanginit uvamnut, ômartitserkovlungale tâpkoniga uvlut naggatiksangæne.

40 Tamadjale tâpsoma tillijima pijomajanga, Erninganik tækkojok okperivlugolo nungusuitomik inôgutekarkovlugo; uvangalo ômartitsomârpara uvlut naggatiksangæne.

41 Tagva Jûdit annûtigivât, okarmat: Uvanga kakkojauvungna kilangmit tikkitunga;

42 Okarlutiglo: Jêsuseungilâk una, Jôsefib erningâ? atângalo anânangalo illitaringilavût? kanorle okarkâ: Kilangmit tikkitunga?

43 Jêsusib kiovait okautivlugillo: Annûtjikattigêngniarase!

44 Uvamnut tikkitokarungnangilak, Atâtab tillijima amuangippago; uvangalo ômartitsomârpara uvlut naggatiksangæne.

45 Nellautaijut aglangine aglaksimavok: Illûnatik ajokertortaumajôjomârput Gûdemut. Atâtamillo tamattominga tusartok illinniarlugolo, tânna kaijungnarpok uvamnut.

46 Atâtamik tækkomajokangilak; Gûdemit pijub kissime Atâta tækkolaukpâ.

47 Ahamarik, ahamarik, okaupapse: Uvamnut okpertok, nungusuitomik inôsekarpok.

48 Uvanga kakkojauvunga inôgutilik.

49 Sivorlise Manmanik nerrilaukput inukajuitome tokkovlutiglo.

50 Tamadja kakkojak, kilangmit tikkitok, tamattomangat nerrijok, tokkokonnago.

51 Uvanga kakkojauvunga ômanartok, kilangmit tikkitok. Kakkojamit tamattomangat nerriniartok, inôniarpok issokangitomot. Kakkojarlo tunniniartara, uvinigivara, tunniniartara, sillaksoarmiut inôkovlugit.

52 Tagva Jûdit akkerartortigêlerput okarlutiglo: Kanok ôma uvingminik nerritsungnarpâtigât?

53 Jêsusib okautivait: Ahamarik, ahamarik okaupapse: Inûb Erningata uvinga nerriniångikupsiuk, aungalo immernago, inôsekarungnangilase illupsingne.

54 Uvininnik nerrijok, aumniglo immertok, nungusuitomik inôgutekarpok, uvangalo ômartitsomârpara uvlut naggatiksangæne.

55 Uviniga illa nerka.ksaungmat, angalo illa immiksauvlune.

56 Uvinimik nerrijok, aumniglo immertok uvamnêtsainar-pok, uvangalo tâpsomanêpunga.

57 Sorlo Atâtab ômajub tillingmanga, uvangalo inôgama Atâta pivlugo: taimaktauk uvannik nerrijok inôniarivok piv-lunga.

58 Tamadja kakkôjak, kilangmit tikkitor; inângungitor, si-vorlise Mannanik nerrilaungmattatut, tokkovlutiglo. Kakkôja-nik tamattominga nerrijok inôniaromârpok issokaungitomot.

59 Tamattominga okâlavok illinniarvingue, ajokertuigame Kapernaume.

*60 **Illinniartlungitale** unuktut, tamanna tussaramitsuk, okar-put: Okautsit tamakkoa sôngudlarput; kia tussarungnarkagit?

61 Jêsusele illumigut mallugosulerame, illiniartingita ta-manna annûjutigingmatsuk, okautivait: Tamanna sinnaungaju-tigivisiûk?

62 Kanôk, Inûb Erninga tækkojomârupsuik kongmuartok takpikkunga itsainarvingminut sivorngane?

63 Anernek tagva ômartitsijok! uvinik piungilak. Okautsit okauserijakka annerniovut inôgutaularmiglo.

64 Akkunapsingnêtokarporle illanginik okpingitunik. Jêsuse pigiarninganit kaujimatsiaralloarmat, nelit okpingimatta, nelitalo pititsomârmago.

65 Okarporlo: Tamanna pivlugo okautilaukpapse: Uvam-nut tikkitorarungnangilak, Atâtamut tamattominga tunitjivio-gune kissiane.

66 Taimangat illinniartingita unuktut tunnupât ingergakat-tigijungnaerlugolo.

*67 **Tagva** Jêsusib 12 it okautivait: Illipsetauk aularoma-givisé?

68 Tagva Simonib Pétrusib kiovâ: Nâlegak, namût aijuk-sauvitâ? Igvit okausekarpotit nungusuitomik inôgutilingnik.

69 Uvagullo okpilaukpogut illitarsilerlutalo, Kristuseoga-vit, Gûdib ômajub Erninga.

70 Jêsusib kiovâ: Uvanga 12 iojose annerilaungilapsê? illa-selo attausek Sâtanaseovok.

71 Jûdasele Issariot, Simonib (erninga) okautigivâ; tâp-soma kingornagut pitipâ; tâmnalo 12 it illangat.

KAPITEL VII.

Kristusib okâlaninginik kattimaviksoarme, uvloksiorvingme, akkerkunik millukatalingnik iglokarvingme.

MATTOMA kingorngagut Jêsusib Galilêa ingergavigivâ; Jûdêa ingergavigijomanginamiuk, Jûdit tokkonasuarmatsuk.

2 Jûdille uvloksiorvingat, akkerkunik millukatalingnik iglokarvingat kannilerpok.

3 Tagva kattangutingita okautivât: Parngnailerit aularlutillo Jûdêamullo ailerit, illinniartitittauk tækkokovlugit piniarnernik piniarnerijarnik.

4 Angigutjilune piniartokangimat sumik, tauktaujomagune. Taimailioruvit, sakkijâlerit sillaksoarmiunut.

5 Kattangutingitalônêt okperingimatsuk.

6 Tagva Jêsusib okautivait: Piviksara nelliutisimangilak sulle; piviksasele nelliutitsainarpok.

7 Sillaksoarmiut ômigijungnangilâse, uvangale ômigivânga, tâpkoniga kigligiutsigama, piniarvingit idluingmatta.

8 Illipse uvloksiorvingmut tamattomunga majoraleritse. Uvanga majoraromangilanga sulle uvloksiorvingmut tamattomunga, piviksara nelliutisimaugimat sulle.

9 Tamattomingale okautijarêramigit, Galilêamêtuarpok sulle.

10 Kattangutingille majoralermatta, tagva uvloksiorvingmut tamattomunga majoralerivok, sakkijârane angijutjivlunele.

11 Tagva uvloksiorviotillugo Jûdit kennerpât okarlutiglo: Imna navêkâ?

12 Tâpsomingalo okarnijokadlarpok inuit akkorngæne. Illangit okarput: Ajungitôvok. Assingille okarput: Aukak, inuille uivêrivait.

13 Sagvartomigle okartokangilak tâpsominga, Jûdit erksigigamigit.

*14 **Uvloksiorviotillugole** Jêsuse majorarpok kattimaviksoarmut, ajokertuilunelo.

15 Jûdillo tattammiliarutigivât, okarlutiglo: Kanok ôma aglait kaujimavagit, illinnialaungigalloaramigit.

16 Jêsusib kiovait okautivlugillo: Ajokertûtiga uvamnit pingilak, tâpsomangalle tillijimnit.

17 Tâpsoma pijomajanganik piniaromajokarpat, tukkisiniarpok, ajokertûsek tamanna Gûdemit pingmangât, ubvalo uvamnik okâlamangârma.

18 Ingminik okâlajok nertortauniksaminik kennerpok; tâpsomale tillijime nertornarninganik pinasuartok, tâmua miksekârtôvok, idluinekangilarlônêt tâpsomane.

19 Mõsesib perkojanik tunitjivigilaungilásê? Akkunapsingnelo malliktokangilak perkojanik! sôg tokkonasuarpsingâ?

20 Inuit koivut okarlutiglo: Sâtanasekarpotit; kia tokkonasuarpâtit?

21 Jêsuse kiovok okarlunelo: Tattamnartitamik attausê-narmik pinialaukpunga, illúnapselo tattamminiarutigivasse.

22 Mõsesib kippinermik perkolaukpâse (Mõsesemit pingigalloartok, atâtagijaptingnille); inuglo kippivasse Sabbateme.

23 Inugle kippijaukpat Sabbateme, Mõsesib perkojangit asserortaulerkonnagit: sôg ningarivisingâ, inuk illúnât âkilaurapko Sabbatemê?

24 Kallinetuinak malliklugo erkartuiniarase, erkartuiner-migle idluartomik erkartuileritse.

25 Tagva Jerusalemiut illangit okarput: Tâmmaungilâk tokkonasuartangât?

26 Ahâglo agviartaunane okâlavok, innertingilâllônêt. Angajokâvut tukkisimarilerkât mâna, tâmma kollarnangitomik Kristuseongmât?

27 Kaujimavogulle, tâmma nakit pingmangât; Kîrustusele tikkipat, kaujimajokarniangilak, nakit pingmangât.

28 Tagva Jêsuse kattimaviksoarme nipperkortovlune ajokertuilerpok okarlunelo: Ahaila illitarivapsinga, kaujimavoselo nakit pingmangârma; uvamniglo tikkisimangilanga, miksekartotôvorle tillijiga illitaringitase.

29 Uvangale illitarivara; tâpsomangat pigama, uvamniglo tilliklilaukpok.

30 Tagva tigumasuarpât; aktuijokangilarle tâpsominga stundinga tikkisimangimat sulle.

31 Inuille unuktut okperivât, okarlutiglo: Kîrustuse tikki-kune, ôma piniarnerijanginit tattamnartullinersauniarkâ?

32 Farisêrillo tussaumalerput, inuit taimak okautigingmat-suk. Tagva Farisêrit ajokertuijoksuillo kivganik tilliklerput, tigujaukovlugo.

33 Tagva Jêsusib okautivait: Sulle annikitomik najorniar-papse, kingorngagullo tâpsomunga ainiarpunga tillijimnut.

34 Kenneromârpapsinga nenninangalo; najugaralo tikkit-sungnangilase.

35 Tagva Jûdit ingmingnut okarput: Namut aijomavâ una, nennijæksaringinaptigô? Grîchinut, sunatuinarnut siamangajunut aijomavâ, Grîchit ajokertoriartorlugît?

36 Okausingit kanok tukkekarkât? okarame: Kenneromârpapsinga nenninangalo; najugaralo tikkitsungnangilase!

*37 **Uvlokslorviable** tamattoma uvlungita kingorlerpângæne, kuvianarnerpângæne, Jêsuse nikkovipok, nipliarlunelo okar-pok: Imeruktokarpat, kailerle uvamnnt, immerlunelo!

38 Uvamnut okpertub timinganit, sorlo aglaksimangmat, kôggut inôgumik inmagit kôleromârput.

39 Taimagle okarpok Anernek pitjutigilugo, okperijingita tunnergusiæksangat; Anernek ajunginek tikkisimangimat sulle, Jêsuse ânanausijaungimat sulle.

40 Inuille unuktut, okautsinik tamakkononga tussartut; okarput: Tâmma nellautaijôvok idluartok.

41 Assingille okarput: Kristuseovok. Illangit okarput: Kristuse Galilêamit tikkituksauvâ?

42 Aglait imaingilât: Dâvidib kinguvânginit, iglugasangnit Betlehemit, Davidib najugarilauktanganit, Kristuse tikkituk-saungmât?

43 Taimak inuit akkerartortigêlerput tâmma pivlugo.

44 Illangitale tigujomagalloarpât; aktuijokangilarle tâp-sominga.

45 Kivgat ajokertuijoksoarnut Farisêerinullo tikkiput. Tapkoalo okautivait: Sôg kaingipisiûk?

46 Kivgat kiovut: Okâlajokalaungimarikpok sulle inungmik, inuktut ipsotunak.

47 Tagva Farisêerit kiovait: Illipsetauk uivêrijauvisê?

48 Angajokât Farisêerillônêt illangata okperivaûk?

49 Inuille, perkojanik kaujimangitut, ôminarneraræksauvut.

50 Tagva Nikodêmusib, unnuangotillugo (Jêsusib) nellipsar-tigilauktangata, tapkoalo illangata okautivait:

51 Perkojat pigijavut malliklugit inungmik erkartuijoksauvitâ, kiglisiniartaukârtinnago tukkisijaukârtinnagolo piniarnin-ginik?

52 Tâpkoa kiovât okautivlugolo: Galilêamiôgivêt? kiglisi-niarit tækkolutillo, Galilêamit nellautaijomik pijokangilak.

53 Taimak illûnatik angergalerput.

KAPITEL VIII.

Jêsusib idluarsaininganik arnak ajortullilauktok pivlugo. Inuit akkerartortigêngningæmmik Kristusib ajokertâtingit illin-niartingitalo illusingit pivlugit.

JÊSUSELE kakkamut orksoktalingmut aivok.

2 Kaulermallo kattimaviksoarmut kailerivok, inuillo illûna-tik tikkipât, ingidlunelo ajokertorpait.

3 Aglangniglo illisimajut Farisêerillo arnamik âtsivut tâp-somunga, tigujamingnik anguniartillugo, akkorngænnullo pitipât.

4 Okautivlugolo: Ajokertuijok, arnak una anguniartillugo appakataujok!

5 Mômesible perkojane perkolaukpâtigut, taimaitut millorlugit ujarkanut; Igvit kauok okarkêt?

6 Taimagle okarput ôktoromavluĝo, passitiksakaromavlutik tâpsomunga. Jêsusele okkolerpok, tikkermiuullo aglaklune nunanut.

7 Apersorannermâtsugle, makkilerpok, okautivlugillo: Akkunapsingne ajornekangitub millorkârliuk ujarkanut.

8 Ama okkovlune aglakkivok nunanut.

9 Tamanna tussaramitsuk, kingorlerêklutik annilerput innukoarnernit inôsuktut tikkilugit, issunnamingnut passijauvlutik. Jêsusele kissimeotilugo kemmaktauvok, arnarlo kerkane nangertok.

10 Jêsusele makkilerpok; inuksinginanelo arnab assianik, okautivâ: Arnak, ipkoa passijitit nanêkât? erkartortaumangilatit?

11 Tâpsomale okautivâ: Ahaila Nâlegak. Jêsusible okautivâ. Tagva uvangatauk erkartoramangilagit; aularit, kingorngane ajortullijungnaerit.

*12 Tagva Jêsusib okarvigigivait okarlunelo: Sillaksoarmiut kaumanerivânga; uvannik malliktok târtome arvertarniangilak, kaumajorle inôgutaujok piginiarpâ.

13 Tagva Farisêerit okautivât: Illinguik kigligiutjivotit, kigligiutjiuit miksekârtôngilak.

14 Jêsusib kiovait okautivlugillo: Uvannik kigligiutjiguma, kigligiutjinera miksekârtônajarpok; kaujimagama, nakit pingmangârma, namullo ainiarnangârma. Illipsele kaujimangilase, nakit pingmangârma, namullo ainiarnangârma.

15 Illipse uvinik malliklugo erkartuivose; uvanga erkartuilingilanga kimiglônêt.

16 Erkartuigumale, erkartuinera idluartôvok; kissimaunginana, uvangale Atâtagalo tillijiga.

17 Perkojipsingne aglaksimavok, inuk magguk kigligiutjini ngak miksekârtôngmat.

18 Uvangauvunga kigligiksautijunga uvannik, Atâtagalo tillijiga kigligiutsigivok uvannik.

19 Tagva okautivât: Atâtat nanêkâ? Jêsusib kiovait: Uvanniglônêt, Atâtamiglônêt illitarsingilase; uvanga illitarigupsinga, Atâtagatauk illitarinajarivasse.

20 Okautsit tamakkoa Jêsusib okauserivait Gûdib iklerviugata sennianêdlune, ajokertuigame kattimaviksoarme; tigusijokangilarlo tâpsomunga; stundinga tikkisimangimat sulle.

*21 Tagva Jêsusib ama okautivait: Aularniarpunga kenne romârpapsingalo, tokkoluselo ajornipsingne; aiviginiartara tikkitsungnangilase.

22 Tagva Jûdit okarput: Ingminik tokkotsomavâ? okarame: aiviginiartara tikkitsungnangilase.

23 Okautivaillo: Illipse mángat pivose, uvanga takpángat pivunga; illipse sillaksoarmit tamattomangat pivose, uvanga sillaksoarmit tamattomangat pingilanga.

24 Taimak tokkojomârniipsingnik ajornipsingne okautilaupapse; tokkojomârapse ajornipsingne, okpingikupse uvangaugama.

25 Tagva okautivât: Kinauvêt? Jêsusiblo okautivait: Sivorlernik tâmma okarkattigijise.

26 Unnuktunik okausiksakarupunga illipsingnut erkartuitik-sakalarmalo; tillijigale miksekártôvok; tussalauktakkalo tâpsomangat okauserivakka sillaksoarmiunut.

27 Tukkingilâlê, Atâtamik okarvingingmagit.

28 Tagva Jêsusib okautivait: Inûb Erninga nappautigupsiuk, illitarsijomârpose uvangaunimnik, uvamniglo pinginimnik; sorlele Atâtab ajokertulaungmanga, taimak okâlavunga.

29 Tillijimalo illagivânga, Atâtab kissimaukungilânga; pi-niatsainarama kuviagijanganik.

*30 Taimak okâlatillugo unuktut okperilerpât.

31 Tagva Jêsusib Jûdit okperijine okautivait: Okausikka mallitsainalerupsigik, idluartunik illiunniartigivapse.

32 Miksekârnerlo illitariniarpasse, miksekârnerublo kivgaungnaertiniarpâse.

33 Tagva kiovât: Abrahâb kinguvârivâtigut kivgaungitsainarlutalo kimullônêt; kanok okarkêt: kivgaungnaerniarpose.

34 Jêsusib kiovait okautivlugillo: Ahamarik, ahamarik okaupapse: Ajortullijok kivgauvok ajornernut.

35 Kivgarle iglomêtsainarniangilak, ernerle tagvanêtsainarniarpok.

36 Ernerub tagva kivgaungnaertikpasse, nellâgut kivgaungnaerpose.

37 Nellungilanga, Abrahâb kinguvâringmase; tokkonasuar-papsingale; okausikka itterviksarsingimatta akkunapsingne.

38 Okâlavunga tækkolauktamnik atâtamne; taimailiorivose tækkojapsingnik atâtapsingne.

39 Tagva kiovât okautivlugolo; Abrahâ atâtagivavut. Jêsusib kiovait: Abrahâ kitorngarikpasse, Abrahâ pinialauktangit piniarajarivasse.

40 Mânnale tokkonasuarpapsinga, inuk taimaitok, miksekârnermik okautijjok illipsingnut, tussalauktamnik Gûdemit: Abrahâ taimailiulaungilak.

41 Atâtapse piniarningit piniarnerivasse. Tagva okautivât: Tammangainâgaungilagut; attautsemik atâtakarpogut, Gûdemik.

42 Jêsusib okautivait: Gûde atâtagigupsiuk, nagliginajar-papsinga; annilaurama, Gûdemillo pilunga; uvamnik kailaunginama, tâpsoma tillivânga.

43 Sôg okausikka illitaringipisigik? okausikka tussarung-nanginapsigik.

44 Atâtapasingnit Sâtanasemit pivose, atâtapselo ikliguningit malligomavasse. Tâмна inuartôvok pigiarninganit, miksekârnermetsainalaungitorlo; miksekârnek tâpsomanêngimat. Sæg-lonermik okâlaguue, nangminerijaminik ovâlavok; sæglotojoksôgame, sæglonerublo atâtagivâ.

45 Uvangale miksekârnermik okâlagama okperingilapsiuga.

46 Nelipse akkunapsingne ojerormik passijungnarpângâ? Miksekârnermikle okâlaguma illipsingnut, sôg okperingilapsingâ?

47 Gûdemit pijub Gûdib okausingit tussarpait; tamanna pivlugo tussangilase, Gûdemit pinginapse.

48 Tagva Jûdit kiovât okautivlugolo: Nellâgut okangilagût, Samâriamiogavit, Sâtanasekalarpillô?

49 Jêsusib kiovait: Sâtanasekangilanga, atâtagale nertorpara, illipsele nachogivapsinga.

50 Nertortauniksara kenningilara, kennertokarporle tamatominga erkartuilunelo.

51 Ahamarik, ahamarik okaupapse: Okausimnik malliktub, tokko tækkoniangilâ issokangitomut.

52 Tagva Jûdit okautivât: Mâнна nellojungnaerpogut Sâtanasekaravit. Abraha tokkolaukrok, nellautaijullo; okarpo-tillo: Okausimnik malliktub tokko ôngniangilâ issokangitomut!

53 Anginersauvét atâtaptingnit Abrahamit tokkolauktomit? nellautaijullo tokkolaurivut. Illingnik sunautipît?

54 Jêsusib kiovait: Uvamnik nertortiguma, nertornera piungilak. Atâtagale, tâmnauvok nertordlertok uvamnik, okautigijase Gûdigivlugo.

55 Illitaringilasselo. Uvangale illitarivara. Okarajarumalônêt: Illitaringilara; sæglokitsinajarpunga illipsitut. Illitari-varale okausingillo mallipakka.

56 Abraha atâtase kuviasulerpok, uvluksamnik tækkojuk-saugame; tækkogamiuglo kuviasulerpok.

57 Tagva Jûdit okautivât: Jârekarnak sulle 50 inik, Abrahalo tækkolaukpiûk?

58 Jêsusib okautivait: Ahamarik, ahamarik okaupapse: Abraha ilerkârtinnago uvanga ipunga.

59 Tagva ujarkanik tigusiuvut milloromavlugo. Jêsusese ijerpok annilunelo kattimavingmit, akkorngettigut.

KAPITTEL IX.

Kiglingunit tautungitomik Kristusib tautuktitsininganik.

JÊSUSELO semmerkotsivok tækkovlunelo erniangonerminit tautungitomik.

2 Illinniarthingitalo apperivât okarlutiglo: Ajokertuijok, kina ajortullilaukâ, tâмна, angajokâgiglônêt, tautugane erniangongmat?

3 Jêsusib kiovait: Tâmnalônêt, angajokâgiglônêt ajortullilaungilat; Gûdible piniarningit sakkertitaulerkovlugit tâpsomane?

4 Tillijima piniarningit piniaræksarivakka uvlôtillugo; unnuangojomârpok kialônêt piniarvigijungnangitanga.

5 Sillaksoarmêtillunga kaumaniovunga sillaksoarmiunut.

6 Taimak okarêrame, nunamut oriarpok nuvaglo ivjomut akkudlugo, tamattominga tautungitub ijigik mingoarpak,

7 Okautilugolo: Siloab (imaipok: tillijab) tessinganut ailerit ermiklutillo. Tagva ailerpok ermiklunelo, tautuklunelo kaivok.

*8 **Sillalungit**, tautuktullo tâpsominga sivorngane, kennujôngmat, okarput: Tammaungilâk iksivalauktok kennuvlunelô?

9 Illangit okarput: Tâmnauvok. Illangille: Adsigivâ. Nangminerle okarpok: Tâmnauvunga.

10 Tagva okautivât: Kanok tautuktitaulerpêt?

11 Kioвок okarlunelo: Inûb, Jêsusemik attiggub, ivjok sennavâ, mingoarlugiglo ijikka, okarlunelo: Siloab tessinganut ailerit, ermiklutillo. Ailerpunga ermiklungalo, tautulerlungalo.

12 Tagva okautivât: Taimna nanékâ? Okarpok: Nellovunga.

*13 **Tagva** Farisêerinut aularutivât tautulaungitok.

14 Sabbateovorle, Jêsusib ivjok sennangmago ijigiglo uitingmagik.

15 Tagva Farisêerritauk ama apperivât, kanok tautuktitaulermangât? Tâpsomale okautivait: Ivjomik illijivok ijîmnut, ermilerpungalo, mânnalo tautukpunga.

16 Tagva Farisêerit illangit okarput: Inuk taimna Gûdemit pingilak, Sabbate issumaginginamiuk. Assingille okarput: Kanok inuk ajortolik taimak tattamnartitsijungnarkâ? Akkerartortigêlerpullo.

17 Tautulaungitok ama okautivât: Sumik okarkêt tâpsominga, ijikik uitilaungmagik? Tâmnale okarpok: Nellautaijôvok.

18 Jûdille okperingilat tautulaungininga, tautulerningalo, kaikojerkâratik tâpsoma tautulertub angajokâgingnik.

19 Apersorlugiglo okautivakit: Ernerivitikô una, okautigijatik tautugane erniangolauktomik? Kanok illingavâ, mâna tautulermât?

20 Angajokâkita kiovait okautivlugillo: Kaujimavavuk, tâna erneriaptigo, tautuganelo erniangolaungmat;

21 Kanorle mâna tautuktitaungmangât, nellovoguk. Inumariogalloak, apperisiuk; ingminik okarkosiuk.

22 Taimak angajokâgik okarpuk, Jûdit erksigigamikik. Jûdit kajusikattigêjarêrmatta, tâpsomînga Kristuseojomik kigligiutsijokarpuk, tâna kattimavingmit avitaukovlugo.

23 Tamanna pitjutigilugo angajokâgik okarpuk: Inumariogalloak, apperisiuk.

24 Tagva aipanganik inuk tautulaungitok kaikolerpât okautivlugolo: Gûde nertoruk. Kaujimavogut, inuk tâna ajortôngmat.

25 Tâna kiovo okarlunelo: Ajortôngmangât nellovara; attautsemik nellungigalloarpunga, tautulaunginama, mânnalo tautulerama.

26 Tagva ama okautivât: Sumik piniarpâtit? kanok ijîkik uitipagik?

27 Tâpsoma kiovait: Okautigijarêpara illipsingnut, tussangipisiuk? ama tussaromavisiuk? tâpsomînga illinniarteojomagivissé?

28 Fagva okarnerlôtîlerpât okarlutiglo: Igvit taipsoma illinniartigivâtit; uvagulle Môsesib illinniartigivâtigut.

29 Kaujimavogut, Gûdib Môsese okarkattigingmago; taimnale kaujimangilavut, nakit pingmangât.

30 Inub kiovait okautivlugillo: Tamanna tattamnadlarpok, kaujimanginapse, nakit pingmangât; ijikkalo uitilaukpak.

31 Kaujimavogulle, Gûdib idluitullijut tussangimagit; Gûdemigle opigosuktokarpuk, pijomajanganiglo piniartok, tâna tussarpâ.

32 Sillaksûb pigiarninganit tussaumajokangilak tautugane erniangomajub ijîgingnik uititsijokartomik.

33 Tâna Gûdemit pingikune, piniarungnarajangilak sumik.

34 Tâpkua kiovât okautivlugolo: Ajornerne erniangomamarigalloarlutit ajokertorpitigût? Pingujarpâllo.

*35 Jêsuse tussaumalerpok pingujalaungmatsuk. Naipinamiuglo okautivâ: Gûdib erninganut okperkêt?

36 Tâpsoma kiovâ okautivlugolo: Nâlegak neliat tâmnauvâ? okperkovelunga tâpsomînga.

37 Jêsusib kiovâ: Tækkolaukpuk; okarkattigijallo, tâmnauvok.

38 Tâpsomale okautivâ: Nâlegak okperpunga! tuksiarvigivâlo.

39 Jêsuselo okarpok: Erkartuijartorlunga sillaksoarmut tamattomunga pivunga, tautungitut tautulerkovlugit, tautuktullo tautugungnaerkovlugit.

40 Farisêcirillo illangita najortingita tamana tussarpât, okautivlugolo: Tautunginivâ?

41 Jêsusib okautivait: Tautungikupse, ajornekarajangilase; mânnale okarapse: Tautukpogut; ajortoêrungnangilase.

KAPITEL X.

*Kristusemik mianersijomik ajungitomik, saugakottinginiglo.
Jêsuselo Messîaseongmunyât?*

AHAMARIK, ahamarik okaupapse: Ittertarvikut ittingitok saukat iglungænnut, assiagulle ittertok, tâmma tigliktôvluvelo inuartôvok.

2 Ittertarvikulle ittertok saukat mianerijigivât.

3 Tâmma ittertarviub udjertortingata upkuêrutivâ, saukkallo nippinga tussarpât, saugakottinelo karkovait, attingit taivlugit, annitilaitalo.

4 Saugakottinelo annititsarêrpagit, saukat sivorlerivât maliklugolo; nippinga illitarigamitsuk.

5 Tækkorngartarle mallingilât, kemâvâlle, tækkorngartat nippingit illitariginamigit.

6 Okautsinik tamakkoninga Jêsusib okarvigivait: tukkisingilâlle, sunaungmangât okarvionitik tâpsomunga.

7 Tagva Jêsusib ama okautivait: Ahamarik, ahamarik okaupapse: Uvanga saukat ittertarvigivânga.

8 Illûnatik sivunamne tikkilauktut tigliktôvlutiglo inuartôlaukput; saukallo nâlælaungilait.

9 Ittertarviovunga: uvapkut ittertokarpat, tâmma piulijau-niarpok, itterluvelo annilunelo nerkiksarsiniarpok.

10 Tigliktok kailerpangilak, kissiane tiglingnigomavlune, tokkotsijomavlunelo, asseroijomavlunelo.

11 Uvanga tikkipunga, inôtsemik piksaniglo nâmaktunik pekarkovlugit.

12 Uvanga mianersijôvunga ajungitok. Mianersijok ajungitok inôtsiminik tunnivok saukat pivlugit. Attartugable, mianersijungitub, nangminekangitub saukanik, amarak kailertok tækkogamiuk, saukat kemakpait kemâvluvelo; amarkublo saukat angulugit siamartipait.

13 Attartugarle kemmâvok; attartugaugame, saukallo kam-magingilait.

14 Uvanga mianersijôvunga ajungitok, pikkalo illitarivakka, illitarijauvlungalo pimnut,

15 Sorlo Atátá illitaringmanga, uvangalo Atáta illitari-gapko. Inóseralo tunnivara saukat pivlugit.

16 Sulle assingínik saugakuttekarbunga iglomit tamattomangat pingitunik. Tápkalo tamaunga pititsariakarpakka, nippigalo tussaromârpát, attautsimêlutiglo kattimgajomârpút, attautsemiglo miânerijekarlutik.

17 Tamanna pivlugo Atátama nagligivánga, inósera tunnigapko, ama tiguserkovlunga tamattominga.

18 Arktaijokangilak tamattominga uvannit, issumamnigle ipperarpara, Pitsartunekarpunga ipperarlugo, pitsartunekarivungalo ama tigulugo. Perkojamik taimaitomik tunitjiviovunga Atátamnut.

*19 Tagva Júdit akkerartortigêlerpút okautsit tamakkoa pivlugit.

20 Unuktut tápkunanétut okarpút: Sâtanasekarpok illisimaidlarlungelo, sôg nálækpisiúk?

21 Assingit okarpút: Tamakkoa (Sâtanasemik) illumiktub okauseringilait; Sâtanasiblo tautungitút ijingit uitijungnarpagít?

*22 **Kattimaviksùble** attortautainarninganik uvloksiorviokok Jerusaleme, okkiongovorlo.

23 Jêsuselo arvertorpok kattimaviksoarme, Salomonib iglorusingane.

24 Tagva Júdit illuvát okautivlugolo: Kanok sivitutigijomik tarnivut nokkangatipigít? Kristuseoguvit, nellâgut okautitigut.

25 Jêsusib okautivait: Okautigijarêrpara illipsingnut, okperingilasele. Piniarnerit piniarnerijakka Atátama attingane, kigligiutsivut uvannik.

26 Okpingilasele; saugakottiginginapse, sorlo okautilaurapse.

27 Saugakottima nippiga tussarpát illitarivakkalo; mallikpângalo.

28 Inôtsemiglo nungusuitomik tunitsivigivakka, asserorniat-sangilallo, arktaijokarniangilarlônét tápkoninga aggamnit.

29 Atáta, tunijjok tápkoninga uvamnut, anginerovok taimainit; arktaijokarungnangilarlo tápkoninga Atátama agganinit.

30 Uvangalo Atátalo attausiovoguk.

31 Tagva Júdit ama ujarkanik tigusivut milloromavlugo.

32 Jêsusib kiovait: Piniarnernik ajungitunik unuktunik Atátamnit pijunik sakkertitsilaukpunga illipsingnut. Piniarnerit tamakkoa neliat pivlugo milloromavisinga ujarkanút?

33 Júdit kiovát okautivlugolo: Piniarnerit ajungitút pivlugit milloromangilaptigit ujarkanut; Gûdemigle mittautekarnít pivlugo, inutuinaugavillo, illingniglo Gûdiotinavit.

34 Jêsusib kiovait: Aglaksimangilâk perkojipsingne: Okau-tilaukpapse Gûdiogapsê?

35 Taipkoa Gûdinik taikpagit; Gûdib okausinginik okarvio-
jut (aglaillo akkerartortaujungnangilat);

36 Sôg Atâtab ivjornaititanganut tillijanganullo sillaksoar-
miunut okarkisê: Gûde mittautigivat; okarnera pivlugo: Gûdib
ernerivânga?

37 Atâtama piniarningit piniarneringikupkit, okperiniara-
singa.

38 Piniarnerigupkille, piniarnerit okperisigik, uvanga okpe-
rijomangikupsinga, illitarsilerkovluse okpilerluselo, Atâta uvam-
nêngmat uvangalo tâpsomanênama.

39 Amalo tigunasuarpât; agganginille kemmâvok.

40 Aulalermilunelo Jordanib akkianut Johannesib baptisivi-
gilauktanganut, tagvanêlerdlunelo.

41 Unuktullo tikkipât okarlutiglo: Johannese tattamnartit-
silaungilak, illûnatigle Johannesib okauserilauktangit tâpsomi-
nga miksekârput.

42 Tagvanelo unuktut okperivât.

KAPITEL XI:

*Lazarusib tokkungajub ômartitauninganik. Farisêerit tokko-
tsijomaningennik Jêsusemik.*

KANNIMAJOKARPORLE nellajomik, Lazarusemik attelingmik,
Betâniamiomik, Mariab angajuatalo iglugasangine.

2 Mariabale tâmnauvok, Nâlekamik mingoarsilauktok mingoar-
rummut, ittiganginiglo allarterijok nujarminut; tâpsoma anni-
nga Lazaruse kannimalune nellavok.

3 Tagva najâgik tilliklerpuk okautjaukovlugo: Nâlegak,
ahâk, nagligijat kannimalune nellavok.

4 Jêsuse tamattominga tussarame, okarpok: Kannimasek
tokkomut illingalungilak, Gûdible nertornarninganut, Gûdib Er-
niinga tamattomunga nertortaukovlugo.

5 Jêsusible Marta nagligivâ, nukkangalo, Lazaruselo.

6 Tussaramele kannimangmat, sulle uvlungnik maggunnik
uvlivok tagvane, najortamine.

7 Kingorngagut illinniartiminut okarpok: Jûdêamut ama
ingergalermita.

8 Illinniartingita okautivât: Ajokertuijok, taipsomane Jûdit
milloromalaukpâtit ujarkanut, amalo tagvunga ingergaro-
magivêt?

9 Jêsuse kioвок: Uvlok 12 inik stundekangilâk? Uvlôtik-

lugo arvertartok apporniangelak; sillaksüb tamattoma kaumanninga tautukamiuk.

10 Unnuangotillugole arvertartok apporniarpok, kaumankanginame.

11 Taimak okarpok, kingorngagullo okautivait: Lazaruse illanrijivut sinnikpok; ainiarpungale tuppaktitsomavlugo.

12 Tagva illinniartingit okarput: Nälegak sinnikkuene, nakkornersauniarpok.

13 Jêsusible tokkoninga okautigivâ, issumakarpuhle timib sinninguunganik okarasugilugo.

14 Tagva Jêsusib okautisiarpait: Lazaruse tokkovok;

15 Kuviasukpungalo, tainganêlauginama, okpilerkovluse. Ingergalertale tâpsomunga.

16 Tagva Tômase, maggoliavinermik taijak, illinniartunut okarpok: Ingergakattigêkta tokkokattigijomavlugo.

*17 Tagva Jêsusie tikkilerpok, naipipâlo, uvlunik sittamanik illuvermêlerêrtovinek.

18 Betâniale Jerusalemut isaktatitut 15,000 itut kannitigijok.

19 Jûdillo unnuktut Martamut Mariamullo tikkilaukput, mannigoromavlugik anningak pivlugo.

20 Martale tussaumagame, Jêsusie kaglilermat, pagreartorpâ; Mariâle iglome iksivalune nokkangavok.

21 Tagva Martab Jêsusie okautivâ: Nälegak, ovanêlauruvit, anniga tokkonajalaungilak.

22 Sullele kaujimavunga, sumik Gûdemit tuksiaruvit, Gûdib tamattominga tunnitsiviginiarpâtit.

23 Jêsusib okautivâ: Annit makkiniarpok.

24 Martab okautivâ: Nellungikalloorpunga, makkitsomârmat makkivingme uvlut naggatiksangænne.

25 Jêsusib okautivâ: Uvanga makkijutauvlungalo inôgutaavunga. Uvamnut okpertok inôjomârpok, tokkogalloarune.

26 Inôvlnelo okpertok uvamnut tokkoniangimaripok. Tamanna okperiviük?

27 Tâpsoma okautivâ: Nälegak, ahaila, okperpunga Kristuseogavit, Gûdib Erninga, sillaksoarmut tikkisimajotit.

28 Taimaglo okarêrame, ailerpok nukthane Maria angigutjilune kaikovlugo, okautivlugolo: Ajokertuijok tikkisimavok, kaikovâtילו.

29 Tamna tamattominga tussarame, nikkovisâdlarpok, aivigilugolo.

30 Jêsusie iglugasangnut tikkisimangimat sulle, tagvanêpor-e sulle pagreartortauvingmine Martamut.

31 Jûdit najortingita iglome manigortingitalo Maria tækkoamitsuk, nikkovisârlunelo anningmat, mallikpât oxarlatiglo: lluvermut ailerpok, keajomavlune tagvane.

32 Marialo tikkiname Jêsusib najugânut, tækkogamiuglo, ittiganginut pâmakpok, okautilugolo: Nâlegak, ovanêlauruvit, anniga tokkonajalaungilak.

33 Jêsusib keajok tækkogamiuk, Jûdillo keajut tikkekattingit, anernermigut illapsugosulerpok ingminiglo kiksartilune,

34 Okarlunelo: Namut illivisiûk? Tâpkua okautivât: Nâlegak, kailutillo tækkojartorit.

35 Jêsusiblo ijîgik kugviolerpuk.

36 Tagva Jûdit okarput: Ahâk, nagligidlalaukpâ!

37 Illangille akkornganêtut okarput: Tautungitut ijinginik uititsijub tâmnatauk tokkotailititsungnalaungipaûk?

38 Jêsuselo ama illapsugosudlalerivok ingmine, illuvermullotikkilerdlune. Ittersalliorsimajôvorle mattumajok ujar kamik.

39 Jêsuselo okarpok: Ujarak pêrsiuk. Martab okautivâ, tokkungajub najangata: Nâlegak tippelulerêrpok; uvlunik sittamanik tagvanêname.

40 Jêsusib okautivâ: Okautilaungilagît, okperuvit, Gûdib ajugakangininga tækkonajarangne?

41 Tagva ujarak pêrpât tokkungajub illuvinganit. Jêsuselo kongmut ârlorpok, okarlunelo: Atâtak kujagivagit tussalauramga.

42 Nellungilangale tussatsainaramga; inuille ovane nanger tut pivlugit taimak okarpunga, okpilerkovlugit tillilauramga.

43 Taimak okarêrame, nipperkortovlune kaigarsukpok: Lazaruse annit!

44 Tokkungajorlo annilerpok, immusersimajok uvineruksaijanik niukikullo tallikikullo, kênangalo mattusimajok kitjijârnerub allarterutânut. Jêsusib okautivait: Tamakkoninga pèrsivigisiuk, pissulerlelo!

45 Jûdillo unnuktut, Mariamut tikkilauktut, tækkojullo Jêsusib piniarninganik okpervigivât.

46 Tâpkoale illangit Farisêerinut ailerput, okautilugillo Jêsusib piniarnerilauktanganik.

*47 Tagva ajokertuijoksuit Farisêerillo kaggimiojunik kattimatitsivut, okarlutiglo: Sumik piniartuksauvitâ? inuk taima tattamartitsivok unuktunik.

48 Taimailingatileruptigo, tagva illûnatik okperviginiarpât. Tagva Rômiut kainiarput, aksârniarlutalo nunakottiptingnik inukottiptingniglo.

49 Tâpkoale illangata, Kaifasib, jâreme tamattomane ajokertuinerjub, okautivait: Kaujimangilase sumik,

50 Issumaksarsiuvinginivose sumik; nakkornersauvok uvaptingnut, inuk attausek tokkokpat inukattigêt pivlugit, inuit illûnatik asserortuksauninginit.

51 Tamattominga okâlalungilak ingminik; jâremele tamal-

tomane ajokertuinerogame, nellautsijuksanik okarpok. Jêsuse tokkojuksaungmat inukattigêt pivlugit;

52 Inukattigêllo kissêtaungitok; Gûdible kittornganginik siamangajunik kattersoerkovlugo.

53 Uvlormit taipsomangat issumaksarsior kattigêkput, kanok illivlutik tokkoniarlugo.

*54 Jêsusele sakkijârlune arvertarungnailerpok Jûdit akkornagæne, inukajuituble erkânut aularpok, iglugasæksoarnut Efremik attilingnut; tagvane piniarvekarlune illinniartine illagallugit.

55 Jûdille aularviksiorvingat kâglilerpok, unuktullo Jerusalem ut majoralerput tamattoma erkânit, aularviksiorviokârtinango, sujungaitijomavlutik.

56 Tagvane nangerdlutiglo Jêsuse apperkutigivât okarkattigêklutiglo kattimaviksoarme: Kanok issumavisê, uvloksiorvingmut tamattomunga kaingimat.

57 Ajokertuijoksuillo Farisêerillo perkojakartitsilaukput: kaujimajokarpat nanêninganik, kaujittitserkovlugo; tigujomagamitsuk.

KAPITEL XII.

Kristusib mingoartauninganik Betâniame. Jerusalem ut itterninganik. Nippemik kilangmit. Jêsusib okâlaninginik kingorlerpânik inugiartoksoarnut.

UVLUT pingasujortut aularviksiorviub sivorngagut Jêsuse Betâniambut tikkipok, Lazarusib tokkolauktub Jêsusib ômartitangata tokkungajunit najugânut.

2 Tagvane nerkiksaliortivât unnungme, Martalo kivgartorpok; Lazarusible tâpkoa illagivait iksivakattigit nerri-mârvingme.

3 Tagva Mariab mingoarut illakangitok pivianartok tiguvâ, Jêsusiblo ittigangit mingoarpait, allarterlugillo ittiganigut nujarminut; iglolle tættælerpok mingoarutib tippitsiarunginik.

4 Tagva illinniartingita illangat, Jûdase Issariot, Simonib erninga, kingorngagut pititigilârtanga, okarpok:

5 Sôg mingoarut tamanna pissiangolaungikâ kênaujanut 300 inut, aklujut pijaksanginût?

6 Taimagle okangilak aklujut issumagijomavlugit; tiglik-tôgamele, ikpiârsulijaramelo, neksalarmelo tunnergutinik.

7 Tagva Jêsuse okarpok: Ullapinasiuk una, tamanna tokkolaukpâ uvlormut illuvertauniksamnut.

8 Aklujunik illakatsainarapse; uvangale najortigitsainangilapsinga.

9 Tagva Jûdit unuktut tussaumalerput, tagvanêngmat; Jêsuselo kissiat kajutigingilât, Lazaruseletauk tækkojomavlugo, ômartilauktanga tokkungajunit.

10 Ajokertuijorsuille pinasuârput Lazarusetauk tokkotso-mavlugo.

11 Tâмна pivlugo Jûdit unuktut ailermatta okpilerlutiglo Jêsusemut.

*12 **Uvlub** aipangane inuit unuktut, uvloksiorvingmut tikkinajut, tussaramik, Jêsusel kainiarmat Jerusalem,ut,

13 Palmit kessertutinginik tigisivut, annilerpullo pagreartorlugit, kaggudlarlutiglo: Hosiana, nertortaule Nâlekab attingane tikkitok, attaniojok Israêleme.

14 Jêsusiele siuterkortojomik pititaulerpok, tâpsomungalo nangmaktauvlune ingergavok, sorlo iglaksimangmat:

15 Sivôraniarnak, Zionib pannia; ahâk attanît kaivok, nangmaktauvlune siuterkortojub nochanganut.

16 Illimiarthingitale tamanna tukkisilaungilât sivorgane; Jêsuselê ânanausijaungmat, tagva erkarpât, taimaitomik aglaksimajokarmat tâpsomunga, taimaglo piniarvigilauramitsuk.

17 Inuille illagijangita, Lazaruse annerkolaungmago illuvermit, ômartilugolo tokkungajunit, piniarninga nertorpât.

18 Tamanna pivlugo inuit pagreartorpât tussaramik, taimak tattamartitsilaungmat.

19 Farisêrille ingmingnut okarput: Tækkovose, sulitsangi-napse; ahâk inuit illûnatik mallikpât.

*20 **Grichekalaukporletauk** majoralauktut akkorngænne, tuksiaromavlutik uvloksiorvingme.

21 Tâpkoa Filippuse, Betsaidamit Galilêamêtomit pijok, tikkilugo kennuvigivât okarlutiglo: Nâlegak, Jêsusel tækkojomadlaralloarpavut.

22 Filippusib tagva Andréase okautijartorpâ tamattominga; Filippusiblo Andréasiblo ama okautigivâk Jêsusemut.

23 Jêsusible kiovak okautivlugiglo: Inûb Erningata ânanausijauvia nelliutisimavok.

24 Ahamarik, ahamarik okaupapse: Perorsiaksak Waizen ivjomut kattangikune tokkonaucelo, kissimêtolerpok; tokkogunele singailiktakalerpok unuktunik.

25 Inôserminik ivlersijub assiojijomârpâ: inôserminiglo silaksoarme tamattomane ivlersingitub inôtsemut nungusuitomut pigênarniarpâ.

26 Kivgartoromajub uvamnik, malliklinga; najukammelo kivgara tagvanêtsomarivok. Atâtamalo uvamnik kivgartorniar-tok nertoromârpâ.

27 Mâнна tarniga kiksarpok. Suniglo okarlangâ? (imâk:) Atâtak stundemut tamattomangat piulingâ? tamannale pivlugo stundemut tamattomunga tikkipunga.

28 Atátak, attít ánausileruk! Tagva nippe kilangmit pivok: Ananausílaukpara, amalo ánausijomagivara.

29 Tagva inuit nangerdlutik nálektut okarput: Kallilerpok. Assingit okarput: Engelib okarkattigivá.

30 Jêsusib kiovait okautivlugillo: Nippe támna pivlunga pivlaungitok, pivlusele.

31 Mánna sillaksoarmiut erkártortaunermut tikkitaulerput, máanna sillaksúb tamattoma attaninga annititauniarpok.

32 Uvangelo kangattartitauniaruma nunamit, illúnaita amuromavakka uvamnut.

33 Taimagle okarpok tukkisititsilune tokkoniarnorme illusinganik.

34 Tagva inuit kiovát: Perkojanit tussarpogut Kristuse is-sokangitomot - itsainarmat. Kanorlo okarkét: Inúb Erninga kangattartitaujariakarpok. Inúb Erninga támna kinauvá?

35 Tagva Jêsusib okautivait: Kaumajub sulle annikitomik najorniarpáso. Arvertaritse, kaumajomik najortekartilluse, târtomut tikkitaulerkonnase. Tâktome arvertartok kaujimangilak namut aincerminik.

36 Kaumajok okpervigisiuk, najortekartilluse tâpsominga, kittorngaulerkovluse kaumajomut.

*37 **Taimak** Jêseuse okálavok, aularlunelo ijeriartorlunelo tâpkonangat. Taimaglo tattamnartitsigalloarmat tækkoenne, okpervigingilállônét.

38 Nellautaijub Jêsaiasib okausingit nellautsilerkovlugit, okarmat: Nálegak, kia okálanivut okperivagít? kimullo Nálekab tallinga sakkertitauvá?

39 Tamanna pivlugo okperungnalaungilat; Jesaiase ama okarmat:

40 Tâpsoma takpêtipait ijingit, mangaitilugillo ômasingit; ijimingnut tækkokonnagit, ômatimingnullo tukkiserkonnagit; sâgiarkonnagillo ikajortaujungnarlutik uvamnut.

41 Taimak Jesaiase okalaukpok, ánaunainga tækkogamiuk okálatigiamiuglo.

42 Angajokáлле unuktut okpervigigalloarpát; Farisêerille pivlugit kigliutjingilat tamattominga, avitaujomanatik kattimavingmit.

43 Nertortaunek inungnut ivlerinersarigamitsuk nertortau-nermingnit Gûdemut.

*44 **Jêseuse** kaggudlarpok okarlunelo: Uvamnut okpertok uvamnuinak okpingilak, tâpsomungale tilliklertomut uvamnik.

45 Uvamniglo tautuktub támna tautukpá tilliklertok uvamnik.

46 Kaumajôvlunga sillaksoarmut tamattomunga tikkipunga, uvamnut okpertok târtome-erkonnago.

47 Okausimniglo tussartok okperanelo, erkartorniangulara; tikkisimanginama, sillaksoarmiut erkartoriartorlugit, sillaksoarmiulle piulijaukovlugit uvamuut.

48 Uvammik nachojok illalioranelo okautsimnik, támna pekalerêpok erkartortiminik; okautsit okauserilauktama, tamakkoa erkartoromarpât uvlut naggatiksangænne.

49 Uvammik okalaunginama; Atâtable tillijima perkojamik tunitjivigilaukpânga piniaræksamnik okauserijæksamniglo.

50 Kaujimavungalo perkojanga inôgutaungmat nungusuitok. Taimaimat okauserijakka taimak okauserivakka, sorlo Atâtab okautilaungmanga.

KAPITEL XIII.

Jêsusib illinniartime ittiganginik ubvarninganik. Naglingnermik perkojininganik. Jûdasib pititsinasuarninganik. Pêtrusib missialârninganik.

AULARVIKSIORVIUBLE sivorngane, Jêsuse tukkisigame, aularviksane sillaksoarmit tamattomangat Atâtamut nelliutisimangmat, sorlo pine sillaksoarmêtot nagligilauramigit, taimak naggatiksâminut tikkidlune nagligivait.

2 Unuksiumiglo nerrijarêramik, (Sâtanasib Jûdase Issariot Simonib eruinga ômamiutekartilerêrmago pititsijomanermik tâpsominga,)

3 Jêsuselo kaujimagame, tunitjiviogame tamainik aggangminut Atâtamut, Gûdemillo pilaurame, Gûdemullo ainiarame;

4 Nerrimârnermit nikkovipok, anorânnelo pêrpait, sailitamiglo tigusivok attilugolo.

5 Kingorngagut immermik kovisivok ubvarvingmut, illiniartullo ittigangit ubvalerpait, allarterlugillo sailitamut attortaminut.

6 Tagva Simon Pêtruse tikkilerpâ; tâpsomalo okautivâ: Nâlegak, igvit ittigakka ubvaræksarivigît?

7 Jêsusib kiovâ okautivlugolo: Sumik piniarama, kaujimangilatit mâna; kingorngagulle tukkisilârpat.

8 Tagva Pêtrusib okautivâ: Ittigakka ubvaræksaritsangilattit. Jêsusib kiovâ: Ubvarniangikupkit, illangiutekattiginiangularma.

9 Simonib Pêtrusib okautivâ: Nâlegak ittigakka kissêtaungitok, aggakkalole, niakoralo!

10 Jêsusib okautivâ: Ubvarsimajok ittikkat assiænnek ubvariakangilak, epkêjarsimavorle illûnâne. Epkêjarsimavoselo, illunaseungitorle.

11 Pítitigilártane kaujimatsiaramiuk; tamanna pivlugo okarpok: Epkéjarsimavose illúnaseungitorle.

*12 Ittiguagille ubvarêramigit, anorâminik tigusivok ingilermilunelo, amalo okautivait: Piniálaungnimnik illipsingnut kaujimavisê?

13 Ajokertuijomik Nâlekamiglo taivapsinga, nellâgullo okarpose; tâmnaugama.

14 Tamanna pivlugo uvanga, Nâlekapse ajokertortipselo itikkase ubvalaurapkit, taimak illipsetauk ittikapsingnik ubvarti-géktuksaugivose.

15 Igsarêksamik tunnitsivigilaukpapse, piniarkovluse, sorlo piniarvigilaurapse.

16 Ahamarik, ahamarik okaupapse: Kivgak anginersaungilak angajokâminit, Apostelelônêt anginersaungiuvok tillijiminit.

17 Tamanna kaujimagupsiuk, pilloridlarpose, piniarutigigupsiuk.

*18 Illúnapsingnik okalungilanga. Nellungilakka annerimalauktakka. Aglaille nellautsilerkovlugit: Kakkôjaktorkattima ittikaminut tullerarpânga.

19 Mâna okautigivara illipsingnut piniarutaukârtinnago; piniarutaujarêrpat, okpilerkovluse uvangaunimnik.

20 Ahamarik, ahamarik okaupapse: Illaliortok tilliniartamnik, uvannik illaliorpok; uvamnigle illaliortub tillijiga illaliorpâ.

21 Jêsuse taimak okarêrame, kiksalerpok anernermigut, kigligiutjilunelo okarpok: Ahamarik, ahamarik okaupapse: Illapse illangata pitilârpânga.

22 Tagva illinniartut ingmingnut tækkonautivut kuksasulerlutiglo, nelitik okautigingmangâgo.

23 Nerrimârvingmele iksivajokarpok illiniartingita illangænik, Jêsusib sagvianut êgangajomik, Jêsusib nagliktanganik.

24 Tâma Simonib Pêtrusib ijingmikpâ, kiglisiniarkovlugo, okautigijanga kinaungmangât,

25 Tâpsoma êgalerdlunelo Jêsusib sagvianut okautivâ: Nâlegak, kinauvâ?

26 Jêsuse kiovok: Tâmnauvok tamuamik missuksiutijara, tunnitjivigilugolo. Tamualo missukpa tunilâllo Jûdasemut Issariotemut, Simonib erninganut.

27 Tamualo êngmago, Sâtanisib pullavâ. Tagva Jêsusib okautivâ: Piniartat piniarsâruk!

28 Nerrimârkatingitale nelianiglônêt kaujimajokangilak, suna pivlugo taimak okautingmangâgo.

29 Illangit issumavut, Jûdase pôksalijarmat, Jêsusib okautingmago imâk: Pisiniarit ajortaptingnik uvloksiorvingmut! ubvalo, tannijerkovlugo aklujanut sumik.

30 Tagvale tamua éjaréramiuk, annisádlarpok. Unnuangovorlo.

*31 Annjarérmallo, Jêsuse okarpok: Mâna Inub Erninga ânanausijauvok, Gûdelo ânanausijaugivok tâpsomane.

32 Gûde ânanausijaugune tâpsomane, Gûdibtauk ânanausiniarivâ ingmine, ânanausisârpâlo.

33 Kittorngârsukka, sulle annikitomik najorniarpapsee. Kenneromârpapsinga; sorlolo Jûdinut okalaurama: Aiviginiartamnut tikkitsungangilase.

34 Mânnalo okautivapsee: Perkojaktâmik tunitjivigivapsee, nagliktigêrkovluse, sorlo nagligilaurapsee, nagliktigêlerkovluse.

35 Tamattomunga illûnatik illitarsiniarput, illinniartigigapsee, nagliktigêkupsee.

*36 Simonib Pêtrusib okautivâ: Nâlegak, namut ainiarkêt? Jêsusib kiovâ. Aiviginiartamnut tamattomane, malligungnangilarma; kingorngagulle malligomârpama.

37 Pêtrusib kiovâ: Nâlegak, sôg tamattomane malligungnangilagît? inôsera tunnijomavara pivlutit!

38 Jêsusib kiovâ: Inôtsit pivlunga tunninajarpiûk? Ahamarik, ahamarik okaupagit; Angutaunek niplerniangilak, pingasuertorlunga missiarutaukârtinnanga illingnut.

KAPITEL XIV.

Jêsusib okâlaninginik illinniartiminut ainiarnine Atâtamut, tuksiarnerlo; Anernerlo manigoijok pivlugit.

ILLINNIARTIMINULLO okarpok: Omatise koaksânganiaratik! Gûde okpervigisiuk, uvangalo okpervigisinga!

2 Atâtama iglungane igluksakarpok unuktunik. Taimainajangipat, okautiginajalaukpara illipsingnut. (Mânnale) ainiarpunga inniksaliortiartorluse.

3 Ainiarumalônêt inniksaliortiartorluse, utteromagivunga, ailuselo uvamnut, tagvanêrkovluse najugamne.

4 Aiviksaralo kaujimavasse, apkullo kaujimagivasse.

5 Tômasib okautivâ: Nâlegak kaujimangilagut aiviksarnik, kanorlo apkut kaujimajungnarpitigô?

6 Jêsusib okautivâ: Apkutaavunga miksekârniovlungalo inôgutaavlungalo; Atâtamut pijokangilak, uvapkut kissiane.

7 Illitarigupsinga, Atâtaga illitarinajarivasse. Mânnamillo illitarivasse tækkolaukpasselo.

8 Filippusib okautivâ; Nâlegak, Atâta tækkotitsuk uvaptingnut, nâmaksiniarpogut tagva.

9 Jêsusib okautivâ: Taimak sivitutigijomik najorpapsee, illi-

taringilarmalô? Filippuse, uvamnik tautuktub Atâta tautukivâ. Sôgle okarkêt: Atâta tækkotitsuk uvaptingnut?

10 Okpingilatit, Atâtamnênama, Atâtalo uvamnêngmât? Okautsit okauserijakka illipsingnut uvamnik okauseringilakka, Atâtable uvamne innekartub, tâpsoma piniarnerit piniarnerivait.

11 Okperisinga, Atâtamnênama, Atâtalo uvamnêngmat; sapperupsele, piniarnerit pivlugit okperisinga.

12 Ahamarik, ahamarik okaupapse: Uvannut okpertub piniarnerit piniarnerijakka piniarutiginiarivait, anginersaniglo tâpkonangat piniarutekarniarpok. Atâtamut aigama.

13 Sumiglo tuksiarniarupse attimne, piniaromavunga, Atâta nertortaukovlugo ernernigut.

14 Sumik tuksiarniarupse attimne, piniaromavunga.

*15 Nagligigupsinga, perkojakka mallingniarsigik.

16 Atâtalo tuksiarvigijomavara, manigoijomik assimnik tunitjiviokovluse, illipsingnêtsainarkovlugo issokangitomot.

17 Miksekârnerub Anerninga, sillaksoarmiut pijungnangitangat; tækkunginamitsuk illitaringinamitsuglo. Illipsele illitarivasse, illagitsainarmase, illipsingnênarmallo.

18 Illiarsôkojomangilapse, tikkitsomagivapso.

19 Killamiovok sulle, tagva sillaksoarmiut tækkoniarungnaerpânga, illipsele tækkoniarivapsinga; inôgama illipsele inôjuksaugivose.

20 Uvlorme taipsomane tukkisiniarpose, Atâtamnênama, illipsele illumnênapse, uvangalo illupsingnênama.

21 Perkojamnik pilik, malliklugillo, tâmnauvok nagliktok uvamnik. Uvamnigle nagliktok nagligijauniarpok Atâtamnut, uvangalo nagliginiarpara nellojungnaertilugolo uvamnik.

22 Júdasib okautivâ (Issarioteungitub): Nâlegak, illingnik nellonarungnaertitsomanit uvaptingnut, sillaksoarmiunuungitorto, sunauvâ?

23 Jêsusib kiovâ okautivlugolo: Uvamnik nagliktub okausikka mallingniarpait; Atâtamalo nagliginiarpâ, tikkiniarparavuglo innigijartorlugo.

24 Uvamnigle naglingitub okausikka mallingilait. Okautsillo tussartase pingilakka, Atâtable tillijima.

25 Tamattominga okarvigilaukpapse, illipsingnêlaurama.

26 Manigoijuble, Anernerub ajunginerub, Atâtama tillijomârtangata attimne, tâpsoma ajokertorniarpâse tamainik, erkaitilusele tamainik okauserilauktamnik illipsingnut.

27 Ullapirsaumik kemmaivigivapso, ullapirsautimnik tunitjivigivapso. Tunitjivigilapse sillaksoarmiut tunijiningititub. Omatise koaksârniaratik erksiniaratiglo!

28 Tussalaukpose, okautilaurapse: Ainiarpunga tikkilusele ama. Nagligigupsinga, kuviasugajarpso, okautilaurapse: Atâtamut ainiarpunga; Atâta anginersaungmat uvamnit.

29 Männalo okautigilaukpara illipsingnut, tamanna pilerkártinnago, okpilerkovluse, tamanna pilerpat.

30 Mattoma kingorngane unnuktunik okausekarniarungnaerpunga illipsingnut; sillaksúb tamattoma attaninga tikkilermat pekaranelo uvamno.

31 Sillaksoarmiulle tukkisilerkovlugit, Atáta nagligigapko, taimaglo piniarama, sorlo Atátátab perkolaungmanga: nikkovititse ovangallo aularta!

KAPITEL XV.

Kristusemik napártôjomik Waineliksamik. Naglingnermik nagliktiktigêngnermiglo. Okpertut ômigijauningæmmik sillaksoarmiunut.

UVANGA napártôvunga Waineliksak idluartok, Atátátagalo Waineliksatalingmik perorsévilerijôvok.

2 Akkerkut uvamnétut illúnaita paungakarpangitut péjarniarpait; illúnaitalo paungakarpaktut piungininginik péjaiviginiarpait, paungakarnersaukovlugit.

3 Illipse mána sujungaipose okautsit pivlugit, okauserilauktakka illipsingnut.

4 Illumnétsainaritse, uvangalo illupsingnêdlunga. Sorlo akkerok paungakarungnangimat ingminik, napártométsainangikune Waineliksame; taimainivosetauk, illumnétsainangikupse.

5 Uvanga napártôvunga Waineliksak, illipse akkerôvose. Uvamnétsainartok, uvangalo tâpsomanêdlunga, paungakarniarpok unuktunik, piginanga piniarungnanginapse sumik.

6 Illumnétsainangitok egitauniarpok akkerkotut, pannersárlunelo, kattitauniarpullo egitaulutiglo ikkomamut, ikkoalajuk-sauvlutik.

7 Illumnétsainarupse, okausikkalo illupsingnétsainarpatta, pijomajapsingnik tuksiarniarpose, tunitsiviolálapselo.

8 Tamakkutigúna Atátátaga nertortauniarpok, paungakarnialerupse unuktunik, illinniarteolerluselo uvamnut.

9 Sorlo Atátáama naglingingmanga, taimaktauk uvanga nagligivapse. Naglingnimnétsainaritse.

10 Perkojakka mallikupsigik, naglingnimnétsainarpose, sorlo uvanga Atátáama perkojangit mallikapkit, naglingninganétsainarlungalo.

*11 **Taimak** okarvigivapse, kuvianarnera illupsingnétsainarkovlugo, kuviasungniselo námaksivalliakovlugo.

12 Tamædja perkojara, nagliktigêrkovluse, sorlo nagligivapse.

13 Nagligosungnersaujokangilak imaitomit, inôserminik tunnijomit illanârijane pivlugit.

14 Illipse illanârivapse, piniarutjigupse perkojamnik.

15 Mattoma kingorngane okangilanga kivgaugapse; kivgak kaujimangimat angajokâme piniarninginik. Illipsele illanârijinnik tailaukpapse; tamainik Atâtamnit tussalauktamnik, nellojungnaertilaurapse.

16 Annerilaungilapsinga, annerilaukpapsele, issumagivluselo, paungakariartorkovluse, paungakarniselo sokkoserkonngo; Atâta tuksiariavigupsiuk attimne, tamattominga tunnijerkovlugo illipsingnut.

17 Mattominga perkovapse, nagliktigêrkovluse.

18 Sillaksoarmiut ômigikpasse, kaujimaleritse, ômigerkâr-manga illipsingnit.

19 Sillaksoarmiut illagigupsigik, sillaksoarmiut pitik nagliginajarpait; sillaksoarmiulle illaginginapsigik, annerimalaurapsele sillaksoarmiunit; tamanna pivlugo sillaksoarmiut ômigivâse.

20 Okausera erkarisiuk okauserilauktara illipsingnut: Kivgak anginersaungilak angajokâminit. Unangmilauruninga, unangminiarivâse; okausikka mallilaurunigit, okausise mallingniarivait.

21 Tamakkoningale tamainik piniarvigijomârpâse attera pivlugo; illitaringingamitsuk tillijiga.

22 Tikkilaungikuma, tamattominga okautijartorlugit, ajornekarajangilat; mânnale passijaujungaerutiksarsijungnangilat ajornitik pivlugit.

23 Uvannik ômisuktub Atâtaga ômigigivâ.

24 Piniarnerit piniarnerilaungikupkit, assima piniarnerilaungitangit, ajornekarajangilat; mânnale tækkolauralloaramigit, tamannuk ômigivâtiguk, uvangalo Atâtagalo.

25 Okautsille nellautsilerkovlugit aglaksimajut perkojingingine: Pitjutekaratik ômigivânga.

26 Mannigoijorle tikkitsomârpâ, tillijomârtara illipsingnut Atâtamit, miksekârnerub aneringa, Atâtamit annijok: tâmna kigliuutsiniarpok uvannik.

27 Illipsele kigliuutsiniarivose; pigiarnermit najulaurapsinga.

KAPITEL XVI.

Anernerub ajunginerub piniarninganik. Tækkôtîlârnermik xillamik. Tuksiarnermik Jêsusib attingane.

TAMATTOMINGA okautilaukpapse sinnaungajutekalerkon-nase.

2 Illagêngnermingnit avitsomárpáse. Nelliutijomárporle tokkotsijut illipsingnik issumakarvingat, tamattomunga Gúde kivgartorasugilugo.

3 Tainailiorvigijomárpáse, Atátagalónét uvangulónét illitar-
inginamittiguk.

4 Tamattomunga okautilaukpáse, nelliutikpat erkailerkov-
luse okautigilauktannik illipsingnut. Tamattomunga pigiarner-
mit okautilaungilapso najulaurapso.

5 Mánmale tillijimnut ainiarpunga; appersortokangilarlo
akkunapsingne: Namungarniarkét?

6 Taimagle okautilaurapso, ómatise kiksarnermik illumer-
taulerput.

7 Miksekártomigle okautivapso: Idluarpok illipsingnut, aini-
arama. Ainiangikuma, manigorniktub tikkiniangimase. Aini-
arumale, tillijomavara illipsingnut.

8 Tikkikunelo, sillaksoarniut tukkisitiniarpait ajornermik,
idluarnermiglo, erkartuinnermiglo.

9 Ajornek pivlugo, okperlungimatta uvamnút;

10 Idluarnerle pivlugo, Atátamut ainiarama, tækkoniarung-
naerapsingalo.

11 Erkartuinek pivlugo, sillaksúb mattoma attaninga erkart-
ortaungmat.

12 Sulle unuktunik okausiksakarþunga illipsingnut, mán-
nalo tussarlugit sapperpasse.

13 Ipsomale, miksekárnerub anerningata, tikkikune, mik-
sekárnernut tamainut tessiorniarpáse. Ingminik okálaniangi-
name; tussartaminigle okautjiniarpok, pijomártomiglo okautini-
arpáse.

14 Tápsoa ánanausiniarpánga, pimnit tigusiniarame okau-
tigilugolo illipsingnut.

15 Tamaita Atátab pigijangit pigivakka. Tamanna pi-
vlugo okautivapso: Pimnit tigusiniarpok okautigilugolo illip-
singnut.

16 Killamik tækkoniarungnaerpapsinga; amalo killamik
tækkoniarivapsinga; Atátamut ainiarama.

17 Tagva illinniartingita illangit okarkattigékput: Sunauvát
okausingit, okautingmattigut: Killamik tækkoniarungnaerpap-
singa amalo killamik tækkoniarivapsinga, Atátamullo ainiar-
ama?

18 Tagva okarput: Sunauvá okarninga: Killamik? okau-
singit nellovavut.

19 Tagva Jêsuse mallugosulerpok, apperijomangmatsuk,
okautivaillo: Tamattomunga appersortigékpose, okalaurama:
Killamik tækkoniarungnaerpapsinga, amalo killamik tækkonia-
rivapsinga.

20 Ahamarik, ahamarik okaupapso: Kealuselo ogguarniar-

pose sillaksoarmiulle kuviasudlarniarput. Illipsele kiksadlarniarpose; kiksarnisele ablatsångorniarivok kuviasungnernut.

21 Arnak ernisukkune, kiksarnekarpok, stundinga tikkisimangmat; nutarårsugle erniarijaréruniuk, kappiasungnerilauktane issumagijungnaerpá, kuviasungnek pivlugo, inuk sillaksoarmut erniangongmat.

22 Illipselo kiksarnekarivose máanna; tækkojomagivapsele, ómatiselo kuviasudlarniarput, kuviasungnipsingniglo utsárniktokartuksaungilak illipsingnit.

23 Uvlormelo taipsonane apperiniangilapsinga sumik. Ahamarik, ahamarik okaupapse: Atáta tuksiarvigigupsiuk sumik attimne, tunnitjiviginiarpáse tamattominga.

24 Máanna tikkilugo tuksialaungilase sumik attimne. Tuksiaritse, tigusiniarpose tagva, kuviasungnise námakserkovlugo.

25 Taimak okautilaukpapse adsiujutigut; nellitijomárporle adsiujutigut okálajungnaerviginiartara illipsingnut, tukkisinar-tomigle okautiniarpapse Atátamnik.

26 Uvlorme taipsonane tuksiarniarpose attimne. Okautingilapselo, Atáta tuksiarvigijomavlugo pivluse;

27 Nangminek Atátab nagligingmasse, nagligigapsinga, okperluselo, Gúdemit pilaurama.

28 Atátamit annilaukpunga, pilungalo sillaksoarmut; amalo sillaksoak kemangniarpara, Atátamullo ailunga.

29 Illinniartingita okautivát: Ahák máanna tukkisinar-tomik okálavotit, adsiujomiglo okausekarnak.

30 Máanna kaujimavogut, tamaita nellunginangne, apperijaujariakarungnaerlutit. Tamanna pivlugo okperpogut, Gúdemit annilauravit.

31 Jésusib kiovait: Máanna okperpose.

32 Ahák stunde nellitiniarpok, nellitijarérporlo siamarviksase, attunit ingmikoartiluse, kissimautilungalo; kissimau-ngilangale, Atátab najormanga.

33 Tamattominga okautilaukpapse, ullapirsautekarkovluse uvamne. Sillaksoarme kappiasungnekarpose; mannigoritsele, sillaksoak sálagivara.

KAPITEL XVII.

Kristusib ajo kertuinerojipta tuksiarninganik, nangminek pivlune, illinniartimelo, illagéktitanelo pivlugit.

TAIMAK Jésuse okarame, kilangmut árlorpok okarlunelo: Atátak, stunde tikkisimavok ánanausivít Ernernik, Ernernut ánanausijaukovlutittauk.

2 Sorlo pitsartunermik tunitjivigigangne uviningnut tamainut, inôtsemik nungusuitomik tunnijerkovlugo illúnainut, tunijarnut tápsomunga.

3 Tamadjauvorle inôgut nungusuitok: illitarsilune illingnik, kissivit nellâgut Gudiogavit, tillilauktarniglo Jêsuse Kristusemik.

4 Ananausilaukpagit nuame, piniarnerlo námaksilaukpara piniarutaukolauktat uvamnut.

5 Mánnalo ánanausilaunga, Atâtak, illingne, ánanaunermut illingnédlunga pigilauktamnut sillaksoakarkártinnago.

6 Atternik nellojungnaertilaukpakka inuit tunnilauktattit uvamnut sillaksoarmiunit. Pigilaukpattit, uvamnullo tunnilaukpattit, okautsitillo mallilaukpait.

7 Mánnale kaujimavut, tamaita tunnilauktatit uvamnut illingnit pingmatta.

8 Okautsille tunnilauktatit uvamnut, tunnilaukpakka tápkonunga; illaliulaukpaillo, nellâgullo illitarsilutik, illingnit annilaurama, okpilerlutiglo, tillilauramga.

9 Tuksiutivakka, sillaksoarmiullo tuksiutinnagit, tápkonale tunilauktatit uvamnut; pigigangne.

10 Tamaitalo pigijakka pigivattit, pigijattillo pigivakka, tápkonanelo ánanausijauvunga.

11 Sillaksoarmétsungnaerpungalo, tápkonale sillaksoarméput, uvangalo illingnut kaivunga. Hailigeojok Atâtak, atternétsainartikit tunijatit uvamnut, attausiokovlugit sorlo uvaguk.

12 Najulaurapkit sillaksoarme, atternétitsainarpakka. Tunijatit uvamnut saputilaukpakka; assiojokangilarlo tápkonangat, kittorngak assiojok kissime, aglait nellautsilerkovlugit.

13 Mánnale kaivunga illingnut, taimaglo okarpunga sillaksoarmédlunga, kuvianarnimmik illumiutekarkovlugit námaktomik.

14 Okautsitit tunnilaukpakka tápkonunga, sillaksoarmiullo ômigivait; illagingimattigik, sorlo uvanga sillaksoarmiut illaginginapkittauk.

15 Tuksiangilanga nûtserkovlutit tápkoninga sillaksoarmit, sapputserkovlutille tápkoninga idluitunit.

16 Sillaksoarmiut illagingilait, sorlo uvanga sillaksoarmiut illaginginapkittauk.

17 Ivjornaitikit miksekárnerne; okautsitit miksekártôvut.

18 Sorlo sillaksoarmut tillilauramga, taimaktauk tilligivakka sillaksoarmut.

19 Tápkoa pivlugit ivjornailivunga, tápkootauk ivjornailerkovlugit miksekárnerme.

20 Tápkoa kisséta tuksiutingilakka, tápkootauk okausinginut okperomártut uvamnut.

21 Illúnaita attausiolerkovlugit, sorlo igvit Atâtak illumné-

navit uvangalo illungnênama, tâpkoatauk illuptione attausiolerkovlugit, sillaksoarmiut okpilerkovlugit, tillilauramga.

22 Ananaunerlo tunnilaukpara tâpkonunga, tunnilauktat uvamnut, attausiolerkovlugit, sorlo uvaguk attausiogamnuk,

23 Tâpkonanêdlunga, igvillo uvamnêdlutit; attausemariolerkovlugit, sillaksoarmiullo illitarsilerkovlugit, tillilauramga, nagligigangnelo, sorlo nagligigamga.

24 Atâtak pijomavunga, najugamme tâpkoatauk uvamnêkovlugit, tunilauktatit uvamnut, ananaunimnik tunilauktarnik uvamnut tækkokovlugit; nagligilauramga sillaksoak tunganilijaukâr-tinnago.

25 Idluartok Atâtak, sillaksoarmiut illitaringilâtit; uvangale illitarivagit, tâpkoalo illitarsivut, tillilauramga.

26 Nellojungnaertilaukpakkalo atternik, nellojungnaertitso-mavakkalo; nagligutsit, nægligutigijat uvamnik, illunginêkovlugo, uvangalo illunginêdlunga.

KAPITEL XVIII.

Kristusib tigujuuninganik perorsêvingme. Kiglisiniartauninganik ajokertuijoksoarmut. Pêtrusib missiarninganik. Jêsusib kiglisinniartauninganik Pilatusemut.

JÊSUSE taimak okarêrame, illinniartine illagællugit anivluuelo aularpok kôb Kidronib, akkianut; tagva perorsêvekarpok, tagvunga Jêsuse illinniartingillo itterput.

2 Jûdasible pititiginiartangata tamanna nellunginivâ; Jêsuse illinniartingillo tagvane kattimakattarmatta.

3 Jûdasib sorsuktusât, ajokertuijorsuillo Farisêrillo kiv-gangit illasearileramigit, tagvunga kaivok, nennerutsoalijarlutik, nenneroalijalarmiglo, sakkolijalarmiglo.

4 Jêsusible tamaita piniarviolârnine kaujimagamigit, anni-lerpok okautivaillo: Kina kennerpisiûk?

5 Kiovât: Jêsuse Nazaremiok. Jêsusib okautivait: Uva-gauvunga. Jûdasible pititiginiartangata illagivait.

6 Jêsusible okautingmagit: Uvangauvunga; kingorpiosâr-dlutik nunamut nivêrput.

7 Tagva ama aperivait: Kina kennerpisiûk? Okarpulle: Jêsuse Nazaremiok.

8 Jêsusib kiovait: Okautilaukpapê uvangaugama. Ken-nerupsingale, ukkua aularlit.

9 Okautsit nellautsilerkovlugit okauserilauktangit: Uvamnut tunnilauktavit nellianik assiojokangilanga.

10 Tagva Simonib Pêtrusib saviksoalijarame, tâmna amuvâ,

ajokertuijorsúblo kivganga ullimavlugu, siutá tallerpia nakkapá. Kivgarlo támna Malchusemik attekarpok.

11 Tagva Jêsusib Pêtruse okautivá: Saviksuit kênailitanganut póleruk! Ermgusiársúb, Atátama tuunijangata uvannut, immanga immeræksaringilará?

*12 **Sorsnuktusalle**, angajokáksoangatalo, Júdílo kivgangita Jêsusel tiguvat kellaksulálo.

13 Sivorlermiglo Hannasemut aularuterkárpát, Kaifasib, járeme tamattomane ajokertuinerøjub sackingannut.

14 Kaifasele támnavok Júdímut okalauktok, nakkorner-saungmat, inuk attausek tokkotaukpat inuit pivlugit.

*15 **Simonible** Pêtrusib Jêsusel mallikpá, illinniartublo, tápsoma assia. Illinniartok támna ajokertuijoksúb illitarijanga, Jêsuselo illagilugo itterpok ajokertuijorsúb igloksoanganut.

16 Pêtruselo upkuab sillatáne nangerpok. Tagva illinniartok (Pêtrusib) assia, ajokertuijorsúb illitarijanga annilerpok, arnarlo upkuamik udjertortok okarkattigivá, Pêtruselo ittertipá.

17 Tagva arnal, upkuab udjertortingata, Pêtruse okautivá: Inúb tápsoma illinniartingit illagingilatát? Okarpok: Illagingilakka.

18 Kivgalo nangerdlutik ikkomamik ikkitsilaukput, itjilidarmat, kitjakejár lutiglo. Pêtrusible nangerkattigivait, kitjakejár lunelo.

*19 **Ajokertuijorsúblo** Jêsusel appersorpá illinniartingit pivlugit, ajokertúsingillo pivlugit.

20 Jêsusib kiová: Agviartaunanga tussarnartomik okálalaukponga sillaksoarmiunut. Illinniartingnelo kattimaviksoarmelo ajokertuilaukponga, Júdítil illinatik kattimavingænne, okálalaungnangalo sumik sagvangitome.

21 Sôg tamattominga appersoringá? Ipkoa appersukit tussalauktut okálautigilauktannik tápkonunga; ahák, taipkoa kaujimavut okauserilauktannik.

22 Taimagle okartillugo, kivgat tagvane nangertut illangata Jêsusel erksárpá okarlunelo: Ajokertuijorsoak taimak kiojæksariviúk?

23 Jêsusib kiová: Idluitomik okaruma, nellunailiuk ajormat; idluartomigle okaruma, sôg erksárpingá?

24 Hannasiblo kellaksorsimatillugo tillikliutigivá ajokertuijoksorarmut Kaifasemut.

*25 **Simon** Pêtrusele nangerpok kitjakejár lunelo. Tagva okautivat: Illinniartingit illagingilatát? Missiarporlo okarlunelo: Illagingilakka.

26 Ajokertuijorsúb kivgangita illangata, illaliub tápsominga, Pêtrusib ullimalauktanganik siutingagut, okautiva: Perorsévingme illagingangue tækkolaungilagít?

27 Tagva Pétruse ama missiarivok; tagva narlo angutau-
nek niplerpok.

*28 Tagva Jêsuse aularutivât Kaifasemit iglub kiglisiniar-
viub sânganut. Uvlângovorlo. Kiglisiniarvingmullo ittingilat,
ivjornaromanatik, saugârsugle aularviksiorutiksak nerrijoma-
vlugo.

29 Tagva Pilatusib annivigivait, okautivlugillo: Sumík
inungmut ômunga passitiksakarkisê?

30 Kiovât okautivlugolo: Una idluitullijeongipat, unnertu-
jutiginajangilavut illingnut.

31 Tagva Pilatusib okautivait: Tagva illipse tigusiuk, er-
kartorlugolo perkojat pigijase malliklugit. Tagva Jûdit okau-
tivât: Tokkotsijuksaungilagut kimik.

32 (Jêsusib okausingit nellautsilerkovlugit, okauserilauk-
tangit, tukkisititsigame tokkoniksame illusinganik.)

33 Tagva Pilatusib ama itterivok kiglisiniarvingmut, Jêsu-
selo kaikovâ okautivlugolo: Jûdit attanerivâtit.

34 Jêsusib kiovâ: Illingnik tamattominga okarkêt? assivil-
lônêt tamattominga okautilaukâtît uvamnîk?

35 Pilatusib kiovâ: Jûdiovék? Inukattivît ajokertuijorsu-
illo mertûtigilaukpâtît uvamnut. Sumík pinialaukêt?

36 Jêsuse kiovok: Nâlegauviga sillaksoarmit tamattomangat
pingilak. Nâlegauviga sillaksoarmit tamattomangat pikpat,
kivgama sorsugutiginajarpât, Jûdinut unnertûtigijaukonnanga;
mânnale nâlegauviga tamattomangat pingilak.

37 Tagva Pilatusib okativâ: Taimaimat attaniogalloarkêt?
Jêsusib kiovâ: Nellâgut okarpotit, attaniovunga. Tamanna pi-
vlugo erniangovunga sillaksoarmullo tikkilunga, kigliutjerkov-
lunga miksekârnermik. Miksekârnermit pijub nippiga tus-
sarpâ.

38 Pilatusib okativâ: Miksekârnek sunauvâ? Taimaglo
okarêrame, Jûdit annivigivait, okautivlugillo: Passitiksarsingi-
langa tâpsomane.

39 Illusekarposele imaitomik, aularviksiorviolerangat, parng-
nanaersimatjat illangænnik aularkojivaklunga; mânna Jûdit at-
taningænnik aularkojerkovisingâ?

40 Tagva ama illûnamatsiatik nipperkortovlutik okarput:
Tâpsomingaungitok, Barrabasemigle Barrabasele inuartôvok.

KAPITEL XIX.

*Kristusib issakajauninganik, niakôsertauninganiglo, kikkiaak-
tortauninganiglo, tokkonninganiglo, illijartortauninganiglo.*

TAGVA Pilatusib Jêsuse tiguâ, issakajaukolallo.

2 Sorsuktuksallo orpingnik kakkilautilingnik pergaihut, illivlugolo niakoanut, ulliksoarmiglo aupaluktamik kappitipât,

3 Okarlutiglo: Salutitaulerit, Jûdit attaningat! erksârpâllo.

4 Tagva Pilatusib annivigivait, okautivlugillo: Ahâk annitipara illipsingnut, tukkisilerkovluse, passitiksarsinginama tâpsomane.

5 Tagva Jêsuse annilerpok, niakôtelijarlune orpingnik kakkilautilingnik, annorâlijalarmelo aupaluktamik. Tâpsomalo okautivait: Tækkotitse, inuk una!

6 Ajokertuijorsuillo kivgallo tækkogamitsuk, kaggudlalerput okarlutiglo: Kikkiaktoruk, kikkiaktoruk senningajolingmut. Pilatusib okautivait: Illipse tigusiuk kikkiaktorlugoio, passitiksarsinginama tâpsomane.

7 Jûdit kiovait: Perkojarkarpogut, perkojarlo tâmna maliklugo tokkotæksauvok; ingminik erniotingmat Gûdemut.

*8 Pilatusib okausek tamauna tussaramiuk, sivôranersaulerpok.

9 Amalo kiglisiniarvingmut itterivok, Jêsusemullo okarlune: Nakit pivêt? Jêsusible kiungilâ.

10 Tagva Pilatusib okautivâ: Kiojomangilarmâ? Kaujimangilatit, pitsartunekarama, kikkiaktorlutit senningajolingmut, pitsartunekaramalo aularkolutit?

11 Jêsusib kiovâ: Pitsartunekarajangilatit uvamnut pângat tunnitjiviongikuvit tamattominga; tamanna pivlugo uvamnîk pititsijok illingnut, ajortokarnersauvok.

12 Mattomangat Pilatuse pinasuarpok aularkojomavlugo. Jûdille kaggudlarput okarlutiglo: Una aularkogungne, attaniviksûb illanâriniatsangilâtit! Ingminik attaniotitok attaniviksorarmut akkerartormat.

13 Pilatusib okausek tamanna tussaramiuk, Jêsuse annitipâ, ingidlunelo kiglisiniarviub iksivautanganut, tagvunga (igloksûb sânganut), Ebrêeritut Gabbatemik, imaipok: ujarkanik netsitelingmik tajjamut.

14 (Uvlorle opalungajivaiviksauvok aularviksiorvingmut, stundelo pingasojortôlerpok.) Jûdinullo okarpok: Ahâk tagga atanise!

15 Kaggudlarpulle: Pêruk, pêrung-una! kikkiaktoruk senningajolingmut! Pilatusib okautivait: Attanise kikkiaksorêksarivigô senningajolingmût? Ajokertuijorsuit kiovut: Attanekangilagut attaniviksûb assianik.

*16 Tagva unnertûtigilerpâ kikkiaktortaukovlugo senningajolingmut. Jêsusele tiguvât aularutilâllo.

17 Kikkiaktortauviksanelo erksukpâ aularlunelo tagvunga niakovinertalingmik, Ebrêeritut Golgatamik tajjamut.

18 Tagvane kikkiaktorpât senningajolingmut, assigiglo maguk avatânut, Jêsusele akkuliudlugo.

19 Pilatusele aglangnik kollimiutæksanginik aglakpok, nip-pitilugillo senningajolingmut; tâpkoa imaitunik aglaggit: Jê-suse Nazaremiok, Jûdit Attaningat.

20 Kollimiutat tâpkoa Jûdit unnuktut attuarpait, Jêsusib senningajolingmut kikkiaktortauvinga iglugasæksoarnut kan-ningmat. Aglaksimavullo Ebrêeritut, Grîchitululo Lataineritululo.

21 Tagva Jûdit ajokertuijorsoangit Pilatusemut okarput: Aglangnak: Jûdit attaningænnik; imâglo: okalaungmat: Jûdit attanerivânga.

22 Pilâtusib kiovait: Aglalauktakka aglarêrpakka.

*23 Sorsuktuksalle Jêsusie kikkiaktorêramitsuk, annorângit tiguvaît, (aviklugillo sittamaulivait, sorsuktuksat illûnatik atu-nit ivajânginik,) taimaktauk ullinga. Ulliglo killokarane sena-malaukpok pikkangat unnunga tikkidlune.

24 Tagva okarkattigêlerput: Avingniaratigo una! immerau-tiginiarlavulle, kia piniarmangâgo; nellautsilerkovlugit aglait imailijut: Annorâkka avilaukpait ingmingnut, ulligalo immerau-tigilaukpât. Taimailiorput sorsuktuksat.

*25 Jêsusible senningajolingata senniane nangerput auâna-nga, anânangatalo kattangutâ Maria, Kleofasib nullianga, Ma-ria Magdalênalo.

26 Jêsusible anânane tækkogamiuk, illinniartorlo naglik-tane nangerkattinga, auânane okautivâ: Arnak, ahâk, tagga ernit!

27 Kingorngagut illinniartok okautivâ: Ahâk, tagga anâ-nat! Stundemillo tamattomangat illinniartub ingminut pitipâ.

*28 Kingorngagut, Jêsusie kaujimagame, tamaita nâmaksija-rêrmatta, aglait nellautsilerkovlugit, okarpok: Kêlerpunga!

29 Imektautekarpok tagvane sêrnartomik immalingmik. Tâpkoale nipperkumik missuksivut, ajaupiamullo kappomitâr-lugo, kaninganullo mannivât.

30 Jêsusib sêrnartok pigamiuk, okarpok: Nâmaksivok! niakonelo naerpâ, anernangêrdlunelo.

*31 Uvlôrle taimua oppallungaijaviôngmat, Jûdit timit seni-ngajolingmêrkonnagit Sabbateotillugo, (Sabbate tâmna angidlar-mat,) Pilatuse tuksiarvigivât, tâpkoa niungit navgortaukovlugit, akkartitaulerkovlugillo.

32 Tagva sorsuktuksat tikkilerput, sivorliublo niûgik nav-gorpakit, aipangatalo kikkiaktortaukattingata.

33 Jêsusiele tikkinamitsuk, tækkogamiglo, tokkojarêrmat, niûgik navgongilakit,

34 Sorsuktuksalle illangata senneranga angmarpâ kallugiak-soarmut, tagvainarlo auk immerlo annilerpuk.

35 Tamattomingalo tautuktub kigligiutjutigilaukpâ, kigli-giutjiningalo miksekârtôvok, tâmnalo kaujimavok, miksekârner-mik okarame, okpilerkovluse.

36 Tamannale piniarutaulaukpok, aglait nellautsilerkovlugit: Tapsoma niugik navgoræksaringilasse.

37 Amalo aglait assingit imailivut: Tækkojomârput kappilauktamingnik.

*38 **Kingorngagulle** Jôsefîb Arimatiamiub, illinniarteojub Jêsusemut (angigutjilunele, Jûdit erksigigamigit), Pilatuse tuksiarvigivâ, perkojaujomavlune Jêsusib timinga akkartilugo. Pilatusiblo perkongmago, kailerpok, akkartilâllo Jêsusib timinga.

39 Nikodêmuselo kailerivok sivorngagut unnuangotillugo Jêsusemut tikkilauktok, kaitsilunelo Mirrinik, Aloêniglo akkut-simajunik, okumailutatitut 100 itut okumaitigijunik.

40 Tagva Jêsusib timinga tiguvâk, immuserdlugolo uvineruksaijanik, mingoarutit illaliudlugit, Jûdit illuversivangi-ngatitut.

41 Tagvanele kikkiaktortauvingane perorsêvekarpok, perorsêvingmelo illuvekarpok nutânîk, illijiviolaungitomik sulle kimik.

42 Tagvunga Jêsuse illijartorpâk, Jûdit opallungaijaivingat pivlugo, illuvek kanningmat.

KAPITEL XX.

Kristusib makkîninganik sakkernînganiglo Mariâ Magdalênamut, illînniartunullo, Tômasemullo.

WOCHIB uvlungita sivorlerpângæne Mariâ Magdalêna tikki-lerpok illuvermut tâktillugo sulle, tækkolunelo, ujaraksoak aksakâtitaunermat illuvermit.

2 Tagva akpangerdlune Simon Pêtruse tikkipâ, illinniar-tublo aipanga Jêsusib nagliktanga, okautivlugiglo: Nâlegak aksârnicarinerpât illuvermit, nellovavullo, namut illingma-ngâtsuk.

3 Tagva Pêtruse assingalo illinniartok annilerpuk, illu-vermullo ailutik.

4 Tamarmiglo akpangerkattigêkpuk, assiatalo illinniartub ingiarpâ, sukkalinersauvlune Pêtrusemit, sivorliovlunelo illu-vermut tikkipok.

5 Illuanut itsuarlune uvineruksaijat illimajut tækkovait, itteranele.

6 Tagva Simonib Pêtrusib mallikpâ, illu-vermullo itterlune, uvineruksaijallo illimajut tækkovait,

7 Kidjijârnerublo allarutâ, Jêsusib niakoanut tapsiolauktok, uvineruksaijanut illimangitok, ingmigulle immujok, apsima-vlune.

8 Tagva illinniartok (Pêtrusib) assia, tikkerkâlauktok illuvermut, itterivok, tækkolunelo okperpok.

9 Aglait kaujimanginamigit sulle, tokkungajunit makkitsariakarmat.

10 Tagva illinniartuk aularkattigêlerivuk.

*11 **Mariale** illuviub sângane nangerpok, keavlunelo sillatâne. Keagamelo, illuvermut itsuarpok.

12 Engeliglo magguk, kakkortanguik amoralik, iksivajuk tækkovak, attausek niakungata imingane, aipangale ittigangita iningenne, Jêsusib timingata illijauvigilauktangane.

13 Tâpkoalo okautivâk: Arnak, sôg keavit? Okautivâk: Nâlegara aksârningarinerpât, nellovungalo, namut illingmangâtsuk.

14 Taimaglo okarame, keviarpok, Jêsuselo nangertok tækkovâ, nellovlunelo Jêsuscongmat.

15 Jêsusib okautivâ: Arnak, sôg keavêt? Kina kemmerpiûk? Perorsêvilerijeonasugigamiuk, okautivâ: Nâlegak, nûlaurungne, okautilaunga, namut illingmangângne? tagva aijomavara.

16 Jêsusib okautivâ: Maria! Tagva keviarlunelo okautivâ: Rabbûni; imaipok: Ajokertuijok.

17 Jêsusib okautivâ: Aktorniarnanga, takpaungarsimanginama sulle Atâtammut. Ailerille kattangutimmut okautilugillo: Takpaungarniarpunga Atâtammut Atâtapsingnullo, Gûdimmut Gûdipsingnullo.

18 Maria Magdalêna tikkilerpok, illinniartullo okautivait: Nâlegak tækkolaukpara, taimaglo okautilaupânga.

*19 **Wochib** uvlungita sivorlerpângata ummulerningane illinniartut kattimatillugit, upkuallo parnganaersimatillugit, Jûdit erksigigamigit, Jêsus tikkipok, akkorngænnelo nangerpok, okautilugillo: Ullapirsautekaritse!

20 Taimaglo okarame, agganelo senueranelo kemmergojau tipait tâpkonunga. Tagva illinniartut kувiasulerput, Nâlegak tækkogamitsuk.

21 Tagva Jêsusib ama okautivait: Ullapirsautekaritse! Sorlo Atâtab tillilaungmanga, taimak tillivapse.

22 Taimaglo okarame, supporpait, okautivlugillo: Arnernek ajunginek pigilersiuk!

23 Issumagijungnaertase ajorninginit, issumagijaujungnaernekarpot; issumagijungnaerniangitaselo ajorninginit issumagijaujungnaernekangilat.

*24 **Tômasible**, 12 it illangata, maggoliavinermik taijab illagingilait, Jêsus tikkitillugo.

25 Tagva illinniartut assingita okautivât: Nâlegak tækkolaukpavut. Tâpsomale okautivait: Aggagine kikkiaktornerit

tækkungikupkit, tikkeralo illingikupko seneranganut, okperijomangilara.

26 Uvullo sittamaujortut nângmaatta, illinniartut ama kammanêlerivut, Tômasiblo illagivait. Jêsuse tikkipok, upkuat parngnanaersimatillugit, akkorngænnelo nangerpok okarlunelo: Ullapirsautekaritse!

27 Kingorngagut Tômase okautivâ: Tikkit kaitsuk, aggakalo tækkolikit; aggaktillo issakkit ovunga, illilugillo sennerkamnut; okpinginaglo, okperille!

28 Tômasib kiovâ okautivlugolo: Nâlegara Gûdigalo!

29 Jêsusib okautivâ: Tækkogamga, Tômase, okperpotit. Pilloridlarput tækkolugatik okpertut!

*30 **Tattamnarutttau**k assingit unnuktut Jêsusib pinniarnervait illinniartime tækkœenne, aglaksimangitut aglangne tamakonane.

31 Tamakkoale aglaksimavut, okpilerkovluse, Jêsuse Kristuseongmat, Gûdib Êrninga; okpernermullo inôsekarkovluse tâpsoma attingane.

KAPITEL XXI.

*Jêsusib sakkerningani*k illiniartiminut *Tibêriasib tessersoangata senniane. Jêsusib, Pêtrusiblo, Johannesiblo okarkattijêngningat.*

MATTOMA kingorngagut Jêsuse sakkervok illiniartiminut *Tibêriasib tessersoangata senniane. Imaiorlunele sakkervok.*

2 Illagêklutik tagvanêput Simon Pêtruse, Tômaselo maggoliavinermit taijak, Natanaêlelo, Kanamit Galilêamêtomit pijok, Zebedêusiblo ernîgik, assîgiglo magguk, illiniartingita illâgik.

3 Simonib Petrusib okautivait: Nulluarniariartoromavunga. Tâpkoa okautivâ: Tagva illagijomavaptigit. Annilitiglo, umiakortômüt ikkisâdlalerput, unnuamelo tamattomane nulluartit-silungilat.

4 Uvlângolertillugole, Jêsuse sikjame nangerpok, illiniartullo kaujimangilat Jêsuseongmat.

5 Jêsusib okautivait: Kittorngat, nerkiksakaungilasê? Tâpkoa kiovât: Ahaila.

6 Tâpsomale okautivait: Nullutjat ningitisigik umiakortûb tallerpianut, nagvârniarpose tagva. Tagva ningitipait, amuarungnarungnaerlugillo mingeritjat unnurninginut.

7 Tagva illiniartub, Jêsusib nagliktangata, Pêtruse okautivâ: Nâlegavok. Simonib Pêtrusib tussaramiuk, Nâlegaung-

mat, uvinerkune attilerpá (annorailaurame), immánullo missik-pok.

8 Illiniartut assingit umiakut kailerput (nuna ungasingina-mitsuk ablornernik 200 inik) nullutjallo mingeriaktaggit amuvait.

9 Nunamulle niuleramik, aumanik illimmajunik tækkovut, kángænnelo mingeritjanik kakkôjamiglo.

10 Jêsusib okautivait: Kaitsileritso mingeritjanit mánuu nulluartitapsingnit.

11 Simon Pétruse ipperârpok, nullutjallo amuvait nunamut tattætut mingeritjanik angijunik 153 nik. Taimaglo unnuktigi-galloarmatta, nullutjat alliktaungilat.

12 Jêsusib okautivait: Kaititse nerimârluselo. Illinniartingitale neliatalônêt apperijariakangilá: Kinauvét? kaujima-gamitsuk, Nálegaungmat.

13 Tagva Jêsusib kakkôjak tigujuartorpá, tunnilálo tâpko-nunga, taimaktaur: mingeritjat.

14 Tamadja pingajuat Jêsusib sakkerlaunguingita illiniarti-minut, tokkungajunit makkingata kingorngane.

*15 **Nerrijarêramigle**, Jêsusib Simon Pétruse okautivá: Si-mon, Jónasib erninga, ukkunangat nagliginersarivingá? Tâp-soma okautivá: Ahaila Nálegak, nellungilarma nagligigapkit. Okautivá: Saugârsukka nerritiniakit.

16 Aipânik okautivá: Simon, Jónasib erninga, naligivingá? Tâpsoma okautivá: Ahaila Nálegak nellungilarma nagligigap-kit. Okautivá: Saugakka nerritiniakit.

17 Pingajuangnik okautivá: Simon, Jónasib erninga, nagli-givingá? Pétrusib kiksalerpok, pingajuangnik okautingmago: Nagligivingá? Okautiválo: Nálegak, tamainik kaujimavotit, nellungilarma nagligigapkit. Jêsusib okautivá: Saugakka ner-itiniakit.

18 Ahamarik, ahamarik okaupagit: Innôsungnersautillutit, nangminernik tapserusilaukpotit, arvertarlutillo pijomajarnut; itôleruville, aggaktit issagomârpattit, assivillo tapseruseromâr-pâtit, tessiorlutillo pijomangitarnut.

19 Taimagle okarpok nellunaijailune, tokkub illusingita neliannut Gûde nertoromârmangágo. Taimaglo okarêrame, okautivá: Mallinga!

20 Pétrusele keviablerpok, illinniartorlo Jêsusib nagliktanga malliktok tækková, sagvinganullo égangalauktok unnuktome nerrivlutik, okalauktorlo: Nálegak, illingnik pititsiniartok ki-nauvá?

21 Pétrusib támna tækkogamiuk, Jêsusib okautivá: Nále-gak, unale kanok illingajuksauvá?

22 Jêsusib okautivá: Pijomaguma tagvanêkovlugo tikkitsi-arilunga, erkanangilak illingnut! Igvit mallinga!

23 Tagva kattangutigêt ingmingnut okalerput: Illinniartok una tokkoniangilak. Jêsusible okautilaungilâ: Tokkoniangilak; imâgle: Pijomaguma tagvanêkovlugo tikkitsiarilunga, erkana-ngilak illingnut.

*24 **Illinniartok** tâmnauvok tamakkoninga kigligiutjijok, tamakkoalo aglalaupait: Kaujimavogullo kigligiutjiningit miksekârtôngnatta.

25 Assingillo unnuktut Jêsusib piniarnerilauktangit illînâ-tik kingorlerêklutik aglaktanajarpatta, sillaksoarmiut aglang-nik aglagutiksaujunik tukkisinarasugingilakka.

APOSTELIT PINIARNINGIT, LUKASIB AGLAKTANGIT.

KAPITEL I.

Kristusib kilaliarninganik. Matiasib Apostelingortitauninganik.

OKAUTIGIJAKKA sivorlit pijarêralloarpakka, Teôfiluse, tamakkoninga tamainik Jêsusib piniartanginik, tamangnik, piniarlunelo ajokertuivlunelo.

2 Uvlok taimna kongmuartitauinga tikkidlugo, Apostelit Anernikut ajunginikut annerijane piniaræksanginik okautijarêramigit.

3 Aniatitaunerme kingorgane taipkonunga sakkerkattarpok ômardlune, okpernartut unnuktut piniarlugit, tækkotidlunelo taipkonunga uvlut 40 it nâvlugit, okarkattigilugillo Gûdib nâle-gauvinganik.

*4 **Kattersoramigillo**, perkovait, Jerusalemit aularkonnagit, Atâtable okautigilauktanganik utakkerkovlugit, tussalauktap-singnik uvamnit, okarpok.

5 Johannes baptisilaukpok immênarmut, illipsele baptitaujomârpose Anernermut ajunginermut, uvlut tamakkoa sivikito-mik kingorngatigut.

6 Kattimajulle apperivât okarlutiglo: Nâlegak, nellitome tamattomane Israélib nâlegauvinga âkigomaviûk?

7 Okautivaille: Nelluermik stundeniglônêt kaujjuksau-ngilase Atâtab ajugakanginermiunut illingatatangamik.

8 Pitsartuermigle pilârpose, Anernerub ajunginerub tikki-lârpassé; kigligiuntsijigilârpapselo Jerusalemunut Jûdâmiunullo illûnainut, Samâriamunullo, sillaksûblo issua tikkidlugo.

*9 **Taimuglo** okarêrame, kongmuartitauvok tækkuksauvlune, navujablo nippaktipâ ijingimit.

10 Killangmullo kongmuartok tækkunâramitsuk, ahâk, angutik magguk kakkortanguik annorâlik nangerkattigivakit;

11 Okartuktauk: Illipse angutit Galilêamiojose, sôg nangerdluse kilangmut ârlorkisê? Jêsuse tâmma, illipsingnit kongmuartitaujok kilangmut, tikkitsomârivok, sorlo tækkolaurap-siuk kongmuartillugo kilangmut.

*12 **Jerusalemut** tava utterput kakkamit orksoktalingmik taimajomit; tâmma Jerusalemit kamitok, sivikitomik, sorlo Sabbatheme pissuktokarpangmat.

13 Itteramiglo, iglut kollerpângænnut majorarput tagvauêlerdlutik Pêtruselo, Jakôbuselo, Johanneselo, Andréaselo Filippuselo, Tômaselo, Bartolomêuselo, Mattêuselo, Jakôbuselo Alfêusib erninga, Simonelo Zelôtes, Jûdaselo Jakôbusib nukká.

14 Tâpkoa illûnatik, adsigéktomik issumakarlutik, illagêt-sainarput, kemuvlutiglo tuksiarput, arnat illagilugit, Mariâlo Jêsusib anânanga, Jêsusiblo kattangutingit.

*15 **Uvlunelo** taipkonane Pêtruse illinniartut akkornænnit nikkovipok, (tagvauêle kattimajut 120 olaukput) okarlunelo:

16 Illipse angutit kattangutigêt, aglait nellautsijariakalaukput Anernerub ajunginerub okautigijangit sivorngagut, Dâvidib kamingagut, Jûdase pivlugo, Jêsusemik tigusilauktut sivorleri-jangat.

17 Tâmma uvaptingnut illautitaumalaukpok, kivgaliarimakattigilaukpavullo.

18 Taipsona idluitullinerilauktame akkinganut perorsévik pissiangotilaukpâ, ingminiglo kimippok, kattakkamelo kâpok, erchavingillo illûnatik annivut.

19 Tamammalo tussaumajauvok Jerusalemunut illûnainut; tamanna pivlugo perorsévik taimna taigivât okautsimiktut Hakeldamamik, imaipok: Perorsévingmik auktalangmik.

20 Aglaksimangmat aglangne imgerutine: Iglunga inuêrut-jaulerle, iuukaranelo kammane iglokartomik; ajokertuivingalo assianut pititaule.

21 Taimak pivlugo angutit illangat najortigitsainalauktavut Nálegak Jêsuse annitillugo ittertillugolo uvaptingne,

22 Johannesib baptisilerninganit uvlok kongmuartitauvinga uvaptingnit tikkidlugo kigliuutsijeokattigijæksarivavut makkininganik.

23 Magguglo ingmigut pitipakit, Jôsefe Barsabasemik taijak, Justusemik attipsâlik, Mattiaselo.

24 Tuksiarlutiglo okarput: Nalogak, inuit illûnamatsiatik ômatinginik kaujimajotit, nellonaeruk, ukkungnaugat maggungnit neliak aneringmangangne,

25 Attausek pititaulerkovlugo kivgaunermik Apostelionermiglo, Jûdasib kemmaktanganik, iniminut aingmat.

26 Immerautigilermattikik, Mattiasel sâpâ nellaudlugo; Apostelinut 11 inut tâva illautitaulerpok.

KAPITEL II.

Anernerub ajunginerub kovijauninganik Apostelinut Pentekosteme. Pêtrusib okâlaninganik.

PENTEKOSTIBLO uvlunga nelliutingmat, illûnatik, adsigêktomik issunakarlutik kattimalaukput.

2 Tagvainarlo sulluksuksoakarpok kilangmit pijomik, sorlo akkunarsoarmit pilune, iglolo illûnât tâpkoa najortangat tættætauvok mattomunga.

3 Tâpkonungalo sakkertokarpok ikkomârsutitut ingnikoartitut okartitut koblorsimajutitut-itunik, illûnaitalo attunit tupvigilerpait.

4 Illûnatiglo illumertaulerput Anernermik ajunginermik, okâladlalerpullo okautsinut tussarungartanut, sorlo Anernerub okâlajungnartingmagit.

5 Jûdekalaukporlo Jerusaleme iglokartunik, angutinik Gûdemik nålektunik, inukattigênit sunatuinarnit kilaub attânêtunit.

6 Sulluksuksoak tamana tussaramitsuk, unuktorsuit kattilerput koaksângadlarlutik, illûnatik okauserivaktatik tâpkonunga attortaujut tussaramigit.

7 Illûnamatsiatigle kakkilâdlarput, tattaminiarlutik, okarkattigêklutiglo: Ahâk, ukkua okâlajut illûnatik Galiléamiungilât?

8 Kanok illingavâ, illûnata ingmikôrluta okauserivaktavut inûlerniptingnit tussaraptigît?

9 Parterillo, Mêderillo, Elamiterillo, uvagullo nunakartogut Mesopotamiamel, Jûdeamelo Kappadôtsiamelo, Pontusemelo, Asiamelo,

10 Frigiamelo, Pamfiliameło, Egiptenemelo, Libiablo erkânetune, Zirênib senniaue, Rômiullo tækkorngartat,

11 Jûdillo, Jûdiokattaujullo, Krêtamiullo, Arâbiamiullo, ilânata tussarpavut okartut Gûdib tattamnartullininginik, okausivut attorlugit.

12 Illânatik tâva kakkilâdlarput, uinamadlalarmiglo, okarkattigêkpullo: Kanok tamanna illinganiarkâ?

13 Illangille mittaklutik okalulerput: Mamarnernik Wainemik imersimavut.

*14 Tagva Pêtruse nikovipok 11 it illagilugit, nipperkortovlumelo okativait: Illipse Jûdiojose angutit naglingnartose, ilânaselo Jerusaleme iglokartose, tamanna nellonarungnaertitaule illipsingnut, okausikkalo itterlit siutipsingnut.

15 Tallangilat tâpkoa tallanganasugijase, uvlub stundinga 3 otuinarmat.

16 Tamadjauvok, nellautaijokut Joêlikut okautigijaumajok sivornagut:

17 Uvlut kingordlingine imaitsomârpok, Gûde okarpok: Anernera kovijomavara inungnut illûnainut; erniselo panniselo nellautsitiksanik okaromârpok, inôsuktoselo angutit tækkotitjutinik tautugomârpok, ituselo sinnektômajomârpok.

18 Uvlune taipkonane kivgamnut angutinut arnanullo Anernera kovijomavara, nellautsitiksanglo okaromârpok.

19 Tattamnartullijomavungalo pikkane kilangme, nellunai-kutakartitsilungalo attâne nuname, aungmik ikkomamiglo issêrlûblo pujuanik;

20 Sekkinek ablatsaujomârpok tâksoarmut, takkerlo auk-tun-itsomârpok, Nâlekab uvlorsoanga nelluiterkârtinnago.

21 Imaitsomârpok: Nâlekab attinga tailugo tuksiartok piulijaujomârpok.

22 Illipse angutit Israêlitiojose, okautsit ukkua tussâsigik: Jêsuse Nazarenio, angut Gûdemit pijok, sakkijâlaukpok akkunapsingne piniarcerminut, tattamnartullinerminullo, nellunai-kutanullo, Gûdib tamakkoa tâpsomûna piniarnerilaungmagit akkunapsingne, illipsetauk nangminek kaujimagapsetut.

23 Tâmma (Gûdib issumasimanerminut pijomajaminullo tunnilaungmago) tigulaukpassê idluitullijut aggangitigut, kikkiak-torlugolo senningajolingmut tokkodlugolo.

24 Tâmma Gûdib makkitilaukpâ tokkub ânianarninganit pêrlugo, ajornavingmat tokkungatsainarlune.

25 Dâvidib okautigingmago: Nâlegak sâmnêtit-sainarpara, tallerpinnêngmat aulataukonnanga.

26 Tamanna pivlugo ômatiga kuviasukpok; okaralo serri-dlarpok, uvinigatauk nerriklune merngôêrseromârmat.

27 Tarniga anernerit inningænnetsainarkojomânginangne, ajunginerillo (Kristuse) asserorkojomângirivat.

28 Apkosinermik inôgumut unnertulaukparma; kênavit sângane kuviasungnermik illumertitsomârpama.

29 Illipse angutit kattangutigêt, agviartaunanga atâtagijavut Patriarche Dâvide okautigilago illipsinguut: Taimna tokkovlunelo illuvertaulaukpok, illuvingalo uvaptingnêpok sulle uvlome.

30 Nellautaijôgame, nellunginamelo, Gûdib sokkosijuitomik angervigilaungmago: uvingumit kinguvâksanga (Kristuse) makitsomavlugo, iksivautaksoanganullo iksivakojomavlugo;

31 Sivornagut tamanna tækkolauramiuk, Kristusib makkiniga okautigivâ, tarninga anernerit inningænnetsainalaungimat, uvingatalo asseronnek tækkolaungimago.

32 Jêsuse tâmma Gûdib tuppaktilaukpâ; illûnata tamattominga kigligiutsijeovogut.

33 Mâmma Gûdib tallerpiagut kongmuartitaugame, Atâtablo angersinuaninga Anernermik ajunginermik pilauramiuk, tâpsominga tagva kovisilaukpok tækkojapsingnik tussartapsingniglo.

34 Dâvidele kilangmut kongmualaungilak. Okarporle imâk: Nâlegak Nâlekammut okarpok: Tallerpingma tungânut ingitit,

35 Omigijingnik illijerkârtinnanga ittikkavit ikkovrangænnut.

36 Tagva mâmma Israêlib kinguvângit tamapse kaujimatsialeritse, Gûdib Jêsuse tâmma, kikkiaktulauktase senningajolingmut, Nâlegangortilâllo Kristusingortilaungmago.

*37 **Tamannule** tussaramitsuk, kibliktaulerput ômattimikut Pêtrusemullo assinginullo Apostelinut okarlutik: Illipse angutit kattangutigêktose, sumik piniartuksauvitâ?

38 Pêtrusib okautivait: Kakkialeritse, baptitaulerluselo illûnase Jêsusib Kristusib attinganut, ajornerit issumagijaujungaerutiksanginut; Anernerub ajunginerub tunnergutânik pilâp-pose tagva.

39 Illipsingnulle kittorngapsingnullo okautsit ukkua illingavut, ungasiktonêtnullo tamainut, Nâleka Gûdipta kaikojomârtanginut tamaunga.

40 Okautsinulle unuktunut ukkua assinginut kigligiutjivigivait, kaiblarlugillo okarpok: Piulijauniaritse kinguvângokattigênit ukkunangat tappatojunit.

*41 **Okausingnik** kuviasuklutik nâlektut, baptitaulerput; uvlormelo taipsomane 3000 it illautitaulerput.

42 Apostelille ajokertûtininginik nâletsainalerput, illagêklutiglo, kakkôjaniglo avgoilutik, tuksiarkattigêklutiglo.

43 Inuittauk illûnatik kuksasungnermut tikkitaulaukput; Apostelitigullo tattamartunik nellunaikutaksoarniglo unuktunik pijokalerpok.

44 Okpertungortitaujulle illûnatik illagêksimalaukput, perkutitiglo pigêllugit kattutivait.

45 Perkutitik pitiglo niorgotigivait, aitortûtigilaitalo illûnainut, attunit ajorsarningit issumagilugit.

46 Uvlullo tamaita illagêklutik kattimaviksoarmêput, каккôjallo avgorpait iglune tamaine.

47 Nerrivullo, Gûdelo nertorpât kувiasuklutik issunalingasuituniglo ômatekarlutik, inungnullo illûnainut ivlerijauvut. Nâlegarle pilloriktitaunertunik uvlut tamaita illautitsivok okpertunut.

KAPITTEL III.

*Angutib sibêctub âkiktauninganik: Pêtrusemut Johannesemullo.
Pêtrusib okâlaninganik каккiâlerkojjomik.*

PÊTRUSELE Johanneselo majorarkattigêkpuk kattimaviksoarmut, stundit 9 ôningænne, tuksiarviovaktok nelliutitillugo.

2 Angutekalaukporlo sibvétomik nutaraunerminit; tâmna akkigarlugo uvlut tamaita illivât kattimaviksûb ittertarviata pinnarnartomik taijaujub kiglinganut, kattimaviksoarmut itteriartortunik kemuvckarkovlugo tunnergumik.

3 Tâpsoma Pêtrusele Johanneselo kattimaviksoarmut itteromajuk tækkogamigik, kenuvigivak tunnergumik.

4 Pêtrusible Johannesiblo tækkunarpâk okarlutiglo: Tækkusartigut!

5 Tækkusarpak tagva, sumik tunnitjivioniarasugællune.

6 Pêtrusele okarpok: Silberemik Goldemiglônêt pekangilanga, pigijammigle tunnitjivigivagit: Jêsusib Kristusib Nazaremiub attingane nikovilutillo pissugit!

7 Tallerpiagullo tiguvlugo nikkovitipâ. Tagvainak niûgik kannâgiglo nukkekalerput.

8 Kiggilaukpok, nangerungnalarmelo pissugunguarlunelo, kattimaviksoarmullo illagællugik itterpok, arvertarlunelo kiggertalarmelo Gûde nakoridlarpâ.

9 Inuillo illûnatik pissuktok Gûdemiglo nertordlertok tækkovât.

10 Illitarivâttauk, tainmaungmat kattimaviksûb ittertarviata pinnarnartub kiglingane iksivalauktok, tunnergumik kemuvlune; taimailiorviongmâ koaksângalarmiglo tattaminiadlarput.

11 Pissujuitôlauptub, mânnale pijungnaertub, Pêtrusele Johanneselo najugaringmagik, inuit illûnatik akpangerdlutik nellipsarpait Salomonib iglorosinganik taijamut, tattaminialarmiglo.

*12 **Pêtrusib** tækkogamigit, inuit okautivait: Illipse angutit Isrâelitiojose, sôg tamattominga tattaminiarkisê? Sôglo uvaptingnik tækkunârkise, uvaguk pissuktitsinasugællunuk ôminga, pitsartuniptingnut piniarniptingnullo nangmineriaptingnut;

13 Abrahah Isaablo Jákoblo Gúdingata, atátagijapta Gúdingata, kittorngane Jêsuse ánanausitilaukpá, unertujutigilauktase missiarutigilauktase Pilatusenut, taipsoma aularkojomagalloormago.

14 Illipsele ajungitotuak idluartotuarlo missiarutigilaukpasse, tuksiarluselo inuartok pijomavlugo;

15 Inótsible Náleganga tokkolaukpasse; támna Gúðib tuppaktilaukpá tokkungajunit, uvagut tamattominga kigligiutsijiovogut.

16 Okpernermullo tápsoma attinganut, tápsoma attingata nakkoksitilaukpá una tækkojase illitarijaselo; okperamelo tunitjiviovok kanoengitsiarnerniik mattominga, ijipse sângæenne.

17 Tagva kattangutikka, kaujimavunga, nellmut taimailiulaurapse, taimaktauk angajokáso.

18 Gúðible nellautaijut illúnatik kanningitigut sivorngagut okautigilauktane, tagva Kristusib ániatitanjuksauninga, nellautsimatipá.

19 Tagva mána kakkialeritse ságiarluselo, ajornise péjartaukovlugit.

20 Uvlut nakkoksijauviksat nelliutlerkovlugit Nálekab kénanganit, támna tillijomárpago, sivorngagut okautigijaujok illipsingnut, Jêsuse Kristuse.

21 Támna itteriakalaukpok kilangmut, nelliunek tikkidlugo, tamaita námaksititauvingat, Gúðib okautigilauktangita nellautaijut illúnatik kanningitigut sillaksúb pigiarninganit.

22 Mósese okalaungmat atátagijaptingnut: Nálekab Gúðipse tunnitjivigijomárpase nellautaijomik kattangutipsingnut uvaptun-itomik; tápsoma okausingit illipsingnut tussagôræksarivasse tamaita.

23 Imaitsomárporlo, neliat tápsominga nellautaijomik tussagôngitok pèrtaujomarpok inukattigênit.

24 Nellautaijullo illúnatik Samuêlemit kingornganelo okálalauktut illúnatik, uvlut tamakkoa sivorngagut okautigilaukpait.

25 Nellautaijut angersimanagerublo kittorngarivåse, Gúðib pilauktangata atátagijapsingnut, Abrahamut okalaurame: Kinguváksarnut inukattigêksuit illúnamatsiatik saimartitaujomárupt.

26 Sivorlermik illipse pivluse Gúðib kittorngane Jêsuse tuppaktilaukpá, tillilaukpálo illipsingnut, saimartitaukovluse, illúnase attunit ságiarkovluse idluittullinipsingnit.

KAPITEL IV.

Pêtrusiblo Johannesiblo parngnanaersimavingmut pîtaunigingnik. Okpertut tuksiarningat unanguijaunerme. Illagêt illinganingannik.

INUNGNULLE okâlatillugik, ajokertuijut, kattimaviksûblo angajokângata, Saduzêerillo opingarpakit.

2 Tâpkoa idluigosukput, inuit ajokertormattikik, okâlangmanniglo tokkungajut makkitsomârninginik Jêsuseme.

3 Tiguvlugiglo parngnanaersimavingmut ittertîpakit, kaulersêvlutik, taipsomane unnungmat.

4 Okautsinigle tussartut unuktut okpilerput, kittilugit angutit 5000 dikasaulerput.

5 Kaulermalle aulatsijut, angajokâllo, aglangniglo illisimajut kaggimiolerput Jerusaleme,

6 Hannaselo ajokertuinerajok, Kaifaselo, Johanneselo, Aleksanderelo, illûnatiglo ajokertuinerajub illangit.

7 Sâmingnullo pitipakit (Pêtruselo Johanneselo) appersorlugiglo: Kia taimak perkovâtik? kialo attingane taimailiorikitik?

*8 **Tagva** Pêtrusib Anernermik ajunginermik illumiktorsôvlune okautivait: Illipse aulatsijôjose inungnik, angajokaujoselo Israêlitinut.

9 Kiglisiniartaugumnuk uvlome ajungitullinek inungmut kanimalauktomut, âkiktaujutigijanga pivlugo,

10 Tagva illûnase Israêlîtîllo illûnatik kaujimalersiuk, Jêsusib Kristusib Nazaremiub, seningajolingmut kikkiaktulauktapse, Gûdible tokkungajunit tupaktilauktangata attingane una mâne nangermat sâpsingne âkiktauvlune.

11 Ujarak taimnauvok, illipse igluliertose egilauktase, iglub terrekoa ujaraulernertok.

12 Assianiglo piulijiksakangilak, attekangilarlo assianik ki-laub attâne, inungnut tunijaujomik, tâpsomunga piloriktitauskovluta.

*13 **Pêtrusiblo** Johannesiblo sivôrajuinigik tækkovakit, tattaminiarpullo, kaujimatsiaramik, tâpkoa aglangnik illisimatsiangimanik, illinnialaungimanniglo, nâmaktomiglo illitarivakittauk, Jêsuse illagilaungmakko.

14 Inugle âkiktaujok seningingnêdlune tækkogamitsuk, tamanna akkerartorungnangilât.

15 Annerkovakillo kiglisiniarvingmit, issumaksarsior-kattigê-kârdlutiglo okarput:

16 Sumik inûk tâpkoa piniarvigijæksarivitigik? Jerusale-

miut illûnatik tattamnartullinek tâpkungnûna pijok kaujimavât, uvagullo missiarungnangilagut mattominga.

17 Kaujjauvalliakonnagole inungnut, angijomik inerterlavut, mattoma kingorgane inungnut attautsemullônêt okarkonnagik tâpsoma attinganik.

18 Kaikovakillo, inerterlugiglo, okarkonnagik ajokertuerkonnagiglônêt Jêsusib attinganik.

19 Pêtrusible Johannesiblo kiovait okautivlugillo: Nangminek kiglisiniaritse, Gûdib sângane idluarmangât, illipse uvaptingnut nâlektaunersaugupse Gûdemit?

20 Tækkojavut tussartavullo okautiginagit sapperpoguk.

21 Inerterpakille aularkolugiglo; nagvângilallo âniatitsitiksamik tâpkungnunga, inuit pivlugit; Gûde illûnatik nakkoridarmatsuk inuk âkiktaumajok pivlugo.

22 Inûb tâpsoma tattamnartullinermut âkiktaujub jâringit ununnersaugmatta 40init.

*23 **Aularkojuagangiglo** ailerpuk illamingnut, okautivaillo okautjaunermingnik ajokertuijoksoarnut angajokânullo.

24 Tamanna tussaramitsuk, illagêklutik niplerput Gûdemut okarlutiglo: Nâlegak igvit Gûdiojotit kilangmiglo, nunamiglo, immarbingmiglo pinginiglo tamainik pingortitsijotit;

25 Igvit kivgavit Dâvidib kanningagut okalauktotit; Sôg nellojut ningarosukkât, inullo sôg ajornartomik issumasiniarkât?

26 Nunab attanivingit kattilerput, attanersuillo kaggimiolerput akkerartoromavlutik Nâlekamut Kristusinganullo.

27 Ahamarik ila, kattimavut kittorngat hailigeojok Jêsuse mingolauktat pivlugo, Herôdese, Pontiusse Pilatuselo; nellojut Israêliblo inungit illagivlugit.

28 Piniarlutik pijuksaulârtunik, mattoma sivorngagut aggangnut illisimanernullo kajusimajutigilauktarnik.

29 Mânnalo Nâlegak, sillungninginik tækkusarit, kivgatillo sivôranatik okâlatikit okausernik.

30 Aggaktillo issakit, âkiktaunermik, nellunaikutaksoarniglo tattamnartuniglo pijokarkovlugo, kittorngavit hailigeojub attingane.

31 Tuksiarmattalo, iglo kattimavigijangat aulavok, illûnatiglo Anernermik ajunginermik illumertavut, Gûdiblo okausinginik okâlavut sivôranatik.

*32 **Okpertulle** unnuktoksôjut (sorlo) attautsemik ômattekalarmiglo, attautsemik tarnekarput; perkutimingniglo okartokangilat piminik tailugit, tamaitale adsigêktomik avikpait ingmingnut.

33 Apostelillo kiblingnadtartomik NâleKab Jêsusib makkiniga kigligiutjutigivât, illûnatiglo saimarsautekalaukput angijoksoarmik.

34 Ajoksartokalaungilaktauk tâpkoa akkorngænne; perorsêvingniglo igluniglo pekartut, makkoa niorgotigivait, niorgotigiamiglo akkingit kaipait,

35 Illivlugillo Apostelit ittiganinut; ajoksartullo illûnaita tuitjiviovut ajortangiunik tamakkonangat.

*36 Jôsele, Apostelit tajangat Barnabasemik (imaipok: manigornerub erninganik) Léviteojok, Zipruseme inûlertok,

37 Perorsêvekarpok, tâpsoma niorgotigivâ, (akkingillo) kê-naujat kaipait illivlugillo Apostelit ittiganinut.

KAPITEL V.

Ananiasib Safirablo tuavitomik tokkonigingnik. Apostelit parnymanaersimavingmit tattamnartomik annititauningænnik. Gamalielil tilliorininganik.

ANGUTIBLE Ananiasemik attiggub, nulliane Safira illagilugo, perkutine niorgotigivait,

2 Akkingitalo kênaujat illangit angiarivait, nulliane kaujimatillugo, illainangille kaipait illivlugillo Apostelit ittiganinut.

3 Pêtrusele okarpok: Ananiase, sôg Sâtanasib ômattit illumertipaûk, Anernek ajunginek sæglokidlarangne, perorsêviub akkingita illangit angiarilugit?

4 Perorsêvigigangne, perkutigilaungipiûk? pissiarijaungmallo, akkingatauk illingnut perkutiksaulaungilâk? sôg ômatungne taimak issumalaukêt? inungnik sæglokitsingilatit Gûdemigle.

5 Ananiasible okautsit tamakkoa tussaramigit, ochovok anernekarungnaerlunelo. Tamattomingalo okartut angijomik erksivut.

6 Inôsuktulle angutit nikovidlutik assianut illivât, annilâllo illuverlugolo.

7 Killamiojungnaermallo, stundit pingasut kingorngatigut, nullianga itterpok, nellovlune kanoetokalernerangât.

8 Pêtrusible okautivâ: Okautilaunga, perorsêvik taimak akkitutigijomik niorgutiginerpitikkô? Kiovâ: Ahaila, taimak akkekalaupok.

9 Pêtrusible okautivâ: Sôg adsigêktomik issumakarpitik Nâlekab Aneringa ôktoromavlugô? Ahâk uingnik illuversijut ittiganit upkuab sillatânêput, igvittauk anniniarivâtit.

10 Tagvainarlo ittiganinut ochovok anernekarungnaerlunelo. Tagva inôsuktut angutit itterput, tokkungajorlo naipipât, annidlugolo illuverpât uingata sennianut.

11 Illagêktullo illûnatik angijomik erksilerput, tussartullo tamattominga illûnatik.

*12 **Apostellille** aggangitigut unuktunik nellunaikutanic tat-tamnantuiglo pijokalaupok inungne, illúnatiglo adsigéktomik issumakarkattigéklutik Salomonib iglorusinganéput.

13 Assingitalo najorlugit sivóragivait, inuillo opigivait.

14 Nálekamulle okpílertut unnuksivalliaivut, angutillo ar-nallo unnuktorsuit.

15 Kaanimajut aglát iglut akkorngænnut annipait, aumitti-nullo akkigautinullo illivait, Pêtrusib sennerkokpagit, tachanganut illangit táktaukovlugit.

16 Inugiartorsuittauk iglugasæksoarnit erkáuétunit Jerusa-lemut pivut, kannimajullo, anernernullo makkojungnartunut kappiasuktitauput tikkiupait, illúnatiglo ákiktauvut.

*17 **Ajokertuinerorje** nikovipok, illagijangillo illúnatik Sa-duzêeriojut ningarosulerlutiglo.

18 Apostelillo tiguvait, parngnanaersimavingmullo pitilugit.

19 Nálekable Engelingata parngnanaersimaviub upkuanga angmarpá unnuame, annitilugillo okarpok:

20 Aileritse, sakkerluselo kattimaviksoarme, okautsiniglo ómanartunik ukkuninga tamainik okálatitse inungnut.

21 Tamanna tussaramitsuk uvlárorlutik kattimaviksoarmut ajokertuijartorput. Ajokertuinerojuble illagijangitalo kailutik kattimakolerpait kiglisiniarpaktut Israéliblo kittorngangita angajokángit tamaita, parngnanaersimavingmullo tilliklerput aijaukovlugit tápkoa.

22 Kivgalle tagvunga pigamik, parngnanaersimavingmélauk-tut kingorarpait; angergarivut táva unipkâriartorlutik,

23 Okarpullo: Parngnanaersimavik naipigalloarpavut palla-ngaersimatsiartok, ujdertortullo sillatánétut; upkuêraptigole inuksingilagut.

24 Ajokertuinerojuble, kattimaviksoarmelo aulatsijub, ajo-kertuijorsuillo okautsit tamakkoa tussaramigit, koaksángaler-put, kanok tamanna illinganiarmangát?

25 Tagva unipkâriartokarpok tápkonunga imák: Ahák, angutit parngnanaersimavingmut pitilauktase kattimaviksoarmé-put, nangerlutiglo inuit ajokertoripait.

26 Tagva aulatsijub kivgane illagilugit pijartoripait, akso-rornagille, inuit sivóragigamigit, ujarkanut millortauniarasugel-lutik.

27 Tikkiutigamigillo, kiglisiniartunut pitipait. Ajokertuine-rojublo appersoripait,

28 Okarlunelo: Innertilaungilapse illungertorluta, ajoker-tuerkonnase tápsoma attinganê? Aháglo, illipse Jerusalemiut illumertipasse ajokertútipsingnut tamattomunga, inúblo tápsoma aunga uvaptingnut pititsomavasse.

*29 **Pêtrusible** kiovait Apostelillo okarput: Gûde nálengnar-nersauvok inunguit.

30 Atátagijapta Gúdingata Jêsuse makkítalaukrâ, tokkolauktase nivingalauktaselo kejungmut.

31 Tâmma Gúðib tallerpingmigut Nálegangortilaukrâ piuliklertungortilâllo, Israêlilit kakkiálernekartitaukovlugit issumangnarungnaitokartitaukovlugillo ajortunit.

32 Uvagullo, Anernerlo ajunginek, Gúðib tunnilauktanga nálektiminut kigligiudsijiovogut okautsit tamakkoa pivlugit.

*33 Tamma tussaramitsuk, ômateroktauvut, tokkotsomavlugillo issumalerput.

34 Tagvale Farisêrit illangat nikkovipok kiglisiniartut akorngrænne; Gamaliélemik attilik, aglangnik illisimajok, inuit illúnatik opigijangat; tâpsoma Apostelit annikitomik annititaukovait.

35 Okautivaillo: Illipse augutit Israêliti Jose udjertoritse nangminipsingnik inuit ukkua pivlugit, kanok piniaromangmangâpsigik.

36 Uvlut tamakkoa sivorngatigut Feudase sakkerpok, ingminiglo pimariut dlune, angutigaseksuillo 400 it taimna ungagivât; taimna tokkotauvok malliktullo taipsomina illúnatik siamardlutik nungutauvut.

37 Taipsoma kingorngagut Júdase Galiléaniok sakkerivok, uvlut (inungnik) aglaktavut nelliutingmatta; taipsoma inuit unnuktorsuit uivérivlugit illagivait; taimnatauk nungutaugivok, illúnatiglo malliktut taipsomina siamartauvut.

38 Mânalo okautivapse: Inuit ukkua allarsigik, aularlit! Okautsit piniarnerillo ukkua inungnit pitúinarunik, nungujomârput;

39 Gúdemille pikpatta, asserorlugit ajorpasse; Gúdemut akkerartoromajutit naipitaukonnase.

40 Nálekpât tagva, Apostelillo kaikovait issakalaitalo, innerterlugillo Jêsusib attingane okarkonagit, aularkovaillo.

41 Kuviasuklutigle tâva kiglisiniartut kênanginit aularput, nikagijaunginamik mittautigijavlutik Jêsusib attinga pivlugo.

42 Soraeratiglo ajokertuivut uvlut tamaita kattimaviksoarme iglullo nelne, okautigilugillo okautsit tussarnertut Jêsuse Kristusemik.

KAPITEL VI.

Tunnergutínik aulatsijut anerijauningannik. Stefanusib passijauninganik.

UVLUNELE taipkonane illinniartut unnugannermatta, Gríchit avamudlarput Ebrêerinut uigarnitik pivlugit, issumagingimagit ajortanginik uvlut tamaita.

2 Tagva 12 it illinniartigaseksuit katterkolerpait okautivlu-

gillo: Idluangilak, Gûdib okausingit kamagingikuptigik, kivgartorlutalo uerrimártunik.

3 Taimaimat, erdlingnartose kattangutigêt, angutiniik 7 nik kennilauritse akkunapsingne, idluartokutaujunik Anernermiglo ajunginermik sillatunermiglo illumertaujunik, kivgartorkojæk-saptingnik tamattomunga.

4 Uvagulle soraerata tuksiarlutalo okálajomavogut okautsiniik tussarnertunik.

5 Kattimajullo okautsit tamakkoa idluarivait; Stefanuselo annerivât, angut okpernermik Anernermiglo ajuuginermik illumertaujok, Filippuselo, Prokôruselo, Nikanorlo, Timonelo, Parmênaselo, Nikolauselo Jûdiokattaajok Antiochiamit.

6 Tâpkoa Apostelit sângænnut pitipait, tuksiarlutiglo aggangmingnullo pattingmivlugit.

7 Gûdiblo okausingit aglivallivut, illinniartullo unnuktor-sôlerput Jerusaleme; ajokertuijuttauk unuktut okpilerlutik nálækput.

*8 Stefanusele okpernermik pitsartunermiglo angijomik illumertauvlune tattamnantullivok nellunaikutaksoarniglo pivok inungne.

9 Tagva illangit sakkerput illinniarvingmit, tajjamit Libertinerit, Zirênemiullo, Aleksandriamiullo, Ziliziamillo Asiamillo pijut, illinniarvingænnik, Stefanuselo appersorkattigivât.

10 Sillatuningalo anernerlo okálajutigijanga akkerartoringnangilakit.

11 Tagva angutit illangit ajokertorlugit okarkovait imâk: Tussalaukpavut okauserluktok Môsesemullo Gûdemullo.

12 Inuillo pikkablâtipait, angajokâllo, aglangniglo illisimajut; tikkidlugo tessigoarpât, kiglisiniartunullo âpât.

13 Sæglotujoksoarniglo sakkertitsivut okálajunik: Inuk nna soraingilak okauserlungnik okarlune iglugasæksoarnut ivjornaitunut makkonunga, perkojanullo.

14 Tussalauraptigo okartok: Jêsusib Nazaremiub asseroromârpait iglugasæksuit makkoa, illutsillo ablatsautilugit, Môsesib perkojangit uvaptingnut.

15 Tækkunârpâllo kiglisiniarvingme iksivajut illûnatik, kênangalo tækkovât, sorlo Engelib kênangatut.

KAPITEL VII.

Stefanusib tokkotauninganik ujarakanut millortauvlune.

TAGVA ajokertuinerajok okarok: Tamanna taimaikâ?

2 Okarporle Stefanuse: Kattangutigêktose angutit angajokaujoselo, nálagitse! Gûde ânanaujotuak tækkotipok ingminik

atâtaptingnut Abrahamut, sulle Mesopotamiamêtillugo, Haraneme nunakalaukârtinnago.

3 Okautilâllo: Aularit nunagijarnit illangnillo, ailerillo nunamut unertôtigijomârtamnut illingnut.

4 Tagva Kaldéamiut nunangænnit aularpok, Haranemelo nunakalerdlune. Atâtangalo tokkolaungmat, tagvangat aulartiniâ nunamut tâgsomunga, nunagijapsingnut mâna.

5 Tagvanelo nunamik nangminerijæksanganik tunitjivigingilâ, tunitut silliktigijomiglônêt, angervigivâlo tunijomârlugo, kinguvâksanginullo kingorngane, sulle kittorngakarkârtinnago.

6 Gûdele okalaukpok imâk: Kinguvâksatit tækkorngartaujomârput nuname perkutigingitamingne, taikanelo kippalôtitaujomârput kappiasuktitaujomârlutiglo jârit 400 it nâvlugit;

7 Inuille tâpkua kippalugijomârtingit erkartoromavakka, Gûde okalaukpok; kingorngagullo aularomârput, tamânelo kivgartoromârpânga.

8 Kippinermiglo angerkattigêngnerub nellunaiikutanganik attorkovâ. Isaarlo ernetârigamiuk, uvlut sittamaujungæne kippivâ. Isaablo ernetâriviva Jâko, Jâkablo ernetârivait Patriarchit 12 it.

9 Patriarchillo Jôsefe idluigivât, Egiptenemullo niorvgotigilugo; Gûdible illagivâ,

10 Piulivlugolo kappiasunguingiuit tamainit, saimartilâllo sillatutipâ Faraub Egiptenemiut attaningata sângane; tâpsoma angajokângortipâ Egiptenemiunut, iglominêtunullo illûnainut.

11 Kângnartoksoakalerporle Egipteneme illûnâne, Kanaanemelo, kappiasuvaksoadlarpullo, atâtagijavullo nerikksamik nagvâlaungilat.

12 Jâkole tussarame, kakkôjaksanik pissiaksakarmat Egipteneme, atâtagijavut tillivait sivorlerpâmik.

13 Aipânigle pigamik, Jôsefe illitarijaulerpok angajungminut, Jôsefible illagasangit kaujjaulerivut Faraomut.

14 Jôsefible tilliklerlune atâtane Jâko aijaukovâ, illannelo illûnaita 75 iojut.

15 Jâkolo Egiptenemut attersârpok, tagvanelo tokkovok, tâmna atâtagijavullo,

16 Sichememullo âtaulaukput illijauvlutiglo illuvermut, Abrahâb pissiarilauktanganut kênaujanut, Hemorib, Sichemib atâtangata, kittornganginit.

17 Gûdible Abrahamut angersimaningata nellautsivia kagliermat, inuit aglisikaput unnuksivalliavlutiglo Egipteneme.

18 Assianiglo attaniviktârput, Jôsefemik kaujimangitomik.

19 Tâmna uivêtôvlune illaptingnut, atâtagijavut kappiasuktipait, nutaranginiglo egitautitsivok, inôkojomanagit.

20 Taipsomane Môsese inûlerpok, nutarârsôvlunelo pinnar-

nartok Gûdib sângane, takkiniglo pingasunik atâtaungata iglungane amâmaktitaulaupok.

21 Illijaulermalle (kôngmut), Faraub panningata illaliulauk-pâ inugoilerdlugolo erniksarijomagamiuk.

22 Môsesele ajokertortaulerpok Egiptenemiut illisimaniuginik tamainik, pitsartudlalilarmelo okautsinik piniarnerniglo.

23 Jârekaleramele 40 inik, issumakalerpok kattangutine tækkojomavlugit, Israêlib kittorngangit.

24 Tâpkoa illangat tækkogamiuk, akkunartaungmat, sapputivâ akkiniarlugo kappiasuktitaujuk, Egiptenemiorle annauva tokkodlugole.

25 Kattangutinele tukkisiniarasugivait, Gûdib piulijomangmagit tâpsoma aggangitigut; tukkisilaungilâlê.

26 Kaungmallo tikkidlugit, magguk aivalertuk tækkogami-gik, soraerkolerpak okarlunelo: Nagliktâkka angutik, kattangutigékpotik; sôg illiptingnut idluitomik pivitik?

27 Aiparminulle idluitomik pijub ajækpâ okarlunelo: Kia attaniotilaukpâtît erkartuijuksautilarpillo uvaptingnik?

28 Tokkotsomavingatauk, sorlo ikpeksak Egiptenemiok tokkolauranguê?

29 Okautsille tamakkoa pitjutigællugit Môsese kemâvok tækkorngartaulerlunelo Midianib nunangane; tagvaue ermetâlerpok maggungnik.

30 Jârilla 40 it nângmatta, Nâlekab Engelinga tækkotipok tâpsomunga inukajuitome, kakkame Sinaime, ikkomame napârtunêto.

31 Môsesele tamanna tækkogamiuk, tækkotitak tamanna tattaminiaivâ. Ullernaeriarormagole, Nâlekab nippingata pivâ:

32 Atâtagijavit Gûdigivânga, Abrahâb Gûdigivânga, Isaablo Gûdigivânga, Jâkablo Gûdigivânga. Môsesele sajulerpok, tækkosarnerlo sapperpâ.

33 Nâlekable okautivâ: Ittigagutikik ittigangnit pêkik, nuna tullerartat ivjornaingmat.

34 Inukottima Egiptenemêtot kappiasungningit tækkogapkit, annersauminingillo tussalaurapkit, akkarpunga piulijartoromavlugit. Mânnao kailerit, Egiptenemut tillijomagapkit.

35 Môsese taimna, nâlegomangitangat, okaramik: Kia attaniotilaukpâtît erkartuijuksautilarpillo uvaptingnik? tâmma Gûdib tillivâ, attaniokovlugo piuliklerteokovlugolo Engelib aggangitigut, tâpsomunga tækkotitub napârtune.

36 Tâpsoma aulartipait, piniarlunelo tattamnartunik nellunaikutaniglo Egipteneme, immarbingmelo aupalluktame, inukajuitomelo jârit 40 it nâvlugit.

37 Tâmnauvok Môsese, Israêlib kittornganginut okalauk-

tok: Nálekab Gúdipse nellautaijomik tunnitjivigijomárpáse katangutipsinguit, uvaptun-itomik; támna tussagóræksarivasse.

38 Támnauvok illagêktunêlauktok inukajuitome, Engele kakkame Sinaime okautjiue illagivlugo, atâtagijavullo illagivlugit; támna okautsinik ômanartunik pititaujok, tunitjiviokovluta.

39 Támna atâtagijapse nálegomangilât, ajæktorlugole pivât, ômatinikullo mumikput Egiptenemut,

40 Okarlutiglo Aronemut: Gúdiksaptingnik sennajokarle, sivorliksaptingnik, Mósese imna Egiptenemut aularutsijigilauktavut kanoelingangmangât nellogaptigo.

41 Uvlunelo taipkonane nochangoaliorput tunnergutiksaniglo kaitsivut Gúdeungitomut, aggangmiglo sennajangit kuviasúti-givait.

42 Gúdible allarpait, tunnilaitalo kivgartorkovlugit kilaub uvlorianginik, aglaksimangmat nellautaijut aglangine imak: Illipse Israêlib kinguvângit, tunnergutiksanik, nergjutiniglo tokkoteksanik Jârine 40 ine inukajuitome tunnitjivigilaukpisingâ?

43 Mólochiblo tuppinga pivasse, Gúdipselo Remfanib uvloriangit, arngoase sennalauktase tuksiarvigijomavlugit; tamanna pivlugo nútitsomavapse Babilonib ungatâmut.

44 Tuppek perkojaktalik atâtagijaptingnêlaukpok inukajuitome; taimak (Gúdib) perkungmagit, Mósese adsilioræksak tækkolauktane adsilivlugo perkogamiuk.

45 Atâtagijaptalo, (tuppermik) tamattominga pititaujut, Jôsua illagællugo neksarpât nunamut (Kanaanemut), nellojut pigijangænnut, Gúdib pingujadlartangita atâtagijapta kênangiuit, Dávidib nelliuninga tikkidlugo.

46 Támna Gúdemut saimarviolaukpok, kennuvigivâlo igliorikojauijomavlune Jâkob Gúdinganut.

47 Salomonible igloksoanga sennavâ.

48 Kotsingnerpângojuble inigingilait kattimaviksuit aggangnut sennamajut, sorlo nellautaijok okarmat:

49 Kilak iksivautarivara, nunalo ittikkama ikkovrarivât; sunamik uvamnut igloloromavisê? Nálegak okarpok; nanelónêt merngoerserviksamnik?

50 Makkoa tamaita aggama sennalaungilagit?

*51 **Tappatojoksôjose** kippimangitoselo ônatipsigut siutipsigullo, akkerartutsainarpasse Anernek ajunginek. Atâtagijapsitut illipsetauk taimailiorivose.

52 Nellautaijut nelit atâtagijapsingnut unangmijaulaungilât, tokkotaulaungilalló? sivorngagut okâlalauktut idluartub tâpsoma tikkitsomârninganik! mâнна tâpsominga pititsijungolaurivose inuartungolapselo.

53 Perkojat pivasse, Engelit pititsiningitigut nálengnagillo.

*54 **Tamanna** tussaramitsuk, ômatteroktauvut, nêrkolârtsi-
vltiglo tâpsomunga.

55 Stefanusele Anernermik ajunginermik angijomik illumer-
taugame, kilangmut ârlorpok, tækkolugolo Gûdib ânanauninga,
Jêsuselo Gûdib tallerplane nangertok. Okurporlo: Ahâk, kilak
angmajok tækkovara, Inûblo Erninga nangertok Gûdib tal-
lerplane.

56 Nipliadlalerpulle siutitik mattuvlugit, attautsikullo sor-
sugvigijartorpât, pingujarlugo iglugasæksoarnit, millulâllo ujar-
kanut.

57 Passiklertullo annorâtik illivait inôsuktub ittigangita
sângænnut, Saulusemik attiggub.

58 Stefanuselo ujarkanut millorpât, tuksiartok okarlunelo:
Nâlegak Jêsuse, auernera piuk!

59 Sêrkortolerporle nipliadlarlunelo: Nâlegak ajortullini-
ngænnit tamattomangat issumagijungnaervigikit! Tamattomi-
ngalo okarêrame sinnisilerpok.

KAPITEL VIII.

*Saulusib unangmiklerningamik illinniartunik. Samâriamiut
sâgiarninginik. Simonib angakoningamik. Pimaklertib sâgi-
arningamik.*

SAULUSIBLE Stefanusib tokkotauninga idluarivâ. Taipso-
mane illagêktut Jerusalemêtut angijomik unangmijaulerput;
tâpkoalo illûnatik siamarterput nunangnut. Jûdêamut Samâria-
mullo, Apostelit kissimik pinnatik.

2 Angutille okpertut Stefanuse illijartorpât, angijomiglo
keavât.

3 Saulusible illagêktut nungupait, iglut illûnaita ittersâr-
paklugit, angutillo arnallo sakkertipait, pitilaitalo parngnana-
ersimavingmut.

*4 **Siamartersimajulle** arvertarput, okautsillo tussarnertut
okariartôtigivlugit.

5 Filippusele attersârpok iglugasæksoarnut Samâriamêtunut
pivlune, Kristusemiglo okâlavigivait.

6 Inuille nâlætsiarkattigêkput Filippusib okausinginik, tau-
tularmiglo nellunaikutaksoarnik piniarnerijanginik.

7 Anernerit makkojungnartut anningmatta unnuktunit illu-
miktunit nippekadrlutik, tumângajullo tussiaktullo unnuktut
âkiktauvut.

8. Iglugasæksoarnelo tâpkonane kuviasuvaksoadlarput.

*9 **Angutekarporle** iglugasæksoarne tâpkonane Simonemik

attilingmik, sivorngane tórngilauktomik. Tápsoa Samáriamiut uivéridlalaupait, angakomariksônerminik okarlune.

10 Illúnatiglo, mikkijullo angijullo, támna kamagivát okurlutiglo: Támna Gúdib pitsartunersoangatun-ipok.

11 Tamanna pivlugole kamagivát, akkunersoarmik uivérlaungmagit angakôtsiminut.

12 Filippusible okálaninginiik Gúdib nálegauvinganik Jêsusible Kristutib attinganik okpileramik, baptitaulerput angutillo arnello.

13 Tagva Simonetauk okperivok baptitauvluvelo, Filippuselo najugarilerpá. Nellunaikutak illo tattannartullo pijut tækkogamigit, tattaminiarpok.

14 Apostelille Jerusalemétut tussaramik Samáriamiunik Gúdib okausinginiik illaliulertunik, Pêtruselo Johauneselo taipkonunga tillivakit.

15 Tápkoa attáramik, tuksiarutivait, Anernermik ajunginermik tunnitsiviokovlugit.

16 (Tápsoa sulle tápkoa illangallónét tikkivigilaungimago, Nálekab Jêsusib Kristusib attinganut kissiane baptitaulaungmatta.)

17 Aggangmingnullo pattingmingmattikik, Anernek ajunginex pigilerpát.

18 Simonible tækkogamigit Anernermik ajunginermik tunnitsiviojut, Apostelik aggangmingnut pattingnikpattikik; kénaujanik tunitjivigijomavak,

19 Okarlunelo: Uvngatauk taumaitomik pitsartunermik tunnitsivigitinga, neliat aggannt pattingmijaujok Anernermik ajunginermik tunnitsiviokovlugo.

20 Pêtrusible okautivá: Kénaujakottitit illagivlugit erkartortait, issunagavit, Gúdib tunnergutá pissiarilugo kénaujanut.

21 Okausek una piginagolo illangiutiviginiangilallónét, ômatit idluangimat Gúdib sângane.

22 Tamanna pivlugo kakkialerit tamattominga idluilungnermik, Gúdemullo tuksiarit ômativít issumalungningit issumagijaujungaerniangimangáta.

23 Tukkisigapkit, sungarmik kassilinartomik tættænavit, kellaksorsimavlutillo idluiluktomut.

24 Tagva Simon kiovok okarlunelo: Illiptik Nálekamut tuksiaritik pivlunga, okautigijaptik neliallónét uvannut perkonago.

25 Tápkoale, Nálekab okausingit kigligintigilaitalo okautigilauramikik, Jerusalemútt uttérivuk, okálavlutiglo okautsinik tussarnertunik Samáriamiut iglugasangine unnuktune.

*26 Nálekable Engelinga Filippusemut okarpok: Nikkovilerit ailerlutillo sekkinerdlinut, apkosinek Jerusalemít Gázamut illingajok attorlugo inukangitokut.

27 Nikovidlunelo ailerpok, ahâglo, Etiôpamiok (ingergajok) pimaklerte angut angajokâksoak Etiôpiamiut attanersoangæne arname, Kandazesemik attilingme, taipsoma perkutinginik illûnainik udsertortok; tâmna Jerusalemut tikkilaukpok tuksiariartorlune.

28 Angergarasuarporlo nunaminut kemukserlune, nellautaijublo Jesaiasib aglangit attuarpait.

29 Anerneruble Filippuse okautivâ: Ailerit, kemuksit ukua najorlugit.

30 Filippusible akpangerdlune tikkinamiuk, tussâvâ nellautaijub Jesaiasib aglanginik attuarsijok, apperivâlo: Attuartatit tukkisigalloarpigit?

31 Okautivâle: Ajokertortaunanga kanok pijungnarkék? Filippuselo imalerpâ ikkimakattikumavlugo.

32 Aglaillo attuartangit imaiput: Tessiortauvok saugaktut tokkotauvingminut, saugâraktullo niplingitotut sallijiminut, taimaktauk tâpsoma kannine aitalaungilâlônêt;

33 Miklilertismanermine âniatitaumersoane annigorpait. Kiale inôniaingata sivituninga okautigijungnarpaûk? inôniaingata nûnamit pèrtaulaungmat.

34 Tagva pimaklertib Filippuse kiovâ okarlunelo: Kenuvigivagit, okautilaunga, nellautaijub kina okautigivaûk? nangminerniniglônêt assiminiglônêt okarkâ?

35 Filippusible kannine angmalerpâ, okautsit tamakkoa pitjutigerkârdlugit, okâlavigivâlo okautsinik tussarnertunik Jêsuse pivlugo.

36 Ingergaraniglo, immekartomut tikkipuk; pimaklertelo okarpok: Ahâk, immek tagga, suna agviarkâ baptitaukonanga?

37 Filippusele okarpok: Omanut illuitomut okperuvit pijuksavotit. Tâmna kiovok okarlunelo: Okperpunga, Gûdib Jêsuse Kristuse erneringmago.

38 Kemuksillo nokkartipait, immermullo tamarnik pivlutik Filippuselo pimaklertelo; Filippusiblo baptipâ.

39 Kakkingmaniglo immermit, Nâlekab Anerningata Filippuse aularutivâ; pimaklertiblo tækkojungnaerpâ; kувiasuklunele angergarpok.

40 Filippusele Asdodeme naipitauvok, tagvanelo arvertarpok iglugasæksoarnut illûnainut, okautsillo tussarnertut okautigilugit, Zesarêa tikkilugo.

KAPITTEL IX.

Saulusib sâgiartitauninganik. Tabêab ômartitauninganik Pêtrusemut.

SAULUSELE sulle kinnagiarpok sillungnermut tokkotsiner-
mullo Nâlekab illinniartingionik, ajokertuincerojomullo aivok,

2 Keuvigivâlo aglangnik pijuksanik Damaskusemut illiniar-
vingnullo tagvanêtnut, illanginik okpertunik naipitsinajarune,
taipkoa angutit arnallônêt kellaksorkârdllugit tikkiutsomagami-
git Jerusalem.

3 Apkomêtilugolo, Damaskusib kannitanganêdlune, tagvai-
nak kaumajub kilangmit pijub kaumaksarpâ.

4 Nubamullo ochovok, nippemiglo tussarpok okautijomik
ômunga: Saul, Saul, sôg unangnivingâ?

5 Okautivâle; Nâlegak, kinauvêt? Nâlegak okarpok: Jê-
suseovunga unangmijat: kapput tukkarlugo ajorsaleromârpotit
(akkerartorlunga).

6 Sajulerlunelo koaksângadlalarmelo okarpok: Nâlegak, su-
mik piniarkovingâ? Nâlekab okautivâ: Makkilerit ailutillo
iglugasæksoarnut, tagvane okautjaulârpotit piniarêksarnik.

7 Angutille ingergakatingit koaksângavlutik nangerput,
nippe tussaramitsuk inuksinatiglo.

8 Saulusele makkipok nuamit, uitaleramelô tautungilak su-
mik, aggangitigulle tiguvât, tessiorpâllo Damaskusemut.

9 Uvlunelo pingasune tautugane herrinanelo immingilak.

*10 **Damaskusemele** illimiartokalaukrok Ananiasemik atti-
lingmik; tâpsomunga Nâlegak okarpok tækkotitjutikut: Ana-
niasê! Okarporlo: Ovanêpunga Nâlegak.

11 Nâlekab okautivâ: Nikovilerit, ailutillo iglut akkornga-
tigut, apkosinek naggojomik taimajok attuaruk, Jûdablo iglung-
ane Saulusemik attilik apperkotigiuk Tarsusemiok; ahâk tuk-
siarpok.

12 Tækkotitjutikut tækkolaukrok angumik, Ananiasemik at-
tilingmik, itteriartortiminik, aggangminullo pattingmijiminik
tautulermerkôvlugo.

13 Ananiasible kiovâ: Nâlegak, angut taimna unnuktunit
tussaumavara okpertokottingnik kappiasuktitsekattalauktok
angijomik Jerusaleme.

14 Ajokertuijoksuillo perkovait ovane kellaksorlugit tamai-
ta atternut tuksiartut.

15 Nâlekable okautivâ: Ainiarit, tâmna uvamnut anneri-
majok, attortuksaumlune attera okautigilugo nellojunut, atta-
nersoarnullo, Israêliblo kittornganginut.

16 Kaujitsomavara, kanok angijomik kappiasuktitaujo-mârmat attera pivlugo.

17 Ananiasele aivok itterlunelo iglomut; aggangminullo pattingnivâ okarlunelo: Naglinguartok kattangut Sauluse, Nâlekab Jêsusib, (tækkotitub illingnut apkome tamaungartillutit,) tillivânga tautuktitaukovlutit illumertaukovlutillo Anernermik ajunginermik.

18 Tagvainarlo kavitsitun-itunik kattaktokarpok ijigingut, tautulerivorlo;

19 Makkilunelo baptitaulerpok, nerrilarmelo nakkoksijavok. Saulusible uvlut illanginik illiniartut Damaskusemêtut najulerpait.

20 Mânnakullo tâva Kristuse okautigivâ illinniarvingne Gûdib Ernerijanganik okarlune.

21 Tamattomingale tussartut illûnatik tattaminiarput okarpullo: Asserorterilauktoungitôk una illûnainik Jerusaleme tuksiartunik Jêsusib attinganut, tamaungalaunkturlo kellaksorsimatillngit pititsomavlugit ajokertuijoksoarnût?

22 Saulusele sôngosivallivok, Jûdillo Damaskusemiut nip-pangertipait, Jêsuselo Kristuseojok okautigitsiarlugo.

*23 **Uvlullo** unuktut kingorngatigut Jûdit kaggimiolerput tokkotsomavlugo.

24 Saulusele okautjaulerpok, umangmijomangmatsuk. Ittertarvingnele udjertorput uvlôtillngo unnuamelo, tokkotso-mavlugo.

25 Tagva illiniartut unnuame tiguvât amârgaujaket niugitipât avaloksuit sillatânnut.

*26 **Saulusele** Jerusalemut tikkiname, illiniartut illaginasualerpait; illûnatigle erksigivât, okperatiglo illiuniarteoninganik.

27 Barnabasible ingminut pitipâ, âlâllo Apostelinullo, unipkautivlugillo, kanok Paulusib Nâlegak tækkolaungmago, tâpsomalo okautilaungmago, kannorlo sivôranane okâlalaungmat Jêsusib attinganik Damaskuseme.

28 Najugarilerpaillo; Jerusalemiullo annivigikattarlugillo ittervigikattarpait, sivôrananelo okâlavok Nâlekab Jêsusib attinganik.

29 Okâlavlunelo appersorkattigivait Grîchit; tâpkoale tokkonasualerpât.

30 Kattangutigêlle tamattominga tussaramik, Zesaréamut kannilârpât, tagvangallo Tarsusemut aikovât.

*31 **Illigêktut** mâna unaugmijaujungaerput Jûdéame illûnâne, Galilêamelo Samâriamelo, sôngosivallivlutiglo, Nâlegarlo nâleklugo inôvut, Anernerublo ajunginerub mannigoininganik illumertaulaukput.

*32 **Pêtrusele** illúnaitigut ingergarame, okpertunut Liddamê-tunuttauk pigivok.

33 Tagvane angummik naipitsivok Enêasemik attilingmik; tâmma járnik sittamaujortunik nellainalaukrok, tumângalaurame.

34 Pêtrusiblo okautivá: Enêase, Jêsusib Kristusib pijungnaertipátit; makkitit, aumittitillo nangminek ákikit! Tagvainarlo makkipok.

35 Liddamêtullo Saronemêtullo illúnatik tækkovát sâgiarlutiglo Nálekamut.

*36 **Joppemele** illinniartokalaukrok arnamik Tabêamik attilingmik, Gríchit taijangænnik Dorkasemik; tâmma ajungitullekattalaukrok pitsiarlunelo aklujunut.

37 Taipsomanele kannimalerpok tokkolarmelo. Tagva tâmma ubvarpát illivállo iglut kollerpångænnut.

38 Liddale Joppib kannitanganêngmat, illiniartut tussaramik Pêtrusemik tagvanêtomik, angutingnik maggungnik tilliklerput tâpsomunga, kenuvigivállo, kunnunane tikkerkovlugo taipkonunga.

39 Pêtrusele nikovilerpok illagivaglo. Tikkisimangmallo, tessiorpát iglut kollerpångænnut, uigarnerillo illúnatik illumavát, kugviorlutiglo, ulliksuillo annorállo sakkertipait tâpsomunga, Dorkasib sennajavingit, najortigingmatsuk.

40 Pêtrusiblo tamáita annitinamigit, sêrkortorlune tuksiarpok, timelo tâva sâdlugo okarpok: Tabêa, makkitit! Uipok tagva; Pêtruselo tækkogamiuk, makkilune ingipok.

41 Tâpsomale aggaue issaklugit nikovitipá; okpertullo uigarnerillo itterkovait, ômartorlo tækkojautipá.

42 Tamannalo tussaumajaulerpok Joppeme illúnáne; unuktullo okpilerput Nálekamut.

43 Uvlniglo unuktunik Joppeme uvlivok Simoneme kettumaksajome.

KAPITEL X.

Kornêliusib sâgiarninganik.

ANGUTEKALAUKPORLE Zesaréame Kornêliusemik attilingmik, sorsuktuksat ingmigolingajut Itáliamiunik taimajut zenturiungænnik, (imaipok: angajokámik sorsuktuksanut 100 inut).

2 Issumagidlarlune opigosulaukrok Gûdemik iglomiokattine illagilugit, aitâsianiglo tunnijekattarpok inungnut, tuksiatsainartorlo Gûdemut.

3 Tâmma tækkotinekarpok uvlub stundingita 9 óningæne;

tagva Gûdib Engelinga ittertok ômunga tækkovâ, tâpsoma okautivâ: Kornéliuse!

4 Tækkosarpâle koaksâlarmelo okarpok: Nâlegak, sunâ? Tâpsomale okautivâ: Tuksiarnitit pikkungardlutik Gûdib tus-sarpait, aitûtitillo issumagivait.

5 Mâmmalo angutinik tilliklerit Joppemut, Simonelo Pêtru-semik attipsâlik kaikojaukolugo;

6 Simonemik attilik kettumaksajok, najorpâ, immab kigli-ngane iglulik; taipsoma okautiniarpâtit piniaræksarnik.

7 Engelelo Kornêlinsemut okartok aularmat, kivgaminit magguk, sorsuktuksallo najortigivaktame illangat, Gûdemik nâlektok, kaikovait,

8 Unipkautivlugillo tamakkonînga tamainik, Joppemullo tillivait.

*9 Uvlub aipangane, tâpkoa apkomêtillugit, iglugasæksuillo kaglilermattigik, Pêtruse iglut kollerpângæmmut majorarpok tuksiaromavlune, uvlub stundingita 6 oningæne.

10 Kâleramelo, sumik nerrijomavok; nerkiksaliormatsugle, ingminik ikpigijungnaerpok.

11 Kilaglo angmajok tækkovâ, illitjiviglo akkarvigijine, sorlo tingerantaksoatut, terrekongitigut kellaksorsimajok, nuna-mullo ningititaujok;

12 Illuanêtokalaukpok sunatuinarnik nunab nergjutinginik, nujuartuniglo pâmgortuniglo, tingmitjaniglo kilaub attânê-tunik.

13 Nippelo tâpsomunga imailivok: Pêtruse, makkitit, tok-kotsilutit nerrigit.

14 Pêtrusele okarpok: Aukagle, Nâlegak; nerrilaunginama sulle nachonartomik makkojungnartomiglônêt.

15 Nippiblo aipânik pivâ: Gûdib ivsornarungnaertitangit nachonartitæksaringilattit.

16 Taimaglo pingasuertorpok; illitjiviglo ama kilangmut amuartaugivok.

*17 Pêtrusele illumine siaklilermat, tækkotitjut tækkolauk-tane kanok tukkekarmangât, ahâk, angutit, Kornéliusib tilli-jiangita, Simonib iglunga apperkotigivât, upkuablo sillatâne nangerdlutik.

18 Nipliavut apperivlutiglo: Simone, Pêtrusemik attipsâlik, tagvanêngmangât?

19 Pêtrusible tækkotitaunine issumagilermago, Anernerub okautivâ: Ahâk, angutit pingasut kennerpâtit.

20 Makkitille attersârlutit illagigikit, kollarnaglo; uvanga tâpkoa tilligapkit.

21 Tagva Pêtrusib angutit Kornéliusemit pijut attersârvigi-vait, okarlunelo: Ahâk, kennertase uvanguavunga; suna pi-vlugo tamanêkisê?

22 Okarpullo, Kornéliuse Zenturiôjok, angut issumagiktok Gûdemik mâlektok, Jûdit illûnatik idluarnerartangat, Gûdemut kaujिताuvok Engelikut ivsornaitokut, illingnik kaikojerkovlugo iglominut, okautsinik tussartuksauvlune illingnit.

23 Itterkolerpait tagva, sinniktartilaitalo. Kaungmalle Pêtrusib aularkattigivait, Joppemiullo kattangutigêt illangita illagivât.

*24 **Uvlublo** aipangane Zesarêamut pivut, Kornéliusiblo utakivait; illanelo illanârijanelo kaikovait.

25 Pêtruselo itteriartormat, Kornéliusib pagrearpâ, pâmaklunelo ittiganginut, tuksiaryigivâlo.

26 Pêtrusible makkitipâ okarlunelo: Makkitit, inutninauvungatauk.

27 Okarkattigilauraniuglo, itterpok, unuktullo kattimajut naipipait.

28 Okarvigivaillo: Nellungilase, idluangimat Jûdit illangata tækkorngartat illagikpagit, pullâriartorpagillônêt: Gûdible kaujitalaukpânga, inuit neliallônêt taijæksaungimat nachonartomik makkojungnartomiglônêt.

29 Tamanna pivlugo kunnunga tikkipunga, kaikojaugama. Tagva mâna apperivapse, suna pitjutigællugo tamaunga kaikolaungmangâpsinga?

30 Korneliuselo okalerpok: Uvlut sittamat nâvlugit stunde tamanna tikkilugo nerrilaungitunga, stundillo 9 oningænne tukisialaupunga iglunne. Ahâglo, tagva sâmnne sakkertokalaukpok angutemik keblertamik annorâlingmik.

31 Okarporlo: Kornéliuse, tuksiarnitit tussartauvut, aitûtillilo issumagijauvut Gûdib sângane.

32 Tagva mâna Joppemut tilliklerit, Simonelo Pêtrusemik attipsâlik kaikojaukoleruk, tujormiojok Simonib kettumaksajub iglungane, imab kiglingane; taipsoma tikkikune okautilârpâtit.

33 Tagva erinnesulerdlunga tilliklerpunga illingnut, nâmaktomiglo pivotit, tikkinavit. Mâna Gûdib sângane tamapta kattimavogut, tussaronavlugit Gûdib okautigijaukojangit tamaita illingnut.

*34 **Pêtrusible** kannine angmalerpâ okarlunelo: Mâna kiglingmik tukkisivunga, Gûdib inuit nellillônêt nachogingimagit;

35 Inuille sunatunait, tâpsomina sivôrajut idluartullijullo illaliorpait.

36 Okautsit taipkoa Gûdib tillikliintigilauktangit Israêlib kittornganginut kaujimavasse, okautjaukongmagit ullapirsau-mik Jêsuse Kristusekut, ilûnatik Nâlegangatigut.

37 (Kaujimavoselo) tamakkonunga Jûdêamêtut illûnatik tik-
kitaulaungmatta, sivorlerpâmiglo Galilêamêtut, baptijutib Johan-
nesib okautigijangata kingorngane,

38 Jêsuse Nazaremiok pivlugo, Gûdib mingolaungmago

Anernermik ajunginermik pitsartunermiglo; tàmna arverta-laungmat ajungitulliarthone, inålilaitalo illúnaita Sâtanasemut sâlaulauktut, Gúdib najormago.

39 Uvagullo kigligintsijiovogut tâpsoma piniarnerilauktanginik Jûdit nunangæne Jerusalemelo; tàmna tokkolaukpât, ni-vingatipållo kejungmut.

40 Gúdib tàmna tuppaktilaukpâ uvluk pingajuangne, sak-kertilållo,

41 Inungunt illúnainuungitok, uvaptingnulle kigligiutsijuksa-nut, Gúdemut sivornagut annerimajunut, nerrekattigivlugolo im-merkattigilaukpavut, tokungajunit makkisimaningata kingornane.

42 Okâlakolaukpâtigullo inungunt, kigligiutserkovlutalo, Gúdib tàmna erkartuijuksangortingmago inôjumiglo tokkungaju-niglo.

43 Tàmna nellautajut illúnatik kigligiutigivât, okpertut tâpsomunga illúnatik tâpsoma attinganut issumangnarungnaito-mik ajorninginit pilârmatta.

*44 **Pêtruse** okautsinik makkoninga okâlatillugo sulle, Aner-nek ajunginek illúnainut okautsinik nålektunut pivok.

45 Okpertullo kippimajut, Pêtruse illagellugo tikkilauktut tattaminjarput, Anernerub ajunginerub tunnergutâ nellojunu-tauk kovijaungmat.

46 Tussaramigit tækkorngartat okausinginut okâlajut, Gú-delo nakkoridrlarugo. Tagva Pêtruse kiovok:

47 Inermik innerteriutekarungnartokarkâ, baptitaukonna-git ukkua, Anernermik ajunginermik illangiutititajut uvaptitût?

48 Nålekablo attinganut baptitaukovait. Kenuvigivât tagva uvlojomavlutik uvlut illanginik.

KAPITEL XI.

Pêtrusib akkiniarninganik passijaanine itteriarnine Kornêliuse-mut pivlugo. Illagêt Antiochiame kattorsortauninginik.

APOSTELILLE kattangutigëllo Jûdêamêtut tussaumalerput, nellojuttauk Gúdib okausingit illaliulermagit.

2 Pêtruselo takpaunga Jerusalemut pingmat, kippimajut (Jûdit okpertut) akkerartulerpât,

3 Okarlutiglo: Angutinut kippimangitunut itterpotit, nerre-kattigivlugillo.

4 Pêtrusible tamakkoninga unipkautilerpait nellekârdlugit:

5 Iglugasæksoarne Joppeme-itunga, tuksiartillunga, uvam-nik ikpigijungnaerpunga, tækkovlungalo tækkotitjummik, illit-jivingmik akkartomik tingerautaksoatun-itomik, sittamanik terrekolingmik, kilangmit ningititamik, uvamnut pivlune.

6 Illuanut tækkosarpunga, tukkisivlungalo tækkovunga nu-
nab nergjutinginik, nujuartuniglo, pångortuniglo, kilaublo ting-
mianginik.

7 Nippemiglo tussarpunga uvannut okartomik: Pêtruse,
makkitit tokkotsilitit nerrît!

8 Okarpungale: Aukagle, Nâlegak; nerrilauginama sulle
nachonartunik makkojungnartuniglônêt.

9 Nippible aipânik kilangmit kiovânga: Gûdib ivsornarung-
naertitangit igvit nachonartitæksaringilattit.

10 Taimagle pingasuertorpok; kilangmullo illûnatik ama
amnartaugivut.

11 Ahâglo, tagvainak angutit pingasut iglub najortama
sillatânelaunkput, Zesaréamit tillijaulauktut uvannut.

12 Anerneruble okautivânga, kollarnanga illagijæksarigap-
kit. Kattangutille pingasujortut illagivânga, angutiblo taip-
soma iglungaunut itterpogut.

13 Taipsumalo unipkantiivatigt tækkolauktaminik Engele-
mik, iglomine nangertomik, okautjiminik: Angutinik tilliklerit
Joppemik, Simonelo Pêtrusemik attipsâlik kaikojaukolugo;

14 Taipsuma okautiniarpâtit okautsinik, illinguat iglomio-
kattingnullo illûnainut pillorintiksaujunik.

15 Okâlalertillungale Anernerub ajunginerub akkarvigivait,
sorlo uvaptingnut perkârame.

16 Tagva Nâlekab okausingit erkarpakka, okarmat: Johan-
nese baptisilaukpok imermut, illipsele baptitaujomârpose Aner-
nermut ajunginermut.

17 Gûdible ipkoa uvaptitut tunnergutinik tunitjivigingmagit,
okpermatta Nâlekamut Jêsuse Kristusemut, uvanga kinauvæk,
Gûde innerterungnarapko?

18 Tamanna tussaramitsuk nippangerput, Gûdelo nertor-
pât, okarlutiglo: Tagva Gûdib nellojuttauk tunnitjivigilaukpait
issumatârnermik inôtsemut.

*19 Siamartersimajulle kappiaktoanermingnut Stefanuse piv-
lugo arvertarput Feniziamut, Ziprusemullo, Antiochiamullo,
okautsiniglo assianut okangilat, Jûdinut kissénnt.

20 Akkorngænnele angutekalaukpok illanginik Ziprusemit
Zirénemillo pijunik. Taipkoa Antiochiamut pigamik, Grêchit-
tauk okarvigivait, okautsiniglo tussarnertunik Nâlegak Jêsuse
pivlugo okâlavlutik.

21 Nâlekablo aggangita illagivait, unnuktorsuillo okpiler-
put sâgiarlutiglo Nâlekamut.

22 Illagêktut Jerusalemêtut tamanna tussaumaleramitsuk,
Barnabase tillivât Antiochiamut.

23 Tamna tagvunga, pigame, Gûdiblo saimanersoanga mis-
sigileramiuk, kuviasulerpok, kaiblarlugillo tamaita pivait, ôma-
mut illûnânut nippingatsainarkovlugit Nâlekamut.

24 Angut tâmma issumagiktoksôngmat, Anernermiglo aju-
nginermik, okpernermiglo angijomik illumertaujok. Inuillo
unuktoksuit Nâlekamut pititaulerpût.

25 Barnabasele aularpok Tarsusemut ailune, Sauluse ken-
neriartorivlugo.

26 Naipinamiuglo, Antiochiamut pitipâ. Jâremiglo illuito-
mik nâjivuk illagêktune tagyane, inuillo unuktoksuit ajokertor-
lugit; tamanna pivlugo illinniartut Antiochiane taijaukâlerput
Kristusemiunik.

*27 Uvlune taipkonane nellautaijut Jerusalemit attersârput
Antiochiamut.

28 Tâpkoa illangat, Agabusemik attilik, nikovipok, unnaue
illûnaine kângnartoksoakaromârtomik Anernikut nellautaivlune;
tamannalo nellautsivok attanivik Klaudiuse attaniotillugo.

29 Illinniartulle illûnatik kajusivut, piminguit tujoromavl-
git ajungitamingnik kattangutigêt Jûdêamêtut.

30 Taimailiorpullo, angajokaunerojunullo tillikliutivlugit,
Barnabasib Saulusiblo aggangitigut.

KAPITEL XII.

*Herôdesib kappiasuktitsinînganik okpertonik. Jakôbusib tok-
kotamînganik. Pêtrusib parngnanaersortamînganik. Herô-
desib tokkunganik.*

NELLIUTOME taipsomane attaniub Herôdesib illagêktut illa-
ngit tiguvaît kappiasuktilerdlugit.

2 Jakôbusele, Johamesib angajua, tokkopâ saviksoarmut.

3 Tukkisigamelo, tamanna Jûdinut idluarijaungmat, sorai-
ngilak, Pêtruselotauk tigugivâ. Sêrnarsautekangitunik kakkô-
jaktorviub uvlungit nellusimavut.

4 Tigugamiuk, parngnanaersimavingmut pitipâ, udjertortau-
kovlugolo sorsuktuksanut simertautijuksanut, sittamat sittama-
ertordlugit; issumagivâlo inungnut sakkertitsomavlugo aularvik-
siorviub uvlungit nâkpatta.

5 Pêtruselo parngnanaersimavingme udjertortaulauktôgal-
loak; illagêktulle soraeratik tuksiarutivât Gûdemut.

6 Herôdesiblo sakkertitsomangmago, unnuame taipsomane
Pêtruse sinnikpok sorsuktuksâk magguk akkorngængue, kellak-
sorsimavlune kellaumgujanut maggoînut; udjertortuglo magguk
upkuab sillatâne udjertorpâk parngnanaersimavik.

7 Ahâglo, NâleKab Engelinga tagyunga pivok, kaumajublo
parngnanaersimavik kaumaksarpâ; Pêtruselo sennerâgnt pattik-
pâ tuppaktilâllo okarlunelo: Makkisârit! Kellaumgujallo pèr-
put agganginit.

8 Engeliblo okautivâ: Tapseruserdlutit ittigagusilerlutillo. Taimailivok tagva. Okautivâlo: Ulliksuit attilugo mallinga.

9 Annivlunelo mallikpâ nellovlune Engelib nellâgut taimak illiorvigingnago, tækkotitjumigle tækkonasugællune.

10 Udjertortorle sivorlek aipangalo kângerdlugik, upkuaksoak kikkiangojok tikkipâk, iglugasæksoarnut sangnijok; tâmna ingminik upkuêrpok (aniviliordlugik), annigamiglo iglut akorngatigut aivuk; tagvainarlo Engelib kemakpâ.

11 Pêtruselo ingminik tukkisilerame, okarpok: Mâuna mikselingmik tukkisivunga, NâleKab Engeline tillingmago piulivlunga Herôdesib agganginit, inuillo Jûdit nerriungninginit tamainit.

12 Taimaglo issumasilerame, Mariab, Johaunesib Markusemik attipsâggub iglunganut pivok; tagvane unuktut kattimavut tuksiarlutiglo.

13 Pêtrusible sillatânit upkuak avilortarmago, arnab kivguk Rôdamik attiggub nautsertoriartorpâ.

14 Pêtrusiblo nippinga illitarigamiuk, kuviasungnermut upkuêngilâ, akpangerdlunelo itterpok, okariartorlune Pêtrusemik upkuab sillatânêtomik.

15 Taipkoale okautivât: Issumaerutivotit. Tâpsomale sokkoserane taimainerarpâ. Okarput: Tagva Engelinga.

16 Pêtruselo ama avilortarpok; upkuêrutigamitsugle, tækkovât, tattaminarpullo.

17 Aggangminulle nullorarpait nippangerkovlugit, unipkâlerporlo, kanok NâleKab piulingmago parnguanacersimavingnit, okarlunelo: Tamanna okautigisiuk Jakôbusemut kattangutigênullo. Anivorlo tamattoma assianut aularlune.

18 Kaungmalle, sorsuktuksat mikkingitamik kappiasûtigivât, Pêtruse kanok illinermangât.

19 Herôdesible kaikogamiuk nenninagolo, udjertortut kiglisiniarkârdlugit âtaukovait (tokkotaukovlugit). Jûdêamillo atersâlerpok Zesarêamut tagvanêlerdlunelo.

*20 Issumakarame Tirusemiut Sidonemiullo unatadlaromavlugit. Tâpkoale illagêklutik tikkipât, Blastuselo attaniub pimajinga illanârsitinamitsuk, kennuvigivât unatartaujomanatik; unakottimingne nerkiarsartuksamik attaniub nunakottinnganit.

21 Uvlormele issumasimavingmine Herôdesib annorâne attannersônerminik sakkertitsijut attivait, iksivautaksoarmullo ingidlune okâlavigilerpait.

22 Inuille nipliavigivât: Tamadja Gûdib nippinga, inubleungitok.

23 Tagvainak NâleKab Engelingata annauvâ, Gûde nertungimago; koppergunullo (inôvlune) nerrijaulerpok, anernangêrlunelo.

*24 **Gúdible** okausingit aglivalliavlutiglo siamarterput.

25 Barnabaseło Sauluseło utterpuk. Jerusalemit, tunnergutunik pititsijarérkárdlutik, Johanneselo illagivák, Markusemik attipsálik.

KAPITEL XIII.

Paulusib ajokertuijartorlune ingerganersoangita sivorlingat, Barnabase aiparilugo, Antiochiümet, Siriamêtomit Asiarâr-sungmut. (Kap. 13. 14 lo.) Zipruseme Antiochiamelo Pisûdi-amêtome okálavuk.

ANTIOCHIAMELE illagêktune nellautaijokalaupok ajokertuijokalaumelo; tápkoa tagva Barnabase, Simonelo, Nigeremik tajjak, Luziuselo Zirênemiok, Manahenelo, Herôdesib attaniub inugoijaumakattunga, Sauluseło.

2 Tápkoa Nálekamik kivgartortillugit nerritailivlutik, Anernek ajunginek okarpok: Barnabaseło Sauluseło ingmigolingatilersigik, piniarnermut tamattomunga annerilaurapkik.

3 Tagva nerritaililutik tuksiarput, aggangminullo pattingmivlugik tillivakit.

*4 **Tápkoa** Anernermut ajunginermut tillijaungmanik, Seleuziamut pivuk; tagvangallo umiaktorpuk Ziprusemut.

5 Salamisemullo pigamik, Gúdib okausinginik okálavuk Júdit illinniarvingæme. Johannesetauk illagivák, kivgarivlugo.

6 Kikkertarlo ingergavigilauramitsuk Pafose tikkilugo, angakok naipipát, nellangaidlune nellautaijok, Júdiojok, Barjehumik attilik.

7 Tánna nunab attannertanganêpok, Sergiuseme Pauluseme, anguteme sillatujome. Tápsoma Barnabaseło Sauluseło kaikovak, Gúdib okausinginik tussaromavlune.

8 Elimasible angakub (taimak attek tánna tukkekarmat) akkerartorpak, nunab attanertanga okperkojomanago.

9 Saulusible, Paulusemiktauk tajjab, Anernermik ajunginermik angijomik illumertaujub tækkosarpá,

10 Okarlunelo: Kittorngaujotit Sâtanasemut, sæglotuermiglo, uivêriklernermiglo illumintekadlartotit, idluarnerniglo tamainik ômisuktotit, soraingilatit Nálekab apkosiningit idluartut attortauningit agviarlugit;

11 Mánnalo ahák, Nálekab aggangita kollangiarpátit, tautugungnaertuksauvotit, sekkinerlo akkunit tautungniangilat. Tagvainarlo pujorsoamêlilarmelo (sorlo) târmiolerpok; maungatuarlo kennerialerpok tessiortiksaminik.

12 Nunab attanertanga tamattominga tækkôgame, okpilerpok, Nálekablo ajokertutá tattaminiarivá.

13 Paulusele najortingillo Pafosemit umiaktoramik, Pergamut pivut Pamfiliamêtomut. Johannesible kemurakpak, Jerusalemullo angergarivlune.

*14 **Tâpkonle** Pergamit aularivuk, Antiochiamullo Pisidiamêtomut pivlutik; tagvano lo illinniarvingmut itterpuk Sabbatib avlungane, ingilutiglo.

15 Perkojat nellantaijullo attuarêramigit illinniarvingme angajokanjut okautjaujartorkovait: Kattangutigêt, sunik okaromagupse inungnut, kaiblaromavlugit, tâva okaritse.

16 Tagva Pauluse nikovipok, aggangminullo nullorarpait okarlunelo: Illipse angutit Israêlitiojose, Gûdemiglo sivôrajose, nâlagitse!

17 Inuit ukkua Israêlitit Gûdingata atâtagijavut aumerilaukpait, inuillo tâpkoa ivlernartilaukpait, tækkorngartaulaungmatta numane Egipteneme; taikangallo annitilaukpait tallermut pitsartujoksoarmut.

18 Jârilla 40 it nâvlugit illuserivalauktangit kamagingitser torpait inukajuitomêtillugit.

19 Inukattigêllo 7 it nungupait Kanaaniib nunangane, nu nangallo avikpâ immeraut attortaukolugo.

20 Kingorngane jârit 450 it nâvlugit idluarsaijunik tunnitjivigivait, nellautaijok Samuêle tikkidluglo.

21 Tamattomalo kingorngagut attanernik tuksiarput. Gûdiblo Saulemik tunnitjivigivait, Kisib erninganik, angut Benjaminiib kinguvânginuit, Jârit 40 it nâvlugit.

22 Tâmnalo attaniokojungnaeramiuk, Dâvide attaningortipâ tâpkonunga, tâpsominga kigligiutjivok imâk: Dâvide nagvârpara, Jessib erninga, angut ômattina idluarijanga, tâpsoma perkojakka tamaita malligomârpait.

23 Tâpsoma kinguvânginuit Gûde, angernine mallikluglo, Israêliib piulijiksanganik Jêsusemik sakkijârtitsilaukpok.

24 Tâmma ajokertuerkârtinago, Johannesese okâlavok baptijumik Israêlitit illûnatik kakkiakerkovlugit.

25 Johannesible, inôkojaujutigijane nâmaksitileramiuk, okarpok: Taimnaunasugijapsinga taimnaungilanga: ahâgle kingunipkut kainiarpok, nellopkotivigijara ittiggagutigik singêjarlugik.

26 Illipse angutit kattangutigêt, Abraham kinguvângita kitorngangit, Gûdemiglo sivôrajut illipsingne, okautsit piulijaujutiksamik tamattominga tillikliutjauvut illipsingnut.

27 Jerusalemêmut angajokângitalo illitaringinamigit Jêsuse nellantaijullônêt okausingit, attortauvaktut Sabbatine tamaine, tokkotæksangortipât, nâmaksitilugit taipkoa okausingit.

28 Nagvârlungigalloardlutik tokkotsitiksangonernmik, Pilatuse tuksiarvigivât tokkotserkovlugo tâpsominga.

29 Tamaitalo tånna pivlugo aglaksimajut námaksitinamigit, kejungmit akkartipát illivlugolo illuvermut.

30 Gúdible tuppaktilaukpá tokkungajunit.

31 Uvlunelo unuktune tækkojauvok Galiléanit Jerusalemut majorarkattigilauktaminut; tápkoa kigligiutsijokottigivait inungnut.

32 Uvaguttauk angersimanek atátagijaptingnut pijok okautigivavut illipsingnut.

33 Uvaptingnut, taipkoa kittornganginut, Gúdib (angersimaneke tamanna) nellautsimatilaukpá, Jêsuse tuppaktinamiuk; taimaktauk aglaksimavok ingerutime 2 me: Ernerivagit, uvlome ernetárivagit.

34 Tokkungajunillo tuppaktinamiuk. asserornartomut (illuverne) perkojungnaerdlugo kingorngane, tamattominga imák okarpok: Dávidib angervioninginik sokkosijuitunik tunitjivigijomavapse.

35 Taimak pivlugo okarivoktauk ingerume tápsoma assiane: Ajunginerit (ivjornaitokottit) asserornermik (illuverne) tækkojomángilat.

36 Dávidele, inôvlune Gúdib pijomajanganik kivgartulaurame, tokkolaukpok, atátagijanginullo illijaulaukpok, asserornermiglo tukkisilaukpok.

37 Gúdible tuppaktilauktangata asserorneke tukkisilaungilá.

38 Mánnale angutit kattangutigêt, kaujilersiuk, tápsomúna ajornernit issunangnarungnaitomik okautjaulerapse, tamainillo Mósese perkojanginut idluartitaujungnanginipsingnit.

39 Tápsomungale okpertok idluartitauvok.

40 Mánna udjertoritse, nellautajut okausingit illipsingnut nellautsilerkonnagit imaitut:

41 Okokse, nachojoksôjose, tattaniniarluselo nungutitse; inôstilluse piniarnermik pigama, okautjaugalloarupse tamattominga okpitsangilasse.

42 Júdille anningmatta illinniarvingmit, nellojut kennuvut, Sabbatik akkorngangne okautsinik makkoninga okautjaujoma-vlutik.

43 Illinniarvingmêtu kattimajarêrmatta, Júdit unuktut Júdiokattaujullo Gúdemik nálektut Pauluselo Barnabaselo mallikpakit; tápkoale okautivlugillo kaiblarpait, Gúdib saimarsautânut nippingatsainarkovlugit.

*44 Sabbatible tugliano iglugasæksuit inungit illênakasatik kattimajartorput.

45 Júdille inuit tækkogamigit, ningarosudlalerput, Paulusiblo okausingit akkerartorlugit, akkerartorput mittautekadlarlutiglo.

46 Paulusele Barnabaselo sivóranatik okálavuk: Gúdib okausingit okautigerkârdlugit illipsingnut pijariakalaukpok;

männale ajektorapsigik nangminipsingniglo pijuksaungitinapso inótsemik náksaungitomik, nellojunut táva sálerpogut.

47 Nálekab perkungmattigut imák: Nellojunut kammartik-sangortilaukpagit, piulijiksankovlutit sillaksúb issuanut.

48 Nellojulle tamanna tussaramitsuk, kuviasulerput, Nálekablo okausingit nakorivait; okpilerlutiglo illúmatik inótsemut náksaungitomut pijuksat.

49 Nálekablo okausingit siamarterput tamattoma erkánut illúnánut.

50 Júdille ningarosuktiddalerpait arnat nálektut nertornar-tullo, angutillo angajokaujut iglugasæksoarne, Pauluse Barna-baselo uuangmijankovlugik, pingujarpakillo erkámingnit.

51 Tápkoale itikkamik sanningit katterarpait tápkounga, Ikóniamullo aularlutik.

52 Illinniartulle kuviasulerput illumertaulilarmiglo Anerner-nik ajunginermik.

KAPITTEL XIV.

Paulusib Barnabasiblo Ikóniamênijingnik, Listramelo Derbe-melo. Utteruijingnik Antióchiámut Siriamêtomut.

IKÓNIAMELO itterkattigékpuk Júdit illinniaringemmut; oká-langmaniglo, unuktoksuit Júdit Gríchillotaak okpilerput.

2 Júdille okpingitut aulatidlarpait ningarosuktikalalo nello-jut tarningit kattangutigénut.

3 Tagvanélerpuk akkunit, sivóranatiglo okálavuk Nálekam-ik; tápsoma okautsit saimanerminik okpernartipait, nellunai-kutaniglo tattamnartuniglo pivok tápkoa aggangitigut.

4 Unuktovaksuille iglugasæksoarmiut maggoilivut, illangita Júdit illagivait, illangita Apostelit.

5 Perajaludlalmattale nellojullo Júdillo angajokátik illa-gællugit, mittautikumavlugillo milloromavlugit ujarakanut,

6 Tamattominga tukkisigamik, kemmavuk iglugasæksoarnut Likaóniamétunut, tagva Listranut Derbemullo, nunablo táp-soma erkánut;

7 Tagvanelo okautsit tussarnertut okálatigivait.

*8 **Listramelo** angutekalaukpok iksivainartomik, ittigaluk-kame inúlerminit, pissujuitótsainartomik.

9 Pauluse okálangmat, tápsoma tussarpá; (Paulusible) tæk-kosaramiuk, missigilerlunelo, támna okperalloarmat ákiktauni-arnerninik,

10 Nipperkortovlune okarpok; Nikkovidlutit nangerit. Kig-gertarpok tagva, arvertalarmelo.

11 Inuille Paulusib pijanga tækkogamitsuk, niplialerput,

okarlutik Likaõniamint okausingit attorlugit: Gûdit inuktun- ilivlutik akkarvigivâtigit.

12 Barnabaselo atserarpât Jupiteremik, Pauluselo Mercuriusemik, okâlajiõlunarmat.

13 Jupiterible iglugasæksuit sillatânêtub ajokertuijungata tuktuvait tâpkoalo uakõtiksangit âpait ittertarvianut, tunnergutigijomavlugit, inuit illagællugit.

14 Apostelikle Barnabasib Paulusiblo tamama tussaramikko, annorâtik allikpait, akpangerlutiglo inuit akkorngænnut, nipliadlalerpuk,

15 Okarlutiglo: Angutaujose, sôg taimailiorpisê? Inutinauvoguk tokkojomârtoguk illipsitut, okautsiniglo tussarnertunik okâlavoguk illipsingnut, sâgiarkovluse õmangat Gûdeungitomit Gûdemut õmajomut, kilangniglo nunaniglo, inunarbimgniglo illuanêtuniglo tamainik pingortitsijomut;

16 Tâpsoma nellitune annigortune nellojut tamaita issunamingnik inõnialauktut kanunagingitsertorpait.

17 Taimaigalloarmat, ingminik nellonartilaungilak, unuktunik ajungitullivigigamitigit: sillalokojivlune kilangmit, perorsiallo perorkovlugit, tunitjivigivlutalo nerkiksaptignik, kuvia-sungnermiglo õmatiptingue.

18 Taimaglo okaramik, inuit innerterlugit serlak ajulingilait, tunnergutinik tunnijerkomagit.

*19 Jûdille Antiochiamit Ikõniamillo tagvunga pivut, inuillo kajungersarpait, Pauluse millortaukovlugo ujarkanut, unialâllo iglugasæksoarnit, tokkonasugællugo.

20 Illinniartulle illumangmatsuk, nikovipok ailunelo iglugasæksoarnut. Kaungmallo tagvangat aularpok Barnabase aiparællugo Derbemut.

21 Iglugasæksuillo tâpkoa okautsinik tussarnertunik okâlavigivait, unuktullo ajokertulauramikik, ama utterivuk Listramut, Ikõniamullo, Antiochiamullo (Pisidiamêtomut),

22 Illinniartut tarnigit nakkoksitipait, kaiblalaitalo okpernermik soraerkomagit, kappianartullo unuktut attorlugit Gûdib nålegauvinganut pijuksaugupta.

23 Illagêktullo illûnaita ajokertuijunik pitipait, tuksiarlutiglo nerritailivlutiglo, Nålekamut okperijangænnut sapputijaukovait.

24 Pisidialo apkotigællugo Pamfilianut pivuk.

25 Okautsiniglo okâlavuk Pergame, Attâliamullo atter-sârpuk.

26 Tagvangallo umiaktorpuk Antiochiamut (Siriamêtomut) perkojauvigilauktamingnut piiniarnermik mâna nåmaksijamingnik Gûdib saimarsaininganut.

27 Tagvungale pigamik, illagêktut kattorsorkolerpait, unip-

kárlutiglo Gúdib piniarnersoanganik tápkungnúna, kanorlo nel-
lojunut okpernerub upkuanga angmartilaungmago.

28 Illinniartulle najugarivlugit tagvanélerpuk akkunit.

KAPITEL XV.

Apostelit okarkattigêngnunginik Jerusaleme kippinek pivlugo. — Paulusib ajokertujartorbune ingyrganersoangata aipunga, Silase aiparivlugo, Antiochiमित (Sírúmetomit) Asiarársungmut Europamullo. (Kap. 15, 36 — 18, 22.) Paulusib Barnabasiblo avínungungnik.

ILLANGILLO Júdêamit attersárput kattangutigêllo ajokertor-
pait: Kippijaulingikupse, Môsesib illusinga attorlugo, piulijau-
niangilase.

2 Pikkablâdlartokalmat, Paulusiblo Barnabasiblo mikli-
jôngitomik akkerartormattikik, námagivát, Pauluselo Barnaba-
selo, assingillo illangit Jerusalemut majorarkovlugit Aposteli-
mut angajokánullo, tamanna appersút pivlugo.

3 Illagéktunullo kamilártauvlutik apkome, Fenízialo Samá-
rialo apkotigivakit, tagvanoelo unipkárput nellojut ságiarningi-
nik, kattangutigêllo illúnaita angijomik kувiasuktipait.

4 Jerusalemullo tikkingmatta, illagéktut, Apostelillo angajo-
kállo tækkorngiorpait, unipkârpullo, kanok angijomik Gúde
pinnialaungmat tápkungnúna.

5 Tagva Fariséerit illangit okpertut nikovilutik okarput:
(Inuit taipkoa) kippijaujariakarput, okautjaujariakalarniglo
Môsesib perkojanginik mallerkovlugit.

*6 **Apostelille** angajokállo kattimalerput okautsit ukua
nautsertorlugit.

7 Akkumille akkerartulaungmatta, Pétruse nikovipok okau-
tilugillo: Illipse angutit kattangutigét, kaujimavose nutaujng-
nailertomik Gúde akkumaptingne annerosulanrame, nellojut
tussarkovlugit kannimuit okautsinik tussarnertunik, okper-
kovlugit.

8 Gúdiblo, ômatinik kaujimajub, nellunaililaukpait, Aner-
nermik ajunginermik tunitsivigilauramigit uvaptitut.

9 Adsigêngitomiglo uvaptingnut tápkonungalo pititsilaungi-
lak, ômatingillo sujungaitilaukpait okpernermut.

10 Sôg nána Gúde oktorpisiák, illinniartut ajornartok-
soarmik illitjivigijomavlugit, atátagijaptalo uvagullo sappidla-
lauktaptingnik.

11 Okperpogulle, piulijauniarapta Nálekab Jêsusib Kristu-
sib saimarsautánut, taipkotitunak.

12 Tagva inugiartoksuit illúnatik nippangerput, Barnaba-

selo Pauluselo nálegiarlugik, unipkártuk kanok angijunik nel-lunaikutaksoarnik tattamnartuniglo Gúde piniálaungmat táp-kungnúna nellojut akkorngæne.

*13 **Okarérmanik** tápkoa, Jakóbuse kiolerpok okarlunelo; Illipse angutit kattangutigêt, náleksinga:

14 Simon unipkálaukpok, kanok Gúdib nellojut issumagi-laungmagit, nellipsatainarlugit, tápkonangat inungnik illaliu-laungmat atterminut.

15 Tamattomingalo nellautaijut okausingit nellautsivut, imák aglaksimangmat:

16 Tamattoma kingorugagut utteromagivunga, Dávidib iglu-nga immiksimaajok seimaniardlugo, asserorningillo idluarsaro-mavakka nappártulugillo.

17 Inuit amiakut Nálekamik apperkutekarkovlugit, nellojut illúnatik attimnik taisiviojut; Nálegak okarpok, tamakkounga tamainik piniartok.

18 Gúdib piniarvine tamaita kaujimavait sillaksúb pigiar-ninganit.

19 Taimaimat issumavunga nellojut Gúdemut sâgiartut kap-piasuktitæksaringinaptigik;

20 Aglagvigilugille Gúdeungitut sallumainarninginik perkon-nagit, arnaniarkonnagillo anguniarkonnagillônêt; ippimajomiglo aungmiglo herrerkonnagit.

21 Itsaksoarnit Môsesib okausinginik okautjijokarmat iglu-gasæksoarne tamaine, Sabbatinelo tamaine attuarpait illiu-niarvingne.

*22 **Apostelillo** angajokálo illagêktullo illúnatik idluarilerpât, angutik magguk illamingnit kennerlugik tillilâniglo Antiochia-mut, Pauluselo Barnabaselo illagællugik, ukkua: Júdase Bar-sabasemik attipsâlik, Silaselo; tápkoa angutik ajokertuijövuk kattangutigêt akkorngæne.

23 Aglangniglo (aglaktaminguik) neksarkovait, imailijunik: Uvagut Aposteliojogut, angajokálo, kattangutigêllo salutipavut kattangutigêt nellojunit pijut, Antiochiamêtot, Siriamêtullo, Zi-liziamêtullo.

24 Tussalaurapta, uvaptingnit pijut illangita ajokertûser-mingnut tammartitsartormasse, tarniselo asserortilugit okarlun-tiglo: Kippijaujuksauvose, perkojallo malliklugit; uvaptingnut taimak perkojaungigalloaramik;

25 Taimaimat kattimavluta issumakattigêkpogut, anguting-nik annerosukluta, tillivlugiglo illipsingnut, nagliktavut Barna-base Pauluselo illagællugik.

26 Angutik tápkoa (Barnabase Pauluselo) inôsitik ivlerilau-ngilák Nálegapta Jêsusib Kristusib attinga pivlugo.

27 Tagva Júdaseho Silaselo tillivavut, tápkoa okautsinut-tauk tamattominga okalârpuk.

28 Anernerub ajunginerub uvagullo tamanna idluarigaptigo, assinginik malligæksanik illipsinguut illijinata, makkoninga pi-jariakartunik kissênik:

29 Tunnergutinik Gûdeungitunut, aungmiglo, ippimajomiglo êsijuksaungilase, arnaniaraselo anguniaraselônêt; tamakkoninga pingikupse, idluartunik pivose. Inôtsiarpagitse!

*30 Tâpkoa tillijaumagamik, Antiochiamut pivut, inugiartorsuillo kattitipait, tunnitsivigilaitalo aglangnik tamakkoninga.

31 Tamakkoa attuaramigit, manmigortaunek kувiasûtigiler-pât.

32 Jûdasiblo Silasiblo nellautaijôjuktank, kattangutigêt kaiblaripait okautsinut unuktnut, nakkoksitilaitalo.

33 Tagvanoelo mullukasalaungmanik, okpertokattigênut ulla-pirsantekarlutik angergarkojuaulerpuk Apostelinut.

34 Silasible idluarivâ tagvanêtsomavlune.

35 Paulusele Barnabasele Antiochiamu piniarpuk, assitiglo unuktnut illagilugit ajokertuivut okâlavlutiglo Nâlekab okausinginik.

**36 Uvlulle illangit nângmatta, Pauluse Barnabasemut okarpok: Ailaungmiluk, kattangutivut tækkojartorlugit iglugasæksoarne illûnaine, Nâlekab okausinginik okâlavigilauktaptig-ne, kanok illingangmangâta.

37 Barnabasele issumakarok, illakumavlugo Johannese Markusemik attipsâlik.

38 Paulusible idluarivâ, tainaitok illakumanago, tâpkonin-ga kemmailauktok Pamfiliamu, ingergakattiginagiglo piniar-viksamut.

39 Angijomik akkerartortigêgamik, avipuk; Barnabasib Markuse aiparilerpâ, umiaktorlutiglo Ziprusemut.

40 Paulusible Silase aiparællugo aularpuk, Gûdib saimar-sautânut perkojauvlutik kattangutigênut.

41 Ingergalerporle Sirialo Zilizialo apkotigællugik, okper-tokattigêllo nakkoksitipait.

KAPITEL XVI.

Paulusib piniarninginik iglugasæksoarne Asiarârsungmêtone, Filippimelo.

DERBEMUT Listramullo pivok; ahaglo tagvane illinniartokalaupok, Timôteusemik attilingmik; anânuanga Jûdiovo okper-torlo, atâtangale Grîchiojok.

2 Kattangutigêt Listraminut Ikôniamiullo tâmna pilorikto-kotigivât.

3 Paulusib tâmna aiparijomægamiuk, pivâ kippivlugolo, Jû-

dit tagvanétnut pivlugit, illânatik kaujimaugmatta, atâtanga Grichiongmat.

4 Iglugasæksoatigit ingergagamik, Apostelillo angajokâllo Jerusalemêtnut perkojanginik unertâivlugit mallerkovait.

5 Tagva illagêktut okpernermut nakkoksititavut, unuksivalliavlutiglo uvlut tamaita.

*6 **Frigiulo** nunalo Galâtsia apkotigigamik, Auerneraut ajunginermut inmertertauvut, okautsinik okâlakonnagit Asiame.

7 Misiamulle pigamik, Bitiniakut ingergarasuarput; Anerneruble ama inerterpait.

8 Misiale sennerkogamitsuk, Trôasemut attersârput.

9 Unnuamelo tamattomane tækkotitjumik sakkertokarpok Paulusemut: taimna angutaularpok Mazedôniamio; tâpsoma nangerdlune tuksiarvigivâ okarlunelo: Ikâlaurit Mazedôniamut, ikkajortigullo!

10 Tækkotitjumik tâpsominga tækkungmat, Mazedôniamut tagva erinesulerdluta ainasuarpogut, kollarnangimat, Nâlekab taikunga kaikungmattigit, okautsinik tussarnertunik okâlavigilugit.

11 Trôasemut aularluta umiaktorpogut, Samotrâzialo torârlugo tikkipavut, uvlulo apangane Neapolisemut.

12 Tagvangallo Filippimut pivogut. Iglugasæksuit tâpkoa angnerpângovut Mazedôniamie, Rômianik inuggit. Uvagulle iglugasaksoarne tâpkonane uvlut illanginik pimiavvekarpogut.

13 Sabbate nellitungmat, iglugasaksuit sillatânut pivogut kôngmut, tuksiarviovaktomut, ingidlutalo, arnallo tagvane katimajut okâlavigilerpavut.

*14 **Arnarlo** Gûdemik opigosuktok, Lîdiamik attilik, niuverte aupaluktanik (amorânik), Tiatiramiut iglugasæksoanginit pijok, nâletsiarpok; tâpsoma ômattâ Nâlekab angmarpâ, Paulusib okausingit kamagitsiarlugit.

15 Baptitauleramele iglomiokattigillo, tâpsoma kaiblarpâtigit, okarlunelo: Okperasugigupsinga Nâlekamut, itteritse iglummut, tagvanêtsainarluse, katsungaitomiglo itterkovâtigit.

*16 **Tuksiarvingmulle** aitilluta, arnak kivgak uvaptingnik pârsivok, anernilik pijomârtuksanik okasûmik; angajokânelo perkutinik akluitipait, sivorngagut okarame pijomârtunuk.

17 Tâpsoma Pauluselo uvagullo illûnânut mallikpâtigit, kaggudlarlunelo okarpok: Gûdib kotsingnerpângojub inuit ukua kivgarivait; tâpkoa okautivâse apkomik piloringnermut.

18 Taimailiorpok tâmma uvlunik unuktunik Paulusible tamanna kiksautigivâ, keviardlunelo anernek okautivâ: Jêsusib Kristusib attingane annerkovagit ômangat. Tagvainarlo annivok.

*19 **Nâlegungille** tukkisileramik, nerriungnitik akkilertauernermik annigormat, Pauluselo Silaselo tiguvakit uniarlugiglo niuvervingmut angajokât sângænnut,

20 Aulatsijunullo pitipakit, okarlutiglo: Inûk tâpkoa Jûdiojuk iglugasæksoarmiokattivnt tammartipait.

21 Ajokertuivuglo illusiksaniik illalioræksaringitaptingnik, Rômiogapta.

22 Inuillo illûmatik pikkablâtitaavut pitjutigællugik; aulatsijullo ammoraijartaukovakit issakajaukolâniglo.

23 Angijomiglo issakadlauramikik, parngnanaersimavingmut pitipakit, parngnanaersimaviublo angajokânganut udsertortaustiarkovakit.

24 Taimak perkojauge, tâpsoma parngnanaersimavit kamauênerpângæmmut pitipak, niungillo parngnanaersordlugit kejuksarmut.

*25 Unuarle ketteralermat Pauluselo Silaselo tuksiarpuk, Gûdelo nakkoridlarpåk. Parngnanaersimavingmêkattिंगitalo tussarpakit.

26 Tagvainarlo nuna sajukpiludlarpok, parngnanaersimaviub tungavinga aulataudlarlune; tagvainarlo upkuangit illûnaita upkuêrtavut, kellarutillo illunaita kellarutjârput.

27 Parngnanaersimaviuble angajokânga sinningminit tupakkame, parngnanaersimaviublo upkuangit upkuêrsimajut tækogamigit, saviksoane anuvâ, ingminiglo kappidlaromavlune, kellaksorsimajut kemânasugigamigit.

28 Paulusele nipliadlalerpok okarlunelo: Illingnik pidlarniarnak, ilûnata ovanêgapta.

29 Nemeroamigle kaitaukojivok, ittersârlunelo, sajulerdlunelo Paulusib Silasiblo ittginganginut pâmakpok.

30 Anmitilugiglo okautivak: Nâlegâkka, sumik piniartuksauvêk, piulijaukovlunga?

31 Okarpuk: Nâlekamut Jêsuse Kristusemut okperit, tagva piulijauniarpotit iglomiokattitillo.

32 Nâlekablo okausinginik okautivâk, iglomiokattिंगillo ilûnaita.

33 Ingminullo pitipak, unuab stundingane tâpsomane, kiltingillo ubvarpait; baptitaulilarmelo tagvainak, illanne illûnaita illagilugit.

34 Iglominullo ittertipak, nerritilugiglo, kuviasulerporlo iglomiokattine illagivlugit, Gûdemut okpilerame.

35 Kauermallo aulatsijut iglugasæksuit kivgangit tillivait, okarlutiglo: Inûk tâpkoa aularlik.

36 Parngnanaersimaviublo angajokângata okautsit makkoa okautigivait Paulusemut: Aulatsijnt tilliklilaukput tamaunga, kellarutjârtaukovlutik. Mâmma annileritik, aulariutiglo ullapirsautekarlutik.

37 Paulusible okautivait: Issakadlalaupâtiguk inuit tækkoane, kiglisiniaranuglo, Rômiôgalloartoguk, parngnanaersima-

viingaullo pitilunnk, mânnalo sagyangitome aularkovâtigûk? Aukagle, nangminek annititsartorlittiguk!

38 Okantsit makkoa iglugasaksuit kivgangita okautigivait aulatsijuunt; tussaramiglo Rôniôjunnuk sivôralerput,

39 Kaivullo mannigôtomik okautivlugik annitipakit, tuksialâniglo, iglugasæksoarnit aularkovlugik.

40 Tagva paragnanaersimavingmit annivuk, pullâriartorluglo Lâdiab iglunganut; kattangutigëllo tekkolauranikit manigulaitalo, aularpuk.

KAPITTEL XVII.

Paulusib okâlaningunik Tessôlanikame, Bêreamê Atênemelo.

AMFIPOLIS apkotigigamikko Apolônialo, Tessalônikanut pivuk; tagvane Jûdit illinniarvekalankput.

2 Paulusib ittervigivait illutsimütut, okâlavigivlugillo Sabatine pingasune aglait attuarlugit.

3 Tukkekartipaillo tâpkonunga, mertuivlune, Kristusemik âniatitanjariakalauktomik, tokkungajunillo makkitsariakalauktomik; Jêsuselo tâmma (okarpok) okautigijara, Kristuseongmat.

4 Illangillo okpilerput, Pauluse Silaselo illagilerdlugik; Grîchittauk Gûdemik nâlektut unnuclalaukput, arnattauk angajokaumersat ikkitôlungitut.

*5 Jûdille okpingitut ningarosulerput, angutillo illangit illuktorsuit kassêtut ingmingnut kattitipait, illeratsâdlarkovlugit pikkablâtilaitalo iglugasæksoarmit, Jasonib iglungata sillatânut pivut, pinasuarpullo tâpkoa âtsomavlugik inuit akkorngænnut.

6 Neninginamikigle, Jason okpertullo illangit aularupait iglugasæksuit angajokânginut, nipliadlarluglo: Inûk ipkua sillaksûb inunginik tamainik assertererijuk tamaungarivuk.

7 Tâpkoa Jasonib ingminut ittertilaukpak; tâpkoalo illûnatik attaniviksûb perkojangit mallingikait, okarlutik, taipsoma assiagôk attaniviongmat, Jêusegôk.

8 Uimajârtidlarpaille inuit, iglugasæksuillo angajokângit, tamattominga tussartut.

9 Jasoniblo illagijangitalo akkiorningit tussaramigit, aularkovait.

*10 Unuuamele kattangutigêt Pauluse Silaselo erinesârdlugik aulartipakit Berêamut. Tagvunga pigamik, Jûdit illinniarvingænnut itterpuk.

11 Tâpkoa ajunginerojut Tessalônikamiunit; okautsillo illaliorpait kunnutuïdlutik, uvlullo tamaita attuarpait kennerdlutik taimaingmangâta (Paulusib okausingititut).

12 Tápkonangat unnuktut tagva okpilerput, ikkitôngituttauk Grichit angajokaunersat angutillo arnallo.

13 Júdille Tussalónikamiut tussaunaleramik, Gúdib okausingit Beréametauk okálatigijaungmatta Paulusemut, kaivut, tagvanelotauk inuit pikkablátílugit.

14 Kattangutigéлле tagva tuavidlutik Pauluse aulartipát, immánut ailerkovlugo, Silasele Timôteuselo tagvanêlerpuk.

15 Paulusible kannilártingita ápát Atênemut. Okarkongmagillo Silasemut Timôteusemullo, tuavilutik tikkerkovlugik tápsomunga, uttilerivut.

*16 **Atênemele** Paulusib utakkileramigik, illungertudlalerpok anernermigut, íglugasæksoarmiut tautukamigit Gúdeungitunik angijomik nálektut.

17 Illinniarvingmelo Júdit Gúdemiglo nálektut okálavigigal-
loarpát, niuervingmelo uvlut tamaita tagvunga pijut.

18 Epikuréerillo illangit Stoikerillo Filosófit (illismaner-
siortit) akkerartorpát; illangilló okarput: Kannekadlartok una
kanok okausekarká? Illangille okarivut: Sorlo Gúdinik tæk-
korngartanik okálajomajok; okautsinik tussarnertunik Jésuse-
mik makkitoromártomiglo okautilaungmagit.

19 Tiguválla, kiglisinniarvingmullo ápát okarlutiglo: Tukki-
sititaujungnaralloarpítá ajokertútsemik nutámik ajokertúseri-
jarnik?

20 Sintiptingnut tussarngartanik pigavit; tagva tussaroma-
darpogut tamattominga, kanok tukkekarmangát.

21 Atênemiulle illúnatik, tækkorngartattaik tagvanêtut,
nutánik kissênik okausekaromavlutik tussaromavlutiglo kaju-
ngilálauput.

*22 **Paulusele** kiglisinniarviub kerkane nangerpok okarlun-
elo: Illipse angutit Atênemiojose, tukkisilerpapse illúnaine
okperluluadlarapse Gúdeungitunik.

23 Tamáne arvertarama, tuksiarvise nautsertulaukpakka,
Altárelo naipipara aglalik imák: Gúdemut nellonartomut.
Tuksiarvigijase támna, nellojase okautigivara máanna illip-
singnut.

24 Gúde sillaksoarmik pingortitsijok pinginiglo tamainik,
Nálegaugame kilangmullo nuuamullo, kattimaviksoarne aggang-
nut sennamajune innekangilak;

25 Inuit agganginuttauk kivgartortaujariakangilax, sumik
ajoksartotut; nangminek tamaita inótingmagit anernekalerti-
laitalo, piksanginiglo tamainik tunnitjivigingmagit.

26 Inugasæksuillo kinguvângokattigét tamaita pingortilauk-
pát aungnit attautsemit, nunaksoak illúnát inukalertilugo, si-
vornagallo issumasimatigivait nelliuningita sivitujariangit, ka-
norlo kanningitigijomut nunakariangit;

27 Nálekamik kenneriarkovlugit, missigilermaungármitsuk nagvármangármitsuglo; ungasingigalloarmattigut tamapta:

28 Tápsomane inógapta aulavlutalo ipogut; taimaktauk okarivut Poétit illangit illipsingnétut: Tápsoma illagivátigut.

29 Tagva illakarapta Gúdemik, issumajuksaungilagut Gú-dioniub adsigingmago inungoak Goldeojok, Silbercojorlónét, ujaraujorlónét, inub issumaminut sennajanga.

30 Nelliintune inuit nellojótillugit Gúdiib kamagingitsertulaupkait; mánnale inuit illúnaita nunalingne tamaine kakkialerkovait;

31 Uvlormik taisimalaurame, sillaksoarmiunik idluarsaivlune erkartuijomárvingminik angut: kut piniarkojamigut, illúnaita okpertitsomavlugit, tokkungejunit tuppaktinamiuk.

*32 Tokkungajunit makkinermik tussaramik, illangit mittautekarput, illangille okarput: Tamattominga ama tussaromavaptigit.

33 Paulusib táva kemmakpait.

34 Angutille illangita najugárvát, okpilerlutiglo; taipkoa illangat Dionisiuse, kiglisiniarpaktut illangat, aruarlo Damari-semik attilik; assingitalo illagivait.

KAPITEL XVIII.

Paulusib Korintemêninganik. Efêsuse apkotigilugo inger-ganinganik Jerusalem, utternînganiglo Antiochiamut Siria-mêtomut. —

Paulusib ajokertuijartorlune ingerganersoangita pingajuemik, Antiochiamit Asiarársungmut Europamullo. (Kap. 18, 23 — Kap. 21.) Apollusib Efêsusemêninganik

KINGORNGAGUT Pauluse Atênemit aularpok Korintemullo pivlune.

2 Júdemiglo tagvane naipitsivok, Akvilamik attilingmik; támma Pontuseme inúlertok Italiमित tikkekammertok nulliane Priszilla aiparællugo, attaniviksúb Klaudiusib Júdit illúnaita aularkolaungmagit Rómemit.

3 Tápkungnunga itterpok; adsigêngniglo sennagamik, najorpak sennavlunelo; itsaliorteovulle.

4 Sabbatinelo tamaine illinniarvingme ajokertuivok, Júdillo Grichillo kaiblarlugillo tukkisitipait.

5 Silasele Timôtcuselo Mazedôniamit pingmanik, Pauluse Anernermit kajungersartauvok, Júdinut kigliiutjerkovlugo Jê-susemik Kristuseojomik.

6 Akkerartormattale mittautekalarmiglo, annorâne aulati-dlarlugit okautivait: Ause niakupsingnut pile, uvanga passi-

jæksaungilanga; mánnamit passijæksaunanga nellojunut ainiar-punga.

*7 **Tagyangallo** aularpok, angutib Justusemik attiggub iglu-nganut itterlune, Gúdemik opigosuktub, tápsoma iglunga illin-iarviub tungânêtok.

8 Krispusele, illinniarviub angajokânga, iglomiokattिंगillo illûnatik okperput Nálekamut; Korintemiullo unuktut nálektut okpilerivut baptitaulerlutiglo.

9 Nálekable Pauluse okativâ tækkotitjutikut unnuame: Sivôranak, okarille nippangernaglo;

10 Illagigapkit, inungmut attautsemullônêtidluitulliviomiat-sangilatit; iglugasæksoarne tamakkonane unuktunik inukotte-kârama.

11 Tagvanêporle járemik attautsemik takkiniglo pingasojo-rtunik, ajokertorlugillo Gúðib okausinginik.

*12 **Gallionele** attanerusiongmát Achajame, Júdit illagêklu-tik perajaludlarput Paulusemut, aularupálo kiglisiniarviub ik-sivautangata sânganut,

13 Okarlutiglo: Oma inuit kajungertipait, Gúdemik kivgar-torkovlugit perkojat nálengnagit.

14 Pauluse okaromalermat, Gallion okarpok Júdinut: Júdi-ojose! idluitomik pikpat, ajortullinermiglônêtid, tussarajarpapse námaktomik;

15 Appersútiongmalle ajokertútsemik, atterniglo, perkojip-singniglo, issumapsingnik piinartise, taimaitomik erkartuijom-a-ninginama.

16 Aulartipaillo kiglisiniarviub iksivautanganit.

17 Tagva Gríchit illûnatik Sostenesé, illinniarviub angajo-kânga tiguvát, annaudlalálo kiglisiniarviub iksivautangata sâ-ngane; Gallioniblo kammagingilait.

*18 **Paulusele** akkunit sulle tagvanêlaukpok; kingorngagut kattangutigêtid soraerutiksamik okautivait, Síriamullo umiakto-ro-mavlune Priszillalo Akvilalo illagællugik; nujanelo (Paulusib) kipjarpait Kenkrêame, okautsine malliklugit, taimak okarsima-game.

19 Efêsusemullo pivok, tagvungalo kemmakpak; nangmi-nerle illinniarvingmut itterpok Júðillo okálavigivait.

20 Innangmatsuk najortaujomavlutik akkunêrnersamik, kip-pilukporle.

21 Soraerutiksaminglo okautivait okarlunelo: Aularviksior-vingme tikkiniartome Jerusalemétsariakarpunga; tikkitsomâri-vapse, Gúðib perkokpanga. Efêsusemillo aularpok.

22 Zesaréamullo pivlune, (Jerusalemullo) timuarpok, illa-gêktullo salutinamigit, Antiochiamut attersârpok.

23 Tagvanelo uvlerkârdlune attausiungitunik, aularpok nuna

Galátsia arvertarvigilugo, Frigialo kingorleréktidlugik, okper-
tullo illánaita nakkoksitipait.

*24 **Júdele** Efêsusemut tikkipók, Apollusemik attilik, Alek-
sandriame inúlertok angut okaloriktok, aglangniglo illisimatsi-
artok.

25 Tánna Nálekab ajokertútânik illanganik ajokertortau-
laukpok, anernekarlunelo illungertortomik okálavok, ajokertuilo-
riklune Nálegak okautigilugo, Johannesible baptijutâ kaujima-
jatuarivlugo.

26 Tánna sivôrauane okálalerpok illinniarvingme. Akvi-
lable Priszillablo tussaramikko, ingmingnut pitipák ajokertor-
luarlugolo Gúdib ajokertútânik.

27 Achajamulle aijomangmat, kattangutigêt aglaklutik ok-
pertut perkovait illaliortaukovlugo; tagyungalo pigame, okpi-
lertut (Gúdib) saimarsautânut angijomik ikkajorpait.

28 Júdit pitsartunermut okausiksaerutigamigit, illúnatik
tussátulugit aglangnik kaujitipait Jêsusemik Kristuseojomik.

KAPITEL XIX.

*Paulusib piniarninginik Efêsuseme. Demêtriúsib piniarner-
lunginik.*

APOLLUSE Korintemétillugo, Paulusib nunat timerdlit arver-
tarvigivait, Efêsusemullo pivlune, naipitsivorlo illinniarutut il-
langinik.

2 Tâpkununga okarpok: Okpililaurapse, Anernek ajunginek
pivisiúk? Tâpkoa okautivât: Tussalaungilagullônêt, Anerner-
nermik ajunginermik pitakarmat.

3 Okautivaillo: Kanok tagva baptitauvisê? Okautivât;
Johannesib baptijutânut.

4 Paulusele okarpok: Johannesib baptisilaukpok baptijumut
kakkialerkojijutiksamut, inuit okandlugit, okperkovlúgit king-
orliksanganut, tagva Jêsusemut Kristuseojomut.

5 Tamanna tussaramitsuk, baptitaulerput Nálekab Jêsusib
attinganut.

6 Paulusiblo pattingningmagit aggangminut, Anernerub
ajunginerub tikkivigivait; okálalerpullo tækkorngartat okau-
singinut, okálalilarmiglo pijomártuksanik.

7 Angutillo tâpkoa 12 olaukput.

8 Illinniarvingmullo itterpok, okálavlunelo sivôrauane takki-
nik pingasunik, kajungersarlugillo ajokertorpait Gúdib nálegau-
vinganik.

9 Illangille mangaidlarmatta okpingimattalo, ajokertútse-
miglo tamattominga okausiluklutik inugiartorsoarnut, Paulusib

kemakpait, illinniartullo avitipait tåpkonangat, uvlullo tamaita okålavok angutib Tirannusemik attiggub ajokertuivingane.

10 Taimaglo pijokarpok Jårik magguk nåvlugik, illúnatiglo Asiamétut Nålekab Jésusib okausinginik tussarput, Júdillo Gríchillo.

11 Gúdelo tattamnartullidlarpok mikkingitunik Paulusib ag-gangitigut.

12 Imák aglát pivut: Kidjijårnermik allarutiksats, kakkiguttillo timinganut aktortitat kannimajunut illivait, pijungnaerpullo, anernerillo ajortut annivut tåpkonangat.

*13 **Júdille** illangit arvertarajuktut angakut (erksinatik) Nålekab Jésusib attinga tailugo anerniåluktalingnut okarput: Jêsuse, Paulusib okautigijanga pivhugo, annerkovapse.

14 Tåpkoale 7 olaukput, Júdiójub Skévab ajokertuijoksúb erningit, taimailiortut.

15 Anernerle ajortok kiovok okarlunelo: Jêsuse illitarivara, Pauluselo nellunginivara; illipsele kinauvisé?

16 Inúblo anernermik ajortomik illumiggub oppadlar-pait sålakilugillo, angijomik ochotilugit; kemmåjariakarpullo iglo-mit taipsomangat annoraijartauvlutik killiadlaraulutiglo.

17 Tamanna tussaumajaulerpok illúnainut Efêsusemétunut, Júdinullo Gríchinullo; illúnatiglo erksinermik illumertitaulerp-put. Nålekablo Jésusib attinga angijomik nakkorijaulerpok.

18 Okpertuttank unuktut unnipkåriartorput kigligiksarlutik piniarnerilauktamingnik.

19 Unnuktullo angakólauktut aglakottitik tikkiupait, egidlu-gillo ikkomamut, inuit illúnatik tækkoæune; akkingillo kittina-migit, nagvárput akkekariakalaungmatta 50,000 inik kénaujanik.

20 Taimak angitigijomik Nålekab okausingit aglivallia-vut sålakalerlutiglo.

*21 **Tamanna** nåmaksingmat, Pauluse anernermigut issu-mavok ingergajomavlune Mazedóniakut Achajakullo, Jerusale-mullo aijomavlune, okarporlo: Taikanélaukårdlunga Rômemik-tauk tækkojariakarpunga.

22 Mazedóniamut tâva ajokertuekattigne magguk Timôteu-selo Erastuselo tillivak; nangninerle Asiame nokkarpok uvlut illanginik.

*23 **Talpsomunele** perajaludlartokalerpok mikkingitomik ajo-kertusek tamanna pitjutigællugo:

24 (Efêsusemiut) illangat, Silberemik sennaje, Demétrise-mik attilik, Dianamut tuksiarvingoaliorpok Silberinik, sennakat-tinelo ikkingitunik perkutiksarsitipait.

25 Tåpsoma taipkoa assingillo taimaitomik sennajut katter-sorpait okarlunelo: Angutaujose nellungilase, niorvgotivut ta-manna akluitigigaptigo;

26 Tækkovluselo tussarluselo, Efêsusemetuinaungitok, Asia-

mele illúnánekasak Paulusib óma inuit unnuktut kajungersainerminut allaitingmagit, okarlunelo: Gúdeungilagók agganuut sennamajut.

27 Niorgutivulle tamanna soraituinarajangilak nachogijauvlune, Gúdiojoksúble Dianab Tempelंगा piungitónasugijaunajarivok, nálegaviksóningalotauk nungutaunajarivok, Asiamiut illúnatik sillaksoarmiullo tuksiarvigijangat.

28 Tamanna tussaramitsuk, ningarosuvaksoadlalerput, nipliadlartutiglo okarput: Efêsusemiut Dianangat angijoksôvok.

29 Iglugasæksoarmiullo illúnatik perajaludlalerput; tækkunârvingmullo aulajâdlakattigêklutik tessigoarlugik Gajuselo Aristarchuselo Mazedóniamiok, Paulusib ingergakattigik.

30 Paulusible inuit aivigijomangmagit, illinniartut innerterpât.

31 Asiame angajokaujuttauk illangita, Paulusib illanâriji-ngita, tilliklervigivât innertilâllo, tækkunârvingmut aikonnago.

32 Nipliajoksuit illangit imâk, assingit imâk adsigêngitomik, illúnamatsiatik uimajâdlarput, unnummersallo nellovlutik, suna pivlugo tagvunga kattersormangârmik.

33 Inuillo illangita Aleksandere tessigoarpât, Júdit ajæktudlarmatsuk. Aleksanderible aggangminut nullorarpait, inuit sângæne akkioromavlune.

34 Júdiojorle tukkisileramitsuk, attautsikut niplivaksoadlarput illúnatik stundik magguk nálugik: Efêsusemiut Dianangat angijoksôvok.

35 Angajokâksúble inuit nippangertinamigit, okarpok: Illipse angutit Efêsusemiojose! inuit neliata tamana kaujimangipaúk, iglugasæksoarmiut Efêsusemiut Gúdiojoksoak Diana opigingmatsuk, adsingoangalo kilangmit kattaktok?

36 Tamanna akkerartortaujunguanguimat, nippangertuksaugalloarpose uimajâraselo.

37 Inuit ukkua tamaunga pitilaukpassé, kattimavingnit tilingningitut, Gúdipsingniglônét mittautekangitut.

38 Demétrisele sennakattिंगillo okausiksakarunik, kinalônét pivlugo, kiglisiniarviksakarumat erkartuijokalarmelo, passitiksamingnik okarlit ingmingnut.

39 Assianigle apperkutekarupse, kattimatillugit kiglisiniartunut okautigisiuk.

40 Passijaunajarniptingnik perajaludlarnek uvlomenitak pivlago sivôrajuksaugapta, sunik patsitiksakarata perajaludlalaurapta. Taimaglo okarêrame, aularkovait kattimajut.

KAPITEL XX.

Paulusib piniarninginik Mazedôniame Asiame. Okausinginik kingorlerpânik illagêt Efêsusemut angajokânginut.

PERAJALUDLARUNGNAERMATTA, Paulusib illinniartut kaikolerpait, soraerutiksannik okautivlugit, tagvangallo aularpok, Mazedônianut aijomavlune.

2 Nunallo taipkoa arvertarvigigamigit, kaiblarkâlauramigillo okautsinut umuktunut, Grîchit nunangæmmut pivok, tagvanêlerdlunelo takkinik pingasunik.

3 Jûdille umangmingmatsuk, Sirianut umiaktoromatilugo, issumaksarsiorikârdlune kajusilerpok utterniarnerminik Mazedôniakut.

4 Asia tikkilugole illaulaukput tâpsomunga Sopater Berêamiok; Tessalônîkamiugle Aristareuse Sekunduselo; Gajuselo Derbemiok, Timôteuselo; Asiamiugle Tichikuse Trofimuselo.

5 Tâpkoa sivorlerivavut, uttakkivâtigallo Trôaseme.

6 Uvagulle umiaktorpogut Filippinît sêrnarsautekangitunik kakkôjartorvinb uvlungita kingorngatigot, uvlullo tellimangænnelikkipavut Trôaseme, tagvanelo piniarvekarvogut uvlunik 7nik.

*7 **Wochible** uvlungita sivorlerpångænnene illinniartut kattimalermatta kakkôjak avgorlugo, Paulusib okâlavigivait, akka-gotsomagane; soraerane okâlavok unnuab ketterarninga tikkidlugo.

8 Iglullo kollerpångænnene, kattimavigilauktangænnene, nenne-roakalaukpok umuktunik.

9 Inôsuktorlo Eutichusemik attilik, igulâb sângane iksivajok, akpavilune sinnilertok, Pauluse akkunit, okâlatillugo, sinningnermut ochogame, ijukkarpok iglut kollerêngita pingajunmit, tokkungatillugolo kiviktauvok.

10 Paulusele attersârpok, kollangerdlugolo, erkilâllo okarlune: Uimajâruse; tarninga illuanêngmat.

11 Ama majorarlune kakkôjak avgorpâ nerrilarmelo, okâlavigivaillo ama akkunit uvlub kaulerninga tikkidlugo. Taimaikârdlune aularpok.

12 Inôsuktorlo ômaridlune kaipât, mikkijôngitomislo manigortaulerdlutik.

*13 **Uvagulle** umiaksoakut sivorliovogut Assusemut aularlula, tagvangat Pauluse ikkimakattikumavlugo; taimak perkojilaungmat, nunakut pissugomagane nangminek.

14 Assuseme tikkinamitigut ikkivigivâtigut, Mitilênemullo pivogut.

15 Tagvangallo umiaktorvogut, kaungmallo Kiosib akkia-

nut pivogut; kaungmingmallo Samosemut tikkipogut, Trogiliumelo nokkarpogut, uvlublo aipangane Milétusemut pivogut.

16 Pauluse issumasimagame Efésuse kângeromavlugo, Asiame akkunit itsomanane; tuavidllune Pentekostib uvlungane Jerusalemeôsomagame, ajornangipat.

*17 Milétusemit tilliklerpok Efésusemut kaikovlugit illagêktut angajokângit.

18 Tikkinamitsuglo okautivait: Kaujimavapsinga, kanok illiormangârma nelliutome illúnâne, najulaurapse, uvlormit tamangat, Asiamut tikkitainarama;

19 Nâlegarlo kivgartulaukpara angijomik nellopkotijunga, kugviolarmalo unuktunik, kappiasuktitaularmalo Jûdinut, unangmiklertunut uvannik;

20 (Kaujimavapsingalo) angigutilaunginapse idluartomik sumiglônêt okâlatigijieksamnik ajokertûtigijieksamnglo illipsingnut kattimmatilluse iglupsingnelo.

21 Jûdillo Grichillo okautilaukpakka, sâgiarkovlugit Gûdemut, okperkovlugillo Nâlegaptingnut Jêsuse Kristusemut.

22 Mânnalo ahâk, anernerne kellaksorsimajunga Jerusalemut aivunga, nellolarmalo, sumut taikane tikkitaularmangârma;

23 Tamattominga kissianik Anernek ajunginek iglugasæksoarne tamaine kigligiutsingmat okarlune: Kellarutillo kappianarnerillo uttakkingmanga taikane.

24 Tamakkoale tamaita sivôragingilakka, inôseralo nangnienek ivleringilara, kuviasuklunga nunamênera nâniaromavlugo, kivgartorneralo Nâlekamut Jêsusemut perkojaumanera, okautigivlugo Gûdib saimarsautâ okautsimut tussarnertunut.

25 Mânnalo ahâk, nellungilanga, kênara tækkoniarungnaerapsiuk, illúnase arvertarvigilauktakka okâlavigijakkalo Gûdib nâlegauvianik.

26 Tamanna pivlugo uvlome kigligiksarvigivapse, passitik-sakanginama illúnapse ause pitjutigællugo,

27 Angigutilaunginapse, okâlavlungale Gûdib perkojangiuk tamainik.

28 Tagva mâna udsertoritse illipsingnik illagêktuniglo illûnainik, Anernerub ajunginerub ajokertuijungortilaungmasse tâpkonînga, Gûdib illagêktitangit pairilugit aungminut pissiari-lauktangit.

29 Tamanna nellunginapko, amarkut kêsuktorsuit kingunanne akkunapsingnut pijomârmatta, illagello kênginiangilait.

30 Illipsingnittaik angutit sakkoromârput, ajokertusiâlungnik okartut, illinniartut kajumiksarniardlugit nangminerningnut.

31 Tamanna pivlugo pigâritse erkailuselo, soraernanga illúnase kaibladlaurapse jârîne pingasune uvlôtillugolo unnamelo, kugviorldunga.

32 Mánalo kattangutikka, Gûdemut sapputijaukovapse, okautsemullo saimarsautânik, pitsartunekartomut aglisiktitsungnarluse, tuumitjivigivluselo kingormgutijæksapsingnik, ivsornaitaujomártut illagivlugit.

33 Silberemik Goldemiglônét pigijapsingnik annorâpsingniglônét kennulaungilanga.

34 Kaujimavapsingale, aggammut tâpkounga piinalaurama attoriakalauktammik illamalo piksanginik.

35 Nangminek kaujitalaukpapse tamainik, taimak sennajuksaugapta, sangêttut ikkajorlugit, Nâlekablo Jêsusib okausingit erkarlugit, okarmat: Tuunijinek piloringuarnersauvok pilitanermit.

*36 **Talmaglo** okarêrame sérkortulerpok tuksiarkattigællugillo tamaita.

37 Illûnatik tâva keavaksoadlalerput, Pauluselo kongasingagut erkilerpât kunnilâllo.

38 Tamanna okausek kiksautigiluarpât, kêname tækkojaujungnaerninganik okarmat; umiaksoarmullo kannilârpât.

KAPITTEL XXI.

Paulusib ingerganinganik Milêtusemit Jerusalem, pititauwingani, glo parnganaersimarvingmut.

TAIPKOA kemaklugit umiaktorapta, okkomikpogut Kôse tikkilugo, uvlublo aipangane Rôdusemut pivogut, tagvangallo Pataramut.

2 Tagvanelo umiakscarmik naipitsigapta Feniziamut ikâromajomik, tagvunga ikkivogut aularlutalo.

3 Zipruse allakkaraptigo, saumikliutivlugo Siriamut umiaktorpogut, Tirusemullo pivluta; umiaksoak tagvane ussingijartuksaungmat.

4 Tagvanelo illinniartut naipinaptigik, uvlilaukpogut tagva uvlunik 7 nik; tâpkoa Pauluse okautivât, Aernererub ajunginerub kaujitalaungmagit, Jerusalem majorarkonnago.

5 Uvlullo tâpkoa nângmatta, aularpogut ingergavluta illûnatiglo kannilârpâtigut, nulliatiglo kittorngatiglo illagællugit iglugasæksnit sillatânut; sérkortorpogullo immab kiglingane tuksiarlutalo.

6 Soraerutiksangiglo okarêrapta, umiaksoarmut ikkivogut, tâpkoale angergarivut iglomingnut.

7 Uvagulle umiaktornivut nâniardlugo Tirusemit Ptolemaisemut pivogut, kattangutigêllo salutipavut, uvlormiglo attautsemik uvlivogut tâpkonane.

*8 **Uvlub** aipangane aularpogut, Paulusemêtogut, Zesaréa-

mullo pivogut, Filippusiblo Evangelistib (imaipok: okautsinik tussarnertunik okâlajib), 7 it ipkua illangata iglunganut itterpogut, tâpsomanêlerdlutalo.

9 Tâмна pannekarpok sittamanik, uigasungnik, nellautsiktisanik tâpkoa okarput.

10 Tagvanelo uvlilaurapta umuktunik, nellautajok attersârpok Jûdêamit, Agabusemik attilik.

11 Tikkinamitigullo Paulusib tapserutâ tiguvá, aggaanelo ittiganelo kellaksorlugit okarpok: Anernek ajunginek tamattominga okarpok: Jûdit mattoma tapserutib innua taimak kellaksoromârpât Jerusaleme pitiniarlugolo nellojut aggainginut.

12 Tamannale tussaraptigo, innterterpavut, tagvanêtullo, majorarkonnago.

13 Paulusele kiovok: Kanok illiorkisê, kugviudlarapse, ômatiga sêklugô? pijarêrsimagama kellaksortanniarlunga kisseaneungitok, tokkotaulungale Jerusamele Nâlekab Jêsusib attinga pivlugo.

14 Inntertertaujomangimalle, soraerpogut okarlutalo: Nâlekab pijomanga pile!

*15 Uvlut tâpkoa kingorngatigut oppalungajjarêrapta, Jerusalemut majorarpogut.

16 Illinniartuttauk illangita illagivâtigut Zesarêamit, âpâtigullo Mnasonemik attilingmut, Ziprusemiôjomut; illinniartok tâmna itôlaukpok; sinniktarkojauvogullo tâpsomane.

17 Jerusalemut pigapta, kattangutigêt illaliorpâtigut kuviasuklutik.

18 Uvuble aipangane Jakôbusemut pullâriartorpogut Pauluse illagêllugo; angajokâllo illûnatik tagvunga pigivut.

19 Salutijarêlaurauigillo, tâpsoma unipkautigilerpait malliktigêktidlugit, kanok Gûde piinalaungmat nellojune tâpsoma kivgartorninganut.

20 Tamattominga tussaranik, Nâlegak nakkorivât, okautivâllo: Kattangut, tautukpotit Jûdinik tausendiokattartunik okpilertunik, illûnatiglo illungertorlutik perkojat malliktaukovait.

21 Tussaumavâtille, Jûdit illûnaita nellojut akkorngannêmut ajokertorangne, Môsesib perkojangit nâlekonnagit, okalauravillo kittorngangit kippijaukonagit, illutsillo taipkoa attornagit.

22 Kanok tagva mâнна illingajariakarkâ? kattimajariakarput ila ipkoa unnugiartoksuit; tikkisimanernik tussarniaramik.

23 Tamanna pivlugo okausivut illingnut mallilaukit.

24 Angutekarpok sittamanik ovane, tâpkoa malligæksakarput angernerilauktamingnik. Tâpkoa illingnut pikit, illagilugillo sujungaititaulerit, akkilerlutillo niakungita nujangit sallijaukovlugit, illûnatiglo tukkisilerkovlugit sæglojutaunernik, igvilletauk nangminek perkojat mallikangne.

25 Okpertut nellojunit pijut aglagvigilauraptigik, kajusimavogullo attoriakangininginik tamakkoninga; tunnergutinigle Gudeungitunut kissênik, aungmiglo ippinajomiglo nerrerkonna-git, arnaniarkonnagillo auguniarkonnagillôné.

26 Tagva Paulusib angutit tâpkoa ingminut pivait, kaung-mallo sujungailijaukattigivait; kattimaviksoarmullo itterkattar-pok, uvlut sujungavivait nâniardlugit tækkojaujomavlune; tunner-gutiksatic ingmigolingatilugit tunnijaulekârtinnagit.

*27 **Uvlulle** 7 it nâkasalermatta, Jûdit Asiamit pijut tækko-vât kattimaviksoarme, inuillo illûnatik perajaluktidlalerpait (Pauluse) tiguvlugo, nipliadlarlutiglo:

28 Illipse angutit Israêlitiojose ikkajortigut! tagva inuk illûnâne ajokertuijok kigililuktomik innkattiptingnik perkoja-niglo kattimaviksoarmiglo ôminga; Grîchittauk ittertinvait kattimaviksoarmut, iglolo tâmna ivsornaitok ivsornartilaukpâ.

29 Trôfimuse Efêsusemiok sivornagut tækkolauramitsuk illagijanga iglugasæksoarne; taimna Paulusemut aipauna-sugivât kattimaviksoarmut.

30 Iglugasæksoarmiullo illûnatik aulajâdlaraulerput, inuillo tagvunga akpangerdlutik kattilerput; Paulusele tiguvât tessigo-alâllo kattimaviksoarmut; tagvainarlo upkuangit pallangaer-taulerput.

*31 **Toxkoniaromangmatsugle**, sorsuktuksat angajokâviksoa-ngata tussaumalerpait, Jerusalemiut illûnatik pikkablâler-matta.

32 Tagvainarlo sorsuktuksat, angajokâllo hundertinut illa-gellugit akpangervigivait. Angajokâviksoarmigle sorsuktuksa-niglo tækkogamik, Pauluse annaulidlarungnaerpât.

33 Angajokaviksûb tikkinamiuk, tiguvâ kellaungujanullo magguinut kellaksortaukolerpâ, appersularmelo, kinaungmangât, sumiglo pilaungmangât?

34 Inuille akkorngæmne nipliadartokalerpok illanginik imâk, assinginik imak; nâmaktomigle tukkisijungnauginamigit nipper-soarmut, sorsuktuksat iglokarvingæmmut âtaukovâ.

35 Majorarvingmullo pingmat, sorsuktuksat akkigariakaler-pât, inuit sorsugomangmatsuk.

36 Inugasæksuit mallikamitsuk; nipliadlarlutiglo: Pêrtaule!

37 Pauluse sorsuktuksat iglokarvingæmmut âtaugame, anga-jokâviksoarmut okarpok: Okarkojomangilarma illingnût? Tâp-somale okautivâ: Grîchit okausingit attorungnarpigît?

38 Egiptenemiôngilatit imna, uvlut tamakkoa sivornatigut pikkablâtitsilauktok inuartut 4000 it inukajuitomut aulartilugît?

39 Paulusele okarpok: Jûdiovunga Tarsusemiok, Zilizame iglugasæksuit kaujijaumariktut inukattigivânga; kennuvigivagit okarlanga inungnut.

40 Perkungmago, Pauluse nangerdlune majorarvingme,

inuit aggangminut nuñorarpait. Nippangermattalo, okautivait Ebréeritut okarlunelo:

KAPITEL XXII.

Paulusib akkiorninganik.

ILLIPSE angutit kattangutigêt, angajokâllo, akkiornikka illipsingnut tussásigik.

2 Ebréeritut okarvigingmagit, tussaramitsuk, nippangiluarput. Okarporlo:

3 Júdiovunga, Tarsuseme inúlertunga Zilíziamétome, tamánele, iglugasæksoarne tamakkonane, inugoijsaulaupunga Gama-liélib ittigangita sângæne, ajokertortautsiarlunga sivorlipta-perkojanginik, Gúdemiglo kivgartorasugællunga, sorlo illipse illúnase uvlome;

4 Okpertullo taimak unangmilaukpakka, tokkomut pititsomavlugit. Kellaksulaukpakka, pitilaitalo parugnanaersimavingmut, anguttillo arnallo.

5 Sorlo ajokertuinerobjubtauk angajokâllo illúnatik kigli-giutingnianga; tâpkonangat aglanguik pilaukpona, Damaskusemullo aivlunga tâvanêttut, kellaksorkârdlugit âtsomagapkit Jerusalem ut pidlartaukovlugit.

6 Ingergatillungale, Damaskuse kaglilerlugo, uvlub ketterarvingane, kaumajoksûb kilangmit tagvainak kaumaksarpânga,

7 Nunamullo ochovunga, nippemiglo tussarpunga, okartomik uvamnut: Saul, Saul, sôg unangmivingâ?

8 Kiovarale: Nâlegak kinauvêt? Okautivângalo: Jêsuse-ovunga Nazaremiok, unangmijat.

9 Ingergakattimale kaumajok tækkogalloarpât erksivlutiglo; uvamnulle okartub okausingit tussangilait.

10 Okarpungale: Nâlegak sumik piniartuksauvik? Nâleka okautivânga: Makkilerit, ainiarluttilo Damaskusemut; tagvane okautjaulârpotit tamainik piniaræksarnik.

11 Kaumajuble tâpsoma kaumajoksôninganut tautugungnanginama, ingergakattima agganginut tessiortaulerpunga Damaskusemullo pivlunga.

12 Tagvanele angutekalaũkpok Gúdemik opigosuktomik perkojaniglo nåletsjarlune, Ananiasemik attilik, Júdit illúnatik tagvanêttut piloriktokotigijangat.

13 Tâpsoma pullârpânga nangerdlunelo senniime, okautivângalo: Saul, kattangutiga, tautulerit. Tagvainarlo tækkovara.

14 Okarporle: Atâtagijapta Gúdingata unnerivâtit pijomajanganik kaujittitaukovlutit idluartotuamiglo tækkokovlutit, nippemiglo tussarkovlutit, kanninganit.

15 Kigligiutsijokottiginiarmattit inungnut illûnainut tækko-jarniglo tussartarniglo.

16 Mánnało sôg tuavingikêt? nikkovilerit baptitaulerlutillo, ajornernillo ubvartaulerit, Nálekabło attinga tuksiarvigileruk.

17 Jerusalemulo utterama, tuksiartillungalo kattimaviksoarne, uvannik ikpigijungnailaukpunga, (Jésuselo) tækkolaukpara.

18 Tagva okautivânga: Tuavitit, aularsârlutillo Jerusalem, kigligiutsinitit uvannik okperiuiiangimagit.

19 Okarpungalo: Nálegak, nangminek kaujimavânga, parugmanaersimavingnut pitilaurapkit unatadlalaitalo okpertut illingnut, illinniarvingne tamaine;

20 Kigligiutsijokottivillo Stefanusib aunga kovijaungmat, nangilaukpungatauk senniane, tokkotauningalo idluaringmilugo, tokkotsijullo annorângit udsertulaukpacka.

21 Okautivângalo: Ailerit, tillijomagapkit ungasiktomut nellojunut.

*22 Okauerle tamanna tikkidlugo nâlekpât, nipliadlalerpullo okarlutiglo: Inuk taimaitok pèrtaule nunamit; idlualungilak inôninga ôma.

23 Niplialermattale annorâtiglo pédlarlugit, sannillo kongnut egingmagit,

24 Angajokâviksûb âtaukolerpâ sorsuktusât iglokarvingænnut, issakajaukolugolo kiglisiniartaukovâ, tukkisijomagame, suna pivlugo taimak niplinjormangâtsuk.

25 Kellaksormatsugle aklunânut, Paulusib zenturio senniminetok okautivâ: Illipsingne idluaralloarkâ, inuk Rômiok kiglisiniartaukârtinnago issakadlarlugô?

26 Zenturiub tamanna tussaramiuk, angajokâviksoarmut okariurtorpok okarlunelo: Udjertulerit piniartarnik, inuk una Rômiôngmat.

27 Tagva angajokâviksûb tikkipâ, okautivlugolo: Okautinga, Rômiôvêt? Okarporle: Ahaila.

28 Angajokâviksoarlo kiovok: Kênaujavaksoarnik akkilêrkolunga illagilerpânga (Rômiut). Paulusele okarpok: Uvangelale inûlernimmit Rômiovunga.

29 Tuavilutik tâva kiglisiniartuksangita allarlugo kenmakpât. Angajokâviksoarlo tussarame Rômiôngmat, sivôrâlerpok, kellaksortaukolauramiuk.

30 Uvlub aipangane tussaromamarilerame, sôg passijaungmangât Jûdinut, kellarutjârtaukovâ, ajokertuijoksuillo kiglisiniartuksallo illûnaita kaikolerpait, Pauluselo sakkertipâ, pitilugolo tâpkoa akkorngænnut.

KAPITEL XXIII.

*Paulusib kiglisiniartuuninganik Jûdit aulatsijokotingimat. Til-
likliutigijauuninganiglo Zesarêamut.*

PAULUSIBLE kiglisiniartut tækkonârpait okarlunelo: Illipse angutit kattangutigêt, idlnartomik issunmakarlunga Gûdib sângane arvertalaukpunga, nvlok tamanna tikkidlungo.

2 Ajokertuinerojuble Ananiasib kanneroktaukovâ sennianê-tunut.

3 Tagva Paulusib okantivâ: Gûdib amaulidlaromârpâtit, karmaujotit mingoarsimajok: perkojat malliklugit iksivavlutit erkartorpingâ? perkojallo nâlengnagit kanneroktaukovingâ?

4 Nangertulle senniane okarput: Gûdib ajokertuinerojunga suadlarpiûk?

5 Pauluselo okarpok: Nagliktakka kattangutigêt, kaujima-laungilara ajokertuinerongmangât. Aglaksimangmat: Inukottivit angajokauneroningænnut okauserluktuksaungilatit.

6 Paulusible kaujimagamigit, illangit Sadduzêeriongmatta, illangillo Farisêeriongmatta, niplialerpok kiglisiniartut akkoringæne. Illipse angutit kattangutigêt, Farisêeriovunga, Farisêeriblo ernerivânga; erkartortauvunga nerriukkama tokkungajut makkitsomârninginik.

7 Taimagle okarmat, Farisêerillo Sadduzêerillo akkerartu-lerput, inugiartoksuillo maggoilivut.

8 Sadduzêerit makkiviksakangitomik, Engelekangitomiglo Annernekangitomiglo okarmatta; Farisêerille tamanguik kigligi-utjivut.

9 Nipliajoksôlerput tagva; aglangniglo illisimajut Farisêere-kunit nikovidlutik akkerartulerpait, okarlutiglo: Inungme tâpso-mane idluitomik nagvângilagut, anernerille Engelillônêt il-langata okarviginerpago, akkerartorungnangilagut Gûdemut.

10 Angijomik pikablâdlalermatta, angajokâviksoak sivorâ-lerpok, Pauluse alliktortauniarasugællugo tâpkonunga, sorsuk-tuksallo attersârkovait, aksârnigaukolâllo tâpkonangat, pitilugolo sorsuktuksat iglokarvingænnut.

*11 **Uvluble** aipangane unnuame Nâlegak Paulusib senniane nangerpok, okarlunelo: Pauluse manigorit; sorlo Jerusaleme kigligiutsilauravit uvamnik, taimaktauk kigligiutsijariakarivotit Rômeme.

12 Kaulermalle Jûdit illangit kattilerput, angerkattigêlerlu-tiglo nerrijomanginermik imeromanginermiglo Paulusemik tok-kotsilaukâratik.

13 Taipkoale taimaitomik angerkattigêktut unnunnersau-laukput 40 init.

14 Tâpkoa ajokertuijoksoarnut angajokânullu okariartor-

put: Sokkoserungnangitomik angerkättigêlaukpogut êsijomanata eumiglônêt Paulusemik tokkotserkârtinnata.

15 Mâna tagga kiglisiniartut illagællugit angajokâviksoarmut okaritse, kaupat taimna âtautitserkovlugo (Paulusemik) il-lipsinguut, sorlo piluatomik kiglisiniaromavlugo, uvagulle opalungaersimavogut tokkotsomavlugo tikkerkârtinnago illip-singuut.

16 Paulusible ujongata kajusimanek tamanna tussaramiuk, parngnailerpok, ailunelo sorsuktuksat iglokarvingænnut okauti-givâlo Paulusemut.

17 Paulusible zenturint illangat kaikovâ okautilâllo: Inô-suktok una pititsuk angajokâviksoarmut, okausiksakarmat tâp-somunga.

18 Tâpsoma tagva neksarpâ pitilâllo angajokâviksoarmut okarlunelo: Paulusib kellaksorsimajub kaikovânga, kenuvigil-vlungalo, inôsuktok una illingnut pitilugo, okausiksakarmat il-lingnut.

19 Angajokâviksûb tagva aggangitigut tiguvâ, iglerterupâlo, apperivâlo: Sumik okautsomavingâ?

20 Okarporle: Jûdit kajusimavut tuksiarvigijomavlutit, kaupat Paulusemik âtaukojerkovlutit kiglisiniartut sângænnut, sorlo piluatomik kiglisiniaromavlugo.

21 Igville nâlengniarnagit, taipkoa akkorngæenne angutekar-mat unnummersanik 40 init, tâpsominga pinasuartunik, taipkoa angerkättigêlaukpût nerrijomanginermik immeromanginermiglo, Paulusemik tokkotsilaukâratik, mânnalo opalungaersimavut, utakkivlutiglo angerniarnernik.

22 Tagva angajokâviksûb inôsuktok aularkolerpâ, perko-lâllo, inungmut attautsemullônêt okarkonnago, tamattominga nellojungnaertinamiuk.

*23 **Zenturiungniglo** maggungnik kaikojivok, okautivlugiglo: Sorsuktuksanik 200 inik opalungajaititik, stundeme 3me unnu-ame, Zesarêamut ajuksanik, horsetalingniglo 70 aik, pittiksi-lingniglo 200 inik;

24 Nergjutsoarmigtauk Paulusib attoræksanganik âdlugolo sapputijaulerlune Fêliksemut attanerusermut.

25 Aglakkivok taipsomunga imâk:

26 Klaudiusib Lîsiasib kувiasukovâ attanerusek nakkorner-pângojok Fêlikse!

27 Angut una Jûdit tigulaukpât, taipkonungalo tokkotau-kasalaukpok, uvangale sorsuktuksat illagivlugit aksâriartorpak-ka tâpsominga, Rômiôjok tukkisilerapko.

28 Patsitiksanginnik tussaromagama, kiglisiniarvingænnut âlaukpara.

29 Sunaubva tukkisivunga, perkojanginik appersûtit pivlu-

git passijaungmat; patsitiksakangilarle ômunga tokkotaujutik-samik kellaksortautiksainiglônêt.

30 Tussaumaleramalo, Jûdit illangita angigutjivlutik pina-suarmatsuk tokkotsomavlugu, katsungailunga illingnut tillikliutivara, passiklertuttauk okarkolaukpakka sângne, sumik patsitiksakarmangâta tâpsomunga. Inôtsiarpagit!

*31 Sorsuktuksat tagva, sorlo perkojaungamik, Pauluse tigu-vât, aularutivâllo Antipatrisemut umuame.

32 Kaungmalle aikolerpait horsetaggit sorsuktuksat, (uang-minerle) utterput sorsuktuksat iglokarvingæmmut.

33 Taipkoale Zesarêamut pigamik, aglait tunivait attanerseremut, Pauluselotauk sakkertipât tâpsomunga.

34 Attanerusiub aglait attuaramigit, appersorpok, nunat neliaemmit pingmangât? Tussaramelo, Ziliziamit pingmat, okarpok:

35 Kiglisiniaromavagit, passiklertut illingnik tamaunga pingmikpatta. Ittertitaukovâlo Herôdesib igloksoanganut kiglisiniarviojomut.

KAPITEL XXIV.

Paulusib kiglisiniartauninganik Fêliksemut. Okâlaninganik sângane. Uttertitauninganik parngunaersimavingmut.

UVLUT tellimat kingorngatigut ajokertuinerajok Ananiase, angajokât okaloriktorlo Tertullusemik attilik illagihugit atter-sârpok; tâpkoa attanerusiub sângane sakkijâlerput, Pauluse pivlugo.

2 Kaikojauungmalle, Tertulluse passiklilerpok okarlunelo:

3 Attanek nakkornerpângojojotit Fêlikse! ullapirsautekarapta inôtsiaraptalo attanionerne idluartotuinarnik inuit ukkua pitsiarangne, sillatujoksôgavit, tamakkonina tamainik kujagitsainarpaptigit.

4 Akkunêrtinnagle kemmuvigivagit, anikitoârsungmik okausiptingnik nâleksâlaurit, saimajoksôgavit.

5 Angut una tukkisilaukpvavut uivétoksoak, sillaksoarme il-lânâne Jûdit tamaita pikablâtilaukpait, Nazaremiut ajokertusikullunginik ajokertuinersat illangat.

6 Kattimaviksoarmiktauk ivjornartitsinasualauktok; tâmna tigulaukpvavut, erkartortaukojomavlugolo perkojarijaptingnut.

7 Angajokâviksûble Lisiasib pitsartunersoarmut aksâriar-torpâtigut tâpsominga.

8 Passijingillo illingnut aikovait; tâpkonangat nangminek, pijomaguvit, kiglisiniarlutit tukkisijungnarpotit tamainik, suna pivlugo passidlarmangâptigo.

9 Jûdilletauk okausekarivut, okarlutiglo taimak illingangmat.

*10 **Paulusele**, attanerusiub ijingmingmago okarkovlugo, kio-lerpok: Kaujimagapkit, jârinik unuktunik erkartuijogavit inungnut ukkununga, sivorananga akkiiorvigijomavakka.

11 Nellojungnaertitaujungnaravit, uvlut unnumersaungimat-
ta 12 inuit, taimangat, takpaunga Jerusalem tikkisimagama,
tuksiariorlunga.

12 Kattimaviksoarmelônêt tâpkoa naipilaungilânga okartil-
lunga inungnut attautsemullônêt, inungniglônêt pikablâdlartit-
sitillunga, illinniarvingne iglugasæksoarmelônêt.

13 Kigligiutsijungnangilattaauk sâmnne mâna passikleruti-
mingnik uvamnîk.

14 Angigutijomangilagille, ajokertûsek imna, ajokertûsekul-
lungmik taijangat, attorlugo, atâtagilauktama Gûdingat imâk
nâlekapko, tamaita perkojane nellautaijunelo aglaksimajut ok-
perivlugit;

15 Gûdelo okperivlugo nerriungnekarpunga tâpkoa nangmi-
nek nerriugijangænnik, pijomârtome makkiviksakaromârmat
tokkungajunut, idluartunullo idluangitunullo.

16 Tamattomanele idluartomik issumakararsuarpunga illû-
nâne Gûdemullo inungnullo.

17 (Mânnale), jârit attauseungitut nângmatta, inukattima
tujúsianginik tunnergutiniglo (Gûdemut) âtsilunga tikkigama;

18 Tagva taipkoa naipipânga sujungailijautillunga kattima-
viksoarme, perajaluktokartinnago pikablâjokartinnagolo.

19 Taipkoale Jûdiojut illangit Asiamit pijut mânêtuksaugal-
loarivut sângne, kigligiutjilutik, passitiksakarunik uvamnut.

20 Ukkualônêt nangminek okarlit, sumik idluangitomik
mallugingmangârma, kiglisiniartut sângæne nangertillunga;

21 Okausek una kissiat pingikunitsuk, okalaurama akkor-
ngæne nangerdlunga: Tokkungajut makkitsomârningit pivlu-
git erkartortauvunga illipsingnut uvlome.

*22 **Fêlksib** tamanna tussaramiuk, taimaituinarkovâ mâna,
ajokertûsek kaujimatsiaramiuk, okarporlo: Angajokâviksoak
Lisias tamaungarpat, passiklernise apperkutigijomavara.

23 Zenturiole okautivâ, Paulusemik udjertorkovlugo, kellak-
sornagole, illangitalo nelillônêt innerternagit, pullâromanajar-
patsuk, kivgartoromavlugolônêt.

*24 **Uvlulle** illangit nângmatta Fêlikse tikkilerpok nulliane
Drusilla Jûdiojok illagællugo, Pauluselo kaikolerpâ, tussalâllo,
okâlatillugo okpernermik Kristusemut.

25 Paulusele okâlangmat idluarnermiglo, ikliguktailiner-
miglo, erkartuijokaromârtomiglo, Fêlikse koaksârpok okarlune-
lo: Mâna aularit; ullapingikuma kaikojomagivagit.

26 Nerriukporletauk Paulusemut kênaujanik tunnitjivioni-

arasugællune, aularkoguniuk; tamanna pivlugo kaikokattarpâ, okausekarvigivlugo.

27 Jârige magguk nângmanik, Portiusib Festusib Fêlikse simmerpâ. Fêlikisible, nertortaujomagame Jûdinut, Pauluse kellaksorsimatillugo kemmakpâ.

KAPITEL XXV.

*Attanivingmut pititaujomagame Paulusib okarninganiik. Sak-
kijârtitauninganiik Agrippasemut.*

FESTUSELE nunamut tamattomunga (Jûdcanut) tikkisimaga-
me, uvlut pingasut kingorngatigut Zesaréamit majorarpok Jeru-
saleraut

2 Tagva ajokertuijoksuit Jûdillo 'angajokângita tikkipât,
Pauluse pivlugo tuksiarvigivât.

3 Kennuvigivlugolo tussartaujomavlutik taimna pivlugo,
kaikojerkovlugo taipsominga Jerusalem, pinasuarpâllo apko-
me ingergatillugo tokkotsomavlugo.

4 Tagva Fêstuse kiovok, Pauluse udjertortauniarmat Zesa-
rêame, nangminerlo killamik taunungarniarmigame.

5 Illapse nelit mâna, okarpok, sappingitut, taunungakat-
taulit, angullo taimna unersiornerlôtigilitsuk, idluitomik pi-
laukpat.

6 Tâpkonanele uvlunit 10 init ununnersanik uvlerkârlune,
Zesaréamut attersârpok, uvlublo aipangane kiglisiniarviub iki-
vautanganut ingilerpok, Pauluse alo aijaukovâ.

7 Tâmnale tikkimgat, Jûdit Jerusalem attersâlauktut il-
lumavât, passiklerlutiglo unnuktunik okumaitoksoarniglo Pau-
lusemut, tangekangigalloartunik.

8 Imâgle akkiorvigivait: Idluitomik pilaungilanga Jûdit
perkojangimullônêt, kattinaviksoarmullônêt, attanivingmullônêt.

9 Festusible nertortaujomavlune Jûdinut, Pauluse kiovâ
okarlunelo: Jerusalem pijomavêt, taikane erkartortaujoma-
vhitit uvamnut tamakkoa pivlugit?

10 Paulusele okarpok: Attaniviksûb kiglisiniarvingata sâ-
nganut pijuksauvunga, tagvane kiglisiniartaujariakarpunga; Jû-
dinut idluitomik pilaunginama, sorlo igvit nangminek kauji-
matsiaramga.

11 Idluitullilaurumale, tokkotaujutiksamiglônêt pilauruma,
kunnulungilanga tokkotaulunga; passiklerutingille uvamnik
sullilungipatta, tâpkonunga tunnijaujungnangitunga; attaniving-
mut pijomavunga.

12 Tagva Festusib kiglisiniartut okarkattigilaukârdlugit
kiovâ: Attanivingmut pijomagavit, attanivingmut piniarpotit.

*13 Uvlut illangit nângmatta attanek Agrippase Bernizelo Zesaréamut pivuk, Festuse tækkorngiordlugo.

14 Uvluniglo unnuktunik tagvanêngmanik, Festusib attanek unipkaupâ Paulusemik, okarlunelo: Angut ovanêpok Fêliksib kemmaktanga kellaksorsimajok.

15 Jerusalemétillunga ajokertuijoksuit Jûdillo angajokângita unersiornerlôtigijartorpât uvannut, kennuvlutik, erkartortaukovlugo.

16 Taipkoa kiovakka: Rômiut illusekangilat, inuk tokkotaunermut pitilugo, passijaujok akkiorunguarkârtinnago passijaunine pivlugo passijime tækkoræne.

17 Tamaungale tâpkoa pingmatta, nokkalaungilanga, kaungmallo kiglisiniarviub iksivautanganut ingipunga, angullo tâmma aijaukolaukpara.

18 Passiklertulle illumagamitsuk, tâpsomunga illingujomik patsitiksakangilat pijariakarassugijannik.

19 Apperkutekarpulle tâpsomunga okpernikullungminik, tokkungajomiglo Jêsusemigôk, Paulusib ômartomik okautigijannanik.

20 Apperkutingalle tamanna tukkisinginapko, apperivara, Jerusalemut aijomamangât, taikanelo erkartortaujomavlune tamattominga.

21 Paulusible attanniviksûb okausinga nâlegomagamiuk okarmat, tagvanêkovara, attannivingmut pititsomavlugo.

22 Agrippasele Festusemut okarpok: Angut tâmma nangingnek tussaromavara. Okarporle: Kaupat tussarniarpat.

*23 Uvluble aipangane Agrippase Bernizelo tikkingmanik âmanausavaksoadlarlutik, kiglisiniarvingmut itterput, aulatsijut, angajokaunerojullo iglugasæksoarne illagivlugit. Festuselo perkojngmat, Pauluse aijauvok.

24 Festuselo okarpok: Attannek Agrippase, angutaujoselo illipse illûnase, ovane uvaptingnut illaujose, tagga tâmma tækkovase, Jûdit illûnatik okautigijangat uvannut, Jerusalemelo mânelo, nipliadlarlutik, inôjungnaertuksaujok.

25 Uvangale tukkisilerapko, tokkotaujutiksamik pilaungimat, nangminerlotauk attanivingmut pijomangmat, issumasivunga tillijomavlugo.

26 Attanivingmulle sunik tukkilingsmik aglagutiksakanginanna tâmma pivlugo; illipsingnut sakkertaukovara, illinguulle piluartomik attanek Agrippase! (tussartaukovlugo) aglagutiksakaromavlunga kiglisiniartaukârtillugo.

27 Tamanna idluarasuginginapko kellaksorsimajok âtautillugo, passijauningalo tainago.

KAPITEL XXVI.

*Agrippasemut Paulusib kiglisiniartauninganik akkiornunga-
niglo.*

AGRIPPASELE Paulusemut okarpok: Nangminek okatnina-riakarpotit. Tagva Paulusib aggame issaklugit, akkiortugit ingminik okålalerpok:

2 Tamanna angijomik kuviagivara attanek Agrippase, uvlo-me tussâtillutit akkiortuksaugama, tamaita Jûdit passiklernig-
git uvamnik pivlugit;

3 Taimailuarpunga, Jûdit illusingit apperkutingillo kauji-
magangne. Tamanna pivlugo tuksiaryigivagit, kenuêrsârlutit
tussarkovlutit uvamnik.

4 Kiglinganit inôtsima illusingit inukattima akkorngæenne
Jerusaleme Jûdit illûnatik kaujimagalloorpait;

5 Illitarsilauktut uvamnik kiglinganit, kigligiutsijomagunik.
Farisêereolaurama; tâpkoa illusekarpakput pijariakortutitsiner-
pângojunik illaptingnit Gûdemik kivgartortunit tamainit.

6 Mânnalo nangerpunga erkartortaumlunga, neriukkama
Gûdib angerneilauktanginik atâtagijaptingnut;

7 Tamakkoa kinguvârêt 12iojut illapta nerriugivait kat-
sungaitomik, Gûde kivgartorlugo, uvlôtillugo unnuamelo soræ-
ratik. Neriungnek tamanna pitjutigællugo, nagliktara attanek
Agrippase, Jûdinut passijauvunga.

8 Sôg tamanna okperijaksaungitotut-inasugijauvâ illipsingne,
Gûdib tokkungajut tuppaktitsungnarmagit?

9 Uvangatauk issumakalaurivunga Jêsusib Nazaremiub at-
tinga angijomik akkerartoræksarilugo.

10 Taimailiulaukpungalo Jerusaleme, okpertut unnuktut
parngnanaersimavingmut pitilugit, tamattominga ajokertuijokso-
arnut perkojaulaurama; tokkotæksauvlutiglo erkartortaung-
matta, ikkajulaukpunga.

11 Illinniarvingnelo illûnaine kappiasuktekattalaukpakka,
mittâutigijaunartomiglo okarkovlugit aksorôtillauktakka, issuna-
erutijotut pinasuarlugit, tækkorngartattaug iglugasæksaanginut
unangmilaukpakka.

12 Taimailiorlunga Damaskusemut ingergatillunga, ajoker-
tuijoksoarnut perkojauvlunga ajugautitaularmalo;

13 Nagliktara attanek, uvlok ketterarmat, apkomêtillunga,
kaumajok kilangmit pijok tækkovara, sekkerngub kaumaninga-
nit kaumaluartok, tamattoma kaumaksarpânga ingergakattik-
kalo.

14 Nunamulle illûnata ochogapta, nippemik uvamnut okar-
tomik tussarpunga, Ebrêeritut okartomik: Saul, Saul, sôg

unangmivingâ? Kapput tukkarlugo ajoksaleromârpotit (akke-rartorlunga).

15 Okarpungale: Nâlegak, kinauvêt? Okarpok: Jêseusevunga unangmijat; makkilutille ittigangnut tuttât;

16 Tamanna pivlugo illingnut tækkotipunga, kivgartortitso-magapkit, okâlakovlutillo tækkojarnik, tækkotitsomajamnglo sulle illingnut.

17 Sapputijomavagillo inungnit, nellojunillo; tâpkonunga mâanna tillivagit,

18 Ijingit uititaulerkovlugit, tâktomit sâgiarkovlugit kau-majomut, Sâtanasiblo pitsartuninganit Gûdemut; ajorninginit issumangnarungnaertomik kingormgutijæksamiglo pititaukovlugit, ivjornaititaujut illagivlugit, okpernermut uvamuut.

19 Tamanna pivlugo, attanek Agrippase, tækkolauktamnik kilangmit pijomik okpingilaungitunga;

20 Okâlavlungale sivorlermik Damaskusemêtunut Jerusale-mêtunullo, illûnainullo nuname Jûdêamêtunut, taimaktauk nel-lojunut, kakkialerkovlugit sâgiarkovlugillo Gûdemut kakkialer-nerublo piniarkojanginik idluartunik piniarkovlugit.

21 Tamanna pivlugo Jûdit tigudlarpânga kattimaviksoarme, tokkonasuardlunga.

22 Gûdible piulingmanga, ovanêpunga sulle uvlome, kigligiutjivungalo angijullo mikkijullo tussâtillugit, assianiglo okâla-nanga nellautajullo Môsesiblo pijokaromârtomik okautigilauk-tanginik kissênik:

23 Tagva Kristusib âniatitaujariakarninganik, sivorlioninga-nigle makkitsomârtunit tokkungajunit, kigligiutjininganiglo kau-majomik inungnut nellojunullo.

*24 Taimagle nangminermirik akkiormat, Festuse nipperkor-tovlune okarpok: Pauluse, illisimaidlarpotit: illisimanivît sil-laitipâtit.

25 Okarporle: Erdlingnartok Festuse, issumaerutingilanga; okarpungale okautsinik okpernartunik sillatujuniglo.

26 Attanek (Agrippase) nangminek tamakkoninga kauji-mangmat, tâpsomunga sivôrananga okarpunga; nellojônasugi-nginapko tamakkoninga tamainik; sagvaugitome tamakkoa pingimatta.

27 Attanek Agrippase, nellautajut okperivigit? Kaujima-vagit, okperijatit.

28 Agrippasele Paulusemut okarpok: Kajumiktikasakparma Kristusemiônardlunga.

29 Paulusele okarpok: Taimaimangârpit, taimaingimangâr-pillônêt, Gûdib sângane tussuvunga, kissiviungitok illûnatigle uvlome tussartut uvamnik uvaptun-erkovlugit, kellarutikka makkoa kissêta pinagit.

*30 **Talmak** okalaungmat attanek nikovipok, attaneruserlo, Bernizelo iksivakatingillo.

31 Iglerterpullo okarkattigéklutik: Angut una tokkotauju-tiksamik kellaksortautiksamiglônêt pilaungilak.

32 Agrippasele Festusemut okarpok: Angut una aularko-jæksaulauktôgalloak, attaniviksoarmut pijomalaungipat.

KAPITEL XXVII.

Paulusib umiaktorninganik nangianartomik. Umiangjarkat-tauninganiglo Maltame.

ITALIAMULLE umiaktortaunivut kajusimajutaungmat, Pauluse assingillo kellaksorsimajut zenturiomut pitipait Julusemik attelingmut, attaniviksûb sorsuktuksangita illangænnut.

2 Adramitemiulle umiaksoangænnut ikkigapta, allivarpogut Asiab senniagut umiaktoromavluta. Aristarchusiblo Tessalónikamit Mazedôniamêtomit pijub illagivâtigut.

3 Uvlublo aipangane Sidonemut pivogut. Juluselo Paulusemik pitsiadlaramé, angervigivâ itterninganik illanârijanginut, nerrititaukovlugolo.

4 Tagvangat allivarapta, Ziprusib senniagut umiaktorpogut, annore aggornarmat.

5 Ziliziablo Pamfiliablo immangangne umiaktorluta, Miramut Lisiamêtomut tikkipogut.

6 Tagvanelo zenturio umiaksoarmik naipitsivok, Aleksandriamit pijomik, Italiamut aularniartomik; tâpsomunga ikkerkovâtigut.

7 Sukkaitomigle umiaktorapta, uvlunelo unnuktne Gnidusemut kêta pigapta, annore aggoraptigo, Krêta sennerkodlugo torârpogut Salmonemut.

8 Tâmpalo serlak kângerdlugo umiakovigiktomik taijamut tikkipogut; iglugasæksuit Laséamik attigit tâpsoma kannitananêput.

9 Akkunêdlalaurapta, umiaktornerlo mâna nangiarnalermat, nerrititailiviglo kângiutilermat, Paulusib kaiblarpait,

10 Okautivlugillo: Illipse angutit, umiaktornek tamanna nangiarnarasugilerpara, umiaksoarlo ussingillo kissêtaungitut, inôsivulletauk pivlugit.

11 Zenturiuble umiaksûb inua angajokârlo okperinersarivak Paulusib okausinginit.

12 Umiakoviglo idluangimat okkéviginiarlugo, unnummersat tagvangat aularkojilerput, ôktoromavlutiglo Fenizemut okkêjartoromavlutik; tamadja umiakovik Krêtamêtok uarnguamut attuarningarmullo sangmijok.

13 Kavangarnilermalle, nâmaksinasugivut pijomajamingnik, kissatiglo amuvlugit, Krêta sennerkopât.

14 Annikitomigle kingorngagut ullajujaksûb tikkitalâjub tikkipait, attuarnermik taijaujub.

15 Umiaksoarlo pijaudlarmat, annorersoarmullo ajulerapta, sâptaautituinalerpavut.

16 Kikkertârsuk tikkileraptigo, Klaudamik attilik, umiarâ-mik amuarluta sappikasakpogut.

17 Kakkinaptigo, ikkajorutiksaliortaluta, umiaksoak nimerdlugo atsungerpavut; sioraksoarmut ikkarriniarasugællugo, tingergautat kattaktidlugit sâvipogut.

18 Akkunaksoarmullo kappiasuktitaudlalerapta, uvlub aipangane (umiaksoak) ussingiardlugo illanginik egiorarpait.

19 Uvluglo pingajuangne umiaksûb perkutingit egiorarpavut aggaptingnut.

20 Uvlunigle unuktunik sekkinekaranelo uvloriakangimat, akkunaksoarlo mikkingimat, inôsiptingnik kollalerpogut.

21 Nerrekammerungnaermattalo, Pauluse akkorngænnit nikovipok okarlunelo: Illipse angutit, nâlelaurupsinga Krêta kemmangnago, nangianartub tikkinajalaungilâtigut assiojinatalo.

22 Mânnaale kaiblarpapse, nangiarase, attauserlônêt tokkoniangimat, umiaksoak kissime asserulârpok.

23 Unnuame tamattomane Gûdib perkutigijima kivgartortalalo Engelinga sennimne nangilaungmat,

24 Okarlunelo: Pauluse nangiarnek, attamiviksûb sânganut pititaujuksauvotit; ahâglo umiaktorkattitit tamaita Gûdib tumnilaukpait illingnut.

25 Taimaimat, illipse angutit, sivôraniarase; Gûde okperigapko, taimaitsomârmat okautjauniptut.

26 Kikkertanulle ikkarituksauvogut.

27 Unnualle 14 ioningænne ketterartillugo, Adriab immaksoangane umiaktortilluta, umiaktortut nuna tikkinasugivât.

28 Nausairkallo ningitinamitsuk, ittininga 20 inik issakterpât, sivuvallârsukkamiglo ama nausaiikut ningitinamitsuk, ittininga issakterpât 15 nik.

29 Illimasuleramik ikkarriniarnermingnik, kissaksuit sittamat umiaksûb akkoanit ningitipait, killanârlutiglo uvlub kaulerniganik.

30 Kippalulle umiaksoak kemmagasuaramitsuk, umiarâk ningitipât immânut, okatuinarlutiglo kissaksuit umiaksûb sivuanit ningititsomavlugit.

31 Tagva Paulusib zenturio sorsuktuksallo okautivait: Ukua umiaksoarmêngipatta, inôniatsangilase.

32 Tagva sorsuktuksat umiarâb pitôtangit kiblorpait immânut singisimalertilugo.

33 Kaulermallo Paulusib nerrekolerpait tamaita, okarlu-

nelo: Uvlome uvlut 14 olerput, nerriungnermut nerrimaringinapse nerrimålaunginapse.

34 Tamanna pivlugo kaiblarpapse, nerrititse nakkokserkovluse; nujak attauserlônêt kattangniangimat niakupsingnit.

35 Taimaglo okarêrame, kakkôjamik tigusivlune Gûde kujagivâ illûnatik tækkoænne, avgolållo, nerrilerlunelo.

36 Tagva illûnatik maksualerput nerrilermilutiglo.

37 Uvagulle tamapta umiaktorkattigêktogut 276 olaukput.

38 Kågunngaeramiglo umiaksoak okigligiarpât, kakkôjak-sat immânut egidlugit.

39 Kaungmalle nuna illitaringilât, kangerdlugle tækkovât, sikjanga imnaungitok; tagvunga umiaksoak uertsârtitsomalerpât, ajornangipat.

40 Kissaksuit amuaramigit, sâviput, akkûtiblo kellarutinga kellarûtjâramitsuk, tingergautak senningajok amuvât, sikjak torârasuarlugo.

41 Ikkattok tikkipât, avamigut ittinilik, tagvunga umiaksoak ikkarrippok, sivua tâva aporpok, aulajungnaerdlune akkoale maggit pitsartuninginut serkomitaulerpok.

42 Sorsuktuksalle kajusivut kellaksorsimajut tokkotsomavlugit, tâpkoa neliallônêt puivjorlune kemmâkonnago.

43 Zenturiuble Pauluse piulijomagamiuk, kajusimaningat serkomipâ, puivjorungnartut sivorliovlutik inânut missiklutik tikkinasuarkovait nunamut.

44 Assingille (piulivlutik) illangit sâtujanut, illangillo umiaksub serkomakunginut. Taimailioramik illûnatik nunamut pivlutik piulijaulerput.

KAPITEL XXVIII.

Paulusib tattamartitsininganik Maltame, tikkininganiglo Rômemeut. Okâlaninganiglo Jêseusemik Rômeme.

PIULIJAUERAPALO tussarpogut, kikkertak Maltanik attekarmat.

2 Maltamiulle mikkingitomic pitsiarpâtigut, tamapta pulârkovâtigut, ikkomamik ikkitsivlutik, sillaluksûb tikkingmattigut, kêujanalarmelo.

3 Paulusele akkerkunik kattersigame, illivlugillo ikkomamut, ônarkejârnermut kuglugiak sakkijârpok nimardlortilunelo agganginut.

4 Maltamiulle tækkogamitsuk kuglugiak aggangine nivingajok, okarkattigêkput: Inuk una iuuartôngmat nellonangilak, kiglungerub inôkongimago, imaksoarmit piulijaugalloardlune.

5 Kuglugiarle ikkomamut kepsaliktätivâ idluitomut pijau-
nane.

6 Utakkilerpulle publerniarasugællugo, tagvainarlônêt tok-
koniarasugællugo. Akkunille utakkivlugo, idluitomulle pijau-
ngimat tækkogamitsuk, assianik issumakalerput, okalarmiglo:
Gûdeojoik una!

7 Kikkertarmiulle angajokângat, Publiusemik attilik tamat-
toma erkâne nunakuttekarpoik; tâpsoma illaliorpâtigut, illanâ-
karlunelo siniktarkovâtigut uvlunik pingasunik.

8 Publiusible atâtanga kannimalaukpoik ôlingnartomut,
aungmiglo annarartok; tâpsomunga Pauluse itterpoik, tuksialar-
melo (Gûdemut), aggangminullo pattingmilugo âkikipâ.

9 Taimailingmago, ôma assingit kannimajut kikkertamêtut
kaigivuttauk, âkiktaulerivullo.

10 Tâpkoalo angijomik opigivâtigut; aularaptalo takkoak-
sappingnik tunnitjivigivâtigut.

*11 **Takkit** pingasut nângmatta, umiaksoarmut Aleksandria-
mit pijomut aularpogut, kikkertame tamâne okkêlauktomut.
Nellunaikutalik Kastoremiglo Polluksemitiglo.

12 Sirakusamullo pigapta, tagvane pingasunik uvlivogut.

13 Tagvangallo avalakkapta, Regionemut pivogut; kaung-
mat kavangarnilermat, uvlub aipangane Puteolinut pivogut.

14 Tagvane kattangutigênik naipitsivogut, tâpkonungalo
uvlerkojavogut uvlunik 7 nik; Rômemukut tâva aularpogut.

15 Tagvangallo kattangutigêt tussaumaleramitigut, pachre-
arpâtigut, Appiferelo Tretaberele tikkidlugik. Paulusib tækkog-
gamigit, Gûde kujagivâ, kuviasilularmelo.

*16 **Rômemukut** pigapta, Zenturiub kellaksorsimajut pitipait
angajokâviksoarmut; Paulusele ingmigut perkojavok, sorsuk-
tuksamut attautsemut udsertortaukovlugo.

17 Uvlulle pingasôlermatta, Paulusib Jûdit angajokângit
kaikovait. Kattimaungmatta, okautivait: Illipse angutit kat-
tangutigêt, idluitomik pilaungigalloartunga inukattiptingnut,
atâtajigapta illusinginullônêt; taimaitunga kellaksorsimavlunga
Jerusalemmit tunnijaulaukponga Rômiut agganginut.

18 Tâpkoa aularkojomalauralloarpânga kiglisiniaraminga,
tokkotajutiksakangimat uvamne.

19 Jûdille tamattominga akkerartormatta attanivingmut pi-
jomavlunga okariakalaukponga: uneksiornêrlûtekariartornangale
pivunga inukattimnik.

20 Tamanna pivlugo tamaunga kaikovapse, tækkojomavluse
okautsomalapselo. Israêlitit nerriungningat pivlugo kellaksor-
simagama kellaumgujanut ukkununga.

21 Okautivâlle: Aglangniglônêt pingitogut Jûdéamit; tik-
kitokalaungilarlônêt kattangutigênit, idluitomik kigliuitsijomik
okausekartomiglônêt pivlutit.

22 Illingnille tussaromavogut, kanok issumakarmangârpit. Tussaumagapta tamattominga ajokertûtsemik illúnâne akkerar-tortaugapse.

23 Uvlormiglo taingmatsuk, (nelliutingmat) unnuktut pul-lârpât sinniktarviane; tâpkoninga ajokertuivlune okâlavok Gû-dib nålegauvianik, ajokertorlugillo Jêsusemik, Môsesib perko-janginit nellautajunillo, uvlâmit unnungmut.

24 Illangille okauserijanginik okpilerput, illangille okpingi-lait.

25 Ingmingnulle illanârênginamik apterput, Pauluse imâk okarmat: Anernek ajunginek okalauralloarpok nellautajokut Jesaiasekut atâtagijaptingnut,

26 Okarlunelo: Inungnut ukkununga ainiarit okautivlugit: Siutipsingnut tussaromârpasse, tukkisinagolo; ijipsingnullo tækkojomârpasse illitarinagolo.

27 Inuit ukkua ômasingit mangaidlarmatta, siutimingnullo tussânerludlarput sikkungilarmiglo; ijimingnut tækkokonagit, siutimingnullo tussarkonnagit, ômatimingnullo tukkiserkonna-git, sâgiarkonnagillo ikkajortaujungnarlutik uvamnnt.

28 Tagva mâna nellojungnaeritse, tamanna Gûdib sainnar-sautâ tillikliutigijaungmat nellojunut; taipkoa tussagôromârpât.

29 Taimak okarmat, Jûdit aularput, ingmingnut unuktunik apersûtivlutik.

*30 Pauluselo jâringnik maggungnik iglogijamine attartorta-minêlaukpok, nangminek akkilerlugo sinniktarvik, pullârtinelo tamaita illaliorpait;

31 Gûdib nålegauvinganik okâlavlune, Nålekamiglo Jêsuse-mik ajokertuivok (inungnit) sivôranane innertertaunanelo.

PAULUSIB AGLANGIT ROMIUNUT.

KAPITEL I.

Okautsit tussarnertut Kristusemik: pitsartunexarput inuit illûnaita piloriktitsunguarlugit. Gûdib sângane passijaksaungi tokangilax. Nellojut idluarnekanjiniingat okautaukârrok.

PAULUSE, Jêsusib Kristusib kivganga, perkojaumajok Aposteliokovlugo, annerimajok okâlakovlugo okautsinik tussarnertunik,

2 Tamakkoa (Gûdib) nellautaijokotimigut sivorngagut angerutigilaungmagit aglangne hailigine,

3 Ernine pivlugo, (Davidib kinguvânginit erniangojok uvinikut,

4 Pitsartunermulle nellonaersimajok Gûdib ernerijanga, Anernikut ivjornaititsijokut, makkinganit tokkungajunit,) tagva Jêsusë Kristuse Nâlegavut;

5 Tâpsomunga saimartauvluta Apostelingortitauvogut nellojune illûnaine, okpernikut nâlektungortitaukovlugit tâpsoma attinganut;

6 Tâpkoa illipsetauk illagivâse, Jêsusë Kristusemut kaikojaumajose.

7 Rômamêtunut tamainut, Gûdib nagligijanginut ivjornaitunullo kaikojaumajunut: Gûdib Atâapta Nâlekablo Jêsusib Kristusib saimarsautingata ullapirsautingatalo illagilisetôk!

*8 Sivorlermik Jêsuse Kristusikut Gûdimnut kujalijutigivapse tamapse, okpernisse okautigijaungmat sillaksoarme illûânne.

9 Gûdib (kivgartortama annernipkut, Erningata okausinginik tussarnertunik okâlavlunga,) kaujimavûnga, soraernanga erkaumagapse,

10 Tuksiarnimnelo kennutsainarlunga, tikkiluse kakugo pitjutekarniarmangârma, Gûdib pijomajanganut.

11 Kippiniarâma takkojomavluse, tunnergumik anernelingmik aitortoromavluse, nakkoksititaulerkovluse;

12 Imaipok: illagiluse manigortaukattikumavluse okpernipsingnut okpernimnullo, okperkattigékapta.

13 Nellokojomangilapsele kattangutikka, kajusimakattarlunga tikkitsomalaurapse issumapkut, ajungitotomik pititsomavlunga illipsingnetauk, sorlo nellojune assipsingue; agviartaukatarlungale mânaa tikkidlugo.

14 Grîchinullo Grîchiungitunullo, illisimajunullo illisimangitunullo kivgartortuksavunga.

15 Taimaimat ajungitamnut pijomavunga, okâlajomavlunga okautsinik tussarnertunik illipsingnuttâuk Rômamêtose.

16 Okautsit tussarnertut Kristusemik kangusûtiginginapkit; pitsartuniongmatta Gûdemit, piloriktilugit illûnaita okpertut tâpkununga, Jûdit sivorliovlutik Grîchillotauk.

17 Tammakutigûna nellonarungnaertitaungmat idluarsititâunek, nâmagijaujok Gûdib sângane, tamanna okpernermit okpernermut pijok, sorlo aglaksimangmat: Idluartub okpernine inôtiginiarpâ. [Hab. 2, 4.]

*18 Gûdib ningausia kilangmit sakkermit inuit ajortulliniginut idluitullininginullo tamainut, miksekârnermik nokkangatitsênartut idluitullidlarnermut.

19 Gûdekartotomik nellojokangilak tâpkonane; Gûdib matto-minga nellojungnaertilaungmagit;

20 Gûdib illinganinga takkuksaungitok, tamadja ajugakangi-ninga Gûdioningalo issokangitok sillaksûb pingortitautainarniganit takkuksaungmat, piniarnerit ullernaigijaukpatta; taimaimat passijaungijutiksakangilat.

21 Gûdekartotomik kaujimagalloarlutik, nertornagolo kujagilaunginamitsuk Gûdetut, issumamikut piungitoksôlerput, ômatingillo sillaitut târtoksôlerput.

22. Sillatunasugigamik, sillaitoksôlerput;

23 Gûdiblo asserojuitub ânanauninga mumilaukpât inûb asserortuksab tingmitjallo nergjutillo pâmgortullo adsinginut.

24 Taimaimat Gûdib allaripait kattaktilugit ômatingita ikliguninginut, makkojungnartunut, timitik ingmingnut kangunar-tillugit.

25 Taipkoa Gûdib miksekârninga mumilaukpât sægluner-

mut, pingortitarlo nertorlugo kivgartornersarilaukpát Pingortit-sijomit; támna nertortauvok issokangitomot. Amen.

26 Taimaimat Gúdib allarpait kattaktiilugit ikligunernut; arnangit attornitik kiglormut attornerluklugo pingmatta.

27 Taimaktauk angutit arnak attorungnaerlugo, ingmingnut égiangusádlarlutik, angut angumut kangunartullilaukput tam-madlarnitik pivlugit akkilertaudlarlutik ingmingne, taimaitau-jariakarmatta.

28 Sorlo Gúde illitarivlugo pijariakarasugilaungimatta, Gú-dibtauk allarivait kattaktidlugit erkarsautialungnut, mam-mainartullerkovlugit;

29 Idlunitunik tamainik tættædlutik, ikligudlarnermiglo, uivé-dlarnermiglo, pijomatudlarnermiglo, ningarnermiglo, émisungner-miglo tættædlutik, innuárosungnermiglo, annátôtisungnermiglo, terliakattainermiglo, kigguitojoksôlarmiglo;

30 Passikliluuartoksôlarmiglo, Gúdemik nachojoksôlarmiglo nellangaitoksôlarmiglo, piojorijoksôlarmiglo, piblingaitoksolar-miglo, asserorsailarmiglo, angajokáminguik tappatojoksôlarmiglo;

31 Sillaitoksôlarmiglo, okpernaitoksôlarmiglo, naglingitok-sôlarmiglo, sainajuitoksôlarmiglo, takupsoajuitoksôlarmiglo.

32 Taipkoa Gúdib idluarninganik kaujimagalloorlutik, (tai-mailiortut tokkotæksaungmatta,) nangminek taimailiortuinangi-lat, assitigle taimailiortut kuviagivait aglát.

KAPITEL II.

Nellojutitut Jádittauk idluarnekanjivnut, Mósesib perkojangit kipimanerlo nertôtigijulloaramigit.

TAIMAIMAT, inuk ómát! passijaungijutiksakangilatit, kinaungmangárpillónét erkartuijotit; assingnik erkartuinernut, nangminernik erkartorpotit, erkartuijutigijarnik taimaluatsiak igvittauk piniaravit.

2 Gúdible erkartuininga taimailiortunik idluarmat kaujima-vogut.

3 Inugle ómát! taimailiortunik erkartuijotit, nangminek taimailioralloarlutit, Gúdib erkartuininganit igvit kemmájomá-ravit, issumavét?

4 Ubvalo akluininga pitsiarnernik kenuersárnermiglo ka-mangitsertornermiglo nachogiviúk? kaujimangilatit, Gúdib pitsiarningata tessiormattit kakkialernermút?

5 Igville ómattivit mangaidlarninganut kakkialeromangi-ninganullo kalleréktitsiyotit nangminernut ningautsemik ning-

autsib uvluksanganut Gûdiblo erkartuiningata idluartub sakkijârviaanut.

6 Tâpsoma illûnaita attunit akkiniaromârpaît piniarnerilauktangit malliklugit.

7 Imâglo: kennuersârlutik ajungitullinermut pinasuartut nertornartomiglo nâlengnartomiglo sokkosijuitomiglo, taipkoa inôgumik nungusuitomik tunitsivigijomârpaît;

8 Akkerartortulle miksekârnermiglo nâlengitut, idluangitomigle nâlektut, taipkoa saimaungitomiglo ningarnermiglo pijomârpaît;

9 Kappianartomigle kixsanartomiglo pijomârput inuit idluitullijut tarningit tamaita, Jûdit sivorliolutik Grichillotauk.

10 Nertornartomigle, nâlengnartomiglo ullapirsaumiglo ajungitullijut illûnatik pekarlit, Jûdit sivorliolutik Grichillotauk.

*11 **Inûb** tautua Gûdeme attungimmat.

12 Idluitullilauktut perkojakaratik, assiojomârputtauk perkojakaratik; idluitullilauktullo perkojakarlutik erkartortaujomârput perkojat malliklugit;

13 (Perkojanik tussatuinartut idluangimatta Gûdeme; perkojanigle malliktut idluarsititaujomârput.

14 Nellojut aglaksimajunik perkojakangitut, ingergarmik perkojat piniarkojaninik pigamik, taipkoa perkojakangigalloardlutik ingmingnut perkojatitut-iput.

15 Perkojat piniarkojangit ômatingino aglaksimangmatta nellunailivut, erkarsautimingnik kiglisitimmattigik; issumaungillo passijigêngmatta passitiksaerutigêngmattalo ingmingnik;)

16 Uvluksame taipso mane, Gûdib inuit angigutsiningit erkartoromârpagit Jêsuse Kristusikut, okautsit tussarnertut okâlatigijakka malliklugit.

*17 **Kammalerille**, Jûdemik attekarpotit, perkojakarnermiglo tættitartorpotit Gûdelo nertorutigivat illingnik.

18 Pijomajanganiglo kaujimavotit, perkojanullo ajokertortaugavit, kiglisiniarpotit, piniaraksat ajunginersat sunaungmangâta;

19 Illikkullo issumakarpotit, tautungitunik tessiorungnarasugællutit, kaumajungnarasugællutitlo târtomêtunik,

20 Sillaitunik kaujisarteojungnarasugællutit; kaujimangitunik ajokertuijôjungnarasugællutit, illisimakôrpotit illinniaraksanik okpernartuniglo perkojanêtunik.

21 Sunaubvale assingnik ajokertuivotit, illingniglo ajokertungilatit. Okâlavotit tigliktuksaunginermik, nangminerle tiglikpotit.

22 Okarpotit nulliarêngnermik asseroijuksaunginermik, nangminerlo nulliarêngnek asserorpat. Gûdingoanik makkojukpotit, Gûdiblo pinginik arkaivotit.

23 Perkojanik nertôtivotit, Gûdelo mittautigivat perkojanik nâlenginermut.

24 Illipse pivluse Gûdib attinga mittautigijaungmat nellojune, sorlo aglaksimaungmat. [Jos. 52, 5. Hes. 36, 20.]

25 Kippimanek attornartôgalloak, perkojat mallikungne; perkojalle mallingikungue, kippimanit kippimanginertut-ilerêpok.

26 Kippimangitub tagva perkojat idluarijangit piniarunigit, kippimanginga kippimanionerartaunajangilâk?

27 Timinigut kippimangitub perkojat nâmaksitigunigit, erkartoromârpâtît igvit, perkojat tappagigangne, aglangnik kippimanerniglo pekaralloartotit.

28 Tâmma Jûdiungimat kallinernigut Jûdiojok, tauamalo kippiniungiuivok uvingub kângagut pijok.

29 Illumigullo pijok, Jûdiovok; ômatiblo kippimanginga kippimaniovok anernikut pijok, aglatuinartigit pinane; tâpsoma nertornautâ inungnit pingilak Gûdemille.

KAPITTEL III.

Inuk okpernikut kîssiagut idluarsititauvok.

SUMIK tagva Jûdit pekarnersauvât? kippimanerlo sumik sulivâ?

2 Mikkijôngitomik pivut. Sivorlermik, Gûdib okausinginik tuunitjiviovut.

3 Illangille tamakkonunga okpingimatta, tamanna erkauarkâ? taipkoa okpinginingita Gûdib miksekârninga okpernarungnaertinajarpatsûk?

4 Taimainiatsangilak! imaivikporle, Gûde miksekârtôvok, iuvillo illûnatik sæglotovut; aglait imaingmatta: Okauserne idluarkovlutit, ajugaukovlutillo, erkartortauguvit. [Img. 51, 6.]

5 Idluiniptale Gûdib idluarninga nertornartikpatsuk, sumik okartuksauvitâ? Gûde idluitônajarkâ, ningarnermut pidlaramittigit? (inuktut taimak okarpunga.)

6 Taimaitsangilak! Taimaipat, kanok illivlunc Gûdib sillaksûb inungit erkartorajarkagît?

7 Gûdib miksekârninga sæglonimnut ânanausiluarpat nertortautitauluarlunelo, sôg idluitullijotut erkartortaujariakarkêk sullé?

8 Sôg imailiungârajangilagût, sorlo mittautigijaugapta, sorlolo illangita okautigingmattigit okarnerarluta: Idluitulliniarta, ajungitok tamattomangat perkovlugo? Taimaitut erkartortauungat idluarpok.

*9 **Kanek** tagvA? taipkonangat ajunginersauvitA? Mikki-jomiglônêt pitsangilagut. Kigligiudsekammerapta Jûdillo Gri-chillo ajortoliksõningænnik.

10 Aglaittauk imaimatta: Idluartomik inukangilak attautsemiglônêt;

11 Sillatujokaranelo, Gûdemik apperkutekartokangilak.

12 Illûnatik kiglormut sâsimavut, illûnamatsiatiglo piojung-naerput; ajungitullijokangilak attautsemiglônêt; [Img. 14, 1—3.]

13 Torklungit illavertut angmarsimajotun-iput, okarming-nullo takkormôrput, okatik ipiksitillugit, kuglugiangojártutitut tokkonartoksoarmik kangasinâmiutekarput. [Img. 5, 10; 140, 4.]

14 Kanningit tættæput okautsilungnermik kassilinartuniglo; [Img. 10, 7.]

15 Ittigangit sukkalidlarput aungmik kovisijomavlutik.

16 Apkotingine asserornartokarpok kiksarnartokalarmelo.

17 Apkomiglo ullapirsautelingmik kaujimangilat. [Jes. 59, 7, 8.]

18 Nålengnermik Gûdemik kammangilat. [Img. 36, 2.]

19 Kaujimavogulle, perkojat okausingit taipkonunga perko-jalingnut pingmatta; kannit illûnatik simiktankovlugit, sillak-sûblo inungit illûnatik passijaksaukovlugit Gûdib sângane.

20 Taimaimat, uvinik (inuk) idluartitaujungnangilak tâp-soma sângane perkojat piniarkojanginut; perkojanut ajornerit illitarijaulermatta.

*21 **Männale** idluarsinek Gûdib sângane nâmagijaujok perko-jat pinnagit nellojaujungnaerpok, perkojanut nellautaijunullo kigligintaumajok;

22 Idluarsinerle Gûdeme attortok, okpernermit Jêsuse Kris-tusemut pijok okautigivara, tainainut piksak, illûnatiglo ok-pertut pigijaksangut.

23 Adsigõngitokangimat; illûnatik idluitullilaungmatta, Gû-demullo nertortaujuksaunitik ajulerdlugo;

24 Akkekangitomiglo idluarsititaulerput tâpsoma saimar-sautânut, piniklernermit, Kristusib Jêsusib pijanganut;

25 Tâmma Gûdib sakkertilaukpâ saimauserviokovlugo okper-nermit tâpsoma aunganut, idluarnekk sâmine nâmagijaujok nel-lonaeromavlugo, issumagijungnaeramigit ajornerit sivong:gut pilauktut, Gûde kenuésertortillugo;

26 Nellitune tamakkonane idluarnekk sâmine nâmagijaujok nellonaeromavlugo; sakkerkövlugik Gûdib nangminekk idluartõ-ninga idluarsititsiningalo Jêsusemut okpertomik.

27 Nauk tagva nertornautiksâk? Pêrsimavok. Perkojat neliaennût? perkojanut piniarkojijunût? Lusak, perkojamulle okperkojijomut.

28 Taimaimat issumavikpogut, inuk idluarsititaulermat per-kojat piniarkojanguungitok, okpernermit kissianut.

29 Ubvalo Júdit kissimik Gúdo Gúdigivatsúk? nellojuttauk Gúdigingivatsúk? Aukak, nellojuttauk Gúdigivát.

30 Gúdo atauseongmat, kippimajunik idluartitsijok okpernermut, kippimangituniktauk (idluarsititsingmijok) okpernermut.

31 Perkojat tagva attorungnaerkovitigik, okperkojigapta? Taimaitsangilak! perkojalle aulaijaukonnagit pivogut.

KAPITEL IV.

Dávidib okansingitigut Abrahablo illinganerilauktangyagut nel-lonrungnaertitauvok, inuk okpernikut kissiagut idluarsiti-taungmat.

KANORLE okartuksauvita atátagijaptingnik Abrahamik? sumik uvinikut nagválauká?

2 Tamattominga okarpogut: Abraha idluarsigune piniarnermut, nertornautekaralloarpok, Gúdemele pinane.

3 Aglaille kanok pivát? Abraham Gúdo okperivá, tamanalo pivlugo idluarsititauvok. [1. Mós. 15, 6.]

4 Piniarnermulle pinasuartub akkilertauninga saimanermut (nápkiningnermut) pingilak, tunitjiviojariakarmat.

5 Piniarnermulle pingitok idluitullijunigle idluartitsijomut okperune, tápsoma okpernine idluarsijutiginiarpá.

6 Sorlo Dávidetauk okarmat, piloringnermik inuk támna piksarsinerarlugo, Gúdib idluarsititanga, piniarnerit pitjutigina-git, okarame:

7 Pilorikput tappaernerit issumagijungnaiviojut, ajortuniglo mattoviojut;

8 Pilorikpok inuk Gúdib taisivigijungnaertanga idluitulli-nermik. [Img. 32, 1. 2.]

*9 **Piloringnek** tamanna tagva kippimanekartut (kissimik) piksarivatsúk? ubvalo kippimanekangituttauk piksarivatsúk? Abraha okperninga pivlugo idluarsititaujok okautigivavut.

10 Kanok illivlune idluarsititaulauká? kippimagamelónét, kippimanginamelónét? Kippimagame pimatsangilak, kippimalugane pijok.

11 Kippimanerle pivá nellunaikutarilugo, nakkitjutaukovlugo idluarsitisimanermut, okpernermit pijomut, okpernermit kippimalugane pigijarértaininit; taimailerdlune atátaulerkovlugo okpertunut illúnainut kippimangigalloartunut, tápkoatauk tamattominga idluarsititaujutekarkovlugit.

12 Kippimajunuttauk atátaulerkovlugo, kippimajunut kissénuungitok, tápkonungaletauk, arvertartunut atátapta Abraham okperninga, kippijaukarane pigijanga, tupjarlugo.

13 Angersimanek imna Abrahamut kinguváginullo, kingormgujerkovlugo sillaksoarmik, perkojanut pingimat, okperneruble idluarsaininganut.

14 Perkojanik tættekartut kingormgujijuksaukpatta, okpernek suksaungilak, angersimanerlo sullingilak.

15 Perkojat ningartitsingmatta; perkojakangitune tappane-kangimattaauk.

16 Taimaimat idluarsinek okpernermut pijuksauvok, saimainermit perkovlugo, angersimanerlo okpernarserkovlugo (Abraham) kinguváginut tamainut, perkojalanguit kissénuungitok, Abrahamulle okpertunuttauk, tamapta támma atátagigaptigo,

17 (Sorlo aglaksimangmat: Atátautilaukpagit nellojunut unuktovaksoarnut, 1. Mós. 17, 5.) Abraham okperijangata Gúdib sângane, támma tokkungajunik ômartitsingmat kaikojilarmelo pitakangitunik taimaitilerdlugit.

18 Okpilaukporlo nerriugijaksakarkôrane, nellojunut unuktovaksoarnut atátaulerkovlugo, okautsit ipkua okautjaumamine malliklugit: Taimak kinguváksatit unuktigijomárput. [1. Mós. 15, 5.]

19 Okpernermelo sangélilugane timine issumagingilâ tokkolertok, 100 inik járekakasakkame, Sarablo timinga tokkolertok (issumaginginivâ):

20 Kollalunginame Gúdib angersimaiunganik okpinginermut, okpernermelé pitsartulerlune Gúde nertorpá;

21 Okperviklunelo, Gúde sunik angerune, taimaititsijungnarmattaauk.

22 Taimaimallo tamanna idluarsijutigivâ.

23 Tâmnainarle pivlugo aglaksimangilak, mattominga pititaulaungmat,

24 Uvagulletauk pivluta (aglaksimagivok); tamattomunga pititauniarapta, okperupta tokkungajunit tupaktitsijonut Nálegaptingnik Jêsusemik;

25 Támma tunnijaumavok ajornivut pivlugit, tupaktitaungmijorlo idluarsijutiksaptingnut.

KAPITEL V.

*Okpernikut idluarsititaumajut illinganingat piloringnartok.
Adamelo Kristuselo.*

TAGVA okpernermut idluarsititaugapta, Gúdemut ulla-pirsautekarpogut Nálegaptingut Jêsuse Kristusikut.

2 Tápsomúnalo okpernermut apkotiksarsigapta saimainermut (nâpkigijaunermit) tamattomunga pigijaptingnut, nertôtivo-

guttauk nerriungnekarnermik pinnarnartoksoarmik, Gúdib tunnijomártanganik (okpertunut.)

3 Taimaituinangilarle, kappianarnerille aglát nertótigivavut; kaujimagapta kappianarnerit kenuersártitsingmatta;

4 Kenuersárnerle óksimanermik kaitsivok, óksimauerle nerriungnermik kaitsivok;

5 Nerriungnerle kangusuktitsiniangilak. Gúdib naglingninga kovimangmat ómatiptinguut, Anernermut ajunginermut tunnergusarijaptingnut.

6 Ajulidlalaurapta taipsomane, Kristusib nelliutitsiartome tokkotigivátigut ajortoliksótilluta.

7 Idluartorle pivlugo tokkojomajokarajangilak; ajungitulivigijine pivlugo tokkojomajokarajaralloarune.

8 Taimaimat Gúdib naglingnine uvaptingnik nellonaijarpá, Kristuse pivluta tokkolaungmat, sulle ajortoksótilluta.

9 Mánna tápsoma aunganut idluartitaumagapta, anginersamik tagva piulijigijomárpavut ningautsemit.

10 Gúdemut ullapirsarsimagapta Erningata tokkunganut, sulle ónisuktilluta, anginersamik tagva piulijaujomárpogut inósinganut, mánua ullapirsartaugapta.

11 Taimaimale kissineungitok, nertótivogulletauk Gúdem, Nálegaptigut Jésuse Kristusikut, tápsomána mánna ullapirsau-nik tunnitsiviogapta.

*12 Taimaimat sorlo ajornek sillaksoarmut tikkingmat inungnut attautsemit, tokkolo ajornermut, taimaglo tokko inungnut taimainut kiblémangmat, illúnatik idluitullilaungmatta, —

13 (Ajornek sillaksoarmégalloarpok perkojakarkártinnago; perkojakaugitunele ajornek issumagijaungilak.

14 Tokkole Adamemit Mósese tikkidlugo attaniotivok taipkonungatauk idluitullilaungitunut Adamib idluitulliningatut; támma (Adame) tagva tikkituksab (Kristusib) adsingoanga.

15 Idluitullinerle tunnergullo saimanartok adsigêngilak. Unuktut tokkungmatta attautsib idluitulliinganut, anginersamik unuktut Gúdib saimarsautániglo tunnergutániglo pititau-maluarput, inúb attautsib Jésusib Kristusib saimarsautánut.

16 Sorlo idluitullinerub attautsib malliktingatut tunnergut illingangilak, attautsib idluitullijub idluitullininganut attautse-mut illúnaita assertortitaungmatta: Pidlaræksangortitaunek idlui-tullinermit attautsemit pingmat; tunnergulle saimanartok ajor-nernit unuktunit piuliklerpok idluarsititaunermut.

17 Attautsib idluitullininganut tokko attaniotilaungmat attausek pivlugo; tunnergumik saimanartoksoarmik illangiutijut idluarsititavlutik, anginersavaksôjomik attaniotiniarput inóni-arlutik attausiojokut Jésuse Kristusikut.) —

18 Taimaimat, sorlo attautsib idluitullininganut sutaernar-

tok inuugnut tamainut pingmat, taimaktauk attautsib idluar-ninganut inuit illúnaita idluarsititaulerput inóniarlutik.

19 Sorlo inúb attautsib nálengininganut unuktut ajornekartitaulermatta, taimaktauk attautsib nálengininganut unuktut idluarsititaulerput.

20 Perkojalle illautitaulerput, idluitullinerub anginginga nellonaertitauluarkovlugo. Ajorneruble angingingata nellonaertitauviane saimamerub anginersauninga nellonaertitauumaluarpok;

21 Sorlo ajornek attaniotilaungmat tokkokut, taimaktauk saimane k attanioterkovlugo idluartitsinikut inótsemut náksaungitotmut (pititsivlune), Jêsuse Kristusikut Nálegaptigut.

KAPITEL VI.

Inúb ivjornuilininganik, inósertâmiglo idluarsititaunermit pijomik.

KANOK tagva okausekartuksauvitá? idluitullitsainartuksauvita saimane k anginersaukovlugo?

2 Taimainiarata! Uvagut ajortomit tokkomajogut, kanok tamanna inóvigijomanajarpittigô?

3 Kaujimangilasê, illúnata Jêsuse Kristusemut baptisimajogut, tokkungajunit baptitaugapta?

4 Taimaimat illijartortaukattigimavavut baptijutikut tokkomut, sorlo Kristuse tokkungajunit tupaktitaungmat Atâtab ánaunaunersoanganut, taimaktauk uvagut inósertame arvertartuksauvogut.

5 Illijaunakattauguptale tokkunga adsigilugo, makkinerme adsigijomârivavuttauk;

6 Kaujimavluta, tâpsoma inutokavut kikkiaktortaukattigingmago seningajolingmut, time, ajornerub pinga, attorungnaerkovlugo, ajortomik kivgartorkonnata kingorngane.

7 Nelialle tokkomajok, tâmna kellarudjârtauvok ajortomit.

8 Kristusele tokkokattigiguptigo, tagva okperpogut, tâmna inókattigijomâraptigotauk.

9 Kaujimavogullo, Kristuse tokkungajunit tupaktitaujok kingorngane tokkosuermat; tokko attaniotijungnaerpok tâpsomunga kingorngane.

10 Tokkogamele, attausiardlune tokkovok ajornek pitjuti-gællugo; inógamele, Gûdemut inóvok.

11 Taimaktauk illipse, issumavileritse illipsingnik, ajornermit tokkunganasugiluse, inóluselo Gûdemut Kristuse Jêsusikut Nálegaptigut.

*12 **Taimalmat** ajornek attanerinassiuk timipsigut tokkojuskatigut, ikliguuniga náletsannago!

13 Avatisetauk pitiniarasigik ajortomut, sakkugitaililugit idluitomut; Gúdemulle illipsingnik tunnitse, tokkungajunit ómartutitut; avatisselo Gúdemut tunissigik sakkokovlugit idluaromut.

14 Ajornek attaniotijungnangimat illipsingnut; perkojat kivgaringimasse, saimaneruble pingmasse.

15 Kanók tagva? Idluitullijuksauvitá, perkojat kivgaringimattigit, saimaneruble pingmattigit? Taimainiarata!

16 Kaujimangilasé, nelliäennut kivgaulerluse tunnigupse illipsingnik náleklugo, nálektapse kivgarilerluse; ajornerublónét tokkotsiniartub, nálenguerublónét idluarsaijub?

17 Gúde kujagijaule, ajornerub kivgarilaungmase; mánnale okautsit ajokertútsinik malligaksapsingnik ómamut nálekapsigik;

18 Mámmale ajornermit kellarudjártaumagapse idluarnerub kivgaliarimaváse.

19 Inuktut tamattominga okariakarpunga, uvinipse sangéninga pivlugo. Sorlo avatise tunnilaurapsigik kivgartortigivlugit makkojungnartomut, idluitomik kalleréktitsivluse idluitomut; taimaktauk mámma avatise tunnisigik kivgartortigivlugit idluaromut, ivjornaikovlugit.

20 Ajortomulle kivgautilluse, idluarnek attaarilaungilase.

21 Taipsothane taipkonangat kanoétunik piksarsivisê? Mámma kangusutigijapsingnik; tokkomik taipkoa naggatekarmatta.

22 Mámmale ajornermit kellarudjártaumagapse, Gúdemullo kivgaumalerdluse, piksarsivose ivjornaijutiksapsingnik; naggatánelo inótsemik náksaungitomik.

23 Ajornerub akkiliutá, tagva tokko; Gúdible tunnergutá saimanartok, tagva inósek náksaungitok Kristuseme Jésuseme Nalegaptine.

KAPITEL VII.

Okpertut píjaujungnaerningannik perkojanut. Inuktáb inutokablo sorsútiuningangnik perkojat attortillugit.

KATTANGUTIKKA (perkojanik kaujimajut okautivakka), kaujimangilasé, perkojat attaniongmatta inungmut, inótillugo?

2 Ariak uilik uiminut kellaksugaungmat inótillugo, perkojat náleklugit; uingale tokkokpat, kellaksugaungnaerpok perkojanut uinga pivlugo.

3 Taimaimat, uime inótillugo uime assianut pigune, nulliáringnermik asseroijomik taijaulerpok; uingale tokkokpat, kellak-

simajungnaerpok perkojamut, nulliaréngnermiglo asseroijónane, uigilauktame assia pigileruniuk.

4 Tainaktauk, kattangutikka, perkojanit tokkosinnavose Kristusib timinganut, perkutaulekowluso assianut, tokkungajunit tupaktitaujomut, Gúdeme ajungitulliniarkovluta.

5 Uviningmêtilluta ikligunerit ajortullerkojjut, perkojanut ômariktitaujut, sôngolaukput avatiptingne, tokko piksakar-tillugo.

6 Mânnale perkojanit kellarudjârsimavogut, tokkungavlutalo taipkonangut kellaksûtigilauktaptिंगnit, inâk, kivgartorkovluta, nutâmik illinganekartitauvluta Anernermut, illinganetokakavatale aglatuinait malliklugit.

*7 **Kunok** tagva okartuksauvitâ? Perkojat idluitullijutauvât? Taimaitsangilak! Ajornerle illitarilaungilara, perkojanut kissênut; ikligunek nellolaurapko, perkojat okangipatta: Ikliguktuk-saungilatit.

8 Ajornerub tagva perkojat pitjutigilerpait illumne kajungersailune sunatuinarnik ikliguernerik. Perkojakangitune ajornek tokkungangmat.

9 Perkojakarnanga inôtsima illangane inôlaurama. Perkojarle tikkingmat, ajornek ômarivok.

10 Uvangale tokkolerpunga; perkojarlo inôjutiksaugalloak sunaubva tokkojutigilerpara;

11 Ajornerub perkojak kajungersautigivlugo uivêringmanga tokkotilungalo tamattomunga perkojamut.

12 Perkojat ivjornaigalloarput, perkojarlo ivjornailunelo idlualarmelo ajungilak.

13 Ajungitok tagva uvamut tokkonartôvâ? Taimaitsangilak! Ajornerle sakkerkovlugo ajortoksôningane, uvamut tokkonartôlerpok ajungitok attorlugo; ajornek ajortovaksônerôlerkovlugo perkojamut.

*14 **Perkojat** kaujimagaptigik anerniliongmat. Uvangale uviniliovunga, ajornerub kivgarivânga.

15 Sulliakka illitaringilakka; piniaromajara pinianginapko; ômigijarale pisârpara.

16 Piniaromangitarale pisârupko, perkojat tagva ajungini-ngænnik angerpunga.

17 Tagva uvanga taimailiungilanga, ajornerle illumuêtok (taimailiorpok).

18 Kaujimagama illumne, tamædja uvinimne ajungitokangitomatik. Pijomanek uvamnêgalloarpok, nâmaksilugole ajungiæk, tamanna nagvângilara.

19 Ajungitok pijomagalloartara pinginapko, ajortorle pijomangigalloartara piniarpara.

20 Pijomangitarale pigapko, tagva uvanga taimailiungitunga, ajornerle illumnêtok.

21 Ajungitullijomagalloartunga perkojak nagvårpara uvamme, ajornerub attavigênarmanga.

22 Gûdib perkojangit kuviagivakka illumintapkut;

23 Assianigle perkojamik avatimnêtomik tukkisivunga, issu-mama perkojanganut akkerartortomik; tâpsoma kivgautipânga ajornerub perkojanganut, avatimnêtomut.

24 Uvanga inukullôjunga, kia piuliniarpânga timenit, tok-kub tamattoma pingaît?

25 Gûde kujagivara Jêsuse Kristusikut Nâlegaptigt. Tagva uvanga tâmnatsainak issu-mapkut kivgartûtigivakka Gûdib perko-jangit, uvinipkulle ajornerub perkojangit.

KAPITEL VIII.

Erniangupsârsmajut kippalôjungnaerningennik kittorngau-ningænniglo nerrîungningænniglo; pingortisimajut anersaumi-ningænnik; okpertullo pilorîngningænnik, kappiunartut attor-tillugit aglât.

TAGVA mâna erkartoraksautsangilat Kristuse Jêsusemê-tut, uvinik mallingnago Anernerle malliklugo arvertartut.

2 Anernerub ômartitsijub Kristuse Jêsuseme perkojangita kivgaujungnaertimmanga ajornerub tokkublo perkojanginit.

3 Perkojab ajortanga, uvingingmut ajulertitaumangmat, ta-manna Gûdib pivâ, Ernine tilligamiuk, uvingingmut ajortoling-mut adsiokovlugo, tunnergutiksaukovlugolo ajornerit pivlugit, ajortorlo uvingingmiok erkartorpâ;

4 Idluarne perkojat sakkertitaukojangat nâmakserkovlugo uvaptingne, uvinik mallingnago, Anernerle malliklugo arvertar-togut.

5 Uvingingmikle nâlektut uvingub pingit issu-magivait; Aner-nermiglo nâlektut Anernerub pingit issu-magivait.

6 Uvinguble issu-manga tokkôvok, Anerneruble issu-manga inôsiolarmelo ullapirsautauvok.

7 Uvingub issu-manga Gûdemik ômisungningmat; Gûdib perkojangit nâlegomanginangit, sapperpaillo.

8 Uvingingmêtulle Gûdemut idluarijaujungnangilat.

9 Illipsele uvingingmêngilase, Anernermêposele, Gûdib Aner-ningata innigikpasse. Kristusible Anerninganiok pekangitok tâpsoma perkutigingilâ.

10 Kristusele illupsingnêkpat, time tokkungagalloarpok ajor-ner pitjutigællugo, Anernerle inôsiovok idluarne pitjutigællugo.

11 Jêsusemikle tokkungajunit tupaktitsijub Anerningata innigikpasse, tagva tâpsoma Kristussemik tokungajunit tupaktitsijub illipsetauk timise tokkojuksat ômartitsomârivait, Anerninga illupsingnêngmat.

12 Taimaimat kattaugutikka, akkiliksakarvogut uvingmuolungitok, uvinik malliklugo inôjuksauluta.

13 Uvinik malliklugo inôniarupse, tokkojomârpose; Anernermulle uvingub pingit tokkoniarupsigik, inôjomârpose.

14 Illûnaita Gûdib Anerningata tessiortangit Gûdib kittorningmagit.

15 Kivgaujotut anernekartitaunginapse, ama sivôrajariakarluse, kittorningajotulle Anernermik tunnitsiviovose, tâpsomûna nipliavogut: Abba, Atâtak!

16 Anernerub tâpsoma anernivut kaujitipait, kittorningaugapta Gûdemut.

17 Kittorningangaptale, kingormgujijuksaugivoguttauk, imai-pok Gûdemik kingormgujiluta, Kristuselo kingormgujukattigellugo; kappianarnernik pekarkattigiguptigo, ânanausekattaujomârkovlutatauk.

*18 **Issumavlkkama**, nelliutub tamattoma kappianarningit adsigêktitaksaungimatta ânanaunersoarmut sakkijârtitaujomârtomut uvaptingne.

19 Pingortisimajulle Gûdib kittorningaita nellonaertitau-niksangat illungertordlutik killanârivlugo utakkivât.

20 Pingortisimajut kippalôtitaugamik nunguniartomut; issu-mamingnut pinatik, taimaitingmagille taimaititsijub, nerriugijæk-sakartidlugit.

21 Pingortisimajuttauk piulijaujomârmatta kippalônermit nunguniartomit, illangiutivlutiglo Gûdib kittorningaita kiv-gaunginingænnik ânânâmik.

22 Pingortisimajut tamaita kaujimavavut, annersaumekattigivluta kappiasutsainarmatta mâna sulle.

23 Kissimikle tâpkoa pingilat, nangminerletauk uvagut, Anernerub (tunnergutingita) sivorlinginik pijogut, uvaguttauk nangminek illuptigut annersaumivluta, killanârivogut kittorningau-nermik, timiptalo piulijauningænnik utakkivluta.

24 Piulijaumagalloarapta, nerriungnermulle. Nerriugijarle tækkovlugo tamanna nerriungniungilak; kanok inûb tækkojane nerriugijungnarpaûk?

25 Tautungitavulle nerriugiguptigo, kennuersârnermut tagva utakkivavut.

*26 **Talmaktauk** sangênipitingne Anernerub ikajorpâtigut. Tuksiarnermik kanok nâmaktomik nellogapta; Anerneruble nangminek akkisartorpâtigut annersaumijunut okautaujungna-ngitunut.

27 Omatinigle kiglisiniartub (Gûdib) kaujimavâ Anernerub issumanga; tâpsoma ivjornaitut akkisartormagit Gûdib idluarijanganut.

28 Kaujimavogulle, Gûdemik nagligosuktut kanoelinganerit tamaita idluarkutigingmagit, (Gûdib) issumasimaninganut kai-kojaumajut.

29 Sivorngagut illitarijane sivorngagut perkungmagittauk, Ernerme adsiluanganik adsekarkovlugit, tâmma erniangokârtôkovlugo kattangutigêt unuktut akkorngæne.

30 Sivorngagulle taimaikojane kaikolaurivaittauk; kaijojanelo idluartilaurivaittauk; idluartitanelo Ananausitilaurivaittauk.

31 Taimaimatta tamakkoa, kanok tagva okartuksauvitâ? Gûdib illagikpattigut, kia akkerartorungnarpâtigût?

32 Tâpsoma Ernine aglât ivlerinago tamaptale pivluta tunnidlalauramiuk, tâmma illagællugo tamainik tunitsiviginajangipâtigût?

33 Gûdib annerijangit kia passijungnarpagît? Gûde tagga idluartitsijok.

34 Kina erkartuijungnarkâ? Kristuse tagga tokkolauktok, illa piluatomik tupaktitaungmijok, tâmma Gûdib tallerpiata tungânêdlune tuksiinpâtigut.

35 Kia avitsungnarpâtigût Kristusib naglingninganit? kiksarnerublônêt, kappianarnerublônêt, unangmiklernerublônêt, kângnerublônêt, amorâkanginerublônêt, nangianarnerublônêt, saviksublônêt?

36 Sorlo aglaksimangmat: Pivlutit tokkotitaumavogut uvlok nâvlugo, saukatitut tokkotæksatitut pênartauvogut.

37 Tamakkoale tamaita attorlugit ajugauluarpogut uvaptingnik nagligosuktokut.

38 Kaujimavikkama, tokkublônêt, inôtsiblônêt, Engeliblônêt, nâlegaunillônêt, pitsartunerillônêt, nelliusimajullônêt, nellitso-mârtullônêt,

39 Kingingnerublônêt, ittinerublônêt, assingitalônêt pingortisimajut avititsungnangimattigut Gûdib naglingninganit, Kristuse Jêsuseme Nâlegaptingnêtomit.

KAPITEL IX.

Gûdib issumaminik nâpkijivait inuit okpertitaujut, Jûdinît kissêniungitox nellojunilletaux pîjut.

MIKSEKARTOMIK okarpunga Kristuseme, sæglunangalo, tarnima nellunginingata kigligiksarvigingmanga Anernerme ajunginerme,

2 Angijomik kiksarama ânialarmalo soraernanga ômatipkut.

3 Naugminek illungertorungnarajarpunga Kristusemut ômigjaksangortitanjomavlunga kaŧtangutikka pivlugit, uvinikut kinguvångokattikka;

4 Tâpkoa Israëlemit kinguvångovut, kittorngaunermiglo, ananaunermiglo, angerkattigêngnermiglo, perkojaniglo, kivgartornermiglo Gûdemut, angersimanermiglo pitakarpur;

5 Tâpkoa atâtagivait sivorlit, tâpkonangat Kristuse uvinikut tikkisimavok; tâmma tamainut Gûdevok, nertortaujok issokangitomot. Amen.

*6 **Taimailingilangule**, Gudib okausingit tukkekarungnaertilugit sorlo; Israëlemit inôlertut illûnatiungitok Israëlitiong-matta.

7 Illûnatigloungitok kittorngauvut, Abraham kinguvångiunt illingaitik pivlugo; (aglaksimajokarporle:) kinguvåksarnik tajak Isaarmit pijomârpok. [1 Môs. 21, 12.]

8 Imaipok: uvinikut kittorngaujut Gûdib kittorngaringilait; angersimanikulle kittorngaujut kinguvåksauvut.

9 Tamadjale okausek angersimanilik, okarmat: Tamanna nelluutingmikpat achâgo tikkitsomârpunga, Sara ernertârtilugo. [1 Môs. 18, 10.]

10 Tamannainarle pivlugo taimaingilak; Rebekkaletaun singaijaungmat attautsemit Isaarmit atâtaptingnit,

11 (Singaigik annerkartinnagik, sulle ajungitullerkâratik ajortullerkâratiglônêt, Gûdib annerosungninga issumasimaningalo sokkosijuekrovlugik, piniarnerit pitjutiginagit, kaikojijorle pitjutigilugo,)

12 Okautjauvok: Angajukliub nukkane kivgartoromârpâ.

[1 Môs. 25, 23.]

13 Sorlo aglaksimangmat: Jako nagligilaukpara Esanele ômigilaukpara. [Mal. 1, 2. 3.]

*14 **Kanok** tagva okartuksauvitâ? Gûde idluitôvâ? Taimait-sangilak.

15 Môsesemulle okarpok: Saimautijaksara saimautsoma-vara; nâpkigijaksaralo nâpkigijomavara. [2 Môs. 33, 19.]

16 Taimaimat inûb pijomaningalônêt akpangerningalônêt sulingilak, Gûdible nâpkinungninga kissime.

17 Aglait Faraomut imailingmatta: Tamanna pivlugo mak-tilaukpagit, pitsartunera illingne sakkeromagapko, attera okautigijaukovlugo nunaksoarme illûâne. [2 Môs. 9, 16.]

18 Issumaminik tagva nâpkigivâ neliat; issumaminiglo sititipâ neliat.

19 Okarviginajarparma: Sumik sulle passidlarpâtigût? pijomajanga kia akkerartorungnarpaûk?

20 Inuk ômât! igvit kinauvit, Gûdemut akkerartoromaga-

vit? Sennajak sennajiminut okartuksauvá: Sóg taimak sennavingá?

21 Issumaminik machaliorte macharmik sennajungnangilak, illanga illulekutingorlugo ánnanaujuksak, illangalo nachonar-
tuksak?

22 (Taimailiormariluganele) Gûdib, ningausino tækkojautit-
sonagamiuk, pitsartuninelo nellonaeromagamiuk, ningarnartut
illulekutit pijarértitaujut asserornartomut, angijomik kennuer-
sárutigivait;

23 Nellonaeromavlugo ánanaunime angidlarninga illulekutine
nâpkinartune, sivornagut ákiksímajamino ánanaunermut.

24 Taimaitogut uvaguttauk kaikovátigut, Jûdinit kissêni-
ungitok, nellojunittauk.

*25 Sorlo Hoséakut okarmat: Inukottigilaungitakka inukot-
timnik tajjomavakka; nagligilaungigalloartaralo nagligijamnik
tajjomavara.

26 Imaitsomárivok: Tapkoa okautjauviænne: Inukottigi-
ngilapse, tagvane Gûdib ômajub kittornganginik tajjaujomár-
put. [Hos. 2, 25. 1, 10.]

27 Jesaiasele nipliavok Israélib kinguvángit pivlugit: Israé-
lib kittorngangit siorkatitut immab kiglinganétutitut unuktigi-
galloarpatta, amiakungit piulijaujomárput.

28 Asserorsaineekaromármat soraervekalarmelo idluarnermut,
Nálegak soraerkojjomármat nuname. [Jes. 10, 22, 23.]

29 Sorlotauk Jesaiase sivornagut okalaungmat: Náleka
Zebaotib amiakokarkongipattigut kinguváksamik, Sodatut-
inajalaukpogut, Gomorrало adsiginajalaukpavut. [Jes. 1, 9.]

*30 Manek tagva okartuksauvitá? Imák okaromavogut: Nel-
lojut idluartitaunasualaungitut idluarsilerput; idluarsinerle ok-
pernermit pijok okautigivara.

31 Israélitille perkojat idluarsijutigijomalaukpait, idluarsi-
jutiginagille perkojat.

32 Sóg? Okpernermut pinasualaunginamik, perkojalle pini-
arkojangit pitjutigigamigit. Ujarkamut aporvingmut aporamik.

33 Sorlo aglaksímangmat: Ahák tagga ujarkamik aporving-
mik illijivunga Zioneme, kairtomiglo sinnaungasautaujomik; neli-
allo tâpsomunga okpertok kangusuktitauniangilak. [Jes. 28, 16; 8, 14.]

KAPITEL X.

Okperomanginermut Jûdit piulijaujutiksarsingilat.

KATTANGUTIKKA, ômatima kajungilarninga imaipok,
Gâdelo tuksiarvigivara, Israélib kinguvángit piulijaukovlugit.

2 Tápkoa kigligiutigivakka, illungertordlutik Gûde nálegasuarmatsuk, sillaidlutigle.

3 Idluarnekk námagijaujok Gûdeme illitaringinamitsuk, idluarsinasualarmiglo nangminermingnik, idluarnerlo námagijaujok Gûdeme taimák nálelungilát.

4 Kristuse perkojat naggatigingmatsuk; illúnatik tápsomunga okpertut idluarsititavut.

5 Mõsesib idluarnekk perkojanit pijok aglagutigigalloarpá: inúb tamakkoninga nálektub inõgutiginiarpait. [3 Mõs. 18, 5.]

6 Idluarsinerlo okpernermit pijok imailivok: Omatigne okarniarnak: Kina kilaliarniarká? (imaipok, Kristuse akkar-titsartorlugo.)

7 Imáglônét: Kina kánnungarniarká ittinersoarmát? (imaipok, Kristuse pijartorlugo tokkungajunit-)

8 Kanorle okarká? Okausek illingnut kannipok kannerne õmatignelo-iname; tamadja okausek okpernermik okautigijavut. [5. Mõs. 30, 12—14.]

9 Nálegakk Jêsuse kannernut okautigigungne, okperuvillo õmatikkut, Gûdib tokkungajunit tupaktingmago, piulijauniar-potit.

10 Omamignt okpertok idluarsilermat, kannermullo nellunaijajok piulijauniarmat.

11 Aglait imaingmatta: Neliat tápsomunga okpertok kangusuktitauniangilak. [Jes. 28, 16. 8, 14.]

12 Adsigéngilungimatta Jûdillo Gríchillo; attausénakk Nálegaringmatsuk ilúnatik akluitok illúnainut tuksiarvigijiminut.

13 Nálekkab attinga tailugo tuksiartut piulijauniarmatta.

*14 Kanorle okpervigingititik tuksiarviginajarkatsúk? kanorle tussaumalaungititik okperviginajarkatsúk? kanorle tussarajakát, okautjaungikunik?

15 Kanorle okálaniarajakát, tillijaungikunik? Aglait imaimatta: Kuvianartoksóvut ila taipkoa ittigangit, ullapirsau-mik okálajut ajungitomiglo okautjijut. [Jes. 52, 7.]

16 Illúnatiungitorle okautsit tussarnertut nálekpait. Jesaiase okarmut: Nálegakk, kia okálanivut okperivagit? [Jes. 53, 1.]

17 Okpernek tagva okálanermit pivok, okálanerle Gûdib okausinginít.

18 Okarpungale: Tamattominga tussalaungilát? Aukak; (okálajut) nippingat nunalingnut tamainut tussartavok, okau-singillo sillaksúb issunginut pimavut. [Img. 19, 5.]

19 Okarpungale: Isráélitit tamattominga tukkisilaungilát? Mõsesse sivorlek okarpok: Illungertortitsomavapse inukottigi-ngitakka pivlugit, ningartitsomagivapselo inungnut sillaitunut. [5. Mõs. 32, 21.]

20 Jesaiasele imák okarlune sappingilak: Uvannik kenne-

riangitunut nagvârtavunga, uvamniglo aperkutekalaungitunut sakkerpunga. [Jes. 65, 1.]

21 Israêlitiinulle okarivok: Uvlok nâvlugo aggakka issakpakka inungnut okautjaujomangitunut akkerartortunullo. [Jes. 65, 2.]

KAPITEL XI.

Israêlitiit ajaktortaukôrtut sukutsiane sâgiaromârningænnik piulijaujomârningænnik. Gûdib aulatsiningita tamattamnadlar-tut nertortauningænnik.

TAGVA mâna okarpunga: Gûdib inukottine ajaktulauk-pagit? Taimaitsangilak. Uvangatauk Israêlitiogama, Abraham kinguvârivânga, Benjaminik illagivânga.

2 Gûdib inukottine sivornagut illitarijane (annerijane) ajaktulaungilait. Kaujimangipisigiglônét aglait Eliasemik okar-tût? kanok Israêle patsitigællugo Gûdib sânganut pingmat, okarmallo:

3 Nâlegak, nellautaijokotitit tokkolaupkait, Altarekotitillo serkomilaupkait; kissimalo amiakôvunga tokkonasuarpângalo.

4 Kanorle Gûdib kiovaûk? „Uvannut amiakokartitsilauk-punga angutinik 7000 inik, Baalib sânganut sêrkortulaungitu-nik. [Attan. 19, 10. 18.]

5 Taimaktauk nelliutome tamattomane amiakokarivok sai-manermut (uâpkiningnermut) annerijaujunik.

6 Saimanermulle pigunik, piniarnermut pingilat; taimaingi-pat saimanek saimanojungnaerpok. Piniarnermulle pigunik, saimanermut pingilat; taimaingipat, piniarnekk piniarniojung-naerpok.

7 Kanok tagvâ? Israêlib kennertane pilaungilâ; annerima-julle pivât, assingit mangaitisimavut.

8 Sorlo aglaksimangmat; Gûdib tunnitjivigilaupkait aner-nermik siniktitsijomik, ijekartipait tautungitunik, siutekartilu-gillo tussângitunik. [5. Môs. 29, 4. Jes. 29, 10.]

9 Dâvidelo okarpok: Nerrivitik nigarilitsuk, mikkigiarilu-golo, aporvigællugolô, akkiniarutigællugolo pigilitsuk;

10 Ijingit takpêtikit tækkojungnaerkovlugit, soraeratiglo kemmerdlungit okkungatikit. [Img. 69, 23.]

*11 Okarpunga tagva: Kattakovlugit apornerkât? Taimait-sangilak! Taipkoale kattangningænnit nellojut piulijaunek pi-gilerpât, (Jûdit) tâpkoniga illungertordlutik malligasuar-kovlugit.

12 Taipkoale kattangningat sillaksoarmiut akluitigingmat-

suk, taipkoalo ikkigijauningat nellojut akluitigingmatsuk; kanok tamanna piluaromárka, illúnamatsiatik kattititaulerêrpatta?

13 Illipse nellojunit pijose okarvigivapse; nellojunut Aposteliogama; tamanna kivgartornera nertôtigivara,

14 Taipkoa uvinigijakka kajungersainimnut illungertortilugit pijungnarmangârma, piuliniarlugit illaugit.

15 Taipkoa ajæktortauningænnut sillaksoarmiut saimarsau-tekalmatta, kanok tagva illaliortauningat illingajomárka? inôsiojomârpok sorlo tokkungajunit.

16 (Sennaukab sennamajub) sivorlerpångat ivjornaikpat, niakôjaksaktauk illúnane ivjornainivok; amârlo ivjornaikpat, akkerungittauk ivjornainivut.

17 Akkerungitale illangit naviksimagalloarmatta, igville orksuliksamik napártutsiangolaungitotit, akkorngænnut ivertitauleravit napártutsiab orksuliksab amânganik iptinganiglo illangiu-simavlutit;

18 Nertôtiniarnak akkerkunut (nachogilugit)! Nertôtiguville tâpkonunga, erkainiarit, amâk kalleringilat, amâble kallerivâtit.

19 Tagva okarpotit: Akkerkut naviksimavut uvanga ivertitaukovlunga.

20 Naumâne, naviksimavut, okpinginingit pivlugit, igville nangerpotit okpernikut; piojoriniarnak sivôragille!

21 Gûdib ingergarmik akkerôjut ivlerilaunginamigit igvittauk ivlerinajanginivâtit.

22 Tamanna pivlugo Gûdib pitsiarninga sivôranarningalo nautsertulikik; sivôranarninga kattaksimajune; pitsiarningalo illingne, ipperangikungne pitsiarninga; ipperarungnele, igvittauk kippijaujomârpotit.

23 Ipkoalo ivertitaujomârivuttauk, okpinginermêtsainangi-patta; Gûdib ama ivertitsungnaralloarpait.

24 Igville pértaumajotit napártomit orksoliksamit ingminik perortomit, illusinga akkerartorlugo ivertisimagavit napártutsiamut orksoliksamut; anginersamik tagva ingergarmik akkerôjut napártomingnut orksuliksamut ivertitaujomârpotit.

*25 Kattangutikka, nangminipsingnik sillatunasugerkonnase, nellokojomangilapse nellonartomik tamattominga: Israélib kinguvângita illangit mangaitisimavut, nellojut (sågiaromártut) unuringit namakserkârtinnagit,

26 Taimaglo Israélitit illúnaita piulijaukovlugit; sorlo aglak-simangmat: Zionemit tikkitsomârpok piuliklertok Jâkob kinguvângita idluitulliningit péjarniarlugit;

27 Tamædjalo angerutiga taipkonunga, ajorningit péjarniarupkit. [Jes. 59, 20, 21; 27, 9.]

28 Okautsit tussarnertut malliklugit ômigijavut (Gûdemnt) illipse pivluse; annerimanerle malliklugo nagligijavut, atâtat pivlugit.

29 Gúdib tunnergutine kaikojininelo kakialerutigingilait.

30 Sorlo illipsetauk itsak okpingitôlaurapse Gúdemut, mánale nâpkigijaulerdluse, taipkoa okpingimatta,

31 Taimaktauk taipkoa mánna okpingilat, illipse nâpkigijaunise pivlugo taipkoatauk nâpkigijaukovlugit.

32 Gúdib tamaita okpinginermétituinalaukpait, tamaita nâpkigijomavlugit.

*33 Inornarmék Gúdib akluitoksôningata ittinga, tamangnik: sillatujoksônermik nellotuitoksônermiglo! Illa tâpsoma kajusimaningit tukkisijaujungnangilat, apkotingillo nautsertortaujungnaratik!

34 Kiale NâleKab issumanga illisimavaûk? kialônét ajoker-tulaukpaûk? [Jes. 30, 13.]

35 Kialônét tunitjivigerkârpauk sumik, akkiniartaumiluné?

36 Tâpsomangat, tâpsomúnalo tâpsomungalo illúnamatsiatik-ingmatta. Tâмна nertortaudlarle issokangitomut. Amen.

KAPITEL XII.

Kaiblaijutiksanik sunatuinarnik.

TAIMAIMAT kaiblarpapse, kattangutikka, Gúdib nâpkiningninga pivlugo, timise tunnissigik tunergutiksatur ômajotut, ivjornaitotut Gúdemullo kuviagijaujotut; taimailiorupse, Gúde tukkekartomik kivgartutsiarpassé (anernerme).

2 Sillaksûblo tamattoma inungit adsiginiarasigik, ablatsauleritsele issumapsigut nutângordluse; nautsertorkovluse, sunaungmangát Gúdib pijomajanga ajungitok kuviagijaujorlo nâmamariktorlo.

*3 Saimanermulle tunnergusiamnut okaupapse illúnase attunit, piojorijokarkonnago nangminerninik; nâmatuinartomigle issumakaritse illipsingnik, illúnase ingmikôrluse, okpernipsingnut tunnitjivionipsingnut Gúdemit.

4 Sorlo timivut unuktunik avatekarmatta, avatille illúnatik adsigêngitomik piniaraksakarmatta,

5 Taimaktauk uvagut unuktôjogut Kristuseme timiovogut attautsemik, avateokattigêkluta;

6 Saimanermullo tunnergusiaptingnut sunatuinarnik tunnergusiakarpogut:

7 Neliat nellautaijungnarune, okpernek malliklugo (nellautaille). Neliat kivgartorteogune, kivgartutsiarle. Neliat ajokertuigune, ajokertûsek attutsiarliuk.

8 Neliat kaiblartuigune, kaiblartuitsiarle. Tunnijjok, issu-

malingasuerlune pile. Attaniotijok kuksasuklune pile. Nāpkiniktok kувiasuklune pile.

9 Naglingnek takkormôrtailile. Ajornek ômigissiuk, ajunginerle unagissiuk.

10 Illungertordluse kattangutigéktutitut nagliktigêngniaritse. Opigijigéleritse sivorliortigékluse.

11 Erkeasugase piniaraksapsingnut. Anernerme illungertut-siaritse. Nelliunerit attutsiarsigik.

12 Nerriukluse kувiasugitse; kenuersáritse kappiasuktitaularangapse. Soraerese tuksiaritse.

13 Ivsornaitut ajoksarninginut angajokauniaritse; sinniktarviojomatitse.

*14 Unangmijise saimarniarsigik; saimarsaititse okauserlugaselo.

15 Kувiasuktut kувiasukattigisigik, kugviortullo kugviorkattigilugit.

16 Illipsingnut adsigéktunik issumakarkattigégitse. Pina-suarniarase pingijainartunik, piojorijuitulle mallingniarsigik.

17 Nangminipsingnik sillatonasuginase. Innorluktok akkiniarassiuk innorlungnermut. Ajunginek pinasuatsiarsiuk inuit illúnatik tækkoænne.

18 Ajornangipát, inungnut tamainut ullapirsautekaritse ajugaringitapsingnut.

19 Nangminek akkigiarniarase, nagliktakka, ningarosungnerle tokosiuk, aglaksimangmat. [5. Mós. 32, 35.]: Kiglungnek (akkiniarnek) uvanga pigijara, uvanga akkiniaromavunga, Nále-
бэк окарпок.

20 Taimaimat ningarijit kákpát, nerrititsuk; immerukpallo immikiuk. Taimailioruvit niakoanut aumanik ikkomalingnik kattersoilárpotit.

21 Ajortomut sálagijauniarnak; ajunginermulle sálaginiaruk ajornek.

KAPITEL XIII.

*Attanít malligaksallo malliktauvojauningænnik, nagliktigêng-
nermelo kaumujomelo arvertarkojaunermik.*

INUIT illúnatik attunit attanerijatik pitsartunekarvigijitik nálekligit; Gûdemit pingitomic attanekangimat; attanekartunele Gûdemut perkojaumavut.

2 Attanernulle akkerartortub, Gûdib perkojanga akkerartorivá; akkerartortulle erkartortautiksarsiorput nangminermingnut.

3 Pitsartujoksuille sivôranangilat ajungitullijunut, idluitunulle. Attanernigle sivôrajomangikuvit, ajungitullilerit: tagva tâpkonunga nertortauniarpotit.

4 Gûdib kivgaringmagit idluarkutiksarnut; idluitulliguville, sivôragit; sulinatik saviksoalijangimatta, Gûdib kivgarivait, akkiniarteokovlugit idluitullijunik.

5 Taimaimat nâlegaksarivasse, pidlartaunex kissiat pitjuti-ginago, passijaukonnaseletauk ômatipse iesumanginut.

6 Tamanna pivlugotauk tunnergutiksanic tunitjivigijariakar-passe; Gûdib kivgaringmagit, taimaitunik piniaraksakarmatta.

7 Tamainut tunnijititse tunijaksapsingnik: Zinsemik pijuk-saujomut, Zinsemik; Zollemik pijuksaujomut, Zollemik; sivô-ranartok sivôragisiuk; nâlengnartok nâleksiuk.

*8 **Kinamullônêt** akkiliksakarniarase, nagliktigêngnermik kis-sianik, inukattiminik nagliktub perkojat nâmaksingmagit.

9 Okautaumajulle tâpkoa: Nulliarêngnermik asseroijuk-saungilatit. Inuartausaungilatit. Tigliktuksaungilatit. Inukat-titit sâglotigivlugit okartuksaungilatit. Ikliguktuksaungilatit; tâpkoalo assinginik perkojakarpat, illûnatik okautsine tamak-konane tukkeliotitavut: Inukattingnik illiktut nagliktuksau-votit.

10 Naglinguerub inukattine idluitullivigingilâ, taimaimat naglingnek tagva perkojat nâmaksijaujutingat.

*11 **Nelliunermiglo** tamattominga kaujimagapta, makkiviksavut sinningnermit mâna nellisimangnat; (piulijauviksavut mâna kanninersaungnat taipsomanemit okpertungortitaulau-rapta;

12 Unnuak nâvok kaulerdlunelo;) taimaimat târtub piniar-ningit ipperarniarlavut, kaumajuble sakkunginik attiniardluta.

13 Arvertarta illusitsiarikluta uvloksiortutitut, nerritunata, tallanatalo tachesimajune ajortullinata, aivanatalo, annerudji-natalo.

14 Nâlegarle Jêsuse Kristuse attiniarsiuk, timelo pairissiuk ikliguktailitilugole.

KAPITEL XIV.

Kaiblainermik, sangêtot sinnaungaksartaukonnagit.

SANGÊTOK okpernerme illaliorsiuk issumangit illakem-matiniarnagit.

2 Illangata erkanarasugingilâ, sunatuinarnik nerrigalloarune; sangêtorle perorsianik kissênik nerrivok.

3 Nerrijok nachoniarane nerringitomik, nerringitorle erkar-tuiniane nerrijomik, Gûdib illaliulaungmago.

4 Kinauvit, erkartuijotit assivit kivganganik? Nangerunelônét ochogunelônét, nálekaminut illingavok. Makkititaujungnaralloarivorle, Gúdib makkititsungnarmago.

5 Illangata uvlut illangit námanersaunasugivait assinginit; aipangatale uvlut illúnatik adsigégasugivait. Illúnatik kollangitomik issumakartuksauvut.

6 Uvluník adsigégasugiklingitok, Nálekamut taimak pivok; uvluniglo adsigégasugiklertok, taimaktauk pivok Nálekamut. (Sunatuinarnik) nerrijoj, Nálekamut nerrivok; Gúde kujagigamiuk. Nerringitorlo, Nálekamut nerringilak, Gúdelo kujagivá.

7 Illúnata nangminek uvaptingnik inôgingapta, uvaptingniktauk tokkoniangilagut.

8 Inôguptale, Nálekamut inôvogut; tokkoguptalo, Nálekamut tokkovogut. Taimaimat inôguptalônét, tokkoguptalônét, Nálekab perkutigivátigut.

9 Tamanna pivlugo Kristuse tokkovlunelo makkinivok, ama ônardlune, Nálegaujomavlune tokkungajunullo inôjunullo.

10 Igville, sôg kattangutit erkartorpiúk? Igvillônét, aipá, sôg kattangutit nachogiviúk? Illúnata sakkertitaujomârpogut Kristusib erkartuiviata sângane.

11 Aglaksimangmat: Sorlo nellâgut inôgama, Nálegak okar-pok, sérkut illúnatik sérkortorvigijaksarivânga, okallo illúnatik nellonajaijuksauvut Gúdemik. [Jes. 45, 23.]

12 Illúnata tagva kigligiksariakaromârpogut Gúdemut nangminek uvagut pivluta.

13 Taimaimat erkartôtiniarata; piluardlusele mattominga innerterititse, neliat kattangutiminut apôtiksamik sinnaungajutiksamiplônét sennakonnago.

14 Nellungilanga kaujimavilarmalo Nálekame Jêsuseme, tamaita ingergarmik makkojungnangimatta; kissianut makkojungnarasugiklertomut makkojungnarput.

15 Kattangutiville nerkigijatit kiksautigikpagit, tagva naglingnek malliklugo illusekangilatit. Nerkigijatille pivlugit Kristusib tokkotigijanga asserortiniarnagotók.

16 Taimaimat kammatsiaritse, perkutigijase ajungitok mittautigijaukonnago.

17 Gúdib nálegauvingata illinganinga nerrinionanelo immer-niongilak, idluarniovorle ullapirsautaularmelo kuvasungniolunelo Anernerme ajunginerme.

18 Tamattomunga Kristusemik kivgartortok, Gúdemut kuviagijauvok, inungnullo ivlerijauvlune.

19 Taimaimat ullapkotekarnartomik idluarkutiksaujomiglo illaptingnut pinasuarta.

20 Gúdib piniarninga asserorniarnago nerkiksak pitjutigæl-lugo. Nerkiksak illúnatik ivjornaikalloarput; ajorpulle inungmut, apôtiksakartitsilune nerrijomut.

21 Ajunginersauvok, nerketungikuvit, Wainemiglo immingikuvit, assianiglônét pingikuvit kattangutivít aporvigijanganik, sinnaungajutiksanganiglônét, ajulerutiksanganiglônét.

22 Okpernekaruvit, illingne nangminek taimaitsiarit Gúdib sângane. Pilorikpok inuk ingminut passijaungitok piniarnerit idluarijane pivlugit.

23 Kollartokarpalle nerrilunelo, támna erkartortaumavok, okpernermut pinginame; sunale okpernermit pingitok ajorneovok.

KAPITEL XV.

Kennuersárkojaunermik issumakarkattigêrkojaunermiglo. Nellojut saimartitauningænnik Paulusib kivgartorninganut.

UVAGULLE sangijogut sangétut ajulerningit kennuêrsârutigijaksarivavut, nangminiptingniglo námagijuksaungilagut.

2 Illúnatale attunit kuviagijaunasuarta inukattiptingnut, idluarkutiksarsiorlugo, ajungitiniaromavlugo.

3 Kristusetauk ingminik námagilaungimat, sorlole aglaksimangmat: Illingnik okantekaluktut okarnerlungningita tupvigivânga. [Img. 69, 10.]

4 Sivorngagulle aglaksimajut ajokertortaujutiksaptingnut aglaksimavut, aglangnut kennuersártitavvluta mannigortavvlutalo nerriuigijæksakarkovluta.

5 Gúdible kennuertártitsijub mannigoijubló tunnitjivigilise issumakarkattigêngnermik, Kristuse Jêsuse malliklugo.

6 Kajusimakattigékmarikluse kannermut attautsemut (sorlo) nertordlerkovluse Gúdemik Nâlegaptingnik, Jêsusib Kristusib Atátanganik.

7 Taimaimat illaliortigêgitse, sorlo Kristusib illaliulaungmasse, Gúde nertortaukovlugo.

8 Okarpungale: Jêsuse Kristuse kivgaulaukpok kippinekartunut, Gúdib miksekárninga pivlugo angersimanek atátanut pijok sokkosijuervovlugo.

9 Nellojulle Gúdemik nertordlerkovlugit, nâpkiningnersoanga pivlugo, sorlo aglaksimangmat: Tamanna pivlugo Nâlegak nertoromavagit nellojut akkorngæenne, attillo imgerutigijomavara. [Img. 18, 50.]

10 Ama okarivok: Kuviasugitse nellojose, inukottingit illagivlugit. [5. M6s. 32, 43.]

11 Amatauk: Nellojose tamapse Nâlegak nertorsiuk, inukattigêksuillo tamapse nakorisiuk. [Img. 117, 1.]

12 Amatauk Jesaiase okarivok: Amâkaromârpok Jessemit

pijomik, nutaijoktokaromârlunelo attaniotijuksamik nellojunut; tãmna nellojut nerriugijomârpât. [Jes. 11, 1. 10.]

13 Gúdible nerriuktitsijub illumertilise tamainik kuviasang-
nermiglo ullapirsauimglo okpernermut, nerriugijaksakarmarer-
kovluse Anernerub ajunginerub pitsartuninganut.

*14 Uvangale kaujimatsiaralloarpapse, kattaugutikka, illipse
nangminektauk ajungitotomik illumertaugapse, tamainik illisima-
vluse, kaiblargigungnarluselo.

15 Taimaikalloartose kattangutikka sillasiorviginase aglag-
vigivapse erkaitiniardluse, saimanek Gúdemut tunitsivionera
pivlugo.

16 Jêsuse Kristusemik kivgartortuksaugania nellojut ak-
korngæne, Gúdib okausingit tussarnertut okâlatigivlugit, nel-
lojut tunnergutaukovlugit kuviagijaujotomik Gúdemut, ivjornai-
titaukovlugillo Anernermut ajunginermut.

17 Nertornautekarpunga tagva Kristuse Jêsuseme Gúdib
pingit pivlugit.

18 Okâlanermigle sapperajarpunga, Kristuse uvapkut pinia-
lungipât, nellojut nâlektilugit, okautsinut piniarnernullo,

19 Nellunaikutanut pitsartudlartanut tattamnantunullo, Gú-
dib Anerningata pitsartuninganut. Taimak, Jerusalemit aular-
lunga, erkânelo illúnâne Illiriamut tikkidlunga, Kristusib oka-
singit tussarnertut okâlatigilaukpakka tamainut;

20 Piluartomigle okautsinik tussarnertunik okâlajartoroma-
vlunga Kristusib attingata kaujijauvingitangane, iglolioroma-
nanga assima tungaviliorvianut.

21 Imâgle, sorlo aglaksimangmat: Tâpsominga okaut-
jaulaungitut tækkojomârpât, tussalaungitullo tukkisijomârpât.
[Jes. 52, 15.]

*22 Tamannalo pitjutigivlugo unuuktunik agviarutekalauk-
punga tikkilaunginõuse.

23 Mânnale nellipsaraksærutigama núnane makkonane, un-
nuktunigle járnik killanâlaurama tikkitsomavluse,

24 Ispaniamut ainiaruma tikkitsomavapse. Issumagama
ingergarninne taikunga tækkojomavluse, illipsingnullo kannilâr-
taukovlunga, annikitomik kuviasukattigerkârupse.

25 Mânnale Jerusalemut ainiarpunga, ivjornaitut kivgartor-
vijijomavlugit.

26 Mazedôniaamiut Achajamiullo kunnulugatik tujôtiksanik
kattersoilaungmatta, ivjornaitut Jerusalemetut ikajoromavlugit.

27 Taimaitomik kunnulugatik pinialaukput, taimaglo pini-
arvigijaksarivait; nellojut illangiutivigigamigit taipkoa tar-
ningita pingit, tagva timib piksangingnik tunnitjivigijæksarigallo-
arpait.

28 Tamauna tagva pinialaurupko, tujôtiksanik âtsivigilaur-
lugit, aijomârnimne Ispaniamut apkosaromavapse.

29 Nellungilangale, illipsingnut piguma, pititsomárapse Kristusib okausinginik tussarnertunik saimanartoksoarnik.

30 Kaiblarpapsele, kattangutikka, Nálegavut Jêsuse Kristuse pivlugo, Anernerublo naglingninga pivlugo, ikajorkattigisinga illungertorluse tuksiarudlunga Gúdenut;

31 Sapputijaukovlunga okpingitunit Júdéamétunit, tamakkoalo kivgartótikka Jerusalemut, ivjornaitunut idluarjaukovlugit;

32 Kingorngagut, Gúdíb perkokpanga, tikkerkovlunga illipsingnut kuviasuklunga, nakkoksekattigiluselo.

33 Gúdíble ullapirsaijub illagilise illúnase. Amen.

KAPITEL XVI.

Paulusib salutitsininganik.

FÉBELE kattangutivut arnak, illagênik Kenkréamiunik kivgartortok illipsingnut perkovara.

2 Illipsingnut illaliortaukovlugo Nálekame, sorlo ivjornaitut illusekartuksaungmatta, ikajorsiuglo suliaksangine tamaine, ikajortaujariakarninga illipsingnut issumagilugo. Tâmnatauk unnuktunik ikajulaungmat, uvamniktauk.

3 Priszilla Akvilaselo piniarkattikka Kristuse Jêsuseme salutisigik.

4 Tâpkua niakoêrtautitsomalaukpuk inôsera piulijomavlugo, tâpkoa kujagivákka, pitónangale, okpertulletauk illúnatik nellojunit pijut.

5 Okpertuttauk tâpkoa iglomiokattingit salutisigik. Salutisiuk Epanétuse naglidlartara, Achajamiunit okperkârtok Kristusemut.

6 Salutisiuk Maria, unnuktunik sulidlarlunelo pinialauktok pivluta.

7 Salutisigik Andronikuse Júniaselo, illákka kellaksortaukattikkalo, Aposteline nertornartuk, uvamnit okperkârtok Kristusemut.

8 Salutisiuk Ampliase, nagliktara Nálekame.

9 Salutisigik Urbane piniarkattivut Kristuseme, Staggiselo nagliktara.

10 Salutisiuk Apellese (ôktorsimanermut) idluartok Kristuseme. Salutisigik Aristobúlusekut.

11 Salutisiuk Herôdio illaga. Salutisigik Narzisuusib illangit Nálekamétut.

12 Salutisigik Trifêna Trifôsalo, Nálekame piniarkattartuk.

Salutisiuk Persida naglingnartok, unnuktunik pinialauktok Nálekame.

13 Salutisiuk Ráfuse annerimajok Nálekame, tápsomalo anánanga uvangatauk anánagijara.

14 Salutisigik Asinkrituse, Flogonelo, Hermaselo, Patrobaselo, Hermeselo, kattangutigéllo tápkonanétut.

15 Salutisigik Filologuse, Julialo, Nereuselo najangalo, Olimpaselo, ivjornaitullo illúnaita tápkonanétut.

16 Salutekattigégitse salutimut ivjornaitomut. Kristusib illagéktokottingita salutipáse.

*17 **Kalblarpapsele**, kattangutikka, ulloreagisigik akkerartortitsijullo issumaluktitsijullo, ajokertútsit illinnialauktapse assiatigórtut, avileritselo tápkonangat.

18 Taimaitut Nálegavut Jêsuse Kristuse kivgartungilat, natjatile; okautsinullo ajungitójártunut mannigornartójártunullo passijæksaungitut ómatingit uivérivait.

19 Náletsiarnise tussaumajaungmat tamainut. Tamanna pivlugo kuviasútigivapse. Pijomavungale, ajungitomut sillatokvluse, ajortomulle sillatunekarkonnase.

20 Gúdible ullapirsaijub Sâtanase tullerniarpa ittikkapse attænnut killamik. Nálegapta Jêsusib saimaningata illagilise. Amen.

*21 **Timóteusib** piniarkattima, Lúziusiblo, Jasoniblo, Sosipateriblo illama salutipáse.

22 Uvanga Terziuse, aglangnik ukkuninga aglaktunga, salutipapse Nálekame.

23 Gajusib, uvangalo illagéktullo illúnatik tujormiovigijapta salutipáse. Erastusib iglogasæksoarmiut kênaujanginik pairsijub salutipáse; taimaktauk Kuartusib kattangutib.

24 Nálegapta Jêsusib Kristusib saimaningata illagilise illúnase. Amen.

*25 **Illipsingnigle** sôngotitsijungnartok, okautsinut tussarner-tunut okautigijamnut Jêsuse Kristusemik, (tamakkutigûna nellonalauktok nellonaerpok, sillaksúb pigiarninganit okautaulaungitok;

26 Mânnale nellonaersimavok, nellautajullo aglanginut issokangitoksúb Gúdib perkojanga malliklugo okautigijaujok, nellonunut tamainut, okpilerniarkovlugit náleklutik.)

27 Gûde tâmna sillatujotójok nertortaule Jêsuse Kristusikut issokangitomut. Amen.

Korinteme aglaktaumavut Rômiunut, Fêbiblo okpertokattigènik Kenkréamiunik kivgartortub neksarpait.

PAULUSIB AGLANGIT SIVORLIT KORINTEMIUNUT.

KAPITEL I.

Paulusib ajokertúsinginik issumakarkattigéngnek Kristuseme pivlugo. Kristusib kikkiaiktortauninganik okálanerub pitsartuninganik.

PAULUSE Gúdib pijomajanganut kaikojaumajok, Aposteliokovlugo Jésuse Kristusemut, kattangullo Sostenese,

2 (Aglakpoguk) Gúdib illagéktokotinginut Korintemétunut, ivjornaititaumajunut Kristuse Jésuseme, kaikojaumajunut ivjornaitunut, tamainullo illúnáne tuksiartunut Nálegapta Kristusib attingane, tápkoa Nálegangata uvagullo Nálegapta (atingane).

3 Gúdib Atátapta, Nálekablo Jésusib Kristusib saimarsautingata ullapirsautingatalo illagilisetók!

*4 Gúdimmut kujalijutigénarpapse, Gúdib saimarsautá pivlugo, tunnijaujok illipsingnut Kristuse Jésusikut;

5 Tápsomunga akluititaugapse tamainik, ajokertúsinik tamainik, illisimanerniglo tamainik.

6 Sorlo Kristusib ajokertúsingit tungavekadlarmatta illup-singne.

7 Taimaglo ajoksangilase tunnergutit nelinik, nerriukposelo Nálegapta Jésusib Kristusib sakkeromárninganik;

8 Tápsoma sokkosijuitiniariváse naggatiksamat pidlaraksau-suerkovluse Nálegapta Jésusib Kristusib uvlungane.

9 Gúde okpernarmat, tápsomunga kaikojaumavose Erningata Nálegapta Jésusib Kristusib illagéngninganut.

*10 Kalblarpapsela kattangutikka, Nálegapta Jésusib Kristusib attingane, illúnase adsigéktunik okausekarkovluse akke-

rartortigêrkonnaselo; illagêtsiaritsele adsigêktunik issumakarluse erkarsautekarluse.

11 Kloesikunnt kaujititaugama, kattangutikka, illinganip-singnik, akkerartortigêkapsegôk.

12 Tamannale okautigivara, illapso illangat okarmat: Pauluse illagivara; aipanga: Apolluse illagivara; pingajuat: Kêfase illagivara; sittamangat: Kristuse illagivara.

13 Kanôk? Kristuse tagva aviksimanerka? Pauluse senni-ngajolingmut kikkiaktortauva pivlusê? baptitauviselônêt Paulusib attinganût?

14 Gûde kujagivara baptisilaunginama nelipsingnik, Krispu-semik Gajusemiglo kissêngnik.

15 Okartokarkonnago, attimnut baptisilaurama.

16 Stefanusible iglomiokattingit baptilaurivakka; assinginik baptisilaungmangârma nellovunga.

17 Kristusib baptisijartorkolaungimanga, okautsinigle tussar-nertunik okâlakovânga; okautsit sillatojut attortaililugit, Kristusib kikkiaktortaumaninga ivlerijaujungnaerkonnago.

*18 Okâlanek (Kristusib) kikkiaktortauninganik sillainiovok assioniartunut; uvaptingnulle piulijauniartunut pitsartuniovok Gûdemit.

19 Aglaksimangmat: Illisimajut illisimaningit piojungnaertitsomavakka, sillatojullo sillatuningit pêromavakka. [Jes. 29, 14.]

20 Nauk sillatujût? nauk aglangnik illisimajût? nauk sillamik mattominga kigli-iniartât? sillaksûb mattoma inungita sillatuningat Gûdib sillaitilaungila?

21 Sillaksûb inungita sillatunermingnut Gûde illitaringimat-suk sillatuningane; Gûdib idluarivâ, okautsitigut sillaitôjartutigit piulijomavlugit okpertut tamakkonunga.

22 Jâdit nellonaikutanik pijomangmatta, Grichillo illisimannermik apperkutekarmatta.

23 Uvagulle Kristuse kikkiaktorsimajok senningajolingmut okautigivavut Jâdit sinnaungajutigijangat, Grichillo sillainarasugijangat.

24 Kaikojaumajunulle, Jâdinullo Grichinullo, Kristuse okautigivavut, Gûdib pitsartuninga Gûdiblo sillatuninga.

25 Gûdib sillaitôjârninga sillatunersaungmat inungnit; Gûdiblo sangêtôjârninga pitsartunersaungmat inungnit.

26 Kattangutikka, kaikojaumanise nautsertorsiuk, uvingimmit illisimajut unnulungilat, pitsartujuttauk unnulunginivut, nâlegaujuttauk unnulunginivut kaikojaumajut.

27 Silaksûble inunginut sillainasugijaujut Gûdib annerivait, sillatojut kangusuktitsomagamigit; sillaksûblo inunginut sangênasugijaujut Gûdib annerivait, pitsartujut kangusuktitsomavlugit.

28 Nachouartullo silaksúb inunginut, nachogijaujullo piungitullo Gúdib annerivait, piojungaertitsomavlugit piojorijut:

29 Uvinik (inuk) attauserlónét nertótiksakarkonnago tápsoma sângane.

30 Tápsománale illipse Kristuse Jésusemépose; támna Gúdib illisimajutiksangortipá uvaptingnut, idluarsijutiksangordlugolo, ivjornajutiksangordlugolo, piulijaujutiksangordlugolo.

31 Taimailerkovlugo, sorlo aglaksimangmat: Nertoromajub Nálegak nertorutigiliuk. [Jer. 9, 23.]

KAPITEL II.

Paulusib ajokertuiningata kiblinguarninganik.

UVANGALO kattangutikka, tikkinapse okálavigijartorluse Gúdib ajokertútánik, okautsit sennamatsiartut sillatojoksuillónét attulaungilakka.

2 Sumiglónét akkunapsingne kaujimanasugilaungilanga, Jésuse Kristusemik kikkiaktorsimajomik kissianik.

3 Sangétoksóvlungalo erksilarmalo sajudlalarmalo najulaupapse.

4 Okautsimalo ajokertúsimalo inuit illisimajut okausingit kajungersarnartut attulaungilait, Anernermigle pitsartunermigló sakkijártitsilaukput.

5 Okpernise tunganilijaukonnago inuit illisimaninginut, Gúdible pitsartuninganut.

*6 Okautgijavulle illisimaniogalloarok námaksijunut; sillaksúb mattoma illisimangaungitok, sillaksúb mattoma angajokángitalónét, nunguniartut.

7 Gúdible illisimaniinga ijersimajok nellonartorlo okautgiovavut; tamanna Gúdib sillaksoakarkártinnago perkolaukpá ananaisijaujutiksaptingnut.

8 Silaksúb mattoma angajokángita, attautsiblónét, tamanna illitarilaungilát; illitarilaurunitsuk, Nálegak ananaujoksoak kikkiaktorajalaungilát senningajolingmut.

9 Sorlole aglaksimangmat: Ijib attautsiblónét takkolaungitanga, siutiblo attautsiblónét tussalaungitanga, inúblo attautsiblónét ómatingata issumagilaungitanga, tamanna Gúdib ákiksulaukpá nagliktiminut.

10 Uvaptingnulle Gúdib nellonaertilaupká Anernerminut. Anernerub kiglisiniarmagit tamaita, nellonartuttauk Gúdib itti-ningit aglát.

11 Inuit neliat kaujimavá inúb illuanétomik? inúb aner-ninga tápsoma illuanétok kissime (kaujimavok). Taimaktauk

kaujimajokanginivok Gûdib illuanêtomik, Gûdib Anerninga kissime (kaujimavok.)

12 Uvagulle sillakûb anerninganik pingilagut, Anernermigle Gûdemit pijomik; kaujijungnarkovluta Gûdemit tunnergusiapingnik.

13 Tamakkoalo okautigivavut, okautsinuungitok inuit sillatuningita ajokertûsingit malliklugit; okautsinulle Anernerub ajunginerub ajokertûsingit malliklugit; Anernerub pingit okautigivlugit okautsinut anernilingnut.

14 Inûb ingergarme Gûdib Anerningata pingit tukkisingilait; sillainasugællugillo illitarijungnaungilait; kiglisiniartaujaria-karmatta anernikut.

15 Anerneliuble tamaita kiglisiniarpait, assiminut kiglisiniartaunane.

16 Kiale Nâlekab issumanga illisimavaûk? kialônêt ajokertorniarpauk? Uvagulle Kristusib issumanganik pekarpogut.

KAPITEL III.

Kristusib tunganartotôningunik.

UVANGALO kattangutikka, illipsingnut sorlo anernilingnut okâlajungnalaungilanga; uvimiliojunulle Kristuseme nutakanut sorlo (okâlalaukpunga).

2 Immungmik immilaukpaſe, nerkemik pianase; ajorapsiuk tajpsomane, sulle mâna ajorivasse;

3 Sulle uviniliogapſe. Illapsingnik annerutsigapſe, aivadlâlapselo, akkerartulapselo, uviniliongilasê, inuit illusinginik attorluse?

4 Illase okarmat: Pauluse illagivara; assiale: Apolluse illagivara, uviniliongilasê tagva?

5 Pauluse kinauvâ? Apolluselo kinauva? Kivgavuk, tâpkungnâna okpertungortitavose, sorlo Nâlekab attunit tunnit-sivigilaungmagik.

6 Uvanga (perorsiaksanik) illijilaukpunga, Apolluse immermik kovisilaukpoſ, Gûdele perortitsilaukpoſ.

7 Illijjok tagva, immermiglo kovisijok tamarmik sullingilak, Gûdele perortitsijôvok kissime.

8 Illijjorle immermiglo kovisijok adsigêkpuk. Tamarmik attunit akkilertaujômârpuk piniarningit malliklugit.

9 Gûdib uvagut ikajorkattigingmattigut; illipsele Gûdib perorsêvekottigivâse, Gûdiblo igloliarimavâse.

10 Uvanga tungaviliulaukpunga, igloliortotut sillatujotut, Gûdib saimanerminik pingmanga; xanganulle assiga iglolioler-

пок. Tamattomungale igloliortut kammalerilt kanok igloliormangármik.

11 Tungavingmik assianik illijijokarungnangilak ómangat illimajomit, tagva Jésuse Kristusemit.

12 Tungavingmulle tamattomunga igloliortokarpat Goldemik, Silberemiglónét, ujarcaniglónét pivianartunik, kejungmiglonét, ivingniglónét, iviksukaniglónét,

13 Illúnatik sennaningit nellonaromátsangilat; uvlub (tikitsomártub) sakkertitsomármagit; ikkomamut nellonaertitaujomármatta, illúnatiglo sennaningit kanok illingangmangáta, ikkomab óktoromárpait.

14 Tamattomunga igloliortub sennanunga aulangipat, támna akkilertaujomárpok.

15 Neliatale sennanunga ókpat piksaerutjaujomárpok; nangminerle piulijaujomárpok, ikkomamut pigalloardlune.

*16 Gúdib iglogingmasse, kaujimangilasé, Gúdiblo Ancringata innigingmasse?

17 Gúdib iglunganik asseroijokarpat, támna Gúdib asseromárivá; ivsornaingmat Gúdib iglunga, tamédja illipse.

18 Neliat uivériniarane nangminerminik; illase sillatonasugigune nangminerminik, támna sillaitungorle sillame tamattomane, sillatolerkovlugo.

19 Silaksúb mattoma sillatuninga sillainiongmat Gúdib sángane. Aglaksimangmat: Sillatijut tápsoma anguvait sillatuningine. [Hiobe 5, 13.]

20 Amatauk: Sillatojut erkarsautingit Náleka kaujimavait, piungitoksóngmatta. [Img. 94, 11.]

21 Taimaimat kinalónét inungmik nertútekarniarane. Tamaita pigigapsigik,

22 Pauluselónét, Apolluselónét, Kéfaselónét, sillaksoarlónét, inónerlónét, tokkonerlónét, nelliusimanerlónét, nelliusomárnerlónét; tamaita pigivasse.

23 Illipsele Kristusib pigiváse; Kristusele Gúdib pigivá.

KAPITEL IV.

Gúdib kivgangit ajokertuijut, kanok nautsertoraksauungmangáta.

INUIT illúnatik imák issumakarvigilitigut, Kristusib kivgangringmattigut, pimaklertógaptalo Gúdib pinginik nellonartunik.

2 Tagvale pimaklertit assianik nautsertortaungilat, nellágórlutik naipitaujuksauvlutik kissiane.

3 Illipsingnulle assipsingnullónét, tagva inuit erkartuininginut, erkartortauguma, tamanna erkasútingilara; nangminimnik erkartunginivunga.

4 Uvamnik aulajingikalloorama sumik; tamannale pivlugo idluartitaungikalloorpunga; Nálegarle, támna erkartuijövok uvamnik.

5 Taimaimat erkartuinarase nelliuterkärtinnago, Nálegak tikkitsiarilugo; tápsoma tártome ijertorsimajuttauk sakkertitso-mármagit kaumajomut, ômatille erkarsautingit nellonaeromárpait; taimailerpat, illúnatik attunit nertortaujariakarnitik pigijomárpait Gúdemit.

6 Tamakkoale, kattangutikka, okautigivakka, uvangalo Apoluluseo pitjutigællunuk, pivluse; illiniarkovluse uvaptingnit, neli-allônét ajunginersaunasugerkonnago, mána aglaksimajomit; illapse illangænnik piojorijokarkonnago (ajokertuijut) illangat pivlugo, assia akkerartorlugo.

7 Kia ajunginersautipátit? sumigle pekarkét tunnergusiaringitarnik? mattomingale tunuitsiviogavit, sôg nertôtivét illingnik, tunuitsiviongitorut-idlutit?

8 Kágungnaerêrpose, akluilerêrpose, uvagut attorata attanotivose; attanioterkojominaadlarposelo illipse, uvaguttauk attanioterkovluta illagivluse.

9 Issumavungale, Gúðib Aposteliojogut inukullônêrpángotilaungmattigut, sorlo tokkotaksatuinait. Mittautigijaksangole-rapta sillaksoarmiunut, Engelinullo, inungnullo.

10 Kristuse pivlugo sillaitotun-ipogut, illipsele sillatovose Kristuseme; uvagut sangêpogut, illipsele pitsartovose; illipse ánanauðlarpose, uvagulle nachogijauvogut.

11 Mána tikkidlugo kálaptalo immerukpogut annorákara-talc, annaulertaulaptalo, saksártutitullo-ipogut.

12 Katsungailuta seunavogut aggaptingnut (piksaptingnik). Suadlartaujarangapta, saimaivogut; unangmijaujarangapta, kenuersárpogut; mittautigijaujarangapta, mannigôtijunik okausekarpogut.

13 Sanniktut-ipogut nuname uvlomemut tikkiluta, piungi-nerpákutavvluta inungnut tamainut.

*14 Tamakkonnga aglangitunga kangusuktitsomavluse; erkaitinasuarpapsele kittorngaptut nagligijaptut.

15 Zehn tausendiuk ajokertuijokarajaralloorupse Kristuseme, unuktunik atátakangilase; okautsinut tussarnertunut kittorngiarilaurapse Kristuse Jêsuseme.

16 Taimaimat kaiblarpapse: uvamnik mallikteoniaritse!

17 Tamannalo pivlugo Timôteuse tillilaukpara illipsingnut tagva ernera naglingnartok nertornartorlo Nálekame; tápsoma erkaitiniarpáse ajokertútimmik Kristuse pivlugo, sorlo illúnáne, illagéktune illúnaine ajokertuivakkama.

18 Illangille piojoridlarput, tikkiniarasuginanga illipsingnut.

19 Nálekable perkoppanga, tikkitsomavapse kilamik, piojorijullo okausingit kiglisiniaromanagit, pitsartuningille.

20 Gúdib nálegauvinga okautsituinarnut pingimmat, pitsartunernulle.

21 Sumik pijomavisé? Issakautelijarlungalônét, naglingnekarlungalônét anernekarlungalo kennuétomik tikkituksauvik illipsingnút?

KAPITEL V.

Ináb ajortullidlalauktub pidlartauninganik. Ajoxertútsinik, taimaitut avitaksat kanok illagénut piniarviojuksaungmanqáta.

ILLÛNÂNE tussaumajaudlarpose, ajortullijokarpogók akkumapsingne, ajortullinermiglo taimaitomik aglát nellojullônét kaujimangitungænnik, illangata atátame nullianga nulliaringmago.

2 Illipselo piojoridlarpose, kiksautiginersarilaurnagolo, taimailiortok avitisárlugo illipsingnit.

3 Uvangale apsimagalloarlunga timipkut, anernipkulle najorluse, taimailiortok erkartorérpara, sorlo najorluse, imák:

4 Nálegapta Jésusib Kristusib attingane, kattimavipsingnédlunga anernipkut, Nálegavut Jésuse Kristuse pitsartutigællugo,

5 Tunnilugo taimna Sátanasemut, uvinik asserortaukovlugo, tarne piulijaukovlugo Nálekab Jésusib uvluksangane.

*6 **Nertornautiksase** ánanaungilak. Kaujimangilase, sérnarsautiarsúb kakkôjaksak illúnát sérnartingmago?

7 Taimaimat sérnarsautitokak péjarsiuk kakkôjaksatángorkovluse, sorlo sérnartuksaunginapse. Saugársukarmigaptatauk makkiviksiorutiksamik, tagva Kristusemik pivluta tokkotaujomik.

8 Taimaimat uvloksiorta sérnarsautitokameungitok, sérnarsautekaratalo ajornermik takkormórnermiglo; kakkôjaksaulertale sérnarsautekangitomik ivjornailuta miksekârlutalo.

*9 **Aglagvigilaukpapse** aglangne, ikligunermik attortut illagijæksaringinapsigik.

10 Ikligunermik attortut, pijomatudlartullônét, arktaijullônét, Gúdeungituniglônét kivgartortut sillame mattomane okautigitsangilakka; sillamit mattomangat kemmájuksaunajarpose, tamakkoa pigupkit.

11 Mánuale aglagvigilaukpapse, taipkoa illagijaksæringinapsigik, imágle: Kattangumik taijaujomajok assiniarteokpat, pijomatudlartiokpallônét, Gúdiungituniglônét kivgartortiookpat, mit-

tautiksarsior-teokpallônét; tallateokpallônét arktaijiokpallônét taimailiortok nerrekattigijaksaringilasse aglát.

12 Assiptionétut (okpingitút) susiorvigijaksarivakká, erkartortaukovlugit uvamnút? erkartuivangilasé uvaptingnétunik (okpértunik)?

13 Assiptionétulle Gúdib erkartoromárpait. Ajortullijok illagêngnipsingnit aviksiuk.

KAPITEL VI.

Paulusib innerterininganik, akkerartortokarpát, nellojut sângænne passiklerkonnagit illamingnik.

ILLAPSINGNUT patsitiksakarupse, kanok passitigijungnarpisigik idluangitút (nellojut) sângænne, ivjornaitút sângænne pinnasé?

2 Kaujimangilasé, ivjornaitút erkartoromármagit sillaksúb inungit? Sillaksúble inungit erkartortaujomármatta illipsingnut, pijariakinersanik erkartuijungnangilasé?

3 Kaujimangilasé, Engelit erkartoromáraptigik? nunab pingit tagva piluardlugiungitók?

4 Illipsele patsitiksakarangapse nunab pingit pivlugit, illagéktune nachogijaujut erkartuijungortipasse.

5 Taimak okartuksauvunga kangusútiksapsingnut. Attautsemiglônét sillatojomik illipsingnétokangilák? Erkartuijungnartokangilarlônét kattangutib passiklerninganic kattangutiminút?

6 Kattangulle akkerartorpok kattangutiminut, okpingitút tækkoænne aglát.

7 Tamattominga angijomik tammarérpose, akkerartortigékapse. Sôg idluitulliviojomangângilâse? sôg perkutaertaujomangângilasé?

8 Idluitullidlarposele, perkutaernilapselo, kattangutise aglát taimailiorvigivasse.

*9 **Kaujimangilaselônét**, idluangitút Gúdib nálegauvinga kingormgutiniangimatsúk? Uivérijauniarase; ajortullijullônét, Gúdeungituniglônét kivgartortút, nulliarêngnermiglônét asseroijut, ikliguktullônét, nukapitjaniglônét uivérikkertút,

10 Tigliguillônét, pijomatudlartullônét, tallatullônét okauserludlartullônét, arktaijullônét Gúdib nálegauvinganic kingormgujiniangilat.

11 Taimailiulauktút illapse illangit; ubvarsimavlusele ivjornatisimavluselo idluartisimavose, Nálekab Jêsusib attinganut Gúdiptalo Anerninganut.

*12 **Tamainik** pijungnarpunga, illangille attornangilat. Tamainik pijungnarpunga, kippalôtitaumangilangale sumut.

13 Nerkiksat illingavut natjangnut, natjaglo illingavuk nerkiksanut. Gûdible tâpkoa tamaita attorungnaerkojomârpait. Timele ajortullinermut illingajuksaungilak, Nâlekamulle, Nâlegarlo timemut.

14 Gûdible Nâlegak tuppaktilaukpâ, uvagullotauk tuppakitsomârivâtigut pitsartunerminut.

15 Kaujimangilasé, Kristusib timise avatigingmagit? Kristusib avatingit tagva attoraksarivakka ajortullinermût? Taimaitsangilak.

16 Kaujimangilaselônét, anguniartomut ungajub tâmna timekattigingmagô? Tâpkoagôk magguk uvinioniarmannik attautsemik. [1 Mês. 2, 24.]

17 Nâlekamulle ungajub tâmna anernekekattigivâ.

18 Assiniarnekk ulloreagisiuk. Inûb idluitulliningit illûnatik timingata avatâne pivut, assiniartorle ajortullivok timiminik asseruidlarlune.

19 Kaujimangilaselônét, Aernererub ajunginerub illupsingnê-tub timise iglogingmagit? tâmna Gûdemit pivasse, illipsingniglo nangmineringilasse.

20 Akkitudlartomik pissiangomagapse: taimaimat Gûde nertorsiuk timipsingne tarnipsingnelo, Gûdib tamakkoa perkutigingmagit.

KAPITEL VII.

Nulliarênqnek pivlugo Paulusib kioningantik.

AGLALAUKTASELE uvamnut pivlugit kiovunga: Idluarpok inungmut, arnamik aktuingikune.

2 Assiniarnerle pitjutigællugo angut nangminerijaminik nulliakarle, arnarlo nangminerijaminik uekarle.

3 Angutib nulliane illannersârvigiliuk, arnabtauu uine taimailiorvigiliuk.

4 Uilik timiminut attaniungilak, uingale; taimaktauk nullialik timiminut attaniunginivok, nulliangale.

5 Avisârtokarniarane aiparminit; kissiane tamaptik sivikitomik pijomavlutik issumakarkattigékuptik, nerritailinermut tuksiarnermullo piviksakarkovlutik; ama kattingmitik, Sâtanasemut ôktorluktaukonnatik, ikliguktailinek ajorapsiuk.

6 Tamannale naglingnermut okautigijara, perkojautilugo pinnanga.

7 Inuille tamaita uvaptun-erkojomagalloartakka; illûnatigle

ingmigôlingajomik tunnitjiviovut Gûdemut, illangat imâk, illangat taimak.

8 Aipakangitulle uigarnerillo imâk okaupakka: Uvaptunikunik, nâmagajarpok tâpkonunga.

9 Aipakanginerle ajorunitsuk, aipatârlit; aipakarnek idluarnerisaungmat, ikligudlarnernit.

*10 Nullarêlle uvangaungitub, Nâlekable perkovait, uilik uiminik kemmaikonnago.

11 Kemmakuniugle uitârtuksaungilak, uinelônêt saimarsarugo piliuk. Angutiblo nulliane avitæksaringilâ.

12 Assingille uvanga okaupakka Nâlegaungitub: Okpertok okpingitomik nulliakarune, taiposomalô najuênaromakpago, avitæksaringilâ.

13 Arnaktauk okpingitomik uekarune, taiposomalô najuênaromakpago, avitæksaringilâ.

14 Okpingitok angut nulliaminut ivjornailingmat, arnaktauk okpingitok uiminut ivjornailivok. Taimaingipat, kittorngase ivjornarajarput; mânnale ivjornaiput.

15 Okpingitorle avitsomagune, avile! Okpertok angullônêt, arnarlônêt, taimaitokarpat, kellaksorsimangilak. Ullapirsautekarkovlutale Gûdib kaikolaukpâtigit.

16 Igville arnak, omât, uit piuliniarmangângne, kanok kaujimavît? Igwillônêt angut, nulliat piuliniarmangângne, kanok kaujimavît?

17 Illûnatigle attunit inôniarlit, sorlo Gûdib illingatilaungmagit, sorlolo NâleKab attunit kaikolaungmagit. Tamattominga illagêne illûnaine perkojivunga.

18 Kippimavlune kaikojaumajub kippimanek malligaksarivâ. Kippimaluganelo kaikojaumajok kippijauniarane.

19 Kippimanek attungilak, kippimangerlo attunginivok; Gûdible perkojangit nâlektaujariakarput.

20 Inugle kanok illingalaungmangât kaikojautillugo, taimaitsainarle!

21 Kivgautillutit kaikojaumaguvit, tamanna issumajârutiginago pît; kivgaujungnaerungnaruville, taimaingârit.

22 Kivgautillugo kaikojaumajok Nâlekame, tânna NâleKab kivgaujungnaertipâ; taimaktauk kivgautinnago kaikojaumajok Kristusib kivgarivâ.

23 Akkitudlartomik pissiangovose; kivgauniarase inungnut.

24 Illûnase kattangutikka, attunit, kanok illingalaungmangâpselônêt kaikojautilluse, taimaidluse Gûdemêtuaritse.

*25 Uigasuille pivlugit perkojaksilaungilanga Nâlekamit; issumagale annipara, Nâlekamut nâpkigijaulaurama, nelâgôr-kovlunga.

26 Mânna tagva idluarasugivara, nelliutub tamattoma kap-

pianarninga pivlugo, inungmut idluarmat, taimailingatuinarpat (aipakarane).

27 Nulliamut kellaksorsimaguvit, kellarutjárasuarniarnak! nulliakangikuville, nulliaksarsioniarnak!

28 Nullianikkuville, idluitullingilatit; uigasuglo uinikkune, idluitullinginivok. Taimaitulle timikut kappianarnekarriarpat. Taimaitaukojomangigalloarpapsee.

29 Mattomingale okautjivunga, kattangutikka, nelliutok siviikipok. Ama imák issumaga: Nulliaggit nulliakangitutitunilerlit; keajullo keangitutitit;

30 Kuviasuktullo kuviasungitutitit; pissiniartullo perku-tekangitutitit;

31 Sillaksúblo mattoma pinginik attortut, attornerlungniarnagit; sillaksúb tamattoma illinganinga nungujomârmat.

32 Issumagivapseele issumajârkomanase. Aipakangitub Nâlekab pingit issumagivait, Nâlekab idluarijanganut illingajomavlune.

33 Aipagubble nunab pingit issumagivait, nulliaminut idluarijaujomavlune.

34 Uiggillo uigasullo adsigéngilat. Uekangitub Nâlekab pingit issumagivait, ivjornaitsomavlune timinigullo anerner-migullo. Uiggubble nunab pingit issumagivait, idluarijaujomavlune uiminut.

35 Tamattomingale okarpunga, illipsingnut idluarmat; nap-peromavluse pinnanga, kissianele idluarkutaungmat, Nâlegarlo kivgartutsainarlugo ullapitaukonnase.

36 Illapseele illangata idluarasugingikuniuk panningme uekangininga, inumariotsiartillugo, taimâglo pijariakarkôrpat, issumaminik pile; idluitullingilak; taimaitut uiniglît.

37 Kinale ômamigut kajusimagune, (agviarutekarane issumaminik piniarungnarame); ômamine issumasimagune (pannine) uigasuk aipaitôkovlugo, idluartomik pivok.

38 Taimak uiniktitsijok idluartomik pivok; uiniktitsingitorle idluarnersamik pivok.

39 Arnab perkojat nâlengniariakarpait, uine inôtillugo; uingale tokkokpat, issumaminik pituinariakarpok uiniklune pijomajaminik; kissianele Nâlekame piniartuksauvok.

40 Pilloringnersaujorle, taimailingatuinarpat (aipakarane,) issumaga malliklugo. Uvangaletauek Gûdib Anerninganik perkarasugivunga.

KAPITEL VIII.

Gúdeungitunut tunnergutinik.

„GÚDEUNGITUNULLE tunnergutit pivlugit kaujimavogut, illúnata illisimagapta.“ Illisimanek pijorititsivok, naglingnerle ákiksoivok.

2 Illisimanasugijokarpalle sumik, támna kaujimangilak sulle kaujjariakarnermiinik kanok.

3 Gúdemigle nagligosuktokarpat, támna illitarijauvok tápsomunga.

4 Gúdeungitunut tunnergutinik nerrinek pivlugo kaujimavogut tagva, Gúdeungitok nuname sunautsangimat, Gúdekangimallo attausetójub assianik.

5 Gúdinik taijaujokarallopok kilangmelônét nunamelônét; Gúdit (taimaitut) unnungmatta, Nálekallo unnungmatta.

6 Taimaigalloartilligo, attausénarmik Gúdekarpogut, Atátamik; tápsomangat illúnamatsiatik pivut, uvagullo tápsomanépogut; attausénarmiglo Nálegakarpogut Jésuse Kristusemik, tápsomúna illúnamatsiatik pivut uvagullo tápsomúna.

7 Illúnatigle attunit tamattominga illisimangilat. Illangit sulle issumajádlarlutik Gúdeungitut pitjutigællugit, Gúdeungitunut tunnergutaunasugijamingnik nerrivut; tamattomungalo issumangit sujuktauvut, sangéngmatta.

8 Nerkele idluarutigingilavut Gúdib sângane. Nerrinivut pivlugo idluarnersauniangilagut, nerringinivullo pivlugo idluarnersauniangilagut.

9 Udjertuleritsele, kivgaunginise tamanna apôtiksaulerkonago sangétunut.

10 Igvit illitarsinekartotit, neliata takkogunitit nerrimárvingme iksivatillutit Gúdeungitub iglungane, támna sangéname, issumamigut kajungersartaulingilák, nerrilune Gúdeungitunut tunnergutinik?

11 Kattangutib tagva sangétub, Kristusib tokkotigijangata, illitarsinít asserorutiginiarpá.

12 Taimagle idluitulligupse kattangutigénut, killerdlugillo sorlo issumangit sangétut, tagva Kristusemut idluitullivose.

13 Taimaimat nerke kattangutima sinnaungajutigikpago, nerkemik nerrijomanajatsangilanga, kattangutimnut sinnaungajutaujomananga.

KAPITEL IX.

Ajokertuijut issumagijaujariakarningænnik piksanginik. Taimaigulloartillugole, Paulusib akkilertaujomangininganik sangê-tut pivlugit. Niakôtiksab asserojuutub pinasuartaunkojuaninganik.

APOSTELEUNGILANGA? kivgaujungnaingilangâ? Nâ-legavut Jêsuse Kristuse tækkolaungipigô? Illipse sennamajigingilapsinga Nâlekamê?

2 Assipsingnut Aposteliungikuma, illipsingnut Apostelio-vunga; Apostelionimnut nellunaikutaavose Nâlekame.

3 Tamædja akkiornera erkartortimnut:

4 Nerrijuksaungilagût immertuksaunatalô?

5 Nullialijartuksaungilagût arnamik kattangumik, Apostelilitut assiplitut, Nâlekablo kattangutingitit, Kéfasetullo?

6 Uvangelo Barnabasele kissimnuk taimak pijungnangilagûk?

7 Kina sorsugiartorlune kivgartorka, attorniartane nangminnek pissiarilugit? kina Wainiliksamik perorséviliorka, perorsiangita illanginik nerrinanê? kinalônêt nergjutinik pairsiva, êsinanelo nergjutit tâpkoa immunginik?

8 Inûb illusinga attordlugo taimak okâlavik? perkojat taimaitunik okausekanginivât?

9 Môsesib perkojagine aglaksimangmat [5 Môs. 25, 4.]: „Ivjarusêjuksaungilatit tuktuvangmik (sullugainernik) tullertomik.“ Tuktuvait (kissêta) Gûdib issumagivagit?

10 Ubvalo mattominga piluatomik uvagut pivluta okâla-laungilâk? Aukak, uvagut pivluta aglaksimangmat. Poagrejartok (ivjomik) poagrejartuksauvok nerriuklune, sullugainerniglo kadjuktok nerriuklune kadjuktuksauvok.

11 Anernerub pinginik karngasuigapta illipsingnut, timipse attoræksanginik illangaigupta, angiluarkâ?

12 Assivut taimaitomik perkojjungnarpatta, illipsingnik, uvagut pijuksaunersaungilagût? Uvagulle perkojinermik taimaitomik attulaungilagut; sunatuinaille kamagingilavut, agviarutiksaliromanata Kristusib okausinginut tussarnertunut.

13 Kaujimangilasê kivgartortut ivjornaitovingme nerrivangmatta ivjornaitoviub pinginît? Altaremelo kivgartortut Altarib kânganut illijaujut illangerpangmagit?

14 Taimaktauk Nâlegak perkojilaukrok, okautsinik tussarnertunik okâlajut okautsinut tussarnertunut inôgutiksarsijuk-saungmatta. [Mat. 10, 10. Luk. 10, 7.]

15 Tamakkoningale attulaungimarikpunga. Taimailiorviojo-

mavlungalo tamattominga aglanginivunga. Tokkojomangârpunga nertornautiksamuik aksârtaunermit.

16 Okautsit tussarnertut okâlatigigapkit, nertortuksaungilanga uvamnik; taimailiortuksaungama. Kappianarmêk uvanga, okautsit tussarnertut okâlatigingikupkit.

17 Kunnunanga okâlaguma, akkilertaujomârpunga; kunnugalloorumale, piniarnermik tamattominga perkojauvunga.

18 Sumik tagva akkilertauniarpik? Imâk: Okautsit tussarnertut Kristusemik okâlatigigapkit, taimailiorpunga akkilertaukojinanga; attornerlugomanago kivgaunginera okautsit tussarnertut pitjutigællgit.

*19 Imungmik nâlegaksakangigalloardlunga, uvamnik kivgautitunga tamainut, unnuksititsomavlugit (okpertsat).

20 Jûdine Jûditun-ipunga, Jûdit idluarserkojomavlugit. Perkojaligne perkojaliktuu-ipunga, idluarserkojomavlugit perkojaggit.

21 Perkojakangitune perkojakangitotun-ipunga, idluarserkojomavlugit perkojakangitut; Gûdib sângane perkojaliungitsaungigalloardlunga, Kristusible perkojangit nâlekpakka.

22 Sangêtune sangêtotun-ipunga, sangêtut idluarserkojomavlugit. Illûnainut adsionasuarpunga illûnâne, illaugillônêt illûnainit piuliniaromavlugit.

23 Okautsille tussarnertut pivlugit taimailiorpunga, nangminek illangiubvigijomavlugit.

*24 Kaujlmangilasê, akpalliutivingme akpangerkattautijut, illûnatik akpangeralloomatta, attausênauble pivianartok (ajugaujub pijaksanga) pivâ? Akpangerniaritse tagva, tigulugo tâmna.

25 Ingiakattautijulle illûnatik assianik pinasuangilat; ipkoale niakôtiksak asserorniartok pijomavlugo, uvagulle asserojutimik piniarpogut.

26 Taimaimat akpangerpunga mauugatuinaungitok; sorsukpungalo sorlo sillatuinarmut issakailunga pinnanga.

27 Timigale aktorsartidlarlugo kivgautipara, assimnut okâlajunga nangminek egitaksaujomananga.

KAPITEL X.

Paulusib kaiblarpait okpertsat, Israêlilitut nâlelaungititut iler-konnagit; Gûdirungitunik Sâtanasemiglo kivgartorkonnagit, kattanguttillo sangêtut sinnuungatitaukonnagit.

ERKAITITSOMAVAPSELE kattangutikka, atâtagijavut illûnatik nuvujab attânêlaungmatta, illûnatiglo imakut pissulaukput;

2 Illúnatiglo Mõsesemut (illingavlutik) baptitaulaukput nuvu-jamelo imãrelo.

3 Illúnatiglo adsigéktomik nerkiksamik auernelingmik nerrilaukput;

4 Illúnatiglo adsigéktomik immiksamik anernelingmik immilaukput; kairtomille anernelingmik pijomik immilaukput, tãp-soma mallingmagit; kairtok tãmma Kristuseolaukrok.

5 Unnuktulle tãpkonangat Gúdib kuviagilaungilait; taimaimat inõjungnaertitaulaukput inukajuitome.

6 Tamadjale ulloreasõtiksarivavut, ajortomut ikligukonnata, taipkutitunak ikliguktutitut.

7 Gúdeungitullo nãlengniarassigik taipkoa illangititut, sorlo aglaksimaugmat: Inugiartoksuit ingilerput nerrimãrlutik, immilarmiglo, nikovilerpullo okigèserdlutik. [2 Mõs. 32, 6.]

8 Assiniaratatauk, sorlo taipkoa illangit assinialaungmatta, 23,000 illo tokkolaukput uvlorme attautseme.

9 Kristusemiglotauk õktormiarata, sorlo taipkoa illangita õktulaungmatsuk, kuglugiarãlungnullo tokkotaulaukput.

10 Avamudlarasetauk, sorlo taipkoa illangit avamudlarmatta asserorsaijomullo tokkotaulaukput.

11 Tamakkonungale tamainut pijavut taipkoa, erkaumajãksauniarkovlugit; aglaksimagivuttauk, innertertaukovluta uvagut, sillaksõb uvlungita kingorlingine inõjogut.

12 Taimaimat issumamigut nangerasugijok, kammalerle ochokonnane.

13 Assianut õktorluktaungilase sulle, inuit attorpaktanginut kissiane; Gúdible nertormarlune õktortaukoniangilãse ajortapsingnik; õktorlungnartorle imãk naggaseriniarpã asserortaukonnase.

*14 Taimaimat nagliktakka, Gúdingoanik (Gúdeungitunik) kivgartornek ulloreagisiuk.

15 Sorlo illisimajunut okãlavunga, okautsikka tamakkoa kiglisiniarsigik.

16 Ermgusiarsuk saimanartok, saimartavut, tãmma Kristusib aunganut illagégutaungilãk? Kakkõjak, avgortavut, tãmma Kristusib aunganut illagégutaungilãk?

17 Kakkõjak attausiongmat, taimak unnuktõvluta timiovogut attautsemik; kakkõjak attausek illangiubvigigaptigo tamapta?

18 Uvinikut Israëlitiojut nautsertorsigik. Tunnergutivinerik nerrijut, taipkoa Altare illangiubvigingilãt?

19 Kanok tagva okarlangã? Gúdeungitok sunaunerarpigõ? Gudeungitunullõnët tunnergutit sunaunerarpakkã?

20 Okarpungale, nellojut tunnergutiksamingnik tunnijivut Sãtanasinut, pinnatiglo Gúdemut. Sãtanasillem illagéngninginut illaukojomatsangilapse.

21 Nãlekab ermgsiarsunganit, Sãtanasillem ermgsiarsungãen-

nit attautsikut immerungnangilase; Nálekab nerrimárvianit, Sátanasillo nerrimárviaennit illangiutijungnangilase.

22 Nálegarlônét ningarosuktitsomavitigo? tápsomangat pit-sartunersauvitá?

*23 **Tamainik** pijungnaralloarpunga, illangille attorangilat. Tamainik pijungnarpunga, illangille idluarsaingilat.

24 Neliallônét nangminerijsaminik kennerniarane illúna-tigle attunit assime pingit issumagiligít.

25 Nerkit niorgutiksát tamaita niuervingmêtot nerrisigik, apperkutiginiarnagillo issumajârkonnase.

26 Nálekab nuna pingillo tamaita perkutigingmagít.

27 Okpingitulle illangata nerrijartorkokpasse, aijomagupselo, mannijaujut illipsingnut nerrisigik, apperkutiginiarnagillo issu-majârkonnase.

28 Okautjaulerupsele, nerke tamanna tunnerguteviniovok Gúdiungitunut; nerrijuksaungilase kaujitsisjok tamattominga pivlugo; issumajârtokarkonnago. Nálekab nuna pingillo ta-maita perkutigingmagít.

29 Erkarsautille okautigivakka, igvit erkarsautitit pivlugit pinnanga, assiville erkarsautingit pivlugit. Sôg assima erkarsautingit kivgaunginera erkartortaukojaksarivigô?

30 Kujalivlunga attorupko, sôg mittautigijaujariakarkik ku-jalijutigijara pitjutigællugô?

31 Taimaimat, nerrijarangapselônét, immerangapselônét, sumiglônét piniarmangâpse, tamaita piniarsigik Gúde nertor-taukovlugo.

32 Sinaungajutauniarase Júdinullônét, Grichinullônét, Gúdib illagêktokotinginullônét.

33 Sorlo uvangatauk tamainut kuviagijaunasuarama suna-tuinatigut, idluarkutiksamik pinasuarlunga uvamnuungitok, unuktunulle, piulijaukovlugit.

Kap. 11, 1. Uvammik mallikteotitse, sorlo uvanga Kris-tusemik.

KAPITEL XI.

Arnat ammorâkartuksauningænnik канок. Komuniônib uvok-siorutauninganik.

2 **NERTORPAPSE** kattangutikka, erkaumagapse (okautsim-nik) tamainik, malligaksallo perkojakka illipsingnut attutsia-rapsigik.

3 Kaujimakovapsele, angutit neliallônét Kristuse niakoring-mago, araable angut niakorivâ, Kristusible Gúde niakorivâ.

4 Angutit neliat tuksiarangame, nellautaijarangamelônêt. nessarsimavlune, niakone nachonartipâ.

5 Arnalle neliat tuksiarangame, nellautaijarangamelônêt. nessarsimanane, niakone nachonartipâ; sallimajotun-inajarame.

6 Arnak nessarsimajomangikune, kipjartaugilit nujangit. Arnarle nujakarune kipjarsimajunik sallimajuniglônêt nachonadlarmat, nessarsimavlune pile.

7 Angulle nessarsimajuksaugilak, adsiutaungmat Gûdemut, tâpsomalo nertornautigingmago; angutible arnak nertornautigivâ.

8 Angut arnamit pingimat, arnarle angumit pivok.

9 Angut pingortisimauginivok arnak pivlugo, arnarle angut pivlugo.

10 Taimaimat arnak nâlengnermut nessakartuksauvok, Engelit pivlugit.

11 Kissianele angullônêt arnamik illakangilungilak, arnarlônêt angumik illakangilungilak, Nâlekame.

12 Sorlo arnak angumit piugmat, taimaktauk angut arnakut pigivok; tamaitale Gûdemit (pivut).

13 Nangminek issumatitse, takkominarmangât, nessarsimanane arnak tuksiarangât Gûdemut?

14 Ingminiglônêt sakkijânginivâ illipsingnut, angutib nujane takkijorortikunigit, nachonautigingmagit?

15 Arnable nujane takkijorortikunigit, pinnarnautigingmagit? Nujarminik tunnitjiviongmat ulliktaujutigivlugit.

16 Tamannale pivlugo akkerartorosuktokarpak akkunapsingne, tâmna kaujilerle, uvagut taimaitomik illusekanginapta, Gûdib illagêktokottingillônêt.

*17 Tamattomingale innerterijuksauvunga: Nertorluse ajulerpapse, idluarnersamik illusekarase, idluanginersamigle illusekarluse kattimavakkapse.

18 Sivorlermik tussarpunga, kattimalerangapse illagêktutitut, akkerartortigêkapsegok, illangagullo okperivara.

19 Ingmingnut akkerartôtijokariakarmat illipsingne, nellâgortut akkunapsingue sakkijârkovlugit.

20 Taimak kattimalerangapse, Nâlekab Komuniônganik pijungnangilase.

21 Sivorngagut attunit ingmikôrluse nerrivakkapse neksar-tapsingnik; illapselo illangat kâkpok, aipanga nâmaksivok.

22 Iglokangilase nerrimârviksapsingnik immerviksapsingnig-lô? Ubvalo Gûdib illagêktokottingit nachogivisigik, pekangitullo kangusuktilugit? Sumik illipsingnut okartuksauvik? Illipsingnik nertordlertuksauvik? tamanna pitjutigællugo nertungilapse.

23 Nâlekamit pivara illipsingnut unertûtigijara (imaitok): Nâlekab Jêsusib unnuarme taipomane pititaugame, kakkojak tiguvâ,

24 Kujalivlunelo avgorpá okarlunelo: Tigulugo nerrisiuk; tagva timiga, avgortok illipsiugnut; taimailioritse erkaumajau-niksamnut.

25 Taimaktauk ermgsiarsuk (tigugivá), nerrijaréramik, okarlunelo: Ermgsiarsuk támna Testamentetángovok aumne; taimailioritse immilerangapsiuk erkaumajauniksamnut.

26 Kakkôjak tamanna nerrilerangapsiuk, ermgsiarsungmillo tápsomangat immilerangapse, Nálekab tokkunga okautigijaksa-rivasse tikkerkártinnago.

27 Neliat kakkôjamit tápsomangat nerrijoj, Nálekablónét ermgsiarsunganit immertok, idluarsinane, támna pidlaraksau-vok Nálekab timingalo aungalo pivlugik.

28 Inugle nangminermirik kiglisiniarkârle, tainaglo kak-kôjamit tápsomangat nerrile, ermgsiarsungmillo tápsomangat immerle.

29 Nelialle nerrijoj immertorlo idluarsinane, támna nerri- vlnelo immerpok erkartortautiksaminik; tamanna pivlugo. Ná- lekab timinga issumaginginamiuk.

30 Taimaimat ajulertut kanimajullo unnuclarput akkunap- singne, unuktullo sinnikput (tokkovut).

31 Nangminiptingnigle erkartorupta, erkartortauniarajangi- lagut.

32 Erkartortaujarangaptale, Nálekamut sugiartaulerpogut, sillaksoarmiut illagilugit pidlartaukonnata.

33 Taimaimat, kattangutikka, nerrijarlorluse kattilerangapse, illase utakkisigik.

34 Káktokarpalle, iglomine nerrerkârle; kattimanipsiugnut erkartortautiksarserkonnase. Tamakkoa assingit ákigomavakka tikkikuma.

KAPITEL XII.

Anernerub tunnergutinginik adsigêngitunik.

KATTANGUTIKKALE, nellokojomangilapse tunnergutinik. Anernerub pinginik.

2 Nellungilase, nellojoksôlaurapse, ailaurapselo Gúdingoanut okajuitunut, sorlo tessiortaulaurapse.

3 Tuimaimat kaujitipapse Gúðib Anerningagut okálajub Jêsuse okarnerlótigitsangilá; nelialalónét Jêsuse Nálekamik taijungnangilá, Anernerub ajujinerub pitingippago.

4 Tunnergutit sunatuinauvut, Anernerle támnautsainarpok.

5 Kivgartútillo sunatuinauvut, Nálegarle támnautsainarpok.

6 Kitsartunerillo sunatuinauvut, Gúdele támnautsainarpok, tamainik piniartitsijok tamaine.

7 Illúnainelo Anernerub tunnergutingit sakkertput assingita idluarkutiksangænnut.

8 Illangat illisimanartumik okausekarlune tunnitjiviovok Anernermut; illangalle illitarsinermik okausekarlune, Anernermut tâpsomungainak.

9 Illangallo okpernermik (tunnitjiviovok) Anernermut tâpsomungainak, illangallo tunnergumik inûliklernermit, Anernermut tâpsomungainak.

10 Illangallo tattamnantullinermik; illangallo nellautsinermik okâlavlune; illangallo illitarsivlune anernermik; illangallo okautsinut tussarngartanut okâlavlune; illangallo okautsit tussarngartat nellonaerlugit.

11 Tamakkoale tamaita Anernerub tâpsoma attausetôjub piniarpait, issumaminiglo illúnaita attunit illangiutitipait nangminerijsanginik.

*12 Sorlo time attausiojok unnuktunik avatekarmat, sorlolo timib tâpsoma attautsib avatingit illúnatik, unnugalloardlutik, attausek timigingmatsuk: Kristusetauk taimainivok.

13 Tamapta Anernermut attautsemut baptisimagapta, attautsemik timeolerkovluta, Jûdiong mangâptalônêt, Grichiong mangâptalônêt, kivgaung mangâptalônêt, kivgaungimangâptalônêt; illúnatalo immitauvogut Anernermut attautsemut.

14 Timelo attausênarmik avatekangimat, unnuktunigle.

15 Ittikkat okarajarpatta: aggaunginapta, tamanna pivlugo timib avatingilâtigut; timib tagva avatiginajangilagit?

16 Siuttauk okarajarpata: ijiunginama, tamanna pivlugo timib avatingilânga; timib tagva avatiginajangilâ?

17 Time illúnane ijiokpat, tussarne nanênajarkâ? time illúnane siutaukpat, naimanek nanênajarkâ?

18 Mânnaile Gûdib avatit tamaita illilaukpait illúnaita ingmikôrtilugit timemut, issumaminik.

19 Avatille illúnatik attausênak avateokpatta, time nanênajarkâ?

20 Mânnaile avatit unnudlarput, timele attausiovok.

21 Ije agganut okarungnangilak: attoriakangilapse; niankorlônêt ittikkanut: attoriakangilapse.

22 Imauarporle: Timib avatingit sangênarsaunasugijavut, tamakkoa attoriakarnerpângovut.

23 Kangunarluarasugijavut timene, tâpkoa pinniarnarsitinersarivavut; pinnarnaitigijavullo, tâpkoa ânanausitinersarivavut.

24 Ananausitigijavut pinnarnarsititaujariakangimatta. Gûdible time taimak avatitârdlugo pivâ, avat ajoksarnersak pinnarnarsautilerdlugo;

25 Akkerartortigêrkonnagit timemêut, ikkajortigêrkovlugille avatit ingmingnut.

26 Tagva avatit illaugallônêt ânialerpat, avatit illúnatik

âniakattigivât; avatillônêt illangat nertornartitaukpat, avatit illûnatik kuviasukattigivât.

27 Kristusible timigivâse, avatigivâse ingmikôrtiluse.

28 Gûdiblo illagêktune kivgartorkolaukpait sivorlermik Apostelit, aipanganik nellautaijut, pingajuænnik ajokertuijut, tungâgut tattamnartullijut, tungâgut inûliklernermik tunnergutiggit, ikkajortuksallo, attaniotijullo, okautsiniglo (ingmigolingajunik) sunatuinarnik okâlajut.

29 Illûnatik Aposteliovât? illûnatik nellautaijovât? illûnatik tattamnartullijungnarkât?

30 Illûnatik inûliklernermik tunnergutekarkât? illûnatik okautsinik (ingmigôlingajunik) sunatuinarnik okâlavât? Illûnatik nellonarungnaertitsijungnarkât?

31 Tunnergutit saimanartut idluarnersat pinasuarsigik. Sullelo manna unertôtijomavapse apkomik idluarnerpângojomik.

KAPITEL XIII.

Naglingnerub anginerpângoninganik.

INUIT (illûnatik) Engelillo okausinginut okâlajungnaruma, naglingnekarnangalo, kanujatut sivanertotut, nipliajôrutitullônêt immiajotut inajarpunga.

2 Nellautainerniglo okarungnaruma, nellonartoksuillo tamaita kaujimagupkit, illisimanartullo tamaita illisimagupkit; okpernekarmalo tamainik, kakâluit aglât nukterunguarlugit, nuglingnekarnangalo, suksaunajangilanga.

3 Pikkalo tamaita pilliutigigalloarupkit aklujuunut, timigalo ikkomamut nungutautigalloarupko, naglingnekarnangalo, attorangimarikpok uvammut.

*4 **Naglingnek** kammangitsertorlunelo pitsiartoksôvok, naglingnek anâtûtingilak, naglingnek tappatongilak, piojorinanelo;

5 Illuserluktomik sakkertitsingilak, nangminiksarsingilak, ningarosuktitaujungnaranelo, asseroinasuangilak.

6 Idluitullinek kuviasûtigingilâ, miksekârnerle kuviasûtigivâ.

7 Tamainik erkasungilak, tamainik okperpok, tamainik nerriukpok, tamainik kennuersârpok.

*8 **Naglingnek** soraerniangilak, nellautainerille soraeromârput, okautsillo (ingmigôlingajut) soraeromârput, ilitarsinerlo soraeromârput.

9 Illainarnik kaujimagapta, illainarniktauk nellautaivluta.

10 Nâmaksinerle nelliutikpat, illainârnerit tâva soraeromârput.

11 Sorusiolaurama, sorrusertut okâlalaukpunga, sorruser-

tullo sillatunekalaukpunga, issumakalarmalo sorrusertut; angumarioleramale ipperarpara sorrutsib illusinga.

12 Mánna kemmergovogut sorlo tachartútikut, erginaisior-
dluta, pijomártomele kênarmit kênarmut. Mánna illitarsivunga
illainarnik, pijomártomele illitarsijomárpunga, sorlo illitarijau-
gama.

13 Mánnale makkoa pingasut: okpernerlo, nerriungnerlo,
naglingnerlo sokkoserniangilat. Naglingnerlo tamakkonangat
anginerpauvok.

KAPITEL XIV.

Nellautainerub kanok attortaujuksauninganik.

NAGLINGNEK pinasuarsiuk. Tunnergusiat, Anernerub
pingit tussugisigik, tukkekartitsinerle piluardlugo.

2 Okautsit tussarngartat attorlugit okálajok inungnut oká-
langimat Gúdemulle; tukkisijaujungnangimat kimut, anernikulle
nellonartut okautigivait.

3 Tukkekartitsilunele okálajok inungnut okálavok, idluar-
sarlugit, kaiblarlugillo nekoksitilugillo.

4 Okautsit tussarngartat attorlugit okálajok nangminex idlu-
arsivok; tukkekartitsilunele okálajub illagét idluarsitipait.

5 Okautsit tussarngartat attorlugit okálajungnarkogalloar-
papse illúnase, anginersamigle tukkerkartitsiluse okálakovapse.
Tukkekartitsilune okálajok anginersaungmat okálajomit okautsit
tussarngartat attorlugit; támna (mikkinersaulungilak) kissiane
tukkekartitsikassiutjigune, illagít tamakkonunga idluarsartau-
kovlugit.

6 Tagvale kattangutikka, okálajartoruma illipsingnut, okaut-
sit tussarngartat attorlugit, suksaunajarkik illipsingnut, okála-
vingikupse, sakkijátsiartullônét, illisimanartullônét, tukkekar-
titsinerlônét, ajokertúserlônét attorlugit?

7 Sorlotauk ômajôngitit nipliajôrutit, nipjautaungmangál-
lônét, Harfeongmangállônét, ingmikôrtomik errinakangipatta,
kanok kaujimanarkâ, suna nipjausijautaungmangát, Harfesijau-
taungmangállônét.

8 Tiptulautiblo nippinga nellonarpát, kina oppalungaerajarka
sorsungniarnermút?

9 Taimaktauk illipse okautsit tussarngartat attorlugit oka-
rupse, tukkisijaujungnangitunik okausekarluse, kanok tagva
kaujijaujungnarka, suna okautaungmangát? maungatuinak
okálaniarapse.

10 Okautsit sunatuinaugalloarput sillaksoarme, attautsillônelle tukkekangitokangilat.

11 Nippible tukkinga tussângikupko, okâlajomut tukkisinar-niangilanga; tânuatauk okâlajok tukkisinarniangilak uvannut.

12 Taimaktauk illipse, Anernerub tunnergutingit pinasuar-vikkapsigik, anginerpângojomigle illagêt idluarsitiksanginik pinasuaritse, tamainik pekaluarkovluse.

13 Taimaimat, okautsit tussarngartat attorlugit okâlajok tuksiarle, okautsine nellonarungnaertitsomavlugittaik.

14 Okautsit tussarngartat attorlugit tuksiaruma, anernipkut tuksiaralloarpunga, issumagijakkale attornangilat kimullônêt.

15 Kanorle tamanna illingajuksauvâ? Inâgle: Tuksiaroma-vunga anernikut, tukkisinartomiglo tuksiaromavunga; nertordle-rutiksanik ingeromavunga anernikut, tukkisinartuniktauk ner-tordlerutiksanik ingeromavunga.

16 Saimartitsiguville anernikut, kanok illisimangitok tagva-nêtok Amenemik okarungnarkâ kujalitiksatis pitjutigællugit, okautsitis tukkisinginamigit?

17 Igvit kujalitsiaralloarpotit, assingnulle idluarsititaujutik-saungilak.

18 Gûdiga kujagivara, okautsit tussarngartat attorlugit okâl-nersaugama illûnapsingnit.

19 Illagênele okâlavlunga okautsit tellimainait tukkisinartut attorlugit, assikka ajokertoromavlugit, tamanna idluarinersari-vara okautsinit zehu tausendinit tussarngartanit.

*20 **Kattangutikka**, sorrutsititut sillatunekarniarase; ajorto-mulle nutakkatitun-îtitse, innersimajutitulle sillatunekaritse.

21 Перкојане аглаксимавок: Inungnut ukkununga okâlajo-mavunga okautsinut tussarngartanut, tækkorugartallos kanningi-nut; taimailioralloarumale, nâlengniangilânga. [Jes, 28, 11. 12.]

22 Taimaimat okautsit tussarngartat nellunaikutaavut okper-tunuungitok, okpingitunulle; tukkekartitsinerle okpingitunuungi-tok, okpertunulle.

23 Illagêt illuengarlutik attautsime kattimalerunik, illûna-tiglo okautsit tussarngartat attorlugit okâlakpatta; illisimangi-tullo okpingitullônêt itterunik, tâpkonunga illisimainerartauna-jangilasê?

24 Illûnatigle tukkekartitsilutik okâlakpatta, okpingitorlo illisimangitorlônêt itterune, illûnainut tagva innertertaulerpok erkartortaulerlunelo illûnainut:

25 Taimaglo ômattingane ijersimajut sakkerajarput; pâmak-terlunelo Gûde tuksiarviginajarivâ, kigligiutsinajarporlo Gûdemik nellâgut illipsingnêtomik.

*25 **Kanok** tamanna illingavâ, kattangutikka? Kattimale-rangapse, illûnase nelise imgerutiksakarpok, ajokertuitiksakar-

pok, okautsinut tussarngartanut okalavok, sakkerviomajutiksakar-pok, nellonarungnaertitsijutiksakar-pok. Tamakkoa tamaita illingatitaulit ákiktaujutiksamut.

27 Okálajokarpat okautsit tussarngartat attorlugit, maggug-lónét pingasunillónét unnunersaungitut nellikárlutik pilit, attaut-sible nellonarungnaertiligit.

28 Nellonarungnaertitsijokangipalle, illagéktune (imna) nippangerle; ingminulle Gúdemullo okarle.

29 Tukkekartitsijulle magguglónét pingasullónét okálalit, assingillo kiglisiniarlit.

30 Tagvanele iksivajut illangat sakkerviomajutiksakarpat, sivorlek nippangerle.

31 Illúnase tukkekartitsiluse okálatuinariakarpose nellikárluse, illúnatik illiniarkovlugit, illúnaitalo kaiblartaukovlugit.

32 Nellautaijulle (tukkekartitsijut) aneringita nellautaijut (assitik) nálegarivait.

33 Gúde idluangitomik perkojitsangimat, ullapirsaumigle, sorlo illagéktune ivjornaitune illúnáne.

*34 Arnase nippangerlit kattimavingme; okálanermik perko-jautsangimatta, nálektuksautuinarlutigle, sorlo perkojattauk okarmatta.

35 Sumigle illinniaromagunik, uitik apperilitigik iglomingne. Okálauek kattimavingme idluangimat arnanut.

36 Illipsingnillónét Gúdib okausingit pimavát? illipsingnul-lónét kissipsingnut pititaumavát?

37 Nellautaijónasugijokarpat, anernelionasugijokarpallónét, támna kaujilerle, aglaktakka illipsingnut Nálekab perkojaring-magit.

38 Kaujimangitokarpalle, támna kaujimangilerle.

39 Taimaimat kattangutikka, tukkekartitsinermik pinasua-ritse, okautsinullo tussarngartanut okálajut innerterniarasigik.

40 Illusitsiarikluselo, idluarsainiaritse tamainik.

KAPITEL XV.

Kristusib makkininganik. Timiptalo makkiningata illingani-nganik.

ERKAITIPAPSELE, kattangutikka okautsinik tussarner-tunik, okálatigilauktamnik illipsingnut; tápkoa illaliulaurapsi-giktauk tungavigigapsigilo.

2 Tápkonunga piulijauniarapsetauk, sorlo okálatigilaurapkit illipsingnut; issumamiutarigupsigiglónét; sulinase okperilaungi-kupsigik.

3 Nangminektauk tunnergusiarilauktakka illipsingnut okautigilaukpakka, sivorliudlugit makkoa: Kristuse ajornivut pivlugit tokkolaungmat, aglait malliklugit.

4 Illijartortaungmallo, uvluglo pingajuængne makkisimangmat, aglait malliklugit.

5 Tækkojaungmallo Kêfasemut, kingorngagut 12 inut.

6 Ama kingorngagut tækkojaulaukpok attautsikut kattangu-tigênut 500it unnorkejanginut; sulle mâna unnuktut tâpkonangat inôvut, illangille sinnisimanerput-

7 Ama tækkojaulaukpok Jakôbusemut, kingorngagut Apostelinut illûnainut.

8 Illûnainit kingorlerpångovlunga uvangatauk tækkolaukpara, erniangojotut innersimangitotut-idlunga.

9 Uvanga mingnerôvunga Apostelinit; nellopkotijunga tajaunermik Apostelemik; Gûdib illagêktokottingit unangmilaurapkit.

10 Gûdible saimarsaininganut illinganera taimaipok; saimarsautâlo uvamnut pijok sulinane pimangilak, uvangale taipkonangat tamainit piniarnersaulaukpunga; uvangale pingitunga, Gûdible saimarsainingata illagingmanga.

11 Tagva uvangalônêt taipkoalônêt, taimak okâlavogut, taimaglo okpilaukpose.

*12 Kristusele tokkungajunit makkisimajok okautigijaungmat, kanok tagva illapse illangit okausekarkât, makkinek tokkungajunit sunaungimât?

13 Makkinerle tokkungajunit sunaungipat, Kristusetauk makkisimangilak.

14 Kristusele makkisimangipat, okâlanivut sulingilak, okpernisetauk sulinginivok.

15 Uvagullo naipitaunajarpogut kigligiutsijutitut nellangaitutitut Gûdemik; tâma Kristusemik tuppaktitsijok okautigigaptigo, tuppaktinajalaungitanganik, tokkungajut makkiviksakangipatta.

16 Tokkungajut makkiviksakangipatta, Kristusetauk makkisimanginivok.

17 Kristusele makkisimangipat, okpernisse sunaungilak, sullelo ajornipsingnépose.

18 Taimaktauk assiomasavut Kristuseme sinisimajut.

19 Mâne kissiane inôtiluta Kristuse neriugilauruptigo, inungnit tamainit ajulernerpångovogut.

20 Mânnale Kristuse tokkungajunit makkisimavok, sivorlerpångovorlo sinnisimajut akkorngænnit.

21 Inungmut attautsemut tokko pingmat, inungmullo attautsemut makkiviksak tokkungajunit pivok.

22 Sorlo illûnatik Adameme tokkolerhatta, taimak Kristuseme illûnatik ômartitaujômârput.

23 Illúnatigle tuglerêtsiartuksaunitik malliklugo. Sivorliotijok Kristuse; kingorngagut Kristusib inukotingit, tikkitso-márpat.

24 Tamattoma kingorngagut naggatiksak, nálegauvik pítit-somárpago Gúdemut Atátamut, nálegaunerillo, attaniotinerillo pitsartunerillo tamaita attorungnaerkojomárungit.

25 Attaniotijariakarporle, ómigijiminik illúnainik illijerká-rane ittikkame attánnut.

26 Omisuktut kingorlerpángat pèjartaujomártok tagva tokko.

27 Tamaitaksuit illilaungmagit ittigangita attánnut. [Img. 8, 7.] Tamaitaksuillo nálektitaujut (tápsomunga) okautigingmagit, nellonangilak, tápsomunga tamainik nálektitsijok, támma pijau-ngilak.

28 Tamaitale nálegarilerpatsuk, tagva Ernerubtauk nang-minek nálegarijomárpá nálektitsijok tamainik tápsomunga, Gúde kissime pitókovlugo tamaine.

29 Tokkungajut makkitsomángipatta, kanok sulinajarkát baptitaulertut tokkungajut pivlugít? sóg baptitaujomavát tok-kungajut pivlugít?

30 Sóglo uvagut nangianartométsainarkitá?

31 Sorlo nellágut nertornautigigapse Kristuseme Jêsuseme Nálekame, uvlut tamaita tokkolertotun-ipunga.

32 Inuktut illusekarlunga, nergjutit nujuartut pálaurapkit Efêsuseme, tamanna suksarinajarpigó, tokkungajut makkitsom-ángipatta? „Nerrilerta immerlutalo, kaupat tokkoniarapta.“ [Jes. 22, 13.]

33 Uivérijauniarase. Okausilungnerub asserortipait illutsit ajungitut.

34 Tuppatsialerluselo idluitulliniarase; illangit Gúdemik tuk-kisinekaugimatta; kangasukovluse taimak okarpunga.

*35 **Okartokarajarpalle:** Kanok tokkungajut makkitsomárkát? Kanorlo illingajomik timekarlutik sakkeromárkat?

36 Sillaidlartotit, karngarsortat ómarniangilak, tokkogune kissiane.

37 Karngarsortallo illa timeungilak pijomártuksak; karngasútetuinauvorle, Waizenelónét assialónét.

38 Gúdible timekartipá issumaminik, karngasútillo illúnaita ingmikut timiksakartipait.

39 Uvinít illúnatik adsigêngilat: inuit assianik uvinekarput, nergjutillo assianik, mingeritjattaik assianik, tingmitjattaik as-sianik.

40 Timekarpok kilangme, timekarivok nuname. Kilang-métut pinnarnarnekarput assianik, nunamétullo assianik.

41 Sekinek kaumanekarpok assianik, takkek kaumanekar-pok assianik, uvloritjat kaumanekarpok assianik; uvloritjat il-langit illamingnit kaumanersaungmatta.

42 Taimaitsomârivoktauk tokkungajut makkitsomârningat. Asseroræksak illijaulerpok, asserojutorlo makkitsomârpok.

43 Pinnarnaidlartok illijaulerpok, ânanaulunelo makkitsomâr-pok. Ajulertok illijaulerpok, pitsartudlarlunelo makkitsomârpok.

44 Time uvinilik illijaulerpok, makkitsomârporlo time ane-nilik. Sorlo timekarmat uvinilingmik, taimaktauk timekarivok anernilingmik.

45 Sorlo aglaksimangmat [1. Mós. 2, 7]: Inuk sivorlerpâk Adame pingortitaulaukpok timekardlune ômajomik tarnilingmik (uvinilingmik); Adamelok kingorlek anerneliotitauvok ômartitsi-jomik.

46 Timele anernilik sivorliungilak; uviniligle, kingorngagut anernilik.

47 Inuk sivorlek iyjomit pivok, uviniliovlune. Inûble aipanga Nâlegauvok kilangmit pijok.

48 Uviniliub illinganingatut, taimainivuttauk kilangmêtot.

49 Sorlo uvinilik adsigilauraptigo, taimaktauk adsigijomâri-vavut kilangmêtub illinganinga.

50 Mattomingale okautjigivunga kattangutikka, uvingub aublo Gûdib nâlegauvinga kingormgutijungnangilâk; asseroræksablo asserojutok kingormgutinianginivâ.

51 Ahâk, nellonartomik okautivapse: Illûnata sinningniangi-lagut, illûnatale ablatsângortitaujomârpogut.

52 Tagvainak ijib sikkungilarningane tiptulautib kingorliksab nelluningane. Tiptulaut nipleromârmat; tokkungajullo makkit-somârput asserojuerlutik, uvagullo ablatsângortitaujomârpogut.

53 Asseroræksak tamanna asserojutomik attiniariakarmat, tokkojuksarlo tamanna tokkosuikomik attiniariakarivok.

54 Asseroræksarle tamanna attiniarpat asserojutomik, tok-kojuksarlo tamanna attiniarpat tokkosuikomik, tagva nellaut-siniarpat okautsit aglaksimajut:

55 Tokko êjauvok sâlakarnermut. Tokko, kapputit nauk? Kappianartovik, sâlakarnit nauk? [Jes. 25, 8. Hos. 13, 14.]

56 Tokkuble kapputâ tagva ajornek, ajorneruble pitsartu-ninga tagva perkojak.

57 Gûde kujagidlartaule, sâlakartimmattigut Nâlegaptigut Jêsuse Kristusikut.

58 Taimaimat nagliktakka kattangutikka, Nâlekab piniarko-janginik pivalliatsainaritse, sôngoluse sokkosijuititse! nellungi-napse, piniarnise Nâlekame sullinase pinginapsigik.

KAPITEL XVI.

*Pauluse ikajûtiksanik, okpertunut ajoksartunut illingajunik
kattersortaukojivok.*

TUJÛTIKSALLE ivsornaitunut pivlugit, sorlo Galâtsiamit
perkolaurapkit, illipsetauk taimailioritse.

2 Sabbatine tamaine illûnase attunit illijititse illipsingne,
kapsinik kattersoiniarluse issumapsingnik tujûtiksanik; katter-
sortaujariakarikonmagit tikkikuna.

3 Tikkikumale, nelit âtserkojase neksartitsomârpakka ag-
langnik, Jerusalemut âtserkovlugit tunnergutipsingnik.

4 Pijariakarpalle, uvangalo taikunga ainiaruma, illaujuksau-
vut uvamnut.

5 Mazedôniakulle ingergaleruma, tikkitsomavapse; Mazedônia
apkutigijomârapko.

6 Illipsingne akkunêlârpallukpunga, okkênïarpungalônêt, illa-
gijaujomavlunga illipsingnut, namut ainiaruma.

7 Apkosatuinardluse mânna tækkojomangilapse; nerriuk-
pungale akkunêrtomik illipsingnêniardlunga, Nâlekab perkok-
panga.

8 Efêsusemênïarpungale Pentekoste tikkidlugo.

9 Upkuamik angijomik sulitsiarvionartomik angmartaujokar-
mat uvamnut, akkerartortullo unnuclarput tagvane.

*10 **Timôtensele** tikkipat, kammatitse, sivôranane illipsingne-
kovlugo; Nâlekab piniarninga kivgartoraksaringmago uvaptut.

11 Tâmnna kinamullônêt nachogijauniarane. Ullapirsäumulle
illagisiuk uvamnut tikkerkovlugo; nerriugigapko kattangutigêt
illagivlugit.

12 Kattangulle Apolluse pivlugo kaujileritse, angijomik kaib-
lauralloarpara, illipsingnut aikovlugo kattangutigêt illagilugit;
mânnakulle tikkitsomalaungilak, tikkitsomârporle pitjutiksarsig-
gune.

13 Pigâritse, okpernerme sôngotitse, ajugauniaritse, pitsar-
tuniarluselo.

14 Piniarnise tamaita naglingnermut piniarutigisigik.

15 Kaiblarpapsele, kattangutikka: Stefanasib iglomiokattin-
git kaujimavasse, tâpkoa okperkârtôngmatta Achajame, ingming-
niglo tunnivit, ivjornaitut (okpertut) kivgartoromavlugit.

16 Illipsetauk taimaitut nâlengniarsigik, illunaitalo ikkajor-
kattaujut, piniartullo.

17 Kuviasukpunga Stefanase, Fortunatuselo, Achaikuselo
tikkingmatta; ajoksarnera illipsingnik tâpkoa, simmertipse sorlo,
pêjalaungmatsuk.

18 Uvangelo illipsele anerniptigut nakkoksitilaupátigut. Taimaitut opigijaksarivasse.

19 Illagét Asiamétut salutipáse. Akvilasible Priszillablo angijomik salutipáse Nálekame, okpertokattigét tápkoa iglungangnétut illagivlugit.

20 Kattangutigét illúnatik salutipáse. Salutekattigégitse salutimut ivsornaitomut.

21 Salutipapsetauk, nangminek aglaklunga uvanga Pauluse.

22 Nálekamik Jêsuse Kristusemik naglingitok, támnavok Anatema; Maran-ata (imápok. ôminarsile; Nálegak tikkitsomâropok).

22 Nálekab Jêsusib Kristusib saimarsautingata illagilise.

24 Naglingnima illaginiarpáse illúnase Kristuse Jêsuseme. Amen.

Aglait tamakkoa sivorlit Korintemiunut Filippime aglaktaumavut, Stefanasiblo Fortunatusiblo Achaikusiblo Timôteusiblo neksalaupait.

PAULUSIB AGLANGITA AIPAINGIT KORINTEMIUNUT.

KAPITEL I.

*Paulusib kujalininganik Gúdib ikajorninga okumaitune pivlugo.
Akkiorninganiglo sangusarainerartaunine pivlugo.*

PAULUSE, Jesusib Kristusib Apostelínga, Gúdib pijomajanganut, kattangullo Timoteuse (aglakpoguk) Gúdib illagékto-kottinginut Korintemétunut, okpertunullo tamainut Achajame illúnáne.

2 Gûdib Atâtapta, Nâlekablo Jêsusib Kristusib saimarsautingata ullapirsautingatalo illagilisetok!

3 Nertortaule Gûde Nâlegaptalo Jêsusib Kristusib Atâtanga, nâpkiiniktoksoak Atâta, tamainiglo mannigoijok Gûde

4 Tâpsoma mannigormattigut kappiasugvipingne, uvaguttauk mannigoijunguarkovluta sunatuinaruut kappiasuktitauninik, mannigoiniksanut, uvagut mannigortautigijaptingnut Gûdemut.

5 Sorlo Kristusib ânianganik angijomik illangiutititaumagapta, taimaktauk Kristusemut angiluartomik mannigortauniarpogut.

6 Kappiasûtekarangaptalônêt, tamadja pivok illipse mannigortaulerkovluse, piulijaukovluse; mannigortaulerangapta, tamadja mannigortauniksâpsingnut illingavok; tamadja angijomik sakkijârpok kennuersârnerme âneruarnunik tâpkoninga, sorlo uvaguttauk âniakarapta.

7 Nerrionguvullu sokkosingimarikpok pivluse; kaujimagapta, sorlo illipse âniamik illangiutititaugapse, taimaktauk mannigortauernik illangiutititauniarivose.

8 Nellokojomangilapsele, kattangutikka, kappiasungniptingnik Asiame attortaptingnik, nellekangitomik pagvisârtauvluta nukkingertitaugapta, inôniaariptingnik kollartitauvluta aglât;

9 Nangminerlo uvagut issumakalauralloarpogut tokkojuksauniptingnik. Taimaitokalerporle, nangminiptingnik tættiksakar-konnata, Gûdele tættigivlugo tokkungajunik tuppaktitsijok.

10 Tokkomit taimaitomit tâpsoma piulilaukpâtigut, sullelo mâna piulivâtigut: tættigivavullo mattoma kingorngaguttauk piulijomârmattigut,

11 Tuksiutjinipse pivluta ikajorninganuttauk; tunnergut saimanartok unuktut tuksiutjiningænnut kaitaumajok uvaptingeut pitjutigællugo, kujalidlartokarkovlugo unuktunik pivluta.

12* Nertornautigijavut tamadja: issumapta kigligiutigingmat-tigut, issumalingasuerluta nellâgôrlutalo Gûdib sângane, uvini-liuble issumanga attornago, saimarsautekarlutalo arvertalaurapta nuname, angiluartomigle akkunapsingne.

13 Assianik aglagviginginapse, attuartapsingnik tukkisijapsing-niglônêt kissianik; tættekarpungale, issuanut aglât tukkisijomâ-rivaptigut, sorlo kaujimagaptigut.

14 Nertornautigigaptigut, sorlo illipsetauk nertornautigigapse Nâlekab Jêsusib uvluksangane.

15 Taimaitomigle tættekarlunga tikkitsomalaukpapse mat-toma sivorngagut, saimanekarkojomavluse aipaksanganik,

16 Nunapsigullo ingergajomavlunga Mazedôniamut, amalo Mazedôniamit uttervigiluse, illipsingnullo kannilârtajomavlunga Jûdæmut.

17 Koksalainenmulle illingalaukpik taimaitomik issumakalauramâ? sumiglônêt issumalerangama, uvinik malliklugo (inuk-tut) pivik? maungatuinak ahailârkik, aukârlungalônêt?

18 Gûdele okpernartok nertortaule, okausivut illipsingnut ahailârnermiglo aukârnermiglo pingimatta.

19 Gûdib Erninga Jêsuse Kristuse akkunapsingne okautigijaujok uvamnullo Silvânusemullo Timôteusemullo ahailângovlunelo aukangovlunelo pilaungilak, tâpsomanele ahailângolaukrok.

20 Illûnatik Gûdib angersimaningit tâpsomane ahailaivut Ameneovlutiglo tâpsomane, Gûde nertortaukovlugo uvaptingnut.

21 Gûdele Kristusemut tungatitsijôvok uvaptingnik illagivluse, mingoarlutalo.

22 Nakkisimavâtiguttauk, Aernerermiglo tummitsivigiluta nellunaikutaksaptingnik ômatiptingnut.

*23 **Gûdele** nipliutivara kigligiudsijigijomavlugo tarnimnik, Korintemut pilaunginama sulle, amajagijomavluse kissiane.

24 Okpernipsingnut attaniojomanata; ikkajorteovogulle kuviasungnise pivalliarokovlugo; okpernermut nangerapse.

KAPITEL II.

Ajortullijub kakkiililauktub uttertitaukojauninganik. Kristusemik okâlanerub pitsartuninganik.

UVAMNELE IMÂK issumasimalaukpunga, kiksarlunga ama tikkitsomanase.

2 Kiksartikupsele, kia kuviasuktinajarpângâ, kiksartitama pingippanga?

3 Tamattomingalo aglagvigilaukpapse, tikkikuma kiksautigijomanagit kuviasûtigijaksaralloakka; kaujimagapse illûnase, kuviasungnera kuviasûtigigapsiuk tamapse.

4 Angijomik kiksarlunga ômatipkut kappiaktoalarmalo kugviudlarlungalo aglagvigijapse, kiksartitsomavluse pinanga, naglingnerle pijara, illipsingnut piluartok, tukkisijaukojomavlugo illipsingnut.

5 Kiksartitsijokarpalle, taipsoma kiksartilaungilânga (kissima) illûnasele kiksartinivâse; sugaluluartomik passijomanase (taimak okarpunga).

6 Taimaitok uuuktunut taimak pidlartaungmat, nâmakpok.

7 Mânnaale igluanut issumagijungnaeræksarinersarivasse manigorlugolo, kiksavaksoadlarnermut sutaerkonnago.

8 Taimaimat kaiblarpapse, naglingnise tâpsomunga tukkisijaule.

9 Tamanna pivlugotauk aglagvigijapse, tukkisijomavlugo idluarnise, nâlengmangâpse sumiglônêt okautjaujarangapse.

10 Issumagijungnaervigijasele uvangatauk issumagijungnaervigivara; uvangatauk issumagijungnaervigigupko, issumagijungnaervigivara illipse pivluse Kristuse simmerdlugo;

11 Sâtanasemut sâlagijaukounata; tâpsoma issumalungninga nellunginaptigo.

12 Troasemulle pigama, okautsinik tussarnertunik Kristusemik okariartorlunga, upkuarmiglo augmartaujokaralloartillugo Nâlekame,

13 Tarniga inuilangajungnangilak, kattangutiga Tituse nagvânginapko; soraerutiksamigle pivakka, Mazedôniamut aularlunga.

*14 **Gûdele** kujagiviktaule! ajugautitsainarmattigut Kristuseme, tâpsominga illitarsinek tippigiktotut kaujitimmago nunane tamaine, uvagut attorluta.

15 Kristusib tippigiksautigingmattigut Gûdemut, piulijaujomârtunelo assiojomârtunelo:

16 Tâpkounga tokkosungnipogut tokkonartomik; ipkonungale inôsersungnipogut ômanartomik.

17 Gûdib okausingit asserkotsitilugit pinginapta, asserkot-sijutitut ipkotitunak unuktutitut; nellâgôrîlutale Gûdemillo Gûdible sângane okâlavogut Kristuseme.

KAPITEL III.

Okautsinik tussarnertunik okâlajub kivgartornîngata ânanaunersaunînganik: ajokertûtsinît Môsesib perkojanînik.

AMA nertôtîlerpita nangminiptingnik? illangititullônêt pi-jariakarkita aglangnik nertornarneraijunik illipsingnut, aglangniglônêt nertornarneraijuunik illipsingnît?

2 Illipse aglagivapse aglaksimajunik ômatiptingne, inungnut tamainut illitarijaujunik attuartaujuniglo;

3 Nellonarungnaertitaujose, Kristusib aglagingmasse, idluarsarsimajose kivgartorniptigut, aglaksimajose aglaumuungitok, Gûdible ômajub Anerninganut; aglagvingnut ujaraujunuungitok, aglagvingnulle uviniojunut, tagva ômatinut.

4 Taimaitomigle tættekarvogut Gûdemut Kristusikut.

5 Uvagut sumiglônêt issumasijungnangilagut nangminiptingnik; sappinginivulle Gûdemit pivok.

6 Tâpsoma sappingitipâtiguttauk kivgartorkovluta Testamentâmut; aglaksimajunuungitok (perkojanut), Anernerulle; aglaksimajut (perkojat) tokkotsingmatta, Anernerle ômartitsivok.

*7 **Kivgartornerle** imna tokkonartok aglaksimajunêtok, ujarakanut tittersimajunêtôrlo kaumaringmat; Israêliblo kittorningait

Môsesib kênanganik tækkojungnangimatta tâpsoma kênangata kaumaninga pivlugo, soraertuksaugalloartok,

8 Angiluartomik tagva kivgartornek Anernermik tunnijjok pinnarnarnersaunajangilâk?

9 Kivgartornek erkartortaunermik okâlajok pinnarnarmat, piluartomik kivgartornek idluarnermik okâlajok pinnarnartokarpok anginersavaksôjomik.

10 Pinnarnartitaujok taimna (soraertuksak) pinnarnaugimat sorlo, pinnarnartoksoak tamanna pitjutigallugo.

11 Sorailauktok pinnarnalaungmat, angiluartomik soraerniangitok pinnarnadlarniarpok.

*12 **Taimaitomik** tættekarapta, sivôrajuiddarluta okâlavogut,

13 Môsesë mallingnago kênaminik tâlutsêjok, Israêlib kit-tornganginut takkojaukonnago soraertub naggatâ.

14 Taipkoale issumangit mangaitisimavut. Sulle uvlok tamanna tikkidlugo tâlutamik tamattominga mattuêrsimangimatta Testamentitokab aglangit attuarpagit; tâlutak tamanna Kristusikut soraertillugo.

15 Uvlorlo tamanna tikkidlugo, Môsesib aglangit attuartaujarangata, ômatingit tâlusersimavut.

16 Sâgiarpattale (Israêlilit) Nâlekamut, tagva tâlutak pèrtaunajarpok.

17 Nâlegarle Anerniovok; nanêtarangalle Nâlekab Anerninga, tagvane kivgaujokangilak.

18 Illûnatale kênaptigut tâlutekangitogut, sorlo tachartôtikut Nâlekab pinnarnarninga tautukpavut, ablatsângortitaulerlulata adsigilugo, pinnarnartomit piluta pinnarnartomut, Nâlekamit Anerniojomit (taimaititauvluta).

KAPITEL IV.

Paulusib mannigorninganik kappianartome.

TAIMAIMAT, taimaitomik kivgartôtëkarapta, nâpkoarijanivut malliklugo merngortorniangilagut;

2 Kangunartunigle ijersimajunik ulloreasukpogut, nellangaitomiglo illusekangilagut, Gûdiblo okausingit asserkotsitingilavut; miksekârnermigle sakkertitsiluta perkovogut uvaptingnik inuit illûnatik erkarsautinginut Gûdib sângane.

3 Okautsinik tussarnertunik okâlanivut mattumakpatta, mattumavut tagva assioniartune:

4 Sillaksûb tamattoma Gûdingata okpingitut taipkoa issu mangit takpêtilaukpait, okautsit tussarnertut Kristusemik, Gû-

dib adsingata pinnarnarninganik, kaumaningat kaumakounago taipkonunga.

5 Nangminek uvaptingnik okâlanginapta, Jêsuse Kristusele (okautigivavut) Nâlegaujok, uvagulle kivgaujogut illipsinguut Jêsuse pivlugo.

6 Gûdele, kaumajomik nuerkojijok târtomit, ômatiptingne kaumaksaivok, uvaptigut nellonarungnaertitaukovlugo illitarsinek Gûdib pinnarnarninganik Jêsusib Kristusib sângane.

*7 Pivlunartovaksoarle tamauna pigivavut illulekutine machainarne, pitsartunersoak Gûdemit perkovlugo, nangminiptingnillo pinane.

8 Ullûnâne kappiasuktitavogut, sivôranatale; sivôragalloarpogut mungunganatele.

9 Unangmijavogut, kemaktaunatale; ochotitavogut, nungutaunatale.

10 Nâlekablo Jêsusib tokkotauninganik timimiutakatsainarpogut, Jêsusib ômarningatauk sakkijârkovlugo timiptingne.

11 Uvagulle inôjogut tokkomut pititautsainarpogut Jêsuse pivlugo, Jêsusib ômarningatauk sakkijârkovlugo uviniptingne tokkojuksame.

12 Tokko tagva pitsartudlarpok illuptingne, ômarnerle illup-singne.

13 Anernernigle taipsominga okpertitsijomik pekarapta, aglait maliklugit: [Img. 116, 10] „Okperama okâlavunga“; uvagut-tauk okperapta, okâlagivogut;

14 Nellunginapta, Nâlekamik Jêsusemik tuppaktitsijub uvaguttauk; tuppaktitsomârivâtigut Jêsusikut, sakkertitsomârpâtigullo illipse illagælluse.

15 Tamaita taimaidlarmatta illipse pivluse, saimanersoak unuktut kujalininginut angidlarkovlugo, Gûde angijomik nertortaukovlugo.

16 Taimaimat merngortorniangelagut, inuptale kallininga asseroralloarpallônêt, illumêtorle uvlut tamaita nutângortitaulerpok.

17 Kappiasungnipta mâne okidlutik kilamik annigortut, piksarsiomattigut pinnarnartoksoarmik nellekangitomik nâksaungitomik;

18 Uvagut, tækkuksaujunik pingitogut, tækkuksaungitunigle. Tækkuksaujut nâksaungmatta; tækkuksaungitulle naggatekangilat.

KAPITEL V.

Paulusib nerrüünqninga náksaungitomik pinnarnartomik. Kajungertitauninga Kristusib naglingninganut.

KAUJIMAVOGULLE, iglurut (timivut) nuname attortok asserorpat, iglokarapta Gúdemut igloliangomajomik, iglomik aggangnuungitok sennanajomik, náksaungitomik kilangme.

2 Tamannatauk annersaunitigivavut kajungilárluta ulliktaujomavluta igluksaptingnut kilangmit pijomut.

3 Naipitaujómárupta annorársimavluta, ussingalugata (timekarluta).

4 Uvagut iglométogut (timemétogut) annersaumigapta, okumaidluta; annoraeromanginapta, kallinetâromavlutale pivogut, tokkojuksak éjaukovlugo ômanartomut.

5 Uvaptingnigle taimailertitsjok tagva Gúde; tâpsomalo Anernermik nellunaikutaksaptingnik tunnitsivigivâtigut.

6 Taimaimat sivôrangitsainarpogut, kaujimavlutalo, Nálekamit apsimagapta timemétilluta.

7 Okpernerme arvertarapta, tækkolugatalo.

8 Sivôrangilagulle; timelo kemaklugo angergarnekk Nálekamut kuviaginersarivavut.

9 Taimaimat najoruptigolônét avisimaguptigolônét, illinganasuarvogut tâpsomunga kuviagijaujomavluta.

10 Illúnata sakkijartuksaugapta Kristusib erkartuiviksangata sângane, illúnata attunit akkiniartaulerkovluta illiorniptingnik timeme inôtilluta, ajungitomiglônét ajortomiglônét.

*11 **Nálegak** tagva nálektaujariakartok kaujimagaptigo inuit okpertinasuarpavut, kaujijauvogulle Gúdemut. Nerrünpungale kaujijaugaptatauk issumapsingnut.

12 Ama nertorkonnata uvaptingnik illipsingne, nertordlerutiksakartipapsele pivluta, akkiniarutiksakarkovluse nertôtijunut kallinermikut ajungitôjartunik, ômatib pigingitanginik.

13 Piniialluadlaruptale, tamattominga Gúde pivlugo pivogut; námatuinartulligupta, tamattominga pivluse pivogut.

14 Kristusib naglingningata taimak kajungertingmattigut. Issumakarapta imák: Attausekk tamaita pivlugit tokkungmat, illúnatik tagva tokkovut.

15 Tâpsomalota maita tokkotigivait, inôjut kingorngane nangminermingnut inôniarkonnagit, tâpsomungale pivlugit tokkolauktomut makkisimangmijomullo.

16 Mánnamit tagva kinamik illitarsingilagut uviningmit; Kristuse illitarilauralloaraptigo uviningme, mána taimak illitarijungnaerpavut.

17 Taimaimat, Kristusemêtokarpat, tâмна nutângortitauvok; pitokak itsungnaerpok, ahâk, illûnane nutângorsimavok.

18 Tamaitale tamakkoa Gûdemit pivut, tâpsoma ullapirsarmattigut ingminut Jêsuse Kristusikut, kivgartornermiglo pitiluta ullapirsainartomik okâlakojjomik.

19 Gûdib Kristusemêdlune sillaksûb inungit ullapirsarmagit ingminut, ajorninginit issumagijungnaervigilugit, ullapirsainartomiglo illumertiluta okâlakovâtigut.

20 Taimaimat tillijaumajôvogut Kristuse simmerdlugo, Gûdib uvaptigut kaiblarmaesse, tagva kemuvogut mâнна Kristuse simmerdlugo: Gûdemut ullapirsartøuleritsetôk.

21 Ajortomik kaujimangitok ajortungortilaungmago pivluta; uvagut tâpsomane idluartungortitaukovluta Gûdib sângane nâmagijaujomik.

KAPITEL VI.

Paulusib Korintemiut kaiblarpait, Gûdib kaitanginik saimnartunik attutsiarkovlugit, illaukonmajillo okpingitunut.

UVAGULLE piniarkattaugapta kaiblarpapsetauk Gûdib saimarsautânik sulinase pilerkonnase.

2 (Imâk okarmat [Jes. 49, 8.] Tussalaukpagit nelliutome kuvianartome, piulilaukpagillo uvlorme piulijauvingme. Ahâk mâнна kuvianartub nelliuninga, mâнна uvlok piulijauvik nelliutivok.)

3 Taimailiorpogut sinnaungajutaulugata kinut; kivgartornivut okarnerlôtaukonnago;

4 Illinganernele tamaine sakkijârluta Gûdib kivgangititut, angijomik kemuersârluta, kappiasugangapta, ajoksarangaptalo, kiksarangaptalo,

5 Annaulertaujarangaptalo, parnguavaerssimavingmêtarangaptalo, pikablâjaujarangaptalo, sennajarangaptalo, pigârangaptalo, êsingitarangaptalo;

6 Ikliguktailinermik sakkertitsivluta, illisimanermiglo, kamangitsertornermiglo, pitsiarnermiglo, Anernermiglo ajunginermik, naglingnermiglo takkormôjuitomik;

7 Miksekârtomik okausekarluta, Gûdemit pitsartunekarluta idluarnerub pingit sakkogivlugit tallerpiptigut saumiptigullo;

8 Nertortaujarangapta nachogijaujarangaptalo, ajortônerartaujarangapta ajungitônerartaujarangaptalo; uivêrikertutitut okpernaralloartogut;

9 Tækkorngartutitut tækkorngangikalloorartogut; tokkolertutitut, ahâglo inôvogut; sugiartaujutitut tokkotaungikalloorartogulle;

10 Kiksartutitut kuviasutsainartogulle; aklujutitut, unuktunik akluititsigalloartogut; pekangitutitut, tamainigle piksakaralloartogut.

*11 **Korintemiut** okokse! {kannivut angmadlarput illipsingnut, ômativut issiviput.

12 Uvaptिंगne nimniortitaungilase, illipsele nimniortitsivose (uvaptिंगnik) ômatipsingne.

13 Akkiniaritsele nelligêktomik, (sorlo kittorngamnut okâlavunga), illipsetauk taimak (ômatipsingnik) issivitsiniaritse.

*14 **Okpingitut** illaginiarasigik idluangitomut. Kanok idluarne idluinerlo illagêktuksaungmannik? kanorlo kaumajok tâksoarlo illagêkpâk?

15 Kanongmetauk Kristuselo Bêlialelo adsigêkpâk? okperloro okpingitorlo kanok illagêkpâk?

16 Kanongme Gûdib iglunga Gûdiungitullo attausiksauvâk? Illipsele Gûdib ômajub iglogivâsê, Gûde imâk okarmat: Innigijomavakka arvertarlungalo illungine, Gûdeojomavlungalo tâpkonunga, inukottiginiarpakkalo. [3 Mös. 26, 12.]

17 Taimaimat annititse taipkonangat, avisârlugillo, Nâlegak okarpok, makkojungnartorlo aktorniarasiuk; uvangalo illalioromavapse. [Jes. 52, 11 12.]

18 Atâtaginiarpapsingalo, uvangalo ernerivluselo pannigijomavapse, taimak Nâlegak ajugakangitok okarpok. [Jer. 31, 9.]

KAPITEL VII.

Kaiblainermik ivsornaineruut.

TAIMAIMAT taimaitomik angersimanekarapta, nagliktakka, epkêjarniarta uvingub tarniblo sujungninginit tamainit, nâmaksititsivalliavlutalo ivsornainermik Gûde sivôragivlugo.

2 Tukkisitigut; kinalônêt idluitullivigilaungilavut, kinalônêt perkutailaungilavut.

3 Passiluse taimak okangilanga; sivornagut okautilaukpapse ômatiptingnênapse, tokkokattigijomavluselo inôkattigijomavluselo.

4 Sivôrajuimariklunga okâlavigivapse, angijomik nertôtigivapse, mannigortaunermik illumertauvunga, angijoksoarmik kuviasuklunga, siorniorningne illûnaine.

5 Mazedôniamut pigapta, uvinivut innilangajunguangilak; illûnaitigulle kappiasuktitaulaukpogut; kalliniptigut sorsuktauvluta, illuptigut erksijogut.

6 Gûdible, kiksartunik mannigorniktub, mannigorpâtigut Titusib tikkinganut.

7 Tâpsomale tikkinanganut kissianuungitok, mannigortauju-tiksamulletauk, mannigorutigilauktanganut pivluse, unipkauting-mattigullo tussunipsingnik kuvviornipsingniglo illungertornip-singniglo pivlunga, tamanna kuviasûtigilualaukpara.

*8 **Kiksartilauralloarapse** aglanmut, kakkialingilanga, kakkia-lerutigilauralloarapko sivorngagut. Tukkisileramale aglangnut taipkonunga annikitomik kiksartitaugapse,

9 Tagga ahâk, Gûdemut kuviasukpunga, tamanna pivlugoungitok, kiksartitauralloarapse, kiksartitauvlusele sâgiarapse; Kiksartitau-gapse Gûdemut, sukutsianelônêt idluiliorviokonnase uvaptingnut.

10 Kiksarnekk Gûdemit pijok kakkialernekartitsingmat piuli-jaunartomik, kialônêt kakkialerutiginiangitanganik; kiksarnerle sillaksûb illusingatut tokkotitsivok.

11 Tagga ahâk, Gûdemut kiksartitaugapse, tamanna sulli-laukpok illa illupsingne katsungainermik, akkiornermiglo, idlui-gosungnermiglo, erksinermiglo, killanârnermiglo, illungertor-nermiglo, pidlarningnermiglo; tamakkonunga tamainut nellunai-lyose, illangiutilaunginapse ajortullinermik taipsominga.

12 Taimaimat, aglagvigilauralloarapse, ajortullijok imna pi-lyugo pingitunga, (atâtangalo) idluitomik pijaunertok pivlyugo pi-nginivungatauk; illipsingnulle nellonaerkovlyugo illungertornivut pivlyuse, Gûdib tækkoane.

13 Tamanna pivlyugo mannigortaulerpogut mannigortaunipsing-nut. Anginersamigle kuviasûtekaluârpegut Titusib kuviasung-ninganik; tâpsoma anerninga nakkoksijaungmat illûnase pivlyuse.

14 Tâpsomunga okautigilaurapse nertorlyuse, (tamanna) ka-ngusûtigingilara; sorlole okausikka illûnatik illipsingnut mikse-kârtôngmatta, taimaktauk miksekârtôgivok nertordlernivut illip-singnik Titusemut.

15 Tâpsomalo angijomik ômamut nagligivâse, illûnasenâleng-nipsingnik erkaigangame, sivôravlyuselo sajûkluselo illaliulau-rapsiuk.

16 Kuviasukpunga, sungertûtigijungnarapse illûnâne.

KAPITEL VIII.

Paulusib kaiblaininganik, ajoksartunut tunnijerkovlyugit kun-nulugatik.

KAUJITIPAPSELE, kattangutikka, Gûdib saimarsautânik, tunijaumajomik illagêktunut Mazedôniamie.

2 Oktortauleramik kappianartunut unuktunut, angijomik kuviasukput. Akludlaralloarlutik tunijivut unuktunik issumali-ngasuerdlutik.]

3 Kunnulugatik tunnijivut ajungitamingnik, kigligintjivunga, ajungitamingnik pituinangilat, piluarput aglât.

4 Innaksorpâtiguttauk illungertudlarlutik illaliorkovluta tunnergumik ikkajortigêgutiksamik ivjornaititaujunut illingajomik.

5 Issumavullo nellaudlugit pituinangilat; ingmingnik aglât tunnerkârput Nâlekamut, tungâgullo uvaptingnut Gûdib pijomajanga malliklugo.

6 Taimaimat Tituse kaiblalaukpvavut, sorlo sivornagagut pinialaurame, taimaktauk akkunapsingne ajungitullinermik taimaitomik nâmaksêniarkovlugo.

7 Sorlole tamainik akuinapse, okpernermiglo, okautsiniglo, illisimanermiglo, piniatsiarnermiglo, naglingnermiglo uvaptingnut; taimaktauk kammatitse ajungitullinermik tamattominga aklulerkovluse.

8 Taimak okausekangilanga, sumik perkojilunga; assisele taimak piniatsiarmatta, naglingnisetauk ôktutuinarpara illungertormangât.

9 Nâlegapta Jêsusib Kristusib saimarsautâ kaujimagapsiuk, akluitoksôgalloardlune aklulilaungmat pivluse, akluninganut akluititaukovluse.

10 Tamattomingalo issumaga kaujjautipara. Illipsingnut tamanna idluarmat, illipse pigiartose achâne piniarnermik kisiâneungitok, pijomanermigletauk.

11 Mânnaale tagva nâmaksiniarsiuk tunnijinek tamanna, sorlolo kunnulaunginapse pijomanermik, taimaktauk kunulugase tunnijititse pigijapsingnit.

12 Kuviagijaungmat kunnulugane tunnijijok ajungitaminik, ajortaminik pinane.

13 Imâgle issumangilanga, assise okititaukovlugit, illipse okumaitokartilluse; neligêrkovlusele pivunga.

14 Nelliutome tamattomane taipkoa ajoksalerhatta, ikkajorniarpasse attorniangingitapsingnit; kingorngagut illipse ajoksalerupse, taipkoa tagva attorniangingitamingnit ikkajoromârivâsetauk, neligêktomik pijokarkovlugo.

15 Sorlo aglaksimangmat: Unuktunik kattersoilauktok amiakokangilak: ikkituniglo kattersoilauktok, ajoksanginivok.

[2 Mos. 16, 18.]

16 Gûdele kujagiviktaule, Titusib ômattâ taimak illungertoringmago pivluse.

17 Tillijaunermik nâlatuinangilak; angijomigle attaruilidlarame, issumaminik nellipsarpâse.

18 Kattangutiptale illangat tillivavut, aipaukovlugo, illagêt illûnatik piloriktokotigijangat, attutsiarmat okautsinik tussarner-tunik.

19 Taimaituinangilak, illagêktunulletauk annerimavok, illagêrkovluta tunnergut tamanna neksaruptigo, uvaptingnut kivgar-

tôtaujok, Nâlegak nertortaukovlugo, illipseo pitsiarnise okautigijaukovlugo.

20 Udjertorpogullo, piungitotok okautigijaukonnata tunnergutivaksuit tamakkoa uvaptigit kattitaumajut pivlugit.

21 Udjertorapta, piniarnerit idluarkovlugit, Nâlekarab sângane kissianeungitok, inuit tækkoænnetauk.

22 Kattangutivullo tillivavut tâpkoa illagivlugit piniarnernik attaruilidartok unuktunik tukkisikattalauktavut, mânnale tamatominga pinialuarivok angijotok.

23 Sungertûtigivapsele angijotok: Tituselônêt pivlugo, kattangutigigapko ikkajortigilâllo akkunapsingne; kattangutivullônêt pivlugit, tâpkoa Aposteliongmatta illagêktune, Kristusiblo nertornautigingmagit.

24 Taimaimat nellonaerniaritse tâpkonunga, naglingnise tukkisijaukovlugo illagêt tækkoæne, nertordlernivullo illipsingnik (tukkekarkovlugo).

KAPITEL IX.

Pauluse pitsiarkojigannerpok okpertunut ajokkartunut.

ÅGLAGVIGIJARIAKANGILAPSE tujûtiksantik taipkonunga ivsornaitunut.

2 Pitsiarnise kaujimagapko, nertornarneralaukpapse Mazedôniamunut (okarlungalo): Achajamiut achâne pimajarêrtut. Illungertornipseo unuktut kajumiksalaukpait.

3 Kattangutille ukkua tillilaukpakka, sulinata nertoromanata illipsingnik tamanna pivlugo; pimajarêrkovluselo, sorlo okautigilaurapse;

4 Mazedôniamint illagikpanga, opalungaersimangitoselo tikkipasse, uvagut (illipse okaromangilanga) kangusuktitaukonnata, taimak sungertûtetekamut nertornarneralaurapse.

5 Taimaimat kattangutit tâpkoa kaiblariakarasugilaukpakka, sivorliokovlugit aivigiluse, kattorsorkovlugit tunnergutise sivorngagut okautigimajut; pijarêrkovlugit tamakkoa pitsiarnermullo unnunârkovlugit, ikkinârtutitullo-erkonnagit.

6 Imâgle issumavunga: Ikkinârlugit karngasojok ikkituniktauk kattorsojomârivok; unnunârdlugillo karngasojok, unuktuniktauk kattorsojomârivok.

7 Illûnatik issumamingnik tunnijilit; kuviasugatiungitok, perkojautuinarnermullônêt pinnatik; kuviasuklune tunnijijok Gûdib naglingmago.

8 Gûdible tunnergutit tamaita unnulertitsungnarpait illipsingnut, tamainik ajoksangitsainarkovluse, tunnergutiksakarkovluse lo ajungitullijutaujungnartunik tamainik.

9 Sorlo aglaksimangmat: Karngasoilaukpok aklujut tunitjivigivlugit; idluarninga issokangitomut itsomârpok. [Img. 9.]

10 Karngasoijomulle tunnijijok karngasûtinik, kakkojaniktauk neriksanik tunijijomârivok, karngasûtiselo unuksivalliatitsomârpait aglivalliatilugillo idluarnipse perortitangit.

11 Tamainik akluilerdluse tunnijitsiarkovluse issumalingasuerdluse, tamanna pitjutigællugo Gûde kujagijaulerpok uvaptingnut.

12 Ikkajortigêgutiksats tamakkoa tujûtaujut piuliniatuinangimattigik ivsornait ajoksarninginit; kajungersarnadlarputtauk unuktunut, Gûde kujagidlarlugo.

13 Ajungitullinek tamanna nellonaersimajok pivlugo Gûde nertorpât, okautsinik tussarnertunik nâlekluse Kristuse okautigapsiuk, issumalingasuerdluse lo tunitjivigigapsigik tâpkoalo illûnaitalo;

14 Tuksiarutigamiselo tussugivluse, Gûdib saimanersoarminik pingmasse.

15 Gûdele kujagividlartaule tunnergutâ okautaujungnangitox pivlugo.

KAPITEL X.

Paulusib akkiorninganik akkerartortiminik. Pitsartuningatu sunauninganik.

UVANGALE Pauluse kaiblarpapse Kristusib kennuênigananut kammangitsertorninganullo, uvanga tækkupsingne nikkanarsærtunga apsimanimmele illerasungitunga illipsingnut.

2 Kennuvungale, tækkupsingne pijariakarkonnanga illerasunginermut, iktôriktainermiglo attoriakarkonnanga, sorlo okautaugama illangit pivlugit, tâpkoa uvinik malliklugo arvertarasungimattigut.

3 Uviningme inôgalloarapta, sorsungniangilagut uvinik malliklugo.

4 Sakkuvut sorsungnermut attortavut uviningmit pingimatta, pitsartûneliksôvulle Gûdib sângane ungalujijoksuit asserorlugit.

5 Issumalungnerit asseroraptigik, illûnaitalo piojorinerit akkerartortut Gûdemik illitarsinermut, erkarsautiâlulillo tamaita parngnanaerpavut Kristusemik nâlektilugit;

6 Nâlengitullo tamaita akkiniarlugit opalungaersimavogut, nâlengnisse nâmaksipat.

7 Kallinek kissiat tækkunârpisiûk? Neliat tættekarune perkutaunine Kristusemut pitjutigællugo, tâмна issumakarletauk ingmine, sorlo nangminek perkutaungmat Kristusemut, taimaktauk uvagut perkutaugapta Kristusemut.

8 Anginersamiglônét nertôtijomaguma pitsartuniptingnik, Nâlekab tunnijanganik uvaptingnut, âkiktaukovluse asserortaukonaselo, kangusungniarajatsangilanga.

9 Taimagle okarpunga, issumalerkonnase, aglangnut kapiasuktitsinasugællunga illipsingnik.

10 Okartokarmat: Aglait okumaidlalarmiglo ipiktoksôvut; inualle najortiogune, nikkanarpok; okausingillo nachonarput.

11 Taimaitok issumakarmile imâk, sorlo apsimatilluta okausiptigut aglangne pivakkapta, taimaktauk piniarungnarapta najorluse.

12 Ipkonunga ingmingnik nertôtijunut illingatiluta adsiotilutalo sapperpogut; ipkoa ingmingnênak ôktûtigivlutik ajunginasugivlutiglo pigamik, sillatulungilat.

13 Uvagulle angiluartomik (ôktûtekarata sorlo) nertungilagut nangminiptingnik, kissianele ôktût malliklugo, Gûdib kiglilerviksaukojanga uvaptingnut, illipsetauk tikkidluse.

14 Ungasiluadlartomut pinginapta, innorluse perkojaujutit; illipsingnulletauk tikkisimavogut okautsit tussarnertut Kristusemik okâlatigilugit.

15 Angiluartomiglo nertungilagut nangminiptingnik assipta sennajangit pivlugit, nerriukpogullo okpernise illupsingne aglisivalliakpat, piganneromavluta illusiokojavut malliklugo;

16 Okautsillo tussarnertut okautigilugit ungatipsingnêtunuttauk, assipta sennajangit pijarêrsimajullo pivlugit nertoromanata.

17 Nertôtijomajorle Nâlekame nertorle. [Jer. 9, 24.]

18 Nangminermirik nertortokarune, nâmagijaujutigingilâ, Nâlekable nertorpage kissiane.

KAPITEL XI.

Pauluse akkiogannerpok, ingminiglo nertôtijariakartitauvok.

KANOKTÔK issumaginiarasinga sillaergotoluârsungnimnik; nellungilanga, issumaginiangitapsinga tamattominga.

2 Illungertorama pivluse Gûdib illungertûtânut. Kattitinapse angumut, tagva Kristusemut, uigasungmik ivsornaitomik âtsivigijomavlugo.

3 Sivôravungale, sorlo kuglugiab pingitsertorlune Eva uivêridlalaungmago, taimaktauk issumase asserorniarasugællugit issumalingasuernermit Kristusemêtomit.

4 Tikkitise Jêsusemik assianik okâlakpat, okâlatigilaungitaptingnik; assianiglônêt Anernermik pigupse, pilaungitapsingnik; assianiglônêt okautsinik tussarnertunik, illaliulaungitapsingnik, taimaitok kammaginajartase illa!

5 Aposteliojoksoarnit ipkonangat mingnersaunasuginginama uvanga.

6 Okâlaloringikumalônêt, kaujimanermigle ajoksangilanga. Illa illúnainik kaujimagonalloarpapsinga.

7 Ubvalo idluitullilaukpik, uvamnik nikkarnarsârama, illipse opigijaukovluse? akkekaungitamik okâlavigilaurapse okautsinik tussarnertunik Gûdemit pijunik.

8 Illagêt assise aksâlaukpakka akkilertaavlunga taipkonunga, illipse kivgartoromavluse.

9 Najorluselo ajoksarama, pagvisâlaungitunga kimiglônêt, kattangûtigêt Mazedôniamit pijut ajortamnik tunnijilaukput; nangminerlo illinganasualaukpunga illúnâne pagvisâromanase, taimaktauk sulle pitsainaromavunga.

10 Nellâgut Kristusib miksekârninga illumnêngmat, nertornarnera tamanna sokkosertitauniangilak Achajab nunangine.

11 Sôg taimâk? Nagligosunginama illipsingnik? Gûdib kaujimavânga.

12 Piniarnerale piniaromaneralo, tamanna pivlugo piniarutigivara passitiksaeromavlugit patsitiksarsiorlut, nertôtigijamingnut adsigijomavluta pijut.

13 Apostelit taimaitut nellangaitut sæglokitsivlutik ajoker-tuijövut, Kristusemut Apostelijojarlutik.

14 Tamannalo tattamngilak; Sâtanase nangminek sakki-jârmat sorlo kaumajub Engelingatut.

15 Taimaimat kivgangittauk opinnaratik idluarnerub kivgangititut illinganasuarput takkormôrlutik; piniarnitik malliklugit naggatekaromarput taipkoa.

*16 Ama okarpunga, sillainasugiklertokarane uvamnik; taimainasugigupsingale, sillaitotut taimaitotut illaliorsinga, uvangatauk nertôtiluârsulerkovlunga.

17 Okautsikka makkoa Nâlekab okauseringilait, sorlole sil-lainermut attorpakka, nertôtigama.

18 Unnungmatta nertôtijut uviningmingnut, nertôtijomagi-vunga uvangatauk.

19 Sillaitut kunnutigitsanginapsigik, nangminek sillatujok-sôgapse.

20 Erkasungilase kivgautitaugupse, nungutaugupse, ivajai-jaugupse, tappagijaugupse, kênapsigut tigluktaugupse.

21 Nertornangitamik okarpunga, sorlo sangêlertutitun-idluta. Assimale nertôtijutiksakarningit, (sillaidlunga okarpunga) uvangatauk nertôtijutiksarigivakka.

22 Taipkoa Ebrêriovut, uvangatauk. Israêlitiovut, uvangatauk. Abrahah kinguvârivait, uvangatauk.

23 Kristusemut kivgavut: sillaitotut okarpunga: pinersaugalloarpunga uvanga. Sennanersaulaukpunga (taipkonangat), unnatarnersaulaukpunga, unnorkejanginiglo parnguaaersimavingmêlaukpunga, nangianartunêkattalaukpunga tokkoviksaukôrtune.

24 Jûdinut issakajaulaukpunga tellimaertorlunga issakanernik 40 nik, attausek pinnago.

25 Pingasuertorlunga annaulertauvunga (okpingnut) attausiarlunga ujarkanut millortauvunga, pingasuertorlunga umêjalaukpunga, immarbiub ittininganêlaukpunga uvlorlo unnuarlo nâvlugik.

26 Ingergalaukpunga unuktunik: nangianartomêlaukpunga kôksoarne, nangianartomêlaukpunga innuurtune, nangianartomêlaukpunga inukattimne (Jûdine), nangianartomêlaukpunga nellojune, nangianartomêlaukpunga iglogasangne, nangianartomêlaukpunga inukajuitome, nangianartomêlaukpunga immarbingme, nangianartomêlaukpunga kattangutine nellangaitune.

27 Okumaitunik unuktunik tukkisekattalaukpunga sennanermelo, pigârnermelo, kânguernelo immerunguernelo, nerritailikattarnermelo, kêujanermelo, amorâkanginermelo.

28 Assingillo pivaktut tainagit; illa, uvlut tamaita pagvisârtaugama (inungnut), issumajârutigijakattarapkillô illagêt ilânaita.

29 Kina sangêtok sangêtjutigingilarâ? kina sinnaungasartaujok ônarsijutigingilarâ?

30 Nertôtijariakarumale uvamnik, sangêneranertôtigijomavara.

31 Gûdib, Nâlegapta Jêsusib Atâtangata kaujimavânga sæglunginama; tâmna nertortaule issokangitomot.

32 Damaskusemêtillunga, attaniub Arêtasib angajokângortitangata Damaskusemiut iglugasaksoangit udjertortaukovait, tigujomavlunga.

33 Igalâkulle karmaksûb sillatânut ningititaulaukpunga amâr-gaujakoarmut, kemmâvungalo aggangiuit.

KAPITEL XII.

Tattamnantomik Paulusib tækkotivioninganik sangêninganiglo.

Naglingninganik nellâgôrtoimik.

NERTÔTINEK attornangigalloarpok uvamnut, tækkotitjutille nellonarungnaertitaunerillo Nâlekamit pijut okautigijomavakka.

2 Inungmik illitarsivunga Kristusib okpertokotinganik; tãmna Jãrit 14 it mattoma sivorngagut, (timiminélaungmangát nellovunga, timiminélaungimangállônét nellovungatauk, Gúdib kissime nellungilá,) tãmna kilait pingajuænnut pititaulaukpok.

3 Inuk tãmna illitarivara, (timiminélaungmangát timiminélaungimangállônét nellovunga, Gúdib nellungilá).

4 Tãmna pititaulaukpok Paradisemut, tussávorlo okautsinik okauserijaujungnangitunik, inúb kialônét okauserijungnangitanginik.

5 Taimaitomik nertótijomavunga, nangminimnigle nertótijomangilanga, sangénimnik kissianik.

6 Nertótijomagumalo uvamnik, sillaitotut illinganajangilanga; miksekartomik okarajarama. Tamattomingale pingilanga, idluarnersaunasugiklertokarkonnago uvamnik, tækkojamineit tussartaminillo pivlunga.

7 Illingakonnangalo pingijaidlarnermut tækkotitjutit ussornarnartut pivlugit, ánerntomik pititauvunga uvinipkut, tagva Sátanasib Engelinganik tigluksinnik, pingijaidlarkonnanga.

8 Tamanna pivlugo pingasuertorlunga Nálegak kennuvigilaukpara, kemmaktaujomavlunga taipsomunga.

9 Okautilaukþangalo: Nãpkingnera nãmagiuk, pitsartunera ajugakangitõngmat sangétune. Taimaimat sangénera nertótijomanersarivara, Kristusib pitsartuninga innekarkovlugo uvamne.

10 Taimaimat kувiasukpunga, sangédларangama, mittautigijaujarangamalo, ajoksadларangamalo, uuangmijaulerangamalo, kappiasuktitaujarangamalo Kristuse pivlugo. Sangétarangamale pitsartudlarpunga.

*11 Sillaltólerpunga nertótigama uvamnik; taimailiortilaukpapsinga. Illipsingnut nertortaujuksaugalloarama; mingnersaunginama Aposteliojoksoarnit ipkonangat, suksaungikalloorlunga.

12 Apostelib nellunaikutangit akkunapsingne sakkijármatta illa, angijomik kennuersárnermik, nellunaikutanik, tattamnar-tuniglo, pitsartudlartuniglo piniarnernik illakarlutik.

13 Suna pivlugo mingnersauvisé illagénit assipsingnit? Tamanna pivlugo kissiane, piksakka pivlugit okumaititsilaunginama illipsingnik. Idluitullinimnit tamattomangat issumagijungnaersinga.

14 Ahák pingajuænnik tikkiniarsinnalerpapse okumaititsijomananga illipsingnik; pipsingnik pinasuanginama, illipsingnigle. Kittorngat kattersoijuksaungimatta perkutinik angajokâmingnut, angajokalle kittorngamingnut.

15 Uvangale tunnijjomavunga kувiasuklunga, tunnijaujomavlungalo tarnise pivlugit; angijomik nagligigalloarapse, naglingnikitauvunga.

16 Unêlle, (nangminek) okumaitilaungigalloarpapsegòk, pingit-sertordlungale terliarluse tigunerpapsegòk (assipkut).

17 Illipsingnut tillilauktama illaugænmullônêt aksârtautitsilaukik illipsingnik?

18 Tituse kaiblalaupara, kattangutillo illangat illaukolaukpara tâpsomunga. Titusele aksârnilaukâ sumik illipsingnit? Anernerme attautsime arvertalaungilagût? attauserlo tupjalau-ngilavût?

*19 Ama tagva akkiorasugivigitût? Okâlavogut Kristuseme Gûdib sângane: tamakkoningale tamainik, nagliktakka, âkiktaujutiksapsingnut (pivogut).

20 Sivõragama, tikkikuma, illipse pijomajaptut naipiniangi-napse, uvangalo pijomangitapsitut naipiniarapsinga; akkunapsingnêtokarniarmallo akkerartortigêktunik, annerutjijuniglo, ningartuniglo, aivajuniglo, terliakattaijuniglo, kiggoijuniglo, pijoridllartuniglo, pikablartuniglo.

21 (Sivõravungalo) piulatangititauniarama pivluse, tikkingmiguma, kiksartuksauniarlungalo unuktut idluitullilauktut pivlugit, kakkialilaungitullo makkojungnartullinerilauktatik, assi-niarnerilauktatiglo illokeudlarnerilautatiglo pivlugit.

KAPITEL XIII.

Paulusib pidlarniyomanane kaiblarpait kakkialerkovlugit.

MÂNNA pingajuænnik tikkiniaruma illipsingnut, tagva magguk pingasullônêt kigligiudsijut okautigijanginut illinganerit sunatuinait sokkosijuititauniarput.

2 Sivorngagut okautilaukpapse, ama sivorngagut okautip-sârpapse, najorluse sorlo; mânnalo apsimavlunga aglagvigivakka sivorngagut ajortullilauktut, assingillo ipkoa tamaita, imâk: tikkingmiguma, pidlarniktailiniangilanga.

3 Pinasuarapse ikpigititaujomavluse tâpsominga, uvapkut okâlajomik, tagva Kristusemik; tâmna akkunapsingne sangêngitok, pitsartudllartorle akkunapsingne.

4 Tâmnalo kikkiaktortaugalloarame sangênerme, omârivok Gûdib pitsartuningane; uvaguttauk tâpsomane sangêgalloartogut, inòkattigivavut Gûdib pitsartuninganut akkunapsingne.

5 Nautsertoritse nangminipsingnik okpernermêngmângapse, kiglisiniaritse illipsingnik. Ubvalo nangminipsingnik illitaringilasê, Jêsusib Kristusib illupsingnêninga malluginagô? Attungititutun-ilungikupse.

6 Issumavungale kaujimaniarapse uvagut attungititutun-it-sanginapta.

7 Gûdele tuksiarvigivara, suniglônêt piungitullerkonnase; uvagut attortutitut sâkkeromavluta pingilauga, illipsele ajungitullerkovluse, uvagullo sorlo attungitutitut-erkovluta.

8 Miksekârnek akkerartorungnangilavut, piniarlutale miksekârnek pivlugo.

9 Kuviasukpogulle, sangêtarangapta, illipselo pitsartunekarupse. Tamannalo killanârutigivavuttauk, tagva nâmaktungortitaunise.

10 Taimaimat aglâkpakka ukkua apsimavlunga, erkartuijomananga najulerupse, pitsartunek Nâlekab tunijanga uvamnut idluarsaijutiksak asserornangitorlo attorlugo.

*11 **Tagva**, kattangutikka, kuviasugitse, nâmaksiniaritse, manigortigêgitse, adsigêktomik issumakaritse, ullapirsautekaritse; taimak naglingniktub ullapirsaijublo Gûdib illaginiarpâse.

12 Salutiakattigêgitse salutimut ivjornaitomut. Ivjornaitut illûnatik salutipâse.

13 Nâlegapta Jêsusib Kristusib saimaningata, Gûdiblo naglingningata, Anernerublo ajunginerub illagêngningata illagilise illûnase. Amen.

Aglait nipaingit Korintemimut aglaktaumavut Filippimit Mazedôniamêtomit. Titusib Lukasiblo neksalaupait.

PAULUSIB AGLANGIT GALATSIA- MIUNUT.

KAPITEL I.

Galâtsiamiut sangusarainiingennik. Paulusib Nâlekamut nangminex Apostelingortitâuninganik.

PAULUSE Aposteliotitaujok (inungniungitok, inungnuungitorlônêt, Jêsusê Kristusemulle Gûdemullo Atâtamut, tâpsominga tuppaktitsijomut tokkungajunit;)

2 Kattangutillo illûnatik uvamnêtot illagêktunut Galâtsiamê-tunut.

3 Gûdib Atâtab, Nâlegaptalo Jêsusib Kristusib saimarsau-tingata ullapirsautingatalo illagilisetok!

4 Tâmma ingminik tunnilaupok ajornivut pivlugit, piulijo-mavluta sillamit mattomangat ajortomit, Gûdib Atâtaпта pijo-majanga malliklugo.

5 Tâmnanakoridlartaule issokangitomit issokangitomot. Amen.

*6 **Tattamniarpunga**, mânnakut okautsit tussarnertut assingi-nut sâsimalerêrapse, Kristusib saimarsautânut kaikojigimajase tunnudlugo.

7 Assekangigalloartillugo. Illangille illakemmatitsivut illip-singnik, Kristusiblo okausingit tussarnertut mumiktitsomavlugit.

8 Nangminerlônêlle uvagut, Engeliblônêt kilangnit okautsi-nik tussarnertunik okâlavigikpasse, okâlatigilauktapta illipsingnut assingnik, taimaitok ôminarsile.

9 Okauserilauktaptitut, mâna ama okarivunga: Nelialônêt okautsiuk tussarnertunik okâlavigikpasse tunnergusiapse assi-nginik, taimaitok ôminarsile.

10 Tagva inuillônêt Gûdiblônêt kuviagijanganut mâna okâ-lavik? inungnullônêt kuviagijaujomavlungâ? Inungnut sulle kuviagijaujomaguma, Kristusib kivgarinajatsangilânga.

*11 **Nellojunguertipapsele**, kattangutikka, okautsit tussarnertut okâlatigijaujut uvamnut, inungnit pingimatta.

12 Inungnut makkoniga tunitsiviolaunginama ajokertortau-nangalônêt, Jêsusible Kristusib sakkertitsininganut.

13 Tussaumalaurapse illiornerilauktannik, taipsomane Jûdit illusingit illuserilaurapkit, Gûdib illagêktokotingit angnerpângo-jomik unaugmidlaurapkit, nungunasuarlugillo.

14 Jûdit illusinginit pilualaupunga, anginersamik unuktunit illamnit ikkingutimnit, illungertulualaurama sivorlima illusingit serngnigivlugit.

15 Gûdible uvamuik ingmigôlingatitsilauktub anânama timi-ngata illuanênimnit, saimanermigullo kaikojigilauktama idluring-mago,

16 Ernine sakkertitsomavlugi illumne, okautsinut tussar-nertunut okâlajuksaukovlunga tâpsomina nellojut akkorngæne; erinesuklunga tagva pivunga, uvinik auglo issumaksarsior! 'ti-ginagik.

17 Jerusalemullônêt tikkilaungitunga sivunipkut Apostelio-junut, Arâbiamulle ailaupunga, Damaskusemullo ama utter-dlunga.

18 Kingorngagut, Jârit pingasut nângmatta, Jerusalemut tikkipunga, Pêtruse tækkojomavlugi, uvluniglo 15inik uvlilauk-punga tâpsomane.

19 Apostelille assingit tækkolaungilakka, Jakôbuse kissiat, Nálekab kattangutá.

20 Tamattomingale aglagvigiluse sæglungitunga, illa Gúdib kaujimavánga.

21 Kingorngagut Siriablo Ziliziablo nunanginut pivunga.

22 Kristusible illagêktokotinginut Júdeame tækkôjaunanga illitarijaulaungitunga.

23 Inâgle tussaumatuinalaukput, imna uvaptingnik unangmiklilauktok sivorngane mánuu nangminek okperijaukolaungitaminik okperijaukojilerpok okálavlune.

24 Gúdelo nertorpát pivlunga.

KAPITEL II.

*Paulusib illinganinganik Apostelinut assiminut, Pétrusemullo.
Okpernermut idluartitaunermik.*

MATTOMA kingorngagut Jârit 14 it nângmatta, ama Jerusalemut ailaurivunga, Barnabase aiparællugo; Tituselo neksalaukparatauk.

2 Tækkotitjutikulle perkojauvlunga takpaungalaukpunga okarkattigivlugit okautsit tussarnertut pitjutigellugit, okautigijakka nellojunut; angajokaunersakutaujulle piluarlugit, sulinanga akpangeromananga akpangeromalaungnangalônêt.

3 Titusele aipara kippijaukojaungilarlônêt Gricheogalloartilugo.

4 Kattangutille nellangaitut terliarsivlutik akkorngænnut pingmatta, pingitsertorlutik kiglisiniaromavlugo kivgaunginivut Jêsuse Kristusikut pijavut, kivgaulertitsomavluta,

5 Annikitoarsungmiglônêt taipkununga sâlagijaujomanata nâlelaungilavut, okautsit tussarnertut miksekârningit illipsingnêt-sainarkovlugit.

6 Ipkoale angajokaunersakutaujut kanok illingalaungmangâta sivorngagut, uvanga kammangilanga; Gúde inúb tautuanik kammangimat. Angajokaunersakutaujut taipkoa ajokertuinera illalaungilát.

7 Kissianele tukkisileraminga okálakojaungunga okautsinik tussarnertunik kippimangitunut, sorlo Pétruse (okálakojaungmat) okautsinik tussarnertunik kippimajunut,

8 (Pétrusib illagilauktangata pitsartudlarlune Aposteliotillugo kippimajunut, tâpsoma uvangatauk pitsartudlarlune illagilaurivánga nellojune,)

9 Taipkoalo Jakôbusib Kêfasiblo Johannesiblo aulatsijungortitaujut tunnitsivionera saimanartomik tukkisilauramitsuk, tagva

aggamnik Barnabasiblo agganginik tallerpingminut tigusivut, adsigêktomiglo issumakarkattigivâtigut uvagut nellojunut okâla-juksaugapta, taipkoale kippimajunut.

10 Kïssiane akhujut issumagijaukovlugit uvaptingnut; tamatomingalo attaruililunga pinialaukpunga.

*11 **Pêtrusele** Antiochiamut pingmat, akkerartulaukpara tæk-koenne; passijaungmat.

12 Jakôbusemit illangit tikkerkârtinnagit, (Pêtrusib) nellojôlauptut nerrekattigingmagit; tikkingmattale pijomaerlune kemmakpait; kippimajut illeragigamigit.

13 Jûdillo assingita (Pêtruse) malliklugo takkormôrkattigivât; Barnabase aglât uivêrijaukpvok takkormôrkattigivlugit.

14 Tækkogapkille, okautsit tussarnertut miksekârningat malliklugo idluartomik arvertangimatta, Pêtruse okarvigivara, illûnatik tussâtillugit: Igvit Jûdeojotit nellojôlauptutit inôni-aravit Jûdetullo illusekanginavit; sôg nellojôlauptut innerterlugit inôniarkovigît Jûdit illusingititât?

15 Uvagut Jûdegalloarapta inûlerniptingnit idluitullijionata nellojunut.

16 Kaujimagaptale, inuk idluartitaujungnangimat perkojat piniarkoanginut, okpernermulle Jêsuse Kristusemut; uvaguttauk Jêsuse Kristuse okpervigivavut, idluartitaulerkovluta okpernermut Kristusemut, perkojallo piniarkoanginuungitok; uvinilik idluarsijungnangimat perkojat piniarkoanginut. [Img. 143, 2.]

17 Uvagulle idluartitaunasuartogut Kristusemut, nangminek sulle idluitullijutitut naipitaunajarupta, tagva Kristuse ajortomut kivgaunajarpok. Taimaitsangilak.

18 Nangminek asserortakka ama âkiksorupkit tappatotipunga uvannik.

19 Perkojanulle tokkungavunga perkojanit, Gûdemut inôjomavlunga; Kristuse kikkiaktortaukattigivara.

20 Inôvunga, uvangaungitorle, Kristusele illumne inôvok. Mânnaile uviningme inôsera inôserivara okpernerme Gûdib erninganut, nagliktimmut, ingminiglo tunnijomut pivlunga.

21 Gûdib saimarsautâ pijungnaertiniangilara; perkojanulle idluarsititaunek pikpat, Kristuse sulinane tokkonajalaukpok.

KAPITEL III.

Okpernermut idluartitaunek okautangannerpok.

SILLAITOKSÔJOSE illipse Galâtsiamiojose! kia angakovi-gilaukpâse miksekârnermik nålegungnaertilusê? Illipse sâpsingne Kristuse Jêsuse okâlanikut adsiliorsimavok, akkunapsingne kikkiaktortauvlune sorlo.

2 Mattomingainak illiniaromavunga illipsingnit: Perkojat piniarkojanginut, ubvalo okpernermik okâlanermut Anernermik pivisé?

3 Taimak angitigijomik sillaitoksôvisé? Anernerme pigialertose, uviningme mâna nâjiniaromavisé?

4 Taimaitoksoarnik sulinase siorniulaukisé? sulinase pilaurupse.

5 Anernermik tagva illipsingnut pititsijok, akkunapsingnelo taimaitunik tattamnartitsijok, perkojat piniarkojanginut ubvalo okpernermik okâlanermut taimak pivâ?

6 Sorlo Abraham Gûde okperingmago tamannalo idluarnerartaujutigilaungmago. [1 Môs. 15, 6.]

7 Tamattomangat tagva kaujijungnarpose, okpernermit pijut, tâpkoa Abraham kittorngarivait.

8 Aglaille sivorngagut nellonaertitsilauramik, Gûdib nellojut okpernermut idluarsitingmagit, Abraha kaujitipât; Illikkut nellojut illûnamatsiatik saimarviojomârput. [1 Môs. 12, 3, 18, 18.]

9 Taimaimat okpernekartut Abraha okpertok saimausertaukattigijomârput.

10 Perkojat piniarkojanginik tættekartut illûnatik ôminarnermêngmatta. Aglaksimangmat: Ominarsile neliat nâlengitok tamainik aglaksimâjunik aglangne perkojane, mallingnagillo.

[5 Môs. 27, 16.]

11 Gûdemele idluarsititaujokarniangimat perkojat piniarkojanginut, nellonaersimavok; idluartok okpernerminut inôniaromat. [Hab. 2, 4.]

12 Perkojalle okpernermit pingilat; inûble tamakkoa mallit-siarunigit, inôtigijomârpaît. [3 Môs. 18, 5.]

13 Kristusible piulilaukpâtigut perkojat ômigijautitsiningænnit, nangminek ôminartitaulaungmat pivluta, aglaksimangmat: Ominarsile neliat kejungme nivingajok. [5 Môs. 21, 23.]

14 Abraham saimautjauninga perkovlugo nellojunut Kristuse Jêsusikut, Anernermik angerutaumajomik pekarkovluta okpernermut.

*15 **Katângutikka!** inuktut okaromavunga: Inûb testamentina nachogijauvangikalloorpok kimullônêt, nakkitjusersimakpat, illajauvangilarlo.

16 Abrahamale kinguvâksangalo angersimaviovuk. (Gûdible) okausingit imaingilat: „kinguvâksanut,“ unuktôtidlugit, kissiane attausiotidlugu imâk: „kinguvâksanut,“ tâmma Kristuseovok.

17 Imâgle okarpunga: Testamente imna Gûdib sivorngagut nakkitjusilauktanga Kristusemut (illingatilugo), sokkosertitaujungnangilak perkojanut, jârit 430 it tamattoma kingorngagut tunnimajunut; angersimanek taimak pijungnaertitauniangilak.

18 Kingormgutijaksak perkojanut piksangortitaukpat, tagva angersimanermut tunnijaunajangilak. Gûdible Abrahamut tunnillaupâ angernikut.

19 Perkojat tagva suksauvât? Tunnijaumavut ajornek pivlugo, kinguvâksak imna angersimanermik pîtitaulauktok tikkitsiarivlugo; tâpkoa tunnimaavut Engelit kivgartortigællugit, pijitsertub aggangitigut.

20 Pijitsertorle attausênarmut pijitsertôlungilak; Gûdele attausênauvok.

21 Kanôk? Perkojat tagva akkerartorkât Gûdib angersimanginganût? Taimatsangilak. Omartitsijomigle perkojakarpat, idluarsititaunek tagva nellâgut perkojanit pinajarpok.

22 Aglaille ajortolingortilaukpait tamaita, okpernermut Jêsuse Kristusemut angerutaumajomik tunnitsiviokovlugit okpertut.

23 Okperviksarle tikkerkârtinnago, perkojanut sapputijaulaukpogut pallangaertauvluta, okperviksak sakkijârtuksaujok nelliutsiarivlugo.

24 Perkojat tagva sugiartautiksarilaukpavut Kristusemut (torârtitauvluta), idluartitaukovluta okpernermut.

25 Mânnale okperviksak tikkingmat, sugiarte attanerijungnaerpavut.

26 Illûnase Gûdib kittorngaringmase, okpernermut Jêsuse Kristusemut.

27 Illûnase Kristusemut baptisimajose Kristuse attimagapsiuk.

28 Tagvane Jûdillônêt Grîchillônêt, tagvane kivgallônêt kivgaungitullônêt, tagvane angutillônêt arnallônêt adsigêngitokangilat; illûnase attausiogapse Kristuse Jêsuseme.

29 Kristusible pigikpasse, Abraham tagva kinguvârivâse, kingormgujuiuksaugivose angersimanek pivlugo.

KAPITEL IV.

Gûdib kittorngangita kivgaunginîngannik pilorîngmartomik okpernerme Gûdib angersimanînginik.

OKARPUNGALE kingormgujuiuksak sorrusiotillugo, tâmnalo kiagarlo adsigêngitôngilak, tâmna angajokaugalloarlune perkutinut tamainut.

2 Ajokertuijulle pairsijullo attanerivait nelliutsiarivlugo atâ-tame perkojanga.

3 Taimaktauk uvagut sorrusiotilluta kivgatitut illingatitauvogut sillatânêtunik ajokertûtsinut.

4 Nelliuningale nelliusingmat, Gûdib ernine tillivâ, arnamit erniangojok, perkojanik nâleklune ;

5 Perkojanut kivgaujunik piuliklerkovlugo, kittorngaunermik pititaukovluta.

6 Kittorngaugapsele, Gûdib Ernerne Anerninga ômatipsingnut pitipâ, tâmna nipliajok: Abba Atâtak!

7 Taimaimat kivgaujungaerpotit, kittorngauvotille; kittorngaunguville, Gûdemittauk kingormgujijuksaugivotit Kristusikut.

8 Illipsele taipsomane Gûde kaujimanginapsiuk, ingergarnik Gûdeungitut kivgartulaukpassse.

9 Mânnale Gûde illitarigapsiuk, piluarmigle Gûdemut illitarijaugapse, sôg sanguvigilerkisigik illutsit ipkoa sangêtut ajulertullo, nutâmik kivgartoromavlugit?

10 Uvlut, takkillo, nelliutullo, jârillo uvloksiorutigivasse (Jûdîtitut).

11 Sivôrâtigivapse sulinanga sennavigilaurasugælluse.

*12 **Kattangutikka**, kennuvigivapse: Uvaptun-iniaritse, illipitun-inama. Idluilugvigilaungilapsinga.

13 Kaujimavapsingale, okautsinik tussarnertunik okâlatainalaurama illipsingnut uvinipkut sangêtunga.

14 Ajaktornangalo nachogilaungilapsinga, uvinipkut ôktor-taugama, Gûdible Engelingatut illaliulaukpapsinga Kristuse Jêsusetut aglât.

15 Taipsomaneangijomik piloridlalaukpose! okautigijungnar-papse imâk: ajornalaungipat ijise aglât pêjarlugit, uvamnut tunnitiginajalaukpassse.

16 Tagva tamanna pivlugo ômigilerpisingâ, okpernartomik okarvigivapse?

17 Ipkoa illungertûtigivâse idluangitomigle; tunnutserkojô-mavluse uvamnik, illungertorkojomavlûselo taipkoa ungagilerlugit.

18 Illungertornek idluarpok, ajungitok pivlugo pitsainarpat, najortigigupsinga kissiane pingipat.

19 Kittorngârsukka, ama kappiaktoadlarlunga erniliarijakka, Kristusib adsinganik illumertautsiarivluse.

20 Tussudlarpungale najoromavluse mâna, assianiglo okau-sekarungnarlunga; nakkimarnijutigivapse.

*21 **Okautisinga**, perkojanik kivgartoromajose, perkojat okau-sertanganik tussalaungilasê?

22 Aglaksimangmat, Abraha maggungnik ernekalaungmat; aipanga arnamit kivgaujomit, aipâle arnamit kivgaungitomit.

23 Arnable kivgaujub erninga uvingmit erniangovok; kivgaungituble erninga angersimanermut erniangovok.

24 Tamakkoa okautsit adsigêgutiksavut. Tâpkonunga (tai-jaungmanik) Testamentik magguk; aipâ kakkamit Sinamit pijok, kivgartortuksanik ernilijok; tagva Agar.

25 Kakkak Sinai Arabiamêngmat; tâpsomale (Agarib) Jerusalemi nelliunerme tamattomanêtok adsigigivâ, kivgaujok kittorngane illagivlugit.

26 Jerusalemele pânêtok, tâmna kivgaungitok; tamapta tâmna anânagivavut.

27 Aglaksimangmat: Kittorngisuitotit, ernisuitotit kuviasugit; sakkijâlerit nipliavlutillo, ernisungnermut âniangitotit; aipakangitok kittorngakarnersaungmat uilingmit. [Jes. 54, 1.]

28 Uvagulle, kattangutikka, angersimanerub kittorngarivâtigut, sorlo Isaak.

29 Sorlole taipsomane uviningmit erniojub uuangmidlarmago Anernermit erniangojok, mânnatauk taimainivok.

30 Aglaille kanok pivât? (Imâk:) Annitisigik arnak kivgak erningalo; kivgaujub erningata kingormgujukattiginiatsangimago kivgaungitub erninga. [1 Môs. 21, 10, 12.]

31 Tagva kattangutikka, arnab kivgaujub kittorngaringilâtigut, kivgaungituble.

KAPITEL V.

Galâtsiamiut kaiblartavut, okpertut kippalôjungnaerningannik ipperaikonmagit, arvertarkovlugille Anernerme naglingnermelo.

TAIMAIMAT Kristusib kivgaujungnaertingmattigut, kivgauginise sokkosertailiniarsiuk, kingornganelo ama kippalungortailitiniaritse.

2 Ahâk, uvanga Pauluse okaupapse: Kippijaukojilerupse illipsingnik, Kristuse illipsingnut attungilak.

3 Ama kigliudsivigivakka kippijaulertut illûnaita, perkojat illûnaita nâmaksititæksaringmagit sulle.

4 Kristusemik assiojivose, perkojanut idluartitaujomajose, saimanek attorungnaerpasse.

5 Uvagulle Anernerme utakkivogut idluarsititauniarnermik okpernermut nerrigijaksakarluta.

6 Kristuse Jêsuseme kippimanerlônêt kippimanginerlônêt attungimanik; okpernerle naglingnikut piniarnernik sakkertitsijok.

7 Akpangitsialauktose, kia nokkartipâse miksekârnek nâlungnaerlugô?

8 Illipsingnik kaikojjomit nokkangatitaunek taimaitok pingilak.

9 Sêrnarsautiarsûb kakkôjaksak illûnât sêrnartipâ.

10 Sungertútigivapse Nálekame, assianik issumakarnianginapse. Illipsingnigle asseroijok pidlartaujomârpok, kinaungmangállónét.

11 Uvangale kattangutikka, sulle kippinermik okálaguma, sôg sulle unangmijauvík? Senningajolik tagva sinnaungasautigijaujungnaerajarpok.

12 Kanoktók avisártaulittauk illipsingnik asseroijut!

*13 Illipsele kattangutikka, kivgaujungnaerkovluse kaikojau-mavose. Udsertoritsele, kivgaunginek attornerluktailivlugo, uvingnut akkuliuterkonnago; kivgartortigéklusele pititse naglingnermut.

14 Perkojat illúnatik námaksititaungmatta okautsemut at-tautsinut, mattomunga: Inukattit illiktut nagligiuk.

15 Kéjigédllarupsele nerrijigédlluselo, kammaleritse, illip-singnut nungutigékonnase.

16 Okaupapsele: Anernerme arvertaritse, uvingub ikligu-ningit tagva námaksitiniangilasse.

17 Uvingub ikliguningata Anernek akkerartormago, Aner-nerublo kajungersainingata uvinik akkerartorivá. Tápkoa tai-mak akkerartortigéngmanik, pijomajapsingnik aglát piniarung-nangilase.

18 Anernermulle tessiortaungupse, perkojat attaniongilat il-lipsingnut.

19 Uvinguble pingit nellonangilat, imaitut: Nulliaréngner-mik asseroinek, assiniarnek, makkojungnartullinek, illokeudlar-nerlo,

20 Gúdeungitunik kivgartornek, angákoniarnek, kennugo-sungnek, ómisungnek, annerutjinek, ningarnek, aivanek, akke-rartornek, illeratsárnek, kanningaumajarnek, inuarnek,

21 Tallanek, nerritunek, assingillo taimaitut; tamakko-ninga sivorngagut okautilaukpapse, ama sulle sivorngagut okautivapse: taimailiortut Gúdib nálegauvinganik kingormguji-niangilat.

22 Anernerub perortitgangit tamadja: Naglingnek, kuvia-sungnek, ullapirsainek, kanuversárnek, inótsiarnek, pitsiarnek, okpernek, piojoringinek, ikliguktailinek.

23 Perkojat taimailiortut akkerartungilait.

24 Kristusible inukotingita uvinitik ikligunerit kajungilar-nerillo illaliudlugit pitipait senningajolingnut.

25 Inóniarupta Anernerme, arvertalaungmitatauk Aner-nerme.

26 Suksaungitomik nertortauniksarsiorata, annuliutigégatalo ómisuktigégatalo!

KAPITTEL VI.

Kaiblainernik kemmersârkojjuuk ajungitullerkojjuuniglo.

KATTANGUTIKKA, tammarnermut opalluijaujokarajarpat, taimaitok âkikSORASUARSUUK anernermut kennuêtomut, ilipse Anerneliojose. Udjertorillo nangminernik, igvittauk ôk-tortaulungnermut pijaukonnak.

2 Ikkajortigêngniaritse okumaitokarangapse, taimaidluse Kristusib perkojanga nâmaksitiniarpasse.

3 Piojorijokarpalle ingminik, suksaungitôgalloardlune, tâmna uivêrivok nangminerninik.

4 Illûnatigle attunit nangmineliornerningnik kiglisiniarlit; tagva ingmingne kissiane nertornautekarniarput, assimingnelo piuatik.

5 Illûnatik attunit nangmagaksatik nangminek nangmangniarmatsuk.

6 Okautsinigle ajokertortaujub ajokertortine aitortorliuk ajungitunik sunatuinarnik.

*7 **Tammarniarase** Gûde mittantigijaujomangilak; inuk karngasortaninik katterssoijomârmat.

8 Uviningminut karngasojok, asserornartomik katterssoijomârpok uviningnit. Anernermulle karngasojok inôtsemik nâksaungitomik katterssoijomârpok Anernermit.

9 Ajungitullilertale merngortorniâratalo; katterssoijomârap-tatauk nelliuningane, soraingikupta.

10 Taimaitomik pitjutekarapta, ajungitullilerta tamainut, okpernekarkattivulle piluardlugit.

*11 **Ahak**, ukkua aglait ununârtakka illipsingnut, aggamnut nangminek aglaklugit.

12 Illûnatik kuviagijaujomajut uvinik pivlugo, taipkoa in-naksorpâse kippijaulerkovluse; kissiane unangmijaujomanatik Kristusib kikkiaktortauvia pivlugo.

13 Kippijaugalloaramik nangminek aglât, perkojat nâlengilait; illipsele kippijaukovâse nertôtigijomavlugo uvinise.

14 Uvamille ungasigle nertôtiniarlunga assianik, Nâlegapta Jêsusib Kristusib kikkiaktortauvianik kissianik; tâpsomûna sillaksoak kikkiaktorsimajotun-ipok uvamnut, uvangalo sillaksoarmut.

15 Kristuse Jêsuseme kippimanerlônêt kippimangerlônêt attungimannik, nutângortitaunerle.

16 Illûnatigle okautsinik makkoninga nâletsartut, tâpkoa ullapirsautekarlit nâpkigijaunekarlutiglo, Gûdiblo Israêlinga.

17 Mattoma kingorngane neliata okumaitiniaraninga; Nâlekab Jêsusib nellunaikutanga timiniutarigapko.

18 Nâlegapta Jêsusib Kristusib saimarsautingata anernise illagiligit, kattangutikka. Amen.

Galâtsiamiunut aglaktaumavut Rômamit.

PAULUSIB AGLANGIT EFESUSEMIUNUT.

KAPITEL I.

Gûdib kaitanyinik saimanartoksoarnik Kristusikut. Aglisivaliakojaunermik tamalkkoa attorlugit.

PAULUSE, Jêsusib Kristusib Apostelinga, Gûdib pijomajanganut, ivjornaitunut Efêsusemêtunut, okpertonullo Kristuse Jêsusemut.

2 Gûdib Atâtapta, Nâlekablo Jêsusib Kristusib saimarsautingata ullapirsautingatalo illagilisetôk!

3 Nertortaule Gûde Nâlegaptalo Jêsusib Kristusib Atâtanga, saimausermattigut anernilingnut saimanartunut sunatuinarnut, kilaub pinginik illangiutitiluta Kristuseme.

4 Sorlo taipsomûna (Kristusikut) annerilaungmattigut, silaksoak tunganilijaukârtinago, ivjornaikovluta pidlaraksaukonatalo sângane naglingnerme.

5 Issumasimagame kittorngautitsomavluta ingminut, Jêsus Kristusikut, taimak kuviagijaminut pijomagame,

6 Saimarsautine ânanaujok nertortaukovlugo, tamattomunga kuviagijautingmattigut erdlingnartome.

7 Tâpsomane piulijauviksakarapta aunganut, tamædja ajornernit issumagiajaujungnaernermik, saimarsaumik akluini-ngagut;

8 Tamattominga angijomik pititaujogut sunatamarnik illisimatitauvluta sillatutitauvlutalo.

9 Kaujiti-laungmattigut pijomajame nellonarninganik, kuviagijaminut, taimak issumasinagame,

10 Nelliutikpatta uvlut okautigijaukovlugo, tamaita kilangmêtullo nunamêtullo attautsemut niakomut kattititsomavlugit Kristuseme, tâpsomuna nangminex;

11 Tâpsomûna uvaguttauk kingormgujijuksautitauvogut, sivorngagut annerimajogut issumasimaninganut, tamaitaksoarnik piniartub pijomajame issumasimanginga malliklugo;

12 Tâpsoma ânanaunersoangata nertornarninganut illingakovluta; uvagut Kristusemik sivorngagut nerriuktogut.

13 Tâpsomûna illipsetauk okausek miksekârtok tussaumagapsink, tamædsa okautsit tussarnertut piulijauviksapsingnik; tâpsomûnatauk okpilerapse, Anernermik ajunginermik angerutaumajomik nakkititsiviovose.

14 Tâmma kingormgutijaksaptingnut nellunaikutarivavut, inukotingita piulijauviksangat tikkidlugo, ânanauninga nertortaukovlugo.

*15 Tamanna pivlugo uvangatauk, tussaumagama okpernermik illipsingnêtomik Nâlekamut Jêsusemut, naglingnipsingniglo ivjornaitunut tamainut;

16 Soraingilanga (Gûde) kujagivlugo pivluse erkaumavluselo tuksiarnimne;

17 Nâlegapta Jêsusib Kristusib Gûdinganut, ânanaunerub Atâtanganut, tunitjiviokovluse Anernermik illisimanartomik nellonaertitsijomiglo, tâmma (Kristuse) illitaritsiarlugo.

18 Illisimanipsigut ijekartitaukovluse kaumaksarsimajunik, nellojungnaerkovluse kaikojaumajut nerriugijæksanginik, kingormgutijæksaniglo ânanaudlartunik akluiniliksojunik ivjornaitune,

19 Pitsartuningatalo angininganik nellekangitomik uvaptingne okpertune, pitsartuninga tungavigivlugo.

20 Tamanna piniutigilaukpâ Kristuseme, tuppaktinamiuk tokkungajunit, tallerpingminelo iksivatidlugo kilangme.

21 Anginersangordlugo nâlegaunernit tamainit, sôngoner-nillo, pitsartunernillo, attanotinernillo, tamainillo tajjaujungnartunit, sillaksoarme tamattomane kissianeungitok, pijomartomeletauk.

22 Tamaitaksuillo tâpsoma ittiggangita attânnut pitilaukpait, tamainelo niakôtilaukpâ illagênut,

23 Tagva timinganut, illumersimajomut tâpsominga, tamainik tamaine illumertitsijomik.

KAPITEL II.

Paulusib eraitipait illinganingannik sivorngane piloringna-laungitomik, mûnnale piloringnadlartomik.

ILLIPSETAUK tokkungatilluse tappatonermullo idlutil-linermullo;

2 Tamakkoa attorlugit mattoma sivorngagut sillaksûb tamattoma illusingit mallilaukpassê, attanek sillame attanio-tijok nåleklugo, tagva auernek nellitome tamattomane okpingi-nerub kittorngangine piniarvekartok.

3 Tâpkoa akkorngænne uvaguttauk mattoma sivorngagut taimailaurivogut illûnata, uvinipta ikliguningit malliklugit, uvingublo pijomajanga erkarsautingillo nåleklugit; ingergaptalo ningautsib kittorngarilaukpâtiguttauk assiplitut.

4 Gûdible nâpkiningnermik akluitub naglingnersoarminut nagligilauramittigit,

5 Ajorniptingne tokkungalaurapta, ômartilaukpâtigit Kris-tuse illagellugo, (saimanermut piulijaumagapse),

6 Illagivlugo tuppaktilaukpâtiguttauk, illagivlugolo kilaub pinginut pitidluta Kristuse Jêsuseme.

7 Nellituksame pijomârtome sakkertitsomavlugo sairarsau-tine nellekangitub amigangininga, uvaptinguut ajungitullinermi-nut Kristuseme Jêsuseme.

8 Saimanermut piulijaumagapse okpernikut; illipsingnik taimaingilase, Gûdible tunnergutâ tamanna.

9 Piniarnermuungitok, nertôtijokarkonnago.

10 Sennamajigigaptigo, pingortitauvluta Kristuse Jêsuseme ajungitullerkovluta, Gûdib sivorngagut âkiksulaungmattigit, taimailiorkovluta.

*11 **Taimaimat** erkainiaritse, illipse mattoma sivorngagut nellojôlaurapse uvinikut, kippimangitunik tajjaumavluse ipko-nunga tajjaujunut kippimajunik uvinikut, aggangnut.

12 Illipse taipsomane Kristusekangitose tækkorngartau-vluselo Israêlib illagêngninganut, tækkorngartaungmivluse Testa-mentinut angerutilingnut; nerrigijaksakarase Gûdekarase lo sillaksoarmêlauktose;

13 Mânnale illipse Kristuse Jêsusemêtose, sivorngane unga-siktomêlauktose, kannilerpose Kristusib aungagut.

14 Tâmma ullapirsautigigaptigo, tamarmik attausingorti-laungmagik, upko agviarutaujok serkomidlugo, uviningminut ningarosungnek attorungnaertingmago;

15 Tamædsa, perkojat pèrlugit illuserkortokojijut; ingmine tâpkoa magguk inuktângordlugik attautsemik, ullapirsailunelo.

16 Tamarmiglo senningajolikut ullapkoserdlugik Gûdemut, timiotilugik attautsemik, ningarosungnerlo tokkotinamiuk ingmigut.

17 Tikkisimagivok, okautsinut tussarnertunut ullapirsaumik okâlavlune illipsingnut, ungasiktomêlauptose, kannitomêlauptunullo.

18 Tâpsomûna tamapta apkotiksakarapta Atâtamut anererne attautseme.

19 Manna tujormiangojungnaerluselo tækkorngartaujungnaerpose, ivjornaitulle kinguvângukattigivåse, Gûdiblo iglungane iglomiokattavljuse;

20 Igloliangomavluse Apostelillo nellautajjullo tungavigijangænnut; tamattomunga Jêsuse Kristuse ujaravok terrekôvlune;

21 Tâpsomunga sennamajok illûnât kattitaumavok, aglivaliavlune igloksoangolerljune ivsornaitomik Nâlekame;

22 Tâpsomane illipsetauk igloliangokattaulerpose, Gûdemut igluksaukovljuse anererne.

KAPITEL III.

Paulusib nellojunik kivgartorvekarnîngata ânanaudlarnînganik.

Tuksiarutjîninganik illagêhtunik.

TAMANNA pivlugo uvanga Pauluse kellaksugaujunga, Kristusib Jêsusib kivgaringmanga illipse nellojose pivlugit, ---

2 Sorlo tussaumagapse kivgartormik Gûdib saimarsautânik, tunijaumajomik uvannut pivljuse;

3 Tækkotitjutikut nellojungnaertitaugama nellonalauktomik ipsomînga, (sorlo sivormagut okautsinut ikkitunut aglalaurama.

4 Tâpkonangat, attuarupsigik, kaujjungnarpose nellojungnaernimmik nellonartomik Kristuse pivlugo),

5 Tamanna itsak kaujjautitaulaungilak inûb kittornganginut, sorlo nellonaersimangmat mâna Apostelînginut nellautajjokotinginullo ivjornaitunut Anernikut;

6 Tamædsa, nellojut kingormgujukattaungmatta timeokattaularmiglo, illangiutekattaularmiglo angersimaninganik Kristuseme, okautsitigut tussarnertutigut,

7 Tamakkonunga kivgaliarimavunga Gûdib saimarsautânut tunnergusiamnut; ajugakangînganut pitsartuniliksoarmut tamattomînga tunitsivîogama.

8 Uvanga ivjornaitunit tamainit mingnerpângojunga, saimarsaumik tamattomînga tunitsivîovunga, nellojunut okâlakovlunga Kristusib akluîninganik innornartomik;

9 Tamaitalo illitarsitiniarlugit nellonalauktub illingani-
ganik, sillaksúb pigiarninganit iersimajomik Gúdeme, tamaitak-
soarnik Jêsuse Kristusik it pingortitsijome;

10 Mânnaulermat ilagêktutigut Gúdib sunatuinarne silla-
tuninga kaujijautitaukovlugo nâlegaunersoarnut attanotinersoar-
nullo kilangmiunut,

11 Taimak issumasilaungmat issokangitomit Kristuseme Jê-
suseme Nâlegaptingne.

12 Tâpsomûna sivôranata apkotiksakarapta tættiksakalap-
talo, okpernermut tâpsomunga.

13 Taimaimat innaksorpapse: merngortorniarase siorniorti-
taunimnik, pivluse pijamnik, tamanna nertornautigivasse.

*14 Tamanna pivlugo Nâlegapta Jêsusib Kristusib Atâtanga
sêrkortorvigivara,

15 Atâtaujotôjok tamainut kittornganik taijaujunut kilang-
melo nunamelo.

16 Tâpsomunga tunntsiviokovluse pitsartunermik ânanau-
ningata amigangidllarninga malliklugo, sangijôtitavvluse Aner-
ninganut illupsigut,

17 Okpernermut Kristuse innekarokovlugo ômatipsingne,
amâtsiortaulerkovluselo tunganilijaulerkovluselo naglingnerme;

18 Ivsornaitut tamaita ilagilugit illitarsijungnarkovluse sil-
lingnermik, takkinermiglo, ittinermiglo kingingnermiglo;

19 Illitarsilerkovluselo Kristusib naglingninganik illisimaner-
mit tamainit anginerpângojomik; illumertaulerkovluse Gúdib
pitakaloringninginik tamainik.

20 Ajugakangitorle piniarlune anginerpângojomik tamainit
tuksiarniptingnit tukkisiniptingnillônêt, pitsartunermut illup-
tingne sennajomut,

21 Tâmma soraeratik ilagêktut Kristuse Jêsusemêtut ner-
torlitsuk issokangitomit issokangitomot! Amen.

KAPITEL IV.

*Paulusib kaiblarpait attuusiokovlugit naglingnerme arvertar-
kovlugillo inôsertâme.*

TAGVA mâna kaiblarpapse, uvanga kellaksugaujunga
Nâlegak pivlugo, kaikojaumanise mallitsiarlugo arvertarkovluse,
taimak kaikojaugapse,

2 Piojorijuiluse tamât, kenuêluselo kammangitsertorluselo,
ningarijigêktailititselo naglingnerme.

3 Omarigitselo adsigêktomik issumakatsainarluse anernikut,
ullapirsautib kellaksûtânut.

4 Time attausek, anernekk attausek, sorlotauk kaikojaumagapse nerriugijæksakarluse attautsemik kaikojaumanipsingnut.

5 Nálegak attausek, okpernek attausek, baptijut attausek,

6 Gúde attausek, Atátagijavullo tamapta, tamainut támna Nálegaujok, illunapsigullo, illupsingnêtorlo tamapse.

7 Illúnatale attunit saimarsaumik tunnitsiviovogut Kristusib tunnijnermine ôktútigijanga malliklugo.

8 Taimaimat okausekarpok: Kotsingnermut kongmuartub parngnanaerutjaujut aularutivait parngnanaersorlugit, inungnullo tunnergutinik tunnijivlune. [Img. 68, 19.]

9 Kongmuartorle okautigijaungmat, kanok tukkekarká? Imák: Sivornagagut akkალaurametauk nunab inninginut akpasiktunut.

10 Akkalauktok taimnaugivok kongmualauktok killait illúnatik kollerpánginut, tamaita illumertitsomavlugit.

11 Tápsomalo illangit Apostelingortilaukpait, illangille nelautaijungortilaukpait, illangit okautsinik tussarnertunik okálaungortilugit, illangit pairsijungortilugit, ajokertuijungortilaukpaillo.

12 Ivjornaitut námaktungortitaukovlugit kivgartútiksak su-liarjungnarlugo, Kristusib timiksanga ákiktauvalliakovlugo;

13 Illúnata tikkitsiariluta okpernermut attautsemut illitar-sinermullo Gúdib erninganik, angutemariolerdluta Kristusib ag-lisimaringninga tikkidlugo.

14 Sorusiojungnaerkovluta, malliktitut aulataukonnata, anoremus, tagva ajokertútsinut sunatuinarnut, inuit nellangain-inginut uivériklerninginullo, pingitsertorlutik tammartinuasuar-mattigit.

15 Uvagulle naglingnerme nellágôrniarta, aglivalliavlutale illúnaine tápsomunga niakôjomut, tagva Kristusemut.

16 Tápsomangat time illuitok kattisimavok, navgoallo illúnatik ingmingnut nablisimavut, ikkajortigéngnermut; avatillo illúnatik ingmikôrlutik attornermingnut time aglivalliatipát id-luarsarlugo; naglingnermelo tamakkoa tamaita pivut.

*17 Tamanna pivlugo okarpunga; kigligiutigivlugolo Nále-kame, arvertarungnaerkovluse nellojutitut assipsitut, piungitunik issumakarlutik arvertartutitut;

18 Tarningit târtoksôvut, inôtsemullo Gúdemit pijomut tækkorngartautitavut, nellojoksônermut illumingnêtomut, ôma-timiglo sittijoksôninginut.

19 Taipkoa ikpigijungnangitut ingmingnik tunnivot ajortul-nermut, makkojungnartuniglo sunatuinarnik piniarlutik angijomik, pijomatudlarlutiglo.

20 Illipse taimak ajokertortaungilase Kristusemik.

21 Tápsomanga tussarluse tápsomanelo ajokertortaujomav-luse pilaurupse: tagva, sorlo miksekárnek Jêsusemêngmat,

22 Inutokak attorungnaersiuk piusiovalauktut allarlugit, ikligunermut ingminik asserojjok tammarnartomut.

23 Nutângoleritsele issumapse annerningagut;

24 Inuktârlo attiniarsiuk, Gûde adsilivlugo pingortisimajok idluarnerme, ajunginermelo, ivsornainermelo.

*25 Tuimaimat sæglunek ipperarlugo miksekârnermik okausekaritse, illúnase attunit inukattipsingnut; avataukattigékapta.

26 Ningarluse idluitulliniarase; sekkinek nippitsiarinago ningartilluse!

27 Sâtanasele inniksakalertiniarnago.

28 Tiglilauktok tigliungnaerle, senualunele aggangminut ajungitomi piniarle, tunnijaksakarkovlugo ajoksartunut.

29 Okausilungmik kannipsigut annitsitailileritse, idluartomigle okausekarniaritse âkiksûtiksamik pijariakartune, tussartune tussarominartomik.

30 Gûdiblo Anerninga ajunginek kiksartiniarasiuk, tâpsominga nakkittisiviomagapse uvlormut piulijauviksamut.

31 Kanningaumajârnek, ômisungnerlo, ningarnerlo, niplialarnerlo mittautekarnerlo tamât illipsingnit ungasiktisigik, idluitullinerillo tamaita.

32 Inôtsiaritsele illanârêkluse nâpkigosukluselo, issumagijungnaitigêgitselo, sorlotauk Gûdib issumagijungnaervigilaungmasse Kristuseme.

KAPITEL V.

Kaiblainernik arvertatsiarkojjunik. Nulliarêt illingajuksauningannik kanok.

TAGVA mâna Gûdemik mallikteoleritse kittornगतितुत naglingnartutit.

2 Naglingnermelo arvertaritse, sorlotauk Kristusib nagligilaungmattigut, ingminiglo tunnilaungmat pivluta, tunnergutiksaujomavlune tokkotaksamik, Gûdemut tippitsiariksautiksamik.

3 Assiniarnermigle makkojungnartullo nellênik, pijomatudlarnermiglo okautauniarase, ivjornaitut taimak pijariakarmatta.

4 Sumiglônêt okauseluâlungmik, kuksalainermiglo mittautiksannermiglo okausekarasetauk; idluitjutaungmatta, kujalingârlusele pititse.

5 Kaujimagapsiuk tamanna, assiniartok, makkojungnartulliorlônêt, pijomatudlartorlônêt (Gûdeungitunut kivgartorteogame) Kristusiblo Gûdiblo nâlegauvinganik kingormgujijuksaungimatta.

6 Neliata okausinginut piungitunut uivêrijauniarase: taimaitut pivlugit okpinginerub kittornganginut Gûdib ningausinga pingmat.

7 Tamanna pivlugo illagijaksaringilase.

8 Mattoma sivorngane târmiolaurapse, mânnale kaumanio-vose Nâlekame.

9 Arvertaritse kaumajub kittorngangititut. Anernerub perortitangit tamadsa: Sunatuinarnik ajungitulliniarneκ, idluarnerlo, miksekârnerlo.

10 Kiglisiniaritselo, suna idluarijaungmangât Nâlekanut.

11 Târtublo pingit suksaungitut illangiutiviginiarassigik, sugiangârsigile.

12 Sagvangitome piniartangit taivlugit aglât kanguna-dlarpok.

13 Tamakkoale tamaita sakkerniarput pidlartaukpatta kaumajomut. Sakkersimajut tamaita kaumangmatta.

14 Taimaimat okarpok: Tuppalerit sinniktotit, makkilutillo tokkungajunit, tagva Kristusib kaumaksarniarpâtit.

15 Tagva mâna kammatsiaritse arvertarnipsingnik, sillaititut pinnase; sillatujutitulle pititse.

16 Attutsiarlugolo nellitok, (angijomik) ajormatta uvlut.

17 Tamanna pivlugo sillaergotoniarase, tukkisilerlusele Nâlekaκ pijomajanganik.

18 Tallaniaselo Wainetornermut; tamanna idluangilutaungmat, Anernermigle illumertauleritse;

19 Okarkattigêngniaritselo imgerutitut nertordlerutiksanut tuksiarutsinullo anernilingnut, imgerdluselo nijjausijaritse Nâlekanut ômatipsingne.

20 Tamaitalo kujalijutiginiarsigik soraerese Gûdemut Atâ-tamullo, Nâlegapta Jêsusib Kristusib attingane.

21 Nâlektigêgitselo Gûde sivôragilugo.

*22 Arnat okokse! uise nâleksigik, sorlo Nâlegak.

23 Arnab uine niakoringmago, sorlotauκ illagêt Kristuse niakoringmatsuk; tâmna piuliklertiogivok timiminut.

24 Sorlole illagêt Kristuse nâlegaringmatsuk, taimaktauk arnat uitik nâlegaksarivait illûnainik.

25 Illipse angutit, nulliase nagligisigik, sorlo Kristusib illagêt nagligilaungmagit, ingminiglo tunnivlune tâpkoa pivlugit,

26 Ajourngnaertitsomavlugit, epkêjalaungmagit ubvaumut (immiojomut) okautsemik illalingmut.

27 Ingminut pititsomavlugit illagêt ânanaujut, ivsornartokangitut, imullokangitullo, taimaitomiglônêt assianik pekangitut, ivsornaiκovlugille pidlarêksausuerlutik.

28 Taimaktauk angutit nulliatik nagligijêksarivait, sorlo timitik nangminitik. Nulliaminik uaglingniktok, nangminerninik naglikpok.

29 Uvingminik nangminerminik ômisuktokalauksimatsangimat, nerritilugolo pairivâ, sorlotauc Nâlekab illagêt pairingmagit.

30 Tâpsoma timingata avatigiugmattigut, uvinganait sauninganillo pijogut.

31 Taimaimat angutib atâtanelo anânanelo kemmangniarpak, nulliane attavigênarlugo, tâpkoalo magguk uvinioniarpuk attautsemik. [1 Mós. 2, 24.]

32 Nellonartok tamanna angijôvok: Kristusele illagêllo okautigivakka.

33 Illipsetauc, illúnase attunit, angutib nulliane nagligiliuk ingmitut. Uigguble uine attanerilugo pile.

KAPITEL VI.

Kittorningat angajokâllo kivgallo kaiblartauningænnik. Okpertut sorsuktuksatitut-ituksat sakkunginik.

ILLIPSE sorrutsit, angajokâse nâleksigik Nâlekame; tamanna pijariakarmat.

2 Atâtallo anânallo nâlekik; tamadja perkojak sivorliojok, angersimanelik (imâk):

3 Kanoengitsiarkovlutit, akkunêrtomiglo inôniarkovlutit nuname.

4 Illipsele angajokaujose, kittorningase ningaksarniarasigik, inugoiniarsigigle nâlektilugit, Nâlekablo okausinginik kaujutilugit.

5 Illipse kivgaujose nâlegase nunamêtot nâleksigik, kuksasukluse sajukluse, ômatipsigut issumalingasuerdluse, Kristuse sorlo nâleklugo;

6 Kivgartornek inuit tækkoænne, inungnut idluarijaujomavluse, pinago; Kristusible kivgangititut piritse, ômamut Gûdib pijomajanga nâleklugo, kunnutuidluse.

7 Nâlekamut kivgartorasugititse, inungnuungitok.

8 Kaujimagapse, neliat kivgaujorlônêt kivgaungitorlônêt Nâlekamut akkiltertaujomârmat ajungitullininga malliklugo.

9 Angajokaujose illipse, taimaktauc (kivgase) piniarvigisigik, silluktailititselo; kaujilerlusele Nâlegakarmigapse kilangme, tâpsomanelo inuit adsigêngitôngilat.

*10 **Tagvale** kattangutikka nekoksitiniaritse Nâlekame, ajugakangitub pitsartuninganut.

11 Gûdib sapputjiniksanga attiniarsiuk, Sâtanasil pingitser-tortub uivêriklerninginut sôngokovluse.

12 Uviningmullo aungmullo sorsugiakanginapta, attanniviksoarnulle pitsartujoksoarnullo, sillaksúb attaninginut, sillaksúb mattoma táktõningane attanotijunut, anernernut ajortunut kilaub attanêtunut.

13 Tamanna pivlugo Gûdib sapputjiniksanga tiguniarsiuk, ajugaukovluse uvlok ajortok nelliutikpat aulatausuerdluse, tamaitalo námaksilugit salakainarkovluse.

14 Tagva makkitipsigut tapserusijaritse miksekârnermik, idluarnerlo attimavlugo, sagvingmiutarivlugo.

15 Ittigapsigullo kammiksimatitse, okautsit tussarnertut ullapirsainartut okâlatigivlugit opalungaersimavluse.

16 Tamainille piluardluse okpernek tiguniarsiuk sappulutarivlugo, ajortoksúb (Sâtanasis) kargjunginik ikkomalingnik kamitsijungnarkovluse tamattomunga.

17 Niakôtiksakaritselo piulijaunermik, saviksoakarluselo Anernerub pinganik, tamadsa Gûdib okausinganik.

18 Tuksiatsainaritse illûnainik pijarialingnik, anernikut tuksiarluse kennuluselo; taimailiorkovluse soraerase pigârmititse tamât, ivsornaitut tamaita tuksianlrugit;

19 Uvangatauk pivlunga, tunnitsiviokovlunga okâlanermik sivôrananga kamera angmarlugo, okautsit tussarnertut nello-narningat okautigivlugo;

20 (Tamattomunga kivgauvunga kellaumgujanêtungu;) erk-sinanga tamattomunga okâlakovlunga, sorlo pijuksaugama.

*21 **Illipsotauk** kaujilerkovluse illinganinik suliamniglo, Tichikusib kattangutib erdlingnartub, Nâlekamelo nertornartomik kivgartortub, unipkautiniarpâse tamainik.

22 Tamanna pivlugo tillilaukpara illipsingnut, tussarkojomavluse illinganinik, tâmnalo ômatipsingnik manigoerkovlugo.

23 Ullapirsautekarlit kattangutigêt, naglinguekarlutiglo okpernekarlit Gûdemit Atâtamit, Nâlekanillo Jêsuse Kristusemit.

24 Saimarsautekarlit illûnatik Nâlegaptingnik Jêsuse Kristusemik naglingniiktut illungertorlutik. Amen.

Rômane makkoa aglaktaumavut Efesusemiunut, Tichikusib neksalaukpait.

PAULUSIB AGLANGIT FILIPPI- MIUNUT.

KAPITEL I.

*Paulusib Rômame parngnanaersortaijub kujalininganik: tuk-
siarutjininganiglo. Illinganinganik: канок maksuaninganiglo.
Kaiblaininganik, Filippimiuttauk taimailerkovlugit.*

PAULUSE Timôteuselo, Jêsusib Kristusib kivgagik, ivjor-
naitunut tamainut Kristuse Jêsuseme Filippimêtunut, ajoker-
tuinerôjunullo (illagêllo) kivganguinut.

2 Gûdib Atâtapta, Nâlekablo Jêsusib Kristusib saimarsau-
tingata ullapirsautingatalo illagilisetôk!

3 Gûde kujagivara illûnâne erkaumajarangapse,

4 (Taimak pitsainartunga tuksiarnimne illûnase pivluse,
tuksiarnerlo kuviasuklunga pivara,)

5 Okautsinut tussarnertunut illagêgutekarnise pivlugo,
uvlormit sivorlerpâmit mânuu tikkidlugo.

6 Tamattomingalo sungertûtekarvîk-punga, ajungitulliamik
pigialauktub illupsingne, tâpsoma nâmaksitiniarivâ Jêsusib
Kristusib uvluksangata nelliuniksanga tikkidlugo.

7 Taimak idluarmat, tamattominga issumakariaakarpunga
illûnase pivluse, ômatimnênapse ovane parngnanaersorsima-
nimne, akkiornimnelo okautsit tussarnertut kigligiutigilugit au-
lajungnangertinapkit, illipse illûnase saimarsautekarkattigigapse.

8 Gûdib illa kaujimavânga, kanok ômamut angijomik unga-
gigapse tamapse, Jêsusib Kristusib nagligosungnersoangane.

9 Tamannalo tuksiarutigivara, naglingnise pigannerpallia-
vlunelo aglivalliarkovlugo sunatuiarnik illisimanermiglo tukki-
sinermiglo:

10 Kiglisiniarungnarkovluse suna ajunginerpaungmangát; nellágôrkovluse, sinnaungakonnaselo Kristusib uvluksangata nelliuniksanga tikkidlugo.

11 Idluarnerub peroritanginik illumertauluse, Jêsuse Kristusikut (illupsingne) pijunik, Gúde nertortaukovlugo nakorid-lartaukovlugolo.

*12 Nellojungnaertipapsele kattangutikka naglingnartose, il-lingatitaunera, tamanna sunaubva okautsit tussarnertut aglival-
liajutigivát.

13 Imák: attaniviksúb iglunganêtunut tamainut kaujjauler-
pok, kellarutikka Kristuse pivlugo pingmatta;

14 Kattangutillo Nálekame unnuktut kellarutimnut tættik-
sarsivut, sivôranatik okausek okautigivlugo illerasugatik.

15 Illangitale Kristuse okâlatigivát ômisungnermut kan-
ningaumajarnermullo; illangitale issumakaloringnermut.

16 Ipkoa Kristuse okâlatigivát kanningaumajárnermut nel-
lagôrlugatiglo, kellarutikka kappianartomik illajomavlugit issu-
makaramik.

17 Ukkuale naglingnermut pivut, kaujinagamik, okautsit
tussarnertut akkiorutigivlugit ovanêtitaugama.

18 Kanorle tagva? Kristuse sunamullônêt okautigijautuinar-
pat, illungertunginermullônêt, illungertornermullônêt, tamanna
kuviasûtigivara, kuviasûtigijomavaralotauk.

19 Nellunginama, tamanna piulijaujutiginairapko tuksiarnip-
singnut, Jêsusiblo Kristusib Anerningata ikkajorninganut.

20 Taimák utakkivlunga killanâdlarlungalo neriukkama,
kangusuktitaunianginama sunalônêt pivlugo; (nerriukpungale,)
illerasuktinnanga, illusiptut tamát mânnatauk aglât Kristuse
angijomik timipkut nertortauniarmat, inôgumalônêt tokkoguma-
lônêt.

21 Kristuse inôgutigigapko, tokkonerlo piksakautigivara.

22 Uviningmele inôniaarnera attornarnersaukpat: neliak
tagva pijomanersarivlugo, uvanga nellovunga.

23 Tamarmik illungertûtigigapkik: kajungilârpunga avilunga
tamángat, Kristuselo najoromavlugo; tamanna illa angijomik
ajunginersaungmat;

24 Uviningmêtuarnerale pijariakarnersauvok illipse pivluse.

25 Tæmattomingalo kaujimavlunga nakkimarningilanga, illip-
singnêniamama illûnapsingne, pivalliatitaujutiksapsingnut, ku-
viasûtiksapsingnullo okpernipsingne.

26 Nertôtiksarsiluarkovluse Kristuse Jêsuseme uvanga pi-
vlunga, utterniarnimnut illipsingnut.

*27 Arvertarltsese Kristusib okausingit tussarnertut mallitsiar-
lugit; tikkikumalônêt tækkoluse, apsimalungalônêt tussarko-
vlunga, sôngolernipsingnik attautseme anernerme, attautsemik

tarnekarluse sorsugiakattigilutalo okpernek okautsinut tussar-nertunut pivlugo.

28 Koaksangatailititselfo akkerartortunut sunalônêt pivlugo; tamanna nellunaikutauvok pidlartaujomârmatta taipkoa, illipsele piulijaujomârapse, tamædsalo Gûdemit pivok.

29 Kristuse pivlugo tunitjiviogapse, okpervigilugo kissianeungitok, kappiasuktitaujutigilugoletauk.

30 Uvaptut siorniorapse, sorlo tautulaurapsinga, sorlolo mâna tussaumagapsinga.

KAPITEL II.

Kristuse malliklugo piojorijuerkojaunernik. Timôteuse Epatrodituselo pivlugik.

ILLIPSINGNE tagva kaiblaijokarpat Kristuseme, manigoijokarpat naglinguerme, illagêktokarpat Anernerme, ôamut naglingniktokarlunelo nâpkiniktokarpat;

2 Kuviasûtiksara tagva nâmaksitiniarsiuk, issumakarkattigêngnipsingnut, naglekattigêngnipsingnullo, illagêngnipsingnullo, attausionipsingnullo;

3 Sunamik piniarase akkerartornermut nertornautekaromamullo nunguniartomik; piojoringinerimulle illase opiginersarisigik illipsingnit nangminek.

4 Illûnaselo attunit pipsingnik nangminipsingnik piniarase, illapsele pinginik issumakaritse.

5 Illûnase issumakaritse Jêsusib Kristusib issumakarinatingatut.

6 Tâmma Gûdetun-ikalloarame, nertornautigilaungilâ, Gûde adsigivlugo:

7 Ingminigle nikkanarsâlaukpok, kivgatun-ilerdlune; inutuinak adsigililaukpâ, inutuinaujotullo illinganinga naipitaulaukpok.

8 Ingmiinik miklilerdlune nâlinalauktok tokomut, tokomut senningajolingme aglât.

9 Tamanna pivlugo Gûdib nâlegaviksoangortilaukpâ, attekartilâllo atternit tamainit anginerpângojomik.

10 Jêsusib attingane sêrkut illûnatik sêrkortortuksaungmatta nâlengnermut, kilangmêtullo nunamêtullo, nunab attanêtullo:

11 Okallo illûnatik nellonajaijuksaungmatta Jêsus Kristusemisk Nâlegaujomik, Gûdib Atâtab nertornautinganut.

12 Taimaimat nagliktakka, sorlo nâletsainalaurapse, najorapse kissianeungitok, mânaletauk angine.samik aglat apsimatillunga, piulijauniksase piniarsiuk kuksasukluse sajukluse.

13 Gûde tagva pititsijok illupsingne pijomanermiglo nâmak-sititsinermiglo, idluarijane pitjutigilugo.

14 Tamainik piniaritse kunnutuiluse kollaraselo;

15 Passijaksaukonnase idluarkovluse, Gûdemut kittorngaulerdluse, pidlaraksaunase inukattigêt okautsarêtut mumiksima-jullo akkorngenne, tâpkonane kaunaniogapse nennergoatitut nuuname;

16 Okausek inôjutaujok attavigênarlugo; tamattominga Kristusib uvluksangane nertornautekarkovlunga, sulinanga akpangilaunginana, sulinangalônêt sennalaunginana.

17 Augale kovijaukpallônêt okpernipsingnut, Gûdemik kivgartûtigijapsingnut, tunnergutaujomut sorlo, kувiasukpunga, illûnaselo kувiasukattigelluse.

18 Tamanna illipsetauk kувiasûtigijaksarivasse, kувiasukat-tigijaksarivapsingalo.

*19 **Nerriukpungale** Nâlekame Jêsuseme, mânnakassakut Ti-môteuse tilliniarapko illipsingnut, uvangatauk nakoksijauk-ovlunga, kanok illinganipsingnik tussaruma.

20 Nellâgôrtomik issumakattekanginana assianik, tâpsotuna-k ômamut (pijariakarnipsingnik) issumagivluse pijomik.

21 Illûnatik nangminitik issumagingmagit, Kristusib Jêsusib pingit issumaginagit.

22 Tâmnale kaujnavasse idluartoksôngmat; sorlo atâtab kittorngane kivgartorkattigingmago, taimak kivgartorkattigi-laukpara okautsinik tussarnertunik.

23 Nerriukpungale tâmnâ tilliniarlugo tagvainak, tukkisi-tualeruma kanok illinganiarmangârma.

24 Nâlekamele sungertûtekar-punga, nangminaktauk uvanga mânnakassakut tikkiniarapse.

25 Pijariakarasugijarale, tillivlugo illipsingnut Epafrodituse kattangutiga, piniarkattigalo, sorsugiakattigalo, illipselo tilli-lauktase, uvangalo pitsiartiga ajoksarnimne.

26 Illûnase kippiniarvigilaungmase, angijoniglo issumajâ-laukpok, tussaumagapse kannimalaungninganik.

27 Illa kannimadlalaupok tokkoniarkôrdiune, Gûdible nâp-gigilaukpâ; tâmnale kissimeungilak, uvangaletauk, kappia-sungnikka unnuksivalliatitaukonnagit.

28 Tamanna pitjutigellugo tuavi tillivara kувiasukovluse takkolermigupsiuk, uvangalo kiksarnikinersauk-ovlunga.

29 Illaliorsiuk tagva Nâlekame kувiasutsiarluse; taimai-tullo opigisigik.

30 Kristusib piniarko-jangit pivlugit tokko kannidlalaung-mago, inôtsine ivlerinikidlaramiuk, kivgartoromavlunga in-nangerdluse.

KAPITEL III.

Ajokertuijut nellangaitut ulloreagijaukojauningwennik. Idluarnermik: okpernermit pijomik; piloringnartoksúblo kilangmê tub pinasuartaaukojauninganik.

AMATAUK kattangutikka, kuviasugitse Nálekame! Aglakka illipsingnut adsigêtsainarmatta, kunnutigingilakka, illipselo nakkimarnitailijutigiluarivasse.

2 Kingmit nautsertorsigik, ajokertuinerluktut nautsertorsigik, illakungortitsijut nautsertorsigik.

3 Uvagut kippimaniogapta, Gúdemik kivgartortogut anernerme, nertôtiwlutalo Kristuse Jêsusemik, uvinik tættiginago.

4 Nertôtijungnaralloartungatauk uvamuik uvinipkut. Assimik uviningmigut tættekarasugijokarpat nangminermik, peku-luarajarpunga uvanga.

5 Uvltu sittamajungwenne, kippimanerama, Israélib kinguvânginut illingajunga, Benjaminib kinguvârvânga, Ebrêeerinit Ebrêereojunga, perkojanik nâlangnermut Farisêereojunga.

6 Illungertornermut unangmiklertôlauktunga illagênik, perkojat idluarnerainingitigut pidlaraksaulaurnanga.

7 Uvamulle attornartôlauktut, piungilutarivakka Kristuse pivlugo.

8 Illa angijomik piungilutarivakka tamaita, pijomavlugo idluarkejangat, illitarsinek Kristuse Jêsusemik Nálekamik; târna pivlugo tamaita piungilutarilauktakka, aktarlukkugivakalo, Kristuse pijomavlugo.

9 Tâpsomane naipitaujomavlunga, idluarsinekarconnanga perkojanit pijomik, okpernermille Kristusemut pijomik, idluarsinermik Gúdib illingatitanganik okpernermut;

10 Illitarijomavlugo târna, makkiningatalo pitsartuninga, siorniorningalo illangiubvigijomavlugo, tokkunga adsiginiarlugo uvanga,

11 Tokkungajut makkiviksangænnut pagrearomavlunga.

12 Imaingilak, tigumajarêrapko, nâmaksijarêrlungalônêt; pinasuarparale tigujungnarmangâpko, uvangatauk tigujaumangmigama Kristuse Jêsusemut.

13 Kattangutikka, issumangilanga nangminimnik tigumajarêrapko. Attautsemigle okarpunga: Tunnumnêttut puigorpakka, sivunimnêttulle issagutigivlugit.

14 Torârviksak torârvigidlarasuartara, pivianartoksoak pijomavlugo, tamattomunga Gúde kilangmit kaikojingmat Kristuse Jêsuseme.

15 Nelivut tagva námaksijogut taimak issumakalerta; sumiglo assianik issumakarupse, tamanna Gúdib sakkijártiliuk illipsingnut.

16 Ajokertútsemik attautsemik pititaumagapta, taimak arvertalaukta, adsigéktomik issumakarkattigékluta.

17 Kattangutikka, mallingniarsinga, tainaglo arvertartut nautsertorsigik, sorlo uvaptingnik igсарэксakarapсе.

18 Unnuktut arvertarmatta (assianik), taipkoninga okautekattalauktapсе, mánaletaук kugviordlunga okautigivakka, Kristusib kikkiaktortauninganik ningarosuktut.

19 Taipkoa asserornermik naggatekaromárput, natjatik Gúdigivlugo pijut, kangusútkasaujunik nertornautekardlutik, nunab pinginik pinasuartut.

20 Arvertarnivulle kilangmépok, takpángallo nerriugivavut piuliklerte Jêsuse Kristuse Nálegavut.

21 Tâpsoma timivut ajulertok ablatsângortitsomârpâ, timiminut ananaudlartomut adsiutilugo, pitsartunermut, ajugaringitaminut tamaita ingminut nálektlúgit.

KAPITEL IV.

*Paulusib sunatuinarnik kaiblaininganik. Kujalainanganik
tujútaulauktut pivlugit. Salutitsinanganik.*

TAGVA, nagliktakka ungagijakka kattangutikka, kuviasú-tiga niakôtiksaralo, taimak sôngotsainaritse Nálekame, naglingnartose illipse.

2 Evôdia kaiblarpara Sintichelo kaiblarpara, adsigéktomik issumakarkovlugik Nálekame.

3 Igvittauk nertornartok ikkajorkattiga, kennuvigivagit, (arnák) tâpkoa ikkajorniakik, sorsugiakattigilauktákka okautsit tussarnertut pivlugit, Klemense assingillo piniarkattikka illagællugit, attekartut aglaksimajunik aglangue ômanartunc.

4 Kuviasutsainaritse Nálekame, amalo okarpunga: kuviasugitse.

5 Inôtsiarnise nellonaerle inungnut tamainut. Nálegak kannipok.

6 Issumajârase sumiglônét; illúnainigle pijomajapsingnik Gúdemut nellonaijaileritse, tuksiarluselo kennuvluselo kujalivluselo.

7 Ullapirsantiblo Gúdemit pijub, issumasiniarutiksanit tamainit anginerpángojub ômatiselo erkarsautiselo pairiligit Kristuse Jêsuseme.

8 Tagvale kattangutikka, miksekârnerillo illusitsiaringnerillo, idluarnerillo, ivjorninerillo, naglingnarnerillo, illanarêngnerillo, illúnaita inutsiakutaunerit, kujanartokarpallônêt, nertornartokarpallônêt, tamakkoa issumaksarsiorutigisigik.

9 Illinnialauktase, illaliulauktaselo, tussalauktaselo, takkolauktaselo uvamnit, tamakkoa piniarsigik; tagva Gúdib ullapirsaijub illaginiarpâse.

*10 **Angijomigle** kuviasútigivara Nâlekame, mâna ama issu-magijungnarapsinga (piksamnik); issumagitsainalauralloarpapsingale, piviksakalaungitosele.

11 Ajoksarnermut taimak okausekangilanga; illúnâne nanêtarangamalônêt nâmaksijuksaunimnik illinnialaurama.

12 Pekanginek sungiusimavara, pekaluarnerlo sungiutingmilât; tamainik tamaine sungiutivunga, akkeartornermiglo, kângnermiglo, pekaluarnermiglo, ajoksarnermiglo.

13 Tamainik pijungnarpunga Kristuseme pitsartutitsijimne.

14 Idluartomigle pivose, kiksartillunga issumagilaurapsinga.

15 Illipsele, Filippimiut, nangminektauk kaujimavose, okautsit tussarnertut okâlatigijautainarningæne Mazedôniamit aulaurama, illagêt assipse avâgilaungilânga, tunijinek tigusinerlo issumagivlugo, illipse kissipse.

16 Tessalônikamétillunga aglât attausiarluse, amalo aipanganik tujortapsinga inôgutiksamnik nâmaktomik.

17 Tunnitsivionasuarlunga pingilanga, pekangârviksakarko-
jomavlusele nautsertortauniarvipsingne.

18 Tamainigle pekarpunga, pekaluarlunga aglât; unnunârviovlunga neksartitaunipsingnik pigama Epafroditusemit, tamædja tippitsiariksautiksak, tunnergut tækkominartok, kuvianartorlo Gûdemut.

19 Gûdimale tunnitsivigilise ajoksarungnaerutiksapsingnik tamainik, akluinermanut ananaunerme, Kristuse Jêsusikut.

*20 **Gûdivulle** Atâtavullo nâlengnarsile issokangitomit issokangitomot. Amen.

21 Ivsornaitut illúnaita salutisigik Kristuse Jêsuseme. Kattangutigêt uvamnêtut salutipâse.

22 Ivsornaitut illúnaitik salutipâse, attaniviksûble iglunganê-
tut piluardlutik.

23 Nâlegapta Jêsusib Kristusib saimarsautingata illagilise illúnase. Amen.

Filippimiunut aglaktaumajut Rômamit Epafroditusib neksalaukpaît.

PAULUSIB AGLANGIT KOLOSSA- MIUNUT.

KAPITEL I.

*Paulusib kujalininganik Kolossamiut pivlugit, tuksiarutjini-
nganiglo. Kristusib okautsillo tussarnertut ânanaurnersoangæn-
nik, Paulusib ânianginuttauk kivgartorninganullo sakkertitau-
jomik.*

PAULUSE, Jêsusib Kristusib Apostelinga, Gûdib pijoma-
janganut, kattangullo Timôteuse, (aglakpoguk)

2 Kolossamiunut ivjornaitunut, okpertunullo kattangutigê-
nut Kristusemêtunut. Gûdib Atâtapta, Nâlekablo Jêsusib
Kristusib saimarsautingata ullapirsautingatalo illagilisetok!

3 Gûde Nâlegaptalo Jêsusib Kristusib Atâtanga kujagidlar-
pavut, tuksiatsainarpogullo pivluse,

4 Okpernipsingnik Kristuse Jêusemut, nagligosunguermiglo
ivjornaitunut tamainut, tussaumagapta;

5 Nerriugijaksak pivlugo, komergutaumajok illipsingnut
piksavlune kilangme, sivornagut tussalauktase okautsitigut
tussarnertutigut miksekârtutigut.

6 Tamakkoa illipsingnut tikisimangmatta, sorlotauk silak-
soarmiunut tamainut, kibligutivlutiglo, illupsingnetauk, uvlormit
taimangat tussaumalaurapse tamakkoninga Gûdiblo saimarsautâ
nellâgut illitarivlugo.

7 Taimakiauk ajokertortavose nagliktaptingnut Epafrese-
mut kivgartorkattiptingnut; tâмна Kristusemik nertornarlune
kivgartorpok pivluse,

8 Uvaptingnik kaujititsilaungmijok naglingniipsingnik Aner-
nermit pijomik.

9 Tamanna pivlugo uvaguttauk uvlormit taimangat tussaumalaurapta tamattominga, soraijunata tuksiarpogut pivluse, kennuvlutalo, illumertaukovluse illitarsinermik pijomajanganik, illisimavalliavluselo sillatuvalliakovluse taimainik aernilingnik.

10 Idluartomik arvertarkovluse Nálekanut kuviagijauvluse illúnáne, pivalliarkovluselo ajungitullinerne tamaine;

11 Illitarsivalliarkovluselo Gúdemik, nakoksijaukovluselo pitsartunernut illúnainut, tápsoma pitsartuninganut ánanaujomut, kenuersárluse, kamangitsertorluselo tamaine kuviasukluse;

12 Atátalo kujagiviklugo, pijungnartilaungmattigut ivsornaitut kingormgujukattigivlugit kaumajome;

13 Piulilaungmattigullo táktub pitsartuninganit, nuktertilutalo Ernerme erdligijame nálegauvinganut.

14 Tápsomane piulijauviksakarapta aunganut, tamadsa ajornernit issumagijaujungaernermik.

15 Támna Gúðib tækkuksaungitub adsiluanga, erniangokártok pingortitaumajunit illúnainit.

16 Tápsomúna illúnaita pingortitaungmatta, kilangmétullo nunamétullo, tækkuksaujullo tækkuksaungitullo, iksivautaksuillo, nálegauvillo, attaniotinerillo, pitsartujoksuillo; illúnamatsiatik pingortitaulaukput tápsomúna tápsomungalo.

17 Tamaitaksuillo perkártinnagit támna ilaukrok, tamaitaksuillo tápsomunga pairijauvut.

18 Támnao niakorivá timib, tamadsa illagét; támna pigiarniovlune erniangokártóvok tokkungajunit, nálegaukovlugo tamainit sivorliovlune.

19 (Atátab) idluaringmago pitakaloringnek illúnane tápsomanérkovlugo.

20 Tápsomúnalo illúnaita ullapkosertaukovlugit ingminut, nunamétullo kilangmétullo, senningajolingme aunganut, saimar-saijomavlune nangminernitut.

21 Illipsetauk, sivorngagut tækkorngartaulauktose akkerartortiolapselo issumapsigut idluitullinerme;

22 Mánale ullapkosersimaváse timime uvingata tokkunganut, ivsornaititsomavluse pidlaræksaukonnase passijæksaukonnaselo tápsoma sângane.

23 Okpernerme tunganilivluse sôngolerupse soraerese, aulataililuselo okautsit tussarnertut nerriugijaukojagine, tussaumajase, okautigijaujut pingortisimajunut tamainut kilaub attánê-tunut; tamakkonunga uvanga Pauluse kivgaliarimajunga.

*24 Mánna kuviasukpunga kappianartome attortamne pivluse; kappianarnerillo Kristuseme sulle pijariakartut uvinimne námaksitiniarpakka timinga pivlugo, tagva illagét pivlugit;

25 Tápkonunga kivgaliarimajunga, Gúðib kivgartortitsiniganut, námaktomik Gúðib okausingit uvapkut okálatigijaukovlugit akkunapsingne;

26 Tamædsa nellonartok imna sillaksûb pigiarninganit, kinguvångokattigênullo (pijokalauktunut) angigutjutaualauktok, mánnale nellonaertisimavok ivjornaitokotinginut.

27 Gûdib nellonaijaivigijomangmagit nellonartub tamattoma inornadlarninganik nellojune, tâgva Kristusemik illupsingnêtomik, ánanâvaksônermik nerriugutiksaujomik.

28 Tâмна okautigivavut, inuit tamaita kaiblarlugit, ajoker-torlugillo inuit tamaita, sillatunivut illûnât attorlugo; inuit illûnatik attunit námaksitiniaromavlugit Kristuse Jêsuseme.

29 Tamattominga semnanasuarpungatauk illungertordlunga, illupkut pitsartutisijok pitsartutigællugo.

KAPITEL II.

Pauluse kaiblaivok, Jêsusemik inôjutetôjomik ipperaikonragit, tammartitaukonnagillo ajokertuijunut nellangaitunut.

NELLOJUNGNAERKOVAPSELE канок angitigijomik issumajârutigigapse, Laodizêamiullo, illûnaitalo tautumnik uvinikut tâkkolaungitut.

2 Onatingit kaiblartankovlugit kellaksortigêrkovlugillo naglingnikut, akuilærkovlugillo illisimajutiksanik tamainik nakkimarninangitunik, Gûdemik Atâtamiglo Kristusemiglo nellonartok illitarilerdlugo.

3 Perkutiê illisimajutiksat illitarsijutiksallo tamaita tâpsomane iersimangmatta.

4 Taimaglo okausekarpunga, okâlanermut kajungersarnar-tomut uivêrijaukonnase kimut.

5 Timipkut apsimagalloardlunga anernipkulle najorpapse, kuviasuklunga, mallugosukkama idluarnipsingnik okpernip-singniglo sokkosijuitomik Kristusemut.

6 Tâgva sorlo Kristuse Jêsuse illaliulaurapsiuk, arvertarniaritse tâpsomane.

7 Anâtsiortaulerluselo igloliangomaleritse tâpsomane, okpernerme aulajungnangerdluse, sorlo ajokertortaunagapse, angijomiglo tamattominga kujalivigitse.

8 Udjertoritse, aksârtaukonnase illisimajôjârnermut tammartitsinermullo tukkekangitomot, inuit ajokertûsetuinanginit, sillaksûblo inungita perkojinikullunginit, Kristusib ajokertûsinganiungitok pijomot.

9 Gûdionek illûnane tâpsomanêmaringmat timekardlune.

10 Illipselo námaksivose tâpsomane, nálegauvillo pitsartunerillo illûnamatsiatik niakorijangenne.

11 Tâpsomanetauk kippimavose, kippijaunermut aggangnungitok, time ajortolik uvingmêtok pëjarapsiuk, tagva Kristusib kippititsininganut;

12 Illijartortaukattigimagapsiuk baptijutikut, tâpsomanetauk makkekattaumagivose okpernermut, Gûdib pititsininganut, (Kristusemik) tokkungajuvit tuppaktitsijub.

13 Illipsetauk ajornipsingne uvinipselo kippimangingane tokkungajose, ômartilaukpâse tâmna illagællugo, ajornise tamaita issumagijungnaeramigit,

14 Aglaillo pivluta pijut illuserkortokojijut, uvaptingnik erkartujut attorungnaertilugit pëjalaukpait, semingajolingnut kikkiaktoramigit.

15 Nâlegauvillo pitsartujoksuillo sakuélaukpait, sakkertilugillo illûnatik tækkoænne, ajugaujotut aulartinamigit nangminermigit.

*16 **Taimaimat** erkartortaujariakatsangilase kimut nerkiksarlônét immiksarlônét pivlugik, uvloksiorvillônét, takkêlaillônét, Sabatillônét pivlugit.

17 Tamakkoa tachatuinaungmatta tikkituksamut; timele nangminek Kristusemêpok.

18 Torâræksapsingnit nûtitauniarase kimut, issumaminik sarxertomut manigotijôjârlune, Engelitullo ajungitôjârlune; taimaitomik tækkolaungigalloarame, sulinanelo pimariuterpok uvingme issumangagut;

19 Attaviginago niakok; tâpsomangat time illuitok navgoanut nukkingnullo ikkajortauvok nukkekalerdlune, kattitaularmelo, aglivalliavlunelo Gûdib aglivalliatitsininganut.

20 Tagva Kristuse illagivlugo sillaksûb inungita illusiokojanginit, tokkomalerapse, sôg okumaititaulerpisê illusiokojajunut, sorlo silaksoarme sulle inônajarupsetut?

21 Okartut: Tamanna aktorniarnago pît, ôngniarnagolônét, tiguniarnagolônét.

22 Tamakkoa tamaita attortaukpatta nunguniarput, inuit perkovait ajokertûserilaitalo;

23 Taimaitut illisimajôjârput, issumamingnik kivgartoromagamik manigotijôjârlutik, timelo ivlerinago pigamik, issumaginagolo uviniub pijariakarninga.

KAPITEL III.

Malligaksanik sunatuinarnik illûnainut, aipalingnullo, kittornganullo, angajokânullo, kivganullo illingajunik.

KRISTUSE tagva makkekattigimagupsiuk, pânêtot piniarsigik, Kristuse takpânêngmat, Gûdib tallerpiata tungâne ikshivlune.

2 Pânêtot pinasuarsigik, nunamêtot pinnagit.

3 Tokkomagapse, inôsiselo Kristuse illagivlugo ijersimavok Gûdeme.

4 Kristusele inôtigijase sakkerpat, illipsetauk sakkerkattigijomârivasse pinnarnartoksojome.

5 Tamanna pivlugo avatise nunamêtot tokkoniarsigik, imaitut: assiniarne, makkojungnartulline, kangunartomik égiangusâdlarne, ikligunek, pijomatudlarnerlo, Gûdiungitunik kivgartorniojok tamanna.

6 Taimaitut pivlugit Gûdib ningausinga okpinginerub kitornanganinut pivok.

7 Tamakkoa illipsetauk attulaukpasse sivorngane, taipkone inôtilluse.

8 Mânnaile illipsetauk ipperarsigik makkoa tamaita, ningarnerlo, kassênerlo, ômisungnerlo, mittautekarnerlo, okausilungnerlo kannipsingnit.

9 Sæglokitsiniarase illapsingnik; inutokak illusingillo ipperarsigik.

10 Inuktârle attilersiuk, nutângolertok illisimanekartuksauvlune, pingortitine adsigivlugo.

11 Tamattomane pitsangilat Grîchillo, Jûdillo, kippimajullo, kippimangitullo, Grîchiungitullo, Skitillo, kivgallo, kivgaungitullo; Kristusele tamaitaksoarnik tamaine pitôvok.

12 Taimaimat, Gûdib annerimajangititut ivsornaitutitullo, naglingnartutitullo, attinialeritse ômamut nâpkigosungnermik, inôtsiarnermiglo, piojoringinermiglo, keunuênermiglo, kammangitserternermiglo;

13 Illipsingnut illanarêkluse, issumagijungnaertigêgitse, nelise erkartuitiksakarune assiminut; sorlo Kristusib issumagijungnaervigilaungmase, taimaktauk illipse pititse.

14 Tamakkoale tamaita kângitigut attiniarsiuk naglingnek, tagva nâmaksinerub kelaksûtâ.

15 Ullapirsaullo Gûdemit pijok attanotênarle ômatipsingne, tamattomunga kaikojaumagivose, attautsemik timiokovluse, kujalivigitselo.

16 Kristusib okausingit innekartisigik angijomik illipsingne, illisimanartunut tamainut (illingavluse); ajokertortigêgitse erkaititsijigêkluselo imgerutinut nertordlerterutiksanut, tuksiarut-sinullo anernelingnut, imgerluselo tussarnertunut ômatipsigut tuksiarluse Nâlekamut.

17 Tamaitalo piniaruise, okarangapselônêt piniarangapselônêt, illûnaita piniarisigik NâleKab Jêsusib attingane, kujalivluse Gûdemik Atâtamiglo tâpsomûna.

*18 Uiggit illipse, uise nâleksigik Nâlekame, taimak pijaria-karmat.

19 Nulliaggit illipse, nulliase nagligisigik, kasséniaraselo tåpkonunga.

20 Sorrutsit illipse, angajokåse illúnainik nåleksigik; Nålekab tamanna idluaringmago.

21 Atåtaujose illipse, kittorngase ningaksarniarasigik, illerasuluarkonnagit.

22 Kivgaujose illipse, nålegase nunamétut illúnainik nåleksigik; kivgartornek inuit tækkôænne, inungnut idluarijaujomavluse, pinnago, ômamulle issumalingasuerdluse, Gûde nåleklugo.

23 Tamaitalo piniarnise ômamut piniarsigik, sorlo Nålekamut, inungnuungitok.

24 Kaujimavluselo kingormgutijaksamik akkilertaujomårapse Nålekamut; Nålegak Kristuse kivgartorapsiuk.

25 Idluitullijorle pititsiviojomårpok idluitullinine akkiniarlugo; inûb kinausinga kamagijaungimat.

(Kap. 4.) 1 Nålegaujose illipse, kivgase námaktomik idluartomiglo piniarsigik; illipsetauk nålegakarapse kilangme kaujilerdluse.

KAPITEL IV.

Kaiblainernik tuksiarkojjunik. Salutitsinermik.

2 **SOKKOSIJUIDLUSE** tuksiaritse, taimailiorluselo pigåritse kujalivluse.

3 Taimaktauk pivluta tuksiarmititse, Gûde upkuamik angmailerkovlugo okautsinut, Kristusib nellonarnersoanga okautigijaukovlugo; tamanna pivlugo kellaksugauvungatauk;

4 Okålajungnarkovlunga, sorlo pijuksaugama.

5 Sillatujomik taipkoa illagingitase inôkatigisigik; attutsiarlugolo nelliutok.

6 Tussarominartunik okausekatsainaritse tarêrsimajunik; illúnainut kiojariakarnipsingnik nellunginiarkovluse.

*7 *Uvanga* kanoénimmik unipkautijomårpåse tamainik Tichikusib, kattangutib naglingnartub, nertornarlunelo kivgaujub kivgaukattaavlune Nålekame.

8 Tamanna pivlugo tåmna tillivara illipsingnut, nautsertorkovlugo, kanok illingangmangåpse, ômatise nakkoksitilugit.

9 Illagællugo nertornartok naglingnartorlo Onesimuse, illapse illangat; tåpkoa unipkautiniarpåse ovanétut kanoeninginik tamainik.

10 Aristarchusib kellaksorsimakattima salutipåse; Markusiblo, Barnabasib ujongata; tåmna pivlugo perkojaulerérpose piniaræksapsingnik; tikkippasse illaliorsiuk.

11 Jêsusiblo Justusemik attipsáliub; tâpkoa kippimajut illangita. Tâpkoangênait piniarkattigivakka Gûdib nâlegauvinga pivlugo, tâpkoa manigorutigivakka.

12 Salutipâse Epafrasib, illapse illangata, Kristusib kiv-gangata; tâмна illungertordlune tuksiatsainarpok pivluse, nâmakserkovluse aulajungnangerdluse illumertaukovluselo Gûdib pijomajanginik tamainik.

13 Tâpsominga kigligiutsivunga, angijomik illungertûtiging-masse, Laodizêamêtullo Hiarapolisemêtullo.

14 Lukasib âniasiortib naglingnartub salutipâse; Dêmasiblo.

15 Kattangutigêt Laodizêamêtut salutisigik; Nimfaselo, illagêllo tâpsoma iglunganêtut.

16 Aglaillo makkoa attuartaukârpatta illipsingne, Laodizêamêtunuttauk illagêktunut attuartautingmisigik; illipsetauk Laodizêamit pijut attuarisigik.

17 Archippuselo okarvigisiuk: Piniarêksat Nâlekamut perkojaumajutigijat kamagitsiaruk, nâmaksitiniarlugo.

18 Salutitsivunga nangminek aglaklunga uvanga Pauluse. Kellaksorsimajunga issumaginiarsinga. Saimanerub illagilise Amen.

Kolossamiunut makkoa aglaktaumavut Rômame, Tichikusib Onesimusiblo neksartangit.

PAULUSIB AGLANGIT SIVORLIT TESSALÔNIKAMIUNUT.

KAPITEL I.

Gûdib saimarsautânik Tessalônikamiune. Kujalinermik.

PAULUSE Silvânuselo Timôteuselo (aglakpogut) illagêktunut Tessalônikamêtunut, Gûdeme Atâtame Nâlekamelo Jêsusib Kristuseme. Gûdib Atâtapta, Nâlekablo Jêsusib Kristusib saimarsautingata ullapirsautingatalo illagilisetôk!

2 Sokkosijuitomik Gûdemut kujalijutigitsainarpapse tamapse, erkaumavluse tuksiarnipingue tamât;

3 Issumagitsainarlugit piniarnise okpernermut, sennaniselo naglingnermut, kenuersârniselo nerriungnermut, Nâlegaptingue Jêsuse Kristuseme, Gûdib Atâtapalo sângane.

4 Kattangutigêt naglinguartose, Gûdib nagligijangit, kaujimavogut anerijaumanipsingnik;

5 Okautsit tussarnertut okautigijapta tikkingmasse, okausituinarnuungitok, pitsartunermulle Anernermullo ajunginermut, nakkimarninangitôvlutiglo angijomik; illipse kaujimavasse, kanok illingalaungmangâpta akkunapsingne, illipse pivluse.

6 Illipseulo uvaptingnik mallikteolertose Nâlekamiglo, angijomiglo kappiasuktitautiluse okautsit illaliulaukpasse kuviasukluse Anernerme ajunginerme.

7 Taimak igjaræksaliarimavose okpertunut tamainut Mazedôniamêtunullo Achajamêtunullo.

8 Illipsingnit NâleKab okausingit angijomik tussaumajaulermatta, Mazedôniamelo Achajamelo kissianeungitok, nunalingnulletauk tamainut okpernisse Gûdemut okautigijauvok; taimaimat tamattominga okautijjariakangilagut.

9 Nanguinek taipkoa okautigingmasse, kanok angitigijomik nâlekaptigit; kanorlo Gûdemut sâgiarpapse, tunnudlugit Gûdeungitut, kivgartoromavlugo Gûde ômajok miksekârtorlo;

10 Erningalo nerriugivlugo kilangmit, tokkungajunit tupaktilauktanga, Jêsuse, piulijigijavut ningautsemit pijomârtomit.

KAPITEL II.

Paulusib arvertalaungninganik idluartomik Tessalônikamiut akkorngænne, kanorlo tâpkoa illaliulaungmangâgit ôkautsit tussarnertut.

ILLIPSETAUK nangminek, kattangutivut, kaujimavose, illipsingnut tikkinivut sulinane pilaungimat;

2 Imaimalle: sivornagut kappiasuktitaugogut mittautigijauddalaptalo Filippime, (sorlo kaujimagapse,) taimaigalloardluta Gûdivut tættigivlugo sivôralaungilagut okautsit tussarnertut okautigivlugit illipsingnut, angijomik akkerartortaugalloardluta.

3 Kaiblainivut tammarnartomut illingalaungimatta, mamaitunullônêt, pingitserternermiglônêt illakalaungilat;

4 Sorlole Gûdemut nautsertortaukârluta sungertûtigijauvutalo okautsinik tussarnertunik okâlakojaugapta, taimak okâlavogut; inungnut idluarijaujomanata, Gûdemulle ômatiptingnik iglisiniartomut.

5 Mannigôtituinartunik okausekalautsanginapta, kaujima-
vose, perkutiniaromanermullônêt pilaungminata; Gûdib nel-
lungilâtigut.

6 Nertortaunasualaunginivogut inungnut, illipsingnullônêt,
assipsingnullônêt.

7 Kristusib Apostelingititut okumaititsinajartuksaulauralloar-
pogut illipsingnik; anânatulle najulaukpapse, sorlo arnab amâ-
maktitsijub kittorngane pairingmagit.

8 Taimak angitigijomik ômanut aunerilaukpapse, kunnu-
natalo aitoromavluse okautsinik tussarnertunik, Gûdib pinginik,
kissianeungitok, inôsiptingnigle aglât, nagligijaulerapse uvap-
tingnut.

9 Erkaigalloarpose kattangutivut, sennaniptingnik okumai-
niptingniglo: uvlôtillugole unnuamelo sennatsainalaurapta,
nelipsingniglônêt okumaititsijomanata; taimaidlutalo Gûdib
okausinginik tussarnertunik okâlalaukpogut illipsingnut.

10 Nellungilase Gûdiblo (nellunginivâ), kanok ivsornaidluta
idluartôvlutalo passijaksaunatalo najulaurapse, illipse okpertose.

11 Kaujimagivose, illûnase attunit kaiblalaurapse nakkoksi-
tiluselo, sorlo Atâtab kitorngane pingmagit;

12 Kigligiutjigaptalo Gûdib nâmagijanganut arvertarkovluse,
kaikojilauktub illipsingnik nâlegauvingminullo ânanauvingmi-
nullo.

*13 Tamanna pivlugo uvaguttauk soraerata Gûde kujagivavut:
Gûdib okausinginik tussartapsingnik uvaptingnut ajokertortau-
gapse, tamakkoa illaliulaurapsigik inûb okausingitituungitok,
Gûdible okausingititut; sorlo miksekârtôngmatta, pitsartujoksô-
vlutiglo illupsingue, illipse okpertose.

14 Illipse kattangutivut, mallikteolerapse Gûdib illagêktoko-
tinginik Judêamêtunik, Kristuse Jêsusemêtunik; illipsetauk kap-
piasuktitaulaukpose illapsingnut sorlo taipkoa Jûdinut.

15 Taipkoa Nâlegaktauk Jêsuse tokkolaukpât, nellautaiji-
tiglo, nangmilaukpâtigullo, Gûdemullo idluarijaungilat, inung-
nullo tamainut akkerartorput;

16 Uvaptingnik okâlakojingitut nellojunut piulijaujutiksa-
ngænnik, taimaidlutik ajornitik kallerêktilugit illûnaitigut pivait;
mingautsiblo kollangialerêrpait,

17 Uvagulle kattangutivut, annikitomik illipsingnik kittor-
ngaertitaulaurapta, tautuptigut ômatiptiguungitok, pinialualauk-
pogut kênase tækkojomavlugit angijomik kippiniarluta.

18 Tamanna pivlugo uvagut tikkitsomalaukpapse, uvanga
Pauluse, attausiarnanga; Sâtanasisible agvialaukpâtigut.

19 Kina nerriugutigællugolo, kuviasûtigællugolo nertornau-
tiksamik niakôtiksarivavût? illipseungitoktauk, Nâlegapta Jê-
susib Kristusib sângane, tikkiviane?

20 Illipse illa nertôtigælluselo kuviasûtigivapse.

KAPITEL III.

Naglingnermut Timôteuse tâpkonunga tillivâ.

TAMANNA pivlugo kippiniangudlarapta, idluarivavut kisipta pailerluta Atêneme;

2 Timôteuselo kattangutivut, Gûdib kivganga, uvagullo piniarkattivut okautsinik tussarnertunik Kristuse pivlugo, tillilaukpavut nakkoksititaukovluse kaiblartaukovluse okpernip-singne;

3 Sôngojungnaertokarkonnago kappianartunut tamakkonunga; nangminek kaujimagapse taimaitunut illingatitaugapta.

4 Najordluselo pigapta, okautilaurivapse sivorngagut, kappiasuktitaujomârniptingnik; sorlo nellautsimangmattauk, sorlolo kaujimagapse.

5 Tamanna pivlugo uvangatauk kippiniangudlarama, tillilaukpara, okpernip-singnik tussaromavlunga; ôktorluktemut ôktortaulauralloarmangapse, sennanivullo sulinginiarmangállônét.

6 Mânnale Timôteusib tikkingmattigut illipsingnit, tussarominartomiglo unipkautivluta okpernip-singnik naglingnipsingniglo, issumagênaraptigullo idluartomik, kippivigivlutalo tækkojomavluta, sorlotauk uvagut tussugapta tækkojomavluse:

7 Tamattomunga, kattangutivut, mannigorutigilerpapse okper-nise pivlugo, kiksarniptingne kappiasuktitauniptingnelo tamaine.

8 Mânnale tagva inôlerivogut, Nâlekame aulajungnaerapse.

9 Sunamik Gûde kujagivlugo akkiniarungnarptigô pivluse, illipsingnit kuviasûtigijavut tamaita pivlugit Gûdipta sângane?

10 Angijomik tuksiarpogut uvlôtillugolo unnuamelolo, kênase takkojomavlugit, âkiksoromavlugolo âkigaksakarpat okpernip-singne.

11 Gûdiptale Atâaptalo, Nâlegaptalo Jêsusib Kristusib nangminek apkotiksakartilitigut illipsingnut.

12 Nâlekable aglivaliatilise, illuêngarnersautilise naglingnerme illapsingnik illúnainiglo, sorlo uvagûttauk illingagapta illipsingnut;

13 Omatise nakkoksititaukovlugit, pidlaræksautaililitik ivjornailinerme Gûdib Atâaptalo sângane, Nâlegapta Jêsusib Kristusib tikkiviane, ivjornaitokotiline illagællugit.

KAPITEL IV.

*Gúdib idluarjanganut inôniarkojaunermik. Nálekab tikkitso-
márviane sulle inôjut illingajomárningwennik kanok.*

AMA kattangutivut, innaksorpapse kaiblarluselo Nálekame Jêsuseme, námaksivalliarkovluse, sorlo tussarapse uvaptingnit kanok inôniariakarnermik, Gúdemut kuviagijaukovluse.

2 Kaujimagapse perkojat nelénik tunitjivigilaurapse Nálekamit Jêsusemit.

Tamædja Gúdib pijomajanga: ivjornaituksaunise, assiniarnekkulloreagivlugo.

4 Nelise attunit nellungile illulekuttine (timine) pairivlugo ivjornaikovlugo nertornarsilune;

5 Ikligunermut êgiangusádlarane nellojutitut Gúdemik kaujimangitutit.

6 Neliselo kattangutiminik okumaititsitailile uivêrinagolo sumut; Nálegak tamakkoninga tamainik akkiniarteongmat, sorlo okarvigilaurapse ipsomane kigligiutigivlugo.

7 Iv sornartomut Gúdib kaikolaungimattigut ivsornaitomulle.

8 Taimaimat tamattominga nachojok, inungmik nachongilak, Gúdemigle, Anernerminik ajunginermik illupsingnut tunnijjomik.

9 Naglingnermigle kattangutinik aglagvigijariakangilapse, nangminek Gúdemut ajokertortaugapse nagliktigêrkovluse.

10 Taimailiorvigigivasse kattangutigêt tamaita, Mazedônia-mêtut illunâne. Kaiblarpapsele, kattangutivut, námaksivallianersaukovluse sulle.

11 Pinialeritselo nipordluse, piniaræksaselo piniarlugit, aggapsingnullo sennaniarluse pititse, sorlo perkolaurapse;

12 Illusitsiarikluse arvertarkovluse illagingitapsingne, taipkoalo illangænnik attoriakarkonnase.

*13 **Sinniktunigle** (tokkungajunik) nellokojomangilapse, kattangutivut, kiksarkonnase assipsitut nerriugijaksakangitutit.

14 Okperupta, Jêsuse tokkovlunelo makkisimangmat, taimaktauk Gúdib ipkua Jêsuseme sinnisimajut neksaromârivait illagilerdlugit.

15 Imaitomigle okautivapse Nálekab okausinganik: Uvagut, amiakôvluta inôjogut Nálekab tikkiviane, sinnisimajut ingiarniatsangilavut.

16 Nangminek Nálegak kilangmit akkaromârmat nippersoarmut kajungersarnartomut, Engelit attaningata nippinganut, Gúdblo tiptulautinganut, Kristusemelo tokkungajut makkerkâromârupt.

17 Kingorngagut uvagut, inôjogut amiakôvluta, taipkoa illa-givlugit aularutjaujomârpogut nuvujatigut, Nâlegak pagrearvi-gilugo sillakut; taimaidlutalo Nâlegak najutsainarniarpavut.

18 Tagva okautsinut tamakkonunga mannigortigêgitse.

KAPITEL V.

*Kristusib tikkitsomârninganik. Kuiblainernik sunatuinurnik.
Salutitsinernik.*

NELLIUTUKSAUJOMÂRTUNIGLE Stundiniglônêt, kat-tangutikka, aglagvigijariakangilapse.

2 Nangminek kaujimatsiarapse, Nâlekab uvlunga nelliuti-jomârmâ, sorlo tigликтотut unnuaksiortotut.

3 Okaromârpatta: Terlingnatuinarpok, sivôranartokangilak; asserornartub tagva tagvainak tikkidlaromârpait, sorlo anianar-tub arnak ernisuktok tikkidlarmago; kemmâjungnaromângilallo.

4 Illipsele, kattangutikka, tâktomêngilase; tamanna pivlugo uvluksab taipsoma tigликтотut opingarniatsangilâse.

5 Illûnase kaunajub kittorngarivâse, uvlublo kittorngari-vâse; unnuab kittorngaringilâtigut tâktublônêt.

6 Taimaimat sinningniarata assiptitut; erkomaniantale silla-tuniarlutalo.

7 Sinniktut unnuame sinnidlarmatta, tallatullo unnuame talladlarput.

8 Uvagulle, uvlub kittorngaringmattigut, sillatuniarta; atti-mavlugik okpernerlo naglingnerlo, sagvingmiutarivlugik, niakô-tekarlutalo nerriungnermik piulijauniarnermik.

9 Gûdib ningarnartuksaliarilaungimattigut, piloringnekar-kovâtigulle Nâlegaptigut Jêsuse Kristusikut.

10 Tâmma tokkovok pivluta, inôkattigivlugo perkovluta, er-komatillutalônêt sinniktillutalônêt.

11 Tamanna pivlugo kaiblargitigêgitse, idluarsartigêkluselo, sorlo piniarpape.

*12 **Kattangutivulle**, innaksorpapse, issumaginiarsigik ajoker-tuijut illipsingnik, pairijigijasele Nâlekame kaiblargitigijasele.

13 Piniarningit pitjutigilugit anginersauluartomik nagligisi-gik! Ullapirsautekarkattigêgitselo.

14 Kaiblarpapsele, kattangutivut, illuserluktut innertersigik, ômatikitut mannigorsigik, sangêtut merngortôtiginiasigik ken-nuersâritselo illûnainut.

15 Udjertoritse idluitullijok akkiniartautilitilugo ajortomik, ajungitomigle pinasuatsainaritse, illapsingnullo illûnainullo.

16 Kuviasutsainaritse.

- 17 Soraerase tuksiaritse.
- 18 Tamainik kujalititse: tamadja Gúdib pijomajanga illipsingnut Kristuse Jêsuseme.
- 19 Anernek kammitailitissiuk.
- 20 Nellautainerit nachogitailisigik.
- 21 Tamaitale kiglisiniarsigik; ajunginek piksarilugo.
- 22 Idluitullijutaujârnerit tamaita attorniarassigik.
- 23 Nangminerle Gúdib ullapirsaijub ivjornaitilise illûnâne illupsigut, anerniselo, tarniselo, timiselo illuêngarlutik sapputi-jautsainarlit pidlaræksaukonnagit Nâlegapta Jêsusib Kristusib tikkiviane.
- 24 Nertornarpok illipsingnik kaikojjok; tâpsomalo taimai-liorviginiarpâse.
- 25 Kattangutikka, tuksiarntiniartigut.
- 26 Salutisigik kattangutigêt tamaita salutimut ivsornaitomut.
- 27 Nâlegak taivlugo perkovapse, aglait ukkua attuartaukovlugit kattangutigênut ivsornaitunut tamainut.
- 28 Nâlegapta Jêsusib Kristusib saimarsautingata illagilise. Amen.

Aglait sivorlit Tessalònikamiunat aglaktaumavut Atêneme.

PAULUSIB AGLANGITA AIPAINGIT TESSALONIKAMIUNUT.

KAPITEL I.

*Paulusib mannigortitsininganik unangmijaunerme, nerrüköji-
ninganiqlo Nálekab tikkitomârnninganik.*

PAULUSELO Silvânuuselo Timôteuselo illagêktunut Tes-
salônikamêtunut Gûdeme Atâtaptine, Nálekelo Jêsuse
Kristuseme.

2 Gûdib Atâtapta, Nálekelo Jêsusib Kristusib saimarsau-
tingata ullapirsautingatalo illagilisetök!

3 Gûde kujagijariakatsainarpavut pivluse, kattangutivut,
taimaglo idluarpok; okpernisse angijomik aglivalliangmat,
nagliktigênguerlo illûnapsingne attunit angijorolermat.

4 Taimainapse, uvagut aglât nertôtivogut illipsingnik Gûdib
illagêktokotingita akkornenne, kennuersârnise okpernisse
unangmijaunipsingne tamaine, kappiasuktitaunipsingnelo tukki-
sijapsingne pivlugit.

5 Tamanna nellunaikutauvok, Gûde idluartomik erkartuijo-
mârmat, illipsele Gûdib nålegauvinganut âniatitaujutigijap-
singnut (itterungnarluse) sappingititaujomârapse.

6 Idluarmat Gûdeme, kappiasârtise kappianartomik akkinia-
romavlugit.

7 Illipsele kappiasuktitaujose, merngoêrserviksakaromârapse
illagiluta, Nálegak Jêsuse sakkiijârtitauniarpat kilangmit, Enge-
line pitsartujoksuit illagællugit,

8 Ikkomame ikkoalajome, akkivigijartorlugit Gûdemik kau-
jijomangitit, okautsiniglo tussarnertunik Nálelavut Jêsuse
Kristuse pivlugo nålegomangitit.

9 Taipkoa pidlartaujomârput asserornartoksoarmut issokangitomuí, Nálekab kénanganit pitsartuninganillo ánanaujoksoarmut pijomut;

10 Tikkipat ánanaunine sakkerlugo ivjornaitokotine illagivlugit, tattamnadlarmelo okpertokotine illúnaita illagivlugit. Kigliuistsinivut illipsingnut uvlok taimna pitjutigællugo okperilaurapsigik.

11 Tamannalo pivlugo tuksiarutitsainarpapse Gúdiptingnut, pijungnarsititaukovluse kaikojaunek tamanna mallitsiarunguarlugo, (illipsingnullo) ajungitulliningit tamaita, kuviagijangillo, okpernerublo piniarninga námaksititaukovlugit pitsartuninganut.

12 Nálegapta Jésusib Kristusib attinga nertortaukovlugo illupsingne, illipselo tâpsomane, Gúdipta, Nálekablo Jésusib saimarsautânut.

KAPITEL II.

Okpernekarunguaernermik Kristusib tikkitsomârningata sivo:ngagut, Antikristusemiglo.

KENNUVIGIVAPSELE, kattangutivut, Nálegapta Jésusib Kristusib tikkitsomârninga, kattijomârnivullo tâpsomunga pivlugik,

2 Tuavi nakkimarnerkonnase, kakkilârtitaukonnase, anernermullônêt, okantsimullônêt, uglangnullônêt, uvaptingnit pima-jônerartaujunut, Kristusib uvluksanga nelliusimajarêrasugællugo.

3 Tammartitautailititse kimullônêt, sunamullônêt. Nelliutijomângimat, kissiane okperunguaernekararkârvat, sakkerkârlunelo inuk ajortolikkoak, asseroinerub kittornganga,

4 Akkerartortoksoak, ingminiglo nålegautitok tamainut Gúdemik kivgartornermiglonêt Gúdemik taijaujunut, Gúdetullo ingitsartorlune Gúðib iglunganut, Gúdeovlune okartok.

5 Erkaumangilasê okausera illipsingnut tamattominga okalaurama najorluse sulle?

6 Kaujimagivasse sulle taipsoma nokkangautigijanga, taimna nelliumermine kissiane sakkijârtitaukovlugo.

7 Kassênerub nellonarninga attorêrrok, sagvangitomele sulle, sakkertailititsijok pèrtaujariakarkârvat.

8 Idluitullijok tagva sakkeromârpok; taimna Nálekab nungutsomârpâ kannerne anerninganut, pèrlugolo tikkivingme sakkijârninganut.

9 Taipsoma sakkijârninga Sâtanasis aulatsininganut pivok, pitsartunernut sunatuarnut sæglotonelngnut, nellunaikutanullo, tattamnartullinernullo,

10 Tammartitsinernullo sunatuinarnut idluitullerkojijunut, taipkonane assiojomårtune, miksekarnermik ivlersinek illaliulaungimatsuk, (tamattomûna) piulijauniardlutik.

11 Tamanna pivlugo tammarnartoksoarnik pitsartunilingnik Gûdib tilliklervigijomârpait, sæglonermik okpilerkovlugit;

12 Pidlartaukovlugit tamaita miksekârnermik okpingitut, idluitullinermiglo kuviasûtekartut.

*13 **Uvagulle** Gûdemik kujalijutigijariakatsainarpapse, kattangutivut, Nâlekab nag'ligijangit, kiglinganit Gûdib annerilaungmase piulijaukovluse, Anernerub ivsornaititsininganut, miksekârnermiglo okpernermut:

14 Taimaitomut kaikolaungmase okautsinut tussarnertunut attortaptingnut, ânanaudlartomik perkutiksaulerkovluse Nâlegaptingnut Jêsuse Kristusemut.

15 Taimaimat, kattangutivut, aulajungnangerniaritse, sungertûtiginiarlugillo ajokertûtsit ajokertortautigijase okausip-tingnullônêt, aglaptinguullônêt.

16 Nâlegaptale Jêsusib Kristusib (uangminex), Gûdiptalo Atâtapta, uvaptingnik nagligosuktub, saimarsainerminullo man-nigornartomik nâksaungitomik, nerriugijaksamiglo ajungitomik tunnitjivigilauramitigut,

17 Tâpsoma ômatise kaiblarligit, nakkoksitiluselo ajoker-tûtsemelo, piniarnernelo tamaine ajungitune.

KAPITEL III.

*Kaiblainerit tuksiutjerkojijut, nâlerkojijut, ômarerkojijut, nâ-
lengituniglo avitaukojijut.*

TAGVALE kattangutivut, tuksiarutitigut, Nâlekab okau-singit ingergarniarkovlugit nertortaukovlugillo, sorlo illipsingne;
2 Piulijaukovlutalo inungnit ipkonangat mumiksimajunit ajortoksoarnillo. Okpernek inuit illûnatiungitok perkutiging-matsuk.

3 Nâlegarle nertornarpok, tâpsoma nekkoksitiniarpâse sap-putiluselo ajortunit.

4 Tamattomingale sungertûtigivapse Nâlekame, perkojavut illipsingnut nâlekapsigik nâlengniarapsigiglo.

5 Nâlekable torârtiligit ômatise Gûdib naglingninganut, Kristusiblo kenuersârninganut.

*6 **Perkovapsele**, kattangutivut, Nâlegapta Jêsusib Kristusib attingane, illagijungnaersiuk kattangutit neliat illuserluktok, ajokertûtsillo uvaptingnit pijane nâleklugit pingitok.

7 Kaujimagapse, kanok illivluse malligaksarigaptigut. Uvagut illuserlulaunginapta illipsingne.

8 Akkekangitomihtaук nerkiksaptingnik tigusilaungilagut kimillônêt, sennavlutale okumaitomik uvlôtillugo unnuamelo pivogut, okumaititsijomanata illipsingnik.

9 Taimailiorpogut, perkojaunginaptaungitok, kissianele igjaræksaujomavluta illipsingnut, mallerkovluse uvaptingnik.

10 Najorluselo perkolaukpapse tamattominga: neliat sulijomangitok nerrijuksaunginivoktaук.

11 Illapse illangit tussaumagaptigik, illuserluktunik okautavlutik, sennajomanatiglo, attungitôvlutiglo pijut.

12 Taimaitulle perkolugillo Nâlegaptigut Jêsuse Kristusikut kaiblarpavut, nippordlutik sennakovlugit, nangminermingnik nerkiksamingnik nerrerkovlugit.

13 Illipsele, kattangutivut, ajungitullinermik merngortorniarase.

14 Nâlegomangitokarpalle okausiptinguik aglangne ukkuna-nêtunik, tâmna nellonaersiuk aglangnut, illaginagolo, kangusukovlugo:

15 Omisuktotulle piniarviginassiuk, inertersiugle kattangutitut.

16 Nâlekable ullapirsaijub ullapkoserlise illûnâne sunatui-narniglo. NâleKab illûnase illagilise.

17 Salutitsivunga nangmineк aglaklunga uvanga Pauluse; tamadsa aglangne tamaine nellunaikutaliarivaktara, taimak aglakpunga.

18 Nâlegapta Jêsusib Kristusib saimaningata illagilise illû-nase. Amen.

Aglait makkoa Tessalônikâmiunut aglaktaunnavut Atêneme.

PAULUSIB AGLANGIT SIVORLIT TIMO- TEUSEMUT.

KAPITEL I.

*Timôteuse kicgartutsiariakarninganik erkaïttauwok, sokkosi-
juïdlune okautsit tussarnertut illakangitut attavijilugit.*

PAULUSE Jêsusib Kristusib Apostelinga, Gûdib piulijipta, Nâlekablo Jêsusib nerrugijaksakartipta perkojanganut, 2 Timôteusemut ernimnut nellâgôrtomut okpernerme: Gûdib Atâtapta, Nâlekablo Jêsusib Kristusib saimarsautiminut, nâpki-gosungnerminullo, ullapirsautiminullo illagilitittók!

3 Piniarit, sorlo kaiblalaurapkit, Efêsusemêtuarkovlutit, Mazedôniamut ailaurama, perkojerkovlutit illanginik, ajokertûsekarkonnagit assianik;

4 Nâlengniarkonnagillo tukkekangitomik okâlajunik, appersûtekartuniglo illagêt kinguvângit naggatekangitut pivlugit; tamakkoa appersûtinermik attortitsinersaungmatta, Gûdemut idluartitsinermut okpernerme.

5 Perkojat nellonaertitangat angnerpâk imaingmat: Naglingnek ômamut ivsornaitomut, issumamullo passijaksaungitomut, okpernermullo takkormôjuitomut.

6 Tamakkoa tunnupait illangita okâlagalâdlarnernut piungitunut sâlerlutik.

7 Ajokertuijôjomagamik perkojanik, okautsitiglônêt okautigijaksatiglônêt tukkisinagit.

8 Perkojalle kaujimavavut ajungitoksôngmatta, idluartomik attortaukpatta;

9 Tamanna kaujimavlugo, perkojat tunnijaungimatta idluartok pivlugo, idluitullijulle, tappatojullo, Gûdemiglo nâlengitut,

ajortullijullo, ivsornartullijullo, kuksalaitullo tokkotsijullo atâ-tamingnik anânamingniglo, innuartullo,

10 Assiniartullo, nukapitjaniglo uivêriklertut, inungniglo tigликтut, sæglotojullo, angerluktullo assingillo taimaitut ajoker-tûtsemik atsuilinartomik akkerartortut pivlugit;

11 Gûdib pilloriktub okausingit tussarnertat ânanaudlartut malliklugit; tâpkoa okautigijaksarilugit perkojauvunga.

12 Kristuselo Jêsuse Nâlegavut kujagivara, nakkoksitigijara, idluarasugilunga kivgartortilaungmanga tamattominga;

13 Sivornagut mittautekartoksôjunga (Gûdemik) unang-miklertoksôlarmalo, okauserluktiolarmalo; nâpkigijaulertungale, nellovlunga okpernekarnangalo taimailiulaurama.

14 Nâlegaptale saimarsautâ angiluartoksôlaukpok (uvamne), okpernerlo naglingnerlo Kristuse Jêsusemêtuk.

15 Okausek okpernartoksôjok tamædsa, angijomik nâlelua-riakarnek, Kristuse Jêsuse nunamut tikkingmat idluitullijut piulijartorlugit, tâpkonangat uvanga anginerôjunga.

16 Taimaimalle nâpkigijaulerpunga, Jêsuse Kristuse sakker-titserkovlugo kennuersârnerminik, piluartomik uvamne, igsarak-saulerkovlunga okperomârtunut tâpsomunga inôsekarniardlutik issokangitomik.

17 Gûdele, attanivik issokangitok, nungusitorlo, takkuk-saungitorlo sillatujotôjorlo nâlengnarsile nakoridlartaulunelo is-sokangitoksoarmut. Amen.

18 Mattominga perkojamik unertôtivagit, ernera Timôteuse, okautsit ipkua nellautsitiksats illingnut pimajut pivlugit, mal-lingniakkittamakkonane ajugaulerkovlutit.

19 Okpernekarkovlutillo, passijaksaungitomiglo illumiute-karlutit; tananna illangita pingudllarpât, okpernermik umio-lerdlutik.

20 Taipkoa illagik Himenêuse Aleksanderelo. Tâpkoa Sâ-tanasemut pitilauktákka, sugiartaukovlugik mittautekarungnaer-kovlugik.

KAPITEL II.

Tuksiarutijjuksaunermik. Angutit arnallo illusiksanginik.

TAGVA mâna kaiblaivunga, tamainit sivorlermik kennu-jokarkovlugo, tuksiartokarkovlugolo, kujalijutekartokarkovlugo inuit illûnaita pivlugit;

2 Attanivillo attanersuillo tamaita pivlugit, ullaipitaunangi-tomik terlingnartomiglo inôsekarkovluta, Gûde illûnâne nâlek-lugo illusitsiarikluta.

3 Tamauna idluarmat, kuvianalarmelo Gûdemut piulijip-tingnut;

4 Tâpsoma inuit illûnaita piulijaukojomavait, miksekârnermiglo illitarsititaulerkovlugit.

5 Gûde attausiongmat, attausiogivok pijitsertok Gûdeme inungnelo, tagva inuk Kristuse Jêseuse;

6 Ingminik tunnilauktoκ piulijiksaujomavlune illûnainut, tamanna okâlatigijaukovlugo nelliuningane.

7 Tamattominga okâlajungortitauvlungalo Apostelingortitaujunga, (nellâgôrtomik okarpunga Kristuseme, sæglunanga) nellojunik ajokertuijungortitaujunga, okpernermelo miksekârnermelo.

*8 Tagva mâna pijomavunga, angutit tuksiarkovlugit illûnâne, aggatik ivjornaitut kiviklugit, ningarosugatik kollaratiglo.

9 Taimaktauk arnat iktôrnermullo illusitsiariklutiglo ânanausititserkovlugit ingmingnik; nujamingnik pergainermut, Goldemullônêt, sapangauullônêt, annorânnullônêt akkitudlartunut pinatik;

10 Arnalle, Gûdemik nâlektut, pijariakarningititut, ajungitullinermut.

11 Arnak nippangerdlune illinniartuksauvok, illûnâne nâleklune.

12 Arnarle ajokertuijomajok innertertailiniangilara; attanio-kongminago uiminut, nipporlunele pijuksauvok.

13 Adame pingortitaukârmat, kingorngagut Eva.

14 Adamelo uivêrijaukâlaungilak, arnarle uivêrijaulaukpoκ, nâlegungnaernermiglo pititsilertok.

15 Arnalle piulijaujomârput kittorngivaklutik, okpernermêtsainarunik, naglingnermêtsainarlutiglo, ivjornailivalliavlutiglo, illusitsiariklutik.

KAPITEL III.

Illagêt akkorngænne piniaraksakartut illingajuksauningænnik kanok. Okpernerub nellonarningata illinganinganiκ.

OKAUSEK okpernartoksôjok tamadsa: ajokertuinerôjomajok pijariakortojomik kajumikpoκ.

2 Taimaimat ajokertuinerôjok passijaksausuertuksauvok, arnab attautsib uinga, kammatsiatsainarlune, nâmatuinartomik pilune, illusitsiariklune, siniktarviogajuklune, ajokertuitsiarajuklune;

3 Wainetuluadlarane, illerannartaililune, nachonartomik perkutiniarasuartaililune, inótsiarluncle, ningarosuktaililune, pijomatudlarane;

4 Iglomiokattiminik pairsitsiartok, nálektunik illusitsiarik-tuniglo kittorngakartok;

5 (Iglomiokattiminigle pairsinermik nellojub, kanok Gúdib illagéktokottingit pairiniarajarpagít?)

6 Okpilerkammertoungitok, piojórerkonnago Sâtanasilblo erkartuininganut kattakonnago.

7 Piloriktokutaujariakarmijorle illagingitaptingnut, mittau-tigijaunermut Sâtanasilblo nappertitsininganut kattakonnago.

*8 **Taimaktauk** (illagét) kivgangit illusitsiariktuksaugivut; maggoilnagit okautsitik, Wainetuluadlaratik, nachonartomik perkutiniarasuartailivlutik.

9 Okpernerub nellonarninganik torkuivlutik issumame iv-sornaitome.

10 Taimaitullo ôktortaukârlutik pijariakarput, kingorngane kivgartorkojaulit passijaksaulingikunik.

11 Taimaktauk nulliangit illusitsiariktuksaugivut, terliakat-taitaililutik, idluartomik illiortuksauvlutik, nertornartuksauvlu-tiglo illinganerne illânaine.

12 Kivgartortit attunit attausênarmik nulliakartuksauvut, kittorngamingnik iglomiokattimingniglo pairsitsiarlutik.

13 Idluartomigle kivgartortut, tâpkoa nangminermingnut nertornautiksarsivut uâmaktomik, nakkoksitiksarsilarmiglo angij-omik okpernermingne Kristuse Jêsusemut.

*14 **Tamakkoniga** aglagvigivagit; neriuklungalo killamik tikkiviginiasugællutit;

15 Mullulerumale, kaujimakovlutit illiortuksaunernik Gúdib iglungane; tamædja Gúdib ômajub illagéktitangit, miksekârnerub sukkanga tungavingalo aulajungnangertok.

16 Akkerartortaujungnangitomik angijôvok Gúdemut ok-pernerub nellonarninga: Gúde uviningme sakkijârsimavok, id-luartaivlutik anernermigut, tækkotilune Engelinut, okautigi-jauvlune nellojunut, okperijauvlune nuname, kongmuartaivlutik ananaunivngnut.

KAPITEL IV.

Ajokertuinerluktut, nelluutut kingorlingine sakkijâromârtut, mânnale sakkijârêrtut malliktaujuksaunjingænnik. Arvertat-siar-kojauunermik.

ANERNERLE tukkisinartomik okarpok, nelluutut kingor-lingine illangit okpernermit kattangniaromârmatta, ungajomâr-

mattalo anernermut uivéríklertunut, Sátanasiblo ajokertúsinginut.

2 Takkormórnermut sæglojunik okausiggit, ósimajoiniglo nellunaikutakartut issumaningne;

3 Tápkoalo okpertut miksekárnermiglo illitarsijut nulliarélerkongilait, aglerkovaillo nerkiksani Gúdib pingortitanginik, kujalinermut tigujaksanginik.

4 Gúdib pingortitangit illúnatik námangmatta, nachonartokangilarlo, kujalinermut tigujaukpatta.

5 Ivsornaititaulermatta Gúdib okausinganut tuksiarnermullo.

6 Tamakkoninga kattangutigét ajokertorungne, Jésusib Kristusib námaktomik kivgariniarpátit, inugoijaumajotit okpernermik okautsine, ajokertútsinelo idluartune nálainalauktarne.

7 Koksalaítuniglo tukkekangituniglo okálagaládlartut illagiarnagit. Nangminerle sungiutigannerit Gúdib pinginik.

8 Timib pinginik sungiutigannernek attornarnikingmat; Gúdemigle nálengnek attornarpok tamainut, angerviomajoktauk inótsemik mánétomik nelliutuksamiglo.

9 Tamædsa okausek okpernartoksoak, angijomiglo náleluariakarnek.

10 Tamattomunga torártitsivluta sennanasuaraptatauk, mittautigijaulaptalo, Gúde ómajok tættigigaptigo, inuit illúnatik piulijngat anginersamigle okpertut.

11 Tamakkoninga okautilugillo ajokertukkit!

*12 **Inósungernek** nachojokarniarane! igjaræksaunialerille okpertunut, okautsemullo okpernermullo ikliguktailinermullo.

13 Attaruililerille aglangnik attuarsilntit, kaiblailutillo ajokertuilutillo tikkitsiarilunga.

14 Issumagitsainaleruk tunnergut saimanartok, illungnétok, tunnergutaumajok illingnut nellautaijut okausingit malliklugit, angajokaunerit aggangringnut pattingmingmattit.

15 Tamakkonanétsainarlutit; pigannernit illúnainut sakkerkovlugo.

16 Nangminerniglo ajokertútseniglo udjertorit; tamakkoninga soraertaililit. Taimailhoruvit, illingniglo tussájingniglo piuliklerniaravit.

KAPITEL V.

Illagêktut, taimaktauk uigarnerit angajokaunerôjullo piniarviojulsauningænnik канок.

ITOMIK suangniarnak, atátatulle kaiblarniaruk; inósuktut angutit kattangutitit;

2 Ningiut anánatitut; inósuktut arnat kattangutititut ikli-
gujuinerne.

*3 Uigarnerit opigikit, idluarlutik uigarniojut.

4 Uigarnekarpalle kittorngalingmik erngutalingmiglônét,
taimaitut kittorngangit illiniarkárlit Gúdib idluarijanganut
angajokauniarlutik illamingnut, akkiniarlutiglo angajokâming-
nik; tamauna ajungimat kuviagijauvlunelo Gúdemut.

5 Tâmnale uigarniovok idluartok, inutógune, Gúdemik tæ-
tetuakarune, soraeranelo kennuvlune tuksiarlunelo uvlótillugo
unnuanelo.

6 Uvinguble kuviagijanganut inôjok inôvlune tokkungavok.

7 Tamattominga okautiniakkit, passijaksaukonnagit.

8 Nelliatale illanne, anginersamik iglomiokattine, pattangai-
tingikunigit, tâpsoma okpernek missiarutigivâ, okpingitomillo
ajuluarpok.

9 Uigarnek annerijantailitilugo, Járekangipat 60nik, nul-
liangolauklune angutemut attautsemut;

10 Piloriktokutaungmijok ajungitullinermik, kittornganik
perorsailaurune, sinniktarviogajuklune, ivsornaitut (okpertut)
ittiganginik ubvalauklune, ajoksartuniglo pitsialauklune, ajungi-
tunik tanainik pinasualauklune.

11 Uigarnerille inósuktut allakkit; ikligudlarunik Kristuse
nálegungnaerlugo, uninigomavut;

12 Erkartortaumavlutik, okpernek sivorlek serkominamitsuk.

13 Taimaktauk erkeasukput, sungiutilerput iglut itterkattar-
lugit; erkeasutuinaangilalle, kannekadlarivuttauk terliakattai-
vlutik, okautekalarmiglo okautigijaksaukngit.

14 Taimaimat uigarnerit inósuktut uiniktârkovakka, kittorngi-
lutik, iglomingnik pairsilutik, akkerartortok pitjutekarkonnago
okausiluklune.

15 Illangit kiglomôrlutik, Sâtanasemut sâsimalerêrmatta.

16 Okpertorle angullônét arnarlônét uigarnekuttekarune,
tâmnâ pattangaititeksarivâ, illagét okumaititaukonnagit; taip-
koa nellâgôrtomik uigarniojut námatuinartomik pekarokovlugit.

*17 Angajokaunerôjut piniaræksamingnik idluartomik pijut
magguertorlugit opigijaulit; piluarlugille okausilerijut ajoker-
túsilerijullo.

18 Aglait imaingmatta: Ivsarusêjuksaungilatit tuktuvangmik
(sullugainernik) tullertomik; imâglo: Sennajok akkilertaujaria-
karpok. [5 Mós. 25, 4. Luk. 10, 7.]

19 Angajokaunerôjomik passiklernek illaliortaililugo, kissiane
maggungnik pingasuniglônét kigliuutsijokarpat.

20 Idluitullijut innertikkit illânatik tussâtillugit, sivôraler-
kovlugittaup assingit.

21 Gúdib, Nálekablo Jêsusib Kristusib Engelillo annerimajut takkoænne pivagit, nálekovlutit tamakkoniga tamainik, issumanguik pinnak, nelliállônêt mánetuinak illannárinersarínago assianit.

22 Nelliat aggangnut tuavidlutit pattingmingniarnago; illangiubviginiarnagittauk assivít ajorningit. Naugminek ivsornaitsainarit.

23 Immituinarmik immiksatuakarungnaerit, Wainetuarsulerille akkeargoit (sangétok) pivlugo, kannimalukattalarpillo.

24 Inuit illangita ajorningit sivorngagut sakkijárput, erkartortaujungnarlutik; illangille kingorngagut sakkermárput.

25 Taimaktauk ajungitullinerit illangit sivorngagut nello-nangilat; assingillo taimaingitut ijerartortaujungnanginivut.

KAPITEL VI.

Kaiblaijutiksanik sunatuinarnik.

ILLÚNATIK kivgaujút kippalómavlutik nálegatik naiper-tugarijæksarivait tamát; Gúdib attinga ajokertúserlo mittautigijaulerkonnagik.

2 Okpertunigle nálegaggit nachogijæksaritsangilait kattangutigékkamik, taimaitulle kivgartuluarlugit, okpertóngmatta naglingnartóngmattalo, pitsiarnermik illangiubvekartut. Taimak ajokertuilutilla kaiblaniarit.

*3 **Taimaingitomik** ajokertuijokarpat, Nálegaptalo Jêsusib Kristusib okausingit atsuilinartut nálengikunigit, ajokertúsekarunelo Gúdemik nálengnek issumaginago,

4 Támna piojorivok nellojoksôvlnelono, akkerartorosukporle appersútekalarmelo okausetuinait pivlugit; tamattomangat annerutsinerlo, aivanerlo, mittautiksanerlo issumalungnerlo pivut,

5 Akkiortigêngnerillo piungitut inungne asserorsimajunik issumalingne, miksekârnermiglo aksártaujune, Gúdemik nálengnek perkutiksarsiorutaunasugilugo pijune. Taimaitut alakkit.

6 Nálengnerle Gúdemik, námagilugolo tunnergutâ, tamanna angijomik nakkoksinartok.

7 Ittertitsinginapta sumik sillaksoarmut; taimaimat, anni-titsijungnanginiarivogut sumik, nellonangilak.

8 Nerkiaksakaruptale annorâkarlutalo, námagilavut.

9 Akluitsomajulle ôktortaulungnermut nikkanullo kattangniarput, unuktunullo sillainartunut asserornartunullo kajungilár-

nernut; taimaitut inuit kivitipait kappianartomut erkartortauner-mullo.

10 Pijomatudlarnek amångongmat ajortunut tamainut. Tamanna illangita ikligilauramitsuk, okpernek tammaigivát, kappianartoksoarniglo ingmingnut pititsivut.

*11 **Igville**, Gúdib inukottinga, tamakkoa allakkit; idluarnerle, Gúdemiglo náleنگnek, okpernerlo, naglingnerlo, kenuer-sárnerlo, ningajuinerlo pinasuakit.

12 Sorsungniarit ajungitomik okpernerub sorsungninganik, inósek náksaungitok tiguniaruk, tamattomunga kaikojaumagavit, nellonajaumiglo ajungitomik nellonailémavlutit unuktut tussá-tillugit kigligiudsijungnartut.

13 Gúdib, tamainik ómartitsijub, Kristusiblo Jésusib, Pontiusse Pilatusemut nellonajaumik ajungitomik kigligiudsilauktub sãngane perkovagit:

14 Nálekovlutit perkojanik ivsornailutit, passijãksautailulillo, Nálegapta Jésusib Kristusib sãkkerviksanga tikkidlugo.

15 Tamanna piloriktoksójub ajugakangitotójublo, ipsoma attanivít illúnatik attanerijangata, nálekallo illúnatik nálegarijangata nelluunermine sãkkertitsomãrpã.

16 Tokkosuitotójok támna, kaumajome tikkiviksaujungnangitómétoک; inúb attautsiblónét takkolaungitanga takkojungnangitangalo, támna nertortaunermik pile nálegauvingmiglo issokangitomik! Amen.

*17 **Aklutút** sillaksoarme tamattomane okautikit pimariuterkonnagit, perkutimingniglónét kollarnartunik tãttekarkonnagit, Gúdemigle ómajomik; tápsoma tamainik angijomik tunnitsivigungmattigut attorãksaptingnik;

18 Pitsiarnerkovlugit, ajungitullinermiglo akluerkovlugit, kunnunatik tunnijerkovlugit ikajorkovlugillo assimingnik;

19 Taimailiordlutik ingmingnut tungaviksautsiartunik perkutiksarsiniarkovlugit nelluutuksamut, inótsemik náksaungitomik tigusijungnarkovlugit.

*20 **Omát!** Timôteuse, illingnut suugertútigijaumajok ivlerit-sainaruk, allakillo okálagalãdlarnerit anerniliungitut koksalai-nerit, inuillo sullinatik nertótijut illisimanermik akkiortigêngningit.

21 Illangit taimaitokarlutik okarput, okpernek tammaigilvugo. Saimarsautib illagilitit. Amen.

Sivorlit makkoa Timôteusemut aglaktaumavut Laodizéamit iglugasãksónéró-junit Frigiame Pakatianame.

PAULUSIB AGLANGITA AIPAINGIT TIMOTEUSEMUT.

KAPITEL I.

*Timôteuse зоккосијуеркојауок. Paulusib Rômame parngna-
naersorsimajub illinganinganik.*

PAULUSE Jêsusib Kristusib Apostelinga, Gûdib pijomajanganut, angersimanek inôgutilik Kristuse Jêsusemêtok malliklugo,

² Timôteusemut ernimnut nagligijamnut: Gûdib Atâtab, Kristusiblo Jêsusib Nâlegapta saimarsautiminut nâpkigosungnerminullo, ullapirsautiminullo illagilitittôk.

³ Kujagivara Gûde, kivgartortara sivorlerijakka malliklugit issumamut ivsornaitomut, soraernanga erkatsainarapkit tuksiarimne uvlôtillugolo unnuamelo.

⁴ Kugviornit erkarangapko, angijomik kippilerpunga takkojomavlutit, kuvasungnermik illumertaujomavlunga.

⁵ Erkarangapkolo okpernek illungnêtok takkormôjuitek, sivorlermik anânatsiarne Loidame innekalauktok, anânangnelo Eunikeme; kollangilangale illingnêninganiktauk.

⁶ Tamanna pivlugo erkaitipagit, ômartitserkovlutit Gûdib tunnergutânik illungnêlertomik, aggamnut pattingmilaurapkit.

⁷ Anernermik sivôrajomik Gûdib tunitsivigilaungimattigut, pitsartunelingmigle, naglingniktomiglo, idluartomiglo.

⁸ Taimaimat kangusungniarnak kigligiutsinek Nâlegaptingnik pivlugo, pivlungalônêt kellaksugaujunga tâmna pivlugo; uvaptulle kappiasuktitaunek okautsi^t tussarnertut pivlugit kun-nuginago pit Gûdib pitsartuninganu .

9 Tâpsoma piulilaungmattigut, kaikovlutalo kaikojinermut ivsornaitomut, piniarnivut pitjutiginagit, issumasimanerminulle saimanerminullo tumitsivioniptingnut Kristuseme Jêsuseme silaksoak pigiarkârtimago;

10 Mânnale nellonaertisimavok piulijipta Jêsusib Kristusib sakkijâringanut; tâpsoma tokko nukkingêrtimago, inôtsemiglo asserojuinermiglo kaumajomut pititsingmat okautsinut tussarnertunut;

11 Tamattominga perkojauvunga okâlajuksaulunga, Aposteleojuksaulungalo, nellojumullo ajokertuijôjuksaulunga.

12 Tamannatauk pivlugo taimak kappiasuktitaivu nga; kangusûtigingilarale tamanna; okpervigijara kaujimagakpo, nellutsangiivarale, tâpsoma pigumitâk piksara sapputijungnarmago uvluksak imna tikkidlugo.

13 Ajokertûsek atsuilinartok, uvannit tussâjat, okpernermiglo naglingnermiglo Kristuse Jêsuseme, igjaræksarivlugo ajokertûtigitsainaruk.

14 Pigumitâksak (tunnergusiarijat) ajungitok tamanna torokuruk Anernermut ajunginermut uvaptinguik innekartomut.

*15 Tamanna kaujimavat, Asiarniut illânatik tunnungmanga; taipkoa illagik Figelluselo Hermôgeneselo.

16 Onesiforusikut Nâlekab nâpkigiligittôk: tapsoma nakkoksitekattalaungmanga, kangusûtigilaurnagillo kellaungujarijakka;

17 Rômanulle pigame, attaruilivlune kemilaukpânga, nenivlungalo.

18 Nâlekable tumitsivigiliuk nâpkigijaunermik, nagvârkovlugo Nâlekame uvluksab nellimiksangane. Kanorlo angijomik pitsiarvigilaungmanga Efêsuseme, kaujimavotit.

KAPITEL II.

Timôteuse nertornardhune ajokertuerkojavok, ânianartumuttauk sangutitaubugane, ajokertuinerhuktut akkerartorlugit.

TAMANNA pivlugo ernik sôngolerit saimarsaumut Kristuse Jêsusemêtomut.

2 Uvannillo tussartatit unuktut kiglignidusijungnartut tussâ-tillugit, tamakkoa pitikigit inungnut nellâgôrtunut, assimingnik ajokertuijungnartunut.

3 Kappianartunik kunnunak, Jêsusib Kristusib sorsuktuk-sangatut ajungitotut.

4 Sorsuktuksat neliat illangiutinasuangilak nunab pinginik, idluarjaujomagame sorsuktuksaukojiminut.

5 Ajugaunasuartokarangallo (sorsuklune) niakôsertauniangilak, kissiane idluartomik ajugaugune.

6 Perorsêvingmik sennajok, perorsianik nerrerkârtuksauvok. Kamagikit okautsikka.

7 Nâlekable tukkisitiniarpâtit tamainik.

8 Jêseuse Kristuse erkarniaruk, tokkungajunit makkitok, Dâvidib kinguvânga, okautsit tussarnertut okautigijakka maliklugit.

9 Tamakkoa pivlugit kappiasuktitauvunga kellaksugauvlunga aglât, idluitullinut; Gûdible okausingit kellaksugaungilat.

10 Tamanna pivlugo kappianartut tamaita kennuersârutigivakka annerimajut pivlugit; tâpkoatauk piulijaunermik Kristuse Jêseusemêtomik perkovlugit, ânanaunek nâksaungitok illagællugo.

11 Tamædja okausek okpernartoksôjok: tokkokattigiguptigo, inôkattigijomârivavuttauk;

12 Kennuersârûpta, attaniotekattauijomârivogut; missiarutigiguptigo, missiarutigijomârivâtiguttauk.

13 Uvagut okpingikallooruptalônêt, tâmna nellâgôtsainarok; ingminik missiarutigijungnangilak.

*14 Tamakkoniga erkaitikit, kigliuutsilerillo NâleKab sângane, okausituinait pivlugit akkerartorkonnagit; tamanna atungimat, tussartulle kigdormut sâtitsungnarpait.

15 Pinasuatsialerille Gûdemut tækkotilutit idluartomik sennajotut passijaksaungitotut, miksekârnerub okausinginik ingmîgôlingatitsijotut idluartomik.

16 Anerneliungitut kuksalainerit okâlagalâdlarnerit allakit; angijomik aglivalliatitsingmatta idluitullinermik.

17 Taipkoalo okausingit siamarterdltuk sujuktitsivut uvi-niub ukkisimaningatut; taipkoa illagik Himenêuselo Filêtuselo.

18 Taipkoa miksekârnek tammaivâk, makkinermik pijarêtomik okarlutik; illangitalo okperningit mumiktilaukpait.

19 Gûdible tungavilianga sôngojojok aulajungnangerpok, imaitomik nellunaikutalik; NâleKab pine illitarivait; imaitomiglo: Kristusib attinganik taisijok idluitullinermik attorungnaerle.

20 Iglomele angijome illulekutekarpok Goldiniglo Silberiniglo kissêniungitok, kejungniglole machaniglo; illangillo nertornartomut, illangille nachonartomut illingavut.

21 Tagva neliat avikune inungnit tâpkonangat, tâmna illulekutauniarpok ivsornaitok, nertornartok, iglub inuanut attornarlune, ajungitullinernullo tamainut attuinauvlune.

22 Inôsuktut ikligunerivaktangit kemmangniakit; idluarnerle pinasuaruk, okpernerlo, naglingnerlo, ullapirsainerlo illûnaita NâleKamut tuksiartut illagivlugit ômamut ivjornaitomut.

23 Appertsûtille sillaitut attungitullo allakit, nellunginangne, aivatitsituinarmatta.

24 Nâlekable kivganga aivasungutailijuksauvok, tamainulle inôtsiarlune, ajokertuïnermik pitsiarlune; ningarosuktunik kam-mangitsertorungnarlune kennuersârnermut;

25 Tappatojullo innerterungnarlugit, (nerriuklune,) Gûdib taipkoa sukutsiane tunitviviginiarmangâgit kakkialernermik, miksekârnek illitarijungnarlugo;

26 Amalo tuppalerniarmangâta Sâtanasib niganganit? tâp-somunga nappersimagamik, pijomajanganik piniartuksauvlutik.

KAPITEL III.

Nelliutut kingorlerpât, ajokertuïnerluktullo, unangmijaunerillo, aqlaillo hailigit attornarningat okautuuvut.

TAMANNALE nellojungnaeruk, uvluksane kingorlerne nangianartoksoarnik nelliutokaromârmat.

2 Inukaromâlermat ingmingnik piojorijoksoarnik, pijomatu-dlartunik, nertortaujomajunik, pimariutertunik, mittautekadlar-tunik, angajokâmingnik nâlengitunik, ivjornartunik,

3 Naglijuitunik, saimajuitunik, terliakattajunik, nâmaksijui-tunik, erksinartunik, ajungitomik naglingitunik,

4 Okautekaluktunik, illerakutisuitunik, piblingaitunik, allia-narluktunik unganersaujunik Gûdemit;

5 Gûdemik nâlektoejârtunik, pitsartuninganigle sakkertitsi-jomangitunik. Taipkoatauk allakit.

6 Taipkoa illangit iglunut terliarutivlutik pullârkattarput, (okautsimikut) arnakulluit napperdlugit, arnat ajortoliksuit, su-natuinarnullo iqligunernut tessiortaujut,

7 Illinniatsainartut, miksekârnerle illitarivlugo sappertut.

8 Sorlole Jannesib Jambresiblo Môsese akkertulaungmakko, taimaktauk tâpkoa miksekârnek akkerârtorivât; inuit ukkua asserorsimajunik issumagit okpernek ajulerpât.

9 Akkunêrtomigle taimainiangilat; sillainingit sakkerniar-matta illûnainut, ipkotitunak.

*10 **Igville** tukkisitsiarpat ajokertuïnera, illuseralo, issumasi-maneralo, okperneralo, kammaugitsertorneralo, nagligosungne-ralo, kennuersârneralo,

11 Unangmijauneralo, kappiasuktitaunikkalo tukkisilauk-takka Antiochiamêdlunga, Ikôniamelo Listramelo, kanok angi-jomik unangmijaugama tâvane; Nâlekablo piulilaukpânga taip-konangat tamainit.

12 Illúnatiglo Gúdib idluarijanganut inôniaromajut Kristuse Jêsuseme, unangmijaunek attoræksarivât.

13 Inuille ajortut uivêrikkertullo ajorpallianiarput, tammartitsivlutik, tammartitaularmiglo.

14 Igvilte sokkosijuilerit, sorlo illinnialauravit, sorlolo perkojauavit, kaujimavlutit kina illinniartitsijigilaurangne.

15 Sorrusionernillo kaujimagangne aglait hailigit, tâpkoa ajokertortaujutigijungnarpattit, piulijaukovlutit okpernermut Kristuse Jêsusemut.

16 Aglait tâpkoa illúnatik Gûdemut pititaumajut attornarput ajokertûtsemut, innerterinermullo, âkiniarnermullo pidlarnermullo idluarsinerme;

17 Gúdib inukottinga nâmaksiniarkovlugo pijungnarsilunelo ajungitullinernut tamainut.

KAPITTEL IV.

Timôteuse kaïblartaugannerpok.

TAGVA kigligintsivunga Gúdib Nâlekablo Jêsusib Kristusib sângane, tâmna erkartuijomârmat inôjuniglo tokkungajuniglo sakkervingme nâlegauvingmelo nelliuningane.

2 Okausek okâlatigiuk attaruilivlutit, piviksaungmangât, piviksaungimangâllônêt; sivôrasârilutillo, silluklutillo, kaïblailutillo kennuersârnermullo ajokertuineremullo illúnânut.

3 Nelliutsomârmat ajokertûtsemik atsuilinartomik ômisugvingat; kajungilârnermingnulle ingmingnut ajokertuijuksatârniarpnt, siutimik ungilautigijangit (tussarnerijangit) malliklugit;

4 Miksekârnermik siutitik tunnutsitilugit, tukkekangitunullo okautsinut sâdlutik.

5 Igvilte pigârit illúnâne, kappianartut kunnutiginagit, okautsinik tussarnertunik okâlajotut, nâmaksitiniaruk kivgartortuksaunit.

*6 **Uvanga** tunnergutautiltaujarêlerama, aviniarviksaralo nelliutivok.

7 Sorsulaukpunga ajungitomik sorsugiamik, arvertarnimnik nâmaksititsilaukpunga, okpernermêtsainalaukpunga.

8 Illa mâna idluarnerub niakôtâ illimavok piksamnut, NâleKab idluartomik erkartuijub tunnijomârtanga uvamnut uvluksame ipsomane; uvamnutuinaungitorle, illúnainulletauk sakkeringanik kuviasûtekartunut.

*9 **Omarillerille**, tuavitomik tikkiniarlutit uvamnut.

10 Démasib kemmangmanga, sillaksúb tamattoma pinginik ungalernerame, Tessalônikamullo aularlune; Kressense Galât-siamut (aularivok), Tituse Dalmâtsiamut.

11 Lukasib kissime najorpânga. Markuse illingnut pilugo, neksarlugolo pît; attortuksarigapko kivgartornermut.

12 Tichikuse Efêsusemut tillilauktara

13 Tikkiniaruvit, ulliksoara neksaruk, Troasemut Karpusikunut kemmalauktara; aglaillo, anginersamik pergamentit (pui-gornagit).

14 Aleksanderib kannutjerijub angijomik kappiasuktilaukpânga. Nâlekable akkiniaromârpâ illiolaungninga malliklugo.

15 Igvittauk tâmna ulloreagiuk; okausivut angijomik akkerartulaungmagit.

16 Akkiornimne sivorlerpâme kinamik illakalaungitunga, illûnatigle kemmakpânga. Issumagijauniaratiktôk tamanna pivlugo!

17 Nâlekable nangerkattigivânga nakkoksitilungalo, okausek tamanna nâmaktomik okautigijaukovlugo uvapkut, nellojullo illûnatik tussaumavât. Piulijauvungalo Loevib sigguanit.

18 Nâlekablo piuliniarpânga ajortunit tamainit, ikajorlungalo nâlegauvingminut kilangmêtomut. Tâmna nertortaule issokangitomit issokangitomot. Amen.

19 Salutikit Priska Akvilaselo, Onesiforusikullo.

20 Erastuse Korintemêtualaukpok; Trofimuselo kannimajok kemmakpara Milêtusemut.

21 Attaruililerille okkiôkârtinnago tikkiniarlutit. Eubulusib, Pudensiblo, Linusiblo, Klaudiablo kattangutigéllo illûnatik salutipâtit.

22 NâleKab Jêsusib Kristusib anernît illagiliuk! Saimarsautib illagilise! Amen.

Timôteusemut agiait aipangit aglaktaumavut Rômame, Pauluse aipânik sakkertitangamo attaniviksourmut Nêromut.

PAULUSIB AGLANGIT TITUSEMUT.

KAPITEL I.

Ajokertuinerôjut kanok illingajariakarningennik. Ajokertuinerluktut akkerartortaujuksauningennik.

PAULUSE, Gûdib kivganga, Jêsusible Kristusib Apostelinga, Gûdib annerijangita okperningit pivlugit, illitarijaukovlugolo miksekârnek Gûdemik nålekojijok,

2 Nerriugællugo inôsek nåksaungitok, tamanna Gûdib sæglotuitub angersimanerilauktanga, sillaksoak pigiarkârtinnago;

3 Nelliunerminele okautsine kaujjiautilaukpâ okâlanikut; tamattominga uvanga perkojaujunga Gûdib piulijipta perkojanganut:

4 Titusemut ernimnut nellâgôrto mut okpernekarkattigêngnivuk pivlugo: Gûdib Atâtab Nålegaptalo Jêsusib Kristusib piulijipta saimarsautiminut, nâpkinergerminullo, ullapirsautiminullo illagilitittok!

*5 **Tamanna** pivlugo Kretamut kenmalaukpagit, igvit nåmaksititserkovlutit âkilaungitamnik sulle, angajokaunerôjuniglo (illagêt) pitilugit iglugasaksoarne tamaine, sorlo perkolaurapkit:

6 Passijaksausuertomik pitakarpâ, arnab attautsib uinganik okpertunik kittorngalingmik, koksalainek pivlugo passijaungitomik, tappatungitomisiglo.

7 Ajokertuinerôjuk passijaksausuertuksaungmat, Gûdib iglunganik pairsijotut; ingminênakijomanane, ningarosuksâranelo, Wainetuluadlarane, illeranaromanane, nachonartomik perkuti-niarasuarane;

8 Siniktarviogajuklune, ajungitomisiglo nagligosuklune, nâmatuinartomik pilune, idluarlunelo, ivsornailunelo, ikliguktailunelo;

9 Okausek okpernartok ajokertûtiksak attaruilivigilugo, pijungnarkovlugo ajokertûtsemut atsuilinartomut kaiblailune, pidlarlugillo akkerartortut.

*10 **Unnungmatta** nålegomangitut, piungitunik okausiggit tammartitsijullo, kippimajut sugaluluardlutik.

11 Taipkoa kanningit simiklugit pijariakarpok; iglomiokatigênik illûnainik mumiktitsingmatta, idluangitunik ajokertûserijæksaungituuik pivut, kangunartunik perkutiniaromavlutik.

12 Taipkoa nangminek illangat, nellautajokottingat okalaujuvok: „Krêtamiut tagva sæglotsainartut, nergjutiåluit, natjallo erkeasuktut!“

13 Kigligiutsinek tamanna nellågôrrok. Taimaimat innertidlakit, okpernerme atsuiliolerkovlugit,

14 Nålektaililugit Jûdit okâlaningit tukkekangitut, inutuinaillo perkojangit, mumiktitsijut miksekârnermik.

15 Ivsornaitune illûnatik ivsornaiput; ivsornartunulle okpingitunullo ivsornaitokangilak, erkarsautingille issumangillo tamarmik ivsornadlarput.

16 Gûde illitarivlugo okarput, piniarnermingnulle missiarutigivât; Gûdemut makkojungnaramik, tappatojoksôlarmiglo, sappertoksôvut ajungitullinernut tamainut.

KAPITEL II.

Inutokavjut inôsuktullo kivgallo illusiksanginik. Gûdib sæmaningarik illûnainut sakkijáršimajomik.

IGVILLE okâlaniarit ajokertûsek atsuilinartok mallitsiarlugo:

2 Ituit âmaingajôjârtailitsainarkovlugit, kuksalailugatik, nâmatuinartomiglo pilutik, atsuilervkovlugit okpernermelo, naglingnermelo, kenuersârnermelo.

3 Taimaktauk ningiut ivsornaitutitut inôniaarkovlugit, terliakattaisuerlutik, Wainetuluadlaratik, ajungitomik ajokertuivlutik.

4 Uilingnik inôsuktunik ajokertuervkovlugit, tâpkoa nâmatuinartomik perkovlugit, uitik nagligilugit, kittorngatiglo nagligilugit;

5 Sillatokovlugit, ikliguktailivlutik, pairijæksamingnik pairservkovlugit, ajungimiarlutik, uitik attanerilugit, Gûdib okausingit mittautigijaulerkonnagit.

6 Taimaktauk nulliaggit inôsuktut okautiniakit, nâmatuinartomik perkovlugit.

7 Illûnânele nangminek igvit takkotilerit ajungitullinermik igjaræksauvlutit, illakangitomik ajokertûsekardlutit opinarhutillo,

8 Atsuilinartunik erkartortaujungnangituniglo okausekarlutit; akkerartorosuktok kangusukovlugo, pitjutekarkonnagolo okautigilukluta.

9 Kivgaujut (okautikit), nâlekamingnik nâletsiar kovlugit, tamainik kuviagijanginik pilutik, kioluktaililugit;

10 Augigutsinatik, illûnânele nertornarlutik ajungilarmiglo sakkerlutik; Gûdib piulijipta ajokertûtânik nertornarsititserkovlugit illûnâne.

*11 Gûdib saimarsautâ piulijaunartok sakkersimangmat inungnut tamainut;

12 Kaujisarpâtigullo Gûdekangitut illusingit, sillaksoarmiullo ikliguningit allarlugit, nâmatuinartomik, idluartomiglo, Gûdelo nâleklugo inôniarkovluta sillaksoarme tamattomane;

13 Nerriugijaksak piloringnartok, Gûdiviksûblo piulijipta Jêsusib Kristusib sakkerniksanga ânanaudlartok utakkilugo;

14 Ingminik tunnilauktub pivluta, piulijomavluta idluitunit tamainit, ivsornaititsijomavlunelo nangminek inukotiksaminik, attaruilijunik piniarnernut ajungitunut.

15 Tamattominga okâlagit kaiblailutillo innerterilutillo illungertordlutit; kimullônêt nachogijautaililutit.

KAPITEL III.

Attanêt nâlektaujuksauningannik, uvagut tappatojojut nâpkigijaumagapta Kristusikut. Ajungitullerkojîernmik, sunatuinar-niglo assinginik.

ERKAITIKIT, attanivit attanersuill, attanerilugit nâlekovlugit, kunnutuiddlutik piniarnernut ajungitunut tamainut;

2 Kimiglônêt mittautekaratik, akkerartortaililutik, inôtsiarlutik, ringarosujuinermik sakkerititsilutik inungnut tamainut.

*3 **Uvaguttauk** sivorngane sillaitoksôlaungmigapta, tappatolaptalo, tammartadlarluta, ikligunerit kivgartorlugit, sunatui-narniglo alliadlarluta, ningarosungnarmelo annerudjîinermelo arvertarluta, ômigijigêklutalo.

4 Gûdible piulijipta illanâkarninga nagligosungningalo sak-kijârmanik,

5 Idluartullinerit pinialauktavut pitjutiginagit, nâpkigosingnerminulle tâpsoma piloriktilaukpâtigut, erniangupsârnerub ubvautânut, Aernererublo ajunginerub nutângortitsininganut,

6 (Gûdib) kovilauktangata uvaptingnut amigangitomik Jê-suse Kristusikut piulijiptigut;

7 Uvagut tápsoma saimarsautânut idluartitaumalertogut, nerriungnermut kingormgujijuksaukovluta inôtsemik náksaungitomic.

*8 **Tamædsa** okausek okpernartoksôjok. Pijomavunga tamak-koninga ajokertuerkovlutit sokkosijuidlutit, okpertut Gûdemut ajungitullinernik attaruilerkovlugit. Tamakkoa idluarput attornalarmiglo inungnut.

9 Allakille appersûtit sillainiggit illagêt kinguvânginik, aivadlarnerillo akkerartûtinerillo perkojat pivlugit; tamakkoa piungimatta attornaratiglo.

10 Inuk ajokertuinerluktok kemmaguk attausiardlugo aipâniglo innertilaukârdlugo;

11 Kaujimavlutit taimaitok mumiksimangmat idluitullilar-melo, nangminerminut erkartortaumajotut.

*12 **Artémase** tilligupko illingnut, Tichikuselônêt, tuavilutit kailerit uvamnút Nikopolisemut; issumasimagama okkêjoma-vlunga tagvane.

13 Zênase, perkojanik illisimajok, Apolluselo ajorniarkôt-tanginik pitilugik, tillikik.

14 Okpertokattivulle illiniarlît, ajungitullijungnarkovlugit pijarialingnik ikkajorlutik, sullingitôlerkonnagit.

15 Illûnatik uvamnêtut salutipâtit. Salutikit tamaita uvap-tingnik nagligosuktut okpernerme. Saimarsautib illagilise illû-nase. Amen.

Makkoa aglaktaumavut Nikopolisemit Mazedôniamé.

PAULUSIB AGLANGIT FILEMONEMUT.

Filemône кенмвигѣауок, кивгана Онѣсимусе иссумагѣјунг-наервигилуго, кенмалауңмаго.

PAULUSE, Jêsusib Kristusib (kivganga) kellaksugak, Timôteuselo kattangutiga, Filemônemut naglingnartomut piniarkattiingnut,

2 Appiamullo (arnamut) naglingnartomut, Archippusemullo sorsugiakattiingnut, okpertokattigênullo iglungnêtnut.

3 Gûdib Atâapta, Nâlekablo Jêsusib Kristusib sainarsau-tingata ullapirsauingatalo illagilisetôk!

4 Gûdiga kujagivara, issumagitsainarlutit tuksiarnimne;

5 Tussaumagama naglingnerijarnik okpernerijarniglo Nâle- kamut Jêseusemut, ivsornaitunullo tamainut.

6 Okpernekarkattaunît pitsartutitaukovlugo, illitarsinermut ajungitunik tamainik illipsingnêtnik Jêseuse Kristusikut pijunik.

7 Naglingnille kuviastigivavut angijomik mannigortigæl- lugolo; ivsornaitut ômatigît nakkoksititaungmatta illingnut, kattangutiarsuvut.

*8 **Taimaimat** sivôraluârsungikalloorartunga Kristuseme, pi- niaræksarnik perkolutit,

9 Naglingnermulle kaiblatuinarnersarivagit, uvanga imai- tunga Pauluse inutokaujunga, mânnale kellaksugaujungatauk Jêseuse Kristuse pivlugo.

10 Kaiblarpagit tagva, ernera Onêsimuse pivlugo, kellaksor- simanimne ernertârijara:

11 Nelliutome annigortome attulaungitok illingnut, mânnale illingnut uvammullo attortuksaulertok, tâmna utertilugo tilli- vara.

12 Igville tâmna, tagva ômatiga, illaliolauruk.

13 Uvamnêtsainarkojomalauralloartara kivgartortigivlugo simmerdlutit, kellaksorsimanimne okautsit tussarnertut pivlugit;

14 Perkojijomatinnagle pijomalaungitunga, perkojaunermit ajunginiarnît perkonnago, kunnunginermille.

15 Immakâ tamanna pitjutigællugo annikitomik illingnut avilaungnerpok, issokangitomut illingnêtsainarkovlugo;

16 Mâna kivatun-itsungnaerlune, kivgaujomille anginer- saujotut, kattangutitut naglingnartotut; uvamnut angijomik, angiluartomigle illingnut, uviningme Nâlekamelo.

17 Tagva illagijaktut-inasugigumga, illalioruk uvangaujârti- lugo.

18 Sumigle idluitullivigilaukpattit, akkiliksakarapallônêt illingnut, uvamnut illingatilaukit.

19 Uvanga Pauluse aggamnut nangminek aglakpunga, uvanga akkilerniarpakka. Okarvigingigalloarpagit, uvamnut ak- kiliksakaravit illingnik nangminek.

20 Illa, kattangutiarsuga, kennuvlunga pivagit, kuviastigig- lagit Nâlekame; ômatiga nakkoksititsuk Nâlekame.

21 Nâlengniaravit sungertûtigivlutit aglagvigivagit; nellungi- langatauk, okautsina angerkejanginik piniaravit.

*22 Tamanna illavlugo sinniktarviksamnik pinialerit; nerriukkama tuksiarnise pitjutigivlugit tunnijauniartunga illip-singnut.

23 Epafrasib kellaksorsimakattima Kristuse Jêsuse pivlugo,

24 Markusiblo, Aristarkusiblo, Dêmasiblo Lukasiblo pinia-kattima salutipâse.

25 Nâlegapta Jêsusib Kristusib saimarsautingata anernise illagilitsuk. Amen.

Tamakkoa aglaktaumajut Rômame Onêsimusib neksalaukpaît.

AGLAIT EBRÉERINUT.

KAPITEL I.

Kristusib, Gûdib erningata, anjinersavaksôninjanik Engelinit.

ITSAKSOAK Gûdib sivorlit okarvigilauramigit unnuktoer-torlune sunatuinarniglo illiorlune nellautaijutigit,

2 Kingorlermik Ernikut okalaukrok uvaptingnut uvlune tamakkonane. Tâmma kingormgujijuksangortilaukpâ tamaitak-soarnik, tâpsomûnatauk sillaksoak pingortilaukpâ.

3 Tâmma, (Gûdib) ânanauningata keblariutinga, illinganinga-talo adsiluanga, tamainiglo pairsijok okautsiminut pitsartudlar-tomut, ajorniptingniglo pêjailauktok nangminermigut, iksivavok Nâlegaviksûb tallerpiata tungâne kotsingnerme.

4 Engelinit taimak ajungimerôjoliarinavok, attermik taipko-nangat nâlengnarnersamik kingormgujigame.

*5 **Engelit** nelliænnut okarsimanermât: Ernerivagit, uvlome ernertarivagit? Imâglo: Atâtaginiarpânga, uvangalo erneriniarivara? [Img. 2, 7. 2 Sam. 7, 14.]

6 Amalo, erniangokârtok sillaksoarmut ittertiniamiuk, okarpok: Gûdib Engelingitalo illûnatik tuksiarvigijaksarivât.

[Img. 79, 7.]

7 Engelit pivlugit okaralloarpok: Engeline annoringortipait, kivganelo ikkoâlajungortilugit. [Img. 104, 4.]

8 Ernerle pivlugo okarpok: Gûde, iksivautat issokangitomit issokangitomot itsainarpok; nålegauvikpit ajaupianga opigijaujutiksak naggojôvlune opigijautiksauvok.

9 Idluarnekk ivlerivat, illuserlungnerillo ômigivattit; tamanna pivlugo Gûdib, Gûdivit mingoalaukpâtit orksunut kuviasûtiksamat, piluatomik illangnit. [Img. 45, 7. 8.]

10 Igvillo, Nålegak, nuna pigiarninganit tunganektâlaukpat, killaillo aggakpit sennamajangit.

11 Tâpkoa nungujomârput, igville itsainaromârpotit; tâpkoalo nutaujungaerpalliajomârput illûnatik annorâtut,

12 Ulliktut ablatsângortitsomârput, ablatsângoniarpotit tagva; igville tâmnautsainarpotit, Jâritillo nâniatsangilat.

[Img. 102, 26—28.]

13 Engellige nelliænnut okarsimanerkâ: Tâllerpingsma tungânun ingitit, ômigijingnik illijerkârtinnanga ittikkavît ikkovrangænnut? [Img. 110, 1.]

14 Taipkoa illûnatik anerniongilat kivgartortuksauvlutik; tillijaumajut kivgartorkojauvlutik piulijaunermik kingormgujjomârtut pivlugit?

KAPITEL II.

Kristusib, inûb erningata, anginersavaksônninganik Engelinut.

TAIMAIMAT okausek tussartavut nåleluariakarpavut tamarkonnata.

2 Okausek Engelitigut okautaumajok aulajungnangermat, idluitullinerillo nålengerinillo illûnatik pigiarninginit akkilertau-mangmatta:

3 Kanok uvagut kemâjungnarkitâ, piulijaunek taimak angitigijok kammagingikuptigô? Tamanna Nålelab okautigekâ-laungmago, tamattominga tussartut kaujjautipât uvaptingnut.

4 Gûdibtauk tamattominga kigligiudsekattigivait nellunaikutanut, tattamnantullinernullo, pitsartunernullo sunatuinarnut, Anernerublo ajunginerub tunnergutauninganut, tunniorkaigame issumaminik.

*5 Engellit nâlegangortilaunginamigit sillaksoarmut pijomârtomut, okautigijaptingnut.

6 Kigligiudsijokarporle aglait illangine imâk okartomik: Inuk sunauvâ, taimak issumagigaugne, inûblo erninga, taimak pairigaugne?

7 Annikitomik Engelinit mingnersauterkârdlugo, nertornarnermik nâlengnarnermiglo niakôsilaupat, aggakpillo pingortitanginut Nâlegangortidlugo;

8 Tamaita pitilaukpattit ittigangita attânnut. [Img. 8, 5—7.] Tamaita tâpsoma attânnut pitinamigit, sumik kikkitakarkojingilak, tâpsomiuga nâlegakangitomik; sullele takkungilavut tamaita tâpsoma attânnut pititaumangmatta.

9 Tâmnale annikitomik Engelinit mingnersautitaujok, Jêsu-siongmat takkovavut, tokkub ânernadlarningagut niakôsersimajok nertornarnermik nâlengnarnermiglo, Gûdib nâpkiniunginanut tokkomik ôksiniarkovlugo tamaita pivlugit.

10 Pijariakalaungmat Gûdenut (tamaitaksuit tâmna pivlugo ingmatta, tâpsomungalo tamaitaksuit pingmatta,) âniatitauner-nut nâmaksititsomavlugo tâmna kittornganik uuuktunik ânauuivingmut pititsijok, tâpkoalo piulijigigangat Nâlegak.

11 Ivsornaititsijorlo ivsornaititaujullo, illûnatik attautsemit pingmatta. Tamanna pivlugo kangusungilaktauk kattungutimik taivlugit.

12 Okarporlo: Attit okautigijomavara kattangutimuut, illagêktullo akkornganne nertoromavagit. [Img. 22, 23.]

13 Amalo: Tâmna tættigijomavara. Amatauk: Ahâk, mâ-nêpunga kittorngallo Gûdib tunnilauktangit uvamnut. [Jes. 8, 17. 18.]

14 Taimaimat, sorlo sorrutsit uvinekarlutiglo aukarmatta, tâmna ukkutitunak tamakkoninga illangiusimavok, tokkominut pitsartuerutijomavlugo tokkub pitsartuninganik pekartok, tagva Sâtanase,

15 Kivgaujungnaertilugillo tamaita kivgaksainaujut inôsermingne tamât, tokko erksigivlugo.

16 Engelit illilertunginamigit, Abrahable kinguvângit illilertorpait.

17 Tamanna pivlugo kattangutine illûnâne adsigijariakalaukpait, nâpkigosulerdlune, nellâgôrtomiglo ajokertuinerôlerdlune Gûdib sângane, inuit ajorningit issumagijaujungnaerkovlugit.

18 Siorniklauklune nangminek ôktortaumagame, ikkajorungnar-pait ôktortaulertut.

KAPITTEL III.

Kristuse Mõsesemit anjinersauvok. Taimaimat Kristuse tumudlugo ulloreanadllarpok.

TAMANNA pivlugo illipse kattangutigêktose ivjornaitose, kaikojaumakattaujose kaikojinermut kilangimit pijomut, Apostele taimna ajokertuinerôvlunelo okautigijavut, Kristuse Jêsuse ulternaigisiuk;

2 Nellâgôrtoκ taimaititime sângane, sorlo Mõsesel pilaungmat tâpsoma (Gûdib) iglungane illûnâne. [4 Mõs. 12, 7.]

3 Tânnale Mõsesemit nertornarnersauvok, igloliortok, nakorinarnersaungmat iglomit.

4 Iglut illûnaita sennajaulerput kinamut; tamainigle pingortitsijok, tagva Gûde.

5 Mõseselo tâpsoma iglungane illûnâne nellâgôlauralloarpok kivgatut, okautigijaukovlugit okautigijaksat.

6 Kristusele Êrniovluκe (Gûdib) iglunganut nâlegauvok; iglunga tamædsa uvagut, sungertûtiksak nerrinungnerlo nertornautigijavut aulajunguangeruptigik naggatânut.

*7 **Tamanna** pivlugo, sorlo Anernek ajunginek okausekarmat: Uvlome, nippinga tussarupsiuk,

8 Omatise mangaitinasigik, sorlo ipsomane pingmatta, ôktortaunerub uvlungane inukajuitome.

9 Taipsothane atâtapse ôktormanga; nautsertorpânga, piniarnikkalo takkolaukpait Jarit 40it nâvlugit.

10 Taimailiormatta, inukattigênik taipkoninga ningârosûtekalilaukpunga okarlungalo: Omatimikut tammatsainarput! apkosinikkalo kaujimalaungilait.

11 Taimaimat ningarlunga okarmarilaukpunga: Merngoerserviokojamnut ittertuksaungilat. [Img. 95, 7—11.]

12 Udjertoritse kattangutikka, nelise illipsingne ômatekartailile ajortomik, okpingitomik, Gûde ômajok nâlegungnaerlugo pijomik.

13 Uvlulle tamaita nangminipsingnik kaiblainiaritse, sulle uvlomeotillugo; akkunapsingne sittititaujokarkomago ajornerub uivêriklerninganut.

14 Kristuse illanginbvigigaptigo, sungertûtekarnivut aulajungnangeruptigo naggatânut,

15 Okartokartillugo: Uvlome, nippinga tussarupsiuk, ômatise mangaitinasigik, sorlo taipsothane ningaksaivingme pingmatta.

16 Illangita tussaramitsuk, ningaksaivut; illûnatiungitorle, Mõsesikut Egiptenemit aulalauktut.

17 Kikulle ningarosûtigivagit Jârine 40ine? idluitullijut pitjutigilaungilagit, timingit taipkoa asserormatta inukajuitome?

18 Kikkulle merngoerserviokojaminut itterniangitut okautiginarilaukagit? okpingituungitok?

19 Okpinginermut tagva itternek ajuler matsuk, takkovogut.

KAPITEL IV.

Gûdib inukotingita merngoerserviksakarvingennik sulle.

TAGVA mâna ndjertorta angervionivut itterniarnivut merngoerserviokojanganut kamaginago pinata, nellivut kingurainkonnago.

2 Uvaguttauk okautsinik tussarnertunik okautjaumagapta taipkotitunak; taipkoale piulijigilaungilait okautsit okâlatigijajut tussartatik okperinginamigit.

3 Uvagut okpertogut pijomârapta merngoerservingmut, sorlo okarmat: Ningarlunga okarmarilaukpunga: Merngoerserviokojannut itterniangilat. Taipsomanele pingortitaumajut sillaksûb pigiarninganit sennamajarêrmatta,

4 Uvlut 7 ingat pivlugo aglait assingine okarpok imâk: Gûdelo uvlut 7 bingenne merngoerserpok sullinermunit tamainit.

[1 Môs. 2, 2.]

5 Amatauk tamâne: Merngoerserviokojannut ittertüksauungilat.

6 Nelliuniksame sulle tamattomunga ittertüksakarmat, taipkoalo tamattomunga okautjaukârtut itterkojaungimatta, okpinginingat pivlugo:

7 Ama uvlub assia taigivâ, taimak akkunértigijomik kingorngagut, Davidekut okarame: Uvlome, sorlo okarsimangmat, uvlome, nippinga tussarupsiuk, ômatise mangaitinasigik.

8 Jôsuab merngoerservingmut pitilaukpagit, (Gûdib) uvlub assia okautiginajalaungilâ kingorngagut.

9 Tamanna pivlugo sulle merngoerserviksakarpok Gûdib inukotinginut.

10 Merngoerserviokojanganut pinajok merngoersermat sullinermunit, sorlo Gûde sullinermunit.

11 Tagva mâna attaruilita, merngoerservingmut tamattomunga itterkovluta, neliat kattakonnago, ipkoa okpingitut igjaræksarivlugit.

12 Gûdib okausinga ômanartôngmat pitsartudlalarmelo igluktut kênalingmit ipingnersauvlune, kibligutivok saviklugit tarnelo anernerlo, pattektauk saunerlo, erkartuijôvulunelo ômatib issumanginik erkarsautinginiglo.

13 Pingortitamiglo takkuksaungitokangilak tâpsomunga; illûnamassiatigle ijersimanatiglo sakkersimavut ijikita sângangue; tamanna okautigivavut.

*14 **Ajokertuinerôjoksoakarapta** tagva, Jêsusemik, Gûdib er-ninganik, kilangmut aimajomik; kigliutsinek (okperniptingnik) attavigênarlavut.

15 Ajokertuinerôjokanginapta illapsugosugungnaungitomik ajulerniptingnik, illûnânele ôktortaumajomik uvaptitut, ajornekaranele.

16 Taimaimat sivôralugata iksivautaksoak saimarvigijauvik nellipsarlavut, nâpkigijaulerkovluta, saimarsaumiglo nagvârkovluta piulijaujariakarniptingne.

KAPITEL V.

Kristusib ajokertuinerôninganik.

AJOKERTUINERÔJUT neliat inungnit annerimajok inuit pivlugit pititaulermat, Gûdib pinginik udsertorkovlugo, tunnijerkovlugo tunnergutinik tokkotæksaniglo ajornerit pivlugit;

2 Naiperkotigosugungnarlune tammartunik nellojôvlutik, nangminek sangênermik najortekarame.

3 Taimaimattaup, sorlo inuit pivlugit, taimaktaup nangminek pivlune tunnerguseriakarupok ajornerit pivlugit.

4 Ingminiglo taimak nâlengnarsititokanginivok, Gûdemulle annerijaumajok kissime (pivok), sorlo Arone.

5 Taimaktaup Kristuse ingminik nâlengnarsitilaungilak ajokertuinerôjomavlune, (nâlengnartipâle) tâpsomunga okartub: Ernerivagit, uvlome ernertârivagit.

6 Sorlotaup aglait assingine okarmat: Ajokertuijôvotit issokangitomot, Melchisedeub illinganingatut. [Img. 110, 4.]

7 Tâmma uvingme inôtillugo tuksiarnermiglo kennuermiglo tunnerguserpok angijomik nipliadlarlune kugviudlalar-melo tâpsomunga piulijungnartiminut tokkomit; tussâjaugivorlo, Gûde nâlekkamiuk.

8 Erniogalloardlune Gûdemut nâlengnermik illinnialaupok siorniortitaunerminut;

9 Tamaitalo nâmaksitinamigit, nalektiminut illûnainut piulijaujutaumalerpok nâksaungitomik;

10 Gûdemut taijauvlune ajokertuinerôjomik, Melchisedeub illinganingatut.

*11 **Tamakkoa pivlugit** okausiksakaralloarpogut unnuktunik, nellonaertitsinerle okumaipok, tukkisinajanginapse.

12 Illipselo akkunit ajokertuijuksaunajalauralloartose, ama ajokertortaujariakarpose Gúdib okausingita pigiaraninginik aglát, immungmiglo pititaujariakarpose, nerkiksak pitsartujok pinago.

13 Nelliatale sulle immungmik pijariakartub okautsit idluarnermik kaujimangilait, nutarautuinarame.

14 Innersimajulle nerkiksak pitsartujok nerkigijæksarivait, imaitut: sungiutjernermut illisimatitaujunik issumaggit, nellojungnaerungnarlugik ajunginerlo ajornerlo.

KAPITEL VI.

Okpernermit kattangnerub nangianarninganik. Okpernerme sokkosijue, kojaunermik.

TAMANNA pivlugo Kristusib ajokertúsingita pigiarningat pijungnaerlugo, sivumuaromavluta inneriartoromavogut, tunganiléjomanata ama ságiarnermik piniarnernit tokkonartunit, okpernermiglo Gúdemut,

2 Ajokertútsemiglo baptijut pivlugo, pattingmijaunermiglo aggangnut, tokkungajuniglo makkitsomártunik, pidlartaujomárnermiglo issokangitomut.

3 Taimailioromavogullo, Gúde perkojikpat.

4 (Illa) kaumaksartaumalertut, tunnergutiniglo kilangmit pijunik ôksimajut, Anernermiglo ajunginermik illangiutititaumajut,

5 Gúdiblo okausinganik ajungitomic ôksimalauktut sillak-súblo pijomártub pitsartuninginik,

6 (Taimaitut) kiglormut (sálutik) katakkunik, ama Gúdib Erninga ingmingne senningajolingmut kikkiaktorunitsuk, mit-tautigivlugolo, ama nutángortitauningat ságiarnermut ajorna-vingmat.

7 Nuna milluartok sillalungmik kattagvigekattartiminik, tápsomina sennajut piksarsiorlugit perorsianik idluartunik, saimaudjaulármak Gúdemut;

8 Nunale Dorninik Disteliniglo perortokarune, piutsangilak ôminarnerartaunermut kannipok, ikkoâlajuksaujomártok nagga-tiksame.

*9 **Illipsele** naglingnartose ajunginersamik sungertútigivapse, piulijauniarnermiglo pinasuarnersaunasugivluse, taimak okála-galloartogut.

10 Gúde idluitóngimat, puigorniarlugit piniarnise sennauiselo naglingnermut, tápsoma attingane pijase, ivjornaitut kivgartu-laurapsigik, sullelo kivgartorapsigik.

11 Tamattomingale attaruilerkovapse illùnase attunit, nerriugijaksak kollarutigijungnaerlugo naggatânut,

12 Erkeasungniarkonnase, mallikteolerkovlusele kingormgujijuksanik angerutigijaumajomik, okpernermut kennuersârnermullo.

13 Gûdible Abraha angervigilauramiuk, assiminiuk anginersamik taijaksakauginame, nangminermnik taisivok,

14 Okarporlo: Ahamarik illa, saimautsomavagit angijomiglo unnuksivalliatitsomagit. [Môs. 22, 16. 17.]

15 Taimak tagva kennuêlune nerriukpok, angerutigijaumajorlo pivâ.

16 Inuit angermarisôngogalloarput angerkejatik taikassiuтивlugo, taimaitomut okpernarsivlutik soraertipait akkerartortut.

17 Gûdib tagva, angerutigijaumajomik kingormgujijuksat issumame sokkoserniangiuninganik kaujimaviktitsomagamigit, angernaringnek illautipâ,

18 Maggunnut sokkosijuitungnut (Gûde sêglovlune ajornavingmat) sôngojomik mannigorutiksakarokovluta, uvagut killanârtogut nerriugijaksak perkojaumajok uvaptingnut attavigênarlugo;

19 Tamanna tarnipta kissangat sôngovlune kollarnangitok, upkoksûb ungatânut aglât pijok;

20 Takamunga sivorlertok Jêsuse pivluta ittersimavok, Melchisedeub illinganingatut ajokertuinerôtitaujok issokangitomut.

KAPITEL VII.

Melchisede glo Kristuselo.

MELCHISEDEGLE tâmna attaniviolaupok Salememe, Gûdib kotsingnerpângojub ajokertuijokotinga; tâpsoma Abraha pagreartorpâ, uttermat attaniviksuit sorsungninginit, saimaupâlo.

2 Tâmnalo Abrahâb tunitsivigivâ perkutime illûnatik tellimaujoænnik. Attinga imâk nellonaertavok: attanivik idluarnilik. Amalo Salemib attanivinga, imaipok: attanivik ullapirsaijok;

3 Atâtakangitok, anânakarminane, illakanginivok, uvlungillo pigiarnekangilat, inôsingalo naggatekanginivok; Gûdible erninganut adsiotitavok, ajokertuijôtsainarlune issokangitomut.

*4 Tâpsomale angininga nautsertorsiuk, Abrahâbtauk Patriarchojub tunitsivigingmago sâlakarnermut aksârningarilauktame tellimaujoænnik.

5 Lëvib kinguvângit ajokertuinerônermik pititaugamik, perkojakaralloarput inukattigêt kattangutigijamik perkutingita tellimaujoënnik tiguserkovlugit, perkojak malliklugo, Abrahâb timinganit tâpkotitunak tikkigalloarlutiktauk.

6 Taimnale (Melchisedek) tâpkoa akkorngænne illakarnermik unipkautaungigalloardlune, perkutit tellimaujoënnik tigusilaukrok Abrahamit, angerviolauctorlo (Abrahâ) saimaupâ.

7 Akkerartortaujungnangitomigle imaipok: Mingnek anginersamut saimautjauvok.

8 Tamânele inuit tokkojuksat (Lëvitit) perkutit tellimaujoënnik tigusivakput; taipsole (Melchisedeub) inôninga okautigijauvok.

9 Imâglo okarpunga: Lëvitaug, perkutit tellimaujoënnik tigusigalloartok, Abrahâkut tellimaujoënnik tunijivok;

10 Sulle atâtame timinganêlaurame (Lëvi), Melchisedeub (Abrahâ) pagreartormago.

*11 **Nâmaksittannerle** pikpat Lëvitit ajokertuinerôninginut (tâpkoa ajokertuijôtillugit inuit perkojanik pititaungmatta): sôg tagva pijariakarkâ, ajokertuinerôjok tikkituksak taipkoa assingat okautigivlugo, Melchisedeub illinganingatut, Aronib illinganingatuungitok?

12 Ajokertuinerônek ablatsautitaulerpat, tagva perkojattaug ablatsaujariakarput.

13 Taimaitomigle okautigijaujok (Jêsuse), tâmna kinguvârêt (Lëvitit) assinginit pivok, Altâremik kivgartortokalauksimangitunit.

14 Jûdamit Nâlegavut nuisimangmat, nellonaugimat, kinguvârêllo taipkoa (Jûdakut) Môsesib okarvigilaungilaît ajokertuinerônermik.

*15 **Nellonaugillarivok** ama (perkojat Testamentetokame attortut soraertuksauningat), Melchisedeub illinganingatut ajokertuijokalermat assianik,

16 Taimaititaujomik perkojab uviiniliub perkojanguungi- tok, nunguniatsangituble inôtsib pitsartuninganaut.

17 Imâk kigliutsingmat: Issokaugitomut ajokertuijôvotit Melchisedeub illinganingatut. [Img. 110, 4.]

18 Taimak perkojak sivorlek (Testamentetokamêtok) attorungnaertitauvok, ajulerame, sumullo attunginame.

19 Perkojat nâmaksititsijungnangimatta; nerrigutiksamigle ajunginersamik pititauvogut, Gûdemut kaglijutigijungnartap- timgnik.

*20 **Ama:** angermaringnek attortillugo kissiane (ajokertui- jungortitauvok Jêsuse). Taipkoa (Aronikut) ajokertuijungorti- taulaungmatta angermaringnermik illautitsingitomut;

21 Taimnale ajokertuijôtitaulerpok angermaringnermik illau- titsijomut, okarvigijiminut imâk: Nâlegak okarmariklune kak-

kialerutiginiangitamini okarpok, issokangitomut ajokertuijõvo-
tit Melchisedeub illinganingatut; [Img. 110, 4.]

22 Taimaimat piluartomik Testamentemik (angerkattigõng-
nermik) ajunginersamik Jêsuse pimmaklerteolaukrok.

*23 **Taipkoalo** ajokertuijõlauptut unnukput, tokkub taimai-
lingatsainartingimagit.

24 Tâmnale, issokangitomut itsainarame, soraijuitomik ajo-
kertuinekarrok.

25 Taimaimat tâpsomúna Gúdemut pijut, tâpsoma piulijung-
narpait soraijunane; inõtsainalarmelo tuksiarutivait.

26 Taimaitomik ajokertuinerõjomik pijariakarapta ivjornai-
tomik, passijaeksaungitomik, ajortokangitomik, ajortolingnit ing-
migõlingajomik, kilangmillo kotsingnersamik;

27 Pijariakangitomik ajokertuinerõjõtitut taipkutitunak,
uylut tamaita tunnijerkârlune tunnergutinik ajornine nang-
minine pivlugit, kingorngagut inuit ajorningit pivlugit; attau-
siardlune taimailolaungmat, ingminik tunnigame

28 Perkojat ajokertuinerõjungortitsivut inungnik sangétunik;
okauserle angermaringnermik illakartok, perkojat kingorngati-
gut okautaujok, Ernermik pititsivok, issokangitomut námaksi-
viktomik.

KAPITEL VIII.

*Aronib ajokertuinerõninga (Testamentetokok) soraerrok, Jêsuse
mânnu ajokertuinerõngmat kilangme Atâtab tallerpiane.*

OKAUTIGIJAVUT tagva kattidlugit imaiput: Taimaitomik
ajokertuinerõjokarpogut, iksivajomik Nâlegaviksûb iksivautak-
soangane, tallerpiata tungâne kilangme;

2 Tâmnalo kivgartortiovok ivsornaitoviub pinginik, tuper-
miglo miksekârtomik, Gúðib nappartitanganik, inûbleungitok.

3 Ajokertuinerõjulle attunit perkojavut tunnerguserko-
vlugit pilliutinik tunnergutiniglo; taimaimat tâmnatauk piksa-
kartuksauvok, tunnerguserungnarkovlugo.

4 Nuamêkunele ajokertuijõnajangilak; ajokertuijut tagva-
nêngmatta, tunnerguserut perkojat malliklugit.

5 Tâpkoa kilaub pingita adsiluanginik tachanginiglo kiv-
gartorput; imâk Mõsese Gúdemut ajokertortaulermat tupek
innerèksaringmago: Kammatsialerit, okarpok, tamainik senna-
kovlutit, kakkame illingnut unnertõtigiijaumajut adsilivlugit.

6 Mánnale ánanaunersamik piniaræksarsivok, Testamente-
mut (angerkattigêngnermut) ajunginersamut pijitserteogame,
angersimanernmik anginersamik tungavilingmut.

7 Sivorlek tainna ákijariakalaungipat, assia inniksarsior-
taunajangilak.

8 Patsitigingmagit [Jer. 31, 31.] okarlunelo: Ahák, uvlut nel-
liutijomárput, Nálegak okarpok, tagva Israélitit Júdílló Testa-
mentitángortitsivigijomavakka;

9 Testamentitut taipotunaungitok angerutigilauktaptut
angajokánginut, uvlorme taiposome, aggangit tigulaurapkit
aulartilugit nunamit Egiptenemit. Testamentimne sokkosijui-
laungimatta, kammagijomalaungilakkatauk, Nálegak okarpok.

10 Tamadsa Testamentiga (angerutiga) Israélikunut uvlut
tamakkoa kingorngatigut pijomártara, Nálegak okarpok: Per-
kojakka issumanginut pititsomavakka, ómatinginullo aglagoma-
vakka; taipkonungalo Gúdiojomavlunga, inukottigijomárivakka.

11 Nelliatalo inukattine kattangutinélônét ajokertoriakaro-
mángilá, okarlunelo: Nálegak illitariniaruk! Illúnatik illitari-
jomármanga mikkinerpámit anginerpák tikkidlugo.

12 Nápkigijomagapkit idluitulliningit ajorningillo pivlugit,
idluitulliningillo issumagijomaerpakka.

13 Okarlunelo: Nutámik, sivorlek nutaujungnaertipá. Nu-
taungitorle pitokaujorlo kannilerpok nungutauvingminut.

KAPITEL IX.

*Kristusib awiga tunnergutaujok ajunginersauvok Testamente-
tokame tunnergutaulauktunít tamainít.*

TESTAMENTEME sivorlerme perkojakalauralloarpoktauk
kivgartonek Gúdemik, ivsornaitoviglo takkuksaujok pivlugik.

2 Tagvane tupiub párdlinga nappartitaulermat, nennergoar-
villo, sálo, kakkójallo takkojaksat takamanélauput; tamanna
ivsornaitovingmik taijauvok.

3 Tupiuble illanga, upkoksúb aipangata ungatánétok, ivsor-
nainerpámik taijauvok.

4 Tagvanélaupuk illulekut issérluanititsivik Goldeojok,
iklerviglo angersimanertalik, illúnane kallersimajok Goldemik;
mattoma illuane illulekutekalaukpok Goldemik, Mannanik pita-
lingmik, Aroniblo ajaupianganik nutaijoktalilauktomik; ujar-
kangniglo sátungnik, angersimanerub aglaksimavigingnik:

5 Tamattoma kárganépuk ánanaunerub Kérubingoagik;
tápkoa tádlévuk iksivautamik saimarvigijauvingmik; tamakkoa
mámma ingmigólingatilugit okautaujariakangilat.

6 Tamakkoa tagva taimailingatitaungmatta, ajokertuijut kaut tamät ittilaukput tupiub pårdlinganut, (ivsornaitovingmut,) kivgartornerlo Gûdemik piniarlugo.

7 Aipånulle (ivsornainerpâmüt) ajokertuinerôjok kissime attausiardlune Jâreme ittilaukpok, aungmik neksarlune kissiane, tunnergutiksaujomik nangminine, inuillo tammarkattaruingit pivlugit.

8 Tamattomunga Anernek ajunginek nellonaertitsivok, apkotiksak ivsornaitovingmut sakkijârsimangimat sulle, tupek sivorlek attortillugo.

9 Tamanna adsigêgutiksaulaungmat taipsomane; tagvane tunijingmatta tunnergutirik tokkotæksaniglo, Gûdemiglo kivgartortub issumanga tamakkoa nâmaksitilugo ajorpât.

10 Taimaitut nerkiksarlo, imiksarlo ubvarnerillo sunatunait, ivjornailijutiksallo uvinikut illusiokojaulaukput, âkiksor-tauviat nelliutitsiarivlugo.

*11 Kristisele tikkipok ajokertuinerôlerdlune perkutirik pijomârtunik, tupikut ômangat anginersaujokut nâmaksinersaujokullo, aggangnut sennamangitokut, imaipok, mattotunak nâpartisimangitokut;

12 Angusallublônêt nochaublônêt aunginut pingminane, aungminulle nangminerminut attausiardlune ivsornaitovingmut itterpok, issokarniangitotik piulijauviksamik piniarutjilune.

13 Tuktuvaillo saukallo aungita, argjallo tuktuvangmit inungnut ivjornartunut serparsantaujut, ivsornaitikpattigik timit epkêjarlugit,

14 Anginersavaksôjomik tagva Kristusib aungata (ivsornar-tokarane ingminik Gûdemut tunnigame, Anernek ajunginek issokangitok pitsartutigællugo) epkêjarpait issumavut piniarnernit tokkonartunit, Gûdemik ômajomik kivgartorkovluta.

15 Tamanna pivlugotauk Testamentetâmik pijitserteovok, kaikojaumajut perkovlugit kingormgutijaksamik nunguniangitotik angerutaumajomik, tokkonermut piulijaujutiksamat ajornernit Testamentib sivorliub nelliuningane pijunit.

16 Testamentekartune, Testamentemik perkojijok tokkokârlune pijariakarmat.

17 Testamentib angerutinga attulermat tokkub kingorngane kissiane; attungilak, Testamentemik perkojijok inôtillugo.

18 Tamanna pivlugo (Testamente) sivorlektauk, (Testamentokak,) aungmik najortekarane attorkojaungilak.

19 Môsesib perkojat perkojijut tamaita attuarêramigit inungnut illûnainut, nochaublo angusallublo aunginik tigusilerpok, immermiglo, merkuniglo aupaluktanik, Isopemiglo, tamakonungalo aglait inuillo tamaita serparsarpait;

20 Okarlungelo [2 Môs. 24, 8]: Tagva Testamentib aunga, tamatominga Gûde perkojingmat illipsingnut.

21 Taimaktauk tupek perkutillo tamaita attortaujut Gúde kivgartorlugo aungmut tamattomunga serparsarpait.

22 Illúnakasatiglo epkêjartaulerput aungmut, perkojat malliklugit. Aublo kovijauninganut kissianut issumagijaujungnaerne-karpok.

23 Taimaimat kilangmêtunut adsigêgutaujut epkêjartauja-riakalaukput tamakcutigûna; kilangmêtulle nangminek tunnergutinik, tamakkonangat anginersaujuunik, pijariakarput.

24 Kristuse ittingimat ivsornaitovingmut aggangnut sennamajomut, (taimna miksekârtomut, kilangmêtomut adsigêgutiksak,) kilangmulle itterpok, pivluta sakkeromavlune Gúdib kênangata sângane.

25 Amalo: Ittingilak, unuktoertorlune ingminik tunnivlune, ajokertuinerôjotut taipstotunak Jârit tamaita itterpaktotut ivsornaitovingmut, aungme assianik neksarlune.

26 Taimaikune âniatitaukattarajalaukpok sillaksûb pigiar-ninganit. Mânnaile sillaksûb naggatâne attausiardlune sakkerpok, ajornerit pêjariartorlugit, ingminik tunnivlune.

27 Sorlolo inuit tokkojariakarmatta attausiardlutik, kingorngagulle erkartuivekaromârmat,

28 Taimaktauk Kristuse attausiardlune tunnergutautitaumavok unuktoksuit idluitulliningit pêjarlugit. Aipânigle sakkeromârpok ajortolionane neriuktunut tâpsomînga, piulijaujutiksauvlune.

KAPITEL X.

Kristusib tunniningata nâmagijauninganik. Okpernerme aulajuerkojaunermik.

PERKOJALLE tachavut perkutinut pijomârtunut, perkutemariôngilat nangminek. Jârit tamaita tunnijjuksauvut tunnergutinik taimaitsainartunik, tunnergusertulle nâmaksititaujutigijungnangilait.

2 (Nâmaksititaujutigikpattigik), tunijinerit soraerajalaukput; Gúdemik kivgartortut issumamikut ikpigijungnaerajarmatta ajornermingnik, attausiardlutik sujungaititaulauramik.

3 Jârinele tamaine tamakkonunga erkaititaukattarput ajornermingnik.

4 Tuktuvaub saukablo aunginut ajornerit pêjarlugit ajornavingmat.

5 Tamanna pivlugo, sillaksoarmut pigame, okarpok [Img. 40, 7]: Tunnergutinik pilliutiniglo pijomalaungilatit, timemigle âkiksoilaukpotit uvamnut.

6 Tunnergutinik ôtæksanik ajortoêrutiksaniglônêt kuviásut-sangilatit.

7 Tagva okarpunga: Ahák, aggerpunga, aglangne aglaksimavok uvammik, Gúde pijomanit námaksititæksarigapko.

8 Tagvane okarame: Tunnergutinik, pilliutiniglo, ôtaksaniglo, ajortoêrutiksaniglo pijomalaungilatit, kuviaginginivattit-tauk, (perkojat malliklugit tunnijaувaktut),

9 Tagva okarpok: Ahák, aggerpunga, Gúde pijomanit námaksititsartorlugo. Tagva sivorlek soraertipá, aipanga attor-kovlugo.

10 Pijomajanga tamanna pitjutigællugo ivjornaititauvogut, Jêsusib Kristusib timinga tunnijaungmat attausiárdlune.

11 Ajokertuijullo illúnatik perkojauвut, uvlut tamaita Gúdemik kivgartorlutik tunnijekattarlutiglo tunnergutinik taimaitsainartunik; tâpkoale ajornerit péjarungnatsangilait.

12 Tâmnale tunnijerkârame tunnergumik attautsemik ajornerit pivlugit, issokangitomut námatsainartomik, mâнна iksi-vavok Gúdib tallerpiata tungáne.

13 Taimangat utakkivok ômigijine illijaukârtinnagit ittik-kame ikovrangænnut.

14 Tunnergumut attausênarmut námaksitilauramigit issokangitomut ivsornaititauniartut.

15 Tamattominga Anernerub ajunginerubtauв kigligiudsivivigátigut. Sivorngagut okalaurame [Jer. 31, 33.]:

16 Tamædsa Testamentiga (angerutigijomârtara) tâpkonunga uvlut tamakkoa kingorngatigut, Nâlegak okarpok: Perkojakka pititsomavakka ômatinginut, aglagomavakkalo issumanginut.

17 Ajorningillo tamarningillo issumagijomaerpakka.

18 Tamakkonangalle issumagijaujungnaertune, tunnergutiksat attorungnaeriakarivut ajornerit pivlugit.

*19 Tagva mâнна kattangutikka, sivôranata itterungnarapta ivsornaitovingmut, Jêsusib aunga pitjutigællugo,

20 Tamattomunga apkotiksarsilaukpâtigut nutâmik ômanartomiglo, upkoksoakut, tagva uvingimigut;

21 Ajokertuinerôjokaraptalo Gúdib iglunganut:

22 Aivigilavut tagva, ômamut mikselingmut, okpermarikluta, serparsartauvluta ômatiptigut, kellarudjârtauvlutalo issumanit passijaksatjomit, ubvarsimavlutalo timiptigut immermut ivjornaitomut;

23 Attavigênarlavuttauk kigligiudsinek nerriungnermik, aulajungnangerluta; (angilauktoк tamattominga nellagôrmat;)

24 Nangminiptingniglo udjertortigékta, kajungersartigêngnermut, naglerkovluta ajungitullerkovlutalo.

25 Kattimaniksavullo kammagijungnaerniarnagit, sorlo illangit pivangmatta; kaiblartigéklutale, taimaglo pijariakaluarpok, tautukapse, uvluksak kaglilermat.

26 Miksekârnek illitarerkârlugo, pijarêlluta idluitulligupta, tunnergutiksakarungnaerpogut tâva ajornerit pivlugit;

27 Erksinartoksoarmigle nerriugijêksakarvogut erkartuivungmik, ikkomamiglo illimanartoksoarmik, nungutsiniartomik akkerartortunik.

28 Môsêsib perkojanginik tapatojokarpat, nâpkigijaunane tokkotaukojavok, magguk pingasullônêt kigligiudsiningit malliklugit:

29 Immakâ, sugaluluartoksoarmik pidlartaujutiksarsiniarasugivasse (inuk) tullertok Gûdib erninganik, ivsornautigilugolo Testamentib aunga ivsornajutigilauktane, mittautekartorlo Anernermik saimarsautaujomik.

30 Kaujimagaptigo tâmma okartok [5 Môs. 32, 35, 36.]: Kiglungnek akkiniarnekk uvanga pigijara, uvanga akkiniaromavunga, Nâlegak okarpok. Amatauk: Nâlekab inukotie erkartoromârpait.

31 Erksinadlarpok, Gûdib ômajub agganginut ochoniarnek.

32 Uvlôlauktulle erkaumasigik; taipsomane kaumaksartau-mavluse angijomik kappiasuktitaulaurapse, ânianartunik attorluse.

33 Illangagut nangminek mittautauernerutkappianartomullo allêkutaularapse; illangaguttauk illaulaurapse taimaitutigut siorniortitaujunut.

34 Illapsugilaurapsinga kellaksorsimajunga, kувiasukluse aglât kennuersâlarapse perkutipsingnik aksârtaugapse; illipse kaujimajose, ajunginersamik nunguniangitomiglo nangminip-singne perkutiksakarapse kilangme.

35 Tættekarnise eginassiuk, angijomik akkilertaujomârmattamanna.

36 Kennuersârnermigle pijariakarpose, Gûdib pijomajanganik attutsiarkovluse, angerutigijaumajomiglo illangiutitaulerkovluse.

37 Annikitoarsungmik sulle tamattoma kingornagut agger-tuksak aggerniarmat, mullutsannane.

38 Idluartuble okpernek inôtiginiarpâ. Kemâniartorlo, taimna tarnima kувiasûtiginiangilâ.

39 Uvagulle illagingilavut kemâjut erkartortaujomârlutik; okpertulle illagivavut tarnimingnik piuliklertut.

KAPITEL XI.

Okpernilingnik igjarw/saujunik.

OKPERNERLE tunganartomik tettekarniovok nerrigi-jaksanik, kollanginiolarmelo tækkuksaungitunik.

2 Tåpsomûna sivorlit (nertornartomik) kigligiutigijauvut.

3 Okpernermut illitarsivogut, sillaksoak Gûdib okausinganut pingortisimangmat; takkksaujut tamaita pingortitaumaugmatta sunaungitomit.

4 Okpernermut Abele tuunijivok tunnergumik ajunginer-samik Kainemit; ômaugat idluarlune kigligiutauvok, Gûde tunnerguserninganik kigligiutjingmat; tamattomûnalo sulle okålavok, tokkungagalloardlune.

5 Okpernermut Enoch aularudjauvok, tokko takkonago, nennijaunanelo, Gûdib aularutingmago; aularutjaukårtinnago kigligiutaungmat, Gûdemut kuviagijaungmat.

6 Okpernekangitunele Gûdemut kuviagijaunek ajornavik-pok; Gûdemut tikkitsoamajok Gûdekartomik okpertuksauvok, kennertiminut akkiniarteojomik.

7 Okpernermut Noa, Gûdemut okautjaugame sulle takkuk-saungitunik, Gûde naipertorlugo umiaksoarnik sennayok, illame pinlijauviksangænnik; tamattomunga sillaksûb inungit erkartor-pait kingormgutilerlugolo idluarsinek, okpernermit pijok.

8 Okpernermut Abraha nålelaukpok, nunamut kingormguti-jaksariniartaminut aularkojaulerame: aularpok namut ainermik nellogalloardlune.

9 Okpernermut tujormiangolaukpok nuname angerutauma-jome, pijæksaringitamine sorlo; tupênakarlune Isaarlo Jåkolo illagivlugik, kingormgujukattaujûk angerutigijaumajomik tamat-tominga.

10 Neriukkame iglugasæksoarnik, tunganilimajunik, senna-jingat pingortitingallo tagva Gûde.

11 Okpernermut Saratauk pitsartutitaulerpok singailerdlune, ernivlunelo erniviksanga annigorsimajaréralloartillugo, okper-nartônasugigamiuk tamattominga angilauktok.

12 Taimaimattaup timemit attausênarmit tokkungakasakto-mik unuktoksuit erniangovut, sorlo uvloritjatitut kilangmêtuti-tut, siorkatitullo immab kiglinganêtutitut kittiksaungitutat.

13 Okperlutik taipkoa illûnatik tokkovut, angerutigijauma-jut piginagit; ungasiktomille takkolaukpait kollarnagillo kuvi-a-sûtigivlugillo; kigligiksarputtauk tujormiangonermingnik tak-kongartaunermingniglo nuname.

14 Taimaitomik okartut nellonailivut, nunagimaringniartaminguik nunaksarsioramik.

15 Illa, kemaktatik issumagilaurunitsuk, piviksakarajalauput utterunguarlutik.

16 Tammale pinnago kippilerput ajunginersamik, tagva kilangmétomik. Tamanna pivlugo Gúdib kangusútingilait Gúdingænnik taijauvlune; iglogasæksoarnik ákiksoilaurame taipkonunga.

17 Okpernermut Abraha tunnerguserpok Isaarnik ókortaularame; ernetuarlo tumivá angerviomagalloadrlune,

18 Okautigijaujok imák: Kinguváksarnik taijak Isaarnit pijomárpok. [1 Mós. 21, 12.]

19 Issumavlundelo: Gúde tupaktitsijungnarivok tokkungajunit; tamanna pivlugo adsigégutiksarellugo ama tigulerivá.

20 Okpernermut nelliutuksat pivlugit Isaab Jakolo Esauelo saimauserpak.

21 Okpernermut Jakob saimauserpak Jósefib ernigik, ajaupiame nuvua púvigilugo.

22 Okpernermut Jósefe tokkolerame okautjivok Israélib kitortorangita aularviksakaromárningænnik, perkojivlundelo saunine pivlugit.

23 Okpernermut Mósese erniangomangmat, takkinik pingasunik ijerartoangolerpok angajokángminut, tækkoleramikko innerkonadlartok nutarak; attaniviksúb perkojanga sivóraginago.

24 Okpernermut Mósese, inumariolerame, Faraub panningata erninganik taijaujomaerpok.

25 Gúdib inukottingit siorniorkattigijomavlugit amerosungnersauvok ajornerub allianarninganit annigorsártomit.

26 Mittautauerlo Kristuse pivlugo akluijutaunasugiluarpá Egiptenib perkutivaksoanginit: akkiksak issumagigamiuk.

27 Okpernermut Egiptene kemakpá, attaniviksúb ningarínga sivóraginago; takkuksaungitok attavigigamiuk, tautuklugo sorlo.

28 Okpernermut aularviksiorlundelo aungmik kovisiviksiorpok, erniangokártunik tokkotsijomut aktortaukonmagit.

29 Okpernermut taipkoa inmarbik aupaluktak apkotigivát, sorlo nunakut pannertokut ingergavlutik; Egiptenemiuttauk ókorpát, ippidlarlutiglo.

30 Okpernermut Jerichub avaloksoangit ochovut, uvlut 7 it kaivallaklugit pissugvigerkármagit.

31 Okpernermut Rahabe anguniarpaktok nungutaulaungilak okpingitut illagællugit, nautsertortuksak illanákarlune illalioramigik.

32 Sumiglo sulle okariakarkik? Annertuluadlarajarpok, Gideonelo, Barakelo, Simsonelo, Jeftalo, Dávidelo, Samueleo, nellautaijullo unipkautiginajarupkit.

33 Taipkoa okpernermut sálakalaukput attanniovingnik; idluarsailaukput, angervionermik pititaulaukput, Loevillo kanniálungit simunilaukput,

34 Ikkomab pitsartuninga kammiipât, saviksüb ipingninga kemmânavât, sungènerminguit nakkoksititavut, sorsugiartornermingne pitsartutitavut, takkorngartat sorsuktokutsoangit ochotidlalaukput.

35 Arnât tokkungajiatik ama tiguvait ômartitaujut; assingille annaudlaravut, (tokkomit) piulijauniksarsioratik, makki-viksak ajunginersak tikkitsomagamitsuk.

36 Illangit mittautaudlalaraukput nerkersortidlaravlutiglo, kellaksugavlutiglo, parnganaerutjaumavlutiglo.

37 Ujarkanut millortavut, ullimâdlartavut, kappijaudlaravut, saviksoarmut tokkotaavut; arvertalaukput saukallo tuktuvaillo amingunik annorâkarlutik, saksâdlarlutik, kiksarnartomik attorlutik, kappiasuktitaularmiglo;

38 Sillaksüb inungita nellopkotijutigijæksarilauktangit, arvertalaukput siorniorlutik inukajuitune kakkanelo, nunablo kongnângine kairosunginelo.

39 Tâpkoa illûnatik okpernermik kigligiutavut, angerutigijaumajok piginago.

40 Gûdib ajunginersamik issumasinnavigingmattigut sivorngagut, taipkoa nâmaksititaukonnagit uvagut illautimata.

KAPITEL XII.

Sokkosijuerkojaunermik. Kappiasungnipta saimanarninguennik. Ajungitune tamaine pivalliajuksaunermik, Têstamentitâb saimanarningit unginersaunjijaidlarmatta sivorlinit.

TAMANNA pivlugo uvaguttauk, kigligiutsijunik taimak unktigijoksoarnik avatitigut pekarapta: Ajornerit allarlavut uvaptingnut nippingatsainartut erkinautigijavullo, kennuersârlutalo akpangerta akpalliuterkojauniptingne,

2 Jêsuselo takkuunârlugo, okpernermik pigiarnikteolarmelo nâmaksititsijeojok; tâmna kuviasûtekarungnarajalauktok, senningajolik kennuersârlune attorpâ, kangunarningalo kammagingilâ, mânnalo iksivajok Gûdib iksivautaksoangane, tallerpiata tungâne.

3 Tâmna kennuersârtok taimak angitigijomik ajortoliksoarnut akkerartortavulune erkarsiuk, mergortorkonnase, katsungataililuselo tarnipsigut.

*4 **Sulle** ause kovilaungigalloarapsiuk, akkerartornise ajortunik pitjutigællugit;

5 Puigorêrpasselo okausek taimna nakkoksinadlartok illipsingnut, kittornganut sorlo pijck [Sal. okâl. 3. 11. 12.]: Ernîk, Nâlekab sugiarninga nachoginiarnago, munguuganiarnaglo, tâpsomunga pidlartaugvut.

6 Nagligijane Nâlekab sugiarmagit, ernerilertanelo illûnaita issakaniarpait.

7 Sugiartaunek nâniagigupsiuk, tagva Gûdib piniarvigivâse kittorngariluse. Nane ernekarka atâtaminut sugiartaungitomiç?

8 Sugiartaungikupsele, sorlo illûnatik tamattominga illangiutititaungmatta, tagva tammângainâgavose, kittorngaunaselo.

9 Atâtagijavut timiptigut sugiartigilauraptigik illeragilugillo, tagva piluatomik tarnib atâtanga nâlegæksaringilavût, inòkovluta?

10 Taipkoale tagva uvlut ikkitut sugialaukpâtigut issumaminguik; ômale pivâtigut attornartomiç, ivjornaininganik illangiutititaukovluta.

11 Sugiartaunerille illûnatik attortillugit kувiasûtiksaaunasungilavut, kiksautigivavulle; kingornganele tamakkonunga illisimatitaujut, ullapirsarnartomiç idluarniksamiç tunmitsiviginiarpait.

*12 **Tamanna** pivlugo ama kiviksigik aggait kassungajut sêrkullo nukkingertut; [Jes. 35, 3.]

13 Majanganaselo tutiniaritse itikkapsingnut, tussiaktotut neliat koitarkonnago, inûlijaungârkovlugole.

14 Ullapirsautekarnermik illûnainut pinasuaritse, ivsornainermiglo, tamattominga pinasuangitut Nâlegak tækkoniangi-matsuk.

15 Udjertoritselo Gûdib saimarsautânik kingurailertokarkonnago; amârmik kassilinarntomiç perortokarkonnago, akkerartortigêngnermik sakkertitsilune, unuktullo tâpsomunga ivsornarti-taulerkonnagit.

16 Assiniartokarkonnagelo, Gûdemut issumakangitokarkonnagolônêt Esauetut-itomiç; tâpsoma nerkiksak attausênak pivlugo erniangokârune niorgvutigigamiuk.

17 Kaujimagapse, kingorngane saimaudsaunek kingormgutijomagamiuk, perkojaujungnaermat; (atâtame) issumanga ablat-sângortilugo sapperame, keavlune taimailingatinasuaralloardlugo.

*18 **Kakkamut** aktortaujungnartomut, ikkomamut ikkoalajomut tikkinginapse, tâvligâtalingmullônêt, tâksoaktalingmullônêt, sillarnerluksoaktalingmullônêt;

19 Tiptulautib nippinganullônêt, okautsit nippinginullônêt; taipkoninga tussalauktut tussaromalaungilait okautsemik okaut-jajomanginamik.

20 Okautaumajut tagvane sapperamigit. Nergjutillo illangata каккак акторуниук, ујаҕканут milloræksaulaukrok, pittigæksaulaukporlônét.

21 Tækkojaujullo taipkoa erksinartoksôngmatta, Môsese okarpok: Erksivunga sajudlarlungalo.

22 Illipsele Zionib kakkanganut tikkisimavose, Gúdiblo ômajub iglugasaksoanginut, Jerusalemut kilangmêtomut, Engellillo tausendeokattartut unuktoksôninginut,

23 Erniangokârtullo illagêngninginut, kilangme aglaksimajunut, Gúdemullo tamainik erkartuijomut, idluartullo pijarêsimajut anerninginut,

24 Pijitsertomullo Testamentetâmik Jêusemut, aungmullo serparsautiksamut, ajunginersamik okâlajomut Abelib (aunganit.)

25 Udsertoritse, okâlajomik tappatokomase, Taipkoa, nuname okâlatillugo tappatôlauptut, kemmâjungnalaungimatta, tagva uvagut piluartomik kemmâjungnangilagut, kilangmit okâlajok tappagiguptigo.

26 Tâpsoma nippingata taipsomane nuna aulatipâ: Mânnale kigligiutsivok, okarlunelo [Hagg. 2, 6. 21.]: Ama attausiarlunga aulatitsijomavunga nunamik kissianeungitok kilangmigletauk.

27 Imâgle okarame: „ana attausiardlunga“, sakkertitsivok aulajungnartut ablatsaujomârmatta sennamajutitut, aulajuitut itsainarkovlugit.

28 Tamanna pivlugo Nâlegauvik aulajuitok pigaptigo, saimarsautekarluta (attutsiarlavut); tamattomunga Gúde kiygartorlugo kuviagijanganut, kuksasukluta naipertugarivlugo.

29 Gúdivut ikkomaungmat nungutsijoksoak.

KAPITEL XIII.

Kaiblaijutiksanik sunatuinarnik.

SORAERASE kattangutigêktutitut nagliktigêgitse.

2 Siniktarvionermik puigorniarase, illangit, taimailioramik, kaujimanatik Engelinut sinniktarviolaungmatta.

3 Kellaksorsimajut issumaginiarsigik, kellaksorsimakattajutitut; siorniortullo, illipse nangminek sulle timeme inôgapsetauk.

4 Nulliaréngnek idluatsainarle tamaine, nulliarêllo innangaviat ivsornaile; assiniartulle nulliaréngnurmiglo asseroijut Gúdib erkartoromârpait.

5 Illiornise pijomatudlarnermik illakarniarane, pigijase tamâne nâmagisigik. Nangminek okarmat [5 Môs. 31, 6.]: Kemmangniatsangilagit allarniarnaglônét.

6 Taimaimat okarungnarpogut [Img. 118, 6.]: Nàlegak piulijigigapko, erksijomangilanga. Sunamik inuit piniarvigijungnarpàngá?

7 Erkaumaniarsigik ajokertortise, Gúdib okausingiak illipsingnut okálalauktut; tâpkoa inôsingita naggatât kemmergosiuk, okperningallo malliklugo.

8 Jêsuse Kristuse, ikpeksak uvlomelo, issokangitomullo tâmnatsainak.

9 Aulatauntailitise ajokertûtsinut sunatuiurnut tussarngartanullo; pivianadlarmat, ômat aulajungnangerpat; tamanna saimarsaumut pivok, nerkinut pinane, attungimatta tamakkoa pinasuartimingnut.

10 Uvagut (okpertôjogut) Altârekarvogut, tamanna nerrivigijungnangilat kivgartortut tuperme.

11 Nergjutit nellita aungit ajokertuinerôjomut âtaujut ivsornaitoviub illuanut ajornerit pivlugit, taipkoa timingit ôtaulermatta tupersuit avatænne.

12 Tamanna pivlugo Jêsusetauk âniatitauvok ittertarviksûb sillatâne, inuit ivsornaititsomavlugit aungminut.

13 Nellipsarlavut tagva mâna tupersuit avatænnut, mittautaininga attorlugo.

14 Mâne iglugasæksoakanginapta kemaktaumiangitunik, nellituksarsiorpogulle.

15 Soraerata tagva Gûde âtsivigilavut tunnergutinik nertordlerutinik tâpsomûna, tagva okautsinik nertordlertunik kangasinângnit pijunik, attinganik kigligiudsijunik.

16 Avâgosungnek airtuinerlo puigorniarasigik; tunnergutit taimaitut Gúdib kuviagingmagit.

17 Ajokertortise nâleklugillo mallingniarsigik; udsertormatta tarnipsingnik, akkiortuksauvlutik tâpkoa pivlugit; taimailiorkovlugit kuviasuklutik, amersauminatik; tamanna idluatsangimat illipsingnut.

18 Tuksiarutitigut. Uvagut manigornivut imaipok, passijæksaungitomic issumakarapta, idluartomiglo inônasuarapta illûnâne.

19 Kaiblaluarpapsele, taimailiorkovluse, tuavinersamik ama tunnijaukovlunga illipsingnut (tikkilunga).

20 Gúdible ullapirsajub, tokkungajunit annititsijub Nâlegaptingnik Jêsusemik, saukat mianerijersoanganik, Testamentib issokangitub aunganut,

21 Tâpsoma idluarsarlise, illûnâne ajungitullijungnarkovluse perkojangit piniarlugit, sennalunelo illupsingne kuviagijaminik, Jêsuse Kristusikut; tâmna nâlenguarsile issokangitomit issokangitomot. Amen.

22 Kaiblarpapsele kattangutikka, idluiginiarasiuk okausek tamanna idluarsautiksak; naitomic aglagvigilaurapse.

23 Nellokongilapse kattangutivut Timôteuse ama kellarut-jârtaungmat; tâmna aiparivlugo takkojomavapse, tikkituarpat.

24 Salutisigik ajokertortise illûnaita ivsornaitullo illûnaita. Kattangutit Itâliamiut salutipâse.

25 Saimarsautib illagilise illûnase. Amen.

Ebréerinut tamakkoa aglaktaumavut Itâliame, Timôteusiblo neksarpait.

JAKOBUSIB AGLANGIT.

KAPITEL I.

*Okumaitokartillugo kennuersârkojaunermik. Piniarnikut
Gûdib kivgartortaujuksauninganik.*

JAKÔBUSE, Gûdib Nâlekablo Jêsusib Kristusib kivganga, kinguvârêt 12 it sunatuinarne siamangajut sivorlermik kuviasû-tekarkovakka.

2 Kattangutikka nagligijakka, angijomik kuviasugitse, sunatuinarnut ôktortaulerupse,

3 Kaujimavluse, ôkpernipse ôktortauninga kennuersârnermik sakkertitsingmat.

4 Kennuersârnerle sokkosijuituksauvck naggatânut, nâmakserkovluse, illuitôlerluselo, ajoksarkonnaselo.

5 Illapsele nelliat sillatunermik ajoksarune, Gûdemut tuksiarle, tâpsoma illûnaita tunitsivigivait issumalingasuêrlune, nelliallônêt kippilugvigingilâ; tamattominga tagva tunmitsivio-
niarpok.

6 Okperlunele tuksiarle, kollarniarane; kollartok immarbik-sûb mallingititut annoremut aulataumajutitun-ingmat.

7 Inuk taimaitok issumakarniarane Nâlekamut sumik tunit-jivioniarnerninik.

8 Inuk kollartok maggoguserpok piniarnernine tamaine.

9 Kattangulle nikkanarsârtok nertôtile ivlernarnerninik;

10 Akluitorlo nikkanarnerninik nertôtile: asseromârane iviksukkab nuvugolângatut.

11 Sekkinek kiaksôvlune nuilermat, iviksukkat kunnuler-put, nuvugolângillo kattakput, tautuallo ânanaudlartok asserudlarpok: taimaktauk akluitok apkotimine panmeromârivok.

12 Piloridlarpok angut ôktortaunernik kennuersârtok; ôktugaudllarane, tagya niakôtémik ômanartomik pijomârpok Gúdib angerutigijanganik nagliktiminut.

13 Nelliat ôktortaulerune, okarniarane: Gúdemut ôktortaulerpunga. Gúde ôktorlukteunginame, ôktorniangilak attautsemiglônét.

14 Inugle ôktortaulerpok ikligunerminut kajumiksartauvlu-nelo uerisartaugame.

15 Kingorgane ikligunek sâlakalerangame, idluitullinernik sakkertitsivok; idluitullinerle attortaukpat, tokkomik sakkertitsivok.

16 Tamarniarase, nagliktakka kattangutikka.

17 Tunnergutit ajungitit illûnatik, tunnergutillo námaksijut illûnatik pikangat pivut, kaumajub atâtanganit; tâpsomane sokkosernekangilak simmertigégatiglônét tâktorlo kaumajorlo.

18 Issumaminik tâpsoma ernertârilaukpâtigut, miksekârn-erub okausertanginut; sivorliojókovluta pingortitanginit.

*19 **Tamanna** pivlugo, kattangutikka naglingnartut, inuit illûnatik attunit tussarlutik pisârlit, okâlavlutigle pinasârlit, ningarlutiglo pinasârlit.

20 Inûb ningarninga Gúdib idluarijanganik pingimat.

21 Taimaimat makkojungnartut ajornerillo tamaita péjarniarsigik; akkerartoraselo illaliorisiuk okausek, illupsingnut pitatauok, tarnipsingnik piloriktitsijungnartok.

22 Okauserle nâletsarsiuk, tussatuinarlugo piunase, taimai-liornermut nangminipsingnik uivérigapse.

23 Tussatuinartokarpalle okautsemik, nâlengnagolo; tâpsoma adsigivâ angut, tachartôtikut kênaminik kemmergojok;

24 Ingminik kemmergokârdlune aularame, illinganine tagvainak puigorlugo.

25 Ullernaersitsiartorle perkojamik námamariktomik kiv-gaujungnaertitsijomik, tâpsomanédlunelo soraerane; tâmna puigorsârane tussatuinangilak, nâleklugole piniarpok; tamaiior-nermine tâmna piloringniarpok.

26 Akkunapsingnêtokarpalle Gûdemik kivgartorasugijomik, okkanelo attornerluktailitingikuniuk, ômattinele asserorlugo: tâpsoma Gûdemik kivgartorninga piutsangilak.

27 Idluartomik passijæksaungitomiglo Gûdemik kivgartornek Gûdib Atâtab sângane imaipok: Illiarsuit uigarnerillo siorniorningine takkojartorlugit, nangminerlo ivsornartitautailivlune sillaksoarmiunut.

KAPITEL II.

Nellâgut okpertôjut inûb tautua attunginasugicât ; okpernitiglo piniarnikut sakkertipât.

KATTANGUTIKKA, issumaniarase, okpernek Jêsuse Kristusemut, ânanaunerub Nâleganganut inûb kinausinganik kammakojingmat.

2 Angut kattimavipsingnut itterpat, Goldemik ketterdlermik ânanaudlartomiglo annorâlik, aklujorletauk annorâluktok itterpat;

3 Kammagilerupsuglo annorâtsiariktok okarvigilugolo: Maunga igvit ingitit ânanaunersamat; aklujomullo okarupse: Ingane igvit nangilerit, maungalônêt ittikkamnut ingitit;

4 Nâmaktomik issumaginajangilasse tamauna; erkartuijôler-tosele, idluitomik adsigêngititsivluse.

5 Nâlegitse, nagliktakka kattangutikka: Sillaksoarme matomane aklujut, okpernermik akluilutik Gûdib annerilaungilagit, kingormgujukovlugit nâlegauvingmik, nagliktiminut angerutigijaminik?

6 Illipsele aklujok nachogivasse. Akluitut tâpkoangongilat aksorôtijise, kiglisiniarvingmullo pitiluse?

7 Tâpkoangongilat mittautiggit attermik ajungitomik atse-
rartaujutigijapsinguik?

8 Attaniviksûb perkojanga (pijarialiksônerpâk) nâmaksitipoksiuk, aglait malliklugit: Inukattit illiktut nagligiuk; idluartomik pivose.

9 Adsigêngititsigupsele inungnik, idluitullivose, tappatojoksôjutitullo perkojanut pidlartauniarpose.

10 Perkojanik tamainik nâlektub, attauserle nâlengikuniuk, tamaita pidlartaujutigivait tâpsoma.

11 Imâk okartok: Nulliarêngnermik asseroijuksaungilatit; tâmnatauk okarmat: Inuartuksaungilatit. Nulliarêngnermik asseroingikolloaruvit, inuaruville, perkojanik tappatojoksôvotit.

12 Taimak okâlatitse, taimaktauk piniaritse, erkartortaujomârtutitut perkojanut kivgaujungnaertitsijunut.

13 Nâpkigosujitorle nâpkigosujitotomik erkartortaujomârmat; nâpkigosungnerle nertôtivok erkartuinermut pijaunane.

*14 Kanok attornarkâ, kattangutikka, okpernekarnermik okartokarpat, ajungitullinekaranelô? Okpernerub taimaitub piulinajarpaûk?

15 Kattangulle angullônêt arnarlônêt pekaugimarikpat, piksaminik ajoksarlune;

16 Akkunapsingnêtublo okarvigikpagit: Gûdib ikajorlise, kitjakejáritselo akkeartuleritse; tunnitsiviginagillo timib piksanganik: kanok ikajortiginajarkatsûk tamanna?

17 Taimaktauk okpernek ajungitullinermik illakangikune, tokkungavok ingmine.

18 Okartokarajangikunele: Igvit okpernekarpotit, uvangale ajungitullinekartunga; okpernermik, piniarnernik illakangitotomik, takkotilaunga, okpernimniktauk takkotiniarapkit piniarnimnit.

19 Attautsemik Gûdekartotomik okperpotit: idluartotomik taimak pivotit; Sâtanassittauk tamattominga okperivut sajuklutiglo.

20 Inugle attungitôjotit, nellojunguaeromavêt, okpernek ajungitullinermik illakangikune tokkungangmat?

21 Abraha atâtavut ajungitullinerminut idluarsititaungilâk, ernernik Isaarmik tunnerguserame Altareme?

22 Tagva takkovotit, okpernek piniarkattaungmat ajungitullineingane, okpernerlo námaksititaungmat ajungitullinermut.

23 Aglaillo nellautsivut imailijut: Abraham Gûde okperivâ, tamannalo pivlugo idluarsititaulerpok, Gûdiblo illanânganik taijavulune, [1 Mós. 15, 6.]

24 Takkovose tagva, inuk idluarsititaulermat ajungitullinermut, okpernermut kissianut pinnane.

25 Taimaktauk anguniartok Rahabe idluarsititaungilâk ajungitullinermut, tillijaujuk illalioramigik, apkosiniublo assiagut aulartilugik?

26 Sorlo time tokkungangmat anernekangikune, taimaktauk okpernek tokkungagivok piniarnermik illakangikune.

KAPITTEL III.

Okab attortautsiarnînganik: attornerbuktaunînganiglo. Sillatunerub pângat pijub îllînganînganik ullapîrsainartotomik.

KATTANGUTIKKA, illûnatiungitok ajokertuijôjomaniaratik, kaujimagapta, anginersamik tagva erkartortaujomârpta.

2 Illûnata tammarpakkapta sunatuinarnik. Okautsemulle attautsemullônêt tammangitok, tâmna námaksivlune angutavok, timetauk illûnât idluitullitailititsungurpâ.

3 Ahák, horsit nokkilautinut pivavut nálektilugit uvaptingnik; timersoangillo aulatipavut.

4 Ahák, umiaksuit, angijoksôgalloartut, annorersoarmullo ingergartitaudlaralloartut, akkôtearsungmut torártitaulerput, akkotub pijomajanganut.

5 Taimaktauk okak avatearsôvok, angijoksoarniglo pititsivok. Ahák, ikkomársungmut napártoksuit ikkitaujungnangilát?

6 Okaktauk ikkomauvok, sillaksoangolarmelo idluitoksoarnik tættædlune. Taimaidlune okab avatipta akkorngennétub time illúnát ivsornartipá, ikkilugolo inôsivut illúnát, ikkitaugame Sâtanasib ikkomanganut.

7 Nergjutillo tingmitjallo kuglugitjallo ômajoksuillo immaksiutit illúnatik nujititaulerput, inungnut pitsartuérutijavlutik;

8 Okarle inúb pitsartuérutivlugo ajorpá, nokkartitaujungnangitok uma, ajortoksoak tokkonartomik pitaliksôjok.

9 Tâpsomunga Gûde Atâta nakoridlarpavut, tâpsomungatauk inuit piluktaukovavut, Gûdib adsinganut pingortisimajut.

10 Kannermit attautsemit amijokarpok nertordlernermiglo piluktaukojinermiglo. Kattangutikka, taimaituksaungilarle.

11 Puilavik killarmit attautsemit mamaktomiglo kassilinar-tomiglo puilanajarká?

12 Kattangutikka, napártok Faigeliksak orksunik perortisijungnarká? ubvalo napártok Waineliksak Faiginik? Taimaktauk puilavik tarriomiglo immermiglo immakarungnanginivok.

*13 Kina akkunapsingne illisimavlunelo sillatuvá? Tâmma ajungitullinerminik nellonaijaile inôtsiarnerminut, kennuêlunelo sillatolunelo.

14 Omatipsigulle annerutjinermik kassilinar-tomik, akkerartornermiglo pekarupse, nertôtiniarase, sæglunaselo miksekárnek akkerartorlugo.

15 Illisimanerle tamanna pângat pingilak nunamille, inungnit, Sâtanasemillo.

16 Annerutjinerlo akkerartornerlo pikablânermik idluitulliner-miglo najortekarmat.

17 Sillatunerle pângat pijok sivorlernermik ikliguktailivok, taimaktauk ullapirsausêjok, kennuêtok, okautsarêngitok, nâpkigosuktoksôjok ajungitullekattarlune, adsigéktitsijok, takkormôjuitok.

18 Idluarnerle taimaitut malliktingat karngasûtaulerpok ullapirsau-me, taipkonunga ullapirsau-mik attortunut.

KAPITEL IV.

Sillaksáb illusingatut issumakarnek akkerartôtinermik: sakkertitsivok. — Pimariutertailerkojaunermik.

AKKERARTÔTINEK sorsungnerlo akkunapsingne nakit pivâ? Ikligunek timipse avatingine attanniotijok pitjutigingi-laûk?

2 Pijomatudllarpose pinnaselo; ômisukluselo annerutjivose, sulinaselo taimaigalloardluse; akkerartôtivluselo sorsukpose; pekaraselo sumik, tuksiangingapse.

3 Tuksiaralloarpose, pititaunaselo, tuksiarnerlukkapse, imaidluse, ikligunise námaksitilugit inôniaromavluse.

4 Nulliarêngnermik asseroijose, angutillo arnallo, kaujima-ngilasê, sillaksoarmiunik illanâkarnek Gûdemik ômisungniongmat? Sillaksoarmiunik illanâkaromajok, Gûdemik ômisukteolerpok.

5 Aglait sulinatik okarasugivisigik: Anernek illupsingnêtok ômisungnermik akkerartorosukpok.

6 Anginersamigle saimarsaumik tunnijdllarpok. Taimaimat aglait okarput: Piojorijut Gûdib akkerartorpait, piojorijuitullo saimauserpait. [Sal. okâl. 3, 34.]

7 Tamanna pivlugo Gûde naipertugarivlugo pititse. Sâtanase akkerartorsiuk, kemmâniarpâse tagva.

8 Gûdemut kaglititse, tâpsoma tagva kagliniarpâse. Aggase ubvarsigik, illipse ajortuggit, ômatiselo sujungaitisigik illipse maggogusertose.

9 Ajuleritse sannikteriluselo kugvioleritse; ijornise mumigle kugviornermut, kuviasungniselo kiksarnermut.

10 Nikkanarsâritse Gûdib sângane, tâpsoma tagva angijorortitsomârpâse.

11 Terliarkattainiarase illapsingnik, kattangutikka. Kattangutiminik terliarkattaijub, kattangutiminiglo erkartuijub, tâpsoma perkojat terliarkattarivait, perkojallo erkartorpait. Perkojanigle erkartuiguivit, perkojanik mallikteolungilatit, erkartuijôvotille.

12 Attausênauvok perkojanik pititsijok, tâmna piuliklerungnalarmelo asserortitsijungnarpok. Kinauvét igvit assingnik erkartuijotit?

*13 Illipse, tagva pivapse, okartose: Uvlome kaupallônêt aularomavogut iglogasæksoarnut ipkonunga assingnullônêt, tagvane Jâreme attautseme niuverniaromavlutalo pissiniaromavogut.

14 Illipse kanoelártomik kaupat nellojose. Inôsisse kanoengmât? pujoênauvok illa, annikitoarsungnik pivlune, tâvale itsungnaerpok.

15 Imâk okangârtuksauvose: Nâlekab perkokpago, inôguptalo, tamattominga assianiglônêt piniaromavogut.

16 Mânnale piojorinipsingnik nertôtivose. Nertôtinerit taimaitut illûnatik ajortôvut.

17 Ajungitomigle piniaræksaminik kaujimajok, pinnagolo, tâpsomunga idluitullijutauvok.

KAPITEL V.

Akluitut innertertauningænnik, akhujut manigortauningænnik.

Kaiblaijutiksantik sunatuinarnik.

TAGVA illipse akluitose, keavluselo avâladlaritse kappianartut nelluotsomârmatta illipsingnut.

2 Perkutivaksoase auniovut, annorâselo kaurulinut nerrimavut.

3 Goldise Silberiselo mangertornerput; mangertorningillo kigligiutjutaujomârput illipsingnut, uviniselo nerrijomârlugo ikkomatut. Perkutivaksoarnik kattersoilaukpose uvlut kingorliksangine.

4 Ahâk senajut, perorsêvipsingnit kattersoijut, akkiksangita illipsingnut mikkinersautitauningit nipliadlarput; kattersoijullo (tâpkoa) nipliadlarningit Nâlekab Zebaotib siutigingnut pimanerput.

5 Inônatsoridlalaukpose nuname, ikligijase malliklugit, ômatise akkeartortidlarlugit, sorlo nerkiksantik tokkotsiviænne.

6 Idluartok erkartulaukpassè, tokkodlugolo; tâpsomalo akkerartulaungilâse.

*7 Tamanna pivlugo kattangutikka, kennuersâritse, Nâlegak tikkitsiarilugo. Ahâk perorsêvilerijub perorsiat pivianartut nunamit nerringivait, kennuersârlunelo, sillalutjautsiarivait uvlâkullo, unnukullo.

8 Illipsetauk kennuersâritse, ômatiselo nakkoksitisigik; Nâlekab tikkiviksanga kauningmat.

9 Annersauminiarase illase pivlugit, kattangutikka, erkartortaukonnase. Ahâk erkartuijok upkuamêlerpok.

10 Kattangutikka, nellautajut Nâlekab attingane okâlalaukut igjaræksarinarsigik kappiasuktitaunerme kennuersârnermelo.

11 Ahâk piloringnerarpavut kennuersârtut, kappiasuktitaugamik. Hiobib kennuersârninga tussarpasse, Nâlekablo soraertitsininga (ânianinginik) takkolaurivasse; Nâlegak takupsoadlarlune nâpkigosuktotôngmat.

*12 **Angnerójomigle** (okaupapse) kattangutikka, angalungniarase, kilangmiglonét nunamiglonét assinginiglónét taisiluse angalungnermut. Ahailárangapse, ahailárnise taimaile, aukárangapse, aukárnise taimaile; takkormórnermut kattakonnase.

13 Illase kappiasuktitaugune, támna tuksiarle; kuviasukto-karupse, támna imgerutinik imgerle.

14 Kannimajokarpat, illagét angajokánginik kaikojile, tápkoa tuksiarkovlugit pivlugo, mingoarlugolo orksunik Nálekab attingane.

15 Tuksiarnerublo okperniliub kannimajok inúliniarpá, Nálekablo makkitiniarpá; idluitullilaukpallo, issumagijungnaervioniarpok.

16 Ajornipsingnik kigligiksaritse illapsingnut, tuksiarutigégitsele inúlijaukovluse. Idluartub tuksiarninga angijomik pitsartunekarpok, illungertornermut pigune.

17 Eliase inuk uvaptitun-idlune, illungertordlune tuksiarmat sillalukojinane; sillalungilak táva nunamut Járine pingasune takkernelo pingasojortune.

18 Amalo tuksiarmingmat, kilangmit sillalulerpok, nunalo perorsiaminik sakkédlarpok.

19 Kattangutikka, illapse miksekárnek tammaikpago, tápso-ningalo ságiartitsijokarpat,

20 Támna kaujilerle, idluitullijomik sâtitsilauktok apkotingauit tammarnartomit piuliklermat tarnemik tokkomit, ajornivaksuit mattomaniartilugit.

PÉTRUSIB AGLANGIT SIVORLIT.

KAPITEL I.

Unuktoksoarnik Gádib saimarsautinginik annernilingnik. Ivjornailerkojaunermik.

PÉTRUSE Jêsusib Kristusib Apostelinga, takkorngartanut siamangajunut Pontuseme, Galâtsiame, Kappadôtsiame, Asiame, Bitíniamelo;

2 Annerimajut, Gúdib Atátab sivorngagut issumasimani-
nganut, Anermerub ivjornaititsininganut, nálekovlugit, serparsar-
taukovlugillo Jêsusib Kristusib aunganut: Gúdib saimarlise
ullapkoserliselo aglivalliajomik.

*3 **Nertortaule** Gúde Nálegaptalo Jêsusib Kristusib Atátanga
nâpkiningnersoarminut ernertáripsálaungmattigut, ômanartomik
nerriugijaksakarkovluta, Jêsusib Kristusib makkingananut tok-
kungajunit;

4 Asserojuitomik, ivsornangitomiglo, kunnulijuitomiglo ki-
ngormgutijaksakarkovluta, kilangme kumergutaumajomik;

5 Illipsingnut, Gúdib pitsartuninganut sapputijauniartose
okpernermut piulijaulerdluse, tamanna pijarêrtisimajok, sâkker-
kovlugo uvlut kingorliksangine.

6 Tamanna angijomik kuviásûtigijase, unêt tamattomane
annikitomik kiksarniartose (taimaitsariaakarpâ) suatuinarnik
kappianartunik.

7 Okpernisse idluartôvlune, angijomiglo pivianarnersauvlunelo
Goldemit nungujomârtomit, ikkomamut ôktortauvaktomit, nai-
pitaukovlugo nertornarlune nellâgôrlunelo, nálengnarlunelo, Jê-
susib Kristusib sâkkerviksangane;

8 Tâmma takkolaungigalloartase nagligivasse, mânnalo tak-
kungigalloardlugo okpervigigapsiuk, tagva erkiêrtorpose kuvi-
sungnermut okautaujungaungitomot allianartoksoarinullo.

9 Okpernipse soraerviksanga, tamadja tarnib piulijauninga,
tiguniarapsiuk.

10 Pilingnartok tamanna nellautaijut, saimaniksapsing-
nik nellautailauktut, sivunivaksoangagut kennilaukpât issumak-
sarsiorutigilugolo.

11 Issumaksarsiorutigilauramigit nellinunerit illusingillônêt
nellit Kristusib Anerningata tâpkoa illuænnêtul okautigingma-
ngâgit, sivorngagut kigligiutsilaurame âniatitaunernik Kristu-
semêtnik ânanaudlartokaromârtomiglo kingorngane.

12 Taipkoa nellojungnaertitaulaukput, ingmingnut illingangi-
tut uvaptingnulle illingajuksat okautigigamigit; tamakkoa
mâmma okautigijaumavut illipsingnut, okautsinik tussarnertunik
illipsingnut okâlajunut, Anernikut ajunginikut kilangmit tilli-
jaumajokut; tamanna Engelittauk tukkisijomavlugo kajungilâ-
rivut.

*13 **Tamanna** pivlugo issumapsigut kettersusersimatitse,
udjertoritse, saimarsaullo tunnergusiariniartase Jêsusib Kristu-
sib tikkiviksangane tættigivingniarsiuk,

14 Kittorngatitut nálektutitut, illiorniaraselo taipsomanetut,
nellojoksôtilluse ikligunerit malliklugit inôlaurapse;

15 Tâmnale ivjornaitoksôjok illipsingnik kairkojijok mallik-
lugo illipsetauk ivjornaititse arvertarnipsingne illûnâne.

16 Taimak aglaksimangmat: Ivjornaititse, uvanga ivjornainama. [3 Mōs. 11, 44. 19, 2.]

17 Atātalo nipliavigigapsiuk, inungnik adsigēngititsinane erkartuijok, illūnainigle piniarningit malliklugit, tagva arvertaritse kuksasukluse nunamēnipsingne.

18 Kaujimavluse nunguniartomut Silberemullōnēt Goldemullōnēt piulijaunginapse piusekullupsingnit atātanut adsiunipsingnit;

19 Kristusible aunganut erdliingnartomut, saugārsutut sinnaungajuitotut ivjornaitotullo ilauktub.

20 Tāmna sivorngagut issumaksarsiorutaumalauralloarpok sillaksoak tunganilijaukārtinnago, sakkersimajorle nelliunerit kingorlingine pivluse, tāpsomūna okpertose Gūdemut;

21 Gūdible tokkungajunit tuppaktipā, ānanaujoksoangortilugolo, Gūdemut okperkovluse, tættekarkovluselo.

22 Tarniselo sujungaitissigik miksekārnek nāleklugo Anernermut, kattangutinik nagligosokovluse takkormōjuidluse; ōmamullo ivjornaitomut nagliktigēvigitse!

23 Illipse erniangupsārsimajose kinguvāksamit asserorniar-tomiungitok asserojuitomille, Gūdib ōmajub okausingagut, issokangitomot-itsomārtokut.

24 Uviniggit illūnatik iviksukkatitun-ingmatta, inūblo pin-narnarninga illūnane iviksukkat nuvugolāngititun-ingmat. Iviksukkat pannilerput nuvugolāngillo kunnulerput;

25 Nālekable okausinga issokangitomot-itsomārpop. [Jes. 40, 6—8.] Tamædjale okausek okautigijaujok illipsingnut.

KAPITEL II.

Ivsornaitomik: arvertarnekarškojaunernik. Kaiblaijutiksats angajokaujut pivlugit. Kristuse ijjaraksaujok.

TAGVA idluitullinerit tamaita allarsigik, uivēriklernerit tamaita, takkormōrnerillo, anerutjinerillo, terliakattainerillo tamaita;

2 Kippiniaritselo immungmik sillatunilingmik akkusimangitomik, nutakkatitut erniangokammertutitut, aglivaliakovluse tamattomunga;

3 Ōksimalauralloarupse Nālekab illanākarninganik; [Img. 34, 9.]

4 Tikkisimagapse tāpsomunga, sorlo ujarkamut ōmajomut; tāmna inungnut nachogijauvok, Gūdemele annerimavok pivianartoksōvlune.

5 Illipsetauk ujarkatitut ōmajutitut igloliangotitse, igloksoangolerkovluse anernelingmik ajokertuijuksaulerluselo ivsornai-

tunik; tunnijjuksaukovluse tunnergutinik anernilingnik, Gûdib idluarijangimik Jêsuse Kristusikut.

6 Taimainat aglangno aglaksimavok: Ahâk, ujarakamik iglub terrekuksanganik illijivunga Zioneme, annerimajomik pivianartomiglo; neliallo tâpsomunga okpertok kangusuktitauniangi-lak. (Jes. 28, 16.)

7 Illipsingnut tagva okpertose pivianarpok; okpingitunulle ujarak taimna, igloliortut nachogijargat, terrekuksaliangotitau-mavok, [Img. 118, 22.]

8 Ujaraulerdlune aporvingmik, kairtôlarmelo sinnaungau-taujomik [Jes. 8, 14.] taipkonunga aportumut okautsemik, okperi-nagit attoræksarijatik.

9 Illipsele inukattigêngovose annerimajut, ajokertuijut attaniviksôlutik, inuit ivsornaitut, tâpsoma inukottingit; illipsing-nik kairkojjub piinarningit ajungitut okautigilugit pijuksauvose, tâktomit kairkongmasse kaumanerminut tattamartomut.

10 Illipse sivornane inukattigêlaungitose; mâmmale Gûdib inukotigivâse; itsarlo saimarsautekangitose, mâmmale saimaut-jaavose.

*11 Nagligijnjose kattangutit, takkorngartaujose munagingi-tapsingnêtoselo innerterpapse: Uviniub ikliguninginik attortaili-titse, taipkoa tarne akkerartormatsuk;

12 Nellojullo akkorngænne, ajungitomik arvertaritse: illip-singnik terliakattaijut idluitullinerarluse, ajungitullinipsingnik takkokovlugit, Gûdemiglo nertordlerkovlugit kiglisiniarvinb uvlungaue.

13 Inungnut malligæksaukojaujut tamaita nâleksigik Nâle-gak pivlugo: attaniviglônêt nâlegaunerôjok;

14 Angajokâllônêt, tâpsoma tillijangit, akkiniarkovlugit idluitullijunik, ajungitullijuniglo nertordlerkovlugit.

15 Tamædsa Gûdib pijomajanga, illipse ajungitullinermut okausiksaerotitserkovluse inuit sillaitut nellojoksôninginik.

16 Kivgaungititut, kivgaunginisele attortaililugo idluitul-linerub mattutiksanganut; Gûdible kivgaungititut.

17 Inuit illûnaita opigisigik. Kattangutigêt nagligisigik. Gûde nâleksiuk. Attanivik opigisiuk.

18 Illipse kivgaujose nâlekat nâlungniarsigik kuksasutsiar-luse; ajungitut issumagiktullo kissêtaungitok, issumagingitulle-tauk.

19 Tamanna saimarsauteliongmat, inuk kappianarnernik attorungnarpat idluartomik issumagijakaromavlune Gûdib sângane, passijaksauluganelo kappiasuktitaupat.

20 Kanok nertornarajarmât, idluitullinise pivlugit issakajau-gupse? Ajungitullinisele pivlugit kappiasuktitaugupse kemmer-sârluselo, tamanna saimanadlarpok Gûdeme.

21 Tamattomunga kairkojaugapse. Kristusetauk âniadla-laungmat pivluta, igjaræksamik kemmaivlune uvaptingnut, tâpsoma tumminginik mallerkovluse.

22 Tâmma idluitullilautsangilak, uivêriklernermiglo kauningane naipitaujokalaungilak.

23 Tâmma suaktaujarangame, suangilak; âniatitaugame, sil-lungilak; idluartomigle erkartuijomut tamanna perkovâ.

24 Tâpsoma nangminek ajornivut timimine pitipait kejung-nut, idluitullinermut tokkungalerkovluta, idluarnekk inôniarvigilugo. Tâpsoma ikkinginirt inûlijauvose.

25 Saukatitut tammarsimajutitut-ilaurapse; mâmale sâgiar-simavose tarnipse pairijugænnut ajokertuijoksoangænnullo.

KAPITEL III.

*Uiggillo nulliuggillo illingujariakarninginik. Kemmersârko-
jauernerik ânianartokartillugo Kristuse malliklugo.*

TAIMAKTAUK arnat uitik nålegaksarivait; taipkoatauk (Gûdib) okausinginik okpingitut arnat illusinginut okausiungitunut kajungertitaukovlugit,

2 Tâpkoa arvertarningit nålengnerme ikliguktailinermelo takkogunigit.

3 Ananauningit kallininginétuksaungimatta nujamingnik per-gainermullônêt, Goldemik attimanermullônêt, annorâtsianullônêt;

4 Inugle ômamétok takkuksaungitok, sokkosijuidlune pio-joringitomik uimajângitomiglo anerneliojok, tamanna pivianar-mat Gûdeme.

5 Taimaktauk itsak arnat ipkoa ivsornaitut ingmingnik âna-nautitsilaukput, Gûdemik tættekarlutik, uitiglo nåletsainarlugit.

6 Sorlo Sarab Abraha nålengmago, nålekaminiglo taivlugo; tâpsoma pannigiliusimavâse ajungitulligupse, sivôranaselo kik-sarnartomik.

7 Taimaktauk nulliaggit illipse, sillatoluse najortigisigik, arnallo sangênersaungmatta opigisigik, taipkoatauk saimanermut kingormgujukattauniarmatta inôtsemik; tuksiarnise agviartau-konnagit.

*8 **Tagvale** illûnase issunnakarkattigênguariatse, naiperkotigo-sukluse kattangutitut naglikluse, nâpkigosukluse inôtsiarluse.

9 Ajornek ajortomut akkiniartaililugo, suagosungnerillônêt suangnermut; ajungitullititsele, kaujimagapse, kairkojaumagapse, saimanartolingmik kingormgutijaksakarkovluse.

10 Inótsiarnermik tussujok, uvluniglo ajungitunik takkojomajok, okaminik nippangertitsile okausekartaililune ajortomik, kangasinángminullo uivérildertaililune.

11 Ajornek tunnuliuk, ajungitullivlune; ullapirsantisiorle, kátsungaitomiglo pinasnarutigilugo.

12 Nálekab ijikita idluartut takkonârmagit, siutikitalo tuksiarningit (tussarpait); Nálekable kênangata (torârpait) idluitullijut. [Img. 34, 13—17.]

13 Kialo idluitullivigijungnarpâsê, ajungitok mallikupsiuk?

14 Kappiasuktitaugalloorupselónét idluarne pivilugo, pilorikpose. Sivôranartitsininginigle sivôraniarase, kakkilârtailitisele.

15 Nálegarle nertorsiuk ômatipsingne. Opalungaersimat-sainaritsele akkiortugit illûnaita kaujittitanjomajut nerriungnerijapse illupsingnêtab tungavekarninganik;

16 Kemêdluse udjertorhuselo, passijaeksaungitomik illumintekarluse; illipsingnik terliarkattaijut idluitullijionerartise kangusokovlugit, Kristuseme ajungitullinipsingnik mittautekaramik.

17 Gúdele taimaikojikpat, idluarnersauvok, kappiasuktitaugapse ajungitullinek pivilugo, idluitullinek pivilugo pijsaunermik.

*18 **Kristusetauk** attausiardiune âniatitaungmat ajornivut pivilugit, idluartok idluitut pivilugit, pititsomavluta Gúdemut, uvinigigullo tokkotauvlune, anernermigulle ômartitauvok.

19 Tâpsomûnatauk okâlajartulaukpok anernernut parngnaersimavingmêtnut;

20 Ipkoa okperomalaungitut Gúdið kemuersârtub uttakkingmagit, taipsomane Noa inótiliglo umiaksoak sennajaungmat; tâpsoma illuane ikkitut, imaipok sittamaujortut inuit piulijaulaukput immânit.

21 Tamattomunga adsintitauvok mattomane piulijigijavut baptijut; ubvautaungitok timib ipinganut, angerkattigêngniojorle issumame passijaeksaungitome Gúdemelo, Jêsusib Kristusib makkininganut;

22 Tâmna killaliarane, Gúdið tallerpiata tungânêpok, Engelillo, attannersuillo, pitsartudlartullo naipertorpât.

KAPITEL IV.

Aniakut adsintitaujungnarnêptingnik Kristusemut. Pigârtalsauernermik illusitsiariletuksaunermiglo. Okumaitokartilbugo kenuersârkojaunermik.

KRISTUSE ânialaugmat timimigut piviluta, illipsetauk taimaitomik issumamik tigusilermititse; uviikut âniajok idluitullijungnaermat;

2 Kingorngane inôniarnermine sulle uviningne, inuit ikligu-ningimungitok, Gûdible pijomajanganut inôniarlune.

3 Tâvârutigigaptigo, inônipta annigorningane nellojut pijomajangit attutsainalauraptigik, arvertalaurapta illokeudlarnerne, ikliguermelo, tallanermelo, nerriluadlarnermelo, immiluadlarnermelo, mamaitoâlungnelo, Gûdiungituniglo kivgartornerne.

4 Tattaminiarput illaginginapsigik, taipkutitumarlo illusekanginapse kuksalaitunik idluituniglo mittautiksanglo okausekarlutik.

5 Taipkoa kigligiksartuksaujomârput tâpsomunga, opalung-aersimajomut erkartuivlune inôjunik tokkungajuniglo.

6 Tamanna pivlugo tokkungajuttauk okautsinik tussarnertunik okâlaviozivut, erkartortaukovlugit inôjutitut uvinikut, tarnigille ômarkovlugit Gûdeme.

*7 Tamaltaksulle naggatiksangat kaglilerpok.

8 Tamanna pivlugo sillatuleritse erkomavluselo tuksiaritse. Tamainille auginerpângojomik, nagliktigêgitse illingertordluse; naglingnerub ajornerit unuktoksôningit nattungmagit.

[Sal. okâl. 10, 12.]

9 Siniktarviokattigêgitse avamugase.

10 Kivgartortigêgitselo saimarsaumut illûnase attunut tun-nergusiapsingnut, pimaklertutitut ajungititut Gûdib saimar-sautinginiik sunatuinarnik.

11 Okâlajokarpat, Gûdib okausingititut okâlatigivlugit pile. Kivgartortokarpat, Gûdib tunnijanga ajungijutigilugo piniarle? Gûde piniarnernut illûnainut nertortaukovlugo Jêsuse Kristusikut; tâmma nertortauke pitsartunerôlunelo issokangitomit issokangitomot. Amen.

*12 Naglingnurtose illipse, tattaminiarutiginiarasigik kappianartut ônarsitigijase, (tamakkoniga pititaujose ôktortaukovluse,) takkongartanut sorle pijaulerasuginase.

13 Kuviasugitsele, Kristuse kappiasuktitaukattigapsiuk, ânanauningata sakkeromârviane kuviasûtekarkovlusetauk serri-nardluse.

14 Piloridlarpose, mittantaugupse Kristusib attinga pivlugo; Gûdib Anerningata ânanauniliksûb innigingmasse. Tamna mit-tautigijaujok taipkonane, illipsingnele nertortauvok.

15 Inuartotulle-idlune âniatitaujomik, illipsingnêtokartailile, tigliksimajotullônêt, idluitullijotullônêt, kerdlerutijotullônêt as-sime sennajæksanginut.

16 Kristusible inukotingatut âniatitaugune, kangusugane pile, Gûdele nertorliuk tamanna pivlugo.

17 Nellintingmat erkartuinerub pigiarvinga Gûdib iglu-agane. Uvapingnele pigiarukârpat, okperomangitut Gûdib okau-singinik tussarnertunik kanoetomik naggatekaromârkat?

18 Ilduarterlo serlak piulijaujungnarmat, nane sakkeromárká Gúdemik nálengitok- idluitullijorlo? [Sal. okál. 11, 31.]

19 Taimaimat Gúdib pijomájanga malliklugo ániatitaujut, tarnitik perkojæksarivait tâpsomunga, nertornarlune pingortit-sijomut, ajungitullilutik.

KAPITEL V.

Ajokertuijut illagêktullo kaiblartauninginik.

ANGAJOKAUNERÓJUT illipsingnêtot kaiblarpakka, uva-nga angajokaunerôkattaujunga, kighigiutsijôlarmalo Kristusib ánianganik, illangiutekattauvlungalo ánanaunermik sakkeromâr-tomik:

2 Kristusib inukotingit perkojaumajut illipsingnut pairi-niarsigik udsertorlugillo; kunnunermut pinnase kunnutuidlu-sele; kangunartomik perkutiniaromanermut pinnase, ômamulle illungertortomut,

3 (Gúdib) inukotinginut attaniotijomajutitut pinnase, igja-ræksaunialeritsele kattimgajunut.

4 Tagva pairsijoksoak sakkeromârpat, niakôtemik kunnuli-juitomik opinartomik pititaujomârpose.

*5 **Taimaktauk** illipse inôsuktôjose inutokaujut náleksigik. Illúnase nálektigêgitse, piojorijuinermik attaruilititse. Pimariu-tertut Gúdib akkerartormagit, piojorijuitulle nâpkigivait.

[Sal. okál. 3, 34.]

6 Tamanna pivlugo illipsingnik nikkanarsâritse Gúdib ag-ganginut pitsartujoksoarnut, nelliunermine illipsingnik nertor-nartitserkovlugo.

7 Siardlernise tamaita tâpsomunga pitisigik, tâpsoma issu-magitsainarmasse.

8 Sillatuniaritse erkomavluselo; akkerartortise Sâtanase ar-vertarmat Loevetut nipliajoksoatut, êjaksarsiorlune neliaennik.

9 Tâmma okpernermut akkerartorsiuk sôngovluse, kaujima-vluselo kattungutise nunamêtot tamakkonungatauk kappianar-tunut pijaulermingmatta.

10 Gúdible saimanartunik tamainik perkutitaliksúb, uvap-tingnik kairkojijub ánanaunersoarminut issokangitomut Kristuse Jêsusikut, tâpsoma naugminek âkiksorniarpâse námaktomik, nakoksitiluselô, pitsartutiluselô tunganilitiluselô, illipse anniki-tomik kappiasuktitaujose.

11 Tâmma nertortaule pitsartunerôlunelo issokangitomit is-sokangitomut. Amen.

*12 **Silvānuse** kattangutise nertornartok (taimainasugijara) ukkuninga neksarniarmat, aglagvigiarsulaukpapse kaiblarluse, kigligiutigilugolo, Gūdib saimarsautā tættigijase okpernar-tôngmat.

13 Okpertut annerimakattigijapse Babilônemêtut salutipāse ernermalo Markusib.

14 Salutekattigêgitse kunnikluse naglingnerme. Ullapirsau-mik illakarlittôk illûnatik Kristuse Jêsusemêtut. Amen.

PĒTRUSIB AGLANGITA AIPAINGIT.

KAPITEL I.

Okpertotut nellâgôrtotut arvertarkojuanermik. Apostelib avi-niartub kaiblainingata tungavinganik aulajuitonik.

SIMONE Pêtruse, Jêsusib Kristusib kivganga Aposteli-ngalo, okpernermik pivianartomik uvaptitut pimakattiptingnut idluarnerme, Gûdipta piulijiptalo Jêsusib Kristusib pititsining-anut.

2 Gūdib tunnitsivigilise saimanartoksoarmik ullapkosernar-toksoarmiglo, illitarsinermut Gûdemik, Jêsuse Kristusemiglo Nâlegaptingnik.

3 Tâpsoma Gūdib pitsartuningata tunnitsivigingmattigut tamainik inôtsiarnermut arvertarnermullo Gūdib idluarijanganut illingajunik, illitarsinermut tâpsominga uvaptingnik kairkojjomik ānanaunerminut ajunginerminullo;

4 Tamattomūna angnerpāngojuunik pivianartoksoarniglo angerviovogut, imāk, tamakkonunga illangiutitaulerkovluse Gû-

dioninganik, sillaksoarmêtot ikliguningit asserornartut kemmakupsigik.

5 Tagva ajungitapsingnut attaruilileritse, okpernipsingnullo sakkijártitsileritse, ajungitullinermik, ajungitullinermullo illisimanermik;

6 Illisimanermullo námatuinartullinermik, námatuinartullinermullo kennuersârnermik, kennuersârnermullo nálengnermik Gûdemik;

7 Nálengnermullo Gûdemik naglingnermik kattangutinik, naglingnermullo kattangutinik nagligosungnermik illúnainik.

8 Tamakkoa illipsingnékunik pigannerdlutik, erkeasuktianiangilase sullingituiaraselônêt illitarsinerme Nâlegaptingnik Jêsuse Kristusemik,

9 Tamakkoningale pekangitok, tâмна tautungilak, aggangminut tapsikârtok (takkotsiarnek ajorlugo), ajornerilauktamelo pèjartaumaningit puigorpat.

10 Tamanna pivlugo, kattangutikka, attaruililuaritse, kairkojaumanise annerimaniselo aulajutilugit. Taimailiorupse, sumullônêt aporniangilase.

11 Taimaglo angijomik tunnitsiviojomârpose itterviksamik Nâlegapta piulijiptalo Jêsusib Kristusib nâlegauvinganut issokangitomot.

*12 **Taimaimat** katsunganiangilanga tamakkoniga kaiblatsainarluse, tamakkoa kaujimagalloorapsigik, tungauilimavluselo miksekârnermik mâнна sakkijârtomik.

13 Idluarivikparale tupaktênarluse erkaititsinermut, iglome (timeme) tamattomanétillunga.

14 Kaujimagama, igluga (timiga) attorungnaeræksarigapko mânnakassakut; taimak Nâlegapta Jêsusib Kristusib nellojungnaertilaungmanga.

15 Pinasuaromavungale tamattominga erkaumajæksakatsainarkovluse kingunamne.

16 Uvagut okarvigilaurapse Nâlegapta Jêsusib Kristusib tikkitsomârninganik pitsartuuliksoarmik, sillatulungnerit okâlagadlarnarit tukkekangitut mallilaungilavut; uvagulle nangminek ânanauninga takkolaukpavut.

17 Gûdemit Atâtamit pititaungmat nálengnartomiglo nertornartomiglo, nippemut, tâpsomunga pijomut, ânanaunermut angijomit imâk: Tagga erna erdligijara, tâмна kuviagijara.

18 Nippelo tamanna kilangmit pijok tussarpavut, kakkame ivjornaitome illagigaptigo.

19 Nellautaijub okausinganik tunganartomik pekarvogut; tamanna nâlekapsiuk idluartomik pivose, sorlo nenneroak kaumaksajok tâktome, kaulertsiarilugo, uvloriarlo kausiut nuilertsiarivlugo ômatipsingne.

20 Tamannalo kaujijæksarerkârpasse, nellautaijut okausingit aglangnêttut inûb issumanganit nangminerijanganit pitsangimatta.

21 Inûb issumanganut nellautainermik pijokalauksimatsangimat; ivsornaitulle taipkoa Gûdib inukotingit okâlalaukput, Anernermut ajunginermut kajungertitauvlutik.

KAPITEL II.

Ajokertuijut nellangaitut sivornagut okautainingemik.

NELLANGAITUNIGLE nellautaijokalaurivoktauk inuit akkorngæenne, sorlotauk ajokertuijut nellangaitut akkunapsingnêtsomârmatta. Taipkoa senniagut ajokertûtsinik pititsijomârpup assernartunik, Nâlegarlo missiarutigijomârpât pissiarijigilauktatik; ingminguut pititsivlutik asserrudlautiksamik tagvainârtomik.

2 Unuktoksuillo malligomârpup ajokertûsinginik assernartunik. Taipkonunga miksekârnerub apkutâ mittautigijaujomârpok.

3 Pijomatudlarnermullo illipsingnit perkutiniasuaromârpup, okautsinut mikseliungitunut piniarlutik. Taipkoa pidlartautiksangit okautaukammerunguaertut nokkarniangilat, erkartortautiksangillo sinninginivut.

4 Engelit idluitullilauktut Gûdib pidlartaililaunginamigit, tâktoksûble kellaungujanginêdlutik Sâtanasekarvingmut ajæktordlugit pitilauramigit, kumergutaukovlugit erkartuiviksamut;

5 Sillaksoatokaujorlo pidlartaililaunginamiuk, Noale idluarnermik okâlajok, illangillo sittamaujortôvlutik piulilauramigit, ullitornivaksoak pitidlugo sillaksoarmiunut Gûdekaromangitunut;

6 Iglugasæksuillo Sodoma Gomorrало argjainautilerdlugit pidlauramigit asserrlugit, erkaræksangortidlugit idluitullijunut, kingornegane pijomârtunut;

7 Lotelo idluartok piulivlugo, kappiasuktitaujok angijomik inuluâlüksuit illôkeudlartut piniarninginut;

8 (Idluartok tâmna, taipkoa akkorngæennêname, uvlut tamaita tarnimigit idluartokut kappiasuktitaulaukpok idluitullinginginut takkojaminut tussartaminullo): —

9 Tagva Nâlekab Gûdemik nâlektut piulidlarungnarpait ôktortaunermut, idluitulle kumergusiudlugit erkartuiviksamut, pidlartaukovlugit;

*10 **Sugaluluartomik** uvinik malliklugo inôjut, ivsornartunik ikliguktut, nâlekaniglo nachojut, inungmik sillasiojuitut, ingmingnik piojoridlartut, sajugatiglo attanionerit mittautigilugit;

11 Engelit pitsartunersauvlutiglo sôngonersaujut mittautigi-
jaunadlartok patsitiksak taipkoa pivlugit okautigitsangigalloar-
matsuk Nâlekamut.

12 Taipkoale sorlo nergjutitut sillatunekangitutitut-iput,
ingergarmik erniangojutitut tignujaksauvlutik tokkotaksatuinau-
vlutik; mittautekaramik kaujimangitamingnik, asserornartulli-
nermingnelo nungutaujomârput.

13 Idluitullinermingnut akkivioniksatic neksarpait. Issuma-
mikut alliadlarput uvlut tamaita uviniub kuviagijanganut inô-
nermik, kangunartoksôvut makkojungnaadlalarmiglo, kuviasuk-
toksôvut uivêriklernermingne, nerrekattigijarangamise;

14 Ijekarput angijomik illokeudlartunik, ajortullinermik so-
raijunatik, kajumiksarpait kuksalaitut tarnigut, ômatekarlutik
pijomatudlarnermik illummersimajunik, inuit ôminadlartut.

15 Apkut idluartok kemmakamitsuk, tammarnartomut pivut,
Balaamib Bosorib erningata apkutigilauktanga attorlugo; tâp-
soma nâmangitullinerub akkilertauninga tussugidlarpâ.

16 Idluitulliningale pivlugo pidlartauvok, nergjutib kippalub
okajuitub okalerdluno nellautajub sillaininga innertermago.

17 Taipkoa pulavit immekangitut, nuvujat ullajujamut
aulataujut, taipkonunga kappiawartomik tâktoksoarmik kumer-
gutaumajokarpok issokangitomot.

18 Piblingaidlartunik okausekaramik piungitoksoarnik, uvi-
niub ikliguningagut ivsornartullinermut kajumiksarpait imaitut,
kemmâmakasalertut tammarnartomut inôjunit;

19 Kivgaujungnaernermik angervigivait; nangminerle asse-
rornartub kippalogivait. Sâlagijaujok kivgaulermat sâlagijiminut.

20 Makkojungnartunit sillaksoarmêtunit kemmâmajut, illi-
tarsinermut Nâlekamik piulijiptingnik Jêsuse Kristusemik, tai-
maitut ama nappertitaugunik sâlagijauvlutik tamakkonunga,
kingorngane tagva taipkoa illinganingit ajulualerput sivorlermit.

21 Nâmanersaunajarmat taipkonunga, apkosinek idluartomut
kaujilaungikunitsuk, tumunermut perkojanik ivsornaitunik, taip-
konunga pititaumajunik,

22 Taipkonane nellautsimavok okausiovaktok imna okper-
nartok; Kingmek meriarilauktaminik nerrigivok; kuingêngerlo
sallumarsarsimajok sallumaitomut aksakârtinivok ingminik.

KAPITEL III.

Uvlut kingorlît nellitiniarningennik.

TAMAEDJA aglangma aipangit illipsingnut, naglingnar-
tose; tamakkonunga tupaktiluselo erkaitipara issumase nellâ-
gôrtoke;

2 Erkailerkovluse okautsinik mattoma sivornagut nellau-taijunut ivjornaitunut okautigijaujunik illipsingnut; perkojap-tingniglo, uvagut Nálekab piulijipta Aposteligijätigut.

3 Tamannalo kaujilerkârsiuk, uvlut kingorlingine mittaute-kartokaromârmat, ikligunermingnut inôniartunik,

4 Okarlutiglo: Tikkiviksangata angerutaumajub nelluininga nauk? Sivorlit sinnisinangnatta, taimangat illûnatik taimai-lingatsainarput, sorlo pingortitaumajut pigiarningennit-ilaung-matta.

5 Kaujimangilalle, kaujjomanginamik, kilak itsak Gûdib okausinganut pingmat, nunalo immânit, immânêdllunelo;

6 Taimaigalloartillugo sillaksoak taipsomanêtok ullitorni-vaksoarmut nungutauvok immâne.

7 Kilagle nunalo mattomanêtâk okausinganuttauk tamatto-munga pigumitângulerpuk, pijuksaujomârlutik ikkomamut uvluksame erkartuivingine, inuillo Gûdemik nâlegomangitit pidlartauviksangenne.

8 Attauserle nellojæksaringilase naglingnartose, uvlok attau-sek Nálekab sângane Jârititit tausendititit-ingmat, jârillo tau-sendit uvoktut attautsetut.

9 Nálekab angersimanine mullutingilâ, illangita mullutitau-nasugigalloarmatsuk; kennuersârvigivâtigulle, assioniartokarko-jinginame, illûnaitale sâgiarkovlugit.

10 Nâlekable uvluksanga nellitsomârpok sorlo tigliktotut umuaksiortotut; taipsomane kilait nungujomârpok serkorpalu-dlarlutik, pingortitalle ônartovaksoarmut aumajomârpok, nunalo perkutingillo ikkoalanermut nungutaujomârpok.

*11 Illûnatik makkoa nungujomârmatta, angidlartomik illa pijariakarpose inônermik ivjornaitomik, Gûde nâleklugo illior-nipsingnut;

12 Nerriukluselo errinesukluselo Nálekab uvlungata nellu-iviksanganut; taipsomane kilait ikkomamut nungujomârmatta, pingortitallo ônartovaksoarmut aumadlarlutik.

13 Okausingale pitjutigivlugo nerriukpogut kilangmik nutâ-mik, nunamiglo nutâmik, idluarnerub inuiksanganik.

14 Tamanna pivlugo nagliktakka, tamakkoa nerriugigapsigik, attaruilititse ivsornartokarkonnase, pidlaræksaukonnaselo, tâp-soma sângane ullapirsarsinavluse naipitaukovluse.

15 Nâlegaptalo kennuersârninga piulijaujutigisiuk; sorlotauk nagliktok kattangutivut Pauluse aglalaungmat illipsingnut, illi-simanek tunnergusiane malliklugo.

16 Taimaktauk (pigivok) aglangmine tamaine okautigivlugit tamakkoa; illangille tukkekartilugit okumaiput; illisimangitit tunganilimangitullo mumiktitsivut tamakkoningâ, sorlotauk aglangnik tâpkoa assingnik, ingmingnik asserorlutik.

17 Illipsele nagliktakka, tamanna sivorngagut kaujimagap-siuk, udjertoritse illipsingnik, inuit uivétut tammartitsininginut uivêrijaukonnase, nangminek tungavigijapsingnit kattangniardluse.

18 Nálegaptale piulijiptalo Jêsusib Kristusib saimarsautáne illitarsinermelo tâpsomînga aglivalliatitse. Tâmma nertortaule tamattomane issokangitomullo. Amen.

JOHANNESIB AGLARSUNGIT SIVORLIT.

KAPITEL I.

Illagêngnekarnemik: Gâdemut Kristusemullo arcertarnikut kaunajome.

ISSUANT-ILAUKTOK, ijiptingnut takkolauktavut, kem-mergolauktavut, aggaptingnullo aktulauktavut, tussalauktavut, okausek inôgutaujok (okautigivavut illipsingnut).

2 Inôserlo sakkijârsimavok, uvagullo takkolaukpogut kigli-giutsilaptalo okâlavigivapse inôtsemik naggatekarniangitomik, Atâtamêlauktomik, uvaptingnullo sakkertomik.

3 Tâmma takkolauktavut tussalauktavullo okautigivavut illipsingnut, illipsetauk illagêgutekarkovluse uvaptingnut; uvagullo Atâtamut erninganullo Jêseuse Kristusemut illagêngnekarpogut.

4 Tamuttomingalo aglagvigivapse, kuviasúngnise nâmakserkovlugo.

*5 **Tamædsulo** okausek tâpsomangat tussalauktavut, illipsingnullo kighigintigijavut: Gûde kaumaniongmat, tâpsomanelo tâktokangilak.

6 Okarupta, tâpsomunga illagêgutekartogut, tâksiorlutalo, sæglovogut, miksekârnermiglo pingilagut.

7 Kaumajomele arvertarupta, sorlo tâmma kaumajomêngmat, illagêngnekarvogut uvaptingnut; Jêsusiblo, tâpsoma erningata, aungata ubvarpâtigut ajortunit tamainit.

8 Okarupta: ajortokanginapta, uvaptingnik nangminnek uivêrivogut, miksekârnerlo illuptiongêngilak.

9 Ajornivulle kighigiksantigiguptigik, tâmma uertornartôvlune idluartôvok, issumagijungnaervigigamittigut ajorniptingnit, sujungaitilutalo idluitunit tamainit.

10 Okarupta: idluitullilaungitogut, sæglotonerarpavut, okausingalo illuptiongêngilak.

KAPITTEL II.

Kapiteleme 1me okautarjut okautongamerpup. Ajokertuinerluktunik: Antikristuseojunik.

KITTORNGÂRSUKKA, tamakkoninga aglagvigivapse, idluitullerkomase. Idluitullijokarpallo, tuksiarutjekarpogut Atâtame, Jêsusê Kristusemik idluartôjomik.

2 Tâmmalo ullapirsautavok ajornivut pivlugit; ajornivulle kissêtaungitut, sillaksoarmiulletauk illûnatik ajorningit pivlugit.

3 Tamammalo kaujijutigivavut, illitarigaptigo, perkojangit nålekuptigik.

4 Okartokarpat: illitarivara, nålengnagillo perkojangit, tâmma sæglotojoksôvok, tâpsomanelo miksekârnekangilak.

5 Okausinganigle nålektok, tâpsomane nellâgut Gûdib naglingninga nåmaksivok. Tamattomangat kaujimavogut tâpsomanênapta.

6 Tâpsomanêtsainardllune okartok, arvertartuksangivok, sorlo tâmma (Jêsusê) arvertalaungmat.

7 Kattangutikka, nutâmik perkojamik aglagvigingilapse, nutaungitomigle perkojamik, pigiarninganit pigijapsinguik; pigiarninganit tussartase, tamædja perkojak nutaungitok.

8 Ama aglagvigivapse perkojaktâmik, tâpsomanelo illipsingnelo miksekârtojomik; tâksoak annigormat, kaumajorlo miksekârtoke mâmma kaumaksaivok.

9 Kaumajomêdlune okartok, kattangutiminiglo ômisuktok, tâmma taktomêpok sulle.

10 Kattangutiminik nagliktok, kaumajométsainarpok, sinnaunganekarminane.

11 Kattangutiminiglo ômisuktok, tâmnâ tâktomêpok, arvertarlunelo tâktome, namullo ainermik nellovlune; tâktub ijigik takpêtilaungmagik.

12 Aglagvigivapse kittorngârsukka, ajornise issumagijaujunga-naermatta, tâpsonna attinga pitjutigellugo.

13 Atâtaujose aglagvigivapse, issuanit-itok illitarigapsiuk. Inôsuktôjose aglagvigivapse, ajortoksoak sâlagilaurapsiuk. Sorrusiojose aglagvigivapse, Atâta illitarigapsiuk.

14 Atâtaujose aglagvigilaukpapse, issuanit-itok illitarigapsiuk. Innôsuktôjose aglagvigilaukpapse, pitsartunekarapse, Gûdiblo okausinga illipsingnêtsainarmat, ajortoksoarlo sâlagilaurapsiuk.

15 Sillaksoarmik nagligosungniarase, sillaksûb pinginiglônêt. Sillaksoarmik nagligosuktokarpat, Atâtab naglingninga tâpsonmanêngilak.

16 Sillaksoarmêtut illûnatik (uviniub ikliguningit, ijib allianingit pimariuternerillo) Atâtamit pingimatta, sillaksoarmille pivut.

17 Sillaksoarlo nungujomârpok allianarningillo: Gûdible pijomajanganik piniartok, issokangitomut-itsomârpok.

*18 **Kittorngârsuit**, uvlut naggatât nelliutilerpok, sorlolo tussaumagapse Antikristusemik tikkitsomârtomik, mâunalo Antikristusit unnulerput; tamattomangat kaujimavogut, uvlut naggatât nelliutilermat.

19 Uvappingnit taipkoa aularput, illaginginaptigik; illagilaurunittigut uvappingnêtsainarajalaukput; (aularpulle) sakkijârkovlugo illûnatik illagilaungimattigut.

20 Illipsele saimaunekarpose tâpsomangat, ivjornaitomit, tamaitalo illisimavasse.

21 Aglagvigilaungilapse kaujimangitutat miksekârnermik, kaujimagapsiugle, kaujimavluselo miksekârnek sæglunermit pingimat.

22 Sæglojok kinâ, Jêsusib Kristuseoninganik missiarutjijok kissimeungitôk? Tagva Antikristuse, Atâtamiglo Ernermiglo missiarutjijok.

23 Ernermik missiarutjijok Atâtamiktauk pekanginivok; Ernermigle kigligiutjijok Atâtamiktauk pekarivok.

24 Tussalauktassele pigiarnermit illipsingnêtsainarlit. Pigiarnemit tussalauktase illipsingnêtsainarpatta, tagva illipse Ernerme Atâtamelo itsainarniarivose.

25 Tamædsa angerninga, uvappingnut inôtsemik nâksaungitomic (tunnitsivigijomavluta) angermat.

26 Tamakkoninga aglagvigilaukpapse, illipsingnik tammartisijut pivlugit.

27 Saimarsautelo, tâpsomangat pijase, illupsingnêtsainarniarpok, kimullo ajokertortaujariakangilase; sorlole saimarsautib tamainik ajokertormasse, miksekârtôlarmelo sæglunanelo; taimak sorlo ajokertulaungmasse, tâpsomanêtsainaritse.

28 Mâna tagva, kittorngârsuit, tâpsomanêtsainaritse, sakkijâlerpat, kuviasûtekarkovluta kangusugatalo tâpsoma sângane tikkiviane.

29 Kaujimagupse idluartoksôngmat, nellojungnaerivose, idluartomik piniartok tâpsomangat erniangongmat.

KAPITEL III.

Gûdib kittorngangita illinganinginik, tagva: ivjornailinîngænnik, kattangutinik naglingpingænnik, kuviasûtekarnîngænniglo Gûdib sângæne.

KEMERGOTTSE канок ангѳѳомѳлѳ naglingnærmik Atâta sakkijârtitsilaungmat uvaptingnut, Gûdib kittornganginik taijaukogamittigut. Taimaimat sillaksûb inungita illitaringilâse, tâmna illitaringinamitsuk.

2 Nagliktakka, mâna Gûdib kittorngarivâtigut sakkijârsimangilarlo sulle illingajomârnivut. Kaujimavavulle sakkijârnarpat, adsiginiaraptigo; takkomaraptigo illinganinga.

3 Neliat taimaitomik neriugijæksakartok tâpsomunga-tâmna ivsornailiniarpok, sorlo tâmna ivsornaingmat.

4 Idluitullijub perkojat tappagivait; ajornerlo tappaniovok, perkojanik.

5 Kaujimagivose, tâmna sakkersimangmat, ajornivut pêjaromavlugit; tâpsomanelo ajornekangilak.

6 Tâpsomanêtsainartok idluitullingilak; idluitullijub tækko-laungilâ illitarilaunagolo.

7 Kittorngârsuit, kimullônêt uivêrijauniarase. Idluartullijok idluartôvok, sorlo tâmna idluartôngmat.

8 Idluitullijok Sâtanasemit pivok; pigiarninganit Sâtanase idluitullingmat. Tamanna pivlugo Gûdib Erninga sakkersimavok, asseroerkovlugo Sâtanasib piniarninginik.

9 Gûdemit erniangojok idluitullingilak, karngautigimajut ôma (ômatinganut) tâpsomanêtsainarmatta, idluitullijungnangilarlo, Gûdemit erniangogame.

10 Tamattomangat nellonarungnaerpok, Gûdib kittorngangit, Sâtanasiblo kittorngangit nellîngongmangâta: idluartomik pingitok Gûdemit pingilak, kattangutiminiglo naglingitok.

*11 Tamædsa okautjaunivut pigiarninganit tussartase, nagliktigêktuksaugapta;

12 Kaine mallinguago! taimna ajortomit pigame, nukkane tokkopâ. Sunalo pivlugo tokkolaukaúk? Piniarningit ajormatta, nukkangatalo piniarningit idluarmatta.

13 Tattaminiarase kattangutikka, sillaksûb inungita ômigik-passe.

14 Kaujimavogut, tokkomit inôtsemut pigapta, kattangutit nagligigaptigik. Kattangutemik naglingitok tokkomêtsainarpok.

15 Kattangutimiuk ômisuktok, tâmna inuartôvok; kaujima-voselo, inuartok inôsekarungnangimat illuminêtsainartomik.

16 Tamattomangat naglingnek nellojungnaerpavut, inôtsimi-nik tunnijilaungmat pivluta. Uvaguttauk inôsivut tunnijaeksari-givavut kattangutit pivlugit.

17 Nunable mattoma pinginik pekartub kattangutine ajok-sartok takkoguniuk, ômattinelo parngnanaeruniuk tâpsomunga, kanok taimaitub Gûdib naglingninga illumine piginajarkaúk?

18 Kittorngårsukka, okausetuinarmut, okatuinarmullônêt naglingniarata; piniarnermulle miksekârnermullo pita.

19 Tamattomangat nellojungnaerpogut miksekârnermênapta, ômativullo mannigorungnarvavut tâpsoma sângane.

20 Omatipta erkartorpattigut, Gûde anginersaungmat ôma-tiptingnit, tamaitalo kaujimavait.

21 Naglingnartose, ômatipta erkartungipattigut, Gûdemut kувiasûtekarvogut.

22 Sumiglônêllo tuksiarluta, tunnitsivioniarvogut tâpsoma-ngat; perkojangit mallikaptigik, sânganelo kuviagijanganik pi-niarluta.

23 Tâpsomalo perkojanga tamædja, Erningata Jêsusib Kris-tusib attinganut okperkovluta nagliktigêrkovlutalo; taimak perkungmattigut.

24 Perkojanganiglo nålektok tâpsomanêtsainarpok, tâmnalo tâpsomanêpok. Anernerlo tunnijanga uvaptingnut nellunaiku-tarivavut, illuptingnêtsainarniarmat.

KAPITEL IV.

Kaiblainermik ajokertuinerluktut pivlugit. Naglingnerub illinganiganik.

NAGLINGNARTOSE anernerit illûnaita okperinasigik, anernerille ôktorsigik, Gûdemit pingmangâta; nellautaijut nel-langaitut unuktoksuit aimangmatta sillaksoarmut.

2 Tamattomangat Gûdib Aneringa iliitarisiuk: Anernerit illûnatik Jêsusie Kristusemik uvinikut tikkitomik kigligiutsijut, Gûdemit pivut;

3 Anernerillo illûnatik Jêsuse Kristusemik uvinikut tikkitomik kigligiutsingitut, Gûdemit pingilat. Tamadjalo Antikristusib anerninga tussaumajase tikkitsomârmat, tamattomanelo sillaksoarmêlerêrpok.

4 Kittorngârsuit, Gûdemit pivose, taipkoningalo sâlakarpose; illupsingnêtok anginersaungmat sillaksoarmêtomit.

5 Taipkoa sillaksoarmit pivut, tamanna pivlugo sillaksûb inungititut okâlavut, sillaksûblo inungita tussâgôrpaît.

6 Uvagut Gûdemit pivogut; Gûdemik illitarsijub tussâgôr-pâtigut; Gûdemit pingitub tussâgôngilâtigut. Tamattomangat miksekârnerub Anerninga, Anernerlo tammartitsijok illitarilerpavut.

*7 Naglinguartose, nagliktigêlaukta! naglingnek Gûdemit pingmat; nagligosuktorlo Gûdemit erniangovok, Gûdelo illitarivâ.

8 Naglingitub Gûde illitaringilâ; Gûde naglingniongmat.

9 Mattomunga Gûdib naglingninga uvaptingnik sakkersimavok, Gûdib Ernituane tillilaungmago nunamut, uvagut tâpsomûna inôkovluta.

10 Naglingnek tamædsa: uvagut Gûde nagligigaptigoungitok, tâpsomale naglingmattigut, Erninelo tillilaungmago, ullapirsautaukovlugo ajornivut pivlugit.

11 Naglingnartose, Gûdib taimak naglingmattigut, uvaguttauk nagliktigêktuksaugivogut.

12 Gûdemik takkomajokatsangilak. Nagliktigêkupta, Gûde illuptiongênetsainarpok, naglingningalo illuptiongne nâmaksivok.

13 Anernerminik tunitsivigingmattigut, tamanna kaujjutigivavut, tâpsomanêtsainarapta tâmnalo illuptiongênemmat.

14 Takkolaukpogut kigligiutsivogullo, Atâtab Ernek tillilaungmago piuliklerteokovlugo sillaksoarmiunik.

15 Neliat Jêsuse Gûdib erneringmago kigligiutjijok, Gûde tâpsomanêtsainarpok, tâmnalo Gûdemêpok.

16 Gûdiblo naglingninga uvaptingnut kaujimavlugo okperivavut. Gûde naglingniovok, naglingnermêtsainartorlo Gûdemêtsainarpok, Gûdelo tâpsomanêpok.

17 Tamattomunga naglingnek nâmaksivok uvaptingne, kuvasûtekarkovluta uvluksame erkartuivingme; sorlo tâmna ingmat, taimainivogut sillaksoarme tamattomane.

18 Naglingnek erksinermik illakangilak, naglingneruble nâmaksijub erksinek ammitipâ; erksinek ânianartomik illakarmat. Erksijuble naglingnek nâmaksitingilâ.

19 Nagligilavut, tâpsoma nagligerkârmattigut.

20 Okartokarpâ: Gûde nagligijara, kattangutiminiglo ômisuktok, tâmna sæglotojoksôvok. Kattangutine tautuktane nagligingikuniuk, kanok Gûde nagliginajarkaûk tautulungitane?

21 Mattomingalo perkojakarpogut tâpsomangat, Gûdemik nagligosuktub kattangutinetauk nagligijæksaringmago.

KAPITEL V.

*Naglingnek okpernermit pivok. Okpernerub tungavinganik.
Tuksiarnermik.*

NELIAT Jêsusib Kristusioninganik okpertok, Gûdemit erniangoyok. Tâpsomingalo ernertârtomik nagligosuktub, tâpsomangat erniangojoktauk nagligigivâ.

2 Mattomangat kaujivogut, Gûdib kittorningangit nagligigap-tigik, Gûde nagligiguptigo perkojangillo mallikuptigik.

3 Gûdemik naglingnek tamædja, perkojangit mallikaptigik; perkojangillo ajornaugilat.

4 Gûdemit erniangojut illûnatik sillaksûb inunginut aju-gaungmatta; okpernivullo ajugauniovok sillaksûb inunginut.

5 Sillaksûble inunginut kina ajugauvâ, kissime Gûdib Jê-suse erneringmago okpertoungitok?

*6 **Tâmma** tagva, tikkitor immermiglo aungmiglo pivlune, Jê-suse Kristuse; immermik kissianeungitor, immermikle aung-miglo (pivok). Anernerlo tâmnauvok nellonaijajok, Anernek miksekârniongmtat.

7 Pingasôngmatta kigligiutsijut [kilangme: Atâta, Okauserlo, Anernerlo ajunginek; pingasullo tâpkoa attausiovut.

8 Pingasuttauk kigligiutsivut nuname]: Anernek immerlo, auglo; pingasullo tâpkoa attautsemut pivut.

9 Inuit kigligiutsiningit okperiguptigik, Gûdib kigligiutsini-nga anginersauvok; Gûdib kigligiudsininga tamædja Ernermiuk kigligiutsilaurame.

10 Gûdib Erninganut okpertub kigligiutsinek tamanna illu-miutarivâ. Neliata Gûde okperingikuniuk, sæglotunerarpâ, kigligiutsinek okperinginamiuk, Gûdib kigligiutsininga ernermik.

11 Tamædjalo kigligiutsinek, inôtsemik nâksaungitomik Gûdib tunnitsivigingmattigut; inôserlo tamanna Erninganêpok.

12 Gûdib Erninganik pekartok, inôtsemik pekarivok; Gûdib Erninganik pekangitor, inôtsemik pekanginivok.

13 Tamattominga aglagvigilaukpapse okpertose Gûdib Erni-ngata attinganut, kaujimakovluse, nâksaungitomik inôsekarapse, okperkovluse Gûdib Erningata attinganut.

*14 **Tamædjalo** sungertûtiksavut tâpsomunga, sumiglônêt tuksiarangapta idluarjanganik, tussângmattigut.

15 Kaujimagaptalo, tussângmattigut, sumjglônêt kennugupta, kaujimavogut, pijomajavut tâpsomangat pingmigaptigo.

16 Neliata kattangutine idluitullitillugo takkoguniuk, idlui-tullingipat tokkonartomik, tâmma tuksiarle; tagva (Jê-suse)

tunnijiniarpok inôtsemik taipkonunga, tokkonangitomic idluitullilauktunut. Idluinekarpok tokkonartomic, tamanna pivlugo tuksiartokarkovlugo okangilanga.

17 Idluitut tamaita ajorniovut, idluitullinekarporlo tokkonangitomic.

18 Kaujimavogut, Gûdemit erniangojok idluitullingimat; Gûdemille erniangojok ingminik udjertorpok, ajortublo (Sâtanasib) aktorniangelâ.

19 Kaujimavogut, Gûdemit pigapta, sillaksúblo inungit illûnamassiatik ajortomut illingavut.

20 Kaujimavogulle, Gûdib Erninga tikkisimangmat sillatunekartipâtigullo Gûde miksekârtok illitarivlugo; miksekârtomêpogullo Erningane Jêsuse Kristuseme. Tâmma Gûdiovo miksekârtok, inôsiolarmelo nâksaungitok.

21 Kittorngârsuit, Gûdeungitut allarsigik. Amen.

JOHANNESIB AGLARSUNGITA AIPAINGIT.

Arnak okpertok kittorngangillo pilorerkojauvut.

ANGAJOKAUNERÔJOK arnamut Kîriamut annerimajomut kittornganginullo, tâpkoa nagligijakka miksekârnerme; kissimalo pinnanga, illûnatigletaok miksekârnermik illitarsimajut,

2 Miksekârnek illuptiongêtsainartok issokangitomullo uvaptingnêtsainaromârtok pivlugo.

3 Gûdib Atâtab Nâlekablo Jêsusib Kristusib, Atâtab erningata saimarsautiminut, nâpkiningnerminullo, ullapirsautiminullo illagilisetôk, miksekârnermelo naglingnermelo.

4 Kuviasukpunga angijomik kittorngavit akkorngæne miksekârnerme arvertartunik nagvålaurama, sorlo Atâtamut perkojamik tunitjiviogapta.

5 Månnalo kennuvigivagit, arnak, (perkojamik nutâmik sorlo aglagvigingilagit, pigiaruinganille pigijaptingnik,) nagliktigêktuksaugapta.

6 Tamadjalo naglingnek, inôgapta perkojanga malliklugo. Tamadja perkojak, tussaumajase pigiarninganit, inôniarkovluse tâpsomane.

7 Tammartitsijut unnuktut sillaksoarmut pingmatta, Jêsuse Kristusemik uvinikut tikkitomik kigligiutsingit. Taimaitok tammartitsijôvok Antikristuseovlunelo.

8 Udjertoritse sennamaniptingnik tammailerkonnata, illangertaulungitomigle akkiksarserkovluta.

9 Tappatojok Kristusiblo ajokertûsinganêtsungnaerlune, tâmna Gûdekangilak; Kristusib ajokertûsinganêtsainartok, tâmna Atâtamiglo Ernerniglo tamangnik pekarpok.

10 Illipsingnut tikkitokarpatt mattominga ajokertuseljarlungitomik, tâmna iglupsingne illaliorniarasiuk, salutinatagolo.

11 Taipsoninga salutitsijub taipsona idluitulliningit illangjubvigingmagit.

12 Unuktunik aglagutiksakaralloartunga illipsingnut, aglangnulle aglaumullo pijomananga: neriukkamale tikkitsomavluse kannikut okarvigiluse, kuviasungnivut nâmakserkovlugo.

13 Kattangutivit (arnab) annerimajub kittorngangita salutipâtit. Amen.

JOHANNESIB AGLARSUNGITA PINGAJUINGIT.

Gajusib piloringninga okautigijauvok.

ANGAJOKAÛNERÔJOK Gajusemut naglingnartomut; tâmna nagligijara miksekârnerme.

2 Naglingnartotit ômât! illûnâne inôtsiarkovagit atsuilerkolutillo, sorlotauk tarnikut kanoenginavit.

3 Angijomigle kувiasûtekalaukpunga, kattangutit tikkina-mik, miksekârnit okautigingmatsuk, miksekârnerme inôgavit.

4 Anginersamik kувiasûtekangilanga mattomangat, tussarangama kittorungamnik miksekârnerme inôjunik.

5 Naglingnartotit ômât! kattangutigênut tujormianullo illior-nit, nertornartomik pivotit.

6 Tâpkoa naglingnit okautigilaukpât illagênut. Idluartomik pivotit, takkoaksakartilaurangue, Gûdib nâmagijanga malliklugo.

7 Tâpsoma attinga pivlugo aulalaungmatta, nellojumillo sumiglônêt tigusilaungilat.

8 Taimaitunik tagva pitsiarniktuksauvogut, ikkajorteolerkovluta miksekârnermut.

9 Illagêt aglagvigilauralloarpakka, Diotrefesible angajokaujomajub tâpkonane, illaliungilâtigut.

10 Taimaimat tikkikuma, piniaruinganik illiorninganiglo erkaittsomârpara, okâlagalâdlalarmelo mamaitunik okautekarmat uvaptingnik; taimaituinanginivok: Kattangutit nangminek illaliungilait, illalioromajulletauk innerterpait, illagêktunillo pingudlarlugit.

11 Naglingnartotit ômât! ajornek mallingniarnago pît ajunginerle. Ajungitullijok Gûdemit pivok, idluitullijub Gûde takkungilâ.

12 Demêtriuse (ajungitomik) okautigijauvok tamainut, miksekârnermullo nangminek; uvagullotauk kigligiutsigivogut, illip-selo kaujimavose, kigligiutsinivut okpernarmat.

13 Unuktunik aglagutiksakaralloartunga; aglagvigijomangilagille aglaumut sullungmullo.

14 Nerriukpungale tækkojomavlutit killamik, tagva kannikut okarkattigêngniarpoguk.

15 Ullapirsautib illagilitit! Illanârijapta salutipâtit. Saluti-
kit illanârijavut, attingit taivlugit.

JUDASIB AGLANGIT.

*Uivêriklertut ulloreagijaksauningannik. Okpernerme sokkosi-
juerkojaunermik.*

JÛDASE, Jêsusib Kristusib kivganga Jakôbusiblo nukanga (aglakpunga) kairkojaumajunut, ivjornaititaumajunut Gûdemut Atátamut, saputijaumajunut Jêsusie Kristusemut.

2 Gûdib angijomik nâpkigilise, ullapkoserluselo nagligilise-tôk.

3 Erdlingnartose, aglagvigigapse piulijaukattigêngniptingnik, pijariakarasugivara aglangnut makkonunga kaiblarluse, okpernek ivjornaitunut pititaumajok serngnigivlugo perkovluse.

4 Inuit illangit pingitsertorlutik illaungmatta, taipkoa pivlugit sivunivaksoangagut aglaksimavok, tamattomûna pid'artaujomârmatta; Gûdekaromangitut pivakka, Gûdipta saimarsautâ attornerlukkamitsuk kangunartoksoarmut, missiarutigællugolo Nâlegavitôjok Gûde Nâlegavut Jêsusie Kristuse.

5 Erkaititsomavapsele, mattominga kaujimagalloartose: Nâlekab inuit piulidlarkârlugit Egiptenemit, kingorngagut nungutipait taipkoa okpingitut.

6 Engelittauk attaniovingmingnik (sivorlermik) sapkussijut, iglomingiglo kemmajut, kellerutinut issokangitomot sokkosijuituksaujunut kummergusiupait uvloksoarmut erkartuiviksamut.

7 Sorlotauk Sodoma Gomorrало iglugasæksuillo erkânnêtot, makkotitunak ajortullijoksôvlutik, uviningmik assia ikligilugo, makkojungnartulidlalauktut, erkaræksangortitaungmatta, pidlartauvlutik ikkomamut kammitsuitomot.

8 Taimaigivuttauk sinnaktômajut taipkoa, uviningminik ivsornartitsijut, angajokaujunigle nachojut, attaniviksoarniglo mittautekartut.

9 Michaelible, Engelit angajokângata, Sâtanase akkerartoranik, okautjudlarlugo Môsesib timinga pivlugo, erkartorlugo

sapperpâ okautsit mittautelit attorlugit, okarporle: Nâlekab pidlarniarlilit!

10 Tâpkoale mittautekadlarput kaujimangitamingnik; ingergarnik kaujimajamingnele assersorsârutivut ingmingnik, nergjutit sillatunekangitutit.

11 Kappianamêk tâpkoa! Kainib apkotigilauktanga attoramitsuk, Balaamiblo tammarnirilauktanganut perkutiniaromamut kattakkivut, pikablânermingnelo Kôratut nungutauvut.

12 Tâpkoa mamaitoksojut kuviastuluktut nerrekattigigangamise iktôratic neridlarput; nuvujauvut immekangitut, annoremur ingergartitaujut; napârtôvut palliovlutik paungakangitut, maggoertorlutik tokkungajut, amângerutjaumajut.

13 Immarbiub malliksoangititut idlutik kappoalijokut annit-sijutitut kangusûtigijæksamingnik; uvloritjat maungatuinak pijut, taipkonunga târtoksoak kaumanekangimariktok kummergutauvok issokangitomot.

14 Enochele aglât, Adamemit 7iojok, nellautainerivok tâpkononga, okarame: Ahâk, Nâlegak aggerpok ivjornaitut unuktoksuit tausendeokattartut illagellugit,

15 Erkartoriartorlugit illûnaita, Gûdemiglo ipperaijomajut tamaita pidlarlugit, piniarningit Gûdemut akkerartortut tamaita pitjutigivlugit, ajortoliksiullo okauseludlalaungningit tâpsominga pitjutigilugit.

16 Tâpkoa avamudlarlutik passiklitsainarput, ikligunitik malliklugit arvertarlutik; kanningillo piblingaitunik okâladlarput, adsigêngititsivlutik inungnik, perkutiniaromamut.

17 Illipsele, erdlingnartose, okautsit ipkua erkarsigik, Nâlegapta Jêsusib Kristusib Apostelingita sivornagut okauserjangit;

18 Okarvingimasse, uvlut kingorliksangine mittautekartokaromârmat, ikligunitik malliklugit inôniartunik, Gûde ipperarlugo.

19 Tâpkoa ingmingnik ingmigôlingatitut uvinituinauvut arnekekangitut.

20 Illipsele erdlingnartose, illipsingnik igloliangotitse okper-nipsingnut ivjornainerôjomut, tuksiarluselo Anernikut ajunginikut.

21 Gûdiblo naglingninganêtsainaritse, nerriugilugolo Nâlegapta Jêsusib Kristusib nâpkingningina inôtsemur nâksaangitomot.

22 Adsigêktiniarnagillo, illangit nâpkingningermik piniarvigi-sigik;

23 Illangille sivôrasârdlugit piuliniarsigik, ikkomamit nusungniardlugit; ômigilugolo annorâk uvinungmut ipektajok.

24 Tâmnale illipsingnik sapputsijungnartok passijæksaunase, pidlaræksaunasele sakkertitsijungnartok illipsingnik kuviastuluse;

25 Gûde tâмна, sillatujotôjok, piulijivut, nertortaunermik pile, opigijaunermiglo, pitsartunermiglo, ajugakanginermiglo, mâнна issokangitoksoarmullo! Amen.

JOHANNESIB TAKKOTITAUNINGIT.

KAPITEL I.

Johannesib Nâlekamik takkotitauninganik anernikut.

TAMAEDSA Jêsusib Kristusib tækkotitangit, Gûdib tunijangit tâpsomunga, tækkotitjutigilugit kivgaminut, killamik nelliutuksat; tamakkoalo nellonailivait, Engeline tilligamiuk kivgaminut Johannesemut.

2 Tâмна kigliutsilaukrok Gûdib okausinganik, kiglīgiutsinermiglo Jêsuse Kristusemik, tamainiglo takkojaminik.

3 Pilorikrok attuarsijok, tâpkoalo tussartut okautsinik tamakkoninga nellautsijomârtunik, torkorlugillo aglaksimajut makkonane; nelliuningat kanningmat.

*4 **Johannese** (aglakrok) illagêktotalingnut 7 nut Asiamêtunut: Saimarsaumik ullapirsaumiglo pekaleritse tâpsomangat mattomânêtomit, ilauktomillo kaijomârtomillo, Anernernillo 7 nit tâpsoma iksivautaksoangata sânganêtnit;

5 Jêsusemillo Kristusemit; tâмна nertornartôvlune kiglīgiutsijôvok, tokkungajunillo erniangokârtok, nâlegaunerôjorlo attanivingnut nunamêtunut; tâpsoma nagligilaukpâtigut ubvarlutalo ajorniptingnit aungminut,

6 Attanivingortilutalo ajokertuijungortilaukpátigut Gúdemut Atátaminullo: támma nertortaule ajugaunerólunelo issokangitomit issokangitomot. Amen.

7 Ahák, kaivok nuvujatigut, ijillo illúnatik takkojomárpát, tápsomingalo kappisilauktuttauk, inukattigéllo nunaksoarmiut illúnamassiatik aváladlaromárpút. Illa, Amen.

8 Uvanga Alfauvunga Omegauvlungalo, pigiarniovlungalo naggatauvunga, Nálegak okarpok, tamattomaa.étok, ilauktorlo, kajjomártorlo ajugakangitovitôjok.

*9 Uvanga Johannese, kattangutisetauk illangiutekattaavlunga kappiasungnermiglo nálegauvingmiglo Jêsusiblo Kristusib kennersárninganik, kikkertamêpunga Patmusemik attelingme, Gúdib okausinga pitjutigællugo, kigligiutsinerlo Jêsus Kristusemik pitjutigællugo.

10 Anernermetunga Nálekab uvlungane, tunnumnelo nippersoarmik, sorlo tiptuluumik tussartunga,

11 Okartomik: Uvanga Alfauvunga Omegauvlungalo, sivorliovlungalo kingorliovunga. Takkojatillo aglakit makpertanut aglagviksanut, átautikillo illagêktotalingnut Asiamêtunut 7 inut, Efêsusemêtunut, Smirnamêtunut, Pergamusemêtunut, Tiatíramêtunut, Sardusemêtunut, Filadelfiamêtunut, Laodiseamêtunullo.

12 Keviarpunga tagva, takkosaromavlunga nippersoak okálajok uvannut nakit pingmangát. Keviaramalo nennergoarvingnik 7nik Goldinik takkovunga;

13 Nennergoarvillo tápkoa 7it kerkænnêtomik tautulerpunga inûb erningata adsinganik; támma annorársimajok angijoktamik, ketterusersimavlungalo sakkiangmigut ketterumik Goldemik.

14 Niakoale nujangillo kakkortaksôvut saukab merkungititut, aputitut; ijigiglo ikkomatut ikkoalajotut-ipuk;

15 Ittigangillo kakkorlertun-iput, aumauksimajotut kiaksaume, nippingalo sorlo immaksnit unuktut nippingititut,

16 Tallerpingminullo uvloritjat 7it tigumiarpait, kanninganillo annijekarpok saviksoarmik ipiktoksoarmik, igluktut kênalingmik, kênangalo sekkinertut kingarnartotut kaumaridlarpok.

17 Takkolerapkolo, ittiganginut ochovunga tokkojotut; tallerpingminulle pattingmivlunga okarvigivânga: Erksiniarnak; uvanga sivorliovlungalo kingorliovunga,

18 Omavlungalo. Tokkolaukpunga, ahák, inôvunga issokangitomot issokangitomot, táktoksoarmullo (anernerit iningænnut) tokkomullo pêrutekarpunga.

19 Takkojatit aglakkit, tamattomanelo-itut, kingornganelo nelluutuksat;

20 Uvloritjallo 7it tallerpimmêtut takkojavit nellonarningat pivlugo, nennergoarvillo Goldit pivlugit: Uvloritjat tápkoa 7it Engeliövut illagêktotalingnut 7inut, nennergoarvillo 7it takkojatit tamædja illagêktotalit 7it.

KAPITEL II.

Aglangnik illagêktotalingnut Tinut illingajunik: illagênut Efêsusemêtunut. Smirnamêtunut, Pergamusemêtunut, Tiatiramêtunut.

ILLAGÊT Efêsusemiut Engelingat aglagvigiuk: Uvloritjanik Tinik tallerpingminut tigumiartok, nennergoarvit 7it Goldit akkorngænne arvertartok imâk okarpok:

2 Piniarnitit sennanillo kennuersârnillo kaujimavakka, idluitullijullo kennuersârvigijungnanginangne, Apostelionermingniglo okartut, taimainatiglo ôktulaurangne, nagvârlutillo sæglotojok-sôngmatta.

3 Kunnutuidlutit kennuersârlutillo attera pivlugo sennavotit, merngortulaunaglo.

4 Erkartujutiksakarpungale illingnut; nagligosungnek sivorlek soraertinangne.

5 Erkailerit, sunamit kattangneravit, kakkialerillo, piniarnerit sivorlit piniarlugit. Pingikuville, tikkisârniarpagit, nennergoarvit inninganit pinguvlugo nûtsomârpara, kakkialingikuvit.

6 Mattomingale pekarpotit ômisûtigigangne Nikolaitit piniarningit, tâpkoa uvangatauk ômisûtigivakka.

7 Siutiggub tussarligit Anernerub okausingit illagênut: Sâlakartok nerrititsomavara napârtomit ômanartomit, Gûdib Parâdisinganêtomit.

*8 **Illagêt Smirnamiat** Engelingat aglagvigiuk: Sivorliovlunelo kingorliojok tokkolauklunelo ômarmijok imâk okarpok:

9 Piniarnitit kaujimavakka, kappiasungnillo akluñillo (akluigalloartotit), mittautauñillo okartunut Jûdionermingnik taimainatiglo, Sâtanabile ajokertuivinganut illingavut.

10 Sivôraginiarnagit nellillônêt kappianartut illingnut nellituksat. Ahâk Sâtanabile illapse illangit parngnanaersimavingnut pititsomârpaait, ôktortaukovluse kappiasuktitaukovluse uvlunik 10nik. Sokkosijuilerille tokko tikkidluglo, tagva niakôtémik ômanartomik tunnitjivigijomagapkit.

11 Siutiggub tussarligit Anernerub okausingit illagênut: Sâlakalertok tokkub aipanganut pijauniangilak.

*12 **Illagêt Pergamusemiut** Engelingat aglagvigiuk: Ipiktomik igluktut kênalingmik saviksoalik imâk okarpok:

13 Sulijatit kaujimavakka, nunakarnille nane, Sâtanabile ik-sivautaksoangata inningane, atteralo attavigigangne, okpernerlo uvamnut missiarutiginago uvlune ipkonane aglât, Antipase at-taruilvlune uvamnik kigligiutsijok tokkotaungmat illipsingne, Sâtanabile innekarviane.

14 Mikkijomigle erkartuijutiksakarponga illingnut, tagvane inukottekaravit Baalamib ajokertûtânik nâlektunik; tâpsoma Balake ajokertormago, Israëlib kittorninganginut aporviksarsior-kovlugo, nerrerkovlugit Gûdeungitunut tunnergutinik, assiniarkovlugillo.

15 Taimaktauk inukottekarnigavit, Nikolaitit ajokertûsinginik nâlektunik, tamanna ômisûtigivara.

16 Kakkialerit! pingikuville tikkisârniarpagit, sorsugiartorlugit kannerma saviksoanganut.

17 Siutigub tussarligit Anernerub okausingit illagênut: Sâlakartok nerrititsomavara Mannanik ijersinajunik; tunnitjivigijomavaralo ujarkamik kakkortamik, attermiglo nutâmik ujarkamut aglaksimajomik, kimut illitarijaungitomik, inuata kissime (illitarivâ).

*18 Illagêt Tiatiramiut Engelingat aglagviginik: Gûdib erninga ikkomatut ikkoalajotut ijekartok, ittiggaliglo kakkorlertun-itudnik, imâk okarpok:

19 Piniarnitit kaujimavakka, nagligosungnillo, kivgartornillo, okpernillo, kennuersârnillo, sullidlaravillo kingorlit pivalliati-lugit sivorlinit.

20 Mikkijomigle erkartuijutiksakarponga illingnut, arnâluk Jesabele nellantajôvlune okartok, innertinginangne, ajokertuinerlugangat kivgakka uivêrivlugit assiniarkovlugit, nerritiniarkovlugillo tunnergutinik Gûdeungitunut.

21 Piviksakartilaukparalo kakkialerkovlugo anguniarnermi-nik, kakkialingilarle.

22 Ahâk, imangavingmut egipara, kappianartoksoarmullo pitilugit tâpsominga arnarnialauktut, kakkialingipatta piniarnermingnik.

23 Kittorningangillo annauvlugit tokkotsomavakka. Illagêllo illûnatik nellojungnaerriarpânga, taktuniglo ômatiniglo kighlisiinartok uvangaugama, illûnaselo attunit piniarvigijomârpapsee illiornerijase malliklugit.

24 Illipsele okarvigivapse, Tiatirame amiakôjose, tamattominga ajokertûsekangitose, ittijuniglo Sâtanasib issumanginik kaujimangitose (taimâk ipkoa okarmatta): assianik okumainar-tonik illijivigijomangilapse.

25 Pigijase sapkuniarasigik tikkitsiarivlunga.

26 Sâlakartok perkojamniglo attaruilijok naggatiksamut, tâmma nâlegangortitsomavara nellojunut;

27 Mianeriniarpaillo ajaupiamut kikkiangmüt, machaliortiblo illulekutingititut serkomitsomârpait, sorlo uvangatauk Atâtamnut perkojaugama;

28 Uvloriamiglo kausiumik tunitjivigijomavara.

29 Siutigub tussarligit Anernerub okausingit illagênut.

KAPITEL III.

Illagênut Sardusemêtunut, Filadelfiamêtunut, Laodiseamêtunut.

ILLAGËLLO Sardusemit Engelingat aglagvigiuk: Gûdib aneringinik 7nik, uvlorianiglo 7nik pekartok imâk okarpok: Piniarnitit kaujimavakka, ômanerartaugavit tokkungavlutillo.

2 Pigâlerit, assitillo tokkokassalertut nakkoksitiniakit! piniarnitit Gûdib sângane nâmaksitsiangitut nagvârapkit.

3 Tamanna pivlugo erkainiarit pigilauktarnik tussalauktarniglo, tamakkoalo mallingniakit kakkialerlutillo. Pigârniangikuvit tikkidlarniarpagit tigliktotut, stundillo nelienne tikkiviniarmangâpkit nelloniarpotit.

4 Inukottekarpottitauk ikkitunik Sarduseme, annorâmingnik ipektotitsilaungitunik; tâpkoalo arvertarkattigijomârpânga kakortanik annorâlijarlutik, taimaituksaugamik.

5 Sâlakartok kakkortanik annorârtitauniarpok, attingalo pêrniangilara aglangnit ômanartunit, attingalo okautigijomavara Atâtamnut Engelinginullo.

6 Siutiggub tussarligit Anernerub okausingit illagênut.

*7 **Illagêt Filadelfiamit** Engelingat aglagvigiuk: Imâk okarpok Hailigeojok, miksekârtok, Dâvidib pêrutânik pekartok; pallangaerutjârsijorlo neliaata pallangaerungnangitanganik; pallangaersijorlo neliaata pallangaerutjârungnangitanganik.

8 Piniarnitit kaujimavakka. Ahâk, upkuêrutjilaukpunga illingnut neliaata pallangaerungnangitanganik; pitsartunearsukaravit, okauseralo torkulaukpat, atteralo missiarutigilaungilat.

9 Ahâk, Sâtanasib ajokertuivianit illangit pitiniarpakka, okartut Jûdionermingnik taimainatiglo, sæglovlutigle pijut. Ahâk, illiorvigijomavakka tikkerkovlugit, ittikkavit sângænnut tuksiarlutik, illitarsiniarlutiglo, igvit nagligigapkit.

10 Torkulaurangne okausek kennuersârnimuik, uvangatauk sapputijomavagit nellutomit ôktorlungnartomit, sillaksoarmiuunut tamainut tikkitsomârtomit, ôktorlugit nuname nunakartut.

11 Ahâk, kainiarpunga mânnakut; pigijarnik sapkutsitailutit pît, niakôtiksarnik tigusijokarkonnago.

12 Sâlakartok sukkangortitsomavara Gûdima iglungane, tamattomangallo kingorngane annijungnaerniarpok. Gûdimalo attinga aglagomavara tâpsomane Jerusalemiblo nutâb attinga, Gûdima iglogasæksoangita kilangmit akkartut Gûdimnit, atteralo taimna nutâk.

13 Siutiggub tussarligit Anernerub okausingit illagênut.

*14 **Illagét Laodiscamiut** Engelingat aglagvigiuk: Tamædja okautigivá Ameneojub, nellágórlunelo miksekártóvlunelo kigligiutsijub, Gúdib pingortitangita pigiarngata:

15 Piniarnitit kaujimavakka, niglingilatillónét ónarlungilatillónét; kanoktók niglilitit ónarlutillónét!

16 Nerromikkaville, niglinaglónét óarnaglónét, kanninmit orriaromárpagit.

17 Imák okausekarpotit: Akluipunga pitakadlarpungalo, ajoksatsangitunga; nellovlutillo ajudlaravit, takkominaidlalarpillo, aklujoksólarpillo, tautungitólarpillo, annorákarnaglo.

18 Perkovagit tagva, Goldemik ikkomanut sujungaititaumajomik pisiniarkovlutit uvamnit, akluilerkovlutit, kakkortaniglo annoránik attitilitit, annorákanginivít kangunarninga sakkerkonnago, ijikiglo mingoakik ijisiumut, tautokovlutit.

19 Nagligijakka pidlarlugit kaujisarpakka. Taimaimat attaruililitit kakkialerit.

20 Ahák, upkuamépunga avilortarlungalo. Nippimnik tussartokarpat upkuérlunelo, támna itterviginiarpara, Kommunionemiglo nerrekattigivlugo, tápsomalo nerrekattigivlunga.

21 Sálakartok iksivakojomavara illagilunga iksivautanne; sorlotauk uvanga sálakalaurama, Atátagaló iksivakattigigapko iksivautangane.

22 Siutigub tussarligit Anernerub okausingit illagénut!

KAPITEL IV.

Johannesib Gúde iksivautaksoarme iksivajok kilangme, ómajullo sittamat, angajokaunerójullo 24 it takkovait.

TAMATTOMA kingorngagut takkovunga, ahák, upkuamik upkuértaujomik kilangme; nippelo sivorlek tussalauktara uvamnut sorlo tiptulaut okartok, támna okarivok: tamaunga majorarit takkotitsomagapkit mattoma kingorngane pijomártuksanik.

2 Tagvainarlo anernermétunga. Aháglo, iksivautaksoak illijaumajok kilangme, iksivautaksoarmelo iksivajokarpok.

3 Iksivajub tápsoma tautua sorlo ujaraktut Jaspisetut Sardisetullo; ajagutaublo iksivautaksoak illumavá, tautua Smaragdetun-itok.

4 Iksivautallo 24 it iksivautaksoak illumavát, iksivautanelo tápkonane angajokaunerójut 24 it iksivavut, kakkortanik annorággit, niakomingnelo niakôtekarlutik Goldinik.

5 Iksivautaksoarmillo annivut kaumalaglo kalluglo nippillo; nennergutillo 7 it ikkomaggit ikkoalavut iksivautaksúb sângane, tamadja Gúdib Anerningit 7 it.

6 Iksivautaksúblo sângane igaláksajaujártomik immárþiksoa-karpok, allikkutun-itomik; iksivautaksúblo kerkagut avatágullo iksivautaksúb sittamanik ómajokarpok, sámikullo tunnumikullo illúnaitigut ijilingnik.

7 Omajorlo sivorlek Loevetun-itok, ómajublo aipanga nochatun-itok, ómajullo pingajuat kénakartok inuktut, ómajullo sittamangat nektoraliktut tingijotun-itok.

8 Omajullo tápkoa sittamat attunit isarokarput pingasujortunik, illumikullo illúnáne ijiggít, innilangajungnangerput uvlótillugo unnuamelo, okarlutik: Hailig, Hailig, Hailigeovok Gúde Nálegak, ajugakangitovitó Jok, ilauktok, tamattomanelo-itok, kajjomártorlo.

9 Omajullo (sittamat) nertulerangatsuk nakorivlugolo kujagiviklugolo iksivautaksoarme iksivajok, issokangitomit issokangitomot inó Jok,

10 Angajokauneró Jut 24 it pámaktervigivát iksivautaksoarme iksivajok, tuksiarvigivlugo issokangitomit issokangitomot inó Jok, niakótítiglo illivait iksivautaksúb sânganut, okálavlutik:

11 Nálegak, igvit nellopkotingivitó Jotit pigilugit nertornarnerlo nálengnarnerlo pitsartunerlo; igvit tamaitaksuit pingortilaurangne; igvillo perkogangne, ilerput pingortisimavlutiglo.

KAPITTEL V.

Aglait 7 it nakkítjutiggít Saugársungmut tíjujaujut.

AGLANGNIGLO iksivautaksoarme iksivajub aggangita tallerpinginétunik tækkogivunga, illungitigut kángitigullo aglagviomajunik, nakkítjusersimajuniglo nakkítjutinut 7nut.

2 Engelelo pitsartujoksoak takkogivara, nippersoarmut okáladlartok: Aglait ukkua makperlugit nakkítjutingillo serkomidlugit kina nellopkotinajangilák?

3 Kilangmiuniglo nunamiuniglónét, nunab attánétuniglónét pijokangilak aglait ukkua makperungnarlugit tækkunárlugillónét.

4 Kugviudlarpungalo angijomik, nellopkotingitokangimat aglait ukkua makperlugit, attuarlugillo tækkunárlugillónét.

5 Angajokauneró Jullo illangata okarvigivánga: kugviornak; ahák Loeve Júðab kinguvánga, imna Dávidib amánga, sálakar-simavok, aglait ukkua makperlugit, nakkítjutingillo 7it serkomidlugit.

*6 **Tækkogivunga**, aháglo iksivautaksúb kerkane, ómajullo sittamat, angajokauneró Jullo akkorngæne Saugársungmik nangertomik, tokkotaujotun-itomik, nakjukarlune 7nik, ijekalarmelo 7nik, tápkoa Gúðib anerningit 7it, tillijaujut nunanut tamainut.

7 Tâpsomalo tigujartorpait aglait iksivautaksoarme iksivajub aggangita tallerpinginit.

8 Aglaillo tigungmagit, ômajut sittamat taipkoa angajokauerôjullo 24it pâmakterput Saugârsûb sânganut illûnatiglo attunit Harfekarput illulekutekarlutiglo Goldinik isserluanerutiksamik tættætunik; tamædja ivsornaitut tuksiarningit.

9 Imgerumiglo nutâmik imgerput okâlavlutiglo: Igvit nellopkotingivitôvotit aglait tigulugit, nakkitjutingillo angmarlugit; igvit tokkotaugavit, aungnullo pissiarilauraptigut, Gûdemut perukitksautiluta, sunatuinarnit kinguvârênit, okauselingnillo, inugasaksoarnillo, nellojunillo;

10 Attaniotilaukpaptigut ajokertuijungortilutalo Gûdiptingnut, attanioniarpogullo nunaksoarmiunut.

11 Takkogivunga, nippemiglo tussarlunga Engelivaksoarnit iksivautaksûb avatânit, ômajullo avatænnit, angajokaunerôjullo avatænnit; unnurningillo zehntausendit zehntausendêrtorlutiglo, tausendillo tausendêrtulaukput,

12 Nippersoarmullo okarput: Saugârsuk tokkotaujuk nellopkotingivitôjok pigivlugit pitsartunerlo, akluinerlo, sillatunerlo, sôngonerlo, nâlengnarnerlo, nertornarnerlo, nakorijaunerlo.

13 Pingortitallo illûnamassiatik, kilangmiullo nunamiullo nunab attânêtullo, immarbiublo illuanêtut tamaita tussarpakka okausekartut: Iksivautaksoarme iksivajok Saugârsuglo kujanasilik nâlengnarsilutiglo nertornarsilutiglo, ajugauviojotôvlutik issokangitomit issokangitomit.

14 Omajullo sittamat okarput: Amen. Angajokaunerôjullo 24it pâmakterdlutik tuksiarvigivât issokangitomit issokangitomit ômatsainartok.

KAPITEL VI.

Nakkitjutit pingasujortut sivorlit angmartauinginik.

TÆKKOGIVUNGA, Saugârsûblo nakkitjutit ipkoa illangat angmarpâ. Omajullo sittamat ipkoa illangat tussarpara, sorlo kallûb nippinganut okartok: Tækkojartorit.

2 Takkogivunga, ahâglo horsemik kakkortamik; tâpsomalo kângane iksivajok pitiksiliartok, niakôtémiglo tunnitsiviolertok, ajugakaranelo ailerpok sâlakarniardlune.

*3 **Nakkitjutblo aipanga** (Saugârsûb) angmarmago, ômajub aipanga tussartara okartok: Tækkojartorit.

4 Hørsiblo aipanga aupalluktak annijok; tâpsomalo kânganêtok pitsertunermik tunnitsiviolerpok, ullapirsautekarungnaer-

tidlugo nuname, ingmingnullo inuartigérkovlugit, saviksoarmiglo tunnitsiviovoK.

*5 **Nakkítjutillo pingajuat** (Saugársúb) angmarmago, ômajut pingajuat tussartara okartok: Tækkojartorit. Tækkogivunga, ahâglo, horsemik kernertamik; tâpsomalo kângane iksivajok kiktitautingnik tigumiartok.

6 Nippemiglo tussarpunga ômajut taipkoa sittamat akkorngænnit okartomik: Waizenit, ôktût'attausiardlugo, kênaujársungmik attautsemik akkekarlit, Gerstillo, ôktût pingasuertorlugo, kênaujársungmik attautsemik akkekarlit, orksorle Wainelo asserorniarnagik!

*7 **Nakkítsutillo slttamangat** (Saugársúb) angmarmago, ômajut sittamangata nippinga tussarpara okartok: Tækkojartorit.

8 Tækkogivunga, ahâglo, horsemik kattaktângajomik; tâpsomalo kânganêtok tokkomik attekartok, tâktoksúblo (tokkungajut inningata) mallikpâ. Tâpkoalo ajugautitauvut nunamêtut sittamaulivlugit sittamaingit tokkoniardlugit, saviksoarmullo, kângnermullo, tokkonartomullo, pisuktinullo nunamêtunut.

*9 **Nakkítsutillo tellimangat** (Saugársúb) angmarmago, tækkovunga Altârib attâne Gúdib okausingit pitjutigællugit kigligiut-sinitiglo tamakkoninga pitjutigællugit tokkotaulauktut tarninginik.

10 Nippersoarmut nipliadlarput okarlutiglo: Nâlegak, hailigiojotit miksekârtôvlutillo, kanok akkunêrtoksoarmik erkartuingilatit, auvut akkiniarutigino ang taipkonunga nunamêtuuût?

11 Attunillo tâpkoa tunitsiviovut annorâmik kakkortamik, okautjavlutiglo, sulle nellintomik annikitomik merngoêrserkovlugit, kivgauskattitik kattangutitiglo sulle tokkotauniartut tâpkotitunak illautsiarilugit.

*12 **Tækkogivunga, nakkítjutit Gingat** (Saugársúb) angmarmago, ahâglo, nuna sajukpilâdlarpok, sekkinerlo tâktoksôlerpok pôksajatut merkunit sennamajotut, takkerlo auktun-ipok.

13 Kilaublo uvloriangit nunamêtut kattækput, sorlo napârtub Faigiliksab Faigine kattæktinamigit, annorersoarmut aulataujaraigame.

14 Kilaglo kemâvok, sorlo aglait immusersimajut, kakkallo, kikkertallo illûnaita nûtaulerput innimingnit.

15 Attanillo nunamêtut, nâlegaksuillo akluitoksuillo, angajokâviksuillo, sôngojuillo kivgaujuillo, kivgaungitullo illûnatik ijeriartorput kâirosungnelo kakkallo konguângine,

16 Okarlutiglo kakkanut imnaksoarnullo: Sittorvigigitigut mattuvluta iksivautaksoarme iksivajub kênanganit, Saugársúblo ningausinganit,

17 Uvloksoak ningaumavinga nellitutingmat, kinalo nâmagijaujungnarniarkâ?

KAPITEL VII.

144,000 it Israêlitiinijit pijut nakkijutituuninginik. Inugiartoksoarnik piulimajunik, piloringningenniglo.

MAKKOA kingorngatigut Engelit sittamat takkogivakka, nangertut nunaksúb terrekungine sittamane, tigumiartut nunab annoringinik sittamanik, annore annordlerkonnago nunamut, immânullônêt, napártullo nelliennut.

2 Engelillo tâpkoa assingat takkogivara, nuilertok sekkiniub nuilervinganit, Gúdiib tokkosuitub nakkijutjánik pekartok; nipersoarmullo nipliadlarpok Engelinut sittamanut nuna immárbiglo akkunarniarlugik perkojaumajunut.

3 Okarlunelo: Nuna akkunarniarnago, immárbiglônêt napártullônêt, Gúdipta kivgangit nakkijutulugit (nellunaikuserdlugit) kaungitigut perkártinnata.

4 Nakkijutitaujullo unnurningit tussarpakka, 144,000 it, nakkijusersimajut (nellunaikusersimajut) tamainit Israêlib kinguvângita abvanginit:

- 5 Júdab kinguvânginit 12,000 it nakkijutisimajut;
Rúbenib kinguvânginit 12,000 it nakkijutisimajut;
Gadib kinguvânginit 12,000 it nakkijutisimajut;
- 6 Asserib kinguvânginit 12,000 it nakkijutisimajut,
Naftalib kinguvânginit 12,000 it nakkijutisimajut;
Manassib kinguvânginit 12,000 it nakkijutisimajut;
- 7 Simeonib kinguvânginit 12,000 it nakkijutisimajut;
Lêvib kinguvânginit 12,000 it nakkijutisimajut;
Isassarib kinguvânginit 12,000 it nakkijutisimajut;
- 8 Zabulorib kinguvânginit 12,000 it nakkijutisimajut;
Jôsefib kinguvânginit 12,000 it nakkijutisimajut;
Benjaminib kinguvânginit 12,000 it nakkijutisimajut.

*9. **Mattoma** kingorngane tækkogivunga, ahâglo, inugiartoksoarnik kittitaujungnangitunik kimut, nellojunit tamainit, inugasæksoarnillo, ingmigölingajuniglo okauselingnit, iksivautaksúb sângane nangertunik, Saugársúblo sângane, annorársimajunik kakkortanik, aggangminelo Palminik tigumiarlutik.

10 Nippersoarmut nipliadlarput okarlutiglo: Piuliklernek tâpsoma pigivâ iksivautaksoarme iksivajub, Gúdipta, Saugársúblo.

11 Engelillo illûnatik nangerput iksivautaksoak illumavlugo angajokaunerôjullo illumavlugit, ômajullo sittamat illumavlugit, pámakterlutiglo iksivautaksúb sânganut, Gúde tuksiarvigivât,

12 Okarlutiglo: Amen, nakorijaunerlo, nálenguarnerlo, sil-latunerlo, kujanarnerlo, nertoɽnarnerlo, pitsartunerlo, ajugakan-ginerlo Gúdipta pigiligít issokangitomit issokangitomot. Amen.

13 Angajokaunerôjullo illangat kiovlune uvamnut okarpok: Ukkua kakkortanik annorâggít kikkût? nakillo pivát?

14 Kiovaralo: Nâlegak, igvit kaujimavat. Ama okautivânga: Ukkua tagva kappianartoksoarmit pijut, annorâtiglo ergortu-laukpait, kakkorsardlugillo annorâtik Saugârsúb aunganut.

15 Tamanna pivlugo Gúdib iksivautaksoangata sânganêput, kivgartulâllo uvlôtillugo unnuamelo Tempelingane. Iksivautak-soarmelo iksivajub kollangiarvigênarniarpait.

16 Kâgungnaerlutiglo immerugunguaerniarput, sekkinermullo pijauniangilat, kiab assianullônêt.

17 Saugârsúb iksivautaksúb kerkanêtub pairiniarmagit, tes-siorlugillo immiub ômanartub puilavinginut, Gúdiblo kugvior-nerit tamaita allarterniarpait ijinginit.

KAPITEL VIII.

Nakkítjutit 7ingata angmartauninganik. Engelinik tiptulauti-lingnik 7inik. Tiptulausijartunik sittamanik sivorlinik.

NAKKITSUTIT 7ingat (Saugârsúb) angmarmago, kilang-me nippekartailivok stundib koppangane.

2 Engeliniglo 7nik takkovunga, tâpkoa Gúdib sânganut pivut, tiptulautiniglo 7nik tunnitsiviolerput.

3 Engelillo tâpkoa assingat sakkerpok, Altârib sennianut pivlune, illulekullo iserluanititsivik Golde tigumiarpâ, unnuktu-niglo iserluanerutiksanic tunnitsiviolerpok, tunnijerkovlugo iv-sornaitut illúnatik tuksiarninginut, Altareme Goldeme iksivau-taksúb sânganêtome.

4 Iserluanerutiksablo pujoa ivsornaitut tuksiarningit illagæl-lugit kongmuarpok Engelib agganginit Gúdemut.

5 Engeliblo illulekut iserluanititsivik tiguvâ, illulerlugolo ikkomamik Altâremit, nâvidlugolo nuuamut. Nippersoakarpok tagva, kallungmiglo kaumalangmiglo, nunablo sajukpilâdlar-ninganik.

*6 Engelillo 7it tiptulautinik 7nik piggit opalungaersimavut tiptulausijarniardlutik,

7 Engelillo sivorlingat tiptulausijarpok. Nettakonnalerpok tagva, ikkomamiglo aungmiglo akkusimajungnik nunamut kattaktokarpok. Napârtullo pingasuillivlugit pingajuingit ikki-taavut nungudlugit, (nunablo) nutaijoktungit illúnatik nungutau-vut.

8 Engeliblo aipanga tiptulausijarivok. Kakkaksoatun-itok ikkomamut ikkoalajok immânut tagva pisârpok, immarbiglo pingasuililugo pingajuat aungolerpok.

9 Immânelo ômajut pingasuililugit pingajuingit tokkovut, umiaksuillo pingasuililugit pingajuingit assertortauvut.

10 Engelillo pingajuat tiptulausijarivok. Uvloriaksoak tagva kilangmit kattakpok, nennergutsoatun ikkoalajok, kôggullo pingasuililugit, puaailavillo tupvigivait;

11 Uvloriak tâmma Wermutemik (sungarmik) attekartok; tâpkoalo immangit pingasuililugit pingajuingit sungaulerput. Inuillo unnuktoksuit tokkovut immanginut, sungermatta.

12 Engelillo sittamangat tiptulausijarivok. Sekkinek tagva pingasuililugo pingajuat, takkerlo pingasuililugo pingajuat, uvloritjallo pingasuililugit pingajuingit tâktoksôlerput, uvlub kaumaninga pingasuililugo pingajuat pêrlugo, unnuarlo taimainivok.

13 Engelemiglo tækkovunga tussarlungalo kilaub kerkagut tingijomik, nippersoarnut okartomik: Kappianarmék, kappianarmék, kappianarmék nunamêtot, tiptulautit assingita nippingit pivlugit, Engelit pingasut sulle tiptulausijartuksat nelliutilârningine!

KAPITEL IX.

Tiptulausijartut tellimangannik pingasojortunganniglo.

ENGELILLO tellimangat tiptulausijarpok. Uvloriak tagva tækkovara kilangmit kattaktok nunanut; tâmma tummitsiviolerpok pêrumik nettekangitomot.

2 Nettekangitok mattuêrmago, iserluksoak nettekangitomit annivok, sorlo iserluk kiaksautersoarmit, sekkinerlo sillalo tâktoksôlerpok nettekangitub iserlunganut.

3 Iserlungmillo piglertakalerpok nuname. Tâpkoa pitsartutitaulerput sorlo Skorpiônit nunamêtot pitsartunekarningitit.

4 Okautjauvullo, iviksukkat nunamêtot, nutajoktullônêt, nâpârtullônêt assertortugit perkonnagit, inuille kissêta, Gúdib nakkitjutânik kaugmiutekangit.

5 Perkojauvullo, tâpkoa tokkotaililugit, ânilækteradlartilugille takkit tellimat nâvlugit; ânilækteradlartitauningallo sorlo Skorpiônib inuk kappikpago ânilækterarnadlalaupok.

6 Uvlune taipkonane inuit tokko kennerasuarniarpât, nenningolo, tokkojomanermik kajungilârniarput, tokkuble kemmâniarpait.

7 Piglertat tåpkoa illinganingit horsititut sorsungnermut opalungaersimajutitut, niakomikullo pitaggit niakõtítitun-itunik Goldeojártunik, kênakartullo inuit kênangititut;

8 Nujakarlutiglo arnat nujangititut, kigutekarlutiglo Loevititut.

9 Sagvingmiutekarlutiglo kikkiaksoatun-itunik; issarungitalo keaksungningit kemuksit horsiggit unnuktut sorsugiartortut nip-pingititun-iput.

10 Pamiokarpullo Skorpiõnetut, pamiungillo kakkilautelio-vut; tåpkoalo pitsartunekarput inuit kappiasuktidlarlugit, tak-kit tellimat nāvlugit.

11 Nettekangitub Engelinga attanerivåt; tåpsoma attinga Ebréerit okausingine Abaddoneovok, Gríchillo okausingine attekarpok Apollionemik.

12 Kappianarnekk attausek annigorpok; ahåk kappianarnik maggúk sulle tamattoma kingorngagut nelliutsomårpuk.

*13 **Engelillo** 6ingat tiptulausijarivok. Nippemiglo tagva tussarpunga Altarib Goldib, Gúdib sanganætub, terrekunginit sittamanit;

14 Tamattoma Engelit 6ingat tiptulautilik okarvigivå: kellarutjåkit Engelit ipkua sittamat kellaksorsimajut kóksúb Eufratib senniane.

15 Engelillo taipkoa sittamat kellarutjårtauvut, opalungaersimajut, stunde, uvlok, takkek, jåre nelliutituarpatta, inuit pingasuillilugit pingajuingit tokkodlugit.

16 Sorsuktuksallo horsit kångine iksivajut unurningit 200 Milliõneovut, unurningillo tussarpakka.

17 Taimaglo horsit takkovakka kånginelo iksivajut: sagvingmiutekarput ikkomalingnik tungujoktalingniglo, orksorutilingniglo, horsillo niakungit Loevit niakungititun-iput, kanninginillo ikkoma iserluglo orksorullo annivut.

18 Pingasunut tåpkonunga inuit pingasuillilugit pingajuingit tokkotauvut, ikkomamullo iserlungmullo, orksorutemullo kanninginit annijunut.

19 Pitsartuningit kanninginêngmatta, pamiungitalo kuglugiat adsigivait, niakokarlutiglo akkunajutiksank.

20 Amiakokarporle sulle inungnik, kappianartunut tamakonunga tokkotaungitunik, kakkialingituniglônêt aggangmik piniarningit pivlugit, Sâtanasele Gúdingoallo Goldit, Silberillo, kakkorlillo, ujarkallo, kejuillo sennamajut, tautugungnangitullônêt tussarungnangitullônêt arvertarungnangitullônêt tuksiarvigigamigit.

21 Kakkialingilallotauk inuarnerninguit, angakonerningnillo, assiniarnerningnillo, tiglingnermingnillo.

KAPITEL X.

Engele aglârsungnik makpersimajunik tigumiartok.

ENGELEMIGLO assianik sôngojoksoarmik tækkovunga, kilangmit akkartomik; tâmna nuvujamik anorârsimavok, ajagutakarporlo niakungane, kênanga sekkinertun-ipok, ittiggangillo sukatitut ikkomaliktitun-iput.

2 Aglârsungnik makpersimajunik aggangminut tigumiartok ittiggangminullo tallerpingminut immarbik tutivâ, sauningminut nuna tutilugo.

3 Nippersoarmut nipliadlarpok Loevetut errinaloakijadlartotut; nipliadlernerlo soraermat, kalluit 7it nipliavut nippimngnut.

4 Kalluillo 7it nippitik annitsarêrmattigik, aglagomalauktakka; nippemigle kilangmit pijomik tussarpunga, uvamnut okartomik: Nakkitjusikit kalluit 7it okausingit, tâpkoa aglangniarnagit.

5 Engelible takkojama immarbingmelo nunamele nangertub, aggane tallerpingne issakpait kilangmut,

6 Tâmnalo taivlugo, inôjok issokangitomit issokangitomot, pingortitsilauktok kilangmik kilangmêtuniglo, nunamiglo nunamêtuniglo immarbingmiglo immarbingmêtuniglo, (Engele) okarmarikpok, mânamit nelliunekarungnaertuksaungmat;

7 Uvlulle ipkua Engelit 7ingata tiptulausjarvianut illingajut nelliutikpatta, tagva Gûdib nellonarninga nâmaksititaujomârpok, sorlo tâpsoma kigligiutigilaungmagit kivgaminut Profêtekotiminullo.

8 Nippiblo kilangmit tussalauktama ama okautivânga okarlunelo: Ailerit, tigusijartorlutillo aglârsungnik makpersimajunik Engelib immarbingmelo nunamelo nangertub agganginit.

9 Tagvale Engele aivigivara okautivlugo: Aglârsungnik ukuninga tunitjiviginga. Okautivânga: Tigukit êlugillo pît, natjeritiniarpâtillo, kannernele igupsat orksungititut mamarriarput.

10 Aglârsuillo makpertat tamakkoa Engelib agganginit pigapkit, êvakka, kannimnello igupsat orksungititut mamalaukput; êgapkille natjeritipânga.

11 Okautivângalo: Ama nellautaijuksaugivotit inugæsaksoarmut, nellojunullo, ingmigôlingajuniglo okauselingnut, attanernullo unuktunut.

KAPITTEL XI.

Kigligiutsijúk maggúk. Tiptulausijartut 7 íngat.

TUNNITSIVIOVUNGALO suvlolingnuik ajaupiatun-itomik, okautjauvlungalo: Nikovidlutit óktoruk Gúðib Tempelínga, Altárelo, takamanelo tuksiartut.

2 Tempelible sillatánétok egidlugo óktorniángilat, nellojunut tunnijaungmat, iglugasæksuillo ivjornaitut tullerajaromárpait takkit 42 it návlugit.

3 Uvanniglo kigligiutsijúk maggúk tunnitsivigijomavakka, nellautainiarkovlugik uvlut 1260 it návlugit, póksajanik attisimavlutik.

4 Taipkoa napártóvuk maggúk orksulik, nennergutaujúglo maggúk ikkomajúk nunab Gúðingata sáugane nangertúk.

5 Tápkoningalo akkunajomajokarpat, ikkoma tagva kannínginguit anniniarpok, ómigijitik nungudlugit; tápkónínga akkunajomajokarpat, támna taimailiortauvlune tokkotæksauvok.

6 Tápkóa pitsartunekarpuk kilak parngnanaerlugo sillalokonnago uvlune nellautavígijamingne, pitsartunekarpuglo immek aungolertidlugo, nunalo pidlarlugo kappianartunut sunatuinarnut, pijomajarangamik.

7 Kigligiutsimitik námaksigunik nergjutsáb nettekangitomit nuijub sorsugomárpak, sálagivlugiglo tokkoniarlugiglo.

8 Timigiglo tokkungajúk sillatuinarméniarpúk iglugasæksuit angijoksuit apkosiningæne; tápkóa Anernek malliklugo issumakarasantunut tajjauvut Sodómamik Egiptenemiglo, tagvane Nálegavut kikkiaktortaulaupok seningajolingmut.

9 Innugasæksuillo, inukattigélló ingmigólingajuniglo okausiggit, nellojullo illangita timigik tokkungajúk tækkojomárpakit uvlune pingasune, sittamangata koppanga tikkidluglo, illijaukójomanagiglo timigik tokkungajúk illuvermut.

10 Nunamelo nunakartut kувiasútigijomárpakit serrilutiglo, tunnergutiniglo tujortigégomárpút kigligiutsijúk tápkóa maggúk kappiasuktilaungmattikik nuname nunakartut.

11 Uvlullo pingasut, sittamangata koppanga tikkidluglo nángmatta, Anernerub ómanartub Gúðemit tuavidlune ittervigivak ittígangmingnullo nangilerpúk, erksinermiglo angijomik illumertaulerput tápkungínga tautuktut.

12 Nippersoarmiglo kilangmit tussarpúk, tápkungnunga okartomik: Tamaunga majoraritik! Kongmuarpúk tagva nuvajakut kilangmut, ómigíngitalo tækkovakít.

13 Tagvainarło nuna sajukpiládlarpok angijomik, iglugasæk-suillo tellimaujortólilugit tellimaujungit ochovut, tokkotauvullo nunab sajukpiládlarninganut imit 7,000it, amiakullo koaksàngadlarput nertordlerlutiglo kilaub Gúdinganik.

14 Kappianarnerub aipanga annigorpok, ahák, kappianarnerit pingajuksangat tuavi nelliutilárpok.

*15 Engellillo 7ingat tiptulausijarpok. Nippersuit tagva tus-sartaavut kilangme okartut: Sillaksúb attaniovingit perkutau-titaumavut Nálegaptingnut Kristusinganullo, támnało nálegavik-sóniarpok issokangitomit issokangitomot.

16 Angajokaunerôjullo 24it, Gúðib sângane iksivajut iksi-vautamingne, pámakterput Gúde tuksiarvigivlugo,

17 Okarpullo: Kujagidlarpaptigit Nálegak, Gúde ajugakangi-tovitôjotit, tamattomane itotit, ilauktotillo, itsomártotillo, pit-sartujoksônit attorangne nálegautilutillo;

18 Nellojullo kanningajádlarput, ningaumajárnille nelliu-tilerpok, tokkungajullo erkartortauniarvingat, kivgatillo, Profê-tekottitillo, ivjornaitullo, atterniglo nálektut, mikkijullo angi-jullo akkileromagangne; asserorlugillo nunamik asseruilauktut.

19 Gúðiblo Tempelंगा kilangme upkuértaulerpok, Testa-mentingatalo iklervinga takkuksauvok Tempelngane, kaumala-karporlo, nippersoakalarmelo, kallidlalarmelo, nuna sajukpi-ludlalarmelo, nettakonadlalarmelo.

KAPITEL XII.

Arnamik Drachenut aupaluktanut unangmijarjomik.

KILANGMELO nellunaikutaksoak sakkerpok: Arnak sek-kinermik annorársimajok, takkerlo ittigangita attænnêtok, niakominelo niakôtekarlune uvloritjanik 12nik.

2 Támnało singajok nipliadlarpok ernisukkame, angijo-miglo ániavok ernivlune.

3 Nellunaikutablo assia sakkerpok kilangme, ahák Drache angijok aupaluktak, niakokarlune 7nik, nakjukalarmelo 10nik, niakominelo niakôtekarlune 7nik.

4 Pamiominullo uvloritjat pingasuulilugit pingajuingit nusuk-pait, nunamullo egidlugit. Drachelo támna, arnab ernisuktub sânganut pivok, ernijarêtuarpat, kittornganga nerrijomavlugo.

5 Ernermiglo angutiarsungmik ernivok, nellojunik tamainik mianersijuksamik ajaupiamut kikkiangmt. Kittorngangalo aula-rtjauvok Gúðib iksivautangatalo sânganut.

6 Arnarło kemávok inukajuitomot, tagvane Gúðib iniksar-sisimavá, tagvane nerritaukovlugo uvlut 1260it návlugit.

7 Angijomiglo sorsuktokalerpok kilangme: Michaelib Engé-lingitalo Drache sorsugvigingmatsuk, Drachiblo Engelingitalo sorsugvigivait,

8 Sálakarlugatik, inniksanginiglônét nagvårtokarungnaerpok kilangme.

9 Drachelo angijok annititauvok, kuglugiatokak attekartok: Passiklertemik Sátanasemiglo, sillaksoarmiunik tamainik asse-roiok, egitaavlunelo nunamut, Engelingillo egitaugivut.

10 Nippersoarmiglo tussarpunga imák okartomik kilangme: Mánna piuliklernek, pitsartunerlo, nálegaunerlo, ajugakanginerlo Gúdipta Kristusingatalo pigivait, kattangutiptingnik passiklertok kattaktitaungmat, tápkoninga passiklertok Gúdib sângane uvló-tillugolo unnuamelo.

11 Sálagidlarpälle Saugársúb aunganut, kigliuutsinerijamiglo okausinginut, inótsitiglo ivlerilaunginamigit tokko tikkidlugo aglát.

12 Taimaimat kuviasugitse kilait, illipselo tápkonane inne-kartose. Kappiasungniarpulle nunamétut immarbioksoarmétullo; Sátanase akkarmat illipsingnut, angijomik ningausilik, kauji-magame sivikitomik piviksakarnerminik.

*13 **Drachelo** nunamut kattaktitaunerminik takkogame, arnak angutiarsungmik ernilauktok unangmivá.

14 Arnarlo issarungnik maggungnik nektorialiub angijub issaróktitut-itungnik tunnitsiviovok, tingilerkovlugo inukajuto-mut inniksaminut, tagvane nerrititaukovlugo nelliutome attaut-sume, nelliutungnelo maggungne, nelliutublo koppangane, kug-lugiab kénanganit.

15 Kuglugiab kannerminit immeksoak kóksoatut annipá arnab tunnuagut ippititsomavlugo.

16 Nunable arnak ikkajorpá, kannine aitarlugo kóksoak évá, Drachib annitanga kannerminit.

17 Drachib tagva arnak ningaumajárvigivá aivlunelo tápsoma kinguvângita amiakungit sorsugiartoromavlugit, Gúdib perkojangiunik nálektut kigliuutsijullo Jêsuse Kristusemik.

KAPITEL XIII.

Nergjutsoak 7nik niakokártok immarbingmit kakkiok. Nerg-jutsoarlo maggungnik nakjulik nunab illuanit pijok.

IMMARBIUBLO sinnáne siorkane nangerpunga. Nergjut-soarmiglo immarbingmit kakkiomik tækkovunga, niakolingmik 7nik, nakjukarlunelo 10nik; nakjunginelo niakôtekalaukrok 10nik, niakunginelo atternik mittautilingnik (aglaksimajokarpok).

2 Nergjullo takkojara Pardeletun-ipok, ittigakalarmelo nennoxtut, kanningalo Loevib kanningatut. Drachiblo pitsartunerminik tunnitsivigivâ, iksivautaksoarminiglo attanionerminiglo.

3 Niakungitalo illangat sorlo tokkonartomut ikkilersimajok, takkovara, ikkingalo tokkonartôgalloak mammilaukpok, nunaksoarmiullo illûnatik tattammiliarutigivât nergjutsoak.

4 Tuksiarvigivâllo Drache nergjumik pitsartutitsijok, tuksiarvigivâllo nergjut okarlutik: Nergjut tâмна kia adsigivaúk? kialo sorsugvigijungnarkaúk?

5 Kannermiglo tunnitsiviovok okausersoakarlune mittautiksaniglo, pitsartunekartitauvlunelo soraingitomik takkit 42it nâvlugit.

6 Kanninelo angmarpâ mittautiksarlune Gûdemut, attinganiglo, tupersoanganiglo, kilangmiuniglo mittautekarlune.

7 Perkojaugivorlo ivsornaitut sorsugvigilugit sâlagilugillo; pitsartunekarvigivlugillo kinguvârêt illûnaita, ingmigôlingajuniglo okausiggit nellojullo.

8 Tuksiarvigivâllo nunaksoarmiut illûnatik attekartut aglaksimangitunik sillaksub pigiarninganit Saugârsûb tokkotaujub aglangine ômanartune.

9 Siutekartokarpat tussarle!

10 Parnguanaersimavingmut pititsijok parngnanaersimavingmut pijæksaugivok; saviksoarmut tokkotsijok saviksoarmut tokkotæksaugivok. Tagvane ivjornaitut kennuersâriakarput okpernekarlutiglo.

*11 **Nergjutblo** assianik nunab illuanit nuijomik takkogivunga, maggungnik nakjukartomik saugârsutut, okausekartomik Drachetut.

12 Pitsartunekarlunelo tamainik piniarpok nerjutetut sivorliojotut tâpsoma tækkoane, nunalo tâpsomanelo nunakartut pitipait tuksiarvekarkovlugit nergjumik sivorlermik, mammilauktomik ikkiminit tokkonartomit.

13 Tattamnantoksoarniglo pivok, ikkoma aglât kilangmit kattaktidlugo nunamut, inuit tækkoænne.

14 Nunamiullo tammartidlugit tattamnantut piniarungnartitaujutigijane nergjutsûb tækkoane pivlugit; okautivlugillo nuname nunakartut, adsiliorkovlugit nergjumik, saviksoarmut ikkilertaulauktomik, ômatitaulauktomiglo.

15 Pitsartunekartitauvorlo nergjutsûb adsingoanga anernekartidlugo, nergjutsûb adsingoanga okarungnarkovlugo, piniarkovlugolo, nergjutsûb adsingoanganik tuksiarvekaromangitut tokkotaukovlugit.

16 Tamaitalo imailingatipait, mikkijut angijullo, akluitut aklujullo, kivgaungitut kivgaujullo nellunaikuserdlugit tallerpingitigut kaungitigullônêt.

17 Pissiniartokarkonnago niuvernartokarkonnagolônêt tai-
mak nellunaikusersimangitomic nergjutsúb attinganiglônêt,
attingata nummeringaniglônêt.

18 Tagvane illisimanekarpok! Sillatunekartub kittiliuk
nergjutsúb nummeringa; inúb nummeringatun-ingmat, numme-
ringalo 666 ovok.

KAPITEL XIV.

Saugârsuk: illagêktokotingillo 144,000 it. Engelit pingasut.

Nâlegak kibhûitelijartok.

AMA tækkogivunga Saugârsungmik Zionib kakkangane
nangertomic tâpsomalo 144,000 it illagivait, tâpkoalo kaungine
aglaksimajokarpok tâpsoma atâtangata attinganik.

2 Nippemiglo kilangmit tussarpunga, sorlo kôksúb nippinga-
nik, sorlolo kallidlantub nippinganik, nippelo tussartara Har-
fesijartut Harfimingnik attortut nippingititup-
iput.

3 Imgerusertâmiglo imgerput iksivautaksúb sângane, ôma-
jullo sittamat angajokaunerôjullo sânganne; assingitalo imge-
rusertâk tamauna illinniarlugo ajorpât, tâpkoa 144,000 it kis-
simik illipât, nunamit pissiangojut.

4 Tâpkoa tagga, arnanut ipektotismangitup; uigasôgamik,
Saugârsuglo namut pijarangat mallikpât. Tâpkoa pissiangovut
inungnit, sivorlerpângovlutik Gûdemut Saugârsungmullo.

5 Nellangainermiglo kanningine nagvârtokalaungilak, pidla-
ræksaujuinamik Gûdib iksivautaksoangata sângane.

*6 **Engelemiglo** tækkogivunga kilaub kerkagut tingijomic,
okautsimik tussarnertunik soraingitunik pilingmik, okautigi-
jæksanik nuname nunakartunut, nellojunullo, ingmigôlingaju-
niglo okauselingnut, inungnullo tamainut;

7 Nippersoarmullo okarpok: Gûde kuksasungniarvigisiuk
nertorsinglo akkiniarviksanga nelliutingmat; tuksiarvigisiuglo
kilangmiglo nunamiglo immarbingmiglo, imiublo puilavinginik
pingortitsijok.

8 Engeliblo assia mallikpok okarlune: Ochomavut ochoma-
vut iglugasæksuit angijut Babilône, nellojut tamaita immerti-
namigit assiniarnermik Waininganik.

9 Engeliglo pingajungata tâpkoa mallikpak nippersoarmullo
okarlune; Neliata nergjut tâmna adsingoangalo tuksiarvigigu-
nigik, nellunaikutanganiglo kaungmigut aggangmigullônêt tigu-
sigune,

10 Tãmna immeromârpok Gûdib ningausingata Waininganik illakangitomik ningausingata ermgusiarsunganut kovijaujomik; âniatitauniarlunelo ikkomamut orksorutelingmut, Engelit ivsornaitut Saugârsûblo tækkoænne.

11 Aniangatalo iserlunga kongmuaromârpok issokangitomit issokangitomot; innilangajungnangilallo uvlôtillugo unnuamelo, nergjutenik tâpsomalo adsingoanganik tuksiarvekalauktut, atti-ngatalo nellunaikutanganik illaliulauktut.

12 Tagvane ivsornaitut kennuêningat; tagvane Gûdib perkojanganik okpernermiglo Jêsusemut torkuujut.

13 Kilangmillo nippemik tussarpunga okautjimmik: Aglagit: Piloridlarput tokkungajut, Nâlekame tokkojut, mânnamit. Illa Aernernek okarpok, merngoerserniarmatta sulijamingnit, piniarningitalo mallikpait.

*14 **Tækkogivungalo**, ahâglo nuvuja kakkortak, nuvujamelo iksivajok inûb erninganik adsekartok, niakomine niakôtekartok Goldemik, kibluitemiglo ipiktomik tigumiartok.

15 Engeliblo assia Tempelemit annijok nippersoarmut nipliadlarpok tâpsomunga nuvujab kânganêtomut: Annaunilerit kibluitingnut, kattersoilutillo, kattersoiviksak nelliutingmat, nuname kattersoræksat pannernmatta.

16 Nuvujablo kângane iksivajub nuna annaulerpâ kibluitiminut, nunalo kattersoiviolerpok.

17 Engeletauk assia annigivok Tempelemit kilangmêtomit, tâmnatauk kibluitelijarivok ipiktoksoarmik.

18 Engelelo assia annigivok Altâremit, tâmna nâlegaujok ikkomamut nipliadlarlune ipiktoksoarmik kibluitilingmut okarpok: Annaunilerit kibluitingnut ipiktoksoarmut, paungat (kelleksaujat) wainiggit nuname pëjarlugit, innersimangmatta.

19 Engelib tagva nuna annaulerpâ kibluitiminut pëjarlugit nunab akkerungit wainiggit egidlugillo Gûdib iptêjaivekotinganut ningausilingmut.

20 Iptêjaiviglo tâmna attortauvok iglugasæksnit sillatænne; auksoak tagva kôkpok iptêjaivingmit horsit nokilautingit tikkidlugit, Stadititut 1,600 ititut (Englisit Mailingititut 200 ititut) kanningitigijomik.

KAPITEL XV.

Kuppianartut kîngorlit 7 it. Immarbiub iyalâksajaujârtub sin-nâne ingertut.

NELLUNAIKUTABLO assianik tækkovunga kilangme angijoksôjomik tattamnadlartomiglo: Engelit 7 it kappianartunik

kingorlerpânik 7nik pekartut; tamakkonunga Gûdib ningausinga námaksititaumangmat.

2 Tækkovungalo sorlo immarbingmik igalâksajaujártomik ikkomamik akkulersimajomik, tâpkoalo sâlakalauktut nergjumik adsingoanganiglo, nellunaikutanganiglo, attingatalo numneringamik nangerput immarbiub igalâksajaujártub sinâne, Gûdib Harfinginik tigumiarlutik.

3 Imgerpullo Môsésib, Gûdib kiygangata imgerusinganik, Saugârsûblo imgerusinganik, okarlutiglo: Angijoksóvut tattannalarmiglo piniarnitit, Nâlegak, Gûde ajugakangitovitôjotit; idluartóvlutiglo miksekártóvut apkosinitit, igvit attaniojotit ivjornaitunut.

4 Kia kuksasugviginajangilâtit, Nâlegak, attit nertorlugo? kissivit hailigeojotógavit. Nellojut illûnatik tuksiariartorviginiarnattit, akkiniarnitit nellonaersimangmatta.

*5 **Tumakkoa** kingorngatigut tækkogivunga, ahâglo Tempele, tupek kigligiutsinertalik, kilangme mattuértauvok.

6 Engello 7it kappianartunik 7nik pekartut Tempelemit amivut, attisimavlutik annorânik sâtunik ivsornaitunik keblertanik, sagvingmikullo ketterusersimajut ketterutinik Goldinik.

7 Omajullo ipkoa sittamat illangata Engelit 7it tunitjivigivait illulekutinik Goldinik 7nik, tættætunik Gûdib issokangitomit issokangitomot ômatsainartub ningausinganik.

8 Tempelelo iserlungmik tættælerpok Gûdib ânanauninganut pitsartuninganullo. Tempelemullo ittertokarungnangilak, kappianarnerit 7it Engelit 7it najortangit námaksititaukâr-tinnagit.

KAPITEL XVI.

Illulekutit 7it Gûdib ningausinganik tættætut.

TEMPELEMILLO nippersoarmik tussarpunga okartomik Engelinut 7inut: Illulekutit Gûdib ningausinganik immaggit kovijartorsigik nunanut.

2 Sivorlublo kovijartorpâ illulekutime immanga nuuamut. Kappianartoksoarmik asserornartomik tagva ajuadlarput inuit nergjutsûb nellunaikutanganik, pekartut, adsingoanganiglo tuksiarvekartut.

*3 **Engelblo alpangata** illulekutime immanga kovivâ immarbingmut, tâmna aungolerpok tokkungajub aungatut; ômajomiglo anernekartut illûnatik tokkovut immâne.

*4 **Engelblo pingajungata** illulekutime immanga kovivâ kôngnut puilavingnullo; aungolerput tagva.

5 Immiublo Engelinga tussartara okartok: Nálegak, idluar-toksôvotit tamattomane itotit, ilauktotillo, hailigiojotit taimak erkartuigavit;

6 Ivjornaitut nellautaijokottitillo aungit tâpkoa kovilaungmagit, aungmik immertilaurivattit, taimaititaujariakarmatta.

7 Engelemiglo assianik Altârenit tussarpunga okartomik: Alamarik Nálegak, Gûde ajugakangitovitôjotit, erkartuinitit miksekârtôvolutiglo idluartôvut.

*8 **Engelillo sittamangata** illulekutime immanga kovivâ sekkinermut, tâmnalo pititaulerpok inuit ôlugit ikkomamut.

9 Inuillo ônadlarput kiaksoarmut, Gûdiblo kappianartunik tamakkoninga aulatsijub attinga mittautigivât, kakkialingilallo tâpsominga nâleklutik.

*10 **Engelillo tellimangata** illulekutime immanga kovivâ nergjutsûb iksivautanganut. Attamiovingalo tâktoksôlerpok, okatiglo kévait âniadlarnermut.

11 Gûdelo kilangmêtok mittautigivât âniadlarnitik ajuadlarnitiglo pivlugit. Kakkialinginivut piniarnerningnit.

*12 **Engelillo Gingata** illulekutime immanga kovivâ kôksoarmut Eufratemut; immersoanga tagva ipterilerpok, apkotiksaulerkovlugo attanernut sekkiniub nuilervianit pijunut.

13 Takkovungalo Drachib kanninganit, nergjutsûblo kanninganit, nellautaijublo nellangaitub kanninganit anernernik makkojungnartunik pingasunik annijunik, narrajetun-itunik.

14 Anerniovuillo Sâtanasinut, tâpkoa tattammartullivut, annivlutiglo attanernut nunamêtunut nunaksoarmêtunullo illûnainut, kattorsorlugit sorsungniarkovlugit, Gûdib ajugakangitovitôjub uvloksoangane ipsomane.

15 Ahâk, tikkiniarpunga tigliktotut. Piloridlarpok erkomanartok ammorânelo âkiksimatidlugit, annoraerlune arvertaromanane, kangusûtigijæksanga takkojaukonnago.

16 Kattitipaillo nunab illanganut Ebrêerit taijangæmmut Harmageddonemik.

*17 **Engelillo Ingata** illulekutime immanga kovivâ sillamut. Nippersoak tagva kilangmit pivok iksivautaksoarmut okartok: Pimajarêrpok.

18 Nippersoakarporlo, kallidlarlunelo, kaumalaklunelo, angijomiglo nuna sajukpilâdlarpok nellekangitomik; nunab inukalerninganit taimak angitigijomik nuna sajukpilâdlalauksimangilak.

19 Iglugasæksuillo angijut pingasuililerput, nellojullo iglogasæksaangit ochovut. Babilônelo angijoksoak Gûdemut issu-magijauvok immertitsomavlugi illungertornadlartub ningautsime emgusiarsungata Waininganik.

20 Kikkertallo illûnatik kemmâvut, kakkaniglo nagvârto-kangilak.

21 Nettakonaksuille okumailutálúktut maggúktut okumaitigijut kilangmit kattakput inuit akkunardlugit; inuillo Gúde mittautigivát kappianartoksoak nettakonartoksoak pivlugo, kappianarninga angijovaksóngmat.

KAPITEL XVII.

Babilône anguniartoksoak nergjutsúb 7nik niakokartub kángane iksivajok, asserortaujorlo.

ENGELILLO 7it illulekutekartut 7nik illangata okariar-torvigivánga okautivángalo: kait, anguniartoksúb immaksuit unnuktut kángine iksivajub erkartortauninganik tækkotitsomagapkit;

2 Támna attanit nuname arnarniararijangat, nuuablo inungit tallaput anguniarningata waininganut.

3 Anernikullo pitipánga inukajuitomut. Arnamiglo tækko-vunga nergjutsúb aupaloriktub kángane iksivajomik, illúnane atteliksôjub mittautiksanic, niakokartub 7nik, nakjukartublo 10nik.

4 Arnarlo annorársimajok Scharlachemik, Purpuremiglo aupaloriktomik; kallersimajorlo Goldemik, ujarkaniglo pivianartoksoarnik, sappanganiglo, ermgusiarsungmiglo Goldemik tigu-miartok, immalingmik makkojungnartoksoarnik mamaitoksoarniglo anguniarutinginik;

5 Kaunganelo attek aglaksimavok: Nellonartok, Babilôner-soak, ajortullinerit makkojungnarnerillo illúnatik anánangat nuname.

6 Arnarlo támna tækkovara tallatok ivsornaitut aunginut, Jêsusemiglo kigligiutsijut aunginut. Takkogapkolo, angijomik tattaminiarpunga.

7 Engeliblo okautivánga: Suna pivlugo tattaminiarkét? Okautijomavagit arnab tápsoma, nergjutsúblo (arnab) kánganévingata, niakoggub 7nik, nakjuggublo 10nik nellonarniging-nik.

8 Nergjut tækkojat ilauktok itsungnaerpok, ama annijomárpok nettekangitoksoarmit, aijomárlunelo asserortauvingmut; nunablo inungit, attekartut aglaksimangitunik aglangne ômanartune sillaksúb pigiarninganit, tattaminiaromárput, nergjut ilauktok itsungnaertorlo tækkogunitsuk sulle ingmat.

9 Tamædja tukkinga; sillatunekariakarporle nagvárlugo: Niakut 7it kak kangovut 7it, arnab iksivavingit, tápkoalo attaniovut 7it.

10 Tellimat ochosimavut, attausek tamattomanêpok, aipâ sulle tikkingilak, tikkikunelo annikitomik pijuksaujomârpok.

11 Nergjullo ilauktok itsungnaertorlo, tamna 8ingat, 7it illangat, aivorlo asserortauvingmut.

12 Nakjullo tellimaujortut takkojatit attaniovut 10it, sulle attaniovingmik pilaungitut, attanertitulle attaniovekartitaujomârput nergjut illagællugo, nelliutub illangane.

13 Tâpkoa attautsemik issumakarkattigékput, sôngonitiglo pitsartunitiglo pititsomârpait nergjumut.

14 Tâpkoa sorsugomârput Saugârsungmut, Saugârsûble sâlagijomârpait; nålekanut illûnainut Nålegaugame, attanernullo illûnainut attaniogame, kairkojaumajullo annerimajullo okper-tullo tâмна illagivlugo.

15 (Engeliblo okarvigivânga: Immeksuit tækkojatit, anguniartub iksivavigijangit, tagga inugasæksuit, kattimajoksuillo, nellojullo, ingmigôlingajuniglo okausiggit.

16 Nakjuillo tellimaujortut tækkojatit nergjumêtut ômigijomârpât anguniartok, pëjarlugolo annoraertidluglo, uvingalono nerrivlugo, ikkomamullo nungutsomârpât.

17 Gûdib ômatingit anlatingmagit, issumanga nåleklugo, attautsemiglo piniarlutik issumakartidlugit, nergjumullo tunnijilutik attaniovingmingnik, Gûdib okausingit nåmaksititaukâr-tinnagit.

18 Arnarlo tækkojat, tagva iglugasæksuit angijut, attaniojut attanernut nunamêtunut.

KAPITEL XVIII.

Babilônib nungutauninganik.

KINGORNGAGULLO Engelemik assianik takkovunga pitsartuniliksoarmik, nunalo kaumaksartauvok tâpsoma kaumaininganut.

2 Aksororlunelo nipliavok nippersoarmut okarlune: Ochomavok, ochomavok Babilône angijoksoak, inniksauvlunelo Sâtanasinut, itterviksauvlunelo anernernut makkojungnartunut tamainut, itterviksauvlunelo tingmitjanut ivsornartunut erksinartunullo tamainut.

3 Assiniarninganut ningautsib waininganik nellojut illûnatik immermatta, attanillo nunamêtut tâpsominga arnarnialaukput, niuvernartullo nunamêtut akluititaumavut ikligudlarninganut.

4 Nippemiglo assianik tussarpunga kilangmit, okartomik: Tâpsomangat annititse inukottikka, illangiuterkonnase, kappiasuktitauningiuk.

5 Ajortulliningit tórmatta kilangmut, Gúdiblo issumagivait idluitulliningit.

6 Akkiniarsiuk, sorlo akkinialaungmasse, magguertorluse pinniarninginik; ermgsusiarsuk immertitsijutigijanga illipsingnik magguertorlugo ullipkitártissiuk akkiniarlugo.

7 Ingminik nertornartiningata ikligudlarningatalo anginingatut, taimak angitigijomik immertiniarsiuk kappianartomik kiksauartomiglo. Omamigut okarmat: Iksivalorikpunga, attaniub nulliarivánga, uigarnioniangilanga, takkouarnangalo kiksanaartomik.

8 Tamanna pivlugo kappiagijangita uvluksame attautseme tikkidlaromárpát, tokkublo, kappianartublo, kángnartublo; ótaudlarlunelo ikkomamut nungutaujomárpok. Pitsartudlarmat Nálegak Gúde tápsominga erkartuiniartok.

*9 **Attanillo** nuname tápsominga arnarnialauktut ikligudlarvigilugo, keaniarpát kappiaktoadlarutigivlugolo, ikkomangata iserlunga takkogamitsuk.

10 Nangeromárpullo kanningitangane kappiasuktitauninga erksigivlugo, okarlutiglo: Kappianarmék, kappianarmék iglugasæksuit angijut Babilône, iglugasæksuit sôngojut! Stundeme attautseme erkartortaunit nellituvok.

11 Niuerniartullo nuname keavlugolo uggoridlaromárpát, niorygotiksanginik pissijomajokarungnaermat:

12 Niorygotiksanginik Goldemik Silberemiglo, ujarkaniglo pivianartunik, sappanganiglo, Saidemiglo, Purpuremiglo, Scharlachemiglo, sunatuinarniglo kejungnik Finenik, sunatuinarniglo illulekutinik togánik, sunatuinarniglo illulekutinik kejungnik pivianartunik, kakkorlerniglo, kikkiangniglo, Marmoriniglo;

13 Zinametemiglo, Timianemiglo, tippitsiariktoksoarmiglo, Wairauchemiglo, Wainemiglo, orksuimiglo, sennaukamiglo, Waiizeniniglo, nergjutiniglo, saukaniglo, horsiniglo, kamutingniglo, inuillo timinginik, inuillo tarvinginik.

14 Paungaksuillo tarnivit ikligijangit illingnit kemmâsimavut; illúnatiglo mamalauktut ánanaudlallauktullo kemmâsimavâtit, nennisijungnaerniarlutillo tamakkoninga.

15 Tamakkouingalo niuernialauktut akluitigivlugit, kanningitome nangeromárpát, kappiasuktitauninga erksigivlugo, keavlutiglo uggoridlaromárpát,

16 Okarlutiglo: Kappianarmék, kappianarmék, iglugasæksuit angijut, annorârsimalauktut Saidinik, Purpuremiglo, Scharlachiniglo, kallersimajullo Goldinik, ujarkaniglo pivianartunik, sappanganiglo,

17 Stundeme attautseme akluinerit tamakkoa asserorsimang-

matta. Umiaksuillo angajokángit illúnatik, inugiartoksuillo umiaksoarnétut, kippalullo illúnatik niuverniantut immarbiksoakut, kanningitome nangerput;

18 Nipliadlarlutiglo, ikkomangata isserlunga tækkogamitsuk, okarpullo: Iglugasæksuit angijut ukkua nane adsekarkât?

19 Samillo karngautigivait niakomingnut, keavlutiglo óggua-dlarnerniglo nipliadlarput, okarlutiglo: Kappianarmék, kappianermék iglugasæksuit angijut tâpkonane illúnatik immarbingme umiaksoakartut akluitigilaukpait niorgotiksangit! Stundeme attautseme asserorsimangmatta.

20 Kilak kuviasugit tâpkoninga, illipsetauk Apostelit, Profétillo ivjornaitose, illipse akkiniarutigivluse Gûdib erkartulaungmagit.

*21 **Engelelo** sôngojoksoak ujaraksoarmik serkallitsiviub ujaraktangatut kiviksilarmelo immarbingmut egitsivok okarlunelo: Taimak tagvainak erinnesârdlugit Babilône iglugasæksuit angijut egitauniarput nagvârtaujungnaerniarlutik.

22 Imgertullo, harfesijartullo, nijjausijartullo, tiptulausijartullo, nippingit tussartaujungnaerniarput illipsingne; sennajôngojut sennajanginik illipsingne nagvârtokarungnaerniarpok, kativillo nippinginik tussartokarungnaerniarivok illipsingne.

23 Nennerutiblo kaumaninganut kaumaksajokarungnaerniarivok illipsingne, uiksablo nulliaksablo nippingit tussartaujungnaerniarivut illipsingne. Niuvrtut illipsingne angajokâksoangolaungmatta nuname, angakonipsingnut nellojut tamaita tamartitaulaungmatta.

24 Tâpkonanelo nagvârtauvuttauk nellautaijut ivsornaitullo aungit, illúnatiglo nuname tokkotaujut aungit.

KAPITEL XIX.

Saugârsûb nertortauninganik kattititauniarvia okpertoskottînginut pivlugo. Nergjutsûb nellautaijublo nellanyaitub sâlagijauningangnik.

TAMAKKOA kingorngatigut inugiartoksuit nippersoanginik kilangme tussarpunga, okartunik: Halléluja! piuliklernek, nakorijaunerlo, nålengnarnerlo, pitsartunerlo pigiligit Nâlekab Gûdipta.

2 Erkartuiningit miksekârtôvlutiglo idluartôngmatta, anguniartoksoak erkartulaungmago, anguniarnerminut nunamik asseroilauktok, kivgamelo aungit akkiniarutigællugit, tâmna pidlalaungmago.

3 Aipanganiglo okarivut: Halléluja! iserlungallo kongmuatsainarpok soraerane.

4 Angajokaunerôjullo 24it, ômajullo sittamat ipkoa pâmakterput Gûde tuksiarvigivlugo, iksivautaksoarme iksivajok, okarlutiglo: Amen, Halléluja!

5 Iksivautaksoarmillo nippe pivok: Gûdivut nertorsiuk, tâpsomunga kivgaujose nålektullo tamapse, mikkijullo angijullo!

6 Innugiartoksuillo nippingit tussarpakka, kôksûb nippingatut, kallûblo angijoksûb nippingatut okartut: Halléluja! Gûdib ajugakangitovitôjub nålegauvik pigingmago.

7 Kuviasulerta serrilutalo nålengniarlugo; Saugârsûb kattitauvia okpertokottiminut nelliutingmat, nulliaksangalo ingminik âkiksorsimavok.

8 Tânnalo nulliaksak tunnitsiviovok amorâkartitauvlune ipektongitotomik Saidenik ânanamik. (Saidele tagva ivjornaitut idluartitauningat.)

9 Okarvigivângalo: Aglagit: Piloridlarput kairkojaujut Saugârsûb Kommunioninganut kattititauviksangænne. Okarvigivângo: Tammakkoa Gûdib okausingit miksekârtôjut.

10 Ittiganginullo pânakterpunga tuksiarvigijomavlugo. Okautivângalo: Udsertorit, taimailiornæk! kivgaukattigivarma, kattangutivillo, Jêsusenik kigligiutjutekartut (kivgaukattigivângo). Gûde tuksiarvigiuk. (Jêsusemigle kigligiutsinek tagva nellautainerub aneringa.)

*11 **Kilaglo** angmartok takkovara, ahâglo horse kakkortak, tâpsomalo kângane iksivajok nertornarnermik miksekârnermiglo attekartok, idluartotomik erkartuivlunelo sorsuklunelo.

12 Ijigiglo ikkomatut ikkoalajotut-ipuk, unnuktuniglo niakôtekarpok niakomine, aglaksimajomiglo attekarpok kialônêt kaujimangitanganik, nangminek kissime (kaujimavâ).

13 Attisimavorlo annorâmik aungmut serparsarsimajomik, attingalo taijavok Gûdib okausinganik.

14 Sorsuktokutsuillo kilangmêtut mallikpât horsit kakkortat kânginêdlutik, attisimajut Saidinik kakkortanik ipektojokangitunik.

15 Kanninganillo annijokarpok saviksoarmik ipiktoksoarmik, nellojut unnatartaujutiksangænnek; miâneriniarpailo ajaupiamut kikkiangmüt, tullerniarpâlo iptêjaivik Gûdib ajugakangitovitôjub illungertudlartub ningausingata waininganik pitalik.

16 Attekarivorlo amorâmigullo sibviamigullo aglaksimajomik, imaitomik: Attaniojok attanernut illûnainut, Nålegaujorlo nålekanut illûnainut.

17 Êngelemiglo takkovunga sekkinerme nangertotomik; nipersoarmullo nipliadlarpok tingmitjanut illûnainut kilaub attâgut tingijunut okarlune: Kaititse kattimalerluse Gûdeviksôjub nerrimârviaut;

18 Attanît angajokaujullo uvinginik nerrivluse, sôngojullo uvinginik, horsillo kânginêtullo nerkinginik, kivgaungitullo kivgaujullo, mikkijullo angijullo illûnatik uvinginik.

19 Nergjullo imna, attanillo nuname, sorsuktokutsoangillo tækkogivakka kattorsorsimajut sorsugomavlutik horsib kângane iksivajomut sorsuktokutsoanginullo.

20 Nergjut tagva tigujauvok, tâmnalo illagællugo nellautajok nellangaitok, tâpsoma tækkoane tattamnantullidlalauktok, tamakkonunga tammartilaungmagit nergjutsûb nellunaikutanganik tigusimajut, adsingoanganiglo tuksiarvekalauktut; tâpkoa magguk ômavlutik egitauvuk kôrkumut orksorutelingmik ikkomaksealingmut.

21 Assingillo nungudlugit tokkotauvut saviksoarmut, horseme iksivajub kanninganit annijomut; tingmitjallo illûnatik nerrivut taipkoa uvinginik akkeartorlutik.

KAPITEL XX.

Sâtanasisib kellaksortauninganik. Makkinnermik sivorlermik. Kristusisib attaniovinyanik jârine 1000ine nuname. Goyemik Magogemiglo. Erkartuivungmik.

ENGELEMIGLO takkogivunga kilangmit akkartomik; tâmna pèrumik nettekangitomut pekarpok, kellaumgujaksoar-niglo aggangminut tiguniarpok.

2 Drache tagva tiguva, kuglugiatokak, tagva passiklerte Sâtanasele, jârinelo tausendine kellaksorsimatipâ.

3 Nettekangitomullo egipâ, parngnanaerpâlo nakkitjuserlugolo kângagut, nellojunik tammartitsijungnaerkovlugo Jârit tausendit nâkârtinnagit; tamakkoale kingorngatigut kellarutjâr-taujariakarpok annikitoarsungmik.

4 Iksivautaniglo takkogivunga; tâpkununga ingilerput, erkartuinnermiglo perkojauvut. Niakoêrtaulauktullo Jêsusemik kigligiutsinek Gûdiblo okausinga pitjutigællugik, nergjumiglo adsingoanganiglônêt tuksiarvekalaungitut, nellunaikutanganiglônêt tigusilaungitut kaungmikut aggangmikullo, tâpkoa tarningit tækkogivakka; tâpkoa ômarput attaniotivlutiglo Kristuse illagællugo Jârit tausendit nâvlugit.

5 Tokkungajulle taipkoa assingit ômartitaungilat, Jârit tausendit nâkârtinnagit. Tamadja makkinek sivorlek.

6 Piloridlarpok ivjornaitôvlunelo makkinnermik sivorlermik illangiutijok; taimaitomut tokkub aipanga pitsartunekangimat, Gûdemullo Kristusemullo ajokertuijômârpup, attaniotekattigilugolo Jârine tausendine.

*7 **Järillo** tausendit nákpatta, Sátanase kellarudjártaujomárpok parnguaaersortaumavingmimit.

8 Aijomárlunelo nellojut tammartitsartorlugit nunaksúbterrekunginétut sittamane, Goglo Magoglo kattitiniardlugit sorsugiartorkovlugit, siorkatitut immarbiub kiglinganétutitut unuktigijut.

9 Nunablo naternaksoanganut pivut, ivjornaitullo sorsukto-kutsoangita tangmárvingit iglugasaksuillo naglingnartut illumavait. Ikkoma tagva kattakpok Gúdemit kilangmit nungutidlugit.

10 Sátanaseło tápkoninga tammartitsijok egitauvok kôrkumut orksorutelingmik ikkomaksoalingmut, nergjutsúb nellautaijublo nellangaitub inningangnut; ániatitauniarivullo uvlótillogo unnuamelo issokangitomit issokangitomot.

*11 **Iksivautaksoarmiglo** kakkortamik tækkogivunga, tápsomanelo iksivajomik; tápsoma kénanganit nunalo kilaglo kemávuk, tápkungnungalo inniksamik nagvårtokangilak.

12 Tokkungajullo tækkogivakka, mikkijullo angijullo, Gúdib-sângane nangertut. Aglaillo makpertaulerput; aglaillo assingit makpertaulerivut, tagva ômanartut. Tokkungajullo erkartortauvut, piniarningit aglangue aglaksimajut malliklugit.

13 Immarbiublo tokkungajut illuminétut kaipait, tâtoksúblo tokkungajut illuminétut kaitinivait, illúnatiglo erkartortauvut piniarningit malliklugit.

14 Tokkolo tâtoksoarlo egitauvuk kôrkumut ikkomaksoalingmut. Tamædsa tokkub aipanga.

15 Neliat aglaksimanane aglangue ômanartune nagvårtaukpat, tâmma egitauvok kôrkumut ikkomaksoalingmut.

KAPITEL XXI.

Kilak nutâk, nunalo nutâk, Jerusalemiblo nutâb illinganinga, annerimajullo piloringningat okautauvut.

KILANGMIGLO nutâmik, nunamiglo nutâmik takkogivunga. Kilak sivorlek nunalo sivorlek pèrmannik, immarbiglo itsungnaerivok.

2 Uvangelo Johannese tækkovunga iglugasæksoarnik ivjornaitunik, Jerusalemik nutâmik, Gúdemit kilangmit akkartunik, ákiksorsimajunik, nulliaksatut piunnarnarsititaumajotut uiksaminut (illingavlune).

3 Tussalarmalo nippersoarmik iksivautaksoarmit, okartomik: Ahâk tagga Gúdib tupinga inungnétok! Tápsomalo iglomiokat-

tiginiarpait inukottigilaitalo; Gûdiblo nangminek illaginiarpait, tâpkoalo Gûdiginiarpât.

4 Kugviomerillo tamaita Gûdib allarterniarpait ijinginit, tokkolo itsungnaerpok, kiksarnermiglônêt, niplianermiglônêt, anianarnermiglônêt pijokarungnaerniarpok; sivorliojut itsungnaermatta.

5 Iksivantaksoarmelo iksivajok okarpok: Ahâk, tamaitaksuit nutângortipakka. Okarvigivângalo: Aglagit; okautsit tamakkoa miksekârtôvlutik okpernartoksongmatta.

6 Okarvigigivânga: Pimmajarêrpok. Alfauvunga Omegauvlungalo, pigiarniovlungalo naggatauvunga. Immeruktok inmiub ômanartub puilavinganit immertitsomavara akkekangitomi.

7 Sâlakartok kingormgujjomârpok tamainik, Gûdiginiarpângalo, uvangalo erneriniarpara.

8 Maggogusertulle, okpingitullo, makkojungnartullo, inuurtullo, assiniartullo, angakôjullo, Gûdeungituniglo kivgartortut, sæglojullo illûnatik, tâpkoa pijaksannerijomârtangit kôrkumêput orksorutelingmik ikkomaksoalingme; tamædsa tokkub aipanga.

*9 **Engelillo** 7 it illulekuttiggit 7 inik pitalingnik kappianartut kingorliksanginik illangata tikkipânga okarvigivlunga, okarlunelo: Kait takkotitsomagapkit arnamik ipsominga Saugârsûb nulliaksanganik.

10 Aularutivângalo annernikut kakkaksoarmut kingiktoksoarmut kemergotidlunga iglugasæksoarnik, Jerusalemik ivsornaitomik, kilangmit akkartunik;

11 (Jerusalem tamanna) Gûdib auanaumersoanganik pilik, kaumaningatalo ujarak pivianarnerpâk adsigivâ, Jaspisetut kaumatigijok.

12 Avalokarporlo angijunik poktojunik, 12 iniglo ittertarviksoakarpok, ittertarviksuillo kângine 12 inik Engelekarlune, aglaksimajuniglo atternik, tagva Israêlib kittorngangita kinguvârêngninginik.

13 Ittertarviksuit ununga sangmijut pingasôvut, ittertarviksuillo avunga sangmijut pingasôvut, ittertarviksuillo aunga sangmijut pingasôvut, ittertarviksuillo paunga sangmijut pingasôvut.

14 Iglugasæksuillo avaloksoangit tungavekarput 12 nik, tamakkonanelo Saugârsûb Apostelingita 12 it attingit aglaksimavut.

15 Uvannullo okartok suvlolingmik Goldemik ajaupiangojârtomik tigumiarpok, iglugasæksuit ittertarviksoangillo avaloksoangillo ôktorniardlugit.

16 Iglugasæksuillo sittamanik terrekokarput, takkinginillo sillingningillo adsigêkput. Iglugasæksuillo suvlolingmut ôktor-pait Stadtitut 12,000 ititut (Englisit Mailingitut 1,500 ititut). Takkingina, sillingningalo poktuningalo adsigêkput.

17 Avalungittauk ôktorivait, tallertitut igluinartitut 144ititut, inûb ôktûtinga malliklugo, Engelib attortanga.

18 Iglugasaksuillo avalungita sennamaningit Jaspiseovut, iglugasaksuillo Goldênauvut, igalâksajatut kaunmajotut.

19 Iglugasæksuillo avalungita tungavingit ânanausititavut, sunatuinarnik ujarkanik pivianartoksoarnik piggit: Tungavik sivorlek Jaspisemik, aipanga Safiremik, pingajuat Kalzedônemik, sittamangat Smaragdemik,

20 Tellimangat Sardônigemik, 6ingat Sardisemik, 7ingat Krisolitemik, 8ingat Berillemik, 9ingat Topâsemik, 10ingat Krisoprasemik, 11ingat Hiazintemik, 12ingat Ametistemik.

21 Ittertarviksuillo sappangavut 12it. ittertarviksuillo attunit sappangak attausek, iglugasæksuillo apkosiningit Goldênauvut, igalâksajatut kaunmajotut.

22 Tempelemiglo tâpkonane takkungilanga; Nâlegak Gûde ajugakangitovitôjok Saugârsuglo Tempelegingmagik.

23 Iglugasaksuillo sekkinermut takkermullônêt kaumaksartaujariakangilat; Gûdib ânanauningata kaumartimmagit, Saugârsuglo kaumautigivât.

24 Nellojullo piulijauniartut arvertarniarput tâmna kaumautigællugo; nunablo attaningita ânanaunitik tagvunga pitiniarpait.

25 Ittertarviksoangillo upkuartauniatsangilat uvlôtillugo, (tagvane unnuakatsangimat,)

26 Nellojogasæksuillo pinnarnarningat nertornarningillo tagvunga pititauniarpait.

27 Ipektojut neliat takamunga piniatsangilak, makkojungnartullijorlo sæglojorlônêt; Saugârsûble afgangine ômanartune aglaksimajut kissimik itterniarput.

KAPITEL XXII.

Immermiglo napârtuniglo ômanartunik. Kaiblaijutiksanik kaksasungnartunik.

UNERTUIVORLO uvamnut kôngmik issungitomic, ômanartomic immalingmik, allikkotut kaumatigijomic; tâmna annivok Gûdib Saugârsûblo iksivautaksoanganit.

2 (Iglugasaksuillo) apkosiningita kerkenne kôblo seningne tamangne napârtokalaukrok ômanartunik; tâpkoa 12 inik ingmigôlingajunik paungakalaukput, takkinelo tamaine nutânik paungakakattarput, napârtullo millukattangit atsuilijutiksavut nellojunut.

3 Ominartokarungnaerivok, Gûdiblo Saugârsûblo iksivau-
taksoagik tâpkonanêtsomârpuk, kivgangitalo kivgartoromârpât,

4 Kêuangalo tækkojomârlugo; attingalo kaunginêtsomârpok.

5 Tagvane unnuakarniangilak, kaumajutiksamiglo sekkinii-
ublônêt kaumaninganik pijariakarnianginivut, Gûdib NâleKab
kaumaksarniarmagit, attaniotijomârpullo issokangitomit isso-
kangitomut.

*6 Okautivângalo: Okautsit tamakkoa miksekârtôvlutiglo
sæglojuitôvut. Gûdiblo, nellautaijut ivsornaitut Nâlegangata,
Engeline tillilaukpâ, kivgaminut tækkotitserkovlugo kilamik
nelliutsumârtuksanik.

7 Ahâk, mânnakassakut kainiarpunga. Piloridlarpok torloi-
jok okautsinik nellautaimajunik aglangne tamakkonane.

8 Uvanga tagga Johannese, tussarlugillo tækkolaukpakka
tamakkoa. Tussarlugillo tækkogapkit, pâmakterpunga Engelib
tamakkoninga uvamnut tækkotitsijub ittiganinut tuksiarvigi-
vlugo.

9 Okarvigivângalo: Udsertorit, taimailiornak! kivgaukattigi-
ganga, kattangutivillo nellautaijut, tâpkoalo okautsinik aglang-
nêtnunik tamakkonane torkuijut (kivgaukattigivânga). Gûde tuk-
siarvigiuk.

10 Okarvigigivângalo: Nakkitjuserniangilattit (kaujijautai-
litiniangilattit) okautsit nellautaimajut aglangne tamakkonanê-
tut, nelliutiningat kanningmat.

11 Idluitomik piniartok idluitomik pitsainarle; ipektujorlo
ipektutsainarle; idluartorle idluatsainarle, ivjornaitorlo ivjor-
naitsainarle!

12 Ahâk mânnakasakut kainiarpunga, akkiliutiksaralo nek-
sarlugo, akkileriartordlugit piniarningit malliklugit.

13 Alfauvunga Omegaavlungalo, pigiarneovlungalo nagga-
tauvunga, sivorliovlungalo kingorliovunga.

14 Piloridlarput perkojanganik nâlektut, pitsartunekarkovlu-
git napârtomut ômanartomut, ittertarvikullo itterkovlugit iglo-
gasæksoarnut.

15 Sillatânêpulle kingmit, tôrngijut, ajortullijullo, inuartullo,
Gûdingoaniglo kivgartortut, illûnatiglo sæglunermik ivlersijut,
sæglovlutiglo pijut.

16 Uvanga Jêsuseojunga Engeliga tillilaukpara tamakko-
ninga kigligiutsivigiluse perkovlugo illagêktunut (illingajuksa-
nik). Dâvidib amârivlungalo kinguvârivânga, uvloriangojunga
kausiut kaumaridllartok.

17 Anernerlo nulliaksarlo okarpuk: Kait! Tamattomingalo
tussartok okarle: Kait! Immeruktorlo kaile, pijomajôrlo immer-
mik ômanartomik pile akkekangitomik.

18 Kigligiutivakkale illûnaita okautsinik nellautaimajunik
tussartut aglangnê tamakkonanêtnunik: Tamakkoninga illakar-

titsijokarpat, Gûde tagva tâpsominga illakartitsiniarpok kappia-nartunik aglangne tamakkonane aglaksimajunik.

19 Illangaijokarpat okautsinik nellautaimajunik aglangne tamakkonanêtunik, Gûdib tagva illangaivigijomârpâ piksanganik aglangnit ômanartunit, iglugasaksoarnillo ivsornaitunit, aglaksimajunillo aglangne tamakkonane.

20 Kigligiutsijok tamakkoninga okarpok: Ahamarik, mân-nakasakut kainiarpunga. Amen illa, kailaurittôk Nâlegak Jêsuse!

21 Nâlegapta Jêsusib Kristusib saimaningata illagilise illû-nase! Amen.

Testamentib nutâb naggatâ.

TAMMARNERIT AKIKSUTINGIT.

Mat.	4,	21	attuarsilerit:	killai (kitllai) jaivlutik.
"	12,	20	"	: ajugakangitilerkârnago.
"	12,	45	"	: anernernik.
"	12,	50	"	: pijomajanganik.
"	13,	13	"	: , tukkisinatiglo.
"	13,	48	"	: ajungitut.
"	15,	28	"	issuane: Panningalo stundeme tâpsomane pjuugnaerpok.
"	16,	21	"	: pingajuangne.
"	19,	24	"	: nergjutsoak.
"	22,	1	"	: adsiujutigut.
"	22,	10	"	: nimnioviolerpok.
"	24,	8	"	: tamædja.
"	26,	13	"	: okaupapse.
"	27,	61	"	: iksivavuk.
Mark.	1,	6	"	: nergjutsûb.
"	1,	19	"	: killai (kitllai) jaijuk.
"	2,	4	"	: killakpât.
"	2,	5	"	: okperningat.
"	5,	22	"	: pâmakterpok.
"	8,	20	"	: kakkojallo.
"	8,	28	"	: Johannesconasugivâtit.
"	11,	28	"	: taimailorlutit.
"	12,	7	"	: kingormgujijuksak.
"	12,	36	"	: ajunginekut.
"	13,	34	"	: udjertortinga.
"	13,	4	"	: kakugo.
Luk.	1,	78	"	: nâpkinluguingagut.
"	2,	6	"	: erniviksanga.
"	3,	5	"	: apkosiningillo.
"	6,	20	"	: ljuingminut.
"	7,	29	"	: baptitaukolutiglo.
"	7,	47	"	: issumagijaujungaernekarpok.
"	9,	31	"	: ânanâvaksôvlutik.
"	9,	32	"	: angutiglo.
"	11,	9	"	: tunnitjivioniarpose tagva.;

Luk.	11, 44	attuarsilerit :	aglangnik.
„	14, 17	„ :	illúnane (â pinnago).
„	16	„ :	kapitelib kollânêtone: okálaningánik.
„	18, 10	„ :	apangalo.
„	19, 3	„ :	inungnullo.
„	22, 42	„ :	pijomaguvit.
Joh.	1, 21	„ :	apperiváallo.
„	2	„ :	kapitelib kollânêtone: takkojomani- ngannik.
„	5, 19	„ :	piniaruognangilak.
„	6, 41	„ :	kakkójauvunga.
„	7, 4	„ :	tautuktaujomagune.
„	7, 20	„ :	kiovut.
„	8, 44	„ :	okálavok.
„	8, 46	„ :	ajornermik.
„	10, 22	„ :	uvloksiorviovok.
„	10, 23	„ :	arvertarpok.
„	12, 14	„ :	aglaksimangmat.
„	20, 7	„ :	immumajok.
Ap. pin.	1, 11	attuarsilerit :	ârlungavisè?
„	5, 36	„ :	pimariuterdlune.
„	7, 4	„ :	tâpsomunga.
„	9, 4	„ :	okautjijomik.
„	10, 38	„ :	ajungitullijartorlune.
„	10, 48	„ :	uvliviojomavlutik.
„	14, 8	„ :	inûlernerminit.
„	17	„ :	kapitelib kollânêtone: Tessalónikame Berèame.
„	20, 13	„ :	aularluta.
„	21, 13	„ :	Jerusaleme.
„	21, 14	„ :	pijomajanga.
„	22, 29	„ :	kiglisiniartiksangita.
„	26, 6	„ :	angernerilauktanginik.
„	27, 1	„ :	umiaktortuksaunivut.

Ausserdem wäre noch folgendes Unwichtigere in Bezug auf die Evangelien und Apostelgeschichte zu bemerken:

a.) Im Allgemeinen:

Durchgängig würde wol an sehr vielen Stellen statt *táva* besser *tagva* zu gebrauchen sein, z. B. Luk. 11, 8. 24, 8. Mat. 6, 33 und oft sonst.

b.) Accente:

— Da das Wort nicht *annúpok* sondern *ánnúpok* lautet, so ist das Dehnungszeichen zu streichen z. B. Mat. 20, 24. Mark. 10, 22. 41. u. s. w.

— Ebenso hat der Anhang *arsuk* richtiger ein kurzes *a* (nur wo es mit einem andern *a* zusammentritt, wie in *unársuk ist's lang*). Darum ohne Dehnungszeichen: *ermgusiarsuk* z. B. Mat. 20, 22. 23. 26, 27. 39. 42. Mark. 10, 38. 39. 14, 23. 36. Luk. 22, 17. 20. 42. Joh. 18, 11 und sonst.

— Dagegen ist der Superlativanhang *nerôjok* mit Dehnungszeichen zu schreiben, z. B. Mark. 12, 28—30. Joh. 17 Ueberschrift. Ap. pin. 23, 4. 5 und sonst.

— Ferner im einzelnen lies: *maggólivlune*, *tagvanétuk* Mat. 27, 51. 61; *táva* Mat. 21, 17. *ikâk* Mat. 7, 3. 4. u. s. w.

c.) k und k.

Lies *tâpkonunga* Mat. 25, 14; *kattimmavik* Mark. 12, 35; *sakkunginik*, *sunakangitokut*, *kovijaumajut* Luk. 11, 22. 24. 50; *Nâlekamut* Luk. 17, 5; *serlak* (oder *læk*) Ap. pin. 14, 18.

Und alle Dualendungen mit *k*: *ipuk* Mark. 12, 42. *aivuk* Luk. 24, 13; *neliak* Ap. pin. 1, 24. Luk. 5, 23. u. a. m.

